

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קיבוץ
שלשלת האור

שער
ששה עשר

היכל
ששי

לקומי תורה
תורת שמואל

שער ששה עשר

ספר תרל"ג

– חלק א –

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שמואל

זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"ק

היטנק והוכנס לאינטר
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ז



על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים וארבע לבריאה
ה'י' תהא שנת נפלאות דגולות

מפתח כללי

V	פתח דבר
VII	מפתח המאמרים
א-שטו	מאמרי תרל"ג
שטז-שכו	הוספה — המשך המאמר דחגה"ש
שכט	פקסימיליות

LIKKUTEI TORAH
TORAS SHMUEL
SEFER HAMAMORIM—5633

Vol. I

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • 774-4000 • 778-0226
5754 • 1994
Printed in the U.S.A.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneersohn, Samuel, 1834—1882
LIKUTE TORAH, TORAT SHEMU'EL—5633
(Kovets shalshet ha-or; hekhhal 6, sha'ar 34)
Running Title: Torat Shemu'el
Includes bibliographical references.
Contents: --sha'ar 3. Mayim rabim, 636.--sha'ar 10. Sefer 627.--
sha'ar-- [etc.]--Sha'ar 34. Sefer 635.
I. Torat Shemu'el. II. Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavits'h.
BM198.S3358 1994 296.4'2 80-456447
ISBN 0-8266-5633-1 (V. 1)

נדפס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גלוקאוו
Bookmart Press, Inc
N. Bergen, N.J. 07047

נסדר בדפוס, עמפיינר פרעסס"
ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה
Empire Press
550 Empire Blvd. • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473
Fax (718) 604-7633

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א הננו מוציאים לאור את חלק הראשון של „ספר המאמרים – תרל"ג" אשר לכ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע.

בהמשך לספרי מאמרי כ"ק אדמו"ר מהר"ש שנדפסו מכברי, נכנס גם ספר זה בשורת הספרים „לקוטי תורה – תורת שמואל", והוא „שער הששה עשר".

ספר זה כולל מאמרי דא"ח שנאמרו או נכתבו בשנת תרל"ג (מש"פ נח – עד חג השבועות), ונדפסו כעת בפעם הראשונה מ„ביכל" שרובו הוא בגוף כתב-יד קודש, וחלקו הוא בכת"י מעתיק בתוס' הגהות בגוכ"ק.

* * *

שנה זו הייתה עשירה ומבורכת בשפע המאמרים והרשימות שנאמרו ונכתבו בה, כשבעים במספר. את חשיבותה ניתן לראות גם מכך שמאמרים רבים מרבותינו נשיאינו מיוסדים על מאמרי שנה זו (כמצויין להלן בפרטיות בתחילת כל מאמר).

* * *

לתועלת הלומדים באו בשולי הגליון הערות וצינונים הכוללים: א) ציונים (בדרך אפשר) להמקורות במאמרי כ"ק אדה"ז אדהאמ"צ והצ"צ עליהם מיוסדים המאמרים שבספר זה. ב) ציונים למאמרי כ"ק אדמו"ר מהורש"ב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ וכ"ק אדמו"ר שליט"א המיוסדים או מבארים מאמרי ספר זה. ג) עוד ציונים ומראי מקומות לספרי דא"ח בהם נתבארו ענינים שבספר זה.³

1) והם ספרי המאמרים: תרכ"ז (בשנת תשי"א. הוצאה שני' – תשל"ז. הוצאה שלישיית [באותיות מרובעות] – תשמ"ט). תרכ"ז (בשנת תשי"ב. הוצאה שניה – תשמ"א). תרכ"ח (בשנת תשי"ז. הוצאה שני' – תשמ"א). תרכ"ט (בשנת תשי"ט. הוצאה שני' [באותיות מרובעות] – תשנ"ב). תר"ל (בשנת תשל"ג. הוצאה שני' – תשמ"ג). המשך והחרים תרל"א (בשנת תשי"ה). תרל"ד (בשנת תשמ"ח). תרל"ה חלק א (בשנת תנשי"א). חלק ב (בשנת תנשי"א). תרל"ז חלק א (בשנת תשי"ז. הוצאה שני' – תשל"ז). חלק ב (בשנת תשמ"ג). המשך וככה תרל"ז (בשנת תשי"ה). המשך חייב אדם לברך תרל"ח (בשנת תשי"ה). המשך זאת חנוכת המזבח, מצה זו, יונתי – תרי"ם (בשנת תשי"ה). ועוד כמה מאמרים שיצאו לאור בקונטרסים בודדים.

2) ביכל זה מסומן ב„ספריית ליובאוויטש" במס' 2085.

3) בחלק השני שייל בקרוב אי"ה יבואו בסופו עוד הוספות: א) מהדו"ק והנחות השומעים מכמה מאמרים. ב) ליקוט משיחות קודש ורשימות אודות שנת תרל"ג. ג) מפתח ענינים. ד) רשימת ספרי אדמו"ר מהר"ש.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' אלי' שי' מטוסוב. והרה"ת ר' יהונתן דוד שי'
רייניץ.

* * *

ויהי רצון אשר הדפסת ספר זה שהוא שלב נוסף בהפצת המעיינות חוצה יזרז
עוד יותר את רפואתו השלימה של כ"ק אדמו"ר שליט"א בכל רמ"ח אבריו ושס"ה
גידיו הקדושים, ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה תיכף ומיד ממש.

מערכת „אוצר החסידים“

רי"ח סבת שנת ה'תשנ"ד (ה' תהא שנת נפלאות דגולות).
צדי"ק אלי"ף שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ"י.



מפתח המאמרים

ד"ה	תוכן התחזלת המאמר	זמן אמירתו	עמוד
בראשית ברא	בראשית		
ר"א יהיב פרוטה	צהר תעשה כו' יהרא כו' תפלה וצדקה כו' מטיט חנוך	נח	א
ויאמר כו' לך	ענין שנוי מקום ושנוי השם כו' ברוך כבוד ה' ממקומו	לך לך	י
עד שיפוח היום כו' אלך לי אל הר המור	בונה ע"י אדריכל כו' שפתי חכמים כו' לא כן כו' הוי' אלקים	וירא	כא
ויצא יעקב	שבע בסגול בקמץ כו' משביעין אותו	ויצא	כט
וילך ראובן	חנוך לנער כו' דודאים כו' ויתפרו – ט"פ	ויצא	לו
ויצב שם מזבח	קראו ליעקב אל כו' נשמות דאצילות כו' מאן פני האדון	וישלה	מח
ארשב"ח כו' כלי מחזיק ברכה	מאימתי בשלום כו' מ"ם פתוחה סתומה	[כ"א חשוון]	נו
ולא זכר שר המשקים	שבקש סבה כו' רועי צאן משאיכ יוסף כו' הבעשיט התפלל שיוכל להשיב בליל ש"ק כו' הדר	וישב	סא
מצותה משתשקע	[חנוכה]		סז
בכ"ה בכסלו	הקשה בכ"י כו' ז' וח' כו' ב' שילובים כו' גרות המקדש שבת ונ"ח כו' אם אוליאוס חמה. כלי ריקן מחזיק כו' תכלה רגל	[חנוכה]	עה

מפתח המאמרים: נעתק מרשימת מאמרי דא"ח של כ"ק אדמור"ק מהר"ש ני"צ' שבעריכת כ"ק אדמור"ק שליט"א, עם איזה הוספות.
בראשית ברא: לע"ע יש תח"י רק הנחה מרשימות השומעים. ויודפס אי"ה בהוספות לחלק ב'.

ד"ה	תוכן התחלת המאמר	זמן אמירתו	עמוד
ויגש אליו	ענין הערבות כו' גליא ערבון על הנסתר	[ויגש]	פח
אופרי לגפן	חולם יודי"ן יתרים כו' מן העולם ועה"ע ב' פי'	ויחי	צד
באתי לגני	אני ישנה כו' יום ולילה ביהמ"ק וגלות	[שמות]	קא
ויצוום אל בניי	[רישומי דברים]		קיב
וידבר כו' ויצוום	היום לעשותם כו' תהו ותקוז כו' עולם הפוך - ד"פ	[וארא]	קיג
ענין תשובת ומעשי"ם			קכב
יפה שעה א' בתשומע"ם			קכד
ופרעה הקריב	ויהי בשלח כו' שבה"כ כו' טעם הגלוי בחכ' הכמוס בכתר - ז"פ	[בשלח]	קכה
וידבר כו' אנכי	שמע ישראל כו' תורה ותפלה כו' אחד כו' עלו במח'	[יתרו]	קלג
ק"ש רצוא וחשוב תורה	[לד"ה וידבר גו' אנכי]		קמג
שלש רגלים תחוג	י"ט בזמן התבואה כו' תקט"ז כו' מהלכים כו' קדש ישראל - ג"פ	[משפטים]	קמד
שתי ידות לקרש	אותיות: ק, ר, ש, ד, ה - ד"פ	[תרומה]	קנ
ששה משמותם	טוב שם כו' אהרן ומשה כו' שמחת לבו ביהמ"ק כו' חשן ואפוד - ו"פ	[תצוה]	קנז
חייב אינש לבסומי	עמלק כו' עמל דקדושה כו' השם שלם	[פורים]	קסח
וידבר כו' זאת חקת	עצי הוי' כו' מעשי' בחוק כו' טהרה - ו"פ	[פ"פ]	קעה
אדם כי יקריב	כמצות רצונך כו' קרבנות על השוגג. יקריב ל' עתיד - ו"פ	ויקרא	קפב
כמה מעלות טובות	ארך אפים כו' אליו ולא למדותיו כו' שמע ישראל יוסף והשבטים - ו"פ	שבת הגדול	קצז

ד"ה	תוכן התחלת המאמר	זמן אמירתו	עמוד
כי ישאלך (א)	ד' בנים ד"מ כו' שאלת בן חכם כו' ברישא חשוכא כו' מה העדות כו' עבדים היינו כו' חביב אדם – ט"ז פרקים. קיצורים	[חה"פ]	רה
כי ישאלך (ב)	ענין העדות כו' ברישא חשוכא כו' היום גלותי – ה"פ	[חה"פ]	רכד
כי במקלי עברתי	כ"י ב"מ שם כו' הנה בקר"ס כו' מקל	[חה"פ]	רלב
ויאמר כו' מחר חדש (א)	פקדת הארץ – ר"פ	שמיני, מ"ח	רלז
ויאמר כו' מחר חדש (ב)	נרשם בקיצור ארוך קצת – ו"פ		רמז
לענין נהר פלגיו	[לד"ה ויאמר גו' מחר חודש]		רנד
להבין בתוס' בי' שורש ענין יחוד שמשא ופיהרא	אפשר לשני מלכים כו' זרין הן ב' הפכים כו' ת"ת דאימא – ד"פ	תז"מ	רנה
כל שמעשיו מרובים	[רישומי דברים]		רסב
כל שיראת הטאו קודמת להכ'	[לד"ה כל שמעשיו]		רסג
החב"ד אומר כל שיראת הטאו כל שמעשיו	[התחלה אחרת לד"ה כל שמעשיו]		רסה
וספרתם לכם	ב' המאורות הגדולים תלמוד ומעשה כו' הוסיפה על המאורות כו' מלאכים ונשמות כו' מה אנוש כו' יצירת האדם – ר"פ	[אחו"ק]	רסז
וכי תאמרו מה נאכל	ז' ברכות כו' משביעין אותו ובחדש הז' ג' פי' כו' נשמה יתרה למ"ד מים דצלם – ה"פ	[אמור]	רעו
בחדש השלישי ועשית חג שבועות (א)	מצות שביעית כו' אחותי רעיית כו' עיקר הצמיחה כו' טחינה לישה אפי' – ז"פ	[בהו"ב]	רפג
ועשית חג שבועות (ב)	האבות ומ"ת כו' אגוז כו' לאמר ז' ברכות – ר"פ	ערב חה"ש	רצג
	משביעין אותו כו' ובשמו תשבע	חה"ש	רצט
			שו

עמוד זמן אמירתו

תוכן התחלת המאמר

ד"ה

הוספה

שטז

[המשך לד"ה ועשית ח"ש הכ']

ועתה כוי שבע שבתות





בס"ד, (ש"פ נח, רל"ג)

ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי (כ"ב ד"י ע"א) אמר אני בצדק אחזה (תלי"י ז'), וצ"ל מהו שייכות ענין תפלה לצדקה שהיא מצוה בפ"ע, ויש להקדים ענין צהר תעשה לתיבה ואל אמה תכלינה מלמעלה ופתח התיבה בצדה תשים וגו', וארז"ל (סנהדרין דק"ח ב') א"ר יוחנן א"ל הקב"ה לנח קבע בה אבנים טובות ומרגליות כדי שיהיו מאירות לכם כצהרים, ורש"י ז"ל פ"י צהר י"א חלון וי"א אבן טובה המאירה להם, ויונתן תירגם איזל לפישון וסב מתמן יוהרא ותשונינה בתיבותא לאנהרא לכון, ופירשו ע"ז יוהרא אבן טובה, וע' במתורגמן שע"פ חמוקי ירכיך כמו חלאים (בשה"ש סי' ז' ב') תרגם כמו חלאים

ר"א יהיב פרוטה: תחילת המאמר [עד להלן פיסקא: וביאר הענין] מיוסד על ד"ה צהר תעשה לתיבה באוה"ת נח (כרך ג) תרמ, א (פרק א'). פיסקא, וביאר הענין מיוסד על ד"ה להיע משמח חתן וכלה בלקרית צו ח, סע"ד ואילך. ומפיסקא, והנה כדי לבואר [עד קרוב לסיים המאמר] מיוסד על ד"ה מה יפו בלקרית שהיש מג, ב ואילך.

המאמר נמצא בשינויים והוספות בד"ה צהר תעשה בסה"מ פרי"ט ע' קכה ואילך. הנחת השומעים ממאמר זה יודפס א"ה בההוספות לחלק ב'.

וראה עוד על מארז"ל ר"א יהיב כו': אגה"ק סיח. סידור יט, ג [הובא להלן בסוף המאמר]. מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' תשא. לקמן ד"ה אדם כי יקריב פ"ד. ולקמן ח"ב ד"ה שופטים ושופטים. ועוד.

מאירות לכם כצהרים: בצידו הגליון גרשם בגוכייק: י"ל כצהריים כתפלת המנחה שהיא בצהרים, וע"י מענין אל"י לא נענה אלא בתפילת המנחה (תרטר"ב) [אוה"ת נ"ך ע' עא ואילך, ונמצא בכת"י 1065 הכולל מאמרי אדמיר הצ"צ משנת תרט"ב] מ"ן ח' ה', ת"א ויקח מן הבא [ת"א וישלח כה, ד: מנחה ר"ת מ"ן מ"ן נוקבין ח' חכמה ומזל הח' נוצר חסד ומשפיע בה' כ"ז].

ופירשו ע"ז: בפירוש יונתן, ז"ל: "יוהרא פירוש אבן טובה. ועיין בכור זהב". וכן גרשם כאן בגוכייק בצידו הגליון: כור וחב [והוא ביאור התרגומים עה"ת מר' אברהם ב"ר דוד מאוסטראהא].

וע' במתורגמן: ס' מתורגמן [לר' אליהו בחור] מע' יהר, וז"ל: יקר: גבר יהר, גבר יהר ברשע הוא לשון רז"ל, יוהרא פירוש גאוה. יקר: כמו חלאים, כיוהרין דקביעין על כלילא. אדמו עצם מפנינים, סמיקו חיוו יתיר מן יוהרין. ובפסוק בהראותו את עושר, יוהרין ובורלין וסנדלכו. ופ"י שם אבן טוב. עכ"ל.

בצידו הגליון גרשם כאן בגוכייק: צ"ע למה חלק המתורגמן יקר עם יקר על שני מאמרים. גם על בדולח תירגם יונתן בדולחא ואבנין טבין דבורלין בפסוק שם הבדולח ואבן השוחם בראשית ב' י"ב. ובפסוק בהראותו במגילת אסתר תירגם יוהרין ובורלין וסנדלכו פ"י שם אבן טוב. וי"ל שבורלין הוא כלל מ"ן האבנים טובות המאירות, ובהם בדולח קרישטאל (רש"י בהעלותך י"א ז') יוהרין וסנדלכו, עכ"ז יוהרין צ"ל דגוונא סומקי יש בו שחרי כתי' אדמו עצם מפנינים.

כיוהרין דקביעון על כלילא, וכן ע"פ אדמו עצם מפנינים (באיכה סי' ד' ז') תרגם סמיקו חיזו יתיר מן יוהרין, לפ"ז יוהרין היינו פנינים, וממ"ש אדמו עצם מפנינים משמע שיש בהם קצת אודם, ועמ"ש במ"א בענין בדולח דגוונא סומקי אתחזי ב', ולכאוי צ"ל דיוהרא בלה"ק הוא ענין גאוה כמ"ש (בחבקוק ב' ה') גבר יהיר ולא ינוה, זד יהיר לץ שמו (משלי ק"א ק"ד). ואפ"ל כי באמת גאה דקדושה הוא ענין רוממות וגדולה, כמאמר הגאוה והגדולה לחי העולמי וכת"י כי גאה גאה, וע"ז מורה האבנים טובות שמהם עושי' הכתר והעטרה שע"ג הראש, שהכתר הוא ענין גאה גאה כו', רק כשנפל בחי' זו בשבה"כ זה"ע גסות הרוח, והוא היוהרא שקראו חדיל ויוהרא הנאמר במקראות הנ"ל.

והנה רבינו ז"ל פ"י בשם הבעש"ט ז"ל דתיבה היינו ג"כ תיבות התפלה, ולפ"ז יש לפרש ענין צהר תעשה לתיבה שצהר הוא אבן טוב כנ"ל, והיינו כי האבנים הם אותיות כמ"ש בס"י שתי אבנים כונות שני בתים, ונודע ממארוז"ל מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל, נמצא תיבות התפלה נעשה מהם כתר, והיינו ענין האבנים טובות הנקבעי' בכתר עד"מ. וכן יובן ד"ז למעלה שה"ע אותיות והמשכות מבחי' כתר יהי רצון כו' שלמעלה מבחי' הדין והמשפט ע"פ ד"ת, כ"א יהי רצון, רצון חדש, ורצון אותיות צנור שיומשך צנור חדש לשנות הדבר מכמו שה"י קודם כו'.

וביאור הענין, דהנה כת"י (ישעי' סי' נ"ח) אז יבקע כשחר אורך וארוכתך כו', וארוז"ל במד"ר ס"פ בהר א"ר ירמ"י בן אלעזר אפי' אותה שכתוב בה והארכת ימים מהרה תצמת, והיינו שדרש אורך וארוכתך מל' אורך ימים, פ"י א"א, וע' במת"כ. והענין הוא דהנה ארוז"ל ר"א יהיב פרוטה לעני והדר

ועמ"ש במ"א בענין בדולח: ראה ביאה"ז עב, ד [ומקבילו בס' מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' תכז]. אוה"ת יחי שסט, א. בשלח ע' תרו. תר"ו. נ"ך ע' צד. וראה גם לקרית ראה לא, רע"ג. מאמרי אדה"א"צ דברים ח"ד ע' אית. איתלג.

רבינו ז"ל פ"י בשם הבעש"ט: הובא באוה"ת נח שם. וראה בהמובא בהוספות לס' כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) סד"י. צורות הריב"ש סריס עה. או"ת להה"מ ז, ב. לקרית פינחס עו, ב. תו"ח נח סא, ב ובהה"מ שם בהוצאת קה"ת תשנ"ג]. סה"מ תרפ"ג ע' קנד. תרפ"ז ע' נא. תרפ"ט ע' 204. קונטרסים ח"ב שמג, סעי"ב. ת"ש (הוצאת תשמ"ז) ע' פ. תשי"ב ע' 47. תשי"ז ע' 200. ספר השיחות תרצ"ז ע' 23. אגיק אדמור"ר מוהרי"צ ח"ג ע' קצט. ד"ה אלה תולדות נח תשמ"ב. וד"ה צהר תעשה תשמ"ז. לקריש ח"א ע' 6 ואילך. ח"ב ע' 287 וע' 296. חכ"ה ע' 33 ועוד.

מט"ט קושר כתרים: ראה גם סה"מ תקס"ח ע' מד. וראה הערת כ"ק אדמור"ר שליט"א בסה"מ תשי"ד ע' 213. תשי"ח ע' 202.

וביאור הענין . . . אז יבקע: בהבא להלן [עד סוף הפסקא] ראה בשינויים ד"ה לה"ע משמח חתן וכלה בלקרית צו שם, ונמצא בשינויים באוה"ת צו (כרך ד) ע' תתקסז ואילך. אוה"ת יחי שפט, ב. וראה גם ד"ה אז יבקע באוה"ת נ"ך ע' עדר.
וע' במת"כ: ז"ל שם: דרש אורך וארוכתך מל' אריכות ימים. ופירושו נראה שר"ל אפי' ימות המשיח

מצלי, ולכאוי מה"ע הצדקה לתפלה. דהנה שורש ענין התפלה הוא להמשיך בחי' יהי רצון כנ"ל בשמ"ע בחי' ברכאין ובי"ב אמצעיות שאדם שואל בה צרכיו, וכדי לבוא לבחי' זו הנה שורש המשכה זו הוא מבחי' יעקב אותיות יבקע, והיינו כי כדי שיהי' נמשך יחוד סוכ"ע וממכ"ע פי' המשכת סוכ"ע בממכ"ע, נקי המשכה זו בשם יעקב ע"ש כי יעקב הוא אותיות יבקע כמ"ש בע"ח של"א ספ"א, יבקע צורים במדבר (תילי' סי' ע"ח ט"ו), ובחי' יבקע כשחר אורך הנ"ל פי' כמו שהשחר בוקע חשכת הלילה להאיר וכמ"ש וכמו השחר עלה, כך בחי' יעקב בוקע בחי' ישת חשך סתרו שבאור א"ס שאינו לא טוב ולא ממלא (כי גם טוב נקי אור מקיף, משא"כ מה שלמעלה מבחי' טוב נקי ישת חשך סתרו), להיות מאיר בבחי' גילוי. וזהו שאומר הכתוב אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמת, פי' ארוכתך הוא בחי' א"א נמשך בבחי' מלכותך מלכות כל עולמי, ונקי ארוכתך לנוכח בחי' א"א שבכנס"י, ולכן נקי א"א שמתפשט למטה בלי גבול וסוף. ופי' תצמת היינו כמו בחי' הצמיחה שהיא יש מאין, כמו שמלמעלה למטה יש מאין כך בחי' הצמיחה ממטה למעלה מכח הצומח אשר בארץ עד"מ להצמיח הגרעין הוא ג"כ כמו בחי' יש מאין שהגרעין הנוטע אין לו ערך כלל לגבי הפרי הנצמחת בו, וכך כתי' זורע צדקות מצמיח ישועות, זורע צדקות הוא בחי' יעקב שבוקע ומאיר הארת א"ס מלמעלה למטה בבחי' צדקות שהוא בחי' מלכותך מלכות כל עולמי, ועי' מצמיח ממטה למעלה בחי' ישועות, והיינו בחי' ארוכתך שנמשך למטה בחי' א"א עד שמצמיח ממטה למעלה ביטול והתכללות.

ולעיה"ב שבא אחר אריכות ימים כמו שדרשו רז"ל (קדושין לט, ב ע"פ והארכת ימים) לעולם שכולו ארוך, א"ע"פ וזמנו לעת קבוע בזכות הצדקה ימהר יחיש הקביה שיצמח במהרה וכמ"ש בעתה אחישנה כו'.

בצידי הגליון נרשם כאן בגוכייק: ע"י הצדקה [והוא ע"פ המת"כ שם].

בע"ח של"א: שער הארות המוחין [הציון כאן הוא ע"פ דמוס שקלאו חקיס, ובדפוסים שלפנינו הוא בשער ל"ב]. וראה גם שם שער הכללים פ"י.

שלמעלה מבחי' טוב נקי ישת חושך סתרו: בצידי הגליון נרשם בגוכייק: „ועמ"ש מזה בדיה שחורה אני ונאווה" [לקרית שה"ש ד, ג ואילך].

ארוכתך הוא בחי' א"א נמשך בבחי' מלכותך מלכות כל עולמי: בצידי הגליון נרשם בגוכייק: ע"י בחי' בדיה וכל העם מלכותך בכיף מרמו על מלי' דא"ס [בתרא שם עג, סעי'ד: בסוף מעשה קיום המצות גשמיות בפרימ' שהם בבחי' מלכותך מלכות כל עולמים, אבל עכ"ז מלכותך כתיב (בכינוי ך') שרשם כו' בבחי' מלכותו של א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו כביכול רק שנמשך למטה להיות מלכות כל העולמים].

נקי א"א שמתפשט למטה בלי גבול וסוף: בצידי הגליון נרשם בגוכייק: ע"י בענין ארך אפים בדיה ועתה יגדל נא בלקית [בלקית שם לט, סעי'ב: וארך אפים פי' שיהא גילוי זה ארוך כו'].

זורע צדקות הוא בחי' יעקב . . . בבחי' צדקות שהוא בחי' מלכותך: בצידי הגליון נרשם בגוכייק: „כדפי' בזה"ג אחרי דע"ב א'. ויקרא י"ו א"ו".

ועי' מצמיח ממטה למעלה בחי' ישועות: בצידי הגליון נרשם בגוכייק: וע' מענין צוה ישועות יעקב בדיה ויצא בחי' וכתביאור. [תרא ר"פ ויצא כא, א ואילך. שם מתחיל ע"פ ושנתי בשלום, וקרוב לתחילתו מבאר הפסוק ויצא יעקב. וראה ע"ד המאמר ונוסחאותיו בטר"ס מאמרי אדה"ו תקס"ח ח"ב ע' תתקכו].

בחי' ארוכתך שנמשך למטה בחי' א"א עד שמצמיח ממטה למעלה ביטול והתכללות: בצידי הגליון

והנה כדי לבוא לבחי' זו זהו שאנו אומר' אשרינו מה טוב חלקינו כו' ירושתינו, שענין הירושה הוא מה שיש בכא"א מישראל מכת האבות שאין קורין אבות אלא שלשה אברהם יצחק יעקב, וכמו שבזמן שבהמק"ד הי' קיים כתי' שלש פעמי' בשנה יראה כו', ועכשיו תפלה במקום קרבנות (י"ל למ"ד ג' תפלות ג' אבות תקנום זהו כח שיהי' בתפלה כל הבחי') רק שבבהמ"ק שהי' הגילוי בבחי' ראי' בבחי' מקום גשמי כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי כו', לכן הי' ג"כ בבחי' זמן ג"פ בשנה כנגד ג' אבות, ועכשיו בתפלה השראה זו היא בבחי' הרוחניות הוא בלי התחלקות, כי התפלה כלולה מג' אבות ולכן יש פסוקי אהבה ופסוקי יראה ופסוקי רחמי' מדתו של יעקב כמ"ש אתה ה' לא תכלא רחמך ממני (ומ"מ יש ג' תפילות לג' אבות). וכתי' כה אמר ה' ליעקב אשר פדה את אברהם שהוא עיקר ענין בקשת הרחמי' בשתי ברכות שלפני ק"ש שהוא על ניצוץ אלקות שאין לנו אהוי"ר מחמת העדר ההתבוננות כי בחי' בינה היא המוליד אהוי"ר, לזה אנו מבקשי' רחם עלינו ותן בלבינו בינה להיות מבין דבר מתוך דבר, והיינו להתבונן בהתהוות מאין ליש איך שכל בריאת העולם הוא בדבור אחד כביכול כמ"ש בדבר ה' שמי' כו' וכמארז"ל במאמר אחד יכול להבראות כו', ומבשרי אחזה כמשל באדם שדיבור אחד בטל לגבי מהות הנפש וכלא ממש חשיבא, כמו"כ למעלה כל העולמות עליונים ותחתונים כו' הם בדבור אחד כביכול וכלא ממש חשיבא לגבי עצמותו ית'. ומאריכות ההתבוננות הנ"ל נולדה מדת אהבה בחי' אברהם, ואח"כ אברהם הוליד את יצחק כו', כן אנו מבקשי' ולא נבוש ולא נכלם כו' לעולם ועד, פי'

נרשם בגוכי"ק: כענין יפה שעה אחת בתשובה כו' וכנזכר בדי"ה מה יפו מעמיק במי' וענין יש קונה עולמו בשעה א' כו'. [לקרית שה"ש מג, סע"א. והובא לקמן פיסקא: והנה ע"י ההתעוררות].

בסה"מ פר"ת שם ע' קכט נוסף כאן: אך על זה גופא שיהי' ביטול היש נמשך ג"כ כח מלמעלה שזהו ג"כ אז יבקע כו' שנמשך כח מלמעלה להיות ביטול היש כו', וד"ע נתנית הצדקה קודם כו' שע"י הצדקה הוא המשכת האור והכח מלמעלה שד"ע זורע צדקות בכדי להיות מצמיח ישועות כו'.

והנה כדי לבוא: בצדי הגליון נרשם בגוכי"ק: ד"ה מה יפו [לקרית שה"ש מג, ב ואילך. והבא להלן עד קרוב לסוף המאמר (פיסקא: וזהו צהר תעשה) הוא מדי"ה מה יפו שם בשניגויים ובתוס' הגהות, הובא ג"כ באוה"ת נח שם תרמ, א. מאמר הלקי"ת (עם הגהות אחרות) נמצא גם באוה"ת שה"ש (כרך ב) ע' תקפד ואילך].

ג"פ בשנה כנגד ג' אבות: בצדי הגליון נרשם בגוכי"ק: סדי"ה צו גבי להקריב לי במועדי [לקרית פינחס עו, ב וז"ל: במועדו אלו יו"ט שלש רגלים כו' פסח בחי' אברהם בבחי' תפלת שחרית ממטה למעלה שבועות בחי' יצחק שקול השופר הוא אילו של יצחק והוא כנגד תפלת המנחה וסוכות בחי' יעקב. ע"כ. וראה גם לקרית דרושים לרי"ה נח, ב. מאמרי אדה"י תקס"ב ע' תנ. לקמן ח"ב ד"ה שופטים ושופטים].

ליעקב אשר פדה: כן הוא בכ"מ כדא"ת. ובהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א לתניא ספלי"ב (מא, ב) מציינ: בקרא (ישע"י בט, כב): לבית יעקב. ובכמה מדרז"ל (סנהדרין יט, ב. ועוד) מוכח דהכוונה ליעקב עצמו.

דבר מתוך דבר: בצדי הגליון נרשם בגוכי"ק: דבר ותוך דבר, סוכי"ע מבחי' ממכ"ע [ראה תריא בראשית א, א. לקרית ואתחנן ה, ג. דרושים לשבת שובה סז, ג].

אהבה בחי' אברהם... הוליד את יצחק כו': ראה תריא תולדות יז, ג ואילך.

בצדי הגליון נרשם בגוכי"ק: תוליד את יצחק בחי' יראה, ואהבת את בחי' יראה [ראה לקרית ואתחנן ז, ד: והו"ע מ"ש בזה"ק ע"פ ואהבת את היא דא איהו רוא לאכללא שמאלא בימינא כו' והיינו שתהא האהבה

לעולם ועד שיהי' או התגלות אלקות כמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' אז יהי' הבושה לעולם ועד על מעשה עוה"ז הקש"י והרעים בבחי' יש ונפרד לגמרי, דבאמת אני ה' לא שניתי כו' וגם עתה אין דבר מסתיר לנגדו ית', כי אתה הוא עד שלא נברא ואתה הוא משנברא כו', ולזה היא הבושה כו'.

והנה ע"י התעוררות ר"ר אלו על הניצוץ אלקי אשר בקרבו יכול לבוא אח"כ בק"ש גם לבחי' ואהבת בכל לבבך בשני יצריך, וע"י ק"ש וסמיכות גאולה לתפלה יכול אח"כ לבקש ב"יב אמצעיות שבתפלה להיות רפאינו וברך עלינו שינוי הרצון שיתרפא החולה כו', כי כל הבקשות שבשמ"ע חננו מאתך כו' וכל ה"יב אמצעיות הוא הבקשות להיות שינוי הרצון למעלה מבחי' תורה כי אורייתא מחכ' נפקת כו', והנה הנהגת העולמות הוא ע"פ ד"ת ואין יסורי' בלא עון ח"ו, וכמור"כ שא"ד ג"כ בודאי ע"פ ד"ת, לזה אנו מבקשי' שיהי' שינוי רצון כו' למעלה מבחי' הרצון הנמשך בתורה דמחכ' נפקית כו', והיינו שיומשך מבחי' בעל הרצון כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה תקעו בחדש הראשון ס"ב שרצה"ע יש לו שני בחי' יעו"ש. והנה כדי שיוכל להתפלל ש"ע בבקשות כנ"ל צריך בתחלה לסמוך גאולה לתפלה הוא בחי' מס"נ שבק"ש שמע ישראל כו' ואהבת כו' בכל לבבך ובכל נפשך כו', פי' שמע הוא לשון התבוננות איך שהוי' אלקינו ה' אחד בחי' אחדות פשוט כו' וכל העולמות הם רק בדבור אחד כנ"ל וכלא ממש חשיבא לגבי מהותו ועצמותו כנ"ל, ובהעמקת ההתבוננות באריכות כנ"ל אזי נכספה וגם כלתה נפשו להיות נכלל בעצמותו ית', מי לי בשמי' ועמך לא חפצתי בארץ, פי' ועמך אפי' כל אורות עליונים גבוה מעל גבוה כו' לא חפצתי, רק ליכלל בעצמותו ומהותו ית' בחי' אחדות פשוט, והיינו

כלולה ביראה כו' את הטפל כו'. והעיקר הוא בחי' יראה כמ"ש למען תורא, עד שבא לבחי' יראה עילאה בחי' בושה להתבושש מפני פחד ה' והדר גאוונו. וזוהו שאנו מבקשים ויחד לבכינו כו' ולא נבוש.

מעשה עוה"ז הקש"י ורעים: ראה גם תניא ספי' בשם הע"ח.

הבושה כו': בלק"ת שה"ש ד"ה מה יפו שם: הבושה לעולם ועד כו'. ובסה"מ פרי"ת שם ע' קל נוסף

כאן: וכ"ז הוא ע"י התעוררות רחמים מדתו של יעקב כו'.

בצידי הגליון נרשם בגוכייק: „לחוסיה מפי' בלק"ת בד"ה מנורת זהב" [לק"ת בהעלותך לה, ב, וז"ל: ולא נבוש כו' לעולם ועד דהנה עדימ כשאדם עושה איזה דבר שטות ואח"כ בפתע פתאום רואה בן אדם שרואה אותו הרי תפל עליו בושה גדולה כו' וכך עדימ הנה כעת השמים והארץ הגשמיים מעלימים ומסתירים אור ה' עד שנראה העולם ליש ודבר בפ"ע אבל לעיל כתיב ונגלו כספר השמים כו' ואזי יהי' גדול כח הבושה בהגלות נגלות אור הוי', וכן בהפרד הנפש מהגוף בג"ע כו' ואותה אנו מבקשים שלא נבוש לעולם ועד].

אח"כ בק"ש . . . וסמיכות: בגוכייק נרשם כאן מתחילה: „אח"כ בק"ש למס"נ באחד, וע"י סמיכות, ואח"כ תיקן בגוכייק בין השיטין ככפנים, ובצידי הגליון ליד שורה זו נרשם: „צ"ע" [ואולי נרשם זה לפני שתיקן את השורה].

כי כל הבקשות שבשמ"ע: מכאן ואילך ראה לק"ת שה"ש שם ספי' ב (מג, ג).

וכמור"כ שא"ד [שארי דברים] ג"כ: בלק"ת שה"ש שם במקום זה: וכמור"כ אריכות הגלות.

בלק"ת בד"ה תקעו: דרושים לריה נד, ב.

פי' ועמך: בצידי הגליון נרשם בגוכייק: ע' בלק"ת סדי"ח כי קרוב [לק"ת נצבים מו, ד].

ע"י והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך שהוא ע"י התקשרות מחשבתו ודבורו בתורה להיות דבר ה' דבר בו כמ"ש ואשים דברי בפיך, וכמארז"ל אלו ואלו דברי אלקים חיים כו', ואח"כ בפ' שני' שבק"ש כתי' ואספת דגנך הוא מעשה הצדקה כו', וע"י מס"נ שבק"ש כנ"ל שהוא למעלה מבחי' התורה כמבואר בכ"מ, ולכן גם מי שתורתו אומנתו מפסיקין לק"ש, וכמו שמרומז ג"כ בגמ' בענין יש קונה עולמו בשעה אחת כו' שעה לשון וישע כו', ע"י יוכל אח"כ להתפלל שמר"ע שיהי' שינוי הרצון למעלה מבחי' התורה כו'.

אך להיות כי מחשבתנו ודיבורינו שבתפלה הוא גשמי ואיך יכול לעורר למעלה לבחי' רצון העליון בחי' כתר עליון, זהו ע"י המלאכי' המעלי' את התפלות, וכמ"ש במ"א באורך ששורש האותיות הם למעלה הרבה ממהות השכל וא"א להשיגם בשכל, והם בחי' כתרין עילאין כמ"ש בזהר נחת כף מעל כורסיא דיקרין, וראשית גילוי' הוא בחי' כמ"ש ויהי האדם לנפש חי' ותרנגם לרוח ממללא, חי' היא בחי' חכ', אבל בעצם הם למעלה ממהות השכל, ורק הם יוצא' במבטא מהמוצאות גם* מכלי השכל והם נעשי' לבושי' להלביש בהם השכל, רק עיקרם נלקחי' מבחי' שלמעלה מן השכל והן נעשות לבוש להשכיל כל דבר בכל לשון מע' לשון, שכל דבר שכל אינו נתפס אלא באותיות, אבל

כמ"ש ואשים דברי בפיך: כצידי הגליון נרשם בגוכי"ק: „לעי' ברמז וחי'א ד"ד בענין דברי". וכהנחת השומעים ממאמר זה נרשם כאן: כמ"ש ואשים דברי בפיך ופי' הרמזו' דה"ל כאלו כתיב דבריו לשון רבים שמתיוחד דיבורו של מקום עם דיבור האדם.

אלו ואלו דברי אלקים חיים: כצידי הגליון נרשם בגוכי"ק: „ע' בד"ה כי ביום הזה" [לקרית אחרי כו, סעיב, וז"ל שם: והוא כענין דברי אשר שמתו בפיך שדבר ה' ממש הוא בפיו ועד"ז תמצא כמארז"ל אלו ואלו דא"ח שמה שביש אומרים ובי"ה אומרים כו' אי"ז דבריהם ממש אלא דבר ה' שבפיהם וכמ"ש המגיד לבי' אני המשנה כו'].

מס"נ שבק"ש . . למעלה מבחי' התורה כמבואר בכ"מ: ראה סידור עם דא"ח עה, סעיג ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' צא ואילך. אוה"ת ואתחננו ע' קנב. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ס"ע רמו ואילך. מי שתורתו אומנתו מפסיקין לק"ש: כצידי הגליון נרשם בגוכי"ק: צ"ע דמה שמפסיקין י"ל שזהו ג"כ בשביל קבעוּמִיש כענין ר"י מעביר ידו ע"ג עיניו והוא מס"נ בכה, וענין שבכה ר"י יש קונה זה חי' על בפועל. שינוי הרצון שלמעלה מבחי' התורה: כצידי הגליון נרשם בגוכי"ק: עמ"ש ע"ם אחת היא יונתי תמתי תאומתי בלקית [לקרית שה"ש לה, סעי"ד ואילך].

וכמ"ש במ"א באור"ד: כצידי הגליון נרשם בגוכי"ק: ע' ביאור מוזה מימין בת"א [תרי"א מקץ מג, א ואילך, והבא להלן בפיסקא זו מיוסד על התרי"א שם (בקיצור לשון). וראה גם סידור עם דא"ח ערב, א ואילך. אוה"ת חנוכה (כרך ה) התקמח, ב ואילך. תתקנו, א. לקמן ד"ה כל שמעשיו]. גם מכלי השכל: תיבות אלו נרשמו בגוכי"ק בין השיטין. ובתרי"א מקץ שם: כי מהות האותיות אינו בחי' שכל רק הם למעלה מן השכל שא"א להשיג בשכל מהות האותיות ומוצאן כמבטא אבי"ג שהם יוצאות מכלי השכל רק עיקרם נלקחים מבחי' שלמעלה מהשכל.

שכל אינו נתפס אלא באותיות אבל אין האותיות מהות השכל ועצמותו: כצידי הגליון נרשם בגוכי"ק: תוס' ור"ן, והמשל מהולדה שנתחוק ע"י מאכל כשבא למות, כך האותיות למעלה מהשכל ומ"מ כשבאים לשכל נעשה גילוי השכל ע"י אותיות (נאמר ג"כ בקצרה) [ר"ל שהנרשם כאן נאמר ג"כ בקיצור בעת אמירת המאמר בשנת תרל"ג. הנחת השומעים מהמאמר יודפס אי"ה בהוספות לחי"ב]. ולהבנת הענין מועתק בזה לשון התרי"א

אין האותיות מהות השכל ועצמותו. ולכן אמרו על מט"ט שקושר כתר"י לקונו מתפלתיהם של ישראל, והענין כי אותיות התפלה עולות למעלה ע"י המלאכי כנודע כי כמה מלאכי ממונים בכל היכל לקבל התפלות, ואיתא בזהר שמלאך נשיק לה, וביאור ענין זה הוא כמו הנושק עד"מ מכניס רוחו והבלו בדבר שנושק, כך המלאך מכניס רוחו והבלו באותה התפלה להעלותה מבחי' דבור האדם לבחי' דבור המלאכים שהוא בחי' מחשבה שלמטה, וכך עולה התפלה למעלה מעולם ועד עולם העליון ששם הוא מט"ט שעושה בחי' כתר זה (וע' בלק"ת מהאריז"ל פ' בראשית בד"ה ונבאר מעלת אדה"ר קודם שחטא קרוב לסופו בדף ט"ו סע"א (ד' אמשטרדם) וז"ל, והנה כבר ביארנו ענין מט"ט כי אע"פ שמצינו בזהר שהוא מיצי' פי' מו"ק שלו הוא ביצי', כי אמת הוא שמט"ט ראשו הוא בבריאה וגופו ביצי' ורגליו בעשי', עכ"ל) פי' שמעלה האותיות עד מקורן ושרשן שהוא בכתר, והיינו כדי להמשיך אותיות, כי התפלה היא יהי רצון שיהי המשכת רצון אחר מבתחלה שנמשך בחכ', וחכ' היא בחי' דין וכן התורה דמחכמה נפקת, מימינו אש דת למו, שהיא בחי' אש וגבורות, ולכן ע"פ התו' אין יסורי' בלא עון, אבל בכתר שם הם רחמי' פשוטים ונושא עון כו' ומשם נמשך אותיות חדשות כו'.

שם: כנודע שהשכל מתלבש לפעמים באותיות אלו ולפעמים באותיות אלו וכמו דבור התוספות והר"ן שמלבישים כל א' השכל באותיות אחרים, ונלקחים מלמעלה מן השכל רק שאין מתגלים אלא בשכל, והמשל לזה כח ההולדה שבמות כו' לא נגמר עד היותו בן י"ג או ט', וגמר כח זה תלוי במאכל אשר יאכל כו', והנה במאכלים ההם עצמם אין בהם כח ההולדה רק כשבאים להמות והמות מתחזק על ידם אז נהווה ונגמר כח ההולדה כך האותיות באים מלמעלה מהשכל שאינו נתפס באותיות כלל ומימ כשבאים לבחי' השכל נעשה גילוי השכל ע"י אותיות אלו. ע"כ.

והענין כי אותיות התפלה: בהבא להלן [עד סוף הפסקא] השווה תרי"א שם מג, סע"א ואילך. וראה גם סידור ואה"ת שם.

שמלאך נשיק לה: ראה גם לקו"ת במדבר יא, א. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תקעז. תקס"ז ע' שלו. ועוד.

דבור המלאכים שהוא בחי' מחשבה שלמטה: ראה לקו"ת ויקרא נג, ריש ע"ב. סידור עם דא"ה רעו, א. ובכ"מ.

עולם העליון ששם הוא מט"ט . . אע"פ שמצינו בזהר שהוא מיצי' . . ראשו הוא בבריאה: עולם העליון קאי על אצילות – ראה המשך תערי"ב ח"א ע' יא. סה"מ תרע"ה ע' קצא. .היום יום' יו"ד חשון. ובכ"מ. וראה הערת ב"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תשי"ד ע' 213 (ועד"ז בטה"מ תשי"ח ע' 202), וז"ל: מט"ט הוא ביצירה אבל מיט"ט ביריד הוא בבריאה ולפעמים עוד למעלה מזה (פרדס ש' אכרע פ"ד. ביאור"ז פ' וישב. אה"ת להצ"צ ד"ה חנוך לנער. המשך בששה"ק תערי"ב ח"ג ע' א'תמד ואילך) – ואף דמי נתן מלאך נוצר באצ"י, מתרין בהמשך הנ"ל דשאני מט"ט שהוא חנוך, וצ"ע בפרדס שם. עכ"ל. וראה גם סה"מ תרי"ט ע' קכד"ה. קכח"ט. וחכ"י היא בחי' דין: ראה תו"א בראשית ה, ד: והחייט המציא שיש בה גי'כ דין ושכחו האריז"ל שכך מבואר בזהר כו'. וראה בארוכה ביאור"ז להצ"צ ח"א ע' תשיח ואילך. וראה גם סה"מ תרל"ד ע' לח (ובהע' 22 שם).

והנה בענין מט"ט שר העולם ע' בתוס' חולין ד"ס וביבמות דט"ז ע"ב מה שהקשו, ומה שתירץ בשל"ה דפ"ה ע"ב על קושייתם שחנוך הוא בחי' התחתונה דמט"ט (וצ"ל שזהו לאחר חטא עה"ד) בסוד מנעל וסנדל ולכן ה"י תופר מנעלי'. והרח"ו בהג"ה זח"ב בשלח דנ"ח ע"א פ"י סנדל אריך דעשי', ולזה גם הוא כחו רב ועצום להיות קושר כתרם לקונו. ואפשר שיש לו עוד יתרון, והיינו ע"י כי נעוץ תחלתו בסופן שבסוף יש כוונת נעיצת התחילה יותר מבראש המתפשט, וסוף מעשה עלה במח' תחלה, והיינו במח' הקדומה אנא אמלוך כו' בחי' מל' דא"ס, כי עיקר תכלית הבריאה ה"י להיות בחי' יש ובטל אליו ית'.

והנה כמור"כ יובן למטה דכת"י כי חלק ה' כו' ענין בחי' נעל בנפש האדם, שהנשמות נק' רגל יעקב, יו"ד עקב, וגם בכלל דכת"י בנימ אתם וברא כרעא דאבוה, ובחי' נעל ולבוש של הרגל הוא בחי' נפש הבהמית. דהנה נה"ב היא הנמשכת משמרי האופנים, כי בחי' המרכבה פני ארי' הוא בחי' אהבה פני שור בחי' יראה, והם נושאים את הכסא, ומזיעתן של חיות היינו שא"א להם לסבול עול עוצם האהבה והפחד הנמשך בהם, לזה והחיות זעות מחיל כסא כו' הוא בחי' פסולת הנמשך מהם, כמשל הזיעה היוצא דרך נקבי העור, אך מהעור עצמו הוא בחי' חיצוניות של דחילא ורחימא של החיות והן בחי' אותיות וכו'.

והנה בענין מט"ט שר העולם: בגוכ"ק נמצא מהדורא אחרת מפיסקא זו (ואולי הוא מהדור"ק): וע' בשל"ה פ' חיי שרה דפ"ה ע"ב בענין מט"ט בפיסקא נודע כי מט"ט שר העולם שהביא קושיית התוס' חולין ד"ס וביבמות דט"ז ע"ב, ותירץ אבל לפי האמת קושייתם אינו קושי' כו' וענין חנוך שנעשה מט"ט כו', והוא בחי' התחתונה של מט"ט הנק' מנעל בסוד מט"ט וסנדל"ל הם סוד מנעל וסנדל כו' ווי"ט שאמרו במדרש חנוך תופר מנעלים ה"י עכ"ל. וע' מ"ש הרח"ו בהגהותיו לזח"ב בשלח דנ"ח ע"א (תובא במק"מ שם) סנדל"ל אריך דעשי', ולזה גם הוא כחו רב ועצום להיותו קושר כתרם לקונו. (וי"ל שיש לו עוד יתרון, וע' בעמק המלך שער עולם התהו פע"ב שהוא עומד להחיות מתים ע"י ג' היות ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך).

ע' בתוס' . . מה שהקשו: ז"ל התוס' ביבמות שם [ועד"ו בתוס' חולין שם]: קשיא לר"ת דעשה הפייט [ביוצר לשמחית] השר המשרת נער נקרא הוא מט"ט כו' אלמא מט"ט הוא שר העולם שנקרא נער ובפיזט אחר יסד תוקף מט"ט שר הנהפך לאש מבשר משמע דחנוך הוא מט"ט וא"א שיהי' חנוך שר העולם כו' דחנוך לא ה"י במעשה בראשית. ע"כ. וראה בארוכה באוה"ת חנוכה שב, ב ואילך.

ומה שתירץ בשל"ה דפ"ה ע"ב: אוצ"ל: דרפ"ה [בדפוס אמשטרדם שנת נח"ת].

שחנוך . . תופר מנעלים: ראה מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"א ע' עח. וש"נ. וראה גם לקרית שלח נא, סע"א [ובהמ"מ לשם בהוצאת תשד"מ ואילך].

והיינו ע"י כי נעוץ: מכאן ואילך מיוסד על לשון הלקו"ת שה"ש שם מג, ד.

עיקר תכלית הבריאה ה"י להיות יש ובטל אליו ית': בצידי הגליון נרשם בגוכ"ק: ע' כד"ה שובת עד גבי למען תורא [לקרית דרושים לשבת שובה סז, סע"א ואילך].

והנה כמור"כ יובן: הבא להלן [עד סיום הפיסקא] מיוסד על לשון הלקו"ת שה"ש שם סע"ה ג (מג, ד). אך מהעור עצמו הוא בחי' חיצוניות . . והן בחי' אותיות: בצידי הגליון נרשם בגוכ"ק: אתא תרגום אחוריים וחיצוניות, וע' כד"ה ואתא מרבבות קדש [לקרית ברכה צג, ד. וראה מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"א ע' יג: אותיות מל' אתא בוקר כו' אתא בלשון תרגום שהתרגום הוא האחוריים של לה"ק כו' שהאותיות הם

מהן נמשך למטה (ע"י השתלשלות ובחי' נוגה תערובות טו"ר כו' כנודע) נפש הבהמית והטבעיות, ואין כל הטבעיות שוים, כי יש טבעו אוהב כבוד או ממון כו', וכמו עד"מ הבהמה שבשר גידים ועצמות הוא הפנימיות שלה והעור החיצון מלביש אותה ומהעור עושי' מנעלים, וכמו"כ בנה"ב הנמשך מבחי' חיצונית של אופנים שבמרכבה הנ"ל ע"י אתכפיא ואתהפכא של בחי' נה"ב הנ"ל במס"נ שבק"ש בכל לבכך כו' בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה' נעשה בחי' נעל החופה את רוב הרגל, דעיקר ההילוך הוא ברגל שמוליך גם את הראש, כך ע"י אתכפיא ואתהפכא של בחי' נה"ב במס"נ בק"ש שהוא בחי' סוף מעשה הוא במח' תחלה, כי תכלית המכוון הוא להיות לו ית' דירה בתחתונים כנ"ל, וע"י יוכל אח"כ להתפלל בש"ע שיהי' שינוי רצון מבחי' כתר עליון למעלה מבחי' התורה כנ"ל.

וזהו צהר תעשה לתיבה, שתיבות התפלה יהיו בבחי' צהר היינו שיהי' מהם המשכת הכתר. לפ"ז א"ש ג"כ שבורליו משמע שיש בו קצת אודם כדכתי' אדמו עצם כו', כי כתר עליון קמ"י כחשוכא כאורה, וצ"ל נמשך בחי' אור ושיומשך במקום הראוי דוקא, וזהו ע"י גוונא סומקא, וכמ"ש בשהש"ר ע"פ דודי צח ואדום צח לי ואדום למצרים כו'. ובכדי שיפעול התפלה זהו ע"י קדימת הצדקה שר"א יהיב פרוטה כו' שנא' אני בצדק, שע"י הצדקה שהיא בחי' והחמשת לפרעה, גם בסידור בדי"ה אני בצדק בסופו, שזהו כמשנ"ת לעיל

האחוריים של השכל. ע"כ. ועד"ז נמצא בכ"מ. ובסה"מ עטרית ע' רב כותב: וצ"ע הרי ואתא הוא גם בלה"ק כו' ע"ש] וכאן י"ל לשבח נגד הזיעה, ואינו דומה למ"ש בתנהות ויאבק בין צירוף לצירוף [הגהות לדיה ואבק באוהית וישלח (כרד ה) תעשה, סע"ב].

והעור החיצון מלביש אותה: בצדי הגליון נרשם בגוכי"ק: ע' מענין עור בדי"ה את קרבני בלקית [לקי"ת פינתס ע, ד. עת, ג ואילך].

שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה': בצדי הגליון נרשם בגוכי"ק: וע' מענין ציור ועצם כח המתאווה בדרושי טרה אדומה ר"ט, ל"א ל"ב [די"ה זאת חוקת בטה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' קא ואילך. רסג ואילך. די"ה זה (דש"פ פרה) תרל"א. וראה גם לקי"ת חוקת נו, ג"ד. דרושים לרי"ה סא, ב. ולהלן די"ה זאת חוקת].

דעיקר ההילוך הוא ברגל שמוליך גם את הראש: בצדי הגליון נרשם בגוכי"ק: ע' ממעמקים [לקי"ת דרושים לרי"ה סב, ג ואילך] שמאלו [תרי"א תשא פו, א].

למעלה מבחי' התורה כנ"ל: בטה"מ פרי"ת שם נוסף: וזהו וארוכתך מהרה תצמח צמיחה מלמטלמ"ע בביטול היש דהכח ע"ז נמשך מלמעלה שז"ע ההתעוררות רחמים רבים על העדר העבודה כו', וע"י העבודה בבחי' ביטול היש ממשיכים מבחי' עצמיות א"ס שהר"ע יבקע כשחר אורד כו'.

וזהו צהר תעשה לתיבה: בצדי הגליון נרשם בגוכי"ק: ע' בספר בראשית א' בדי"ה צהר סע"י ב' בשם ספר נועם אלימלך ומ"ש שם [באוהית נח שם תרמ, ב: בספר נועם אלימלך פ"י שע"י תיבות התפלה מהפך מצירוף צרה לצירוף צהר ע"ד מנגע נתהפך לענג כענין כולו הפך לבן טהור הוא. ואפ"ל עוד כי בצירוף צהר נכלל ג"כ צירוף הצר כמ"ש הצר הצורר כו', וגם צירוף רצה כמ"ש רצה ה' בעמך ישראל ולתפלתם שעה פ"י רצה היינו המשכת רצון העליון כו' ואז נתהפך מחשוכא לנהורא. ע"כ]. להבא להלן עד סוף המאמר ראה אוהית נח שם תרמ, א.

שנא' אני בצדק . . בסידור בדי"ה אני בצדק בסופו: דף יט, ג [וז"ל: וז"ש בגמרא ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי שנאמר אני בצדק אחזה פניך אחזה דייקא הוא בחי' גילוי אלקות בנפש השכלית המשכלת

תורת שמואל

בענין זורע צדקות שזרע אור יעקב ל' יבקע בצדקה בחי' צדק מלכותא קדישא
בכדי שיהי' הצמיחה דוארוכתך בחי' א"א להיות נמשך בחי' הכתר ע"י התפלה
ושיאר ה' פניו אליך כו'.

בס"ד. (ש"פ לך לך, רל"ג)

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך כו', וארז"ל בר"ה דט"ז ע"ב וי"א אף
שינוי מקום דכתי' ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך כו' והדר
ואעשך לגוי גדול. וע' בחדא"ג שכ' לפום ריהטא על מה שלא זכר הפייטן רק
תשובה ותפלה וצדקה אבל שינוי שם לדעת ר"י ושינוי מקום לדעת י"א לא
זכרון, מפני שג' הנ"ל משנים גם כשבאה כו' עבור חטא ועון ואלו הג' מכפרין
כו', אבל אלו הב' לא באו לשנות מה שנגזר ע"י חטא, והראי' דמוליף להם

ומתבוננת כו' ע"ש]. ובצידי הגליון כאן נרשם בגוכ"ק: לענין אחזה פניך, אחזה הוא תרגום, י"ל שלפ"ע
ההתבוננות בכתי' ומבשרי אחזה, נמשך אחזה פניך ע"י הצדקה.

ויאמר . . . לך לך: המאמר מיוסד מכמה דרושים: ד"ה ויאמר גו' לך לך באוה"ת לך לך (כרך ד) תרעג,
א. ד"ה כי על כל כבוד בלקי"ת שה"ש מו. ב. ד"ה ואולם חי אני להצ"צ בכתי' מס' 1077. ד"ה ואעשך לגוי
גדול באוה"ת לך לך שם תרצו, ב. [ונסמן בפרטיות להלן בתחילת כל פסקא].
ונמצא בשינויים ובחוס' ביאור בד"ה זה בטה"מ פר"ת ע' שז ואילך. ובטה"מ תרפ"ז ע' פט ואילך. ד"ה
ותשובה ותפלה וצדקה בטה"מ תרצ"ט ע' 248 ואילך. ד"ה ויאמר גו' לך בטה"מ ת"ש (הוצאת תשמ"ז) ע' פה
ואילך. ד"ה קרוב הוי' לכל קוראיו בטה"מ אידיש ע' 60 ואילך. לקר"ש ח"ב ע' 471. וראה גם לקר"ש חלק לד
שיחה ב' לפ' עקב ס"ד ואילך.
לכמה מעניני המאמר ראה המשך מים רבים תרל"ז פק"א-כ. ד"ה חייב אדם לברך תרס"ג [בטה"מ
ליקוט ח"ב ע' עז ואילך].

הנחת השומעים ממאמר זה יודפס א"ה בההוספות לחלק ב'.
וארז"ל בר"ה . . . אף שינוי מקום: בגמ' שם: איך יצחק ד' דברים מקרעין גויד של אדם אלו הן צדקה
צעקה שינוי השם ושינוי מעשה כו', וי"א אף שינוי מקום דכתי' כו' ואעשך לגוי גדול כו', ואידך היא זכותא
דא"י הוא דאהניא ל"י. — בצידי הגליון נרשם כאן בגוכ"ק: האלפס לא הביא האידך שנוכר בגמ' ונראה דלא
סבירא ל' כי אם כדעת הי"א.

וע' בחדא"ג: [מכאן עד קרוב לסיום הפסקא הוא מלשון החדא"ג שם]. — בצידי הגליון נרשם בגוכ"ק:
למיש רש"י לך לך להנאתך שכ' בחדא"ג מפרש"י וטענות הרמב"ן בזה ומיש עליו הרא"ם ז"ל, וכ' דאין להאריך
דמגמ' זו מוכח כו'. נראה שתמס על הרא"ם למה תלה דברי רש"י ברבות דהא הביא גם מארז"ל זה בר"ה דט"ז,
ומי"מ בגמ' זו מוכח יותר הרבה. [ז"ל החדא"ג שם: וי"א אף שינוי מקום דכתיב כו' מארצך וגו', מפירש"י בפ'
לך לך נראה שדרשו כן מדכתיב לך לך לדרוש להנאתך ולטובתך דכאן אי אתה זוכה לבנים עכ"ל. ועיין בזה
טענות הרמב"ן ודברי הרא"ם ואין להאריך בהן דמתוך שמעתין משמע שדרשו כן מדכתיב לך לך מארצך
והדר כתיב ואעשך לגוי גדול וגו' משמע שההליכה מארצך היא כדי שאעשך לגוי גדול. עכ"ל].

משרה ואברהם דודאי לאו בשביל חטא, וכי שכ"כ בעל יפה מראה וז"ל מיהו שינוי השם ושינוי מקום לא מצית כו' כי בהשתנות כו' דאילו משום חטא מה יועילנו שינוי הזה עכ"ל, אבל הסמ"ג עשין י"ז כ' שהטעם בשינוי השם כלומר שאני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותו מעשה עכ"ל וכה"ג כ' הר"ן והוסף בשינוי המקום שהטעם לפי כשאדם גולה ממקומו לבו נכנע עכ"ל, ולפי"ז שפיר באו על חטא וכן נראה דאין סברא כו', ויותר מזה קשה בשינוי המקום כו' בזולת ציווי השי"ת דא"כ שרה למה לא נשתנה גזירתה בשינוי מקומה עד שינוי שמה בציווי השי"ת, וע"כ נראה לקיים דברי הסמ"ג והר"ן בשנותנים לאדם כו', וכן תפרש הענין בשינוי מקום באברהם, עכ"ל. והיינו כשישנה מקום יחשוב הגם שבאברהם הועיל ונשתנה מזלו שיוליד את ישמעאל ע"י שינוי המקום לפי שלא היה בו שום מעכב כי לא היה בו שום חטא שיעכבו, אבל אני שחטאתי מה יועיל בי שינוי המקום כו' שישתנה המזל ע"י המקום אחר שהחטא מעכב, וע"י כן ישים אל לבו לשוב בתשובה שלימה ושהוא רוצה להעשות איש אחר וכמ"ש הר"ן הטעם שכשהאדם גולה ממקומו לבו נכנע, ושיאמר לעצמו צריך אני לתקן מעשי כו' ועי"ז יועיל לשנות כו'.

הנה ענין שינוי מקום ע' ברע"מ פ' כי תצא דרפ"א ע"א שכ' אה"ה איה מקום כבודו להעריצו, יהו איהו אהיה ודא שינוי מקום, וע' בסה"מ סי' קי"א דנ"ד א'. ובירושלמי פ"ב דתענית סוף הלכה א' תני בשם ר"מ כי הנה ה' יוצא ממקומו (ישע"י י"ו י"א) יוצא לו ממידה למידה יוצא לו ממה"ד למדת רחמי' על ישראל (ובקה"ע יוצא לו ממדה למדה, דאל"כ מהיכן יוצא הלא מלא כל הארץ כבודו). ובז"ג ח"א עמוד קנ"ה, שינוי מקום ושינוי השם ושינוי

שכ"כ בעל יפה מראה: בפירושו לירושלמי תענית פ"ב היא.

וכה"ג כ' הר"ן . . כשאדם גולה ממקומו: בצידי הגליון נרשם בגוכי"ק: להעיר מענין סוכה שהוא גולה מביתו.

שבאברהם הועיל . . שיוליד את ישמעאל: בצידי הגליון נרשם בגוכי"ק: ליצחק ה' צריך שינוי שם ולישמעאל הועיל שינוי מקום דאברהם לבר.

הנה ענין שינוי מקום ע' ברע"מ פ' כי תצא: בצידי הגליון נרשם בגוכי"ק: שינוי השם פ"י מצפ"ץ כמי"ש ברע"מ תצא הנ"ל. – להפיסקא דלהלן ראה [נוסף על אה"ה לך הנ"ל] אה"ה נ"ך ע' ריא ואילך [ד"ה כי הנה הו"י יוצא ממקומו הובא באה"ה לך שם].

אה"ה איה . . יהו איהו אה"ה: בצידי הגליון נרשם בגוכי"ק: שם מ"ה עולה מספר איה שעולה כמספר שם הנ"ל, נקרא זה שינוי מקום מן איה על יהו.

וע' בסה"מ: ספר הדרת מלך [על הוהר, להריר שלום בחואגלו, אמשטרדם תקכ"ז].

ובירושלמי פ"ב דתענית: בצידי הגליון נרשם בגוכי"ק: ע' בבחי' תשא ע"פ ארך אפים דקכ"ב ד' [שם מביא את מאמר הירושלמי הנ"ל]. ועמ"ש ע"פ ארדה נא דע"י שם ארדה ממדה"ד למדה"ד [אה"ה וירא (כרך ד) תשלז, א ואילך. הובא באה"ה נ"ך שם. וראה גם תירא וירא טו, ג].

ובז"ג ח"א: בזהר גדול [דפוס קרימונא], ונדפס גם בתיקוני זהר תס"ט (קא, א). הובא ג"כ לקמן פיסקא, וע' בפרדס"י הערה ד"ה עוקרין אותה.

מעשה, שינוי מקום כגוונא דקוב"ה דאתמר ב"י הנה הוי' יוצא ממקומו, כד נפיק אשתני מדינא לרחמי ומרחמי לדינא, כמה דאקמוהו לא כשאני נכתב אני נקרא, בעוה"ב דאיהו אתר"י נכתב ונק' ביו"ד ה', בעוה"ז נכתב ביו"ד ה' ונקרא באל"ף דל"ת, דא שינוי מקום באתריה דאיהו עלמא דאתי אתקרי הוי' רחמי, לבר מאתריה אשתני ואתקרי אל"ף ד' נו"ן יו"ד, ודא רזא עומד מכסא דין לכסא רחמים.

ואפ"ל כי הנה מבואר במ"א בהא שלפעמי' מצינו דכתי' מלא כל הארץ כבודו (ישעי' וא"י ג') ופעם כתי' ברוך כבוד הוי' ממקומו (יחזקאל ג' י"ב) ובסדר קדושה אומר"י שהמלאכ"י שואלי' אי' מקום כבודו להעריצו. והענין הוא, כי מלא כהא"כ הוא בחי' כבוד תתאה שהוא בחי' המל' הממכ"ע המחי' עולמות ביי"ע שהם מחודשי' מאין ליש ובעלי גבול ואינם בערך הא"ס ית', ועי"כ צריך הכח האלקי המחי' אותם להתצמצם את עצמו צמצום גדול שלא להשפיע רק הארה וזיו בעלמא בכדי שיתהוה יש מאין, ונקרא כבוד שהוא רק בחי' אור וזיו בלבד, והגם שנא' את השמי' ואת הארץ אני מלא אני ממש שהוא בחי' עצמותו ית' ולית אתר פנוי מינ' היינו בבחי' העלם לבד כו'. אך יש עוד בחי' כבוד ב' והוא בחי' כבוד עילאה, והיינו בחי' כבוד שהוא בלי גבול למעלה מבחי' אור וזיו ולמעלה מן השגה, ועי"ז הוא ששואלין אי' מקום כבודו. והענין הוא, שיש ב' דיעות, הא' שלמטה הוא היש ולמעלה הוא האין כמאמר מאין ליש, ודיעה הב' הוא שלמעלה הוא היש ולמטה הוא האין, אך שניהם אמת, שמלמעלה למטה למעלה הוא היש אמיתי בחי' סוכ"ע, ולמטה הוא האין לפי שכל האורות והמשכות והחיות כו' אינם רק הארה בעלמא וכולא קמי' כלא חשיב ולכך נק' אין, ומלמטה למעלה אזי למטה הוא היש לפי שהוא בחי' השגה כבוד תתאה, ולמעלה הוא האין לפי שהוא למעלה מהשגה ולית מחי' תפיסא ב' כו', אבל באמת הוא היש האמיתי שהוא מהותו ועצמותו שבלי גבול ונק' כבוד עילאה.

ודא רזא . . . לכסא רחמים: בת"ז שם: ואתקרי דין ודא רזא עומד מכסא רחמים ויושב על כסא דין. ואפ"ל כי הנה מבואר במ"א: ד"ה כי על כל כבוד חופה בלקרית שהיש מו, ב [הובא באוהית לך שם]. הבא להלן עד סוף הפיסקא הוא לשון הלקרית שם בשניונים קלים. דכתי' מלא כל הארץ כבודו: בצדי הגליון נרשם בגוכייק: זחיג צ"ג א. ח"ב נ"א [הובא בלקרית שהיש שם]. היינו בבחי' העלם לבד כו': בצדי הגליון נרשם בגוכייק: מכל מלאכתו אשר ברא בדי"ה את שבתותי [לקרית כהר מב, ד. הובא בלקרית שהיש שם]. והוא בחי' כבוד עילאה: בצדי הגליון נרשם בגוכייק: רמ"ו במדבר קי"ח כבודך [הובא בלקרית שהיש שם]. והחיות כו': בלקרית שהיש שם: להחיות את הנבראים. שבלי גבול ונק' כבוד עילאה: בגוכייק נרשם כאן [במהדו"ק - וראה לקמן פיסקא: ועי"פ הקדמה זו]: ולפי' מ"ש ברוך כבוד הוי' ממקומו זהו המשכה מבחי' כבוד עילאה שיומשך ויתגלה למטה כמי' מזה

ומעתה יובן ענין דכתיב ברוך כבוד ה' ממקומו. דהנה ארז'ל בחולין דצ"א סעיב חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת כו' וישראל מזכירין את השם לאחר שני תיבות שנא' שמע ישראל הוי' ומלאכי השרת אין מזכירין את השם אלא לאחר שלש תיבות כדכתי' קדוש ק"ק הוי' (ישעי' וא"ו) וכו', והאיכא ברוך, ברוך אופנים הוא דאמרי לוי' (שהם מכסא הכבוד עצמו וכי אמרינן אנן במלאכים, רש"י). משמע שבדבר זה אופנים הם יותר נעלי' משרפי'. והיינו ע"ד שנת' בדי'ה את ה' האמרת (ל"ב) בענין והאופנים וחיוה"ק ברעש גדול, שענין הרעש שלהם הוא מחמת העדר ההשגה, ע"ד בן כפר שראה כו', והיינו כי השרפי' שהם בבריאה שהוא קרוב יותר לבחי' האין המהוה היש דבריאה לכן הם משיגים את בחי' כבוד ה' שהוא מ"ש ולכבודי בראתי, שהוא ענין הלבוש מלי' שע"ז ארז'ל ר"י קארי למאנא מכבודתא כמ"ש במ"א, ולהיות כי חיותם שבבריאה הנה הם משיגים, ומשיגי' שאוא"ס ב"ה הוא קדוש ומובדל מהם לכן הם אומרים ג"פ קדוש בוא"ו כמ"ש במ"א ובכ"ד בלק"ת, עד שמזכירי' את הוי' צבאות הוא מה שאות הוא בצבא דילי', והי"ה בבחי' רצון ותשוקה, ועי"ז הם עומדי' ממעל לו היינו לבחי' ההתלבשות בש' אד' שהוא בגימ' היכל היינו בחי' היכל לש' הוי' המהוה מאין ליש בדרך ממילא ומאיליו כו'.

אמנם האופנים להיות כי הם כעשי', שבעשי' אינו מאיר גילוי אלקות כ"כ כמו בבריאה, אשר בריאה היא ראשית התהוות היש וקרובה להאין משא"כ העשי', וגם יש עוד כמה בחי' בהפרש בין עשי' לבריאה, ולכן כתי' אף עשיתיו להפסיק הענין, והיא רגל שמאל דה' דבהבראם בה' בראם שרגל השמאל נפסק מהגג, וכמ"ש במ"א, ולכן הם בבחי' רעש על העדר השגתם, ונת' בד"ה את ה' האמרת הנ"ל שמבחי' רעש נעשה שער שהוא בחי' שער בימין

בסידור ע"פ כי על כל כבוד חופה [דף קכח, ד] ובדי'ה ואולם חי אני וימלא כבוד ה' [ראה להלן בהערה שלאח"י] ובלק"ת שהי' בדי'ה כי על כל כבוד חופה [דף מז, ב – נעתק לעיל בפנים המאמר] וא"כ אש"ל דשינוי מקום של האדם גורם ג"כ המשכת בחי' ברוך כבוד הוי' ממקומו.

ומענה יובן ענין: הבא להלן [עד פיסקא: ועי' הקדמה זו] מיוסד על ד"ה ואולם חי אני להצ"צ: בכת"י 1077 סג, א ואילך [ראה אודותיו להלן בהערה המתחלת: בדי'ה ואולם חי אני] ובכת"י 466. ובארוכה בסה"מ תרליד ע' רלט ואילך. ובשינויים בדי'ה ואולם חי אני: בס' מאמרי אדה"ז תקס"ט ע' קפג ואילך. מאמרי אדה"ז-פרשיות ע' תרכו ואילך וע' תרלב ואילך. מאמרי אדה"אמ"צ במדבר ח"ג ע' א"עז ואילך. אקנד ואילך. אקסו ואילך. אזה"ת שלח ע' תקי ואילך.

בדי'ה את הוי' האמרת (ל"ב): נדפס בקונטרס בפ"ע (קה"ת, תשכ"ב). וראה גם ד"ה זה בסה"מ תרע"ח ע' תיו. סה"מ תרפ"ז ע' קסא. סה"מ מלוקט ח"א ע' נח. ד"ה כנשר יעיר קנו תשכ"ב. ר"י קארי למאנא מכבודתא כמ"ש במ"א: ראה לק"ת האזינו ע"ה, א. כמ"ש במ"א ובכ"ד בלק"ת: לק"ת נשא כה, ד. האזינו שם ע"ד, ד ואילך. שה"ש ז, א. ובארוכה בס' מאמרי אדה"אמ"צ דברים ח"ג ע' תתקמח. ועוד.

שרגל השמאלי נפסק מהגג וכמ"ש במ"א: תרי"א מגי"א צה, ב. לק"ת בלק סז, א. סידור עם דא"ח רפב, א. אזה"ת תרומה ע' איתקטו. לקמן ד"ה שתי ידות לקרש ס"ג. וד"ה חייב אינש לבסומי. שמבחי' רעש נעשה שער . . . כמ"ש בלק"ת: לק"ת שלח מז, א ואילך.

כמ"ש בלק"ת, ולכן הם יכולי' להזכיר את השם אחר שתי תיבות ע"י הרעש שלהם שע"ז נעשה יתרון האור מהחשך כמש"נ שם שהוא בחי' בירור התהו. ולכן הם אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו פי' ממקורו ושרשו, שהכוונה על מקורו ושרשו דבחי' כבוד עילאה כו'.

וכ"ש וק"ו ענין מה שחביבין ישראל הוא, כי ירידת הנשמה בגוף הוא עוד ירידה יותר גדולה ועצומה מן בחי' האופני' שהם בעשי', וה"ה אינם שוי' לא בשורשן ולא בירידתן, ששורש הנשמות הם מפנימיות הכלי', וירידתן הוא למטה יותר, והיא הנותנת שלהיותם יותר גבוהי' יכולי' להיות נשפלי' יותר מטה להתלבש בגוף ונה"ב המעלימי' ומסתירי' לגמרי על אור ה' וקדושתו, כן העלם העשי' והעוה"ז הגשמיות והחומרית שניזון מאכילה ושתי' הגשמיים וה"ה חשך כפול ומכופל. ואמנם מ"מ חביבין ישראל, כי יתרון האור הוא מתוך החשך דוקא, וגם בארץ הלזה החומרית והגשמיות יש בה ניצוץ דתהו כמ"ש בת"א בביאור ע"פ כי כאשר השמי' החדשי' בפ' בראשית, וכאשר איש ישראל מברר הניצוץ דתהו ומעלה אותו, הנה ע"י רעש זה דחושך כפול הנ"ל נעשה שער רחב להיות זה השער לה', תוס' וריבוי אור בש' הוי' שכחי' כבוד הנ"ל הוא לבוש, והוא ע"י המצות דכתי' בהם רחבה מצותך מאד שהם בחי' כלי' רחבי' לקבל בחי' מאד העליון שבלי גבול כמ"ש באגה"ק סי' י"ז, וע"י ציצית שעושי' מצמר הגשמי מברר הניצוץ שיש בצמר הרחלי' (וע"פ המדרש שבחטאו של הבל נטרד קין, אפשר לומר שזהו בירור דהבל, עמ"ש מזה בד"ה ואם ירחיב וביאורו ובד"ה ויקרא אלקי' ליבשה ארץ בענין עד שיכלה זרעו של הבל), וכן ע"י התפילין ושא"ד כמו סוכה וד"מ שבלולב כו'. וע"י נמשך שיתברך ויומשך שורש בחי' כבוד ה' דכבוד עילאה ממקורו ושרשו הנעלם (ע')

כמ"ש בת"א בביאור ע"פ כי כאשר השמי': פי' בראשית ג, ב.

וע"י ציצית... מברר הניצוץ שיש בצמר... שזהו בירור דהבל: ראה אוה"ת תצא ע' תתקנט שקין והבל כנגד צמר ופשתים, ומביא מפר"א פכ"א: הביא קין מותר מאכלו זרע פשתן והביא הבל מבכורות צאנו ומחלביהן כבשים שלא נגזזו לצמר.

וע"פ המדרש שבחטאו של הבל נטרד קין: מד"ר בראשית פכ"ג, ה: מחטייא של הבל נהרג קין. ובפי' נזר הקודש הארוך שם פי': והוא מבואר לחכמי האמת דהבל נתחייב מיתה מן הדין בחטאו ע"י מה שהציץ בשכינה בשעת קבלת הקרבן וקצץ בנטיעות ונתגלגל לו חובה ע"י חייב הוא קין, ולכן לא הצילו ה' מידו ע"כ. הובא ונת' באוה"ת בראשית (כרך ז) תתשסז, א ואילך. וכבחי' שמות ג, ו: וע"ד הקבלה כו' כשהקריב הבל הקרבן הציץ בשכינה יותר מן ההשגה וע"כ נתחייב מיתה ע"כ. והובא באוה"ת בראשית (כרך ג) תתקפד, ב. בד"ה ואם ירחיב וביאורו: סי' מאמרי אדה"ז תקט"ה ח"ב ע' תת [בנוסחא השני] ור"ע תתא. וביאור ע"ז שם ע' תתמג ואילך. תו"ח שמות תב, ב ואילך. וראה גם בארוכה באוה"ת בראשית (כרך ז) שם. ובד"ה ויקרא אלקי' ליבשה ארץ: אולי הכוונה לאוה"ת בראשית (כרך ג) תפא, ב ואילך (ביאור ע"פ כי כאשר השמים) ושם תפד, ב בענין בירור הלבושים (אמנם לא נזכר שם מענין הבל).
עד שיכלה זרעו של הבל: ע"פ לקו"ת להאריז"ל פי' שופטים [הובא בהדרושים שם]: אך דע כי כל זרעו של הבל נתחייבו מיתה ולכן הרגו קין להבל. ע"י"ש.

בד"ה ואולם חי אני וימלא כבוד ה' בספר י"ח י"ט, ובספר בשויב"מ, ובספר
 ד"א.

והענין כי ברוך כבוד ה' ממקומו הוא ר"ת בכים (בלא וא"ו), והו"ע מים
 תחתונים בוכים אנו בעינין למהוי קדם מלכא, כי עד שלא נברה"ע
 ה' מים במים שנת' במ"א בכ"ד שמי' עליוני' לא היו בתכלית העילוי כ"כ, כן
 מ"ת לא נשפלו כ"כ, וע' מזה ג"כ בד"ה שה"ש (ד"ז), וע"י מאמר יהי רקיע
 נתעלו מ"ע בתכלית העילוי ומ"ת ירדו למטה. וביאור הענין דכתי' ונהר יוצא
 מעדן כו' וארז"ל יובל שמו, ובאדר"ן חיים שמו, שהוא שורש ההמשכה לגעה"ע
 והתחתון, וכן ענין הגן הוא בחי' ג"ן סדרי' דאורייתא כו', אמנם מים תחתונים
 ירדו להיות מקור לכל תענוגי עוה"ז הגשמי' והשפלי', ואי לזאת ה"ה בוכים
 על ירידתם כ"כ להיות מקור להצמיח תענוג גשמי ושפל כ"כ, אמנם ע"י
 בכייתם ה"ה מתעלים להיות קדם מלכא (וי"ל ע"ד שנא' בשרפי' ממעל לו שפי'
 בשם הבעש"ט ז"ל ממעל לש' אד' דכתי' ואראה את אד' יושב כו', כן י"ל ל'
 קדם מלכא ע"ד שארז"ל בספ"ד דפסחי' מלכא ומלכתא הוי יתבי', והיינו בחי'
 לפני ה' דז"א תטהרו בגימ' כתר), שע"י בחי' הבכי' על הריחוק ה"ה מתעלי',
 וכענין התשובה.

ויתבאר זה בעבודה בנפש האדם בבירור הנה"כ ובעשיית המצות מכל
 דברי' הגשמי' ציצית ותפילין מצמר וקלף גשמי, כן כל הצמחי'
 הגשמי' ע"י ברכת הנהנין (רק שיש הפרש ביניהן כמ"ש במ"א), הרי מתעלה
 הניצוץ דתהו שבהן ומתקרב ומתעלה לשורשו. וצ"ל העבודה בבחי' רעש על
 הריחוק, הן מצד הניצוץ והן מצד המברר שצריך לירד במקום המתברר דוקא.

בד"ה ואולם חי אני . . . בספר י"ח י"ט: מסומן בספריית ליובאוויטש במס' 1077 [יכולל הנחות ממאמרי
 אדמרי' הציצ מהשנים תרמ"ח-תר"ט ועוד]. ד"ה ואולם הוא שם דף קסג, א ואילך [לא נדפס לע"ע]. והובא
 ונת' בארוכה בד"ה ואולם בשה"מ תרל"ד ע' רלט ואילך. וראה לעיל פיסקא: ומעתה יבן. ושי"נ.
 ובספר בשויב"מ: = בראשית שמות ויקרא במדבר. ביכל זה מסומן בספריית ליובאוויטש במס' 1054.
 נדפס (בשינויים) באוה"ת שלח ע' תקי ואילך.
 ובספר ד"א: אפשר הוא הנדפס באוה"ת במדבר (הוספות) ע' א'תקב ואילך [קיצור מדרמ"צ קעה, א].
 ונמצא בכתי' מס' 1056 [שכנראה הוא משנת תרכ"א].
 שנח' במ"א בכ"ד: ס' מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' רנז ואילך. מאמרי אדה"מ"צ במדבר ח"ג ע' א'רה
 ואילך [ובהנסמן שם]. אוה"ת בראשית (כרך ג) תצת, א ואילך.
 בד"ה שה"ש (ד"ז): סה"מ תרכ"ז ע' רמ ואילך.
 שפי' בשם הבעש"ט ז"ל: ראה הוספות לכתר שם טוב (הוצאת קה"ת) סל"ח. מאמרי אדה"מ"צ דברים
 ח"ג ע' תתקמח. ושי"נ.
 (רק שיש הפרש ביניהן כמ"ש במ"א): אוה"ת שמע"צ (כרך ה) ע' ביקנא ואילך. ובארוכה סה"מ עטר"ת
 (הוצאת תשמ"ח) ע' תרסח ואילך. תרפ"ז ע' מט ואילך. תרצ"ט ע' 67. תשי"ח ע' 79 ואילך. וראה גם תר"א מג"א
 צב, ב.

ואי לזאת ירדה הנה"א פלאי' להתלבש בגוף גשמי דוקא ובנה"ב (כי במלאכי' ארז"ל שהשיבן משה כלום יצה"ר יש ביניכם כו'), וע"י שמעורר רחמים רבים על נפשו על ריחוקה מה' עושה כו', ע"י מעורר רחמים רבים מדתו של יעקב שהיא נחלה בלי מצרים כו', וכמ"ש בסש"ב פמ"ה בענין וישא את קולו ויבך לעורר בחי' ר"ר הפשוטים דכתר שהוא בחי' אב הרחמים, כי יש בחי' אב הרחמן שהוא בחי' רחמי' שבסדר ההשתלשלות, אבל יש בחי' אב הרחמי' שהם בחי' רחמי' פשוטי' הנ"ל, ומשם נמשך להיות גילוי כבוד העליון להיות וימלא כבוד ה' את כל הארץ, פי' ע"ד שנת' ברבות מג"א, ע' בס' ר"א הנ"ל בד"ה הנ"ל. והו' לה' הארץ ומלואה כו', אבל לא די בזה כ"א שגם בתבל וכל יושבי בה תהי' הגילוי ע"ד שנתגלה בחי' כבוד ה' ע"י שכבוד ה' מלא את המשכן, ובבהמק"ד כתי' ג"כ (מ"א ח' י"א) כי מלא כבוד ה' את בית ה', וע"י ה' הגילוי עד החומה, כן תהי' לע"ל גם בתבל ויושבי בה כו', ולכן אז וראו כל בשר כו'.

וע"פ הקדמה זו יובן ענין שינוי מקום של האדם, שע"י שמשנה מקומו ע"י גורם ג"כ המשכת בחי' ברוך כבוד כו' ממקומו והיינו כי ענין שינוי מקום נת' בתשו' הרשב"א ח"א סי"ט שהיא מדרכי הכפרה, ואפשר שלמד זה ממארז"ל תענית דט"ז ב' בענין מוציאין את התיבה לרחובה של עיר שארז"ל גלי' גלו' תהא מכפרת עלינו, ושם איכא בינייהו דגלי מבי כנישתא לבי כנישתא אחריתא שגם זה נחשב גלות (שיכפר עלינו) שירחמו עלינו וירדו גשמים. וע' בסמ"ג עשין י"ו, ובר"ן פ"ק דר"ה דט"ז ע"ב, שנתן טעם לזה שע"י שינוי מקום גורם שיכנע לבו, וא"כ ענין שינוי מקום מכפר גם על חטא ועון, ומ"מ לא חשבו הפייטן לדבר בפ"ע, והוא כי ענין שינוי מקום היינו שיבא לבחי' תשובה שארז"ל ע"ז מקום שבעת"ש עומדי' צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד שם, וז"ע שינוי מקום שישנה מקומו שהי' תחלה לבחי' מקום דתשובה, להיות בבחי' והרוח תשוב כו'. ובאמת יתכן ענין זה גם בצדיקי' גמורי' שהרי ארז"ל כל ימיו בתשו', ע' בד"ה האזינו שבלק"ת הא' ס"ב וסי' ג' (וגם כי משיח

בסש"ב פמ"ה . . לעורר בחי' ר"ר הפשוטים דכתר: בתניא שם: וישא את קולו למעלה למקור הרחמים העליונים הנק' אב הרחמים ומקורם, ויבך לעורר ולהמשיך משם רחמים רבים כו'. וראה המובא ע"ז בליקוט פירושים ומי"מ לשם (ושם ובכ"מ שאב הרחמים הוא כתר עליון).
בצידי הגליון נרשם בגוכי"ק: וישא את קולו בסש"ב פמ"ה לכד מ"ח, זהו עודף על האופנים ע"ד מעשה אבות.

בחי' אב הרחמן . . אב הרחמי: ראה לקו"ת דרושים לר"ה סב, סע"ד. ובכ"מ.
וע"פ הקדמה זו יובן: הבא להלן [עד פיסקא: וע' כה"ג ברבות] מיוסד על ד"ה ויאמר גו' לך באוה"ת שם תרעג, א.
נת' בתשו' הרשב"א: הובא גם באוה"ת לך שם. - מהדורא אחרת מהבא להלן בפיסקא זו נמצא לקמן פיסקא: וע' בתשו' הרשב"א.
מקום שבעת"ש עומדי': ראה בארוכה אוה"ת שה"ש (כרך ב) ע' תרפח ואילך. וש"נ לכ"מ בדא"ה. וע"ד הדיעות ודיוקי הגירסאות בזה ראה סה"מ תש"ט ע' 183 בהע'. לקו"ש ח"ט ע' 240 (הע' 29).
בד"ה האזינו שבלק"ת: דף עב, א ואילך.

אתי לאתבא צדיקי בתיובתא כו'), והוא עיי זבחי אלקי רוח נשברה שזיע תשוי והרוח תשוב אל האלקי כו' וכמ"ש הר"ן שיכנע לבוי כנ"ל.

והענין יובן ע"פ משרז"ל במד"ר לך לך ר"פ ל"ט, ר' ברכי' פתח לריח שמניך טובי שמן תורק שמך, אר"ב למה הי' אברהם אבינו דומה לצלוחית של אפופילסימון (שמן מור, מ"כ) מוקפת צמיד פתיל ומונחת בזוית ולא הי' ריחו נודף כיון שהיתה מיטלטלת הי' ריחו נודף, כך אמר הקב"ה לאברהם אבינו טלטל עצמך ממקום למקום ושמך מתגדל בעולם. והיינו כנ"ל שעיי' ממשיך כמו"כ בחי' הברכה וההמשכה בחי' ברוך כבוד ה' ממקומו. וכן משמע בהדיא במד"ר פ' בא פי"ז קל"ד א' ד"א משכו וקחו כו' הה"ד פלס ומאזני משפט לה' (משלי י"ו), וכן מצינו משה ושמאל שוין כאחת שנא' משה ואהרן בכהניו ושמאל בקוראי שמו (תילים צ"ט), בא וראה כמה בין משה לשמואל כו' למה כך אמר הקב"ה בדין ובצדקה אני בא עם האדם, משה הי' יושב כו' אבל שמואל הי' טורח כו' כדי שלא יצטערו כו' שנא' והלך מדי שנה בשנה (ש"א ז'), אמר הקב"ה משה שהי' יושב במקום כו' יבא אצלי כו' אבל שמואל שהלך אצל ישראל בעיירות ודן אותם אני הולך ומדבר עמו לקיים מה שנא' פלס ומאזני משפט לה'. הרי שעיי' ההליכה והטלטול של שמואל נמשך כמו"כ מלמעלה בחי' אני הולך כו', ע"ד והתהלכתי בתוככם, והר"ע ההמשכה מסוכ"ע בממכ"ע. ובמארי"א אות ה' סעיף י"ד בסופו פי' הליכה כינוי אל הזווג כו' והיינו מיתוק הגבורות בחסדי, ועד"ז הר"ע לך לך דאברם טלטל עצמך כו', ומעשה אבות סימן לבנים לכן אפ"ל דשינוי מקום של האדם גורם המשכת בחי' ברוך כבוד ה' ממקומו.

[וע'] בתשוי' הרשב"א ח"א סי' י"ט שכ', ושינוי מקום הוא מדרכי הכפרה, יעו"ש שמפרש שאפי' על החטא מכפרת שכ' שגלותו תכפר עליו, והיא היא דברי החא"ג רק שהחא"ג קירב אל השכל איך עיי' יבא לתשובה ולא ילמד א"ע מאברם שאברם לא הי' בו חטא (וי"ל כ"א מזל כמ"ש הרשב"א טעם השני שהי'

שיכנע לבו כנ"ל: בגוכייק גרשם כאן [כנראה מהדויק, וגרשם אחיב באריכות יותר להלן פיסקא: והענין יובן] וגדולה מזו מצינו ברבות בא פי"ז דקל"ד א' [מד"ר דפוס אמסטרדם ת"א] ד"א משכו כו' בא וראה כמה בין משה לשמואל כו' למה כך אמר הקב"ה בדין ובצדקה אני בא עם האדם כו' אמר הקב"ה משה שהי' יושב במקום אחד שנאמר וישב כו' יבא אצלי אבל שמואל שהלך כו' אני הולך ומדבר עמו לקיים מה שנאמר פלס ומאזני משפט לה' וגו' (משלי י"ו).

והענין יובן ע"פ משרז"ל: פיסקא זו מיוסדת על ד"ה ויאמר גו' לך באה"ת לך שם תרעד, ב [סעיף יא]. שעיי' ההליכה והטלטול: בצידי הגליון גרשם בגוכייק: ע' בלק"ת סר"ה כי התרים בענין כי בועליך כו' אלקי כל הארץ יקרא [לקו"ת תצא מא, ב]. ועמ"ש במ"א ע"ד החפרש בין בחי' עומדי' לבחי' מהלכים [תו"א וישב ל, סעיף ואלך. אה"ת חנוכה תתקיג, א ואלך. תתקטו, ב ואלך. שם נת' כפי' הליכה]. וע' בתשוי' הרשב"א: פיסקא זו היא מהדויק מהפיסקא, וע"פ הקדמה זו' דלעיל.

או קודם מ"ת וזה ה' הנסיון הראשון לא"א כמ"ש הבחיי וירא, וע' במד"ר דמ"ג ע"א דפוס שקלאו לך ב"פ א' כאן וא' גבי עקידת יצחק, לכן אפשר שייך גם על אברם שהי' תחת המזל, וכעין ראי' לזה ממה שא"ל הקב"ה אח"כ צא מאצטגנינות שלך, והראי' שלשרי לא פעל שינוי מקומה שתוליד עד שנשתנה שמה בציווי השי"ת, ועי"ן יבא לתשו'. והרשב"א שכ' שזהו מדרכי הכפרה כוונתו לאחר ששב, שגלותו ממקומו הראשון מכפר עליו. וא"כ י"ל שע"י שינוי מקום בא לבחי' מקום שבעת"ש עומדי' צדיקים גמורים אינם יכולי' לעמוד, שזהו בחי' מקום היותר גבוה הרבה. וע' בזח"ב ויקהל דר"ז ע"א ענין ב' בחי' מקום, וע' זח"ג ויקרא די"ו ע"ב בענין צדיקי' ובע"ת, ועמ"ש ע"פ ומי יקום במקום קדשו (תילים כ"ד ג').

וע' בפרד"ס שער ט"ז הוא שער אבי"ע פ"ד ופ"ה, ולכן י"ל שינוי מקום דוגמת התלבשות השכינה במט"ט בימי החול, וא"כ דיו לעבד להיות כרבו. וע' בגמ' בשבת פרק חביות דקמ"ה סע"ב מפני מה ת"ח שבבבל מצויינין לפי שאינן במקומן, י"ל ע"ד הנ"ל. ויש להעיר עוד ממ"ש במד"ר פ' תשא ר"פ מ"ד עוקרין אותה ממקומה ושותלין אותה במק"א והיא משבחת כו', וזהו ע"ד שא"א להיות מיש יש אא"כ יבא לבחי' אין תחלה, וכמו שתחשך הלבנה קודם שתקבל אור חדש מהשמש. וע' בת"א פ' ויקהל בד"ה קחו מאתכם תרומה ובסידור ד"ה והאיש משתאה לה מתריש, לכן ע"י לך לך כו' שתבא לבחי' אין עי"ז ואעשך ברי' חדשה, כמ"ש ברבות במקומו ע"פ ואעשך לגוי גדול שאני עושה אותך ברי' חדשה.

וע' כה"ג ברבות אמור ס"פ כ"ט בענין מוסף דר"ה שנא' בו ועשיתם ובשאר מוספים נא' והקרבתם, כאלו היום נעשיתם ברי' חדשה, כמ"ש כי כאשר

הנסיון הראשון לא"א כמ"ש הבחיי וירא: כב, ב (הובא ונת' באוה"ת לך שם תרעד, א. סעיף ח). וראה גם בחיי ר"פ לך לך. פיה"ש להרמב"ם אבות פ"ה מ"ג.

וע' במד"ר דמ"ג ע"א ד' שקלאו לך ב"פ: אוצ"ל: דפוס אמשטרדם [שנת ת"א. ובדפוס שקלאו תקע"ב הוא כדף מח, ג. אמנם גם בדפוס שקלאו נסמנו בצ"ד העמודים מספרי הדפים של דפוס אמשטרדם]. וי"ל שם (פ"ט ג'): שתי פעמים כתיב לך לך ואין אנו יודעים איזו חביבה אם השני' אם הראשונה כו'.

ועמ"ש ע"פ ומי יקום במקום קדשו: אוה"ת ג"ך (כרך ג) ע' ארצב ואילך. וראה גם אוה"ת בחוקותי (כרך ב) ע' תרנו וס"ע תרגט וע' תרעה [ושם: עי"ל בענין במקום שבע"ת עומדים כו' ב' בחי' מקום הגו' בפ' ויקהל דר"ז א'].

עוקרין אותה ממקומה . . והיא משבחת: בצ"ד הגליון נרשם בגוכ"ק: ע' ב"ז ח"א עמוד קניה קניו (הובא לעיל בפיסקא: הנה ענין שינוי מקום וע"ש בהמ"מ).

וע' בת"א . . בד"ה קחו מאתכם תרומה: דף פט, ג.

ובסידור ד"ה והאיש משתאה: דף צב, ג.

וע' כה"ג ברבות . . בענין מוסף דר"ה: הבא להלן [עד סוף המאמר] מיוסד על ד"ה ואעשך לגוי גדול

באוה"ת לך תרצו, סעי'ב ואילך. [הובא באוה"ת לך שם תרעג, א].

השמי' החדש' והארץ החדשה אשר אני עושה, שנו' בהם ל' עשייה לפי שהן ברי' חדשה, והיינו שקאי על העבודה שיהי' לע"ל (או לאחר התחי') שע"ז אנו אומרי' במוספי' ושם נעשה לפניך כו' כמצות רצונך, שע"ד הנ"ל כתי' ונגולו כספר השמי', וכתי' השמי' החדש' והארץ החדשה שלא יהי' שמי' וארץ גשמיים המעלימי' ומסתירים כבוד ה' להיות יש ודבר בפ"ע, שהרי בכל דבר נמשך אוא"ס ב"ה כמ"ש והר סיני עשן כולו עולם שנה נפש, עולם בחי' מקום ששם נמשך בחי' אוא"ס כמ"ש הנה מקום אתי, וכן בבחי' שנה בחי' זמן מלך מלך ימלוך עבר הוה ועתיד הכל הוא בבחי' א"ס כו', וכן בנפש יש הארת א"ס וכל החיים יודוך סלה וג"ע העליון ותחתון ויש ג"ע למעלה מג"ע עד אין קץ ותכלית בעילוי אחר עילוי כו', ולעתיד כשיזדכך העולם וחומריות וגסות שבו אזי עין בעין יראו כו' ואז יהי' שלמות העבודה בעשיית המצות כמצות רצונך.

ומה שארז"ל ברבות פ' שמיני פ' י"ג ע"פ וזאת הבהמה, א"ר יודן ב"ר שמעון כל בהמות ולויתן כו' א"ר אבין בר כהנא אמר הקב"ה תורה כו' חידוש תורה מאתי תצא, הכוונה ע"ז כמ"ש רש"י ע"פ ישקני מנשיקות פיהו ומובטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמי' ומסתר צפונותי' ומחלים פניו לקיים דברו, וזהו ישקני מנשיקות פיהו, שיתגלו לנו טעמי תורה הפנימיות היינו מו"ס יבא בהתגלות טעם וענג של הרצון, ועז"נ אז תתענג על הוי' שהתענוג גבוה מש' הוי', וכעת הוא בהעלם ונסתר מאתנו אכן אז כשיתגלה הטעם והתענוג של מר"ס יהי' הטעם והתענוג על הוי'.

גם י"ל שזהו ע"ד תורת ה' ובחי' תורתו, שנת' בלק"ת בביאור ע"פ אני ה' אלקיכם הג' ססי' ד' דנ"א סע"א, שהם למטה תושב"כ ותושבע"פ, אך באמת הנה יש ב' תורות והוא מ"ש בס' הבהיר (או מעיין חכמה) דהע"ה הי' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה, פי' תורה שלמעלה היא ג"כ המשכות אלא שהמה ע"פ אופן אחר לגמרי, ולא נתגלה אלא להאבות אברהם ויצחק חפרו בארות, ויעקב

שע"ד הנ"ל כתי' ונגולו כספר השמים: בצידי הגליון נרשם בגוכייק: סד"ה שחורה הב' [לקרית שה"ש ז, ב. והבא להלן עד סוף הפיסקא הוא ע"פ לשון הלקרית שם] דברי סופרים סופר בהנ"ל [בלקרית שה"ש ז, א: הנה ארז"ל ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה והענין כי הנה בשלשה דברים ברא הקב"ה את עולמו בספר וסופר וסיפור ספר זו תושב"כ וסופר למע' מבחי' ספר היא בחי' תושבע"פ כי לכן נק' דברי חכמים דברי סופרים שהן למע' מבחי' ספר].

והר סיני עשן עולם שנה נפש: ראה מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שלב [וש"נ]. אוהית יתרו ע' תתטו. תתכג. סדי"מ תרנ"ג ע' ר ואילך.

ומה שארז"ל ברבות פ' שמיני: בצידי הגליון נרשם בגוכייק: ביאור על כל כבוד [לקרית שה"ש ז, א. והבא להלן עד סוף הפיסקא הוא ע"פ לשון הלקרית שם].

בלק"ת בביאור ע"פ אני ה' אלקיכם: הבא להלן [עד סוף הפיסקא] הוא ע"פ לשון הלקרית שלח שם.

מ"ש בס' הבהיר (או מעיין חכמה): בלקרית שלח שם: „בס' הבהיר (נ"א במעיין החכמה)". וראה ס' הבהיר אות קצו. זחיג רכב, ב.

ה' עובדא שלו במקלות, והוא ענין אחד עם תפילין שלנו כמבואר בז"א ויצא דקטיב ע"א, ואם אחד מישראל דעתה יעשה זאת לא יפעול כלום, וכן חנוך ה' תופר מנעלים ועל כל תפירה כו', היינו מפני שהמשכתם ה' כמו בתורה שלמעלה, משא"כ תורת משה שהיא מורשה קהלת יעקב היא איך ומה שימשיך כל אדם כו', וז"ע תורת ה' ובתורתו, ובחי' תורת ה' היא ח"ע שלמעלה גם מכתר, וענין חכ' שלמעלה מהכתר נת' שם לפי שהיא שורש החכמה שברדל"א ממש שהוא מל' דא"ס שלמעלה מגלגלתא דא"א שהוא הכתר.

ולהיות כי בכל שנה מתחדש הארה חדשה, שהרי שנה זו עד"מ אינה כמו שנה העברה שבכל ר"ה נמשך חיות חדש על כלליות השנה (רק שהוא בהעלם עדיין, ולע"ל שמ"י חדש"י שיתגלה החידוש כללי, כמו קודם חטא אדה"ר ויותר ע"י הביורור בבחי' רעש גדול דתשו' או רעש אותיות שער שנת' בד"ה את ה' האמרת, ל"א), לכן נא' במוסף דר"ה ועשיתם שנעשיתם ברי' חדשה.

ועד"ז נא' באברם ואעשך, והענין י"ל כי ההמשכה אשר לקיום העולמות נק' לחדש הישנות, אבל כתי' אור חדש, היינו המשכת אור חדש ממש, והוא יחוד פנימיות חו"ב ששורש ההמשכה מעתיק מא"ס וכו', עז"נ ואעשך ברי' חדשה המשכת נשמה חדשה מיחוד פנימי הנ"ל, וכן בכל ר"ה נמשך אור חדש, חידוש נשמת אדה"ר שנברא ברי"ה כמ"ש בלק"ת בד"ה שוש אשיש. וע' מענין השמ"י החדש"י בת"א פ' בראשית. וז"ע שנק' אברהם שניתוסף ה', להיות מאב

חנוך ה' תופר מנעלים: ראה גם לעיל ד"ה ר"א יהיב [פיסקא: והנה בענין מטי"ט]. ושי"נ. שהמשכתם ה' כמו בתורה שלמעלה: בצידי הגליון גרשם בנוכ"ק: וכעין זה בת"א ע"פ וישלח (כד, ד ואל"ך). וע"פ ויקח מן הבא [תרי"א שם כה, ד ואל"ך] ושם שהתקרה לבחי' התהו שיעקב ידע ענינם. שהמשכתם ה' כמו בתורה שלמעלה משא"כ תורת משה . . . היא איך ומה שימשיך כל אדם: בצידי הגליון גרשם בנוכ"ק: ע' אמם בחוקותי [לק"ת בחוקותי מה, א וז"ל: ובתורה אמרו רז"ל שניתנה בה' קלות כו' כי משה שמע כל התורה בקול אחד כמ"ש והאלקים יענו בקול לפי שמה ה' מבחי' אור אבא בעצמו אך ישראל לא ה' באפשרי לקבל ונתחלק ע"י ה' גבורות דאבא לבחי' חמשה קלות]. וענין חכ' שלמעלה מהכתר נת' שם: בלק"ת שלח שם נא, ב. – בצידי הגליון כאן גרשם בנוכ"ק: זהר הרקיע דקיי"ט ע"א, הדרת מלך דרי"ו ע"ב [ראה בארוכה בלק"ת שלח שם]. בד"ה את ה' האמרת ל"א: בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א (בקונטרס "רשימת מאמרי דא"ת מכ"ק אדמו"ר מהר"ש") כותב ע"ז שאולי הוא פליטת הקולמוס וצ"ל ל"ב, כמ"ש ג"כ לעיל פיסקא: ומעתה יובן כתי' אור חדש: בברכת ק"ש (נוסח אשכנז). והובא ג"כ בלק"ת שה"ש ט, ב. כ, ב [שם: אור חדש על ציון תאיר כו' ופי' אור חדש כו' ע"ש]. סידור עם דא"ת סח, רע"ב. סה"מ תרכ"ט הוצאת תשנ"ב [ושי"נ]. סה"מ פרי"ת ע' קמה [שם: וכמ"ש אור חדש על ציון תאיר]. בלק"ת בד"ה שוש אשיש: פ' נצבים מז, א ואל"ך. מענין השמ"י החדש"י בת"א פ' בראשית: דף ב, ב ואל"ך.

רם אברהם, שהה"א מורה על הבינה אשר שם התגלות עתיק כמ"ש בת"א לך לך, והיינו שמורה על יחוד חר"ב.

וע"פ הפשט י"ל ענין ברי' חדשה ע"ד אברהם אברהם ופסיק טעמא, שאין ערך אברהם דבריאה לאברהם דאצי', איכ כאשר יאיר בו אור האצי' זהו ממש ברי' חדשה. וגם אם ע"י לך לך האיר בו אצי' שבכ"ע שאין זה ערוך לגבי אצי' העליון ממש, עכ"ז כיון שזהו אצי' שהוא אלקות נק' ברי' חדשה. ועד"ז נא' ועשית אשר בחקי ילכו. וע' מענין הנשמה יתירה דשבת שהוא ג"כ קצת הארה חדשה המאיר בהנשמה כו'. וע' מענין מוחין חדשים, ענין ורוח לבשה את עמשי.

בס"ד. (ש"פ וירא, רל"ג)
שה"ש ד' וא"ו

עז שיפוח היום וכו' אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה, ר' אבהו ור' לוי חד אמר בשעה שמל אברהם אבינו את עצמו ובניו וב"ב עשה כו', ר' לוי אמר בשעה שמל יהושע את בני העמיד להם ערלותיהם גבעה וזרחה עליהם חמה והתליעו ועלה ריחן לפני הקב"ה כריח קטורת סמים וכריח קומץ של לבונה שעל גבי אישים, באותה שעה אמר הקב"ה לכשיבאו בניהם של אלו

בת"א לך לך: דף יא, סע"ב.
אברהם אברהם ופסיק טעמא: ראה גם אנה"ק סי' טו. סה"מ תר"ל ע' נו ואילך. סה"מ תשי"ט ע' 152 (בשוה"ג). ובכ"מ.
וע' מענין הנשמה ית' דשבת: ראה תרא ויקהל פז, ד. לקו"ת צו ת, ג. בהר מד, ג. דרושים לשבת שוכה סו, ג. שה"ש יט, א. לקריש חלי"א ע' 191 (רשינ). לקמן ד"ה וספרתם לכם ודיה ועשית חג שבועות האי והב'.
וע' מענין מוחין חדשים: ראה סידור עם דא"ח סח, א. מאמרי אדה"ו תקס"ח ח"א ע' תיג. וראה גם אה"ת לך לך (כרך ד) תשכ"ב, ב ואילך. ביאוריו להצ"צ (כרך ב) ע' תתיח ואילך. וראה דרך חיים ת, סע"א.

עד שיפוח היום: מיוסד על ד"ה אלך לי אל הר המור להצ"צ בכת"י 1063 מז, א [הכולל הנחות ממאמרי אדמו"ר הצ"צ. וראה אודותו בס' "ספריית ליובאוויטש" ס"ע ל וע' לה. בבוך תרל"ג נמצא העתקה ממאמר הצ"צ ועליו הגהות בגוכייק אדמו"ר מהר"ש. וראה להלן בהמ"מ פיסקא: האדריכל כו'.
תוכן המאמר נמצא בשינויים בביאור לדיה על כן קראו באוה"ת מגילת אסתר (הוצאת תשי"ג) ע' ריו ואילך.

לעניני המאמר ראה ד"ה עד שיפוח כו' אלך לי בסה"מ תרל"ה ח"א ע' מ ואילך. וכד"ה על כן קראו תרל"ה שם ע' קנה ואילך. קנה ואילך. וראה גם אה"ת בראשית (כרך ז) תתשס, א"ב.
להתחלת וסיום המאמר ראה ד"ה זה באוה"ת שה"ש (כרך ב) ע' תיח ואילך. הנחת השומעים ממאמר זה יודפס אי"ה בהוספות לחלק ב'.

לידי עבירות ומעשים רעים אני נזכר להם ריח זה ומתמלא עליהם רחמים והופך להם מדת הדין לרחמים, מה טעם אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה.

וּלְהַבִּין זה צ"ל מ"ש בנח וירח ה' את ריח הנחוח ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף כו', ומתחלה בחטא דור המבול נא' ויתעצב אל לבו, וצ"ל מפני מה אל לבו דוקא. והענין הוא דכתי' נעשה אדם ופי' רז"ל שנעשה הוא ל' נמלך, וברכות במי נמלך בלבו נמלך, ולכן בחטא דור המבול ויתעצב אל לבו, ואמרו שם פ"ח משל למלך שבנה פלטרין ע"י אדריכל ולא ערבה לו, על מי יש לו להתרעם לא על האדריכל אתמהה, הוי ויתעצב אל לבו. ולכאוי' פלא איך יתכן לומר כן למעלה שהרי כתי' כי ממך הכל, שאינו כמו למטה עד"מ שהמצוה לבנות אינו בונה בעצמו כ"א שזולתו בונה, אבל למעלה אינו כן כ"א ממך הכל כתיב, וכתי' (ישעי' מ"ד ק"ד) אנכי ה' עושה כו' מי אתי, וארז"ל ברבות פ"א הכל מודי' שלא נברא בראשון כלום שלא יאמרו מיכאל מותח בדרומו גבריאל בצפונו, אלא אנכי כו' מי אתי כתי', שקרי הוא מאתי בצירי והכתי' נחלק לבי' תיבות מי אתי, וא"כ צ"ל מה"ע שבנה ע"י אדריכל (בנאים וחרשי עצים ואבנים, מ"כ).

וְיִוָּבֵן זה בהקדם מ"ש (משלי ט"ו ז') שפתי חכמי' יזרו דעת ולב כסילי' לא כו, ופי' במד"ת ע"פ לא כן שבריאת העולם הי' בכך, שנא' ויהי כו, ולב כסילי' לא כן פי' על המאמינים בקדמות, שאינם מודים בבחי' כן שבו נברה"ע, וזהו לא כן הרשעי' כו' ע"כ לא יקומו שלא יהי' להם תקומה. וצ"ל ג"כ מה"ע בחי' כן. הנה אנו אומרי' אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם, וצ"ל למה אין אומרים ברא לנוכח וכמ"ש בראשית ברא אלקים. והענין הוא, דהנה כתי' יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו, שבש' הוי' נא' צוה ונבראו בדרך ממילא ומאיליו ובדרך נסתר, ורק בש' אלקי' נא' ל' נוכח. והגם כי ש' הוי' וש' אלקי' הם שניהם רק שמות, שענין השם הוא זיו והארה לבד, וכמ"ש אני הוי' הוא שמי שגם ש' הוי' הוא רק שם והארה כו', מ"מ ש' הוי' נק' שם המיוחד, ולכן על ש' הוי' כתי' ושמי הוי' לא נודעתי להם שלא נגלה להאבות בחי' ש' הוי' בבחי' גילוי להיותו שם המיוחד, והגם כי

משל למלך שבנה פלטרין: ראה גם תרי"א בראשית ח, ד. לקמן ד"ה ששה משמותם פ"ב.
 וארז"ל . . הכל מודי' שלא נברא בראשון כלום שלא יאמרו: ראה גם סה"מ תרכ"ז ס"ע פו. תרכ"ח ע'
 קמו. תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' קנו.
 ויובן . . שפתי חכמים: בהבא להלן ראה בארוכה לקמן ד"ה מצותה משתשקע וד"ה בכ"ה בכסלו.
 והענין הוא דהנה כתי' . . כי הוא צוה ונבראו . . בש' אלקי' נא' לשון נוכח: בהבא להלן [כפיסקא זו
 ושלאחריו] ראה תרי"א מגילת אסתר צו, ג. לקו"ת ראה כ, סע"ג. כו, ד. שה"ש יד, ג. מא, ד. אוה"ת יתרו ע'
 תתכו ואילך. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' קלת. ועוד.

כמ"פ כתי' אצל האבות ש' הוי', נת' ע"ז במ"א כמה תי' ע"ז, שהי' רק ע"ד ידיעת המציאות, או שקאי על ש' הוי' דלעילא, ע' בד"ה וארא שלא נדפס בענין אד' למה הרעותה כו'. אבל בחי' ש' אלקי' הוא מה שנעשה מקור לעולמות, ולכן בש' אלקי' נא' ברא שהוא בחי' כח הפועל בנפעל, שהארה מבחי' שם זה מתלבש בכל עולם לפי ערכו, וע"ז נא' לעולם ה' דברך נצב בשמי' שבחי' דבר ה' הוא בחי' העשרה מאמרות שנא' בהם ויאמר אלקי' הם נצבי' תמיד בשמי' עד"מ להחיותו, כי שמים הוא תי' אש ומים ותי' מים הוא בשלימות ומאש רק השי"ן לבד והא' יוצא מהקמץ שתחת השי"ן, ע' ברשי' ספ"ו דכתובות גבי ינחם כאלו כתי' ינאחם, ואותיות אלו עד"מ הם עומדי' תמיד בשמי' להחיותם ואלמלא הוי' מסתלקי' כרגע הוי' נעשה מהשמי' אין ואפס, וכמ"ש בסש"ב ח"ב באריכות. וכן הוא בכל הנברא' שנבראו. והגם כי לכאו' לא ימצאו אותיות כ"כ בעש"מ להוות ולהחיות ריבוי הנברא' כ"כ, אך באמת זהו ע"י חלופי' ותמורות ותמורי' תמורות ברל"א שער' המתגלגלי' פנים ואחור עד שיש לכל נברא ונברא צירוף פרטי להוות ולהחיותו מאין ליש תמיד ככל עת ובכל רגע.

ואמנם כ"ז הוא בחי' ממכ"ע שהוא בחי' הדבור דעש"מ שנק' דבר הוי' שמתלבש בכל עולם ובכל נברא לפי ערכו כו', אבל בחי' ש' הוי' הוא בחי' ההתהוות שנתהווה מיד שעלה ברצונו וחפצו, וכמ"ש בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט כו', וכת"י כי לא מחשבותי מחשבותיכם שלמעלה מיד שעלה במח' לפניו ית' נתהווה, וזהו בחי' סוכ"ע שסובב ומקיף הכל ומחי' ומהוה בבחי' מקיף זה, רק שאינו בבחי' התלבשות כמו בחי' ממכ"ע שנת"ל שזהו בחי' דבר ה' כנ"ל כ"א שמחי' ומהוה בבחי' מקיף, וע"ד המח' שכוללת הרבה מן הדבור בסקירה אחת, ולא מח' מחשבותיכם כתי' שעיקר ההתהוות הוא מבחי' המחשבה וכמ"ש בזהר שבמח' א' נבראו כל העולמות, והכוונה הוא על בחי' מח'

נת' ע"ז במ"א . . בד"ה וארא שלא נדפס: ד"ה וארא משנת תקע"ב (שלא נדפס בתור"א) נדפס בשינויים והגהות באוה"ת וארא ע' ב"חקמט ואילך וע' ב"תקסד ואילך.
וע"ז נא' לעולם ה' דברך נצב . . נצבי' תמיד: כהבא להלן עד סיום הפיסקא ראה שעה"ה"א פ"א [הובא להלן].

שמים הוא תי' אש ומים . . והא' יוצא מהקמץ שתחת השי"ן: ראה לקרית בהר מא, ב: אתיות המשך שהם אתיות אה"י שבכלל הנקודות שאינן בכתב אבל ישנן במחשבה, שהקמץ הוא אליף והחיריק יו"ד, וכדפירשי' ספ"ו דכתובות גבי ינחם כתיב כאילו כתיב ינאחם. וראה גם סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' לב. וש"נ.

וכמ"ש בסש"ב ח"ב באריכות: שעה"ה"א פ"א שם. וראה ליקוט פירושים ומ"מ לשם ע' ג ואילך.
כי לא מחשבותי מחשבותיכם: בצידי הגליון נרשם בגוכ"ק: ויובן מחשבותי שלא כמחשבותיכם ממה שהדבור אינו כדבריכם, שלמטה ע"י שמצוה בדיבור עושה זולתו, אבל ע"י הדבור אינו נעשה כלום, ולמעלה נתהווה מהדבור שנחשב מעשה, כ"ש המח' שהוא כח נעלה יותר הנה ההתהוות שנעשה ממח' הוא רק ונעלה, ע"ד סוכ"ע שמי' שייך לעולם [וראה עדין בסה"מ תרל"ד ע' רמ].
שבמח' א' נבראו כל העולמות: ראה גם ס' מאמרי אדה"מ צ' במדבר ח"א ר"ע שט, ובהנסמן ב"מילואים להמ"מ שם.

הקדומה, וזהו עיקר ההתהוות, רק שאינו בבחי' התלבשות בבחי' או"פ כמו בחי' ממכ"ע בחי' דבר ה' הנ"ל כ"א שע"י בחי' מח' נעשה בחי' סוכ"ע שהר"ע בחי' או"מ כו'. ומה שהוצרך אח"כ להפריט בדיבור בעש"מ כו', היינו לפי שאם הי' נשאר ההתהוות כמו שנתהוה מבחי' המח' לבד לא הי' מציאות העולם נראים ליש ודבר נפרד כ"א היו בטלי' בתכלית הביטול ע"ד עלמין סתימין דלא אתגליין, ובכדי שיהי' בחי' עלמא דאתגליא עד התהוות כל דברי' הגשמי' שנבראו בש"ב זהו ע"י הדבור. וכמו שבדבור האדם נראה כמו שנפרד ממנו, כך יובן למעלה כבי' הגם שאין לך דבר שחוץ ממנו ח"ו מ"מ דברה תורה כלשון בני"א שמבחי' דבר ה' (שדבורו של הקב"ה חשיב מעשה) נראים הנבראי' ליש ודבר.

ונמצא כי יש ב' בחי', בחי' ממכ"ע הוא מה שמתלבש החיות בכל נברא כפרט ובכל עולם לפי ערכו, ויש בחי' סוכ"ע שהוא אינו רק סובב ומקיף לבד כ"א הוא מלא ג"כ עד שלית אתר פנוי מיני', ומ"מ נק' סוכ"ע להיותו אינו מתלבש בבחי' פנימיות רק בבחי' או"מ לכן נק' סוכ"ע כו'.

וזהו שבאדם יש ג"כ ב' בחי' חיות הנ"ל, בחי' או"מ ואו"פ, שיש מה שנתלבש בבחי' פנימיות להחיות את הגוף ויש מה שנשאר בבחי' מקיף שהוא עיקר הנשמה, שהרי הנשמה גבוה מן המלאך ומלאך בשליש העולם עומד (שיש בזה ב' פי', הא' שהמלאך הוא שלישי העולם כמ"ש בלק"ת שה"ש ע"פ יונתי, והב' שהעולם הוא שלישי המלאך), וכ"ש נשמה, אלא שלא כל הנשמה מלוכשת בגוף, ומה שמלוכש בגוף הוא מה שיכול לבוא לבחי' או"פ היינו בחי' נר"ן שבנשמה, ובנר"ן עצמו איזהו חלק מאיר בו זהו תלוי בעבודת האדם כמ"ש בזהר זכה יהיין לי' כו', ובחי' ח"י נשאר' בבחי' מקיף כו'. וזהו שאנו אומר' נשמה שנתת בי אתה בראת כו' זה קאי על בחי' הנשמה שמתלבשת באו"פ, ואח"כ אומר' ואתה משמרה בקרבי זהו בחי' או"מ שע"י שהוא ית' משמר את האדם בבחי' או"מ בחי' סוכ"ע (ובנפש זהו ח"י, וצ"ע) ע"י משתמר בחי' או"פ של הנשמה. וזהו מה שבברכת המצות אנו אומר' ג"כ ב' לשונות לי' נוכח ול' נסתר, ברוך אתה הוי' כו' הוא לי' נוכח, אשר קדשנו במצותיו הוא לי' נסתר ואין אומרים קדשתנו במצותיך, היינו נגד ב' בחי' סוכ"ע וממכ"ע.

ומה שהוצרך אח"כ להפריט בדיבור . . . מבחי' המח' לבד לא הי' מציאות העולם: ראה בארוכה ת"א מקץ מא, ד. מב, ד. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' יז ואילך. וש"נ.
ומלאך בשליש עולם עומד (שיש בזה ב' פי': ראה גם סה"מ תרצ"ט ס"ע 211: דיש בזה ב' פירושים כו' דב' הפירושים הם אמת, דיש מלאכים שהם גדולים כמו שלישי העולם ויש מלאכים שהם גדולים שלשה פעמים מכמו גודל העולם. ע"כ. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"ז בסה"מ תשי"ח ע' 280.
בלק"ת שה"ש ע"פ יונתי: דף טז, ד. וראה גם לקו"ת האיזנו עד, סע"ד. ברכה צת, א.
ואתה משמרה . . . בחי' או"מ . . . ע"י משתמר בחי' או"פ: ראה לקו"ת דברים א, א. שה"ש ל, ג.

וזהו ענין המשל מה שבונה ע"י אדריכל, והיינו כמו עדי"מ הבית בונים אותו מאבנים כו', שנודע שענין האבנים הם בחי' אותיות כמ"ש בס"י שתי אבני' כו', וז"ע עולם חסד יבנה פי' שבחי' חסד זה צ"ל נמשך בבחי' הבנין שהוא האותיות הנ"ל שנק' בשם עיר אלקינו כו' כמ"ש במ"א. והבנין נעשה ע"י אדריכל, והיינו שהאדריכל הוא מקור האותיות, וקאי על בחי' ש' אלקי' שהוא מקור כל האותיות דעש"מ, ולכן בכל העש"מ נא' רק ש' אלקי' כמ"ש בראשית ברא אלקי' כו' וכתי' ויאמר אלקי', להיות כי שם זה הוא מקור האותיות דעש"מ הנ"ל שנק' בלי' המד"ר במשל בשם אדריכל, וכתי' וכל בניך למודי הוי' שע"י התורה ממשיכי' ש' הוי' בשם אלקי' ובבחי' עיר אלקינו הוא כלליות צירופי האותיות הנמצאי' בעש"מ כו', ועי"ז נעשה קיום וחיזוק עש"מ, וכמארז"ל תנאי התנה הקב"ה עם מע"ב אם יקיימו כו', ואמרז"ל ע"פ עשרה עשרה הכף שעשה"ד מכוונים כנגד עש"מ, ועי"ז נמשך להיות גדול הוי' בעיר אלקינו. ומה שכינו ברכות למשול את האדריכל ללב שז"ע אמרם ז"ל בלבו נמלך ועי"ז אמרו משל האדריכל, היינו לפי שלי"ב פעמי' אלקי' נז' בעש"מ שהם כנגד ר"ב אותיות התורה ועי"ס או עש"מ, ובחי' המלך שבונה ע"י האדריכל כוונתם על ש' הוי' שעיקר ההתהוות הוא מבחי' ש' הוי' שהוא ל' מהוה וכנ"ל, אך בכדי שימשכו להיות בבחי' יש זהו עי"י ש' אלקי' שהוא בחי' האדריכלי כו'.

והנה אע"פ שיש ב' בחי' ש' הוי' וש' אלקי' שהם ב' בחי' חיות, הנה אע"פ כתי' כי הוי' הוא האלקי' שכולא חד ממש, וזהו מ"ש אנכי הוי' אלקיך דכולא חד כו', לפי שאע"פ שש' אלקי' הוא בחי' העלם והסתר, מ"מ אינו הסתר גמור שרק נראה העולם ליש אבל באמת הוא בחי' ביטול, שהיש הוא בטל לאין כו'. וזהו שברה"ע הי' בכך ויהי כן, היינו שכמו שעלה במח' ורצונו בבחי' ש' הוי' ויהי כן גם בבחי' ש' אלקי' שהוא בחי' מקור אותיות הדבור לפי שכולא חד ואינו מסתיר כלל כו'.

וז"ע עולם חסד יבנה פי' שבחי' חסד . . . נמשך בבחי' הבנין: ראה לקרית שהיש יא, ד ואילך. וראה גם לקרית האיניו עו, ב. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' עג. וש"נ.

שנק' בשם עיר אלקינו כו' כמ"ש במ"א: תוי"א וארא נז, ב. יהל אור לתהלים ע' קעט ואילך. אה"ת שהיש ע' תי. סה"מ תר"ל ע' כז.

עשרה עשרה הכף שעשה"ד מכוונים כנגד עש"מ: ראה בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רפ, ובהמ"מ שם.

האדריכל כו': ע"כ נרשם בגוכ"ק. ולהלן נדפס השלמת המאמר מדי"ה אלך לי אל הר המור להצ"צ כפי שנמצא בכרך תרלי"ג בתוס' הגהות בגוכ"ק אדמ"ר מהר"ש [ראה לעיל בהמ"מ לתחילת המאמר].

[והנה אע"פ . . . הוי' הוא האלקי' שכולא חד ממש: בהבא להלן בפיסקא זו ראה לקרית דרושים לשבת שובה סד, ג. ובארוכה סידור עם דא"ח קמב, ג ואילך (הובא באה"ת מג"א שם). סה"מ תרנ"ז ע' מה ואילך.

וזהו שפתי חכמים יזרו דעת, והיינו שדעת הוא בחי' הכרה והרגשה כאלקות איך שהוי' הוא האלקי'. וזהו שמע ישראל הוי' אלקינו שהוא בחי' קבעומ"ש על מא' אנכי הוי' אלקיך שכולא חד ממש, ובחי' ה' אחד קבלה על מאמר לא יהי' לך אלקי' אחרי' ששם אלקי' אינו מסתיר כלל, ויזרו דעת היינו לשון נזר, והיינו שיזרו דעת קאי על אמונה שהוא בחי' נזר ועטרה לבחי' דעת, וכמ"ש אשת חיל עטרת בעלה, בעלה הוא בחי' דעת וכמ"ש נודע בשערי' בעלה, ואמונה היא בחי' נזר ועטרה לבעלה שהוא בחי' דעת, לפי שדעת היא בחי' הכרה והרגשה באלקו' שהוא בחי' השגה ותפיסא. והנה באמת לית מח' תפיסא ביי' כלל ואינו נתפס כלל בהשגה אלא בבחי' אמונה כו', וזהו שפתי חכמים יזרו דעת שהם מאמינים בני מאמינים שבכך ברא את העולם, שכמו שעלה ברצונו בשם הוי' כן נעשה למטה ג"כ וגם למטה צריך שיהי' ביטול לאלקו' ממש.

אך לב כסילים לא כן, והיינו שאינם מודי' שבכך ברא את העולם אלא שאומרי' טומטם הוא העולם שעזב ה' את הארץ ונעשה למטה בחי' העלם והסתר גמור, וזהו כמ"ש ועם שונים אל תתערב, עם שונים שאומרי' שני רשויות מי שברא טוב לא ברא רע, וכמו שאמר ההוא מינא לאמימר מפלגא דלעילא דאהורמין ומפלגא דלתתא דהורמין, והיינו שאומרי' שלמעלה הוא בחי' ביטול, וזהו רם על כל גוים ה' ששם הוי' הוא אצלם בבחי' רוממות, אבל אינו משגיח למטה כלל כי עזב הוי' את הארץ ועושי' פירוד בין ש' הוי' לש' אלקי', וזהו ג"כ חטא דור הפלגה היינו שמפליגין ומפרידין בין ש' הוי' ושם אלקים. וזהו ולב כסילים לא כן. וזהו פי' שאומרי' טומטם הוא העולם, והיינו שפי' טומטם הוא שאינו ניכר אם זכר או נקבה, וכך למעלה יש בחי' זכר ונוק' שהו"ע משפיע ומקבל, וע"פ הגמרא נק' חציו זכר וחציו נקבה, שזהו ענין ש' הוי' ושם אלקים. ודרך כלל יש שני בחי' הנהגה, הנהגה שע"פ ש' הוי' שהוא

הוי' אלקינו . . קבעומ"ש על מא' אנכי . . ה' אחד . . על מאמר לא יהי' בדביר פי"ב, לא: א"ל שמע ישראל אנכי היא נענו כולם ואמרו ה' אלקינו ה' אחד. ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א [בד"ה את ה' האמת – תרלי"ב] כותב ע"ז: ומה שחלק בפנים לשנים: אנכי – ה' אלקינו, לא יהי' לך – ה' אחד. אולי י"ל שהוא ע"פ הירושלמי (ברכות פ"א ה"ה) דעשה"ד כלולים בקיש: אנכי היא – שמע ישראל היא. לא יהי' גוי' על פני – ה' אחד. וס"ל דהמדרש רבה כאן קיצר, ודברי תורה כו' ועשירים במק"א. ע"כ. וראה גם לקמן ד"ה וספרתם לכם ורד"ה ועתה כו' שבע שבתות. סה"מ תרע"ח ע' תיב. תרפ"ז ע' קנא. סה"מ מלוקט ח"א ע' נב. ובכ"מ. אמונה שהוא בחי' נזר ועטרה . . אשת חיל עטרת בעלה: ראה גם לקו"ת ואתחנן ה', ג. אוה"ת דרושים לחג הסוכות ע' איתשנט. דרך מצותיך מו, א. ועוד.

וכמו שאמר ההוא מינא לאמימר: נתי' בלקו"ת שה"ש לח, ג [הובא באוה"ת מג"א שם].
 רם על כל גוים ה' . . אינו משגיח למטה: ראה תו"א מקץ לד, ד. סידור עם דא"ח רלו, סע"כ"ג. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' לג. וש"נ.
 וזהו ג"כ חטא דור הפלגה . . שמפליגין . . בין ש' הוי' ושם אלקים: ראה אוה"ת בראשית שם תתס, סע"א. סה"מ תרנ"ז ע' נה ואילך. ובכ"מ.

ע"ד בחי' גילוי אותות ומופתים, שגילוי אותות ומופתים נמשך מבחי' ש' הוי' כו', והנהגה שע"פ שם אלקים היא בחי' טבע שאלקי' בגימ' הטבע, אך אעפ"כ הטבע זו נמשך ג"כ מאלקו' והוי' הוא האלקי', רק שכך עלה ברצונו שיהי' על אופן א' בחי' טבע, והטבע אינו מסתיר כלל כי מחדש בכי"ת מע"כ. אך הם אומרים טומטם הוא העולם שאינו ניכר כלל, והם כופרים בב' השגחות, ואפי' בהשגחה שע"פ ש' אלקים הם אומרי' ג"כ עזב ה' את הארץ ואינו משגיח כלל על מעשה התחתונים ואומרים שהטבע היא בחי' הסתר לגמרי וכופרים בחידוש העולם שמחדש בטובו בכי" מע"ב, וזהו טומטם הוא העולם.

וזהו מ"ש ויתעצב אל לבו, על מי הוא כועס לא על האדריכל, והיינו לפי שהפגם מגיע למעלה בבחי' ש' אלקי' לפי שמשם אלקי' נעשה מקור לעולמות בבחי' גבול וע"כ הפגם מגיע שם יותר, לפי שבשם הוי' אין הפגם מגיע כ"כ לפי ששם הוי' הוא מהוה בבחי' מקיף לבד וע"כ אין הפגם מגיע שם כ"כ, אך בשם אלקי' שמתלבש בבחי' פנימי ממש ע"כ שם מגיע הפגם, וזהו ויתעצב אל לבו, והיינו שע"י אינו נמשך המשכות מלמעלה משם הוי' בשם אלקים. דהנה כמו למשל למטה שאנו רואין שהלב פליג לכל שייפין והיינו שע"י שהמאכל נתברר בקיבה ונהפך לדם ועולה הדם ללב ולבא פליג לכל שייפין ואפי' למוח שמובחר הדם עולה למוח וע"י העלאה זו נמשך אח"כ המשכה ממוח ללב, אבל כשאין העלאת מ"ן מלמטה למעלה ממילא אינו נמשך המשכה מבחי' מוח ללב, וזהו כשויתעצב אל לבו ע"י מעשה התחתוני' שהפגם מגיע ללב כו' שאין העלאת מ"ן מלמטלמ"ע ממילא אינו נמשך המשכה מבחי' ש' הוי' לבחי' שם אלקי'.

אך זהו שהוא מתרעם על האדריכל לפי שאינו נמשך המשכות מלמעלה משם הוי' בשם אלקים. אך אח"כ כשנאמר וירח את ריח הניחוח שהוא ריח הקרבנו', ובמדרש פ"י וירח את ריח של חנניא מישאל ועזרי', וע"י ויאמר אל לבו, היינו שנמשך המשכ' מבחי' ש' הוי' בשם אלקי' ויהי' גילוי ש' הוי'

ואפי' בהשגחה שע"פ ש' אלקים הם אומרי' ג"כ עזב ה' את הארץ: ראה אהיה מגילת אסתר שם ע' רכ: המכוון שהפרידו בין שם הוי' לשם אלקים ואמרו עזב הוי' את הארץ ורק שם אלקים הוא לבד המנהיג את העולם כו', ויש כחשו בהיפך בשם אלקים ואמרו ששם הוי' מהוה העולם אבל כחשו בשם אלקים ר"ל שלא הדו כי הוי' הוא האלקים אלא אמרו שבחי' האלקים הם השרים שלהם ניתן הכת, ושם הוי' הוא אלקא דאלקיא ואינו משגיח למטה, ועיין מענין שתי כתות אלו בבחי' ס"פ נח. ע"כ.

שהפגם מגיע למעלה בבחי' ש' אלקי': בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: להעיר מענין שחת לו לא בניו מומם (האזינו ל"ב ה'), מום בגימ' אלקים הטבע. כהנים ששימשו בבית חוניו [מבואר יותר בהנחת השומעים מהמאמר (יודפס אי"ה לקמן חלק ב'), וז"ל: משם אלקים כו' שם דוקא נוגע הפגם ממעשה התחתונים כמיש שחת לו לא בניו מומם מום בגימ' אלקים ששם מגיע הפגם. ע"כ. וראה מנחות קט, א: הכהנים ששמשו בבית חוניו כו' הרי אלו כבעלי מומין]. וראה בכ"ז בארוכה אהיה חנוכה ששז, ב. אמור ע' קנה. יוהכ"פ ע' איתקנו. שה"ש ע' תכ. לקמן חיב ד"ה כי ביום הזה.

בש' אלקים. וזהו שלמדו רז"ל מזה שצדיקי' דומין לבוראן לבן ברשותם, כי רשעים הם ברשות לבם שנא' ויאמר המן בלבו אמר נבל בלבו לפי שהוא ברשות לבו, משא"כ הצדיקי' לבן ברשותן שנא' בהן ויאמר אל לבו דומין לבוראן שנא' ויאמר ה' אל לבו, והיינו שלבן ברשותן היינו שהמוח שליט על הלב, וכך למעלה ויאמר ה' אל לבו היינו מה ששם הוי' מושל על שם אלקים וכמ"ש כי גדול הוי' ואדונינו מכל אלקי' ששם הוי' מושל על ש' אלקי', כי אלקי' הוא בגי' הטבע אך שם הוי' הוא מושל על הטבע ומהפך את הטבע שיהי' גילוי אותות ומופתים כו'.

והנה בזה יובן מ"ש אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה שעלה גבעת הערלות שמל יהושע כריח של לבונה. והענין הוא, דהנה ערלה היא ג"כ בחי' טומטם שמכסה ומסתיר, וזהו ע"ד שאומרי' אוה"ע טומטם הוא העולם שהערלה הוא מסתיר ומעלים כו', אך הנה ע"י המילה שמכרית את הערלה ועי"ז עלה ריחן כלבונה, לפי שדוקא עי"ז שנעשה העלם והסתר ואתכפי' סט"א ונתהפך מחושך לאור עי"ז נעשה בחי' ריח, שריח הוא דבר שהנשמה נהנית ממנה, לפי שכד אתכפי' סט"א סליק יקרא דקב"ה לעילא ולעילא ועי"ז נעשה בחי' גילוי שם הוי' בש' אלקי'. וזהו מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי' לפי שע"י מילה נמשך שם הוי' גם בסופי תיבות דהיינו למטה ג"כ, לפי שמילה עולה השמימה בחי' מקור המקיפין ועי"ז נמשך שם הוי' גם בס"ת. וזהו שעלה ריחן לפני הקדב"ה כריח קטרת סמים וכקומץ של לבונה כו' וד"ל.

רשעים הם ברשות לבן . . משא"כ הצדיקי' . . שהמוח שליט על הלב: ראה תניא פי"ז (כג, א). שם פריב (יז, א). פניא (עא, סע"ב). ומה שהובא ונסמן עי"ז בליקוט פירושים ומ"מ לתניא ע' רל וע' שב ואילך.

בס"ד.

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, הנה בפ' תולדות כתי' ויקרא אותה שבעה ע"כ שם העיר באר שבע עד היום הזה, וכ' מ"ע ספורנו שבע בסגול מורה על השבועה ועל מספר השבעה (ור"ל שבימי יצחק קראו לעיר באר שבע בסגול להורות גם על מספר השבעה שהיא הייתה באר השביעית, והיינו כי אברהם חפר ג' בארות אשר סתמו פלשתים אותם, ויצחק חפר כל הבארות אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים וקרא להן שמות כשמות כו' והם עשק שטנה ורחובות, וה"ה ששה בארות, ובבאר שבע חפר באר השביעית ולכן קרא לעיר באר שבע בסגול שמלבד השבועה אשר נשבע אברהם עם אבימלך (ויצחק חיזק שבועת אברהם כמשארז"ל במד"ר ויצא פס"ח), הנה להיותה באר השביעית לכן קרא שם הבאר שבעה ל' שביעית, והעיר שבע בסגול להורות ג"כ על מספר השבעה) אבל בימי אברהם הי' שם העיר באר שבע בקמץ ע"ש השבועה כלבד שנשבע עם אבימלך. וע' במד"ר תולדות פס"ד ויקרא שמה שבעה כנגד ספר וידבר (ס' במדבר) שהוא משלים שבעה ספרי תורה (היינו כי ספר במדבר נחלק לג' ספרי', מתחלתו עד ויהי בנסוע הארון, ויהי בנסוע עד ויהי העם, ומן ויהי עד סוף הספר). ובפרקי דר"א פל"ה כ' בפירוש וז"ל, ועל שמצאו אותה שבע פעמים קראו אותה שבעה, וע"ש הבאר נק' העיר באר שבע עד היום הזה, עכ"ל. ואמנם לפי צ"ל שהרי יעקב כשהלך

ויצא יעקב: תחילת המאמר מיוסד על ד"ה זה באוהית ויצא קעב, א. מפיסקא והנה באוהית [עד סוף המאמר] מיוסד והגהות על ד"ה ויצא בכת"י מס' 1063 פא, א ואילך [ד"ה ויצא הנל נמצא גם בסה"מ תר"ל ע' כט ואילך]. ומפיסקא: אך הענין עד פיסקא, וכמו שהי' בכללות' מיוסד על ד"ה ויצא יעקב בביאוהיז טז, ג ואילך.

מאמר זה נמצא בשינויים והוספות בד"ה זה בסה"מ: פר"ת ע' קסח ואילך. תרפ"ז ע' סב ואילך. ד"ה זה תרצ"א. ד"ה מי מנה עפר יעקב וד"ה והי' שארית יעקב – תש"י. וראה גם ד"ה ויצא בהמשך תרס"ז ע' צד, וע' ק. המשך תער"ב חיב ע' תשמט וע' תשנז.

לכללות המאמר ראה: ד"ה משביעין אותו בס', קיצורים והערות לתניא ע' מח ואילך וע' נו ואילך. ובשינויים שם ע' קסה ואילך [בהוצאת תשמ"ט]. לקמן ד"ה וספרתם לכם וד"ה ועשית חג שבועות הא' והב'. ד"ה וספרתם בטה"מ תרנ"ז ע' קיג ואילך. ד"ה תניא כו' משביעין וד"ה ועשית חג שבועות בטה"מ תרח"צ ע' רלד ואילך. ד"ה פדה בשלום (ד"יט כסלו) תשי"ב. ד"ה יויט של ר"ה תשלי"ב בטה"מ מלוקט חיג ע' רצד ואילך. וראה גם ד"ה ושבתי בשלום תשלי"ח בטה"מ מלוקט חיב ע' קנח ואילך.

וכ' מ"ע [מורינו עובדי] 1907: הובא ונת' באוהית ויצא שם קעב, א. ובדרושים שנסמנו בתחילת המאמר.

שהרי יעקב . . . יצא ממקום שהי' יצחק: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: ע' בבה"ז בדי"ה ויצא בדי"ה רש"א נסיק מכללא [דף יז, ד ואילך]. דבאר שבע שבע דאברהם בינה, ובאר שבע דיצחק מל', ויעקב יצא מבאר שבע דיצחק לאחר קינ' לבורר בירורים ובירר לאה ורחל ב' עולמות, וכבוד [בביאוהיז שם: והציל ממנו כל הכבוד] דעקודים נקודים וברודים. ומימ' לטי' הספורנו שמורה גם על השבועה י"ל שבועה למעלה מהשכל בחי' כתר אשר נשבעת כו' מימי קדם ונעוץ תחילתן בסופן, לכן מפרש ר"ש על מל' שכוללת לשון שבועה ולשון שבעה.

לחרן יצא ממקום שהי' יצחק אביו דר שם, וא"כ הי' צריך להיות הניקוד מבאר שבע בסגול, ולמה נקוד שבע בקמץ, שלפי פי' מ"ע ספורנו הי' שם העיר כך בימי אברהם שזה מורה רק על השבועה לבד. אך הענין דבאמת מורה על שני הבחי, על שבעה שהוא שם העיר שקראה יצחק להיותה באר השביעית, וגם ל' שבועה ג"כ, וכמארז"ל במד"ר ויצא פס"ח מבאר שבע ר' יודן א' מבארה של שבועה, ופי' המת"כ מעמקו ושרשו של שבועה, ודרש שבע ל' שבועה, עכ"ל. וצ"ל מה"ע עמקו ושרשו.

והנה באוה"ח פי' ענין ויצא יעקב קאי על ירידת הנשמה בגוף, ונק' יעקב ע"ש יו"ד עקב שנמשכה היו"ד בבחי' עקביים כו', ובאר שבע ע"ש שמשביעי' את הנשמה מקודם, וכמארז"ל בספ"ג דנדה ד"ל ע"ב משביעי' אותו תהי צדיק ואל תהי רשע. ולכאוי' צ"ל מה מהני השבועה זו מה שמשביעין אותה למעלה קודם ירידתה, שהרי הנשמה כמו שהיא למעלה אינה יכולה לבוא לידי שום חטא ועון ח"ו, ולכן אמרו בזהר ונפש כי תחטא תוהא, רק כשנמשכה למטה בגוף ונה"ב יכולה היא לבוא ח"ו לידי חטא ועון ע"י הגוף ונה"ב כו', וא"כ מה מהני השבועה שמשביעין את הנשמה קודם ירידתה כו'.

אך הענין, דהנה מתחלה צ"ל פי' הפסוק ויצא יעקב מבאר שבע, יעקב הוא בחי' יו"ד עקב, יו"ד הוא בחי' חכ', כי חכ' הוא בחי' יו"ד, כי כדי שיתהווה בחי' החכ' מאוא"ס ב"ה שהוא למעלה מבחי' חכ' כמאמר אנת הוא חד ולא בחושבן כו', זהו ע"י יו"ד בחי' נקודה צמצום עד שנשאר רק הארה בעלמא כו', ויו"ד זה נמשך גם בבחי' עקב כי כולם בחכ' עשית ובכל דבר יש בחי' חכ' כו', עד שגם בכל הנבראי' יש בחי' חכ', וגם בדומם וצומח יש בחי' חכ' כמ"ש כולם בחכ' עשית, ולכן מכל הדברי' נוכל להוציא שמן כמ"ש הפרד"ס, וע' בת"א בביאור ע"פ המגביהי לשבת. וזהו יעקב יו"ד עקב.

ועל זה נאמר ויצא יעקב מבאר שבע, שלהיות נמשך היו"ד בבחי' עקב זהו ע"י בחי' באר שבע, פי' באר שבע, דשבע הוא בחי' ז' מדות לך ה' הגדולה והגבורה כו', יום ראשון מאיר בחי' חסד ויום שני מאיר בחי' גבורה,

והנה באוה"ח פי' הובא באוה"ח ויצא שם קעב, ב. - מכאן ואילך נמצא בסה"מ תר"ל (ובכתי' 1063) שם (ושם מתחיל: ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה כו' ואיתא באוה"ח).
ולכאוי' צ"ל מה מהני השבועה: ראה, קיצורים והערות" שם ע' מח: וצ"ל מה מהני השבועה להנשמה על הגוף והיצהיר שזהו דבר שאין ברשותו כ"כ ולא בא לעולם עדיין.
אך הענין . . . ויצא יעקב מבאר שבע: הבא להלן [עד פיסקא: והנה יש עוד פי' מיוסד על ד"ה ויצא יעקב בביאוריו טז, ג ואילך. וראה גם תו"א ר"פ ויצא כא, א ואילך.
בכל הנבראים יש בחי' חכ'. . . להוציא שמן: ראה גם לקרית שלח מב, א. מאמרי אדה"ו פרשיות ת"א ע' שנב. ענינים ע' רלד (ובהמ"מ שם). סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תקי.
בת"א בביאור ע"פ המגביהי לשבת: פי' מקץ דף לט, א.

ובאר שבע היינו מקור הז' מדות שמשם הם נובעים. דהנה א"ס הוא למעלה מבחי' מדות וכמאמר ולא מכל אינון מדות איהו כלל לאו דאית לך צדק ידיעא כו', וכדי שיתהוה בחי' מדות מא"ס שאינו בערך כלל זהו ע"י בחי' ממוצע שע"י הממוצע יכולים להיות שיתהוה בחי' מדות. והנה נודע שכל ממוצע צריך להיות כלול משני הבחי' והיינו שצריך שיהי' בו מבחי' אוא"ס וגם שיהי' מקור למדות כו'. וזהו בחי' חו"ב, דהנה בחכ' שורה א"ס לפי שחכ' הוא כח מ"ה בחי' ביטול, וע' בסש"ב פליה בהג"ה, ואין א"ס שורה אלא במי שבטל כו'. וכינה הוא בחי' מקור למדות שנק' אם הבנים, והיינו כשהשכל נמשך בבחי' כינה שאז הוא בבחי' השגה והבנה להבין שטוב לפניו כך, ועי"ז נולד אצלו מדה שבלב לדבר ההוא, ונמצא כי הבינה היא מקור למדות. ובוה יובן מה שמקדימין פסוק שמע קודם ואהבת, כי ענין ואהבת הוא בחי' מדה שבלב, ובכדי שיבא לידי מדה שבלב לאהוב אותו ית' ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך זהו ע"י שמע ישראל שהוא בחי' התבוננות כו' שע"ז נעשה ממילא בחי' אהבה כו'. וזהו שהבינה נק' אם הבנים ע"ש שהיא מקור המדות כו', אבל מבחי' חכ' עצמה לא הי' יכול להתהוות עדיין בחי' המדות, כי חכ' היא בחי' ביטול, וכמ"ש במשה ונחנו מה לפי שהי' מבחי' חכ' בחי' יסו"א, לכן אמר מאין לי בשר שהיא בחי' אהבה ברשפי אש שלא הי' יכול להשפיל א"ע בבחי' בשר כ"א ע"י בחי' אהרן שהי' ממוצע בין משה והזקנים, ע' בלק"ת בד"ה בהעלותך השני. ועד"ז יובן כאן שלהיות התהוות המדות א"א מבחי' החכ' עצמה כ"א ע"י בחי' הבינה שנק' אם הבנים, שהוא עד"מ כמו שבא השכל בבחי' השגה והבנה ואז יכול להיות מדה שבלב בבחי' התפעלות המדות כו'. וזהו שבינה נק' באר שבע דהיינו שהוא מקור הז' מדות כו'.

ואח"כ כתי' וילך חרנה דהיינו שנמשך אח"כ בבחי' מל' שהוא עולם הדבור, כי חרן הוא בגימ' גרון שהוא בחי' עולם הדבור מלכותך מלכות כל עולמים שנעשה מקור לעולמות בי"ע ושם הוא ג"כ שרש הדינין כו', והיינו שהוא המשכה מבחי' עלמא דאתכסי' לעלמא דאתגלי', כי באר שבע שהיא בחי' בינה היא בחי' עלמא דאתכסי' ונק' בחי' סוכ"ע וירדה ונמשכה בבחי' עלמא דאתגלי' כו'. והנה לכאור' היא ירידה שנמשכה בבחי' חרן ששם הוא שרש הדינין. אך הירידה היא צורך עלי', וזהו מ"ש אח"כ ויפגע במקום, מקום הוא בחי' ממכ"ע וכמשארז"ל ע"פ הנה מקום אתי הוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו, ויפגע במקום הוא בחי' עושין רצונו של מקום דהיינו להמשיך גם

בלק"ת בד"ה בהעלותך השני: דף לא, סעי' ואילך.

חרון הוא בגימ' גרון: בד"ה זה פרי'ת: חרן עם הכולל בגימ' גרון. וראה תו"א ויצא כב, ב. וארא נת, ג. מאמרי אדהאמיצ ויקרא ח"ב ע' פג, וש"נ.
ויפגע במקום . . בחי' ממכ"ע . . עושין רצונו של מקום: ראה בארוכה אוה"ת ויצא קעג, ב ואילך. קפה, סעי' ואילך.

בכחי מקום מבחי רצונו רצה"ע כו' להמשיך דירה בתחתוני כו', כי נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתוני כו' שגם למטה בעלמא דאתגליי יהי הגילוי כמו בעלמא דאתכסי, וזהו דכתיב ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם מעלמא דאתכסי לעלמא דאתגליי. ובוזה יובן מ"ש אח"כ וילן שם כי בא השמש, שמש הוא בחי ש' הוי' כמ"ש שמש ומגן הוי' אלקי, והנה כדי שיתהווה עולמות הוצרך שיהי שקיעת השמש היינו שלא יאיר בחי ש' הוי' כמו שהוא רק ע"י התלבשותו בשם אלקי, לפי שאם הי' מאיר ש' הוי' כמו שהוא לא היו העולמות יכולי לקבל והיו בטלים במציאות כביטול זיו השמש בשמש ממש ע"ד עלמא דאתכסיא. אך הנה כתיב וזרח השמש ובא השמש ואל מקומו הוא שואף וזורח, דהיינו שאח"כ צריך להמשיך שיהי גילוי ש' הוי' ממש גם בעולמות כו'. וזהו הירידה צורך עלי' שיהי גם למטה גילוי אלקות.

והנה יש עוד פי' שם בזהר, וילך חרנה היא בחי' עלמא דפרודא, כי חרון הוא לשון חרון אף שהוא בחי' ק"ג. דהנה ידוע שיש בחי' קול ודבור וכשהקול מאיר בבחי' דבור או נקי גרון משא"כ כשאין הקול מאיר בדבור נקי חרון מלשון נחר גרוני, וזהו מ"ש לע"ל ונגלה כבוד הוי' וראו כו' כי פי הוי' דיבר דהיינו שלע"ל יהי גילוי בחי' דבור העליון, משא"כ עתה כו' אינו מאיר הדבור בבחי' גילוי ונקי חרון, כי גרון בגימ' ז"פ הבל שהוא כנגד ז' הבל' דקהלת שהוא בחי' ז' מדות כו', והיינו כשהמדות מאירים בבחי' דבור או נקי גרון שהבל הוא בחי' התפשטות החיות, משא"כ כשאין ההבלים מאירים או נקי חרון. והנה לפי פי' זה הירידה גדולה מאד שירדה למטה לק"ג, אך הירידה היא צורך עלי' כי יתרון האור הוא מתוך החשך דוקא וכשמברר' את החשך לאור ע"י בחי' אתכפי' ואתהפכא מחשוכא לנהורא הוא בירור הגוף ונהי"ב, ע"ז נעשה עלי' לנה"א למעלה משרשה, וכמו שיעקב ירד לחרון בכדי לברר משם בחי' לאה ורחל שהם בחי' עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגליי כנודע, וכמ"ש שם הגדולה לאה ה' גדולה לאה ושם הקטנה רחל ה' קטנה רחל, וכן בירר משם את הצאן שהוא בחי' נש"י וכמ"ש ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם, והיינו לפי שלבן בשרשו הוא בחי' גבוה מאד, כי לבן הוא בחי' לבושי' כתלג חיזור ושער רישיה כעמר נקי, וזהו שכה"ג הי' לובש ביוהכ"פ ד' בגדי לבן כו', רק שלבן

שיהי גם למטה גילוי אלקות: בדי"ה זה פרי"ת נוסף כאן: וזהו לפי' הא' בזהר דבאר שבע הוא בחי' בינה. ובאוה"ת ויצא שם קעב, ב: בזהר ר"פ ויצא יש ב' פירושים אם ויצא יעקב מבאר שבע הוא מבינה וילך חרנה בבחי' מל', אם פי' ויצא יעקב מבאר שבע היינו מבחי' מל' וילך חרנה שהלך לברר ק"ג. והנה יש עוד פי' שם בזהר: בהמאמר כאן לא נזכר לפנ"ז פירוש הא' שבוזהר, וראה הע' שלפנ"ז. — הבא להלן בפיסקא זו מיוסד על ד"ה ויצא יעקב בביאוה"ז שם יז, ד ואילך. וראה גם תו"א ויצא שם כא, א ואילך.

גרון בגימ' ז"פ הבל: ראה גם יהל איר ע' תקפת. סהי"מ תר"ל ע' מ.
 לאה ורחל . . . עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגליי כנודע: ראה בארוכה תו"א ויצא כב, ד ואילך.
 שלבן בשרשו הוא בחי' גבוה מאד: בכ"ז ראה תו"א ס"פ ויצא כד, ב.

שלמטה נפל למטה מאד בק"ג, ולכן הוכרח יעקב לירד לשם בכדי לברר משם ולהעלות את הניצוצי שנפלו לשם, וזהו מ"ש והכשבים הפריד יעקב שהוא צמר כבשים שהוא בחי ושער רישי כו'. וזהו שהירידה צורך עלי'.

וכמו שהי' בכללות ביעקב, כמ"כ הוא בפרט בכל נשמה שירידתה היא צורך עלי', וכמו שיעקב כירר משם לאה ורחל שהם עלמא דאתכסי ועלמא דאתגלי', כמ"כ הוא בכל נשמה שצריך להיות העבודה בבחי' ה' גדולה והי' קטנה מח' ודבור. דהנה ידוע שיש ג' לבושי' מח' ודבור ומעשה, שזהו משארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, עבודה היא קרבנות שעיקר העבודה היא בבחי' מחשבה, ולכך אם חושב הכהן לאכול חוץ לזמנו או חוץ למקומו הוא פגול, וכך עתה שתפלה כנגד תמידין תקנו עיקר התפלה היא בחי' מח', וכמשארז"ל אם כיוון לבו יצא כוונת הלב דוקא, וכן אמרו תפלה בלא כוונה כגוף בלי נשמה, והיינו שתפלה הוא בחי' התקשרות לאלקות, ועיקר ההתקשרות הוא בבחי' מח', כי מעשה יכול אדם לעשות בלי התקשרות כלל וכן בדבור אי' להיות מקושר כ"כ, משאי"כ המח' הוא בחי' התקשרות עצמי' לפי שמח' הוא בחי' לבוש הפנימי, וע"כ הוא עיקר בכוונה, רק שהדבור הוא לעורר הכוונה, אבל העיקר הוא הכוונה, רק שהקילו חכמים ואמרו שדי בפרשה ראשונה דק"ש וברכה ראשונה דתפלה.

וזהו מ"ש שמע ישראל הוי' אלקינו, שמע ישראל היינו שיתבונן איך שהוי' עצמו הוא אלקינו, ופי' אלקינו הוא שלנו, והענין הוא דהנה כתי' ואין לנו עוד אלקים זולתך סלה, והיינו לפי שגם המלאכי' נק' אלקי' וכמ"ש הודו לאלקי האלקי', וכן הבי"ד נק' אלקי' וכמ"ש אלקי' לא תקלל עד האלקי' יבא דבר שניהם, והוא לפי שפי' אלקי' הוא ל' כח ויכולת, ולכן נק' הדייני' בשם אלקי' לפי שיש להם כח לדון מה שהותר להם ע"פ דינא דמלכותא, וגם המלאכי' נק' אלקי' לפי שהם שלוחי השפע שע"י נשפע כל השפעות עוה"ז, אך כח השפע של נשי' הוא מבחי' ש' הוי' עצמו שלא ע"י המלאכי', כי אף שנשי' מקבלי' ג"כ מבחי' מלאך וכמ"ש הנה אנכי שולח מלאך לפניך, אך זהו שע"י עוברת ההשפעה רק דרך מעבר לבד, אבל עיקר ההשפעה הוא בא מבחי' ש' הוי' עצמו, כמ"ש ברבות ע"פ חלקי ה' אמרה נפשי, והמלאכים הם רק כגרזן

דהנה ידוע שיש ג' לבושי' . . שזהו . . התורה ועל העבודה ועל גמ"ח: בהבא להלן [עד פיסקא: ועתה ציל] ראה לקו"ת אחרי כה, סעי' ואל"ך. סה"מ תריל ע' רמא. ע' שי. ס"ע שט"ז.

וע"כ הוא עיקר בכוונה: בדי' זה פרי"ת: וע"כ תפלה שהי'ע ההתקשרות הוא עיקר בכוונה. מה שהותר . . דינא דמלכותא: בדי' זה תריל: לדון דיני קנסות ודיני נפשות [וכאן תוקן בגוכי"ק, כגראה מפני הצנזור].

כמ"ש ברבות ע"פ חלקי הוי' אמרה נפשי: ראה בארוכה אוה"ת תבוא ע' תתערב ואל"ך. סה"מ מלוקט ח"ג ע' צט ואל"ך.

ביד החוצב בו שאין לו רצון ובחירה כלל, וכמ"ש וממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים, שאף שהתבואה נגדלי מבחי שמש וירח מ"מ אין זה ברצונם כלל ואינם בעלי בחירה כלל רק שממילא נגדל מהם התבואה ואינם יודעים מזה כלל לפי שהם רק כגרזן כו'. וזהו הפי' הוי' אלקינו שהכח שלנו הוא מבחי שם הוי' לבד וכמ"ש כי חלק הוי' עמו וכת' חלקי ה' כו'. ואח"כ הוי' אחד שאח"כ נמשך גם בעולמות שיהיו בטלי לש' הוי' שהוא אחד בז' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם, וכשיתבונן בזה נעשה אהבה ותשוקה לבחי שם הוי' עצמו, וכמ"ש ואהבת את הוי' אלקיך, אבה הוא ל' רצון, שעיקר רצונו יהי שהוי' יהי אלקיך.

וזהו ענין התפלה שבמקום קרבנות שהוא בחי התקשרות לאלקות בבחי מחשבה, ותורה היא בחי דבור, ומעשה היא בחי מעשה המצות. וזהו בחי ה' גדולה וה' קטנה לאה ורחל בחי עלמא דאתכסי ועלמא דאתגלי, תפלה הוא בחי מח' עלמא דאתכסי בחי לאה, ותומ"צ הוא בחי רחל עלמא דאתגלי. ונמצא כמו שיעקב בירר מבחי לבן בחי לאה ורחל כמ"כ יש בחי זו בכל א' וא' כו'.

ועתה צ"ל ענין השבועה מה שמשיעין אותו קודם הירידה בגוף ומהו התועלת מהשבועה וכנ"ל. והענין הוא, דהנה מצינו למעלה ג"כ בחי שבועה וכמ"ש כי נשבעתי נאום הוי' וכת' אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, וצ"ל מה שייך ענין שבועה למעלה. והענין הוא, דהנה יש שני בחי במדות, הא הם בחי מדות הנולדי מן השכל והב' בחי מדות שלמעלה מן השכל. והנה בבחי מדות הנולדים מן השכל הנה אנו רואים שלפעמים הוא מאיר בחי חסד ולפעמים הוא להיפוך שהוא בחי דין, לפי שאם יש איזה פגם כו' משתנה למדה"ד לפי שהם עפ"י חכ' ובחכ' יש שם בחי הדקדוק שיהי דוקא ע"פ אופן זה, וכנודע שהחכ' היא קצת דין. אך המדות שלמעלה מן השכל אין שם בחי דקדוק כלל, והן בחי יגמה"ר מי אל כמוך נושא עון ועובר על פשע. וז"ע השבועה שהיא בחי התקשרות בחי מדות שלמטה מן השכל עם בחי מדות הרחמים שלמעלה מן השכל, והיינו שלא יהי העון תופס מקום כלל. וזהו אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, היינו שיש שני בחי ימים, ימי עולם וימי קדם, ימי עולם הוא בחי מדות שנעשה מקור לעולמות, משא"כ ימי קדם הוא בחי מדות שלמעלה מן השתלשלות שאין שם שינוי כלל ואין העון תופס מקום כלל.

ועתה צ"ל ענין השבועה: הבא להלן [עד סוף הפיסקא] מיוסד על לקו"ת דרושים לשמע"צ פג, סע"ב ג. וכנודע שהחכ' היא קצת דין: ראה גם לעיל ד"ה ר"א יהיב טוף פיסקא, אך להיות"ו ושי"נ. שיש שני בחי ימי עולם וימי קדם: ראה גם לקו"ת ראה לד, ב. ובכ"מ.

וזהו פי' באר שבע בסגול שיש בו שני פי', ל' שבע וגם לשון שבועה, וזהו מ"ש רז"ל במדרש ויצא פס"ח מבאר שבע מבארה של שבועה, והיינו שהבאר שהיא בחי' בינה מחבר אלו שבע מדות עם בחי' מדות שלמעלה מן השכל, כי חו"ב הם הממוצעי' כנ"ל. ובוה יובן ג"כ ענין השבועה שמשביעין אותו תהי צדיק כו', והיינו כי כדי שיהי' ביכולתו להפוך את הגוף ונה"ב, וכמאמר אלמלא עוזרו לא הוי יכול לו כו', וזהו ע"י השבועה שנותנין לו כח מלמעלה, והיינו שכמו שיש בנה"א ז' מדות דקדושה כמ"כ הוא בלעו"ז, וכדי שיוכל להפוך את הז' מדות הרעות זהו ע"י העזר והסיוע שנותנים לו כח מלמעלה מבחי' הז' מדות שלמעלה מן השכל שאין זה בלעו"ז כלל, שז"ע השבועה, ועי"ז יש ביכולתו להפוך את הז' מדות הרעות כו'. ובוה יתורץ הקושי' מה מהני השבועה מה שמשביעין קודם ירידתה, לפי שענין השבועה הר"ע נתינת הכח גם אח"כ שיהי' ביכולתו להפוך את ז' מדות הרעות. וענין תהי צדיק פי' צדיק הוא בחי' מ"ש צדיק ה' בכל דרכיו דהיינו שיהי' נמשך גילוי שם הוי', וכמ"ש ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה כו' שע"י צדקה ומשפט נמשך גילוי שם הוי', כי צדיק הוא ע"ש צדקה שחונן דלים, ולגבי הקב"ה הכל הם דלי' ושפלי' ולכן ההמשכה מאא"ס נק' בשם צדיק ע"ש הצדקה שמחי' רוח שפלים ודלים דלית לון מגרמייהו כלום.

ובוה יובן מ"ש רז"ל במנחות דמ"ג ע"ב חביבין ישראל שסיבבן הקב"ה במצות, תפילין בראשיהן ותפילין בזרועיהן וציצית בבגדיהן ומזוזות בפתחיהן, ועליהם אמר דוד שבע ביום הללתיך שהם שבע מצות שני תפילין ש"י וש"ר וארבע ציצית ומזוזה, והיינו שצריך שיהי' כלי למטה לשבועה זו, וזהו ענין שבע מצות אלו כי הם ג"כ המשכה למעלה מבחי' חכ', וכמשארז"ל הקב"ה מניח תפילין, והיינו כי הקב"ה הוא בחי' ז"א מדות דאצי', וכדי שיומשך בהם המשכה מבחי' אא"ס שלמעלה מבחי' מדות זהו ע"י שמניח תפילין, כי תפילין הוא ד' מוחין, קדש הוא בחי' חכ' והי' כי יביאך הוא בחי' בינה, והיינו שע"י חו"ב נמשך גם בבחי' מדות המשכה מבחי' אא"ס וכמ"ש לעיל. וציצית הוא ל"ב חוטי' כנגד ל"ב נת"ח, וצמר הציצית רומז לבחי' שער רישי', וכן מזוזה נת' בד"ה וכתבתם ובהגהות לד"ה מזוזה מימין שהוא מבחי' כח אד' כו', יעו"ש. ועפ"ז יובן מארז"ל שם, ר' אליעזר בן יעקב אומר כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו הכל בחזקת שלא יחטא

צדיק הוא ע"ש צדקה: ראה גם תרי"א בשלח סג, ג. אוה"ת נח (כרך ג) תקצו, א. יתרו ע' תשכב. תבוא ע' תת"ע. ד"ה מי יתנך תרלי"א. תרנ"ד. ובכ"מ.
 בד"ה וכתבתם: סה"מ תרכ"ט ע' רפכ. וראה גם ד"ה זה באוה"ת ואתחנן ע' שמו ואילך. עקב ע' תרכא ואילך.
 ובהגהות לד"ה מזוזה מימין: אוה"ת תנוכה שכת, א ואילך.

כו, והיינו לפי ששבע מצות אלו הוא מבחי' שבע מדות שלמעלה מן השכל שהם נותנים לו כח לנה"א שלא יחטא ושיוכל להפך את הנה"ב ג"כ לאלקות.

והנה כמו שהוא במצות כך הוא ג"כ בתפלה, ולזה תקנו לברך כשחר שתיים לפני' ואחת לאחרי' ובערב מברך שתיים לפני' ושתיים לאחרי', שזהו ג"כ כנגד השבועה שהם נותנים כח לאדם שלא יחטא כו'. וכדרך כלל צריך שיהי' השבעה ביום ובערב ג"כ, וזהו שבשחר מברך שתיים לפני' ואחת לאחרי', לפי שיש ג' פרשיות דק"ש וברכת התפלה וג' ברכות דק"ש הוא שבע, ובערב לפי שיש רק שני פרשיות דק"ש לפי שפ' ציצית אינו נוהג בלילה לכך תקנו בלילה עוד ברכה אחת כדי שיהי' בחי' שבע כו', ועי' נמשך הכח מבחי' השבועה שמשביעין אותו תהי' צדיק ואל תהי' רשע ויכול להפוך את הגוף ונהי'ב לאהפכא חשוכא לנהורא לפי שאוהבי ה' שנאו רע כו' ולזה משביעין אותה תהי' צדיק כו'.

בס"ד. ש"ק פ' ויצא, ל"ג, לפ"ק.

וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה, ואיתא בברכות (ויצא פ' ע"ב) חנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה, יותן את הארץ הזאת לעבדיך, ופרש"י (הובא במ"כ) ראובן תפס דבר שהי' מצוי לו ביותר, כך

וילך ראובן: מאמר זה הוא מצורף ומיוסד מדרושים שונים שיצוינו להלן:

פ"א וספ"ב: מד"ה זה בלקו"ת בחוקותי נ, ב ואילך בשינויים ובתוס' הגהות. רפ"ב: מד"ה אסור לאדם שיטעום בלקו"ת בחוקותי מט, א-ב. בשינויים. רפ"ד [עד פיסקא: וכ"ז נתבאר]: מהקדמת אדה"ו לשעיהוהיא הנק', חינוך קטן בשינויים קלים. ספ"ד [מפיסקא: וכ"ז נתבאר]: מד"ה חנוך לנער באוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקלב, ב בשינויים. סרקים ה"ח [עד פיסקא: אך ויתפרו]: מד"ה ומקנה רב באוה"ת מטות ע' אישמא ואילך, וכאן הוא בשינוי הסדר ובשינויים ותוס' הגהות. ספ"ח [פיסקא: אך ויתפרו]: מד"ה ותפקחנה בס' החקירה להצ"צ סז, א. פ"ט: מד"ה והוי' הולך לפניהם באוה"ת בשלח ע' שפ"ג בשינויים ובתוס' הגהות. מאמר זה לא נמצא בהביכל גוכי"ק תרל"ג, רק נזכר ב, מפתח מאמרי אדמו"ר מהר"ש שבעריכת כ"ק אדמו"ר שליט"א. ונדפס כאן מכיכל כתיי מעתיק דף לט, א ואילך [ביכל זה הוא מעובדו של הרה"ח ר' משה בנימין מלמד (מלמדו של כ"ק אדמו"ר מהור"י, ראה אודותו סה"מ תשי"א ע' 296 ואילך וע' 316). ונמצא כעת ברשות הרה"ח ר' אברהם הכהן שי' ראזנפעלד]. מאמר זה הוא שם בכותרת: "בס"ד שיק פ' ויצא ליג לפ"ק".

ופרש"י (הובא במ"כ) . . . ובידי משה הובא פרש"י . . . ולפי' זה הוא גריעותא להם: בלקו"ת בחוקותי שם: ועי' הפי' כפשוטו במ"כ ובידי משה בשם פרש"י ונכון הוא ולפי' זהו גריעותא להם (וראה גם אוה"ת מטות ע' אישמא).

בניו תפסו בעבר הירדן שהי' מצוי להם ראשונה, ואעפ"י שארץ ישראל היתה טובה ממנה. ובידי משה הובא פרש"י שאמר הכתוב שהי' בקציר חטים ללא צורך, אלא רמו הכתוב שהלך בימי קציר חטים ומצא דודאים קודם החטים וחזר לביתו, כמו כן עשו בניו לסוף שהלכו לכבוש את א"י ולקחו חלקם מעבר הירדן הקודם. והנה כוונת המד"ר הוא שראובן בחר דודאים שהוא מאכל בהמה והניח חטים שהוא מאכל אדם, כן בני ראובן בחרו להם עבר הירדן שהוא ארץ מקנה והניחו א"י שהיא ארץ חטה ושעורה מאכל אדם. ולפ"ז היא גריעותא להם, וע"כ אמר ברבות פ' מטות שעליהם נאמר נחלה מבוהלת בראשונה ואחריתה לא תברך. אך צ"ל דפסוק חנוך לנער ע"פ דרכו הוא מעלה ושבח שראוי לעשות כן.

ב) אך הענין הוא כי הנה בפי' וימצא דודאים יש במדרש שני פירושים, א' שהן מין עשב, הב' שהן שעורים. והענין הוא כי הנה ארז"ל אסור לאדם שיטעום עד שיתן מאכל לבהמתו כו' (ברכות ד"מ ע"א), בהמתו היינו נה"ב, ומאכל בהמתו היינו בפסוד"ז שהו"ע סידור שבחו של מקום להיות ע"ז כח ועוז לנה"ב דוקא ליכלל ולהדבק בא"ס ב"ה, וגם התפעלות הנה"א בפסוד"ז שהוא בבחי' בהמה כדוגמת המרכבה העליונה דפני אר"י פני שור כו' והוא מהתבוננו' שבחו של מקום בבחי' ממכ"ע דוקא, וכמו בשרשה שנלקחה משמרי האופנים. והנה התפעלות המלאכים הנק' למעלה בשם חיות ובהמות הוא מבחי' צמצום השגתם באלקות בבחי' ממלא כח הפועל בנפעל לבד, וע"ז יש כח לנה"ב ג"כ להתעלות באש שלמעלה ע"י התלהבות הנה"א והוא ע"י בחי' העשב שנותנים לה דהיינו הארות והמשכות אלקות מבחי' ממלא כו' שמתבוננת הנה"א ומסדור שבחו של מקום. וזהו אסור לאדם שיטעום עד שיתן מאכל לבהמתו, כי יש ב' מיני מאכל א' מאכל אדם והב' מאכל בהמה, ותחלה יש להאכיל לבהמה הוא שיסדר שבחו ש"מ בפסוד"ז להיות ע"ז כח ועוז לנה"ב

שראוי לעשות כן: בלקרית בחוקותי שם נוסף: גם בלא"ה מבואר בס"ב ח"ב הקושיא בפסוק חנוך לנער דמדכתיב ע"פ דרכו משמע שאינה דרך האמת לאמתו ואיכ מאי מעליותא שגם כי יזקין לא יסור ממנה. אך הענין הוא . . . אסור לאדם: הבא להלן [עד סוף הפיסקא] הוא מדי' אסור לאדם שיטעום בלקרית בחוקותי שם מט, אי"ב בשינויים קלים [הובא בדי' וילך ראובן בלקרית שם]. ארז"ל אסור לאדם שיטעום . . . (ברכות ד"מ ע"א): בלקרית בחוקותי שם מט, סע"א מצ"י ע"ז הצ"צ: אסור לאדם שיטעום כו', כן הגירסא ספ"ה דגיטין דס"ב סע"א, וכ"כ המ"א סי' קס"ז ס"ק י"ח, והב"י כי שיאכל וכן הגירסא בברכות ד"מ ע"א. דפני אר"י פני שור כו': בלקרית שם נוסף: וכמ"ש וישרנה הפרות כו' הלוך וגעו כו' כמ"ש לקמן בדי' וספרתם לכם דחג השבועות [לקרית במדבר י, ד ואילך]. בבחי' ממכ"ע דוקא: בלקרית שם נוסף: וכמ"ש בדי' בכ"ה בכסלו [תרי"א וישב כט, א] ובדי' אדם כי יקריב מכם [לקרית ויקרא ב, ב]. כח הפועל בנפעל לבד: בלקרית שם נוסף: וכמ"ש במ"א בפי' וצדקתך ירננו בדי' רני ושמחי [תרי"א מקץ לו, א], והוא ענין השירה בפסוד"ז באמרו אשירה לה' כי גאה כו' וכיוצא ולכך נקראים פסוקי דזמרה דוקא ועמ"ש בדי' מזמור שיר חנוכת הבית [לקרית ס"פ ברכה צח, ג-ד].

דוקא ליכלל ולהדבק באוא"ס ב"ה, ואחר שהאכיל לבהמתו יטעום בבחי' מאכל אדם דהיינו בק"ש ותפלה שמוסר נפשו באחד ממש כמהות ועצמיות אווא"ס ב"ה ולא מהתבוננות התפשטות אורו בלבד כו' שהוא בחי' אדם אדמה לעליון, וזהו ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת שהר"ע ק"ש דכתיב בה אכלתי יערי עם דבשי, יערי יוצר אור התפעלות המלאכים, דבשי זו ק"ש.

היוצא מזה דבחי' עשב זהו מקור ההשפעה לבחי' המלאכים הנק' בהמה, ולכן נק' דודאים מלשון אתן את דודי לך בחי' אהבה שמזה נולד ונמשך בהם האהבה להיות בוערת כמראה הלפידים. וגם לפי הפי' שהם שעורים היינו ג"כ מאכל בהמה רק שזהו בחי' גבוה יותר, ולכן נק' בחי' זו חנוך לנער משום דכד אתיילד יהבין לי' נפשא מסטרא דבעירא דכיא כו' ע"כ המזון לבחי' זו הוא מבחי' שעורה שעור ה', או מבחי' עשב כמ"ש ועשב לעבודת האדם, ואחר שהאכיל לבהמתו יטעום בבחי' מאכל אדם, וע"כ גם בניו תפסו בעבר הירדן שהוא מקום מקנה ע"ד ונתתי עשב בשדך לבהמתך שנת"ל.

ג) **ומה** דמשמע שלא עשו נכון בזה, זהו משום שעשו את הטפל לעיקר דהרי אף שאסור לאדם שיטעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו, מ"מ אח"כ צריך להיות ואכלת ושבעת, והיינו לכו לחמו בלחמי, ועוד כי א"י דוקא היא ארץ חטה ושעורה ג"כ. והגם דעבר הירדן הוא ג"כ מקום מקנה דהיינו שמשם מקור השפעות חיות נה"ב הוא מבחי' שם ב"ן ונתתי עשב כו', אמנם עכ"ז אינה דומה לא"י שנא' בה ארץ חטה ושעורה כי עשב גדל מהארץ עצמה שלא ע"י זריעה והוא מבחי' מל' עצמה, אבל חטה ושעורה גדל ע"י זריעה שהוא מבחי' אור זרוע לצדיק מה שמקבלת מז"א, לכן גם שעורה שהוא מאכל בהמה גבוה הרבה מבחי' עשב והם בחרו לקבע גמור בחי' זו דמקום מקנה. וזהו"ע אי

היוצא מזה דבחי' עשב: הבא להלן [עד פיסקא: והענין כי יש בחי' בהמה] הוא מדיה וילך ראובן בלקוית בחוקותי שם נ, ב בשינויים ובתוס' הגהות.

לבחי' המלאכים הנק' בהמה: בלקוית שם נוסף: ועי' בוח"א י"ח ב'. קנ"ז ב'.

מסטרא דבעירא דכיא: בלקוית שם נוסף: כגיל כד"ה וספרתם לכם [לקוית במדבר י', סע"ב ואילך].

ע"ד ונתתי עשב . . . שנת"ל: בלקוית שם נוסף: ובתיא כד"ה ואלה המשפטים [דף עד, ג ואילך. עו, ב

ואילך].

ומה דמשמע שלא עשו נכון בזה: בלקוית שם נוסף: ועיין ביהושע סימן כ"ב י"ט. [שם: ,אם ארץ טמאה אחותכם עברו לכם אל ארץ אחות ה' אשר שכנ שם משכן ה' והאחזו בתוכנו ובה' אל תמרודו'. וראה עוד מזה בלקו"ש ח"ח ע' 187 [וע"ש בשוה"ג מ"ש על הלוקוית כאן]. ובס' השיחות תשי"ג ע' 544 ואילך ובהע' 79 שם].

והגם דעבר הירדן הוא ג"כ מקום מקנה . . . גבוה הרבה מבחי' עשב: כ"ז אינו בלקוית שם. והוא

בשינויים מדיה ומקנה רב באוה"ת מטות (דלקמן פ"ה ואילך) ע' אי"ש.

כי עשב גדל מהארץ עצמה שלא ע"י זריעה . . . אבל חטה ושעורה גדל ע"י זריעה: ראה אנה"ק סו"ס כ

(קלב, ב). סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' קח. וש"נ.

לך ארץ שמלכך נער ופי' בזהרר (לך לך צ"ה ב') שהוא בחי' מט"ט נער הייתי גם זקנתי שמשם מקור ושורש ההשפעות הנ"ל, אשריך ארץ כו' היא ארץ חטה ושעורה כו' אשר עיני הוי' אלקיך בה. אך מ"מ גם זה אמת שצ"ל חנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה פי' כי יזקין ויהי' בבחי' אדם, כי זקן היינו מה שקנה חכ' והיינו ע"י חטה דוקא כ"ב אתוון דאורייתא אעפ"כ לא יסור ממנה מענין בחי' דודאים ושעורה מאכל בהמה היינו משום שצ"ל בבחי' בהמה שלמעלה מבחי' אדם לבד דהיינו מ"ש אדם ובהמה תושיע והוא להיות נמשך אחריו ית' כבהמה למעלה מהטעם ודעת והיינו ע"י חנוך לנער שנתחנך להיות מתחלה בבחי' הביטול דבהמה שהם המלאכים דפני אר"י פני שור והאופנים וחיות הקודש ברעש גדול, והיינו ע"י שיעור ה', ועי"ז יוקבע הביטול בנפשו שגם כי יזקין להיות קנה חכ' לכו לחמו בלחמי לא יסור מלהיות בבחי' בהמה ג"כ בבחי' הביטול שלמעלה מהשכל כו'.

והענין כי יש בחי' בהמה שלמעלה מבחי' אדם דהיינו מאמר רז"ל (חולין ה') ע"פ אדם ובהמה תושיע הוי' אלו בנ"א הערומים בדעת כאדם (הראשון) ומשימים עצמן כבהמה (דכאי רוח), וזהו בחי' בהמה רבה שלמעלה מבחי' אדם. והנה עי"ז יבא לבחי' ומדריגה דאדם ובהמה תושיע הוי' שמימים א"ע כבהמה, וע"ד שארז"ל ברבות אמור פ' כ"ז כאדם אנתנו כבהמה תושיענו לפי שאנו נמשכים אחריו כבהמה. וזהו ענין מהלכים בין העומדים כי המלאכים אף שהם מקבלים ג"כ מבחי' שעורה שיעור ה' עכ"ז נק' עומדים שעומדים תמיד ברום עולם במדריגה אחת, אבל נש"י שהם בגוף ומבררים נהיב באתכפיא נעשו בבחי' מהלכים בעילוי אחר עילוי כו'.

וזהו ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל, ואינו מובן איך אינו מותר לאדם על הבהמה, אך הפי' שמותר האדם הוא ע"י בהמה ע"י בירור דבהמה, וזהו ומותר האדם מן הבהמה ע"י הבהמה, ומהו המותר אין שהוא בחי' החכ' מאין תמצא וזהו מותר האדם. אך מה שכתוב כי הכל הבל הענין כי מ"מ גם זה הבל כי גם חכ' עילאה נק' הבל הארה בעלמא וכענין בראשית שהוא

כי זקן היינו מה שקנה חכ' בלקרית שם נוסף: וכמ"ש בענין והדרת פני זקן [לקרית קדושים ל, ד]. והענין כי יש בחי' בהמה: הבא להלן עד סוף הפיסקא הוא מדיה וילך ראונו בלקרית שם פ"ב (ג, סעי"ב-ג) בשינויים קלים.

בהמה שלמעלה מבחי' אדם: בלקרית שם נוסף: כמ"ש בפ' עקב בד"ה ויאכילך את המן יעריש [לקרית עקב יג, סעי"ג ואילך].

וזהו ומותר האדם: הבא להלן [עד סוף הפיסקא] מיוסד על ד"ה וילך ראונו בלקרית שם נ, ד (ובכ"מ כאן הוא לשון הלקרית).

ואינו מובן איך אינו מותר לאדם על הבהמה: בלקרית שם מציינ' שכן הקשה ע"ז בתדיא ח"ב פכ"ד, ודל': למה אומר ומותר האדם מן הבהמה אין והלא האדם כשהוא אוכל הוא מברך להקביה וכשהוא שותה כו' אי"כ האיך נחשב לבהמה שאינה מבחנת כלום.

חכמה נמי מאמר הוא בחי' הבל לבד כו', כי גם שורש ומקור דכל ההתהוות אפי' איק שרשו הוא רק בבחי' מל' דאיס, לכן כי הכל הבל כו'.

ד) **ולהבין ענין זה דחנוך לנער ע"פ דרכו גם בנה"א, הנה כתיב אשר אנכי מצוה אתכם לעשותה לאהבה את הוי' וצ"ל איך שייך לשון עשי' על אהבה הלא האהבה היא מדה שבלב, אך הענין הוא כי יש שני מיני אהבות הוי' האחת היא כלות הנפש כשלהבת העולה מאלי' ונק' אהבה בתענוגים, והזוכים לזה הם הנק' צדיקים כדכתיב שמחו צדיקים בהוי', והשנית היא אהבה שכל אדם יכול להגיע אלי' כשיתבונן היטב כי הוא חייו ממש וכאשר אוהב חיי נפשו כן יאהב את הוי', וכמבואר בזהר ע"פ נפשי אוויתך לפי שנפשי אתה לכך אוויתך כו' כאדם המעונה ותאב לחיי נפשו כו'. והנה אהבה זו רצה משה רבינו ע"ה ליטע בלב כל ישראל בפרשה ועתה ישראל גו' בפסוק הן להוי' אלקיך השמים ושמי השמים גו' רק באבותיך חשק הוי' כו', ולכן סיים דבריו על אהבה זו אשר אנכי מצוה אתכם לעשותה לאהבה שהיא אהבה עשוי' בלב ע"י הבינה והדעת בדברים המעוררים את האהבה וע"ז ציווה והיו הדברים האלה, כי מקודם אומר ואהבת את הוי' ופרש"י (והוא מספרי) ומהו האהבה והיו הדברים האלה שמתוך כך אתה מכיר את מי שאמר והי' העולם. והנה על האה' זו השנית שייך לשון מצוה וציווי דהיינו לשום לבו ודעתו בדברים המעוררים את האהבה, אבל באהבה הראשונה שהיא שלהבת העולה מאלי' לא שייך לשון ציווי ומצוה כלל, ולא עוד אלא שהיא מתן שכרם של צדיקים לטעום בעוה"ז מעין עוה"ב שעלי' נא' עבודת מתנה אתן כו'. אך האדם נק' מהלך ולא עומד וצריך לילך ממדריגה למדריגה, ואך גם בהגיע למדריגה גבוה מ"מ עיקרה מאה' שנתחנך והורגל בה מנעוריו בטרם שהגיע למדריגת צדיק, וז"ש גם כי יזקין לא יסור ממנה כו'.**

וכל זה נתבאר בנה"א, ועל למעלה ענין זה דחנוך לנער כו' הנה כתיב נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי, וארוז"ל פסוק זה שרו ש"ע אמרו פי' נער

ולהבין ענין זה דחנוך לנער: הבא להלן [עד סוף הפיסקא] הוא לשון אדה"ז בהקדמה לשעוה"א, בשינויים קלים. וראה בכ"ז המשך וככה תרל"ז ע' קעג ואילך. ובארוכה ליקוט פירושים ומ"מ לשעוה"א ע' ה ואילך.

כי יש שני מיני אהבות הוי': ראה גם אגה"ק סימן יח (קכו, סע"א ואילך). ת"א תשא פו, ג. ובכ"מ. וכמבואר בזהר ע"פ נפשי אוויתך . . . כאדם המעונה ותאב לחיי נפשו: הובא בתניא פמ"ד (סג, א). ופרש"י (והוא מספרי): בספרי ואתחנן ו, ד. וז"ל שם: לפי שהוא אומר ואהבת את היא בכל לבבך איני יודע באיזה צד אוהבים את הקב"ה, ת"ל והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך שמתוך כך אתה מכיר את הקב"ה ומדבק בדרכיו. ובהערת כ"ק אדמ"ר שליט"א (ס' שיעורים בספר התניא ע' 755) מעיר ע"ז שע"פ ביאור אדה"ז שנפנים מובנים דברי הספרי הסתומים שם: איני יודע כו' ת"ל כו' לבבך – מה מוסיף בזה על מש"נ (ומובא שם) ואהבת את היא בכל לבבך. ע"כ.

וכל זה נתבאר . . . כי כתיב נער הייתי: הבא להלן [עד סוף הפיסקא] הוא מדי' חנוך לנער באוה"ת

הייתי זהו מט"ט דיצי' בוי"ו יומין דחול, גם ז"א נק' לפעמים כי נער ישראל ישראל זוטא, אבל גם זקנתי היינו בשבת שאז עולה באצי' שבאצי' מלובש חכ' שבה אוא"ס קדמון ונצחי שהוא נק' עתיק יומין, דפירושו ענין זקן שהוא ענין מיושן בימים, ואעפ"י שארז"ל מי איכא זקנה קמי' קוב"ה לפי שאינו כגדר זקן, אך הכוונה בענין עתיק יומין היינו ההיפך מן החידוש ומורה על היותו קדמון וע"ד פי' אזרח הארץ לשון מאז ומקדם, ולכן בעליית מט"ט מיצי' לאצי' בשבת נק' גם זקנתי ע"י ששם מאיר הארת עתיק יומין שמאיר בח"ע. והנה לפי שאח"כ חוזר ויורד ביצי' נעשה בבחי' נער בכדי שאח"כ בשבת הבאה יהי' עלי' יתירה, וזהו חנוך לנער כדי שגם כי יזקין ויעלה באצי' לא יסור שהרי אח"כ חוזר להיות נער כו'. היוצא מזה שכערך דודאים לגבי חטים כמ"כ ערך עבר הירדן לגבי אי' כי אי' נק' ארץ חטה כו'.

ה' אך מה ענין עבר הירדן לדודאים, הענין הוא עפ"מ"ש בזוהר (ויצא קנ"ו) הדודאים נתנו ריח ואינן תרין כרובין, וכמק"מ שם שהם מט"ט וסנד"ל שבהם וע"י העלאת ריח מ"ן של נש"י, וגם ע"י נמשך המ"ד כי הם ז"ו"נ דבריא, וענין העלאת זה יובן ע"פ מ"ש שסנד"ל קושר כתרים לקונו מתפלתיהן של ישראל כי הוא בחי' לבוש לבחי' מל' המתלבשת בבי"ע הנק' והארץ הדום רגלי, והמנעל והסנדל מעורר הבהמה בחי' חיצוני' שם ב"ן שממנו שורש נה"ב וע"י בירור נה"ב נא' מה יפו פעמיך בנעלים כו', והם הנק' דודאים כי דודאים דוגמת ז"ו"נ שנק' דודים כמ"ש שתו ושכרו דודים, אך ז"ו"נ דבי"ע נק' דודאים שתוס' האל"ף הוא להקטין הענין כמו עשתי עשר לגבי שתי עשר שמה שנתוסף אות ע' נחסר המספר, וכמבואר בזוהר (פקודי דרל"ג) כל מה דאוסף גרע, והוא ע"ד ריבוי הכלים ומיעוט האור דכל מה שנמשך ומשתלשל למטה נעשה ריבוי הכלים שהם האותיות אבל האור מתמעט עד שנשתלשל

חנוכה (כרך ה) תתקלב, ב, בשינויים קלים.

עתיק יומין דפירושו ענין זקן: ראה גם בארוכה סה"מ מלוקט חי"ב ע' רנח"ט.

וע"ד פי' אורח: באוה"ת חנוכה שם: ועמ"ש בלק"ת בד"ה ראה אנכי נתן [דף יח, סע"א] בפי' אורח.

שאח"כ בשבת הבאה יהי' עלי' יתירה: באוה"ת חנוכה שם נוסף: ע' באגה"ק סי' י"ד ע"פ ארץ כו'

מראשית השנה [קכ, א ואילך].

היוצא מזה שכערך דודאים לגבי חטים: ראה אוה"ת מטות ע' אישמא.

אך מה ענין עבר הירדן: הבא להלן [עד סוף הפיסקא] הוא מדיה ומקנה רב באוה"ת מטות שם ע'

אישמא, בשינויים קלים.

ע"פ מ"ש שסנדל קושר כתרים: באוה"ת שם נוסף: „בד"ה מה יפו פעמיך בנעלים". לק"ת שה"ש מג,

ג. הובא ונח' לעיל בד"ה צהר תעשה.

ז"ו"נ שנק' דודים כמ"ש שתו ושכרו דודים: באוה"ת מטות שם מצ"ן לזוהר ויקרא ד, א. הובא ונח' בלק"ת שה"ש לג, סע"ב ואילך.

שתוס' האל"ף הוא להקטין הענין: ראה תו"א יתרו סז, רע"ד בענין „אותיות האמנתי"ו שהן להקטין

הענין".

דכל מה שנמשך . . נעשה ריבוי הכלים . . אבל האור מתמעט: ראה בארוכה ביאוה"ז קלא, ד ואילך.

ג"כ בק"ג ששם מגודל ריבוי ההעלמים נעשו יש ודבר נפרד לגמרי ומתמעט האור כו'. ועד"ו הר"ע הדודאים שהם ז"ל דב"ע שהכלים דב"ע הם נברא' ואינן ערוך לכלים דאצ"י שהם אלקות ע"כ נק' דודאים בתוס' אות אל"ף על בחי' דודים, והוא כענין אהבה זוטא לגבי אה"ר וגם הוא האהבה שנתברר מנה"ב דק"ג שנתברר להיות האהבה לאלקות כנ"ל בענין מנעל שהוא מעור נה"ב לכן נק' אהבה זו דודאים כו'.

וגם ענין דודאים מענין דו פרצופים וזהו ענין שהדודאים מסייעין להריון ולידה, אך עכ"ז לא שעיקר ההריון ולידה נמשך מהם אלא שהם מסייעין לבד כמבואר בזוהר ויצא (דקנ"ו ודקנ"ז) דעיקר בני במזלא תליא, והוא כמו"כ בענין לידת המוחין אהו"ר שעיקר ההמשכה מהאהבה המוטבע בנה"א שהיא בעצם למעלה מן השכל המושג ונק' במזלא תליא בחי' מזליהו חזי שורש הנשמה, רק שעכ"ז להיות גילוי בחי' זו זהו ע"י ההתבוננות שע"ז נמשך גם בנפש השכלית שתבא ג"כ לבחי' אהבה.

ואי' וזהו ענין הדודאים שהם מסייעין הלידה כי הם מקור ההשפעה לנפש השכלית וזהו"ע ונתתי עשב בשדך לבהמתך שהוא השפעת הדעת לנה"ב בהשכלת מאין ליש וזה נמשך מבחי' הדודאים הנ"ל שהם בחי' עשב ע"ב ש"ן, וזהו ג"כ ענין דודאי תאנים שיש בהם מתיקות השפעות ההשכלה באלקות שיהי' מושג גם לנפשי השכלית. אך בחי' קציר חטים הוא למעלה מבחי' עשב שהוא מאכל אדם שלמעלה מעלה מבחי' מאכל בהמה, כי חטה כ"ב אתוון דאורייתא שמהם נמשך כח הדעת שיודע לקרות אבא שהו"ע ההתקשרות באו"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחי' ממכ"ע וסוכ"ע ולמעלה מעלה ממה שאפשר להשיג ע"י נפש השכלית כי להיות בחי' דעת והשגה באלקות אינו רק מבחי' ממכ"ע שעז"נ שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, וזהו"ע ונתתי עשב בשדך לבהמתך שגם נפש השכלית שנק' בהמה שהיא משם ב"ן יכולה להשיג בחי' זו והוא הנמשך מבחי' הדודאים הנ"ל וכמ"ש אנוש כחציר ימיו דקאי על מט"ט כמבואר בזוהר (פנחס דרי"ז) וכתוב מצמיח חציר לבהמה, אך בבחי' סוכ"ע אני הוי' לא שניתי ואין שייך שום השגה כלל כ"א בחי' אמונה, אך צ"ל ורעה אמונה לפרנס האמונה והיינו ע"י חטה כ"ב אתוון דאורייתא.

תו"ת חיי שרה קכו, ד. ובכ"מ.

וגם ענין דודאים: הבא להלן [עד סוף פרק ואי'ן] הוא באוה"ת מטות שם ע' א'שדמ.

דעיקר בני במזלא תליא: ראה בארוכה לקמן ד"ה ויאמר גו' מחר תודש. וש"נ.

לנפש השכלית: באוה"ת מטות שם: 'לנה"א' ולכא' הוא טה"ד.

ולמעלה מעלה ממה שאפשר להשיג ע"י נפש השכלית: באוה"ת שם נוסף: כמ"ש בדיה וידעת היום

[לקרית ואתחנן ה, ג. ה, א ואילך].

והיינו ע"י חטה כ"ב אתוון דאורייתא: באוה"ת שם נוסף: ועמ"ש מענין חטה בדיה וספרתם לכם [לקרית

כמדבר י, ג].

וזהו מאמר המדרש ע"פ וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה שזהו חנוך לנער כו' כפרש"י שזהו ע"ד שאמרו שבט ראובן יותן לעבדיך דהיינו שטוב ה' יותר שיומשך אחר קציר חטים שזהו מאכל אדם משיביא דודאים שהוא עשב, אלא שתפס דבר המצוי ובא בראשונה, כי חטה הוא מאכל אדם לכו לחמו בלחמי שממשיך חיות בע"ס דאצי' שיהי' בהם התקשרות האור, וכמו"כ לכו לחמו בלחמי שיהי' בהנשמה התפעלות והתקשרות בעצמות אוא"ס ממש וכמו מס"ג באחד של הנה"א והמס"ג נמשך מבחי' שלמעלה מהטעם ולכן חטים אין בהם טעם ומתיקות כמו תאנים (ונת' דוגמא לזה בענין קול השופר שאין בו מתיקות) ואעפ"כ הניח הקציר חטים והביא דודאים שהם עשב בחי' מזון נה"ב השכלית והוא ההשגה בממכ"ע אלא לפי שהוא דבר המצוי לו קודם החטים ר"ל שבבחי' ממכ"ע שייך ידיעה והשגה ממש שמושג גם לנפש השכלית כמ"ש ומבשרי אחזה אלקה אחזה ממש משא"כ בבחי' סוכ"ע אין שייך רק אמונה שנק' עטרה בחי' מקיף, וזהו חנוך לנער שבחי' דודאים נק' כרובים בחי' אנפי זוטרי בחי' נער מט"ט (והרמ"ז כתב (פ' תולדות קל"ד) שהדודאים הם צורת אדם והיינו בחי' נער כנ"ל).

זי"ן) וכ"ז נתבאר לפי הזוהר בענין הדודאים נתנו ריח שהם תרין כרובין כנ"ל, ופי' הב' הוא פרש"י בשה"ש (סי' ח') ע"פ הדודאים נתנו ריח ע"ד מ"ש בירמי' (סי' כ"ד) הראני ה' והנה שני דודאי תאנים מועדים לפני היכל הוי' כו' הדוד האחד תאנים טובות מאד כו' והדוד הא' תאנים רעות מאד וארז"ל (עירובין דכ"א סע"א) הדוד הא' תאנים טובות מאד אלו הצדיקים גמורים והדוד הא' תאנים רעות מאד אלו הרשעים גמורים ושמה תאמר אבד סכרם ובטל סכויים ת"ל הדודאים נתנו ריח אלו ואלו עתידין שיתנו ריח עכ"ל. ופי' כי יש ריח בגדיו ויש ריח בוגדיו כמבואר במ"א ע"פ מאמר רז"ל ברבות ע"פ וירח את ריח בגדיו א"ת ריח בגדיו אלא ריח בוגדיו, ריח בגדיו היינו הלבושים הנעימים דתומ"צ וריח בוגדיו הם בע"ת. וזהו הדודאים נתנו ריח הדוד הא'

לכו לחמו בלחמי: באוה"ת שם נוסף: עמ"ש בדיה ראשי המטות ענין לחמי [לקרית מטות פא, ב].
 וכמו מס"ג באחד . . . מבחי' שלמעלה מהטעם: באוה"ת שם נוסף: כנוכר בדיה בכיה בכסלו [תרי"א וישב
 כט, ב] ענין מס"ג באחד של הנפש אלקית. ועמ"ש מזה בדיה עד דלא ידעי כו' [תרי"א מג"א צט, ב] שהמס"ג
 נמשך מבחי' שלמעלה מהטעם.
 (ונת' דוגמא לזה בענין קול השופר שאין בו מתיקות): באוה"ת שם מצינו לד"ה וכל העם רואים את
 הקולות בתרי"א יתרו עג, ג. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תרכח. מאמרי אדה"אמ"צ במדבר ח"ב ע'
 תרפו ואילך. סה"מ תרמ"ז ע' צג ואילך.
 וכ"ז נתבאר . . . ופי' הב' הוא פרש"י: הבא להלן [עד סוף הפרק] הוא מאוה"ת מטות שם ע' איש"א,
 בשינויים ובתוס' הגהות. וראה בשינויים בס' החקירה להצ"צ טו, א.
 כי יש ריח בגדיו ויש ריח בוגדיו כמבואר במ"א: תו"א תולדות כ, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' לו
 ואילך. אוה"ת תולדות קמח, ב. שם (כרך ד) תתלב, א.

תאנים טובות הוא בגדיו, והדוד הא' תאנים רעות אלו רשעים אבל ע"י תשובה נעשו ריח בוגדיו.

אך לכאר מה שייך כל זה לתאנים דוקא, הנה ענין תאנים הוא כמבואר ברבות (בראשית פי"א) ובגמרא (ברכות ד"מ סע"א, סנהדרין ד"ע ע"ב) שתאינה הי' עה"ד וכמ"ש ויתפרו עלי תאינה ואמרו ברבות (בראשית פי"ט) עלי תאינה שהביא תואנה לעולם (ופי' תאינה ותואנה יללה ובכי ע"ד תאני' ואני') ולכן ויתפרו עלי תאינה כי שום אילן לא רצה לקבלו לאדה"ר אחר חטא עה"ד ליתן לו עלים כ"א התאינה קבלתו לפי שבה קלקל, וכמבואר ברבות (פ' בראשית פט"ו) משל לבן מלך שקלקל עם א' מן השפחות כיון ששמע המלך טרדו מביתו כו' עד אבל תאינה שאכל מפירותי פתחה דלתותי וקבלתו הה"ד ויתפרו עלי תאינה, והובא מדרש זה בתוס' סנהדרין ד"ע ע"ב שם.

ח) אך ענין ויתפרו משמע בגמרא שזה הי' לשבח כמבואר (בסנהדרין שם) בדבר שנתקלקלו בו תקנו שנאמר ויתפרו עלי תאינה. והענין כי מצינו ג"כ תאינה לשבח כמ"ש כבכורה בתאינה בראשיתה ראיתי אבותיכם (הושע סי' ט' י') וברבות (ריש פ' בראשית) האבות עלו במח' שנא' כבכורה בתאינה בראשיתה כו', וכן ברבות (פ' לך ריש פ' מ"ו) כתאינה הזו בתחלה אורים אותה אחת כו' עד שאורים אותה בסלים ומגריפות כך בתחלה אחד הי' אברהם ואח"כ ובניי פרו וישרצו כו' מה התאינה הזו אין לה פסולת אלא עוקצה בלבד כך אמר הקב"ה לאברהם אין כך פסולת אלא הערלה העבר אותה והי' תמים. הרי מבואר דתאינה מורה על כלליות שרובו ככולו טוב ואין בו פסולת אלא מעט מזעיר. גם תורה נקראת תאינה וכמשארז"ל הרואה תאינה בחלום תורתו משתמרת בקרבו שנא' נוצר תאינה יאכל פרי' (משלי סי' כ"ז י"ח), וארז"ל מאי דכתיב נוצר תאינה יאכל פרי' למה נמשלה ד"ת כתאינה לומר לך מה תאינה הזו כו' אף ד"ת כל זמן שאדם הוגה בהם מוצא בהם טעם כו'. וברבות ע"פ נוצר תאינה כו' מדבר ביהושע ששימש את משה כו' למה נמשלה ד"ת לתאינה כו' והתאינה נלקט מעט מעט כך התורה היום לומד מעט ולמחר הרבה כו'. וא"כ צריך להבין איך תאינה עה"ד וגם תורה כו'.

אך הענין כי תאינה הוא מלשון כי תואנה הוא מבקש (שופטים סי' י"ג) שהוא ע"ד עלילה והוא כענין ערמה ומרמה ועם היות ערמה הוא רע וכמ"ש והנחש הי' ערום, אך יש גם כן ערמה שהוא טוב וכמ"ש כל ערום יעשה בדעת

כמבואר ברבות . . והובא מדרש זה בתוס' סנהדרין: ראה לקמו בהערות לס"פ ח.
אך ענין ויתפרו . . הי' לשבח: הבא להלן [עד סוף הפיסקא] הוא מאוה"ת מטות שם ע' אישמב.
אך הענין . . מלשון כי תואנה: הבא להלן [עד סוף הפיסקא] הוא מאוה"ת מטות שם ע' אישמג.
יש גם כן ערמה שהוא טוב . . דבחי' זו בקדושה הוא בחי' עליונה: ראה פיה"מ לאדהאמיצ כב, ג"ד.

(משלי סי' י"ג ט"ז) וכן נאמר לדעת חכ' ומוסר לתת לפתאים ערמה (ריש משלי) ובילקוט (ריש משלי) אמר שלמה אני הייתי פתי ונתן בי הקב"ה ערמה כו' מן כמה שנים אדם צ"ל בו ערמה מבן עשרים שנה ובמשלי (סי' י"ד ח') חכמת ערום הבין דרכו ופרש"י מי שהוא חכם יבין דרכו לפלס אורחותיו. וא"כ יש לומר דבחי' זו בקדושה הוא בחי' עליונה שבחכ' ולכן אמר המדרש מבן עשרים שנה כי אז זמן המשכת מוחין דאבא בנפש כמבואר בע"ח (שער כ"ד) בענין מאמר רז"ל ולמכור בנכסי אביו עד שיהי' בן עשרים שנה. ועד"ז איתא בזוהר (באדרא דנשא קמ"ד ע"א) ע"פ אני חכ' שכנתי ערמה א"ת שכנתי אלא שכניתי כו' הה"ד ה' בחכ' יסד ארץ ודא ח"ס. נמצא שורש הערמה מבחי' החכמה העליונה ולכן אין הערמה מושג לזולתו. ושורש ענין ערמה ומרמה זו דקדושה הוא ע"ד עם עקש תתפתל והוא כי והנחש ה' ערום וצריך להתנהג עמו ג"כ בערמה וכמו הנהגת אסתר עם המן, ועד"ז צוותה רבקה בענין לקיחת הברכות כו' וכמבואר במ"א שהברכות היו המשכות מבחי' שלמעלה מהדעת ע"כ בא אחיך במרמה כו', ועד"ז הוא ענין שעיר המשתלח ובזוהר פ' וישלח דקס"ז ע"ב ויותר חכמה ועקימי עביד בדא מכל מאי דעביד כו' ע"ש. והנה בחי' זו עיקרה תושבע"פ ששרשה מח"ע שנק' אבא יסד ברתא ועיקרה סייגים וגדרים לבלתי יוכל הרע להתערב כלל. וזהו ע"ד אני חכ' שכנתי ערמה, וזהו שאמרו בגמרא וברבות שנמשלו ד"ת לתאינה וקאי על תורה שבע"פ, ובמ"א נתבאר דתושבע"פ נק' אילנא דטויר וכמ"כ בתאינה והיינו שמברר עה"ד טויר, וזהו ענין תאנים הטובות, אך לער"ז בחי' ערמה דנחש זהו"ע תאנים הרעות וזהו"ע עה"ד כו'.

אך ויתפרו עלי תאינה זהו תשובה כדמשמע לשון הגמ' הנ"ל בדבר שקלקלו בו נתקנו, והיינו דויתפרו עלי תאינה זהו התיקון (ולפ"ז ע"כ הפי' זהו

תריח ס"פ תולדות. סה"מ תרס"ח ע' נו ואילך. תרע"ח ע' פג. תשי"ג ע' 187. ד"ה ויאמר גו' שמך יעקב תרצ"ד. לקרש ח"א ס"ע 55 ואילך. ח"ב ע' 515. ובכ"מ.

מבן עשרים שנה . . . זמן המשכת מוחין דאבא: ראה לקרית במדבר ב, א. סה"מ מלוקט ח"ד ע' קלט. ובכ"מ.

ועד"ז ציוותה רבקה בענין לקיחת הברכות כו' וכמבואר במ"א: באה"ת מטות שם מצ"ל לסד"ה ראה ריח בני בתו"א תולדות כא, רע"א.ב. ולד"ה מה טובו בלקו"ת בלק עד, ג. [וראה גם במקומות שנשמנו לעיל בהערה ד"ה: יש ג"כ ערמה].

ועד"ז הוא ענין שעיר המשתלח: ראה מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' לח. תק"ע ע' קעז ואילך. אוה"ת אחרי ס"ע עט ואילך. פנחס א' קפד ואילך. דרושים ליוהכ"פ ע' איתקסו ואילך. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' רסב ואילך.

תושבע"פ . . . ועיקרה סייגים וגדרים לבלתי יוכל הרע להתערב: ראה לקרית מטות פה, א. ובמ"א נתבאר דתושבע"פ נק' אילנא דטויר: ראה אגה"ק סימן כו. לקרית במדבר יג, ג. ובכ"מ. אך ויתפרו עלי תאינה: הבא להלן [עד סוף הפיסקא] הוא מדיה ותפקחנה עיני שניהם בסי' החקירה להצ"צ סו, א (סעיפים דו).

ולפ"ז ע"כ הפי' זהו כמ"ש רש"י ומה שהתוס' שם הקשו והביאו מהרבות . . . אפשר שמפרשים שאין זה

כמ"ש רש"י, ומה שהתוס' שם הקשו והביאו מהרבות (בראשית ס"פ ט"ז) פתחה לו דלתותי אפשר שמפרשים שאין זה תיקון כלל, אלא כמבואר בזה (בראשית דנ"ג ע"ב) דאוליפו כל זיני חרשין ע"ש, כי הנה אמרו ברבות (בראשית פ"ט) אמר ר' יצחק קלקלת עובדך סיב חוט וחייט, והיינו ע"ד בן פורת יוסף פורת אותיות תופר שמחבר ומקשר בי"ע עם האצ"י ששם מאיר החוט מאוא"ס ב"ה, וגדול כח התשובה אף לתפור ולקשר בחי' עה"ד טו"ר שיתקשר לבחי' עץ החיים, וזהו ויעשו להם חגורות, והענין הוא כי ע"י חטא עה"ד נעשה כמו חיגר ופיסח שפוסח על שתי הסעיפים דהיינו ק"נ עה"ד טו"ר, וכמו שאמר אלי' עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים כו', והתיקון לזה היא החגורה לחגור מתניו שלא יהי' צולע על יריכו ופוסח, ולע"ל כתיב אז ידלג כאיל פסח כו', וזהו"ע אלו ואלו עתידין שיתנו ריח והיינו ע"י התשובה יכול להתהפך כי כמו מהמצות נעשו לבושין לנר"ן כמ"כ ע"י התשובה כחה גדול עד דאתהפוך חשל"נ כו'. וזהו שאמרו על ענין הדודאים חנוך לנער כו' גם כי יזקין לא יסור ממנה כי לע"ל יהי' ג"כ תשובה כי משיחא אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא.

ט) ולהבין ביותר ענין חנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה,
הנה ארז"ל (ב"ק צ"ג) מנא הא מלתא דאמרי אינשי כד הוינא זוטרי לגברא השתא דקשישנא לדרדקי (ופרש"י כשהיינו קטנים היינו חשובים כגברי עכשיו שהודקננו הננו שפלים כתינוקות) א"ל דמעיקרא כתי' וה' הולך לפניהם יומם כו' ולבסוף הנה אנכי שולח מלאך כו'. והענין כי הקטנים יש בהן

תיקון כלל: זיל רש"י בסנהדרין שם ע, רע"ב: בדבר שנתקלקלו בו נתקנו מדת הקב"ה באיזמל שהוא מכה בו הוא מרפא גם בתוך נס עכ"ל. והקשו ע"י בתוס' שם: דאין ענין זה לזה כלל, אלא היינו כדאמרינן בב"ר משל לבן מלך שקלקל עם אחת משפחותיו כיון ששמע המלך טרדו והוציאו חוץ לפלטרין שלו והי' מחזר על הפתחים של שפחותיו ולא היו מקבלין אותו אלא אותה שקלקלה עמו כו', כך בשעה שאכל אדם מפרי האילן טרדו והוציאו מחוץ לג"ע והי' מחזר על כל האילנות ולא היו מקבלין אותו כו' אבל התאנה ע"י שאכל ממנה פתחה לו דלת' וקבלתו. ע"כ. וראה ס' החקירה להציץ שם: ולענין פרש"י נכון כי בגמ' כאן כווננו דויתפרו עלי תאנה זהו תיקון ולפי"ז ע"כ הפי' כמ"ש רש"י. ע"כ.

אלא כמבואר בזהר . . ע"ש: ראה גם בס' החקירה שם סו, ב.

כי הנה אמרו ברבות . . אמר ר' יצחק קלקלת עובדך: ראה בארוכה יהל אור לתהלים ע' קעב ואילך. לקמן ח"ב ד"ה חגור חרבך. סה"מ תרל"ד ע' צב ואילך.

ע"ד בן פורת יוסף . . אותיות תופר שמחבר ומקשר בי"ע עם האצ"י: ראה ארה"ת ויחי שצח, ב, תט, ב. ובכ"מ.

בחי' עה"ד טו"ר שיתקשר לבחי' עץ החיים: בס' החקירה שם מציינ לדיה מקושש עצים בלקו"ת שלח מ, סע"ב ואילך.

ולתבין ביותר . . ארז"ל . . מנא הא מילתא: הבא להלן [עד סוף המאמר] הוא מדיה והוי' הולך לפנייהם באוה"ת בשלח ע' שפכ"ג, בשינויים קלים ובתוס' הגהות. וראה גם סה"מ תרל"ד ע' ככ. תרע"ח ע' קסב. תרפ"ב ע' מט.

בחי' אין וביטול יותר ממי שגדול ועד"מ הקטנים אע"פ שמתרגזין זע"ז אין בהרוגו ממש ומיד נוחין זה לזה, משא"כ הגדולים שהחכ' שבהם בחי' יש, אבל הקטנים בחי' אין ולכן כתיב כי נער ישראל ואוהבהו ומבואר בזוהר (ס"פ בא) שקאי על ישראל זוטא, שמע ישראל ישראל סבא, והענין כי ישראל סבא מבחי' נה"י דאבא אשר או"א במזלא אתכלילא, אכן ישראל זוטא היינו ז"א בעתיקא אחיד ותליא, ובזוהר (שמות בהשמטות בסופו) מאן דאיהו ברוגזא ייתון לגבי נער וישתכח רוגזי' ויתהדר בחדותא כו' על רזא דסתרא דא כי נער ישראל ואוהבהו לית רחימו וחביבו בר כרביא ורזא דא אשת נעורים דקיימא על תרי נערים מט"ט וסנדל' כו', ור"ל בזה ע"ד מ"ש ונערים פני זקנים ילבינו כי בחי' נער קטנות הוא אתכפיא ועז"נ זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר כו' שבחי' המדבר נק' לכתך אחרי ונק' חסד נעוריך, ובחי' אתכפיא סט"א מעורר מאד למעלה יותר מבחי' אתהפכא, והראי' כי אמרו בזוהר כד אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין הרי ע"י אתכפיא אסתלק יקרא דקוב"ה כו', והטעם הוא כי בבחי' אתכפיא הביטול יותר כו', וגם אין בה שינוים כו' שאין לה הפסק דהיינו בחי' קבעומ"ש שענין עול הוא בחי' אתכפיא וביטול רצון שבחי' זו אין לה הפסק כי בחי' זו יכול להיות בשווה כל היום כולו, היינו שגם אחר התפלה אעפ"י שאינו עוסק בעומק ההתבוננות מ"מ יוכל להיות בבחי' אתכפיא מצד ההסכם שנשאר אצלו בשעת התפלה משא"כ בבחי' אהבה יש שינוי בין התפלה לאחר התפלה, נמצא אתכפיא יש לה מעלה יתירה כו'. ועוד י"ל כמ"ש צחוק עשה לי אלקים שעיקר הצחוק והתענוג נמשך דוקא ע"י שם אלקים בחי' יש ושיהי' ביטול היש. ובזה יובן מה שאנו מבקשים אל תשליכנו לעת זקנה, וצ"ל אטו בעת נעורינו אין אנו צריכים לעזרתו ית', וי"ל לפי הנ"ל דכד הוינא זוטרי וודאי כי נער ישראל ואוהבהו וה' הולך לפניו יומם כו' וא"כ עזרתו מצוי' אבל לעת זקנה הרי אמר הנני שולח מלאך לפניך לכן אנו מבקשים אשר הוא ית' ממש אל ישליכנו מלפניו בכבודו ובעצמו ממש, וכמו שביקש משה ואם אין פניך הולכים, וזהו תתחדש כנשר נעורייכי. וזהו חנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה ואינו מובן

ועד"מ הקטנים אע"פ שמתרגזין: ראה גם משל זה באוה"ת אמור (כרך ג) ע' תתנו. [באוה"ת בשלח שם: כמ"ש במ"א המשל לזה].

ובחי' אתכפיא סט"א . . . יותר מבחי' אתהפכא: באוה"ת בשלח שם מציון לדי' קחו מאתכם בהוספות לתרא' ויקהל קיב, ג. קיד, ג. ולדי' והי' אור הלבנה בלקרית צו' ג. וז"ל שם: ובזה יובן מ"ש חנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה ומבואר הקושיא בבינונים בחינוך קטן דמדכתיב ע"פ דרכו כו' אי"כ מאי מעליותא כו' ולפי הנ"ל אי"ש דעם היות שימי הנערות הם מוחין דקטנות לגבי ימי הזקנה, אך מעלת האתכפיא אז בהיותו בימי הנערות בזמן שהוא בכחו ועצמיותו ורתיחת דמו הוא ממשך מבחי' עליונה ביותר עד שהארה זו תעמוד לו לעולם גם כי יזקין כו'.

צחוק עשה לי אלקים שעיקר הצחוק . . . דוקא ע"י שם אלקים: ראה בארוכה לקמן ד"ה כל שמעשיו,

וש"ג.

וצ"ל אטו בעת נעורינו: באוה"ת בשלח שם מביא קושי' זו מאור המאיר פ' יתרו בשם הבעש"ט.

דמה הוא המעלה מזה, וי"ל הפי' הוא דגם כשיזקין יהי' לו מעלת בחי' נער ג"כ שהר"ע תוקף החסידות בתחלתו. גם ע"ד שנתבאר לעיל בענין לאתבא צדיקיא בתיבתא, וזהו ואשא אתכם על כנפי נשרים בחי' תתחדש כנשר כו'.

בס"ד, וישלח ל"ג ד'

ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלקי ישראל, וארז"ל בפ"ב דמגילה ד"ח ע"א, א"ר אחא א"ר אלעזר מגין שקראו הקב"ה ליעקב אל שנא' ויקרא לו אל אלקי ישראל, דאי ס"ד למזבח קרא לי' יעקב אל ויקרא לו יעקב מבע"ל, אלא ויקרא לו ליעקב אל, ומי קראו אל, אלקי ישראל. וכ"ה בזח"ג פ' קדושי' דפ"ו ע"א ע"פ לפני לא נוצר אל, דתנינן קוב"ה קרא ליעקב אל דכתי' ויקרא לו אל כו'. וכ"ה במד"ר פ' ויחי פצ"ח ע"פ ושמעו אל ישראל אניכם ור' פנחס אמר אל הוא ישראל אניכם, מה הקב"ה בורא עולמות אף אניכם בורא עולמות. והיינו כמשרז"ל בילקוט ישעי' רס"י מ"ג ע"פ בוראך יעקב ויצרך ישראל, עולמי עולמי מי בראך כו' יעקב בראך. וכ"ה ברבות בחוקתי פל"ו גבי זוכרתי את בריתי יעקב. ולכאו' צ"ל האיך שייך על יעקב שלמטה לאמר כן, דאם היתו

ויצב שם מזבח: המאמר מיוסד על ד"ה הקבצו גי' באוה"ת ויחי (כרך ב) שנה, ב ואילך. וראה גם ד"ה ויצב שם מזבח באוה"ת וישלח רמח, ב ואילך. שם (כרך ה) תתפה, א. וד"ה כי היא הוא אלקי האלקים באוה"ת עקב ע' תקצח ואילך.

המאמר נמצא בתוס' הגהות בטה"מ תרמ"ד ע' קצג ואילך [בהוצאה ראשונה נדפסו שם רק ההגהות. ונדפס אח"כ בשלימותו בהוצאת תשמ"ט ע' רצא ואילך]. ובטה"מ תרנ"ה ע' מט ואילך [בטה"מ תרמ"ד שם כותב כ"ק אדמו"ר מהורשיב מפורש שמקור הדרוש הוא מד"ה הקבצו באוה"ת ויחי שם].

אודות מ"ש בהמאמר „שקראו הקב"ה ליעקב אל" ראה ג"כ לקו"ש ח"ב ע' 511 אודות כ"ק אדמו"ר מהר"י"צ שזהו עצמותו ומהותו ית' כפי שהשרה את עצמו (ווי ער האט זיך אריינגעשטעלט) בגוף. וראה מזה בארוכה בס' „על הצדיקים" (כפ"ה, תנש"א) פרקים א-ב, ושם מקורות וכיאו"ר ע"ז מדברי חז"ל וראשונים ואחרונים ומספרי חסידות, ועוד.

וראה מ"ש בהערות לס' העיקרים מכ"ק אדמו"ר מהורשיב נ"ע (נדפסו בטה"מ תרמ"ז-נ"ו ע' עדר): בעיקרים מאמר א' פכ"ב כתב כו' כמו שא"א שתבוא הקבלה [להאמין שיתואר השם בשווא יכול לברוא אל אחר דומה לו מכל צד, כי בהכרח יהי' האחד עילה והאחר עלול ולא יהי' איכ דומה לו מכל צד. עכ"ל]. שאלה זו שאל אחד מהמשכילים מכ"ק אדמו"ר [הצ"צ] וצוקלה"ה, והשיב לו והלא באמת ארז"ל ע"פ ויקרא לו אל אלקי ישראל הקב"ה קראו ליעקב אל. והוא בחי' כתר ות"ת וענינם מבואר בחסידות בכ"מ, ומי שיבין היטיב ע"ד החסידות אלו ב' המדריגות, יראה ויבין בשכלו היטיב איך שבעל העיקרים במחילת כבודו הרמה לא דק בדבריו אלו כו'. עכ"ל. [וראה עדי"ז בס' „אגרת השלום" ע' 41. — הובא ב„כרם חביד" גליון 1 ע' 87]. במ"ש אודות ב' המדרי" כתר ות"ת, ראה להלן בסוף המאמר.

נשמה דאצי' מ"מ לא הי' רק מרכבה לז"א דאצי' ולא ז"א ממש, וכמ"ש רבינו באגה"ק סי' ד' בענין נשמות דאצי' וז"ל, אך אינן אלקות ממש לברוא יש מאין מאחר שכבר יצאו ונפרדו מהכלים דע"ס שבהן מלוכש הקו מאור א"ס שהאור הוא כעין המאור כו', עכ"ל, וא"כ צ"ל האיך ארז"ל אף אביכם בורא עולמות, וארז"ל יעקב בראך. ויותר צ"ל על מארז"ל הנ"ל דמגילה שהקב"ה קרא ליעקב אל, הלא שם אל הוא מז' שמות שאינם נמחקי', וידוע שגם הע"ס דאצי' ממש מה שנקראים בשמות שאינם נמחקים כמו אל אלקי' ששם אל הוא בחסד וש' אלקי' בגבורה, אין הכוונה על הע"ס ממש כ"א רק על אור א"ס שמלוכש בהן שאו"א"ס כשמלוכש בחסד נק' אל וכמ"ש מזה במ"א, וא"כ הנשמות דאצי' כיון שכבר נפרדו מהכלים דאצי' כמ"ש באגה"ק סי' ד' הנ"ל, ונמצא אין הקו וחוט מאו"א"ס מלוכש בהן, אי"כ אין שייך לקרותם בשמות הבורא, דהא אפי' הע"ס עצמן לא נקראים בשמות הבורא רק מפני שהקו מאו"א"ס מלוכש בהן כו' והאיך אמרו בפ"ב דמגילה שהקב"ה קראו ליעקב אל שהוא מז' שמות שאינם נמחקים כו'.

ולהבין כ"ז נקדים תחלה מ"ש רבינו על מ"ש רבינו בזהר פ' בא דל"ח ע"א מאן פני האדון ה' דא רשב"י, שלכאו' יפלא האיך אומר' על רשב"י פני האדון ה', דאף שהי' נשמה דאצי' מ"מ הלא נשמות דאצי' נת"ל שכבר נפרדו גם מכלי' דע"ס, והאיך נקראו בשם מז' שמות, וכ"ש שם הוי' שהוא שם המיוחד. והענין הוא דהנה כתי' למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך, ופ"י שלום הוא השפעות דיסוד ז"א במל' בחי' השפעה הפנימיות, ואומר שלמען אחי ימשיך בחי' המשכה זו, וצ"ל מי הם הנק' אחי. אך הענין הוא, דבראשית האצילות הע"ס באורות וכלים נאצלו ג"כ עמהם בחי' נשמות דאצי' ונקראים אחים ורעים לז"א. דהנה יש הפרש גדול בין אצי' כמו שהוא נמשך ומלוכש

וכמ"ש רבינו באגה"ק סי' ד': ראה גם לקרית ראה כו', סע"א. ובליקוט פירושים ומ"מ לאגה"ק שם ע' תמג ואילך.

מארז"ל הנ"ל במגילה: בד"ה זה תרניה: מארז"ל כגמ' זוהר ומדרש הנ"ל.

וידוע שגם הע"ס דאצי' . . שנקראים בשמות . . אין הכוונה על הע"ס . . וכמ"ש מזה במ"א: ראה תרי"א נח י' ב. יתרו סז, ד. לקרית הוספות לס' ויקרא נא, ג. ובארוכה בדרמ"צ שרש מצות התפלה פ"ב ואילך. ובכ"מ.

מ"ש רבינו על מ"ש בזהר: בד"ה, להבין מ"ש בזהר מאן פני האדון' בס' מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קו. הובא ונת' גם באוה"ת ויחי שם שנט, א ואילך. אוה"ת ויקרא (כרך ג) ע' תתיא ואילך. ביאוה"ז להצ"צ (כרך ב) ע' תתכג ואילך. בכל הבא להלן ראה גם סה"מ תרל"ד ע' עת. פרי"ת ע' ר. תרפ"ז ע' קב. תרפ"ח ע' מג. תרצ"ט ע' 167. לקו"ש ח"ב ע' 444, 511 [ושם בהערה ש,מפורש כעין זה גם בנגלה דאורייתא בירושלמי בכורים פיג היג: והוי' בהיכל קדשו דא ר' יצחק בר' לעזר בכנישתא מדרשא דקיסרינ'] ח"ג ע' 766. חכ"ד ע' 291.

דבראשית האצילות . . נאצלו ג"כ עמהם . . ונקראים אחים ורעים לז"א: בד"ה זה תרניה נרשם כאן הגה"ה: נראה הכוונה כשנאצלה ז"א דאצי' מאו"א נאצלו נשמות ג"כ מאו"א, ואלו הנשמות הם נשמות דאצי' העליון ממש שנקראים אחים ורעים לז"א כו'. ע"ש. וראה בארוכה לקרית שה"ש יט, סע"ב.ג. ביאוה"ז לאדהאמ"צ קיד, ד ואילך. ולהצ"צ ח"א ע' תקמו ואילך.

בבי"ע לכמו שהוא באצי ממש (וע' בפי' הרמ"ז ר"פ משפטים שיש ג' מדריגות בכלל, הא' נשמות דבי"ע ממש, הב' נשמות דאצי' רק שהן מאצי' שבבי"ע, הג' נשמות מאצי' העליון ממש, וא"כ מ"ש רבינו כאן שיש הפרש גדול בין אצי' כמו שהוא נמשך ומלוּבש בבי"ע לכמו שהוא באצי' ממש י"ל כוונתו שיש הפרש גדול בין אצי' ממש לאצי' שבבי"ע, ומכ"ש שיש הפרש רב יותר בין אצי' שבבי"ע לנשמות דבי"ע ממש) שהרי נשמה דאצי' לא תוכל לסבול כל דבר רע, ולא נאמר נפש כי תחטא אלא על נפש דבריאה יצירה עשייה, שאף שגם בה יש בהכרח הארת האצי' המחי' אותה, עכ"ז הנה הוא בהעלם והסתור (נראה שכאן כוונתו על נשמות דבי"ע ממש שנת' ברמ"ז בפי' משפטי' הנ"ל שעל בחי' נפש מנשמות דבי"ע נא' נפש כי תחטא), ולכן כמעשה דדוד נסתלקה ממנו שכינה, והיינו לפי שהאצי' הוא אלקות ממש, אשר שם כתי' לא יגורך רע, משא"כ כשמסתתר כח האלקי לברוא יש מאין בבי"ע אשר ומשם יפרד, שם שייך תערובות טו"ר בלבושים דבי"ע. וא"כ מאתר שהנשמות דאצי' הגם כי לגבי הע"ס דאצי' הם קטנים הרבה במדריגה בבלתי שלימות כמו הע"ס, מ"מ להיותם מבחי' אצי' העליון ממש הרי הן בחי' אלקות ולא נשתנו להיות יש ודבר נפרד כלל (וצ"ל שכוונתו שגם בירידתו להתלבש בגוף שעז"נ אתה בראת יצרת כו' נפחת בי לא נשתנו ג"כ ממעלתן כלל וכלל, וה"ה למטה בגוף ג"כ בחי' אצי' העליון שהוא אלקות ממש כו').

ועפ"ז יובן מה שמצינו בזהר שאמר רשב"י על עצמו אנא סימנא בעלמא, שלכאור' זהו רוממות והתנשאות מאד שאין זה מדרכי הצדיקים כלל. אך הענין הוא, דהנשמה שהיא בבחי' יש ודבר נפרד היינו כמו נשמות דבי"ע ממש, הוא שאין שייך בה התנשאות, משא"כ בנשמה דאצי' וכ"ש מאצי' העליון ממש שהיא אלקות ממש באמרו אנא סימנא זהו רוממות והתנשאות כח האלקי אשר בו, כי האצי' הוא ביטול גמור לאור א"ס ע"ד ונחנו מ"ה ואינו יש

וע' בפי' הרמ"ז . . שיש ג' מדריגות בכלל: נתי' בטהי"מ תרסי"ב ע' רלב. תרפי"ז ע' יג. תשי"ד ע' 46. וראה גם המשך תרסי"ז ע' קנז ואילך.
 ומכ"ש שיש הפרש רב יותר בין אצי' שבבי"ע לנשמות דבי"ע ממש: בהנחת השומעים ממאמר זה (יודפס אי"ה לקמן ח"ב) נוסף כאן: כי הנשמות שמושרשין באצי' שבבי"ע מ"מ הוא בחי' אצי' ואצילות הוא גילוי ההעלם מאו"י"ס, משא"כ נשמות דבי"ע ממש שהוא בריאה יש מאין דבר חדש. ואף שגם בהם מאיר אור האצי' כדכתיב ואתה מחי' את כלם, והשוכן אתם כתיב, ואם ה"י מסתלק מהם אור האצי' היו אין ואפס אעפ"כ אור האצי' הוא בהם בהעלם והסתור עד שנעשו בחי' יש ודבר נפרד.
 אתה בראת יצרת כו' נפחת: בברכת "אלקי נשמה" ובברכות ט, ב: "אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחתה" (בתוס' ה"א). אמנם כהלשון כאן מובא ג"כ בתניא ריש פ"ב ובאגה"ק סי"ב (קית, סע"א). ובכ"מ. ושק"ט בזה בס' אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' שיג ואילך. וראה בהנסמן עוד בהמ"מ לס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' ארעז.
 שאמר רשב"י על עצמו אנא סימנא בעלמא: ראה גם המשך תרסי"ז שם ע' קנט. ובכ"מ.

בפ"ע, א"כ מה שאומר אנא סימנא זהו רוממות אלקות שבו, וכמו שאמר משה בפ' והא"ש תשמעו ונתתי עשב, שזהו מפני כי שכינה מדברת מתוך גרונו של משה והוא ה' בכח' מ"ה שהי' בטל לגמרי לאו"ס ב"ה המדבר בו, וזה הביטול האמיתי הוא רק בנשמות דאצי', להיות כי אצי' הוא חכמה, וכמ"ש בת"ז אבא מקננא באצי', וחכמה הוא בחי' כח מ"ה ביטול אמיתי. ועד"ז יובן מ"ש בוח"ב בא דל"ח ע"א הנ"ל מאן פני האדון ה' דא רשב"י, שכיון שהי' נשמה דאצי' ממש א"כ לא הי' הנשמה שלו מסתיר כלל על אור האלקי, אלא הי' בבחי' ביטול גמור, לכן הי' יכולי' לאמר עליו מאן פני האדון כו' דא רשב"י, שהשכינה מלובשת בנשמתו, ונשמתו אינה דבר המסתיר כו' כ"א ע"ד נשמת משה שאמר על עצמו ונתתי כו'. ואמנם בחי' זו הוא רק בנשמות היותר גבוהי' וגדולי' כמו רשב"י (וע' במד"ר נח פל"ה מה שאמרו עליו). עכת"ד הנאמרים.

וע"פ הקדמה זו נבין ג"כ ענין מה שהקב"ה קראו ליעקב אל, להיות כי הי' נשמה דאצי' העליון ממש אשר גם בהתלבשותו בגוף לא נשתנית כלל להיות דבר נפרד כ"א בחי' אלקות ממש לכן שייך ויתכן ענין קריאת שם אל, והיינו על בחי' האלקות שבנפשו ורוחו ונשמתו, אשר הנר"נ שלו אינם מסתירים כלל כו'.

ואמנם עדיין צ"ל הלא נת' שגם הע"ס דאצי' שמתייחד בהן בחי' איהו לברוא בהן יש מאין, מ"מ אינם נקראי' בשם מז' שמות שאינם נמחקי' רק מצד אורות המלובשי' בהע"ס שהם הם לבד הנקראים בז' שמות שאינם נמחקים, ונשמות דאצי' אם שהם מאצי' העליון ממש מ"מ הי' כבר נפרדו גם מכלי' דע"ס וכ"ש מהאורות והארת הקי", וא"כ הדרא קושי' לדוכתי' איך יכולי' לאמר על נשמה דאצי' שם מז' שמות שאינם נמחקי' שזה לא שייך רק על בחי' האורות שהאור הוא כעין המאור. דהן אמת שהנשמה דאצי' היא אלקות ואינה מסתרת על אור האלקי שבה, אמנם גם על בחי' האלקות שבה, וגם מה שגבוה ממנה היינו בחי' כלים דע"ס דאצי' (שכפרט אחד הם גבוהים שהרי בחי' איהו מתייחד עם גרמוהי הם הכלים לברוא בהם וע"י יש מאין, משא"כ בנשמות אם שהם ג"כ אלקות מ"מ אינו מתייחד בחי' איהו עמהם לברוא בהם וע"י יש מאין כמ"ש באגה"ק סי' ק' הנ"ל, והי' גבוהים בבחי' זו מנשמות דאצי'), ומ"מ גם על הע"ס אינו שייך לקרותן בשם מז' שמות כ"א מצד האור כו' והאיך יקראו הנשמות דאצי' בשם אל ושם הוי' כו'. וגם צ"ל האיך אמר במד"ר פצ"ח הנ"ל כפירוש אף אביכם כורא עולמות כו', הלא עם הנשמות אינו מתייחד בחי' איהו לברוא בהן וע"י יש מאין כו'.

וכמו שאמר משה . . . ונתתי עשב: ראה לקרית בחוקותי ג, א. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' ר"ד ואילך. לקריש ח"ג ע' 1014. ח"ד ע' 1087. ובכ"מ.

והענין הוא, דהנה כתי' כל הנקרא בשמי וגו' (בישעי' סי' מ"ג זי"ז), ותי' כל דא בגין אבהתכוון צדיקייא דאתקרי שמי עליהון. ובגמ' פ"ה דב"ב דע"ה ב' עתידים צדיקי' שיקראו על שמו של הקב"ה, ופי' רש"י שיהי' שמם הוי', וא"כ לכאוי' גם בזה צ"ל האיך יקראו הנשמות בשם המיוחד לע"ל. אך הענין, שזהו ע"י ירידת הנשמה בגוף ונה"ב הנה ע"ז תתעלה עד שיקראו בשם המיוחד. דהנה מ"ש באגה"ק סי' ק' הנ"ל שהנשמות דאצי"ה הם נפרדי' גם מכלי' דע"ס, זהו הנשמה כמו שהיא למעלה שנק' בשם עומדי' כמו המלאכי', רק שיתרון הנשמה על המלאך שמלאכי' הם מבחי' חיצוניות הכלי' ונשמות מפנימיות הכלי', אבל מ"מ גם הנשמות נפרדו מהכלים דע"ס עד שאינן בבחי' כח האלקי הבורא יש מאין. ואמנם ע"י שירדה הנשמה בגוף ונה"ב המעלימי' ומסתירים כו' וע"י בחי' אתכפיא ואתהפכא הנה היא מתעלית להיות נכללת בבחי' היחוד דאיהו וחיוהי חד שזהו בכלל יחוד בחי' איהו עם בחי' האור או עם בחי' החכמה שנק' חיוהי, כמ"ש מזה בת"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור דרוש השני, וא"כ אז יהי' הקי' מאור"ס מלוכש בהן כמו שמלוכש עתה בע"ס, וזהו ענין לאשתאבא בגופא דמלכא שכמו שעכשיו מאיר הקי' בגופא דמלכא שהם המדות ז"א, שחכ' היא בחי' ראש, כן יהי' לע"ל בנש"י שישתאבו בגופא דמלכא שיאיר בהם הקי' כו'.

ולקרב אל השכל ענין שיקראו ע"ש של הקב"ה שיהי' שמם הוי' כפי' רש"י ז"ל, יובן ממ"ש רבינו ז"ל באגה"ק ססי' ק"ה וז"ל דהא אשכחן שאפי' מלאך נברא נק' ה' בפי' וירא לפי' הרמב"ן וכמ"ש ותקרא שם ה' הדובר אלי'

עתידי' צדיקים . . . שזהו ע"י ירידת הנשמה: ראה גם לקמן ד"ה וידבר גו' אנכי. הנשמה כמו שהיא למעלה שנק' בשם עומדי' כמו המלאכי': ראה בארוכה תרי"א וישב ל, סע"א ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ד ס"ע קא ואילך. מאמרי אדהאמי'צ ויקרא ח"ב ע' תרסז ואילך [ובהמ"מ שם]. סה"מ תרנ"ז ע' רסא ואילך. ועוד.

בבחי' היחוד דאיהו וחיוהי חד . . . בחי' האור או . . . החכמה שנק' חיוהי: בהנחת השומעים ממאמר זה: כי שרשם מבחי' איהו וגרמוהי וע"י הירידה מתעלים לבחי' איהו וחיוהי, כידוע שיש בזה ב' פ"י: עפ"י כתבי האר"זיל גרמוהי הם בחי' הכלים וחיוהי הוא האורות. ולפי' אדמו"ר נ"ע גרמוהי הוא בחי' ז"ת בחי' מדות וחיוהי הוא בחי' ג"ר בחי' חב"ד"י. – אודות ב' הפירושים בחיוהי וגרמוהי ראה בארוכה לקמן ד"ה להבין ההפרש בין תורה למצות. ושינ'.

בתי"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור: דף ע"א, ב ואילך. וזהו ענין לאשתאבא בגופא דמלכא . . . שחכ' היא בחי' ראש! בהנחת השומעים ממאמר זה נרשם: וכידוע דהעלי' הוא לאשתאבא בגופא דמלכא, והפי' הוא שהעלי' הוא לכל בחי' גופא, כידוע דחסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא ח"ת גופא ונכלל בזה גם בחי' מוחין חכ' מוחא כו', ונמצא העלי' הוא אפילו בבחי' מוחין. וראה בהנסמן בענין לאשתאבא בגופא דמלכא בס' מאמרי אדהאמי'צ ויקרא ח"א ע' מה. שאפי' מלאך נברא נק' ה': ראה גם לקרית במדבר י"א, ב. שה"ש כ, ג. מאמרי אדהאמי'צ במדבר ח"ב ע' תח ואילך. דרמ"צ כז, א. אוה"ת תשא ע' בלא. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' ריב ואילך. ועוד. בפי' וירא לפי' הרמב"ן: הובא בלקרית שה"ש שם. ובכ"מ. ובאוה"ת וישלח שם רמח"ב: וכמ"ש הרמב"ן פ' וירא גבי הגר". וראה רמב"ן וירא יט, כד ע"פ והוי' המטיר על סדום: בכראשית רבה כו' אבא חלפי בר

כו' (בפ' לך לך ט"ז י"ג) וכה"ג טובא, עכ"ל. ובסוף הקרא' שם כ' הרי נודע שכל מלאך שהוא שליח מלמעלה אזי נקרא בשם ה' ממש השוכן בקרבנו, משא"כ כשאינו שליח יש לו שם אחר כפי עבודתו ואזי קורא קדוש ק"ק הוי' כו' כלומר ששם הוי' מובדל ממנו, עכ"ל. וכיון שאפי' מלאך נברא מבי"ע ממש, כשהוא שליח נק' אז בשם המשלח השוכן בקרבנו שלכן נק' אז הוי', מכ"ש נשמה דאצי' שהיא בעצם אלקות, שהרי אפי' נשמות דבי"ע עצמן הם ג"כ יותר נעלים מהמלאכים כנודע, וכ"ש נשמות שמאצי' דבי"ע ונשמות שמאצי' העליון, שכאשר הנשמות עושין שליחותו של הקב"ה הרי אז הם נקראים בשם המשלח. וענין השליחות שהנשמות מקיימי' שליחותו של הקב"ה יובן ע"פ מה דאיתא במדרש ר' תנחומא פ' ויגש בריש פיסקא ואת יהודה שלח לפניו, אמר הקב"ה לישראל היו מכבדין את המצות שהם שלוחי ושלוחו של אדם כמותו, אם כבוד אותם כאילו כבודני ואם כו', אין לך אדם שכיבד את המצות כיעקב שנא' ויעקב איש תם יושב אוהלים (תולדות ק"ה, ק"ז), וא"כ הנשמות ע"י קיום המצות שהם כמותו ית' ונק' ארחות הוי' ממש שהם תר"ך עמודי אור דכתר עליון, וכת' תורת ה', מצות ה', הרי הם נקראי' בשם הוי' ממש.

וזהו כל הנק' בשמי שת"י אבהתכון צדיקיא, כי האבות קיימו כל המצות כנודע מדרז"ל וכמ"ש במד"ת הנ"ל שאין לך אדם שכיבד את המצות כיעקב, שנק' צדיקי' ע"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה כו'. וכ"ה עכשיו אחר מ"ת כל אדם המקיים ומכבד תורה ומצות ה"ה נק' בשם ה' ששלוחו של אדם כמותו.

וי"ל עוד בעומק יותר, שהרי המצוה אימתי היא נעשית מצוה כשאיש הישראלי עושה אותה, עד"מ ציצית ותפילין שאם הם מונחי' על השולחן ה"ה נקראי' תשמישי מצוה או תשמישי קדושה, ואימתי הם נקראי' מצות הוי' כשישראל מניח תפילין ולובש ציצית, ונמצא כי המצוה נעשית ע"י איש הישראלי העושה המצוה, והרי הוא הוא עצמו השליח שעושה המצוה ע"י

סמקי בשם ר' יהודה בר סימון וה' המטיר על סדום זה גבריאל, מאת ה' מן השמים זה הקב"ה כו', שרבי יהודה ברבי סימון ייחס השם הראשון גבריאל שהוא השליח לשחת ויקרא השליח בשם השולח. וראה ג"כ רמב"ן שם יט, פסוק ב' ופסוק ג'.

ובסוף הקרא' שם: קנט, א. נת' בארוכה באוהית תשא שם.

היו מכבדין את המצות שהם שלוחי: ראה בארוכה בלקרית ויקרא א, ג. דרושים ליוהכ"פ סח, ב. סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 80 וע' 144 ובהע' 50 שם. לקריש חכיה ע' 364. וראה שם ע' 330 הע' 13: הטעם שהמצוות הן „שלוחי“, כי בקיום המצוות פועלים צוותא וחיבור בין הקב"ה וישראל, ודבר המחבר צריך להיות בדוגמא להדברים שהוא מחבר (הקב"ה וישראל), כי בלאו הכי אין זה חיבור אימתי (ואדרבה – הפסק). וזהו ע"י שהמצוות הן „שלוחי“, ששלוחו של אדם כמותו, דומה להמשלח (הקב"ה), ודומה לבניי שהם שלוחיו של הקב"ה כמותו.

אימתי היא נעשית מצוה . . . שאם הם מונחי' על השולחן: ראה תוי"ט שמות נג, ד. ד"ה הבאים ישרש

תשמ"ג.

שמקיים רצון העליון. שזהו כל הנק' בשמי, שמו בגימ' רצון הוא בחי' רצה"ע דמעשה המצות, ושלוחו של אדם כמותו. ולכן כמו שהמלאך בעת שליחותו ה"ה נק' בשם הוי' המשלחו להיות כי הוי' המשלחו שוכן בקרבו, כ"ש נשמה אפי' נשמה דבי"ע כשהוא שליח, שהוא יכול להקראות בשם הוי' המשלחו, וכ"ש נשמה דאצי' שהיא אלקות ודאי שיכול להקראות בשם הוי', ולכן על רשב"י שהי' מקושר תמיד כמ"ש בחד קטירא אתקטרנא בי' אחידא בי' להיטא, וגם הי' נשמה דאצי', היו יכולים לקרותו בשם ה' עד שאמרו מאן פני האדון ה' דא רשב"י.

אמנם עדיין צ"ל, הלא לפי זה גם עכשיו אדם המקיים תומ"צ שהוא שלוחו של הקב"ה הרי הוא נק' בשם הוי' המשלחו, ולמה ארז"ל עתיד' כו' שיקראו על שמו, משמע שדוקא לעתיד יקראו על שמו ולא עכשיו. אך הענין הוא, דבאמת גם עכשיו בעת קיום התומ"צ ה"ה נק' בש' הוי' משלחם, רק מפני כי כל קיום התומ"צ דעכשיו הוא להוסיף אורות באצי', ולע"ל יתגלה בחי' זו להיות ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כי פי ה' דבר בבחי' גילוי, לכן אמרו עתיד', ויהי' פי' הגדה זו שעתידי' המקיימי' תומ"צ עכשיו בזמן זהיום לעשותם שהם הם הנק' צדיקים. שיקראו, פי' ענין קריאה זו הוי"ע המשכה, וכמ"ש במ"א בפי' ויקרא ה' ה' ובפי' ממעמקים קראתיך כו', וכמשל הקורא לחבירו שממשיכו ממקום שהוא שם לבוא אליו, כמ"כ לע"ל יהי' נמשך בהם מהעלם אל הגילוי מה שהם נק' בשם ה' משלחם כו'. ועוי"ל לפי שעיקר קיום המצות יהי' לע"ל, שזהו שאנו אומרי' בתפלת המוספי' ושם נעשה לפניך כמצות רצונך, נמצא שעיקר קיום הרצון יהי' לע"ל, לכן אמרו עתיד' לע"ל כשיקיימו כמצות רצונך שיהיו נקראים ע"ש של הקב"ה כו'.

וע"פ כ"ז יובן ענין משארז"ל אלקי ישראל קראו ליעקב אל, שגם יעקב שלמטה הי' נק' שם אל שהוא מז"ש שאינם נמחקים, והיינו שגם

שמו בגימ' רצון: ראה לקרית פקודי ז, ד. בהר מג, א. במדבר יח, א. מסעי צא, ד. שה"ש א, ג. ובהנסמן כס' מאמרי אדהאמי"צ דברים ח"ב ע' שסח.
 כמ"ש בחד קטירא אתקטרנא בי' אחידא בי' להיטא: בטה"מ מלוקט ח"ב ע' קב מציון ע"ז: הובא בכ"מ בדא"ח, ולע"ע מצאתי באדרא זוטא (זח"ג רפת, א): פתח ר"ש ואמר כו' בחד קטירא אתקטרנא בי' בקוב"ה כו'. ושם (רצב, א): נשמתי בי' אחידא בי' להיטא.
 קיום התומ"צ דעכשיו הוא להוסיף אורות באצי': ראה סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' רכח. וש"נ.
 ענין קריאה זו הוי"ע המשכה וכמ"ש במ"א בפי' ויקרא ה' ה': לקרית דרושים לשבת שובה סה, סע"א. סו, סע"א. אה"ת תשא ע' ב"סז.
 ובפי' ממעמקים קראתיך כו' וכמשל הקורא לחבירו: לקרית דרושים לר"ה סג, ד. דרושים לשבת שובה סו, סע"ד.
 שעיקר קיום המצות יהי' לע"ל... כמצות רצונך: ראה בארוכה תר"א יחי' מו, א ואילך. לקמן ד"ה אדם כי יקריב. וש"נ.

בהיותו בעוה"ז ה' נק' כן ע"ש כי להאבות הטעים הקב"ה מעין עוה"ב וכמארז"ל בספ"ק דב"ב שלשה הטעימן הקב"ה בעוה"ז מעין עוה"ב, א"כ האיר בהן גם בהיותם בעוה"ז הגילוי שיהי' לעיל שעתיד' שיקראו ע"ש של הקב"ה, ולכן קרא אותו אל שהוא שם הבורא.

אך עדיין צ"ל למה קראו אל ולא הוי' כמו שפ"י רש"י על מארז"ל דעתיד' הנ"ל שפ"י שיהי' שמם הוי'. אך הענין יובן ע"פ מ"ש רבינו על מאה"ז דזח"ג קדושי' דפ"ו ע"א ע"פ לפני לא נוצר אל (נדפס בהוספה לבה"ז) דתנינן קב"ה קרא ליעקב אל דכתי' ויקרא לו אל כו', שפ"י שם כי אל היינו נהורא דחכמתא, כי קנה חכמה קנה בינה ב"פ קנה בגימ' יש שהוא מחצה מתר"ך אורות דכתר שמתלבשים באו"א, ובחי' אל שנק' נהורא דחכמתא היינו כי אל הוא מעשר מאותיות יש והוא בחי' מל' דאבא שהוא הנמשך ביעקב בחי' מדות דאצי' בחי' ת"ת כו'.

ויובן זה ע"ד מ"ש ברבות פ' מקץ פ"צ ע"פ אני פרעה ובלעדיך כו', מן אני של בו"ד אתה למד אני של הקב"ה כו', והיינו שיהי' הצדיקים מקיימי תומ"צ לגבי הקב"ה דוגמת יוסף אצל פרעה שאמר רק הכסא אגדל ממך, פ"י בחי' כתר, ומחכמה ואילך נתן ליוסף כו', ולכן ובלעדיך לא ירים כי הנהגת המלוכה הוא ע"י חב"ד ומדות כו'. וכמו"כ לע"ל ש"י עולמות לצדיקי' בחי' קנה חכ' קנה בינה ובתוכם חצי מהכתר בחי' א"א, רק הכסא אגדל ממך בחי' עתי'. ופ"י מבלעדיך לא ירים איש, איש הם המלאכים כמ"ש איש לבוש הבדים, איש עומד לנגדו (יהושע סי' ה' י"ג), והאיש גבריאל (דניאל סי' ט' כ"א). וזהו עתידי' צדיקי' כו' שפ"י רש"י שיהי' שמם הוי' שסודו מחכ' ואילך, וכמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ, והוא ע"י קיום המצות שהם שלוחיו של הקב"ה, וכמו"כ

אך הענין יובן ע"פ: בד"ה זה תרנ"ה: אך הענין הוא דזה מורה על שרש יעקב למעלה ויובן ע"פ. מ"ש רבינו על מאה"ז . . . (נדפס בהוספה לבה"ז): דף קלט, ד ואילך. וז"ל: בחי' אל הוא בחי' אור אבא כידוע דאל הוא נהירו דחכמתא ופ"י נהירו דחוכמתא היינו רק בחי' הארה והזיו בלבד מאור אבא והוא רק בחי' המל' דאבא והטעם הוא משום דכתיב להנחיל אוהבי יש דידוע דזהו בחי' החכ' שנק' יש כו', וזהו שנק' אל נהירו דחוכמתא היינו רק בחי' המל' שבו מפני שהוא החלק העשירית מאבא והוא מספר ל"א שהוא החלק העשירי ממספר י"ש כידוע בכהאריז"ל לכך נק' בשם אל והוא בחי' יעקב הארת אור אבא הנ"ל כמ"ש ויקרא לו אל אלקי כו' דקודב"ה קרא ליעקב אל כמשי"כ בזהר והוא בחי' נהירו דחוכמתא. עכ"ל. ומבואר יותר בהנחת השומעים ממאמר זה: דקריאת שם אל הוא להורות על שורש נשמתו גיכ, כידוע דשורש נשמת יעקב הוא ממדת הת"ת שהוא כללות המדות שהוא כולל חריג כדכתי' אלקי אברהם ופחד יצחק ה' לי, ושורש המדות נמשכים מחו"ב וידוע דקנה חכמה וקנה בינה גימטריא י"ש, והוא הש"י עולמות שיתגלה לצדיקים לע"ל, ובמדות אינו מאיר רק חלק עשירי והיינו בחי' מל' דאבא, וחלק עשירי משי' הוא שם אל שהוא גימטריא ל"א, וזהו קריאת שם אל שהוא נהירו דחוכמתא. ע"כ. וראה גם המשך וככה תרל"ז פרק י"ד (ע' יב-יג).

ויובן זה: בד"ה זה תרנ"ה נוסף: מה שהמשכה שע"י תומ"צ הוא מבחי' חכ'.

איתא במאור"א אות מ"ם שאור"א נק' מלאכי אלקי, שענין ופי' מלאך הוא שליח, וכמו שהמלאך בעת השליחות נק' בשם הוי' כן נשתלחו ישראל להמשיך דירתו ית' בתחתוני' ע"י קיום רצון העליון המלוּבש בתומ"צ שעייז יושלם מה שנתאוה הקב"ה שיהי' לו דירה בתחתוני', ולכן בעת שעושה המצוה או לומד תורה ה"ה אז נק' בשם הוי' ממש. רק שמפני שכל העסק בתומ"צ דעכשיו הוא להוסיף אורות באצי' ארז"ל עתידי' צדיקי' שיקראו ע"ש של הקב"ה וכנ"ל, והאבות שהטעימו הקב"ה בעוה"ז מעין עוה"ב א"כ האיר בנשמתם מעין הגילוי לדע"ל לכן קראו הקב"ה ליעקב אל גם בהיותו בעוה"ז בגוף כו'. וזהו ויקרא לו אל אלקי ישראל, שאלקי ישראל קראו ליעקב אל כו'.

ד"ט

א"ך שמעון בן חלפתא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנא' ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום (תילים ד"ט). וקודם מאמר זה הביא רבי מאמר דר' יהושע בן לוי שעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות שנא' להנחיל אוהבי יש (משלי ח'). ודקדק התו"ט מפני מה הקדים רבינו הקדוש את מאמר ריב"ל (שאם שהי' בימי רבי, מ"מ בגמ' נדה ד"ח חשבוהו רק לאמורא, וכן פי' רש"י שם שמעתתא דריב"ל אמורא הי' עכ"ל, וכ"ה עוד בב"ק בפ' מרובה ריש דף פ"ב, רק הרמב"ם חשבו

א"ך שמעון בן חלפתא: נמצא בשינויים והוספות בדי"ה מאימתי קורין תרמ"ב (נדפס בקונטרס בפ"ע - ברוקליו, תשכ"ה). חלק מהמאמר [מפיסקא: ויבן כ"ז בהקדם. עד פיסקא: וזהו מאמר ריב"ל] מיוסד על ד"ה ויאמר גו' פסל לך באוהית תשא ס"ע בינו ואילך [וראה בהגסמן לקמן לפיסקא זו]. לכמה מעיני המאמר ראה ד"ה במד"ר כו' התחלת השי"ס בטה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' רצו ואילך. וראה גם ד"ה ביום השני הקריב בטה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' רכה ואילך. לתחילת וסיום המאמר ראה: ד"ה זה היום תחילת מעשיך (די"ט כסלו) בטה"מ תרפ"ב ע' כט. תשי"ע ע' 95. וד"ה זה תשד"מ. ספר השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 645 ואילך. תשמ"ט ח"ב ע' 719 ואילך. וראה עוד על מארז"ל אר"ש בן חלפתא בס' אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ח"א ע' קסו ואילך. וראה להלן בהוספות לחלק ב' (משיחות רבותינו נשיאינו) שמאמר זה נאמר לפני כמה מאנ"ש ביום כ"א חשון תרל"ג בעת סיום משניות בע"פ של בנו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, וכ"ק אדמו"ר מהרי"ש התבטא פעם שכשאמר את המאמר שמעו דרוש זה בפמליא של מעלה, והוסיף שאף לא יבוש להגיד דרוש זה בג"ע העליון לפני אביו אדמו"ר הצ"צ נ"ע.

אך בהביכל גוכי"ק דתרל"ג מופיע המאמר בין הדרושים דש"פ וישלח וחנוכה, ומזה גיל שנאמר עוה"פ ברבים בי"ט כסלו בקשר לחלוקת וסיום השי"ס (ראה "היום יום" י"ט כסלו. ובכ"מ. וראה ד"ה קטנתי תרמ"ב שנאמר ב"י"ט כסלו בעת חלוקת השי"ס). ובהמאמר כאן גם מקשר את סיום השי"ס עם התחלתו כנהוג בהדרגים (ראה לקו"ש חט"ז ע' 311).

רק הרמב"ם חשבו לתנא: בהקדמה לפיהמ"ש (קרוב לסופו ד"ה הפרק השני).

לתנא), למאמר ר' שמעון בן חלפתא שהי' זקן בשנים בימי רבי, כנראה מתוך דבריו בפ"ג דשבת דף קנ"ב ע"א שהשיב לו סלעים נעשו גבוהים, קרובים נעשו רחוקים, שמחמת זקנותו הסלע קטן הוא כגדול ודרך קרובה נדמה כרחוקה, ופי' התוי"ט שזהו בשביל לחתום המשנה בשלום, וע' בתוי"ט שכן אנשי כנה"ג חתמו התפילה בשים שלום. והתחלת המשנה הוא מאימתי קורין את שמע בערבית משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן (שפי' הרב הברטנורא שלא קתני לה אלא אגב אורחא ולא לגופה), והם המכרכים את ישראל בשלום, כמו שמסיימין בברכתם וישם לך שלום. ונמצא שזהו שחתם המשנה מעין הפתיחה.

והנראה לומר בזה שחתם רבי המשנה בשלום והתחילה במאימתי, ע"פ משארז"ל ברבות נשא פ"ג דרנ"ד ע"א (שהוא דף מ"ז) שהמשנה מתחלת במ"ם מאימתי ומסיימת במ"ם בשלום, ואי' בתוי"ט שפי' שזהו כנגד ב' פעמים מ"ם יום שהי' משה בהר. וע' במד"ר הנ"ל שראשי האותיות משתא סדרי עולים ג"כ מספר שמונים, ופי' בתוי"ט שהאותיות מן ראשי הסדרים לבד

ר' שמעון בן חלפתא שהי' זקן בשנים בימי רבי: בדיה מאימתי תרמ"ב נוסף כאן: «ורבי' הי' רך בשנים בימי רבי». וראה סדה"ד בערכו סי'.
 לחתום המשנה בשלום. . . והתחלת המשנה הוא מאימתי: בהערת כ"ק אדמ"ר שליט"א (לקיש ח"א ע' 56. סי' השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 645. סה"מ תרנ"ט ע' ריח) כתב בענין זה: «כ"ה לפי הסדר הרגיל בששה סדרי משנה – זמ"ן נק"ט: מתחיל בסדר זרעים ומסיים בטהרות, כן הוא דעת התק"ו בהקדמה (ה, א), הרמב"ם בהקדמתו לפיה"מ, וכן משמע קצת בשבת (לא, א). משא"כ לפי מאי דמשמע מבמדב"ר (פ"ג, ט"ו בסופו) וממדרש תהלים (ט) דעת ר' תנחומא – נז"ם קס"ן: מתחיל מסדר נשים ומסיים בנוזקין. – ואף שבמדב"ר שם מבואר דתורה שבע"פ מתחלת במ"ם, מאימתי ומסיימת במ"ם, בשלום" שלכאורה זהו רק לפי סדר הרגיל – י"ל דהמשנה שבסיום עוקצין אין לה קישור כ"כ עם המשניות שקודמות לה וכמשי"כ כמה ממפרשי המשנה, וא"כ אפ"ל דלכל הדעות באה משנה זו בסיום השי"ס. ועד"ז י"ל בנוגע לתחילת השי"ס דמסכת ברכות אינה שייכת כ"כ לסדר זרעים, ונשנית בתחילת השי"ס, להתחיל סדר המשנה ביחודו של הקב"ה ולקבל עליו עומ"ש ועול תורה והמצות ערב ובוקר וכו" (פסקי ריא"ז לברכות בתחילתו (הובא גם בהגה"ה בהקדמת פיה"מ"ש להרמב"ם) וראה מאירי בהקדמתו בארוכה) וא"כ אפ"ל דלכל הדעות באה מס' זו בתחילת השי"ס. ע"כ הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א.

שפי' הרב הברטנורא: בריש מס' ברכות ח"ל: והא דלא תני משעת צאת הכוכבים מלתא אגב אורח"י קמ"ל שאם נטמאו הכהנים וכו'.
 והנראה לומר בזה: בהבא להלן בפיסקא זו ראה בסה"מ תרכ"ז שם ע' ש. סה"מ תרכ"ט שם ע' רלג וע' רכה.
 ברבות נשא פ"ג דרנ"ד ע"א (שהוא דף מ"ז): דרנ"ד ע"א בדפוס אמשטרדם ת"א, ודף מ"ז בדפוס שקלאוו.
 שהמשנה מתחלת במ"ם. . . כנגד ב' פעמים מ"ם יום שהי' משה בהר: ראה גם מה שמוסיף ע"ז בס' השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 719.
 שראשי האותיות משתא סדרי עולים ג"כ מספר שמונים: בסה"מ תרכ"ט שם (ע' רכה): והיינו מ"ם של מאימתי יו"ד של יציאת השבת הרי גז"ן. ח' של חמש עשרה נשים הרי ג"ח. א"ף של ארבע אבות נזיקין הרי ג"ט. כ"ף של כל הזבחים הרי ע"ט. ואל"ף של אבות הטומאה הרי שמונים.

סדר ראשון עולים מ"ם לרמז על מ"ם יום אמצעים שהי' משה בהר להתפלל עליהם עד שאמר לו שיפסול עוד שני לוחות האבן. והנה מה שנראה לומר בזה, שמ"ם שבראש השתא סדרי הוא מ"ם פתוחה מאימתי, ומ"ם שבסיום המשנה בס' טהרות הוא מ"ם סתומה, ובגמ' פי"ב דשבת דק"ד אמרו מ"ם פתוחה ומ"ם סתומה מאמר פתוח ומאמר סתום, ופי' רש"י יש דברים שאתה רשאי לדורשן ויש דברים שאתה צריך לסותמן כמו מעשה מרכבה. ונמצא כי מ"ם סתומה מרמז על בחי' סתים שבתורה, כי אורייתא סתים וגליא.

ויובן כ"ז בהקדם ההפרש בין לוחות ראשונות ללוחות אחרונות, שלכאור' הראשונות' שהיו מעשי ידיו של הקב"ה גבוהי' יותר, וכנראה מדרז"ל שלא הי' שכחה, ולא היו שולטות אומה ולשון, והי' חירות ממלאך המות, משא"כ כשחטאו שניטל אלף אורות ממשה. ופעם מצינו שלוחות אחרונות גבוהים, כמארז"ל אלמלא לא נשתברו לא הי' אלא חמשה חומשי תורה וס' יהושע בלבד אבל בלוחות אחרונות יש בהן מדרש הלכות ואגדות ספרא כו', ופי' רש"י להטריחן, וזהו כי ברב חכ' רוב כו', ומ"מ נק' זה תעלומות חכ', שהרי דרשו פסוק ויגד לך תעלומות חכמה על לוחות אחרונות, וצ"ל דאי"כ חוטא נשכר.

אך הענין הוא דכתי' אני ה' לא שניתי כו', שהנביא מתמה שמחמת ההתבוננות דלא שניתי הי' צריך להיות כלות הנפש, אך זהו מפני כי

מעשה מרכבה: בצידי הגליון גרשם בנוכח"ק: דבר גדול מעשה מרכבה, בירור נה"ב. [וראה מזה לקמן פיסקא: והנה ידוע].

ונמצא כי מ"ם סתומה מרמז על בחי' סתים שבחורה: בסה"מ תרכ"ז שם ע' ש: ולכן התחילו וסיימו הש"ס במ' פתוחה ומ' סתומה להורות על ב' הבחי' הנמצא בתורה. ועי"ל שזהו בחי' סתים וגליא הנמצא בתורה וכמ"ש בזהר תלת קשרין מתקשראן דא בדא אורייתא וישראל וקובי"ה וכלהו סתים וגליא והיינו כמ"ש בזהר ישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקובי"ה, ולהורות על ב' הבחי' סתים וגליא הנמצא בתורה פתחו במ' פתוחה וסיימו במ' סתומה כו', וגם ראשי הסדרים עולים שמונים כמנין ב' ממין להורות כנ"ל.

ויובן כ"ז בהקדם: הבא להלן (עד פיסקא: וזהו מאמר ריב"ל) מיוסד על ד"ה ויאמר גו' פסל לך באוה"ת תשא שם ס"ע בינו ואילך. ובארוכה בד"ה ויאמר גו' פסל לך: בסה"מ תרל"ד ע' קמ ואילך. תרנ"ג ע' קפא ואילך. תרס"ב (הוצאת תנשי"א) ע' תב ואילך. תרס"ח ע' קכט ואילך. ד"ה ויתן לך בהמשך תרס"ו ע' פו ואילך. ד"ה ביום השמע"צ: בסה"מ עזר"ת ע' לא ואילך. תרפ"ט ע' 57 ואילך. תש"ו ע' 35 ואילך. תשי"מ (בסה"מ מלוקט ח"א ע' שסה ואילך). וראה גם ד"ה ביום השמע"צ תרל"ב (נדפס בקונ' בפ"ע – ברוקלין, תש"נ). וד"ה להבין ענין שמח"ת תשל"ב.

וכנראה מדרז"ל: בד"ה מאימתי תרמ"ב שם: וכנראה מדרז"ל שאלמלי לא נשתברו לוחות ראשונות. כשחטאו שניטל אלף אורות ממשה: ראה לקרית להאריז"ל פ' תשא. תוי"א ר"פ בראשית א. ב. סה"מ תרפ"ט שם ע' 58. וש"נ.

אך הענין . . . אני ה' לא שניתי: בהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה בשינויים תוי"א יתרו סז, א [הוכח באוה"ת תשא שם. ועד"ז בשאר מקומות שנשמנו לעיל בפיסקא: ויובן כ"ז בהקדם. – בתוי"א יתרו שם: אני ה' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם פי"]. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' קמח. לקרית דרושים לר"ה סא.

אתם בני יעקב לא כליתם הגם שמתבוננים בבחי' לא שניתי מ"מ אינם באי' לבחי' כלות הנפש, מחמת כי כשל בעוונתי כחי שנחלש כח הנפש, עוונותיכם היו מבדילי' ביניכם כו', ולא עוונות דוקא כ"א מאסר הגוף ונהי"ב המעלימי' ומסתירי', וזהו ותרא את עני אבותינו במצרים אין עני אלא בדעת שנחלק לחו"ג אהוי"ר בחי' הכוסף והתשוקה ליכלל וליבטל וזהו להיותן במצרי' בחי' מיצר וגבול דגוף ונהי"ב. ולזה ניתנה התורה שנק' עוז שנא' ה' עוז כו' שע"ז יברך בשלום ב' בחי' שלום, שלום בפמליא של מעלה חיבור הנה"א לאלקות, ופמליא של מטה חיבור נהי"ב עם נה"א, שגם הנה"ב יסכים להביטול, כי כשם שנקראת עוז כך היא נק' תושי', שמתשת כח הנה"ב.

והנה ידוע כי בא נחש על חוה, וישראל שעמדו במעמד הר סיני פסקה זוהמתן, ולכן בלוחות ראשוני' לא הי' אלא חמשה חומשי תורה וס' יהושע שהוא חלוקת הארץ, שהוא בחי' כללי התורה, כמו שאורייתא מחכי נפקת, ומ"מ הי' חירות מכל, לפי שפסקה זוהמת נחש הקדמוני, ולא הי' מיתה כלל להיות כי זה גרם הנחש בהשיאו את חוה. אמנם ע"י חטא העגל חזרה זוהמתן, ולכן בלוחות אחרונות שאמר ה' סלחתי כדברייך שיהי' בדרך בירור, ולכן ניתוסף בתורה הלכות שהם פי' וביאור המצות שיהי' סוכה ז' טפחים ומשהו וכל הדקדוקים, שכ"ז נמשך מבחי' חכ' סתימאה כמ"ש בלק"ת, ולכן נק' לוח"א תעלומות חכ' פי' פנימיות החכ' בחי' ח"ס שבה מלוכש גבורה דע"י, וגם זה אמת שכ"ז הוא להטריחן בענין הבירור דנה"ב, עד שבכלות הבירורים ינחיל הקביה לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, פי' הצדיק נק' שמקיים תומ"צ, כמ"ש בד"ה ויצב כו' ויקרא לו אל אלקי ישראל, וע"י שמברר הנה"ב ומכפי"י ל"י שיקיים תומ"צ שזהו כמו בירור דקרבנות שע"ז נעשה והחיות נושאות, שנק' בגמ' דבר גדול מעשה מרכבה בסוכה גבי ריב"ז, והיינו מפני שזהו בחי' בירורי' שע"ז מעלי' בחי' אדם חכ', לבחי' כי לא אדם בחי' כתר. וכמו"כ בתורה ע"י לוחות אחרונות שיש בהם הלכות ודקדוקי' וערבים עלי דברי

סע"ד ואילך. ובארוכה לקמן ר"ה בחודש השלישי.

בדעת שנחלק לחו"ג: ראה גם תניא ספ"ג. ספמ"ג.

בשלום ב' בחי' שלום: ראה בארוכה בכ"ז סה"מ תרכ"ז שם ע' חצר. וראה תרי"א ויצא כב, ד. ס' מאמרי

אדה"ז על מארזיל ס"ע תנח. ובענין שלום בפמשמ"ע ושלום בפמשמ"ט ראה לקרית מטות פה, ד ואילך. סה"מ

תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' ד [ובהנסמן שם].

סוכה ז' טפחים ומשהו: בהערת כ"ק אדמיר שליטי"א בדיה מאימתי תרמ"ב (ע' 5) מציי"ן: כן הוא בכ"מ

,ומשהו". וראה סוכה טז, סע"ב. טרשו"ע אריח סתרל"ד. אנה"ק ס"י. וצ"ע (ולכאורה המשהו מוכרח, כי גברא

באתמא יתיב ושלחנו טפח – וטפח בטפח לא יתיב. ולהעיר מכלים (ה, א): פחות בכלים טפח). ע"כ.

וכל הדקדוקים שכ"ז נמשך מבחי' חכ' סתימאה כמ"ש בלק"ת: פי' במדבר יד, ג. וראה גם לקרית מטות

פד, סע"ד ואילך.

כמ"ש בדיה ויצב כו': לעיל ע' נג ואילך.

וערבים עלי דברי סופרים... תעלומות חכ': ראה תרי"א שמות נב, ד. נג, ב. לקרית דרושים לכה"ס פ,

סופרים, ע"ז מגיע לבחי' תעלומות חכ' שהוא בחי' ח"ס חכ' שבכתר שלמעלה מחכ' דאצי, שאו"א דאצי' יונקי' רק ממזלות שערות לבד, וגם ביצ"מ לא הלישו רק הזרועות שהם חו"ג דא"א לבד, אבל ע"י ירידת הנשמה בגוף ובירור הגוף ונה"ב שהם עכשיו דוגמת הקרבנות שבזמן בהמ"ק, והתורה היא דוגמת המקדש כי משחרב כו' אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה, ולכן ע"י בירור זה עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, היינו בחי' א"א מחצה התחתון שבכתר.

וזהו מאמר ריב"ל שעתיד הקב"ה ע"י העסק בקיום התומ"צ דלוחות אחרונות להנחיל בחי' מחצה התחתון דכתר, ופי' רשב"ח דבריו איך זוכים ישראל לכ"ז שהוא גילוי עצום מאד, זהו ע"י השלום, פי' שלום בפשמ"ע ושלום בפשמ"ט, שלום בפשמ"ע חיבור נה"א לאלקות, ושלום בפשמ"ט חיבור נה"א עם הנה"ב והגוף, וע"י שלום זה דפשמ"ט הוא כלי המחזיק ברכה לישראל דוקא שעוסקי' בתומ"צ. ופי' ברכה הוא ההמשכה מג' ראשונות כתר חכמה בינה שהם מעיין מקור חפירה כמ"ש בדרוש בהמ"ז בשלשה אומר נברך שממשיך בריכה העליונה בינה שבה התגלות עתיק, ובכלל ג' ראשונות כחד חשיב, ע"ש. וכלי לברכה זו דכתר זהו השלום. ומביא פסוק דתורה שנק' עוז ותוש"י, ובשלום הם ב' בחי' שלום הנ"ל.

וע' בעה"מ שכ' בשלום אותיות מלבוש, והיינו שהוא הוא לבושו של הקב"ה שנא' לבש ה' עוז ואין עוז אלא תורה שנאמר ה' עוז, ונתנה לישראל

ב. שה"ש ז, א.

שאו"א דאצי' יונקי' רק ממזלות שערות לבד: ראה אנה"ק סכ"ח. תרא יתרו עב, ג. עג, א. ועוד. ביצ"מ לא הלישו רק הזרועות שהם חו"ג דא"א: ראה בארוכה סידור עם דא"ח רצג, ג ואילך. ועוד. וזהו מאמר ריב"ל שעתידי הקב"ה... ופי' רשב"ח דבריו... זהו ע"י השלום: מזה שהמאמר, לא מצא כו' אלא השלום, כא בהמשך ובאותה המשנה להמאמר, עתיד הקב"ה להנחיל כו' ש"י עולמות" - משמע שהכוונה ב"כלי מחזיק ברכה לישראל" היא לברכה זו דנחלת ש"י עולמות. - בתויו"ט כאן. שכל הברכות שבטולם אינן מתקיימים אם אין שלום". אבל מזה שהמאמר, לא מצא כו' אלא השלום" בא בהמשך להמאמר "עתיד הקב"ה להנחיל כו'" משמע שהכוונה היא לברכה זו. [ועפ"ז מתורצת קושיית התויר"ט מה שמקדים מאמרו של ריב"ל למאמרו של ר"ש בן חלפתא - אף שר"ש בן חלפתא ה" לפני ריב"ל]. וכמ"ש בחדאגי מהרש"א וז"ל: "לפי שברכת ה' רבה היא מלא עומסו, וא"א לו לצדיק לקבלה בפעם א' כאילו אין לו כלי גדול כי"כ המחזיק ברכה כ"כ, מצא להם הקב"ה ליתן להם בכלי ובמדה זו שהיא השלום שהיא מדה גדולה להחזיק על ידה ברכה כי"כ ושחאה נחלקת ב"יש עולמות". ועפ"ז מובן גם הלשון "כלי מחזיק ברכה לישראל" - כי ברכה זו היא מיוחדת לישראל דוקא - דענין "להנחיל" הוא שהיורש עומד במקום המוריש, וזה שייך רק בישראל שהם בניו של הקב"ה. (מסה"ש תשמ"ח שם ע' 646 ובהע' 13-14 שם. וראה גם לקר"ש חכ"ב ע' 51 הע' 44).

כמ"ש בדרוש בהמ"ז: סידור עם דא"ח קב, א ואילך. וראה גם לקר"ת דרושים לחה"ס פ, ג. וע' בעה"מ שכ' בשלום אותיות מלבוש: הובא ונת' בסה"מ תרכ"ז שם ע' חצר [וראה שם בארוכה בכל הבא להלו עד סוף הפסקא]. וראה גם בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תצד. במדבר ח"ג ע' אלו. מאמרי

כמ"ש במד"ר. וי"ל שפי' מלבוש הוא מה שהתורה משל ולבוש לבחי' אי"ס קדמונו של עולם, וע"י שמברר נה"ב זוכה לבחי' פנימיות התורה שע"י בחי' פנימיות התורה מושג בחי' אי"ס קדמונו של עולם כו'. וזהו בחי' מ"ם סתומה מאמר סתום, וזהו בתושבע"פ דוקא שהם מלוחות אחרונות, כי בלוחות ראשונות לא הי' רק תושב"כ לבד וגם זה רק תורה ויהושע, אבל לוח"א יש בהם גם בחי' פנימיות מאמר סתום להיות עי"ז בירור נה"ב, שזהו כדוגמת הקרבנות שע"ז והחיות נושאות בחי' מרכבה.

וזהו שהקדים דברי ריב"ל הגם שהי' רך בשנים נגד רשב"ח שהי' זקן בימי רבי, להיות כי דברי רשב"ח הם פי' להבין דברי ריב"ל שאיך ישיגו ש"י עולמות זהו ע"י השלום. וזהו דכתי' למרבה המשרה ולשלום אין קץ שזה קאי על לע"ל הנה מ"ם דלמרבה הוא מ"ם סתומה להורות על גילוי מאמר סתום שיתגלה לע"ל כב"א.

בס"ד וישב מ"ם ך"ג.

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו, ופי' רש"י מפני שתלה בו יוסף לזכרו הוזהר להיות אסור שתי שנים שנא' אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים ולא בטח על מצרים הקרויים רהב (פי' שהשר של מצרי' קרוי רהב). והוא מהמד"ר ר"פ מקץ שאמר שם אשרי הגבר אשר שם

אדהמ"צ – דרושי חתונה חי"ב ע' תב (ובהמ"מ במקומות אלו).

שהתורה משל ולבוש לבחי' אי"ס קדמונו של עולם: ראה תרי"א מג"א צח, ב. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' צו, ובהמ"מ שם.

למרבה המשרה... שזה קאי על לע"ל... מ"ם סתומה: ראה בארוכה מאמרי אדה"ז נביאים ע' פו ואילך. ושם ע' עד ואילך. אה"ת מקץ (כרך ה) תתקעד, א ואילך. נ"ך (כרך ג) ע' אירו. סה"מ עז"ת ע' נט.

ולא זכר שר המשקים: תחילת המאמר (עד פיסקא: ולהבין זה צ"ל) נמצא בשינויים קלים ביהל אור לתהלים ע' קנ"ב (ע"פ אשרי הגבר). וראה גם ד"ה ולא זכר באה"ת וישב (כרך ה) תתקט, ב. ומפיסקא, ולהבין זה צ"ל ע"ד סוף המאמר מיוסד על ד"ה להבין ענין שהי' יוסף פותר חלומות באה"ת מקץ (כרך ו) תתשב, א ואילך. מאמר האה"ת הנ"ל מיוסד על ד"ה להבין מ"ש באחיו של יוסף בס' מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' קצב ואילך. ונתבאר באריכות הביאור כד"ה בן פורת יוסף בתרי"ח ויחי קא, ד ואילך. המאמר הובא ונתבאר כד"ה זה כסה"מ עז"ת ע' קב ואילך. תרפ"ח ע' כב ואילך. ובד"ה ומקנה רב תשי"ב.

לעניני המאמר ראה ד"ה כי אם זכרתני במאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' ר. ובאה"ת וישב (כרך ו) תתרחצ, א"ב. לקי"ש חכ"ז ע' 99 ואילך. אגרות קודש כ"ק אדמ"ר שליט"א ח"ב ע' קעט ואילך.

הו' מבטחו זה יוסף, ולא פנה אל רהבים ע"י שאמר לשר המשקים כ"א זכרתני והזכרתני ניתוסף לו שתי שנים. ולכאן אינו מובן דמאחר שנק' אשר שם ה' מבטחו, א"כ האיך אומר עליו שפנה אל רהבים שזהו תרתי דסתרי. והידי משה פי' שם פירוש זר שפי' שר"ל אשרי האיש שלא עשה כמו יוסף, וזהו שיבוש, שהמדרש אומר בפירוש אשר שם ה' מבטחו זה יוסף, וא"כ מבואר שבטחון יוסף הי' על ה' ולא ח"ו על בקשתו את שר המשקים שיזכירו לפני פרעה.

אך הענין הוא כמ"ש הבחיי ס"פ וישב וז"ל חס ושלום שיתלה יוסף הצדיק בטחונו בשר המשקים רק בטח בהשם לבדו, אבל היתה כוונתו שהשם יתעלה הזמין אליו שר המשקי' כדי שיעלה לו נס על ידו, כי מן הידוע שהצלת הקב"ה את הצדיקי' ע"י סיבות הוא כו', ואין זה ראוי לצדיקי' כיוצא בו לבקש סיבה, לכך נענש בזה שהי' לו לבטוח בהקב"ה שהוא בעל הסיבות כולן שהוא יזמין אליו הסיבה מבלתי שיבקש הוא אותם, ולצדיקי' כמותו נחשב לעון שהרי הקב"ה מדקדק עם הצדיקי' כחוט השערה עכ"ל. וא"כ זהו פי' הפסוק אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו זה יוסף שבודאי יוסף בטח בהקב"ה ולא תלה בטחונו בבשר ודם ח"ו, ואעפ"כ נחשב לו לעון מה שבקש סבה, ולצדיק גדול כמותו הי' צ"ל שלא יפנה אל רהבים היינו אפי' לשום סבה, ובזה יובן לשון ולא פנה דאין ר"ל שלא יבטח בהן שזהו פשיטא הוא וא"צ לאומרו כלל מרוב פשיטותו, אלא ר"ל שגם לא פנה עליהן גם לשם סבה בעלמא כו'.

אך מה שיש להקשות ע"י דבחות הלכות שער הבטחון פ"ג כ' שיש חיוב לעסוק בסבות, ע"ש בד"ה והקדמה החמישית עד וכיון שהתברר חיוב הגלגול על הסיבות כו' ע"ש, וכ"כ שם עוד בפ"ד וז"ל ועם בירור אמונתו כו' חייב להתגלגל לסיבת תועלותיו כו', וע"כ אתה מוצא שמואל אומר איך אלך ושמע שאול כו' ולא נחשב לו לחסרון בבטחונו כו' עוד הביא רא"י ממ"ש ורפא ירפא כו' ע"ש. ורבינו ז"ל הקשה עוד יותר שהרי מצינו שיעקב השתחוה כו' ועשה כמה סיבות לשלוח לו מנחה, ולא נענש ע"ז, ומדוע ביוסף נחשב לו לעון, והגם שבמד"ר ר"פ וישלח משמע שגם על יעקב הי' זה קפידא מדוע השפיל את עצמו מ"מ לא הי' נחשב לו לעון, משא"כ ביוסף שנחשב לו לעון, אשר ע"כ ישב במאסר עוד שתי שנים.

שיש חיוב לעסוק בסבות: באוה"ת וישב (כרך ה) שם: שיש חיוב לבקש סבות לפרנסה וכה"ג רק שלא יבטח בהסכה.

ורבינו ז"ל הקשה עוד יותר: מאמרי אדה"ז תקס"ה שם ע"ר.

השתחוה כו': ביהל אור שם: השתחוה לעשו.

והגם שבמד"ר . . משמע שגם על יעקב הי' זה קפידא: באוה"ת וישב שם תתרחצ, א: וצ"ע במדרש ר"פ וישלח, מיהו עכ"פ לא נענש, וגם רבינו הק' אמר לא עדיפנא מסבאי כו' (במד"ר ר"פ וישלח שם שרבינו הקדוש שלח אגרת: מן עבדך יהודה למרן מלכא אנטונינוס כו' מה אנא טב מן סבי לא כד אמר כה אמר עבדך יעקב). ובד"ה זה עזרית: והגם שאמרו במד"ר אתה השפלת עצמך כו' אני מעמיד ח' מלכים כו' מ"מ לא הי' חטא ממש ועונש ממש.

ולהבין זה צ"ל שורש ענין מה שיעקב והשבטי' היו רועי צאן, וכמו שאמרו לפרעה רועי צאן עבדיך גם אנחנו גם אבותינו (כי גם אברהם ויצחק היו בעלי מקנה אלא שהי' להם רועי' כמ"ש רועי אברם, רועי יצחק) ויוסף לא הי' רועה צאן כ"א מעודו הי' עוסק בעסקי' וטרדות רבות שהרי כתי' ובלעדיך לא ירים איש, וכן ועל פיך ישק כל עמי שזהו טרדא עצומה, וכן בהיותו אצל פוטיפר כתי' ויעזוב כל אשר לו ביד יוסף, וזה הי' סיבה שאחיו לא הכירוהו כמשי"ת, כי הגה הם בחרו להיות רועי צאן מפני שהיו בבחי' מרכבה, וכמארז"ל האבות הן הן המרכבה, וכן השבטי' היו מרכבה ל"יב בקר דבריאה, וענין בחי' מרכבה היינו שכל ימיהם היו מקשרים דעתם ומחשבותם בבחי' ביטול אמיתי לה, ולא הפסיקו אפי' שעה א' מלקשר דעתם בביטול אמיתי לה' וכמ"ש באברהם ה' אשר התהלכתי לפניו, וכן כל האבות, והשבטים אם כי היו בבחי' יחוי' כנודע מענין כשם שאין בלבך כו' כך כו' אלא אחד שזהו בחי' ועד שהוא בחילופי אתון אחד בחי' יחוי'ת, מ"מ במדריגתם שהיו, היו מקושרים כל היום וכל הלילה ולא הפסיקו אפי' רגע, לכן בחרו להם עסק קל והוא להיות רועי צאן בכדי שלא יטריד אותם עניני עוה"ז מלקשר דעתם לה' כו'.

אמנם יוסף הי' טרוד גדול בעניני העוה"ז שהרי כתי' ובלעדיך לא ירים איש את ידו וכו' ואתה תהי' על ביתי ועל פיך ישק כל עמי, שהי' המנהיג כל מלוכת ארץ מצרים והוא הי' המשביר לכל עם הארץ והמביא את הכסף ביתה פרעה, שכ"ז הוא טרדא עצומה, וכתי' לב מלכים אין חקר, וגם בעודו אצל פוטיפר הוא הי' המוציא והמביא בכל עניניו של פוטיפר כמ"ש ויעזוב כל אשר לו ביד יוסף וכתי' ויבא הביתה לעשות מלאכתו ות"א למבדק בכתבי חושבנאי, ופוטיפר הי' שר גדול אצל פרעה ומסתמא הי' לו רכוש גדול, והי' טרדא לחשוב הוצאותיו והכנסותיו, וכן בהיותו בבית הסוהר נתן ג"כ שר בית הסוהר כל האסור' ביד יוסף כמ"ש ויתן שר בית הסוהר כו' הוא הי' עושה ות"א במימרא הוה מתעבד, שנמצא שכל ימיו הי' יוסף טרוד גדול. ולכן טעו

ולהבין זה . . . שיעקב והשבטים היו רועי צאן . . . ויוסף לא הי' רועה צאן: בהבא להלן ראה הוספות לתו"א ויחי קב, סעי' א. ב. וראה גם תו"א וישב כח, א. משפטים עו, ב. אהי"ת וישב (כרך ו) תרפ"ו, א"ב. ויחי תכו, ב. מטות ע' אשלת. סה"מ תרכ"ט [הוצאת תשנ"ב] ע' רפ"א. ב. תר"ן ע' שעז. המשך תרס"ו ע' שטו. לקו"ש ח"ג ע' 828 ואילך. 831 ואילך. 837. חכ"ה ע' 197 ואילך. ועוד.
ויוסף לא הי' רועה צאן: בד"ה זה עזר"ת נוסף כאן: שגם בהיותו אצל אביו הי' אצלו ולא הי' עם אחיו כמרעה הצאן.

האבות הן הן המרכבה . . . שכל ימיהם היו מקשרים דעתם: ראה תניא פכ"ג וריש פליד. השבטי' היו מרכבה ל"יב בקר דבריאה: ראה תו"א ויצא כד, א. וישב כח, א ואילך. לקו"ת צו יו, א"ב. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' ככ"ג. תו"ח ויצא לה, ג. אהי"ת ויצא רכו, ב. ובכ"מ. והשבטים . . . בבחי' יחוי'ת כנודע מענין כשם שאין בלבך כו': ראה תו"א תצוה פד, ד. ויקהל פו, ג. שערי תשובה לאדהאמ"צ ח"ב יו, א ואילך. סה"מ מלוקט ח"ד ע' קמא ואילך.
ועד שהוא בחילופי אתון אחד: ראה כארוכה אמרי בינה שער הק"ש פנ"ג ואילך, ובהנסמן בהמ"מ שם (דף קמח, ד). אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' קטז ואילך ובהנסמן שם.

בו אחיו וחשבוהו לאיש מצרי, כי לא שיערו שיוכל להיות מרכבה לאלקות מאחר שהוא טרוד כ"כ בעניני עוה"ז, והרי גם האבות שאין קורין אבות אלא שלשה, בכדי שיוכלו להיות מרכבה בחרו להם עסק קל שהוא רועי צאן, וכן נהגו השבטי' בעצמם מטעם הנ"ל, ואיך יוכל טרוד כזה להיות מרכבה, אלא ודאי הוא איש פשוט. אמנם באמת טעו בזה, והוא כי יוסף מצד גודל מעלת ומדריגת שורש נשמתו שהיא מבחי' ומדריגה גבוה מאד נעלה כמשי"ת אי"ה לא הי' הטרדא מעניני עוה"ז תופסת מקום אצלו כלל להטרידו ולבלבלו מבחי' הביטול שלו לאלקות, ולכן בעת שהי' עוסק בהנהגת מלוכת מצרים, ובעת היותו משביר בר לכל עם הארץ, הנה בעת מעשה עצמו הי' מרכבה לאלקות בבחי' הביטול עד שלא הי' נפרד אפי' רגע א' וכנ"ל גבי האבות והשבטים כו'.

ויובן זה בהקדם ענין א' והוא כי הבורא ית' הרי השגחתו פקוחה על כל פרטי הנמצאי' שבכל העולמות ויודע מספר כולם מן הספירה הראשונה שהיא חכמה, עד יתוש קטן וביצי כינים שהם סיום נבראים שבעשי' הגשמית, ומשפיע חיות ומזון לכל או"א וכמארז"ל שלישיית יושב וזן מקרני ראמים עד ביצי כינים (פי' רש"י מין הוא דמתקרי הכי), וכן בעולמות עליונים דבי"ע שיש מלאכי' רבי' כמ"ש אלף אלפי' ישמשוני' ורבויו רבבין קדמוהי יקומו וכת' ולגדודיו אין מספר וארז"ל אלף אלפי' מספר גדוד אחד ולגדודיו אין מספר, וגם בנבראי' שבועה"ז יש ריבוי מינים עד אין שיעור שע"ז אמר דהע"ה מה רבו מעשיך ה', ובשניות יושב וזן לכאו"א, ובפרט בר"ה שכל באי עולם עוברים לפניך כבני מרון כו' וארז"ל אדם נידון בכל יום, ולכאו"א יפלא שהרי זהו לכאו" רבות מחשבות, ואין לך דבר שחוק ממנו ית' ואני ה' לא שניתי כלל מלחשוב מפרטי ענינים של הנבראי' כו'. אלא הענין הוא שבאמת כל ידיעה והשגחה הנ"ל שעל הנבראי' אינו תופס מקום כלל אצלו ית', כמארז"ל בגמ' שכולם נסקרים בסקירה אחת [ממש, וכמארז"ל גלוי וידוע לפני

יוסף מצד גודל . . שורש נשמתו . . לא הי' הטרדא מעניני עוה"ז: בד"ה זה עזר"ת נוסף: דזה שיש לו שייכות אל העולם שהעולם תופס מקום אצלו הי' נתפס בהעולם מבלבל ומטריד אותו, אבל זה שאינו שייך כלל אל העולם שאין העולם תופס מקום אצלו אינו נתפס בהעולם ואין העולם מבלבל ומטריד אותו כלל כו'.

ויובן זה בהקדם ענין א': בהבא להלן כפיסקא זו ראה בארוכה תריא וירא יד, ד ואילך. מאמרי אדה"ז פרשיות ע' קו ואילך. דרמ"צ פב, א. סה"מ תרל"ה ח"א ע' ב ואילך. תרמ"ג ע' קכג ואילך. לקו"ש ח"ח ע' 197 ואילך. וראה גם לקמן ד"ה ועתה כו' שבע שבתות.

שכל באי עולם: בד"ה זה עזר"ת נוסף כאן בחצעי"ג: גם עולמות עליונים.

ולכאו"א יפלא שהרי זהו לכאו" רבות מחשבות: באוה"ת מקץ שם נוסף: וא"כ איך הוא מחשבה זרה אצלו

ית'.

אלא הענין הוא שבאמת . . אינו תופס מקום כלל: ראה גם שעה"ה"א פ"ז (פג, ב). לקו"ת שה"ש כא, ב. [ממש . . בסקירה אחת]: בס' תרלי"ג ליתא תיבות אלו. ונוספו כאן מאוה"ת מקץ שם. וניכר שנשמטו

מפני תיבות הדומות: בסקירה אחת . . בסקירה אחת.

וכמארז"ל גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם: בלקו"ש ח"ח שם מביא ענין זה מתריא שם ומציין:

מי שאמר והי' העולם ל' ידוע היינו ידוע בסקירה אחת, והטעם הוא כי ידוע שכל דבר שלמטה במעלה ומדריגה הוא כלא וכאין לגבי הבחי' שלמעלה הימנו כמארז"ל מן הארץ לרקיע ת"ק שנה כו' רגלי החיות כנגד כולן, היינו נגד כל הרקיעים והאווירים שבניהם, שוקי החיות כנגד כולם כו', להיות כי מה שלמטה במדריגה לגבי שלמעלה הימנו הוא אינו תופס מקום אצלו ונכלל בו ריבוי מה שלמטה כו', וכענין מחשבה ודבור שהמח' כוללת הרבה מן הדבור, וכן ברק המבריק ה"ה כלל היותר גדול שכולל הרבה מן הדבור והמח', והי"ז הוא בנברא' עצמו, מכ"ש לגבי עצמיות המאציל אשר באמת אין ערוך אליך כתי' שגם בחי' ח"ע היא כעשי' נחשבת לפניו כמ"ש כולם בחכ' עשית, שהחכ' כעשי' גשמיות נחשבת לפניו ית' כו', א"כ אין זה חידוש ונפלא כלל מה שכולם נסקרים בסקירה אחת, אע"פ שבסקירה זו עצמה כל באי עולם עוברי' לפניו ית' כבני מרון דהיינו כאו"א בפ"ע וחותר חיים לכל חי בפ"ע כו'. ולקרב זה אל השכל יובן מענין הזמן שהוא בבחי' השתלשלות, וארז"ל יומו של הקב"ה אלף שנה הרי שמזמן מועט שלמעלה נעשה למטה זמן הרבה אלף שנים שהוא שס"ה אלפים ימים שלמטה, וכן בבחי' היותר גבוה כתי' ברגע קטן עזבתיך שכל ימי העזיבה נחשב למעלה רגע קטן, א"כ לפ"ז יובן איך שמספיק סקירה אחת של הבורא ית', על עבירת כל באי עולם כבני מרון ולחתוך חיים לכל חי בפ"ע, וכ"ש שהבורא ית' הוא למעלה מהזמן לגמרי כו'.

והנה דוגמא דדוגמא מעין זה יובן בענין יוסף צדיק עליון שלפי ששורש נשמתו הי' ממקום גבוה ביותר, והיתה אצילת נשמתו מבחי' היותר עליונה וגבוה כו', לכן לא הי' העסק בעניני עוה"ז מבלבלים ביטולו לה' כי

עירובין יג, ב. ובכ"מ. ולהעיר ממארז"ל בכ"מ: גלוי וידוע לפני (שבת נה, א. ועוד) – ובאם לא הי' מעתיק כאן הסיום „מי שאמר והי' העולם“ הי' כולל גם מחז"ל אלו. וי"ל שמרמז בזה עוד דוגמא ורא"י ממאמר „שומר והי' העולם“ (ולא – „שמהוה העולם“ וע"ד החילוק בין „ציוה ונברא“ ו„ברא אלקים“ – תו"א מג"א צו, ג.) ועוד ענין – שאפילו בדרגת דהתהוות עולמות – ג"כ ישנו האופן ד„גלוי וידוע“ – ע"כ.

ידוע שכל דבר שלמטה . . . הוא כלא וכאין לגבי הבחי' שלמעלה . . . רגלי החיות: ראה בארוכה לקי"ת מסעי פח, סע"ב-ג. דרושים לר"ה נו, ב.

וכענין מחשבה ודבור שהמח' כוללת הרבה מן הדבור: ראה לקי"ת צו יז, ב (ובהמוכא בה"מ שם).

מאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' רסד. וע' ער. שער האמונה פנ"ט (צג, ב). ועוד.

שגם בחי' ח"ע היא כעשי' . . . כולם בחכ' עשית: ראה בארוכה שעה"ה"א פ"ט. וראה לעיל ד"ה יוצא יעקב.

שמזמן מועט שלמעלה נעשה למטה זמן הרבה אלף שנים: ראה בארוכה סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב)

ע' שלג ואילך. וש"נ.

והנה דוגמא דדוגמא מעין זה יובן בענין יוסף: ראה סה"מ תרל"ה ח"א שם ר"ע ד: ולכן לגבי מדרגתו לא כלכל לו כלל עבודתו שעבד במצרים שהי' משנה למלך והנהיג כל המלוכה, ואעפ"כ הי' מרכבה גם באותו זמן שהנהיג כו' ולא כלכל לו כלל, ואמר רבינו ז"ל זה על משל, שעי"ז נבין איך כל הנהגות העולמות דבי"ע אינם כגדר מחי' למעלה ע"ד כמו שלא כלכל דברים הגשמיים ליוסף.

יוסף צדיק עליון . . . ממקום גבוה ביותר: בכ"ז ראה ד"ה ויבא יוסף בס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' יט.

סה"מ תרכ"ז ע' רצט. המשך תרס"ז ע' ריו. וראה גם המשך תער"ב ח"ב ע' תתקכח.

אינם תופסים מקום כלל אצלו לפי שהי' נשמתו מבחי' מוחין גדלות שסוכלים ב' הפכיים בנושא א', והי' מרכבה לבחי' מחשבה הקדומה דא"ס ב"ה ששם נסקר הכל בסקירה אחת כנ"ל, וכנודע המעשה מהבעש"ט ז"ל שלא הי' יכול להשיב כהלכה במילי דעלמא כליל ש"ק מחמת גודל ועוצם התקשרותו ודביקותו בה', והתפלל ע"ז שיוגבה ויתעלה להיות לו מוחין גדלות כ"כ עד שיוכל להשיב כהלכה אף במילי דעלמא כליל ש"ק, כי מחמת גדלות המוחין אינו תופס מקום כלל הענין דעלמא ויוכל גם להשיב כהלכה באותו ענין שישאלוהו אף בעת דביקותו הנפלאה ולא יבלבלנו כלל.

וביאור הענין הוא דהנה יוסף הי' מבחי' הדר שהוא מלך השמיני שהוא שורש ומקור התיקון דהיינו שהוא המברר ז' מלכ"י קדמאי' דתהו ומתקנם שיוכללו בבחי' התיקון, וזהו שהי' יוסף יפה תואר ויפה מראה להיותו מבחי' הדר שהוא ל' הידור ויופי, בהיות נודע כי עיקר היופי הוא מהתכללות כמה גוונים יחד שאז נמצא בחי' היופי והתפארת, אבל בגוון אחד אין בו נוי ויופי כ"כ, וזה מרמז על בחי' התיקון ששם נעשה ההתכללות ומזיגת הספירות שהת"ת כולל ומזווג חו"ג יחד, ולפי שיוסף הי' מבחי' הדר שהוא בחי' המקור שעושה התיקון וההתכללות שיוכללו מג' גוונים, משא"כ בתהו היו בבחי' פירוד זת"ז כו' לכך נז' בו ל' יופי והידור, וזהו שכ' ביוסף וילקט יוסף את כל הכסף כו' שבירר כל נצוצי החסדים שנתפזרו כו' והעלה אותם בבחי' התיקון כו'.

ועפכ"ז יובן מה שנענש יוסף על שביקש את שר המשקים לסיבה, הגם כי יעקב אביו עשה סיבה והוא המנחה ששלח, הוא מפני כי יעקב הי' מרכבה לבחי' ת"ת דתיקון, אשר שם יש לעו"ז רק שמעמדם הוא בבריאה

וכנודע המעשה מהבעש"ט ז"ל: הובא בס' מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א שם ע' קצג. תרי"ח וחי שם קח, ג. תרי"ח שמות סה, ב. אוה"ת מקץ (כרך ו) שם תתשב, ב. וראה גם סה"מ תרכ"ז שם ע' רצט. תרנ"א ע' צז. עזר"ת שם ע' קה. תרפ"ח שם ע' כו. ד"ה ומקנה רב תשי"כ. לקו"ש ח"ד ע' 1255. וע' 1310 [בסה"מ תרכ"ז ובלקו"ש שם מובא אשר הבעש"ט פעל זה בסוף ימיו].

מחמת גודל ועוצם התקשרותו ודביקותו בה': בסה"מ תרכ"ז שם: וכנודע ממה שבלייל ש"ק הי' ב' שלישי למעלה ושלישי א' למטה ובשאר ימי החול בהיפוך כו'. [וראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1310 שם].
הד"ר שהוא המלך השמיני . . המברר ז' מלכ"י קדמאי' דתהו: בהבא להלן בפסקא זו ראה בארוכה מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' שסו ואילך. שם ע' שעו ואילך. אוה"ת ברכה ע' איתתנה ואילך. שם ע' איתתסג ואילך. סה"מ תרנ"ד ע' לא ואילך.

וילקט יוסף . . שבירר כל נצוצי החסדים: ראה בארוכה תו"א ויגש מד, סע"ג-ד.

ועפכ"ז יובן מה שנענש יוסף: בהבא להלן בפסקא זו ראה ביהל אור לתהלים שם ע' קנב. ובארוכה ד"ה כי אם זכרתני באוה"ת וישב שם תתרחצ, א"ב. וראה ד"ה ולא זכר באוה"ת וישב שם: צ"ל מ"ש הבחיי ולצדיק כמוהו נחשב לעון, כמוהו דוקא, כי הסבות צ"ל מחמת להיות לבוש שבו יתלבש הברכה כו' וזהו כשנמשך דרך השתלשלות כ"ע כו' אבל יוסף הי' נשמתו מאצילות העליון ושרשו למעלה מהפרסא שבין אצילות לב"ע, וזהו ענין הדקדוק כחוט השערה.

יש לעו"ז: ביהל אור שם: יש לעו"ז בחי' עשו קליפות דאצי' ששרשם מעולם התהו [ואולי נשמטו כאן

כנודע, ולכן כתי' עת אשר שלט האדם באדם הגם כי השליטה הוא לרע לו בכדי להוציא הנצוצות הנבלע בו כו', מ"מ בעת הבירור הרי יש שליטה, ולכן לפעמי' מוכרח להכניע כו', משא"כ יוסף שהי' מרכבה לבחי' אוא"ס אשר שם נסקר הכל בסקירה אחת והוא בחי' א"ק מח' הקדומה, וע"כ צ"ל שידע יוסף והרגיש זה דהלא גם בעת שהי' מרכבה הי' יכול לעסוק גם בעניני עוה"ז ולא בלבדו לו כלל, א"כ למה השפיל א"ע לבקש סיבה ששר המשקים יזכיר אותו, ולכן נענש ע"ז, משא"כ יעקב הגם כי הי' מרכבה מ"מ לא נענש ע"ז כלל וכנ"ל.

בס"ד.

מצותה משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק ועד כמה ארבב"ח עד דכליא ריגלא דתרמודאי, ופי' רש"י שם אומות מלקטי עצים דקים, ובטרי"ב הביא שזהו ע"ד מ"ש ועמוד האש לילה, לכן צ"ל משתשקע החמה. אמנם מדברי רב יוסף שהשיב לדביתהו בשבת פב"מ דך"ג ע"ב דהות מאחרת ומדלקת פי' רש"י שהיתה מדלקת נר של שבת סמוך לחשיכה, אמר לה רב יוסף תניא לא ימוש עמוד הענן יומם כו' מלמד שעמוד הענן משלים לעמוד אש פי' עמוד ענן של יום משלים אורו לעמוד האש, שעמוד האש הי' בא קודם

תיבות אלו].

רק שמעמדם הוא בבריאה כנודע: ראה לקו"ת חקת סא, ד ואילך. מאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ע' טו. וע' קנה. אוה"ת ויצא (כרך ה) תתמה, א ואילך. ולכן לפעמי' מוכרח להכניע: בד"ה זה תרפי"ח שם נוסף: דעבודתו הוא בדרך מלחמה, ובמלחמה יש תכסיס שע"י שמכניע את עצמו לפי שעה הגה ע"ז דוקא מנצחים את השונא. וראה אוה"ת וישב (כרך ו) תתריצו, א.

מצותה משתשקע: מאמר זה מפיסקא: אך הענין הוא דיש שני יחודי"ם הוא מד"ה זה בסה"מ תר"ל ע' מה ואילך. ומיוסד על ד"ה זה באוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקמ, ב ואילך. וחלקו מיוסד על ד"ה כי אתה נרי הוי' בתר"א מקץ מ, ג. שם מא, ב [הובא באוה"ת חנוכה שם]. לחלק הראשון של המאמר ראה ד"ה בכ"ה בכסלו תשח"י. המאמר הובא ונתבאר בתוס' ביאור ובשינויי הסדר במאמר שלאחריו ד"ה בכ"ה בכסלו [וראה בהנסמך שם בתחילת המאמר].

ובטרי"ב: = ובטור ברקת לאו"ח סי' עת"ר [הובא גם באוה"ת חנוכה שם]. שהיתה מדלקת... סמוך לחשיכה: לקמן בד"ה בכ"ה בכסלו נוסף: ומסתמא הי' קודם ספק חשיכה, שהרי בספק חשיכה אמרו במשנה ס"פ בי"מ ואין מדליקין את הנרות, ועכ"ל שזה הי' קודם ספק חשיכה ג"כ. ובסה"מ תרע"ח ע' קיב נוסף: ולרבה [ראה שבת שם דל"ד ע"ב] דקיי"ל כוותי' התחלת בין השמשות הוא מיד

שנשקע עמוד הענן אלמא אורח ארעא בהכי. ולפי"ז צ"ל מדוע נרות של שבת הם קודם שתשקע החמה כדמוכה מרב יוסף, וכן נרות המנורה דבהמ"ק היו ג"כ קודם שקיעת החמה הרבה שהיו מדליקין מפלג המנחה שהוא הרבה קודם השקיעה, ונר חנוכה מצותה היא דוקא משתשקע החמה, דלכאוי' הי' להם לתקן כעין דאורייתא בנרות שבבהמ"ק ונרות דשבת, וכ"ש לפי פי' הטוב הנ"ל שהעיר מפסוק לא ימוש כו' ועמוד האש לילה, והרי ארז"ל ע"ז שעמוד האש הי' קודם שקיעת החמה, א"כ גם בנר חנוכה הי' צ"ל עיקר מצותה מקודם שתשקע החמה.

אך הענין יובן בהקדם מה שצ"ל ענין מה שקבעו שמונת ימי חנוכה לפי שהפך שמצאו הי' בו שמן רק כדי להדליק יום א' ונעשה נס והדליקו שמונת ימים, וא"כ לא הי' צריכי' לעשות יו"ט רק ז' ימים כי על יום אחד הי' בו כדי להדליק וכמו שהקשה בכ"י ריש הל' חנוכה סי' עת"ר ע"ש שתירץ ג' תירוצים שהם שנים, ותוכן תירוציו שגם כלילה הראשונה הי' ניכר הנס, אם מפני שחלקו השמן שבפך על ח' חלקי' או שאחרי שעירו מן הפך נשאר הפך מלא כמקדם, או שבבקר מצאו המנורה מליאה כו' יעו"ש.

והענין הוא דהנה מצינו שאבות העולם ב"ש וב"ה דימו ענין חנוכה לחג הסוכות, שב"ש אומרי' יום ראשון מדליק שמונה ומכאן ואילך פוחת והולך, שמדמי להו לפרי החג, וב"ה סוברי' מעלין בקדש ולכן ס"ל יום ראשון מדליק א' ומוסיף והולך בכ"י, והיינו כי גם ב"ה לא פליגי על ב"ש כ"א מחמת מעלין בקדש אבל בעצם הענין אפ"ל שאינם חולקי' כלל על ב"ש שמדמי' חנוכה לחג הסוכות והיינו להיותם שניהם שמונה ימי', דשמיני עצרת הגם שהוא חג בפ"ע לענין פז"ר קש"ב מ"מ הוא נחשב כרגל א' בשארי דברים עם סוכות להיות כי הוא השמיני מראשון דחה"ס, והם בחי' יעקב ויוסף כנודע, ואין קורין אבות אלא שלשה הרי נכלל יוסף בכלל יעקב אביו בפרט זה. ולהיות כך יובן מה שנר חנוכה צ"ל משתשקע החמה דוקא ולא קודם שקיעתה והיינו כי בסוכה צ"ל ג"כ צלתה מרובה מחמתה, ורק כוכבי' נראי' מתוכה לבד, ונודע כי

משתשקע החמה וא"כ הרי הדליקה ג"כ קודם שקיעת החמה (אינו מוכרח כי"כ דאפשר עשתה כדעת רב יוסף), ומ"ש רש"י סמוך לחשיכה צ"ל שזהו כמו עם חשיכה דפרש"י [שם ע"א] עם חשיכה מבעוד יום הוא. ונר חנוכה . . דוקא משתשקע החמה: בסה"מ תרע"ח שם נוסף: שזהו בסוף השקיעה וכמ"ש התוס' במנחות ד"כ ע"ב ד"ה נפסל.

והענין הוא . . דימו ענין חנוכה לחג הסוכות: ראה בכ"י אוה"ת דרושים לשמע"צ ע' איתשצג. סה"מ מלוקט ח"ב ע' יז ואילך. וש"נ. והם בחי' יעקב ויוסף כנודע . . יוסף בכלל יעקב: ראה סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' שפו. וש"נ. וראה גם ד"ה תיר' נית תשי"ד. ונודע כי כוכבים הם ברקיע תמינאה: ראה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' אירלב. וש"נ. ד"ה סוכה שחמתה מרובה מצלתה תשי"ד. ועוד.

כוכבי' הם ברקיע תמינאה, לכן קבעוהו ח' ימי חנוכה להורות על מעלתה, וגם עיקר מצותה היא משתשקע החמה כמו בסוכה שאם חמתה מרובה פסולה כן בחנוכה כשיש בח' חמה עדיין לא הגיע זמן מצותה.

והענין הוא דהנה איתא ברבות פ' בא פט"ו דק"ל ע"א, ע"פ יפה כלבנה ברה כחמה, יפה כלבנה על נס דאסתר שנדמית ללבנה שנולדת לשלושי' יום, כך באסתר כתי' ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושי' יום, ברה כחמה על נס דחנוכה בגלות אנטיוכוס כי סנדריאוס אם אוליאוס חמה שמה, והשמש גבור נקרא שנא' ישיש כגבור (והכוונה על סוף פסוק לשמש שם אהל ועליו נא' אח"כ ישיש כגבור, וגם אח"כ ואין נסתר מחמתו) בתקופת תמוז מי יוכל לעמוד נגד השמש הכל בורחים ממנה שנא' ואין נסתר מחמתו, כך בגלות אנטיוכוס הכל ברחו ממנו ומתתיהו הכהן ובניו עמדו באמונתו של הקב"ה וברחו מפניהם האוכלסין של אנטיוכוס וכן הקב"ה אומר להם (יואל ד' י"ד) כתו אתיכם לחרבות ומזמורותיכם לרמחים, החלש יאמר גבור אני, ואומר (שופט' ה') כן יאבדו וגו' לקיים מה שנא' ברה כחמה. ולפ"ז פ"י חמה הוא בחי' חמימות ע"ד וחס הוא אבי כנען שהוא בחי' חמימות התאוה של היצה"ר. וזהו שמצות נר חנוכה הוא משתשקע החמה היינו כאשר נשקע חום היצה"ר עד דכליא ריגלא דתרמודאי מל' מורדת כאמרם ז"ל המורדת על בעלה וכמשי"ת, ובזמן שקיעת החמה מדליקין הנרות להאיר את החשך הנ"ל.

וביאור הענין הוא דהנה השמש הגם שנמשלה לש' הוי' כמ"ש שמש ומגן ה' אלקי', מ"מ הנה השמש יש לה נרתק והוא הגלגל חמה שנמשך

ברבות פ' בא פט"ו דק"ל ע"א: בדפוס אמשטרדם ת"א. והוא כפיסקא וא"י. הובא גם ביהל אור לתהלים ע' סה, וראה שם בכל הבא להלן כפיסקא זו ושלאחריו.

וחס הוא אבי כנען . . . בחי' חמימות התאוה: ראה תרי"א וישב כו, סע"א [הובא באוה"ת חנוכה שם].
 דתרמודאי מל' מורדת: בהערת כ"ק אדמו"ר שליטיא (בלקו"ש ח"ג ע' 811 ועד"ז בסה"מ מלוקט ח"ו ע' 19) מציי"ן ע"ז: עמק המלך שער קרית ארבע ר"פ קיא (קח, א). קה"י ערך תרמוד. ומרומז ככל הענינים דפנימיות התורה גם בנגלה דתורה, כי היו עבדי שלמה שמרדו בו ונתערבו בין התרמודים כדמשמע במס' יבמות טז, ב. והמרידה בשלמה שישב על כסא ה' הו"ע המרידה ופריקת עול מלכות שמים. ע"כ. וראה ב"אור"י להצ"ח ח"א ע' צט. לקמן רד"ה בכ"ה בכסלו.

וביאור הענין הוא דהנה השמש: בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק: .תורת ה' תמימה, ע' בס' במדבר"י ד"ה תורת ה' תמימה באוה"ת דרושים לחגה"ש ע' קט ואילך. ושם נח' הענינים דלקמן].

השמש יש לה נרתק והוא הגלגל חמה: ראה לקמן בד"ה בכ"ה בכסלו: וענין מה שהם מונים לחמה נת' בשל"ה דקצ"ו ע"ב שז"ע חמה בסיבובה והיינו בחי' גלגל החמה שפ"י במד"ר בראשית פ"ו שהוא נרתק השמש הנקי אהל כמ"ש לשמש שם אהל בהם. וראה גם לקו"ת צו י, ב. אוה"ת דרושים לחגה"ש שם ע' קב וע' קסז ואילך. וראה סה"מ עת"ר ע' קצג: ועמ"ש במ"א בשם השליה ההפרש בין חמה לגלגל חמה וזהו שאוה"ע מונים לחמה היינו גלגל חמה בחי' חמה בסיבובה כו' וכמדומה שמכואר כמ"א הפרש בין שמש לחמה, וצ"ע בד"ה מצותה משתשקע רל"ג. ע"כ.

מש' אלקי' המעלים ומסתיר, וכנודע שיש ק"ך צירופי אלקי', שמבחי' מ"ח צירופי' אחרונים דש' אלקי' נמשך יניקה לבחי' חם אבי כנען, וזהו דכתי' על השמש כל אשר חלק כו' שהניח אותם לטעות אחריהם שמחמת שעי' עובר ההשפעה כמ"ש ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים, שלכן דורות הראשונים שראו שמהם נמשך השפעת עוה"ז עבדו להם, וכמ"ש במ"א שבעל ואשירה הם שמש וירח, ובאמת אינו כן שהרי הם כגרון ביד החוצב בו, והם רק שלוחי השפע לבד, אבל אינם בעלי בחירה כלל כ"א כגרון ביד החוצב בו כו', וסיבת טעותם זה נמשך מבחי' גלגל חמה שהוא בחי' אהל דשמש, והיינו מפני שש' אלקי' מסתיר על ש' הוי' לבלי יאיר אור ה' וקדושתו, ומחמת ריבוי ההעלמות וההסתרים נמשכו מצירופי' אחרונים דש' אלקי' ג"כ בחי' יניקה לחם אבי כנען הוא בחי' חמימות התאוה דיצה"ר, וזהו אשר חלק הניחם לטעות כו'. ועפ"ז יובן מארז"ל בילקוט תלים רמז תרע"ג על מ"ש בשמש והוא כחתן יוצא מחופתו, מה החתן נכנס טהור ויוצא טמא, כך השמש נכנס טהור ויוצא טמא, ור"ל לפי שהם עובדין לחמה. וזהו ג"כ ישיש כגבור לרוץ אורח וארז"ל ברבות פ' אמור פל"א ואין אורח אלא של נשים כמד"א חדל להיות לשרה אורח כנשים, והיינו שנמשך ממנו יניקת החיצונים שז"ע אורח כנשים כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי השני, שז"ש ברחל כי דרך נשים לי ע"ש שנותנת חיות ממותרי השפע והפסולת שדוחה לחוץ מבחי' דרך נשים כו', והיינו כשהשכינה מתלבשת בבי"ע כרחל לפני גוויז' נאלמה, וזהו נאלמתי דומי' החשיתי ר"ת נד"ה, נד ה'. ועד"ז הוא ענין מ"ש בשמש לרוץ אורח, שעי' הנרתק שהוא הטבע בגימ' אלקי' נמשך חיות ויניקה כו', ולכן צ"ל בעבודה בחי' יראוך עם שמש לנטרא נהורא דשמשא, ע"ד חותם בברוך שנת' בת"א ענין הברכות, והו"ע שמירת הברית כו'.

וכנודע שיש ק"ך צירופי אלקי': ראה הוספות לתו"א יתרו קט, ד. ובאגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' יט ואילך. וש"נ.

אשר חלק כו' שהניח אותם לטעות אחריהם: ראה בהמ"מ בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ס"ע שז ואילך. ובד"ה תיר' נ"ח תשי"ד נוסף: וטעם הדבר הוא משום דרשן הוא משם אלקים וזהו ההפרש בין נשי' לאוה"ע דנשי' שרשם משם הוי' כמ"ש בניס אתם להוי' אלקיכם, אבל אוה"ע שרשם הוא משם אלקים מהמ"ח צירופים אחרונים דשם אלקים היינו לא מהצירופים דאל"ה בחי' מי ברא אלה כ"א מהצירופים ד"ים המעלימים על מי ברא אל"ה.

שעי' עובר ההשפעה . . . שלכן דורות הראשונים: בכ"ז ראה סידור עם דא"ח קמב, א ואילך. אוה"ת דרושים לחגה"ש שם. דרך מצותיך ה, א ואילך.

וכמ"ש במ"א שבעל ואשירה הם שמש וירח: ראה סידור עם דא"ח שם קמב, סע"א. אוה"ת דרושים לחגה"ש שם ע' קי.

בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי השני: דף יב, סע"ב.
נאלמתי דומי' החשיתי ר"ת נד"ה נד ה': ראה ס' מאמרי אדהאמ"צ-דרושי חתונה ע' נב (ובהמ"מ שם).
יהל אור לתהלים עה"פ ע' קמו"ז. ד"ה באתי לגני תשי"ז (סה"מ באתי לגני ח"א ע' ז) וש"נ.

ולכן צ"ל . . . יראוך עם שמש לנטרא נהורא דשמשא: ראה אוה"ת חנוכה שם - מזח"א קעח, א.
שנת' בת"א ענין הברכות: תו"א בראשית ו, ג. וראה גם אוה"ת בראשית (כרך ג) תקס"ה, א. המשך חייב אדם לברך תרל"ח פל"ד.

והנה בגלות אנטיוכוס לא רצו לשעבד בנפשם כלל כ"א רצו להשכיחם תורתך ולהעבירם מחקי רצונך שהוא בחי מצות המלך, והיינו שע"י תומצ' ממשיכים בחי' תוספת אור בכחי' שמש ומגן, ע"י עמלא דאורייתא דלעילא מן שמשא היא, כי אורייתא מחכ' נפקת ולכן ע"י עמלא דאורייתא ממשיכים בחי' תוס' בזר"נ שם שמש ולבנה בחי' תושב"כ ותושבע"פ שהם בחי' תורת ה' ומצות המלך, אמנם אנטיוכוס לא רצה בזה כ"א להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך מעשה המצות, להגביר כח החמה הוא בחי' מ"ח צירופי' אחרונים בכדי שיומשך חמימות התאוה דיצה"ר כו', וכשגברו מלכות חשמונאי ונצחום שנצחו את תוקף גבורות חום הטבעי דחמה כו' ומצאו פך של שמן שרומז לבחי' חכמת התורה שלעילא מן שמשא דשמש הנמשך באהל הוא הנרתק, והי' חתום בחותמו של כה"ג בחי' א"א אשר שם אין שום לעו"ז, ונעשה בו נס והדליקו בו שמונה ימים וכמו שתי' הב"י שגם בלילה הראשונה הי' ניכר הנס, לכן לשנה הבאה שקבעה יו"ט התקינו שיהי' מצותה משתשקע החמה להורות על הנס שהי' אז ששקעה בחי' החמה הוא בחי' חום הטבעי דיצה"ר כו' ונמשך כ"כ עד דכליא גם ריגלא דתרמודאי שגם הם יבואו לבחי' כלות הנפש מפני האור הנמשך כו'.

אך הענין הוא דיש שני יחודי' הא' ע"ד שילוב ש' אד' בהוי' וזהו מלמטלמ"ע הב' שילוב הוי' באד' וזהו מלמעלמ"ט, וכיאר הענין דהנה כתי' ארוממך אלקי המלך ויש בזה ב' פי' הא' ארוממך מלמטלמ"ע, והב' ארוממך להיות המשכת הרוממות מלמעלמ"ט. והענין כי פי' אלקי מל' כח מל' אילי הארץ, שזה אמר דוד המלך ע"ה בעבור כלליות העולם שהכח והחיות הנמשך בהם

אנטיוכוס לא רצה בזה . . . כ"א להגביר כח החמה: בשולי הגליון נרשם בנוכחי: את שני המאורות הגדולי', וארזיל במד"ר בראשית פ"ו, דרך ארץ שיהי' הגדול מונה לגדול והקטן מונה לקטן, שעיר מונה לחמה שהיא גדולה ויעקב מונה ללבנה שהיא קטנה. ובזח"א ויחי ררל"ז ריש ע"א ושמשא דעובדי גילולים תחות האי סיהרא הוא, ומי' הרמ"ז מה שישראל מונין ללבנה והו' מל' דאצי', אבל ענין החמה שעריג מונין והו' בעשי' עכ"ד. ובספר כתם מו' הוסיף ומי' שהם נאחזים בשמש זה התחתון אשר יש קץ לכל עמלו עכ"ל. וי"ל מה שהם מונין לחמה היינו מצד גלגל חמה ששרשו משם אלקי', לכן הוא מסתיר על החמה ששרשה משם הוי', וממ"ח צירופים אחרונים דשם אלקי' נשתלשלה למטה הסתר דשלוש שנים ערלים, וזהו ענין הערלה ג"כ וצ"ל ומלתם כו'. [וראה גם לקמן בד"ה בכ"ה בכסלו פיסקא: והענין הוא דהנה את זלע"ז].

חתום בחותמו: כ"ה גם בטור אי"ח הל' חנוכה סי' עת"ר [וראה ב"ח שם ד"ה ה"ג]. אבל במס' שבת כא, א: „מונח“.

דיש שני יחודי' . . . שילוב ש' אד' בהוי' . . . הוי' באד': ראה בארוכה לקרי' דרושים לשבת שוכה סה, ד. ומקבילו במאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתקטז ואילך.

וביאר הענין דהנה כתיב ארוממך אלקי המלך: הבא להלן עד סוף הפיסקא נמצא (בשינויים קלים) בד"ה כי אתה נרי הוי' כתי"א מקץ מ, ג. וראה גם שם מא, ב. אוה"ת חנוכה שכ, א ואילך. ובארוכה המשך תעריב ח"א ס"ע תרכא ואילך. וראה גם ד"ה זה היום תחילת מעשיך תשכ"ה. סה"מ מלוקט ח"ד ע' קמה.

ויש בזה ב' פי': ראה גם סידור עם דאי"ח מו, סע"ב ואילך. ובארוכה פיה"מ לאדהאמ"צ קח, ג ואילך.

מאוא"ס ב"ה הממכ"ע הוא בבחי' המלך שלהיותו מלך על כל העולם הם חיים וקיימים ונתהוו מאין ליש מבחי' זו דמלכותו ית'. ונודע שהמלוכה והממשלה שבמלך אינה רק בחי' הארה והתפשטות לזולתו ואינה נוגע למלך עצמו כמו שאר מעלות ומדות שבו שהוא חכם וכדומה כו', וזהו מלכותך מלכות כל עולמים שהתהוות כל עולמי' עליונים ותחתונים והכח והחיות שמלוש בהן ומהוה אותן נמשך מבחי' מדת מלכותך שהו"ע מהות המלוכה והממשלה, ולא ממהות המלך עצמו רק מבחי' מלכותו. וכדי להיות התפשטות אווא"ס ב"ה בבחי' מלכותו ית' היו כמה צמצומי' וכמ"ש להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מל', גבורותיו הן הן הצמצומי' להיות כבוד הדר מלכותו, ואין זה אלא בבחי' זו להיות כבוד והדר, וכמאמר בשכמל"ו בחי' שם בלבד, ואי לזאת ארוממך שעי"ז יבוא לקיום ואהבת את ה' אלקיך הוא אווא"ס ב"ה ממש בכל לבבך בשני יצריך שעי"ז אתכפי' סט"א שלא יהי' לו חפץ לרצון אחר זולתו כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא הפצתי אפי' בחי' כי עמך מקו"ח כו', וזהו ארוממך מלמטלמ"ע.

וזהו ג"כ ענין נר של שבת ונרות דבהמק"ד שהם בחי' העלאות מלמטלמ"ע בחי' שילוב ש' אד' הוא בחי' מל' בש' הוי', לכן צריכי' להדליקם בעוד השמש זורח לחבר בחי' מל' אל בחי' שמשא ז"א. והגם כי שרגא בטיהרא מאי אהני' י"ל בטיהרא דוקא היינו בצהרים בתוקף היום משא"כ בין הערביים. וזה"ע נר של שבת ונרות דבהמק"ד בעבודה בנפש האדם היא בחי' נר הוי' נשמת אדם להיות בבחי' עלי' ותשוקה כטבע הנר שעולה למעלה.

אבל שורש ענין נר חנוכה הוא ע"ד יחוד ה' אד' כענין שילוב ש' הוי' בש' אד', וז"ע פי' הב' בארוממך היינו להיות נמשך המשכת הרוממות מלמעלמ"ט. והענין כי פעם אומר' יחיד חי העולמים מלך, ופעם אומר' מלך יחיד חי העולמי', כי יחיד חי העולמים מלך היינו שהוא בבחי' יחיד ומיוחד לבדו ית' וקדוש ומובדל כו', וחי העולמי' הוא ע"י כמה צמצומי' להיות בבחי' מלך לעולם שעי"ז ארוממך מלמעלמ"ט. ומלך יחיד חי העולמים היינו שלהיות חי העולמי' הוא מתצמצם בבחי' מלך, ובחי' מלך זה הגם שהוא בחי' אחרונה לגבי אווא"ס ב"ה בעצמו מ"מ הוא בבחי' יחיד ומיוחד קדוש ומובדל כו'.

ונודע שהמלוכה . . . רק בחי' הארה: ראה תו"א מג"א צ, ג. ועוד.
 וכדי להיות התפשטות אווא"ס . . . היו כמה צמצומים: ראה סיזור עם דא"ח נב, סעי' ואילך. ובארוכה המשך תערי"ב ח"ב ע' תרפח ואילך.
 חפץ לרצון: בתו"א מקץ שם: חפץ ורצון.
 וז"ע פי' הב' בארוממך . . . המשכת הרוממות מלמעלמ"ט: הבא להלן [עד התיבות: לגבי התהוות עלמין] נמצא בשינויים בדי"ה כי אתה נרי הוי' בתו"א מקץ שם. וראה בארוכה המשך תערי"ב ח"ב שם ע' תשב ואילך. שם ע' תשעו ואילך.

לגבי התהוות עלמין, היינו שנעשה עתיק לבריאה וא"כ יש לו שייכות לעתיק דאצי, ומ"מ עיקר ש' אד' הוא כשיורדת לבריאה כמ"ש במק"מ ר"פ בראשית א"כ אז אינם בבחי' שני המאורות הגדולים אלא היא בבחי' המאור הקטן לכו ומעטי את עצמך ונק' ראש לשועלי'. וזהו משתשקע החמה הוא בחי' האצי ולשם ממשיכי' היחוד והשילוב כו', וזהו ואל מקומו שואף וזרח שהשקיעה הוא עיקר הזריחה שזהו פנימי' המכוון שיהי' דירה בתחתוני' המשכת אלקות למטה בב"ע דוקא, ולכן נ"ח שענינה היא המשכת אלקות מלמעלמ"ט צ"ל משתשקע החמה דוקא. ועד כמה ארבע"ח עד דכליא ריגלא דתרמודאי כי תרמוד הוא אותיות מורדת מל' המורדת על בעלה, כי בועלייך עושייך כתי' שעשאה כלי ע"ד שעושי' מגולם צורה.

וביאור ענין שעשאה כלי יובן ע"פ מארז"ל ע"פ אין לה ולד אפי' בית ולד אין לה, ובענין טומטום פי' שנסתם כ"כ עד שאין לה כלי קיבול לקבל הריון, ועד"ו באדם בעבודת ה' יש ג"כ בחי' זו שאינו תופס במוחו ושכלו האמת כאשר הוא, מחמת שאין לו כלי מחזיק, כי כנס"י נק' כוס ישועות שהיא כלי קיבול לקבל החסדי' העליוני' ונק' כוס של ברכה שמקבלת יין המשמח דהיינו בחי' התכוננות, והיינו כשהוא כלי ריקן, משא"כ אם מחזיק מקום לעצמו ונחשב בעצמו ליש ודבר בפ"ע, ולכן הוא עוסק ברצונותיו לומר כך אני רוצה וכך טוב לי זה איני יכול לעשות וכיוצא בזה, ויש בזה פרטי' ופרטי' פרטי' עד אין מספר, אך בד"כ יש בחי' זו לכל אר"א למצוא בנפשו הן העוסקי' במו"מ הן יושבי אוהלי' בכל דבר שאומר אני כו' ומחמת זה נטמטם ונסתם מוחו.

והעצה לעשות כלי ריקן הוא כמ"ש לב נשבר ונדכה, שלא נא' דכא אלא נדכה ע"י העבודה שישבר לבו הגסה, והוא כמשל אומן העושה כלי קיבול שצריך להכותה בפטיש סביב סביב עד שנעשה חלל בתוכה וכך יהי' האדם ידכה וישוח להיות שפל רוח שלא יתפוס מקום כלל שיהי' מקומו פנוי

לגבי התהוות עלמין: בתרא שם נוסף כאן: ואי לזאת נמשך בחינת מלכותו לבחי' יחיד חי העולמים להיות התלבשות מלך יחיד קדוש ומובדל כו' בבחי' עלמין, והיינו בעוה"ז הגשמי דוקא כי נעוץ תחלתו בסופן דוקא.

כשיורדת לבריאה . . המאור הקטן לכו ומעטי: ראה לקרית שה"ש ת, ב"ג [הובא בד"ה מצותה משתשקע באוה"ת חנוכה שם], ובארוכה לקמן ד"ה להבין בתוסי' ביאור שורש ענין יחוד שימשא וטיהרא. ושי"נ. וזהו אל מקומו שואף וזרח שהשקיעה הוא עיקר הזריחה: ראה בארוכה ביאה"ז י, ב. ד"ה מצותה משתשקע בסה"מ תר"ל ע' מד. ובסה"מ תרע"ח ע' קיב ואילך.

כי בועלייך עושייך כתי' שעשאה כלי: בהבא להלן ראה סה"מ תרל"ד ע' שב ואילך. ושי"נ. וביאור ענין שעשאה כלי . . מארז"ל ע"פ אין לה ולד: הבא להלן [בפיסקא זו ושלאחריי] נמצא כשינויים קלים בד"ה לא תהי' משכלה בתרא משפטים עט, א. ונתבאר בארוכה כתיובח שמות תלב, א ואילך. אוה"ת משפטים ע' אירנו ואילך. ד"ה לא תהי' משכלה תשי"ב.

לב נשבר ונדכה שלא נא' דכא אלא נדכה: בכ"ז ראה בארוכה לקרית דרושים לר"ה סב, סע"א-ב.

וחלל כאילו הוא אין ואפס, והיינו ע"י מארי דחושבנא שיתכונן בכל עת גודל עוצם ריחוקו מה' ואיך יוכל עוד להיות ברצונות זה אני חפץ וזה איני חפץ מאחר שהוא כ"כ מרוחק מאלקות והרי אין לך ברי' שפילה כמותו ואיך יחפוץ עוד ברצונות כי במה נחשב הוא, ובאמת ריחוקו מאלקות זהו סיבה לכל רצונו' זרות, אבל כשיהי' ממארי דחושבנא אז יהי' בבחי' לב נשבר ונדכה בחרטה על העבר וקבלה על להבא ממילא יעברו כל רצונו' הזרות והי' כלא היו כלל. וגם אפי' מי שהוא נדכה בטבע וכגון שהוא עני ואין לו מצח להרים ראש, מ"מ צריך הוא שלא יטה לבו אפי' לדברי' המותר' שלא יהי' מקושר בהם בכל לב ונפש כי אפשר לעולם שיתקיים עשיית דברי' המותר' בלא לב, ואם הטה לבו ונקשר בהבלי העולם א"א להיות כלי קיבול עד שיטהר, והוא כמשל כוס המלוכלך שא"א להטיל בו יין עד שירחצנו, וכן האשה לא תוכל לקבל הריון אפי' יש לה בית ולד עד שנטהרה מטומאתה. וכמו"כ צריך לטהר נפשו מדברי' המותר' לעשותם בלא לב ולב, ואז הוא בחי' כלי לאלקות להיות בבחי' ואל אישך תשוקתך בחי' כי בועלי' עושייך שעשאה כלי קיבול לקבל גילוי אור החסדי' כו', משא"כ ענין המורדת היא היפך בחי' הכלי לאלקות וע"ד עמלק יודע את רבונו ומתכווין למרוד בו ע"י לבבכם ועיניכם אשר אתם זונים אחריהם, עינא וליבא תרין סרסורין כו'.

וזהו ענין רגלי דתרמודאי הוא היצה"ר והם מוכרי עצים דקים פי' עץ הדעת טו"ר, שהם מתעכבי' בשוק יותר פי' שוק הוא רה"ר טורי דפרודא, אמנם מצות נ"ח להניחה על פתח הבית מבחוץ והיינו שמברר גם בחי' רה"ר טורי דפרודא ג"כ שעז"נ והוי' יגיה חשכי וכמשל האבוקה שמארת את החשך גם למרחוק, ולכן נ"ח שמונה נרות ע"ד הכנור דלע"ל שתהי' של שמונה נימין, בחי' גבוה יותר מכינור של בהמ"ק שהיתה של ז' נימין, ולכן לע"ל יהי' גילוי אלקות למטה. ומעין זה הוא בחי' הנרות דחנוכה שקבעו בהלל ובהודאה על הנס שנצחו את אנטיוכוס בחי' סט"א, לכן תיקנו להניחה על פתח הבית מבחוץ להורות שיכולי' להמשיך האור כ"כ למטה עד שגם רה"ר בחי' טורי דפרודא יוכלל בבחי' הביטול, לכן זמנה משתשקע החמה כנ"ל שאז עיקר הזריחה שמאיר בב"ע כו', ועד שתכלה רגל מן השוק היינו שוק זה רה"ר טורי דפרודא, ועד דכליא ריגלא דתרמודאי היינו גם אותם המורדין יבואו לבחי' כלות הנפש כי אור דוחה את החושך ומחמת המשכת האור דחנוכה גם ריגלא דתרמודאי יכולי' לבוא לבחי' כלות הנפש, לכן זמנה משתשקע החמה ועד שתכלה רגל מן השוק היינו עד דכליא ריגלא דתרמודאי כו'.

הכנור דלע"ל שתהי' של שמונה נימין: ראה לקי"ת תזריע כא, ד. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' יד ואילך. ועוד.

בס"ד.

בכ"ה בכסלו יומין דחנוכה תמניא אינון, שכשנכנסו כו' וכשגברו מלכות בית חשמונאי ונצחום ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהי' חתום בחותמו של כה"ג ולא הי' בו כדי להדליק אלא יום א' ונעשה נס והדליקו בו שמונה ימים, לשנה אחרת קבעום ועשאום יו"ט כהלל ובהודאה. והקשה בב"י באר"ח סי' עת"ר וז"ל ואיכא למידק למה קבעו ח' ימים, דכיון דשמן שבפך הי' בו כדי להדליק לילה אחת נמצא שלא נעשה הנס אלא בשבעת הלילות, ותירץ ג' תירוצי' ע"ז, הא' שחלקו השמן שבפך לח' חלקים. או שכאשר מילאו המנורה מהפך נשאר הפך מלא. או שבבקר מצאו המנורה מליאה. והנושא מכל התירוצים איך שגם בלילה ויום הראשון הי' ניכר הנס, ולכן קבעו ח' ימים טובים.

י"ש להעיר מתשו' הרשב"א בח"א סי' ט' שמחלק בין ז' לחי"ת, שכו' לענין ששת ימי בראשית ושבת שהם נק' שבעת ימי ההיקף (והכוונה בזה שהם מקיפי' וחוזרים ומקיפי', שמבריאת העולם ועד עכשיו הי' ששת ימים ראשון ושני כו' עד ששבת הוא השביעי ולכן נק' היקף), וכי' שיש שימנה הכתוב ששה ועושה השביעי מקודש, וכמו שבת בימים, ושבעת קני המנורה, וכן בפסח ביום השביעי עצרת, ובשנים שמיטה היא שנת השביעית ולכן משמטת בסופה, ויש שימנה הכתוב שבעה ועושה השמיני מקודש, כמו שבעה שבועות תספר לך ואח"כ תג השבועות ביום החמישים, וכן היובל הוא ז' שמיטות שהם ז' שבתות שנים שהם מ"ט שנים ואח"כ היובל היא שנת החמישים שנה, ולכן היא מתחלתה ועד סופה, וכי' שזה נק' שומר ההיקף, ע"ש

בכ"ה בכסלו: הוא ד"ה מצותה משתשקע שלפניו בשינוי הסדר ובתוס' ביאר והוספות ולא נכפלו כאן רוב הציונים שכבר נסמנו שם. וראה גם בהנסמן שם בתחילת המאמר.

המאמר הובא ונתבאר בד"ה מצותה משתשקע בסה"מ תרנ"ד ע' צו ואילך. ד"ה בכ"ה בכסלו בסה"מ תרי"ט ע' סב ואילך. ד"ה שפתי חכמים יורו דעת בסה"מ תרפ"ז ע' קלג ואילך. וד"ה ואתה ברחמיך הרבים שם ע' קסד ואילך. ד"ה תיר גר חנוכה תשי"ד.

לעניני המאמר ראה: ד"ה מצותה משתשקע תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' קיב ואילך). תשי"ג. תשל"ח (סה"מ מלוקט ח"ב ע' כה ואילך). ד"ה להבין הפרש בין ג"ח לגרות המקדש תשי"ט. וראה גם סד"ה גר חנוכה בהמשך תעריב ח"ב ע' תשצו. ד"ה רני ושמחי וד"ה מצותה משתשקע תשל"ה.

ותירץ ג' תירוצי' ע"ז: לעיל בד"ה מצותה משתשקע: שתירץ ג' תירוצים שהם שנים. עיי"ש.

מתשו' הרשב"א... שמחלק בין ז' לחי"ת: הובא ונתבאר בד"ה ויהי ביום השמיני: בסה"מ תרע"ח ע' רסט ואילך. תשי"ד ע' 216 ואילך. תשי"ג. ועד"ו באוה"ת דרושים לשמע"צ ע' א'תשצג.

שמבריאת העולם ועד עכשיו הי' ששת ימים... עד ששבת הוא השביעי: ראה לקרית שה"ש כה, א.

שיש שימנה הכתוב ששה ועושה השביעי מקודש... ושבעת קני המנורה: בד"ה זה תרי"ט נוסף כאן הגהיה: צליע בענין גר המערבי.

באורך. ונמצא כי מחלק שו' הם בחי' ימי ההיקף, ושמונה הוא ז' ימי ההיקף ושומר ההיקף. ועד"ז יובן ענין נס דחנוכה שהוא שמונה ימי' להורות על גודל מעלת הנס ששורשו מבחי' שומר ההיקף כו'.

ולהבין זה צלה"ק מה שבני"ח מצותה משתשקע החמה, ועד שתכלה רגל מן השוק, ועד כמה ארכב"ח עד דכליא ריגלא דתרמודאי, פי' תרמודאי פי' רש"י שם אומה מלקטי עצים דקים, והנראה כי התרמודים הם אנשי עיר תדמר הנזכרי' בערי שלמה במלכים א' סי' ט' ל"א ובדה"ב סי' ח' ד', והם הם יושבי עיר תרמוד הנז' בגמ' יבמות ספ"ק במקומות מושבי הפסולים, יעו"ש (שוב מצאתי בפי' רש"י בדה"ב סי' ח' פסוק ד' הנ"ל בפירוש ע"ש שמביא הגמ' דיבמות הנ"ל ומביא גם ממד"ר פי' עקידה, והוא פי' נ"ו ע"ש קרוב לסוף פרשה). וצ"ל מה"ע השיעור עד דכליא ריגלא דתרמודאי, והוא הוא השיעור שתכלה רגל מן השוק. וגם צ"ל מ"ש בטו"ב על מארז"ל שמצותה הוא משתשקע החמה שזהו ע"ד הכתוב ועמוד האש לילה, והלא ארז"ל ע"ז בשבת פי' ב"מ דך"ג דבית' דרב יוסף הות מאחרא ומדלקת (ומסתמא הי' קודם ספק חשיכה שהרי בספק חשיכה אמרו במשנה ס"פ ב"מ ואין מדליקין את הנרות, וע"כ צ"ל שזה הי' קודם ספק חשיכה ג"כ), א"ל ר' יוסף תנא ועמוד האש לילה מלמד שהי' עמוד הענן משלים לעמוד האש, ופי' רש"י שהי' עמוד האש בא קודם שנשקע עמוד הענן אלמא אורח ארעא בהכי. וכן נרות המקדש היו ג"כ מדליקין בעוד היום גדול, והיינו מפלג המנחה שהוא ערך שעה ורבע קודם שקיעת החמה, ולמה תקנו חכמי' בני"ח שידליקו נרות דחנוכה משתשקע החמה, שלכאור' הי' להם לתקן כעין דאורייתא בנרות המנורה שהיו מדליקין שעה ורבע קודם שקיעת החמה, וכמו נרות דשבת שצריכי' להדליקם בעוד השמש זורחת על הארץ כנ"ל, וכ"ש לפי פי' הטריב הנ"ל שדימה אותם לעמוד האש כו'.

והנראה כי התרמודים הם אנשי עיר תדמר: ראה עד"ז בביאור"ז להצ"צ ח"א ע' צט, ושם: מיהו בזה פי' פנחס דרליב פי' תרמוד דשלמה לא היינו תרמודים.

תדמר . . במלכים . . ובדה"ב . . והם . . תרמוד הנז' בגמ' יבמות ספ"ק: ראה לקו"ש ח"ה ע' 448 בהע"ז: ומה שבגמ' ספ"ק דיבמות השם הוא תרמוד. י"ל: תושב"כ, שהיא מלמעלה למטה (תרי"א א, ג. וככ"מ), בתחלה ד' – דלות, אבל י"ד מאחוריו, שלכן אות ד' הוא בקדושה. ואח"כ רי"ש – דלרש אין כל – דלי דלות, והוא מאתון דאיתחוו על סטרא בישא (ראה אוה"ת ס"פ לך. ד"ה באתי לגני תשי' פי"ז). משאיכ תושבע"פ שהיא מלמטה למעלה – בתחלה רי"ש ואח"כ דלי"ת.

בפי' רש"י בדה"ב: בלקו"ש ח"ה שם מציון: אף ש"א שאינו לרש"י (ראה שה"ג להחיד"א וכו') – ככ"ז גם תלמידו בר סמכא הוא.

בטו"ב: = בטור ברקת לאו"ח סי' עת"ר. הובא בהדרושים שנשמנו לעיל בתחילת המאמר. נרות המקדש היו ג"כ מדליקין . . ערך שעה ורבע קודם שקיעת החמה: ראה לחם משנה הל' תפלה פי"ג הי"ב: הקטורת שהיו מקטירין אחר התמיד של בין הערביים הי' כלה ב"יא שעות חסר רביע, ע"כ. ונמצא, שזהו גם הזמן דנרות שהי' לאחרי הקטורת (פסחים נט, א. רמב"ם הל' ק"פ ס"א הי"ז). ראה מזה בסה"מ מלוקט ח"ב ע' יז הע' 12.

והיינו מפלג המנחה: בד"ה זה תר"ס נוסף כאן הגה"ה: שכ"פ המגי"א לענין נר של שבת שמותר

אך הענין יובן בהקדם שורש הפרש בין נ"ח לנרות המנורה ונרות דשבת, להיות ידוע כי יש שני בחי' יחודי' הא' מלמעלמ"ט והב' הוא מלמטלמ"ע, והם בחי' שילוב ה' בש' אד' שזהו מלמעלמ"ט, ויש בחי' מלמטלמ"ע והוא שילוב ש' אד' בש' הוי', אשר זהו שורש ענין הפרש בין נ"ח לנרות דמנורה ונרות דשבת. והענין הוא דהנה כתי' ארוממך אלקי המלך, ויש בפי' תיבת ארוממך ב' פי', הא' ארוממך מלמטלמ"ע, והב' ארוממך להיות נמשך המשכת הרוממות מלמעלמ"ט. והוא כי פי' אלקי הוא מל' כח מל' ואת אילי הארץ לקח שפי' ל' כח, וזה אמר דוד המלך ע"ה על כלליות העולם, שכל כח ויכולת הנמשך בעולם הוא מבחי' המלך. וזהו פי' אלקי המלך שכל כח שהוא הנק' אלקי הוא נמשך מבחי' המלך, שנודע שענין המלוכה הוא רק התפשטות שמו על מדינתו להיות שמו נק' עליהם, ונודע כי כל ענין השם הוא רק הארה והתפשטות, ואינו דומה לבחי' שכל ומדות, שאם שגם הם אינם עצמיות הנפש מ"מ ה"ה כוחות הנפש שהם קרובי' להעצמיות יותר, שהרי הם הם עיקר מהות הגילויים מפעולות הנפש, היינו היותו חכם או חסדן או גיבור או מרחם שזהו עיקר ענין גילוי כח הנפש באדם, משאי"כ השם אם כי גם הוא שייך להאדם, אבל אינו נראה גם לעצמו וכ"ש לזולתו חילוק והפרש בין אם יקראו אותו

להדליק מפלג המנחה.

זהו שורש ענין הפרש בין נ"ח לנרות דמנורה ונרות דשבת: בדיה זה תרי"ס נוסף כאן: דנר דשבת ונרות המנורה הם בחי' שילוב אד' כהוי', ונ"ח שילוב הוי' באד'. ובדיה להבין הפרש תשי"ט הנ"ל נוסף: וי"ל הפרש בין ב' אופנים אלו ע"פ משל מרב המשפיע שכל להלמידו, הנה יש בזה ב' דרכים: אופן הא' כאשר התלמיד הוא בר שכל בעצם והוא בבחי' כלי אלא שרוחק שכלו מערך שכל הרב, אזי הרב מצמצם את שכלו לפי"ע כלי המקבל, וע"י קבלת השכל ע"י המקבל מזדככים כלי שכלו ומחצלה בזה ונעשה כלי לשכל נעלה יותר וכך מזדכך ומתעלה לאט לאט עד אשר במשך הזמן נעשה כלי לקבלת שכל הרב, דזהו הסדר מלמטלמ"ע. ואופן הב' הוא כאשר המקבל אינו כלי כלל, והיינו שהוא באי"ע לגמרי אל הרב, אזי הסדר הוא מלמעלה למטה, שהרב משפיע לו את עצם שכלו כמו שהוא, דמצד עצם האור הרי יכול לירד גם למטה מטה דכל הגבוה יותר יורד למטה יותר, דאופן זה אי"ז כמו באופן הא' מלמטלמ"ע שהמקבל מזדכך, אלא האור יורד למקום המקבל כמו שהוא, והמעלה בזה הוא אשר אז נמשך עצם ופנימיות האור, דמאחר שאי"ז מצד הכלים (כלי המקבל) כ"א מצד האור, הרי נמשך אל המקבל גם עצם ופנימיות האור כו'.

והענין הוא . . ארוממך אלקי המלך: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה ד"ה כי אתה גרי הוי' בתרי"א מקץ מ, ג.

ונודע כי כל ענין השם הוא רק הארה והתפשטות: ראה בארוכה בסי"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ס"ע קלה ואילך. וש"נ. המשך תעריב ח"א ע' תרכ"ג ואילך.

שכל ומדות . . אינם עצמיות הנפש מ"מ ה"ה כוחות הנפש: ראה תרי"א וירא יג, ג. לקרית ויקרא ה, ב. שהרי הם הם עיקר מהות הגילויים מפעולות הנפש: בדיה זה תרי"ס נוסף כאן הגהיה: י"ל הכוונה הא' מה שבהכוחות נראה לכל גילוי הנפש ופעולותיו שמשכיל השכלות ומשפיע חסד כו', משאי"כ בהשם עם היות שהכל רואין שהוא חי מ"מ אינו ניכר שהוא מהשם, ובפרט שהשם הוא רק כמו ממוצע שע"י נמשך החיות להחיות הגוף כו' כמ"ש במ"א. והב' י"ל שע"י הכוחות יכולים לידע גם את הנפש בשרשו וכמו ב"ש וביה שהיו מבחי' חריג כידוע כו', ומהכוחות הגלויים יכולים לידע שרש הנפש כו'.

משאי"כ השם . . אינו נראה . . חילוק והפרש בין אם יקראו אותו אברהם או יצחק: בדיה להבין הפרש תשי"ט הנ"ל נוסף: והגם שמבואר במ"א אשר השם הוא אמיתית החיות, הנה זהו כמו שהוא באמיתית ענין

אברהם או יצחק, וכ"ש ענין התפשטות שמו הוא בחי' היותר רחוקה מעצמותו, ולכן אני ה' לא שניתתי כתי' שלא יש שום שינוי כלל מקודם שנבה"ע לאחר שנבה"ע, וכמאמר אתה הוא קודם כו' ואתה הוא כו', והיינו מפני שכלליות כל ההשתלשלות והתהוות ב"ע הוא רק מהארה בעלמא, וזהו דכתי' מלכותך מלכות כל עולמים שכל עולמות נתהוו רק מבחי' מלכותך לבד שנת"ל שענין המלוכה הוא רק קריאת התפשטות שמו לבד כו', ות"י כל עולה מספרו חמשים הוא מורה על נו"ן אלפי' יובלות שכולם הם רק בבחי' שמו לבד, וכמ"ש במ"א בענין א"ת שמת אלא שמות. והנה כדי שיהי' בחי' מלכותך הנ"ל כתי' תחלה כבוד כו' וגבורתך ידברו להודיע לבנה"א גבורותיו וכבוד הדר מלכותו, שיש כמה צמצומי' עד שמתהווה בחי' מלכותך הוא בחי' המחי' ומהוה כל עולמים כו', שזהו בחי' אלקי המלך, ואי לזאת ארוממך הוא בחי' רוממות והעלאת בחי' אלקי הכח ויכולת שנמשך מבחי' המלך לבחי' אוא"ס עצמותו ית', שז"ע בחי' העלאה מלמטלמ"ע כו'.

וזהו ענין נרות המנורה דכתי' ובהעלות אהרן את הנרות, פי' נרות הוא נש"י דכתי' נר ה' נשמת אדם, ואהרן כהנא רבא הוא המעלה את הנרות דנשמות להיות עולים למעלה כמו שהנר טבעו לעלות למעלה, וכמבואר במ"א שזהו מפני כי יסוד האש הוא למעלה תחת גלגל היומי לכן טבע האש להיות עולה ונמשך למעלה, וכך נמשלו נש"י לנרות להיותם חלק אלקה ממעל, וגם נה"ב שבאדם הרי שרשו גבוה מאד נעלה עוד יותר נעלה מנה"א, שהרי שרשו הוא מבחי' התהו שקדם לתיקון רק שנפל בשבנה"כ, וכאשר מתברר ע"י העבודה ה"ה נמשל לנרות שטבעם לעלות למעלה מעלה לשרשם ומקורם, ואהרן כה"ג

השם, משא"כ כאן הכוונה בענין הגילוי, שבזה אין נראה שום הפרש כלל אם יהי' נקרא בשם זה או בשם אחר, לפי שהשם אין ענינו גילוי כמו שאר כוחות הנפש כ"א הוא בחי' העלם.

וכמ"ש במ"א בענין א"ת שמת אלא שמות: תרי"א מג"א צו, א. לקמן חלק ב' ד"ה ע"כ יאמרו המושלים. רוממות והעלאת בחי' אלקי. . . לבחי' אוא"ס עצמותו ית': בדי"ה זה תרי"ס נוסף כאן: ולכא"ו ה"ו כמו ענין הצמצום ומקרי"פ שהו"ע התכללות האור במאור וא"כ מה המעלה בזה שהיה בחי' הסתלקות כו', אך הענין הוא דהנה ידוע שיש ב' מיני עליית א' עליית האור לבד, שהוא בחי' חשך לגבי הכלי. והב' בחי' עליית הכלים, שזהו מעלה עליונה לגבי הכלי שמזדככת ועולה לקבל אור עליון יותר. וכאן הכוונה על עליית הכלים. ע"כ. וראה עדי"ו אה"ת חנוכה שכ, ב.

ו"ע נרות המנורה. . . נרות הוא נש"י: בכ"ז ראה לקרית בהעלותך כט, ג.

וכמבואר במ"א. . . יסוד האש. . . תחת גלגל היומי לכן טבע האש להיות עולה: ראה תניא ריש פ"ט ובליקוט פירושים ומ"מ לשם. [בתניא שם: כיסוד האש הכללי שתחת גלגל הירח. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ג ה"א.] וראה גם המשך תרי"ו ע' קטו.

וגם נה"ב שבאדם. . . וכאשר מתברר ע"י העבודה ה"ה נמשל לנרות שטבעם לעלות למעלה: בדי"ה זה תרי"ס נוסף כאן: הגם דכתי' ב"י רוח הבהמה הירודת למטה זהו מחמת שבה"כ שנעשה בחי' שינוי המהות כו', אבל בעצם יש בו בחי' הרצוא מצד שרשו, וכידוע דלאחר הביורור ה"ה בחי' תוקף הרצוא יותר מהנה"א וכמ"ש ורב תבואות ככת שור דוקא כו' וכמ"ש במ"א, אלא שנפל למטה בבחי' נפילה ושבירה כו'.

הוא בחי' שושבינא דמטרוניתא הוא המעלה את הנרות דנשמות להיות עולים מלמטלמ"ע כו'.

ובעבודה הוא ענין דכתי' ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וארז"ל בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה', והיינו ע"י התבוננות בשתיים לפני' שלפני ק"ש ובק"ש בפסוק שמע כו' איך שהוא ה' אחד כו' רקיע' וארץ וד' רוחות העולם, ובשכמל"ו שכל התהוות העולמות הוא מבחי' שם והארה מבחי' כבוד של בחי' מלכותו ית', ואי לזאת צ"ל בבחי' תשוקה וכליון לאלקות, כמ"ש מי לי בשמי' ועמך לא חפצתי, שאפי' בחי' כי עמך מקור חיים שהם בחי' מקור החיים ומקור התענוגים לא יחפוץ ג"כ להיותם רק עמך בטל וטפל לבד לבחי' לך, ואי לזאת כאשר יתבונן הדק היטיב במה יחפוץ יותר אם בבחי' מקור החיים והתענוגים שהם בטלים לבחי' לך, או בבחי' לך שהוא איס עצמותו ומהותו, אשר דעת לנבון נקל שצריך להיות לא חפצתי בבחי' עמך הנ"ל כ"א עיקר חפצו ותשוקתו יהי' בבחי' איס עצומ"ה כו'. וז"ע העלאת הנרות בחי' נר ה' נשמת אדם להיות עולה למעלה בבחי' שלהבת העולה מאיל"י כו'. וזהו ענין היחוד דשילוב ש' אד' בש' הוי', ששם אד' הוא שורש ומקור כל הנבראי' דבי"ע, וכנודע שש' אד' הוא מל' אנת אשתמודע אדון על כולא כו', והעלאת הנרות דמנורה הוא להעלות הנרות דנשמות בבחי' ש' הוי' שה"ע שילוב ש' אד' המהוה ומחי' נבראים בש' הוי' שהוא שם העצם כו'.

ולכן היו מדליקי' את נרות המנורה מפלג המנחה שהוא שעה ורבע קודם שקיעת החמה, והיינו מפני כי נודע כי השמש מרמז לש' הוי' כמ"ש שמש ומגן ה' אלקי' שבחי' השמש נמשל לש' הוי', ולהיות כי שילוב זה הוא בחי' השילוב דש' אד' בש' הוי' לכן צ"ל העלאת הנרות בעוד השמש זורחת על הארץ להורות על עלייתם בש' הוי' שהוא ש' העצם כו'. וכן נרות דשבת הוא ג"כ טובב על כוונה זו עצמה שהוא עליית כל הדברי' בע"ש עם חשיכה שאז נעשה עליית כל העולמות עד שמתעלה בריאה באצי' אשר באצי' מאיר ש' הוי' לכן צ"ל בעוד השמש זורחת על הארץ שהיא היא כוונה הנ"ל בהעלאת נרות המנורה כו'.

אמנם נר חנוכה מסובב על כוונה אחרת, והיינו ענין שילוב ש' הוי' בש' אד', שהוא מלמעלמ"ט, שגם למטה בבי"ע יהי' נמשך המשכת אוא"ס

ששם אד' הוא שורש . . הנבראי' דבי"ע וכנודע שש' אד' הוא מל' אנת אשתמודע: ראה לקו"ת אמור לב, ב. סה"מ מלקט ח"ב ע' שו. ובכ"מ.
נרות דשבת הוא ג"כ טובב על כוונה זו . . עליית כל הדברי' בע"ש: ראה בארוכה בסה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' ח ואילך. וש"נ.

להאיר את החשך דבי"ע שגם שם יאיר אורו ית'. והענין הוא, כי פעם אנו אומרי' יחיד חי העולמי' מלך, ופעם א"א מלך יחיד חי העולמי, והיינו כי יחיד חי העולמי' מלך פי' שא"ס הוא יחיד ומיוחד וכל בחי' חי העולמי' נמשכי' רק מבחי' מלך, וכנ"ל בענין אלקי המלך, ונמשך ע"י כמה צמצומי' וכנ"ל, ואי לזאת צ"ל ארוממך מלמטלמ"ע כו'. ופי' מלך יחיד היינו כי מלך הוא בחי' מל', אם היותו בחי' אחרונה לגבי בחי' א"ס עצומ"ה כנ"ל, מ"מ לגבי הנבראי' הוא בבחי' יחיד, והיינו בחי' מל' דאצי' שנעשה כתר ועתיק בבריאה, ונדוע כי כתר ועתיק דבריאה יש לו שייכות לבחי' כתר ועתיק דאצי' יותר מבחי' חכ' דאצי' לכתר דאצי', שהחכ' דאצי' התהוותה מבחי' אין דכתר דאצי' בדרך מציאה וכמ"ש והחכ' מאין תמצא, והיינו כמו המוצא מציאה שאינו יודע כלל מאין בא לו הדבר ושל מי היתה קודם כו', כך התהוות החכ' מאין דכתר להיות כי לית מח' הוא בחי' חכ' כמ"ש בוח"א דקד"ג מח' ויובלא כו' תפיסא ב' כלל, לכן התהוותה נמשלה לבחי' המציאה כו'. משא"כ כתר דבריאה לגבי כתר דאצי', וכמשנ"ת בלק"ת פ' קרח בד"ה ויקח קרח בענין המקיפי' דאע"פ שנמשכים מהקו מ"מ שרשם מבחי' שלמעלה מן הקו, והיינו מבחי' העיגול שלפני הקו. וא"כ בחי' מלך דאצי' שנעשה יחיד בבריאה הוא רק שעובר דרך בחי' מל' דאצי' אבל שרשו מבחי' יחיד דאצי' ועיגול הכללי כו'. ומ"מ בבריאה הוא בחי' ש' אד' לבד כמ"ש במק"מ פ' בראשית שעיקר ש' אד' הוא בבריאה, והיינו כאשר בחי' מל' מסתתרת בבריאה שאז אינם בבחי' שני המאורות הגדולי' (דהיינו בחי' פרצוף הפנימי שבמל' שנק' כלת משה כאמה בתה כו') כ"א בבחי' את המאור הקטן שה"ע לכי ומעטי את עצמך להיות ראש לשועלים הם בחי' הנבראי' דבי"ע, אשר שם אינו מאיר ש' הוי' כמו באצי' שמאיר שם. אך ענין שילוב ש' הוי' בשם אד' הוא להמשיך בחי' אור הוי' שהוא אור העצמי כנ"ל גם בש' אד' להאיר את החשך בבי"ע ג"כ, וזהו שורש ענין נ"ח שהוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט כו', וזהו פי' הב' בארוממך היינו להמשיך בחי' הרוממות גם למטה בבי"ע כו'.

וזהו שמצות נ"ח הוא משתשקע החמה, פי' ענין שקיעת החמה הוא להורות שבעצם אינו מאיר שם השמש הוא אור האצי' כו' כ"א שע"י הנס

והענין הוא כי פעם אנו אומרים: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה ד"ה כי אתה גרי הוי' בתרא מקץ שם.
 כתר ועתיק דבריאה יש לו שייכות לבחי' כתר ועתיק דאצי' יותר מבחי' חכ' דאצי': בד"ה מצותה משתשקע תשי"ג נוסף: וכמו שאנו רואים למטה שהרצון שבא מן השכל הוא בתוקף גדול והוא בהתקשרות עם הרצון שלמעלה מן השכל יותר מהתקשרות השכל עם הרצון.
 מחי' הוא בחי' חכ' ראה גם בהנסמן ע"ז בקונטרס לימוד החסידות ע' 5.
 וכמשנ"ת בלק"ת . . בד"ה ויקח קרח: דף נב, רע"ג.
 כאשר בחי' מל' מסתתרת בבריאה . . שה"ע לכי ומעטי . . ראש לשועלים: בכ"ז ראה לקר"ת שה"ש ח, ב"ג. אוה"ת בראשית מ, ב. ובארוכה לקמן ד"ה להבין בתוסי' ביאור שורש ענין יחוד שמשא וסיהרא. ושי"ג.

הנעשה בנרות כמשי"ת נמשך האור גם למרחוק היינו להאיר גם בכי"ע, שבאמת זהו נמשך מבחי' היותר גבוה מאור האצ"י בעצם כו' וכמשי"ת.

והענין הוא, דהנה את זלע"ז עשה האלקי, וכמו שיש בקדושה בחי' שמש וירח שהם מרמזי' לש' הוי' ואלקי' וכנ"ל כן יש לעי"ז נגד בחי' זו, וכמ"ש בזח"א דמ"ט ע"א בענין לא תטע כו', כל אינון פלחי לשמשא איקרון עובדין לבעל, ואינון דפלחין לטיהרא איקרון עובדי אשרה, להיות כי בעל ואשרה הם לעי"ז נגד שמשא וטיהרא. וע' במד"ר ע"פ ואת המאור הגדול כו' דרך ארץ שיהי' הגדול מונה לגדול והקטן מונה לקטן, יעקב מונה ללבנה, אנטיכוס מונה לגדול. וע' בזח"א ויחי דף רל"ז תחלת ע"א, והאי שמשא תחות האי טיהרא הוא, ופי' הרמ"ז שמה שישראל מונין ללבנה זהו מל' דאצ"י אבל מה שעובדי השמש והירח מוני' לחמה זהו בעשי'. והענין הוא, דהנה איתא ברבות בא פ' ט"ו דק"ל ע"א ע"פ מי כו' יפה כלבנה ברה כחמה, ברה כחמה בימי אנטיכוס, סנדריאוס אם אוליאוס חמה שמה, והשמש נק' גבור שנא' לשמש כו' ישיש כגבור, בתקופת תמוז מי יכול לעמוד נגדה הכל בורחי' כו' שנא' ואין נסתר כו', כך בימי אנטיכוס הכל ברחו ממנו, ומתתיהו ובניו עמדו באמונתו של הקב"ה ונצחום והבריחו את אנטיכוס וחיילותיו לקיים מה שנא' ברה כחמה. והיינו ע"י שעמדו באמונתו של הקב"ה ונצחו את בחי' חמה דלע"ז, שז"ע מה שאם אוליאוס הי' שמה חמה, היינו בחי' תוקף החום דבחי' חם שהוא אבי כנען.

וענין מה שהם מונים לחמה נת' בשל"ה דקצ"ז ע"ב שז"ע חמה בסיבוכה, והיינו בחי' גלגל החמה, שפי' במד"ר בראשית פ"ו שהוא נרתק השמש הנק' אהל כמ"ש לשמש שם אוהל בהם, וע' בבחי' פ' בראשית שפי' שזוהו גלגל הרביעי. והנה נרתק השמש הוא נמשך מבחי' שם אלקי', ונדודע כי בש' אלקי' יש ק"ך צירופי אלקי' כמ"ש בס"י ה' אבנים בונים ק"ך בתי'. והנה מע"ב צירופים הראשונים דש' אלקי' א"א להם לקבל, כ"א מן מ"ח צירופים אחרונים, שז"ע אדמת בני חם הוא בחי' חם אבי כנען שהוא תוקף החום דיצה"ר כו'. ובזה יובן מה שבענין דכתי' בשמש והוא כחתן יוצא מחופתו איתא בילקוט

שבאמת זהו נמשך מבחי' היותר גבוה מאור האצ"י בעצם: בד"ה זה תר"ס נוסף: דהרי מצד הגילוי אור שמאיר באצ"י הרי אינו נמשך האור לבי"ע, ובכדי שיהי' הגילוי גם בכי"ע צריך להיות שורש המשכה מלמעלה יותר.

והענין הוא: בד"ה זה תר"ס: ועתה צ"ל מה שסוף השיעור הוא עד דכליא ריגלא דתרמודאי. – בכל הבא להלן [עד פיסקא: ולמצוא כעבודה ברוחניות] ראה בארוכה אוה"ת דרושים לחגה"ש ע' קט ואילך. יהל אור לתהלים ע' סה.

ברבות בא פ' ט"ו דק"ל ע"א: בדפוס אמשטרדם ת"א, והוא כפיסקא וא"ו. שנא' לשמש כו' ישיש כגבור: ראה לעיל ד"ה מצותה משתשקע: והשמש גבור נקרא שנא' ישיש כגבור (והכוונה על סוף פסוק לשמש שם אהל, ועליו נא' אח"כ ישיש כגבור, וגם אח"כ ואין נסתר מחמתו).

תלים רמז תרע"ג, מה החתן הזה נכנס טהור ויוצא טמא, כך השמש נכנס טהור ויוצא טמא, והיינו לפי שהם עובדים לחמה. וזהו ג"כ ישיש כגבור לרוץ אורח, וארז"ל ברבות פ' אמור פל"א ואין אורח אלא של נשים כמד"א חדל להיות לשרה אורח כנשים, והיינו שנמשך ממנו ג"כ יניקת החיצוני' שז"ע אורח כנשים כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי השני, כמ"ש ברחל כי דרך נשים לי, ע"ש שנותנת חיות ממותרי השפע והפסולת שדוחה לחוץ מבחי' דרך נשים כו', והיינו כשהשכינה מתלבשת בני"ע כרחל לפני גוזזי' נאלמה, וזהו נאלמתי דומי' החשיתי ר"ת נדה כמ"ש במ"א. ועד"ז הו"ע מ"ש גבי שמש לרוץ אורח, שע"י הנרתק שהוא הטבע בגימ' אלקים נמשך חיות ויניקה, וע"כ צ"ל יראוך עם שמש לנטרא נהורא דשמשא כו', וכענין המבואר בת"א בראשית ד"ה להבין ענין הברכות בענין חותם בברוך כו'.

וביאור הענין הוא, דהנה איתא במדרש תלים ע"פ על כן לא יקומו וגו', ושיה שפתי חכמים יזרו דעת ולב כסילים לא כן, שברה"ע הי' בכך שנא' ויהי כן בכל המאמרות, והם אומרים לא כן, שאומרי' טומטם הי' העולם (היינו מאמיני הקדמות כו'), ולכן לא יקומו שלא יהי' להם תקומה כו'. והענין הוא דהנה הם אומרי' רם על כו' על השמי' כבודו, ושישיגח בעלולי' השפלי' כמו הארץ וכל אשר בה הי' השפלה לפניו ית', ולכן אומרי' עזב ה' את הארץ מלהשיגח עלי' ביד המזלות הם הכוכבי' וגלגליהם, ובאשר גלגל חמה שז"ע חמה בסיבובה כנ"ל הנה עלי' נא' ממגד תבואות שמש שפועלת הצמיחה, וכמו שאנו רואי' שיש דברי' הגדלים מקור הלבנה כמו הירקות וכדומה, ויש תבואות הגדילי' מחום החמה, ולכן השתחוו לשמש וירח להיות כי דרך בם הולך השפע להצמיח דברי' הגשמי'. והגם כי בדורו של אחאב ידעו ג"כ שפעולתם אינו מצד עצמם כ"א מאלקות השופע דרך בם, מ"מ להיות כי לא רצו להיות בבחי' הביטול קראו להקב"ה רק בשם אלקא דאלקי, והשתחוו לבעל ולאשרה שהם לעו"ז דשמשא וסיהרא כנ"ל, וכמשנ"ת מזה במ"א, ע' בסידור

כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי: דף יב, סעי"ב.

נאלמתי דומי' החשיתי ר"ת נדה כמ"ש במ"א: ראה בהנסמן ע"ז לעיל בד"ה מצותה משתשקע.

בת"א בראשית ד"ה להבין ענין הברכות: דף נ, ג. וראה גם אה"ת בראשית (כרך ג) תקס"א. א. המשך

חייב אדם לברך תרלי"ח פלי"ד.

זוחם בברוך: לעיל בד"ה מצותה משתשקע נוסף: והו"ע שמירת הברית.

וביאור הענין . . במדרש תלים ע"פ על כן: בהכא להלן ראה גם לעיל ד"ה עד שיפוח היום, ובהנסמן

שם בתחילת המאמר.

הם אומרי' רם על כו' על השמים כבודו: ראה תנ"א מקץ לד, ד. סידור עם דא"ח רלו, סעי"ב. ג. סה"מ

הרכיט (הוצאת תשנ"ב) ע' לג, ובהמ"מ שם.

ממגד תבואות שמש שפועלת הצמיחה . . ולכן השתחוו לשמש וירח: בכ"ז ראה סידור עם דא"ח קמב, א

ואילך. אה"ת דרושים לחגה"ש שם. דרך מצותיך ה, א ואילך.

ע' בסידור ע"פ אל תבטחו בנדיבים: דף נז, ד.

ע"פ אל תבטחו בנדיבים, ובמ"א בד"ה את ה' האמרת (ל"א). ובאמת כשם שלפי דעתם הוא שפלות לפניו ית' להשגיח בעלולי השפלי' כמו הארץ וכל אשר בה, כן גם בשמ"י ה"ה ג"כ השפלה לפניו כי כמה נחשב הוא, ולכן כמו שגם לפי דעתם הנה הם אומרים שעל השמ"י כבודו, כן באמת גם מלא כל הארץ כבודו, והמגביהי לשבת המשפילי לראות בשמ"י ובארץ בשוה להשגיח על כל פרט ופרט בהשגחה פרטיות בכל מיני דצח"ם כו'. ומה שעובר ההשפעה דרך השמש וירח ה"ה כגרזן ביד החוצב בו, האם נאמר שיש שבח להגרזן החוצב אבנים בהר או קרדום שבונים בו בנין עץ, שיאמרו ראה כמה נאה בנין מפואר שבנה הקרדום או הגרזן הלזה, שלא נופל כלל ענין תיאור ושבח הלז עליהם להיות כי לא להם שבח הלזה כ"א להבונה וחוצב בהם, וכך עד"ז השמש והירח וכל צבא השמ"י המשפיעי' חיות וצמיחת דברי' הגשמיים ה"ה אינם בעלי בחירה כלל והם רק כמו כלי אומנתו של הקב"ה שפועל דרך בם כרצונו כו'.

ולמצוא בעבודה ברוחניות ענין בחי' זו דהשתחואה לשמש וירח, הוא כאשר מקושר להבלי העוה"ז בלב ונפש בהעמקת הדעת, ושוכח על א"ס ב"ה המסבב כל הסיבות ומזמין לו הסיבה והריוח שבה, הנה הוא ממש כמשתחווה לשמש וירח, כי מה לי השמש והירח עצמם או דברי' הנשפעי' דרך בם. וההעמקת הדעת והתקשרות השכל בדברי' הנשפעי' מהם ה"ה כמו ההשתחואה ממש, שענין ההשתחואה הוא הרכנת הראש וכפיפת קומתו בגשמיות בחיצוניות, והרי כפיפת והרכנת פנימיות ראשו וחיותו הפנימי בודאי שלא גרע מחיצוניות כו'. ועי"ז נעשה טמטום המוח והלב להיות אטום מלקבל דבר חכמה כו' בהשגת אלקות כל חד לפום שעורא דילי' ע"י ההתבוננות והעמקת הדעת.

ועוד זאת מאחר שהוא מלא מעניני גופו ותאוותיו הגשמיים ה"ה איננו יכול להחזיק כי מלא אינו מחזיק. וזהו שארז"ל ע"פ כי בועלייך עושייך ה' צבאות שמו, אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי, פי' שתהי' בבחי' כלי קיבול לקבל בחי' ההשפעה. וז"ע דכתי' כוס ישועות אשא, שכנס"י מקור נש"י היא בבחי' כלי לקבל בחי' ישועות הם בחי' חסדים העליוני' הנשפעים בה. ואמנם הנה כלי ריקן דוקא מחזיק להיות בבחי' ואמונה כל זאת כמ"ש במ"א,

ובמ"א בד"ה את ה' האמרת (ל"א): כן הובא גם לעיל בד"ה גו' לך, וברשימת מאמרי דא"ח של כ"ק אדמו"ר מהר"ש מעיר ע"ז כ"ק אדמו"ר שליט"א: „לא ראתיו. ואולי הוא פליטת הקולמוס וצ"ל ל"ב. המאמר משנת תרל"ב נדפס בקונטרס כפ"ע (ברוקלין, תשכ"ב) וראה שם בתחילת המאמר. בהשגחה פרטיות בכל מיני דצח"ם: ראה בארוכה ד"ה את הו"י האמרת תרל"ב שם. וראה גם לקו"ש ח"ח ע' 277 ואילך. אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ע' קסח ואילך. ושי"ב. אלא למי שעשאה כלי . . . בבחי' כלי קיבול: בהבא להלן בפיסקא זו ושלאחרי' ראה ד"ה לא תהי' משכלה בתרא משפטים עט, א. כלי ריקן . . . בבחי' ואמונה כל זאת כמ"ש במ"א ע"י בד"ה הנותן לשכוי דחקטי"ג ובד"ה עזיון גבר שבט'.

ע' בד"ה הנותן לשכוי דתקס"ג ובד"ה עציון גבר שבט' במדבר, משא"כ מלא אינו מחזיק, והיינו כאשר הוא מלא מכל רצונותיו הגשמיים לאמר שזה אני רוצה וזה אין אני רוצה, אשר דבר זה יכול כאו"א למצוא בנפשו הן בעלי עסקים ואפי' יושבי אהל, מ"מ בכל מה שיאמר זה רוצה אני וזה איני רוצה ה"ה כלי מלא שא"א לו להחזיק כלל בחי' ישועות וחסדי' עליוני' כו'.

והעצה לזה הוא כמו שעשיית הכוס מגולמי הכסף והזהב צריך האומן להכותו בפטיש לעשותו טס עד שיוכל לכופפו ולעשותו כלי קיבול כו', כן יש בחי' זו בעבודה הוא בחי' לב נשבר ונדכה דכתי' בי' אלקי' לא תבוה, פי' נדכה הוא ע"י פעולה שמדכה א"ע לאמר לנפשו מי אני המרוחק והמתועב ברצונות זרות שכ"ז גרם ענין מה שנתרחק מאלקותו ית' ולמה מגיע לו עוד דברי' שרצונו בהם, ואם הי' עובד להקב"ה כאשר נצטווה הי' יכול לחשוב שמגיע לו מאחר שעושה רצון קונו, אבל כשהוא מרוחק לגמרי מה זה ועל מה זה יגיע לו שיתן לו השי"ת למלאות תאוות נפשו הגסה אשר יחפוץ בשאט נפש. ובאמת מה גרמה לו רצונותיו הללו הוא ריחוקו מאלקי' חיים, שאם הי' מתקרב לעבודתו ית' לא יחפוץ כלל בדברי' הנקלים והנבזים האלה. וגם מי שהוא דכה בעצם מחמת נמיכות רוחו אשר יש לו מתולדתו, או שהוא דכה ע"י יסורי עניות וכדומה, ואין לו מצח להרים ראש כו', מ"מ הנה גם הוא צריך שטיפה מבפנים כמו כוס של ברכה שצריך שטיפה, והיינו שיטהר א"ע מתאוות היתר, והיינו בכל דברים המוכרחים לחיי גופו לעשותם בלא לב ולב כו', שהרי א"צ כ"א לעצם הדבר אבל התאוה בזה אך למותר הוא. וכאשר ירגיל א"ע להתנהג כך אז יהי' כלי ריקם לקבל בנפשו בחי' ישועות העליונים להיות כלי ריקן מחזיק בתוכו בחי' השפעות החסדים ברוחניות וגשמיות הנגררים כגופא דבתר ראשו גריר כו'.

וע"ז נא' שפתי חכמי' יזרו דעת ולב כסילי' לא כן, פי' לב כסילי' הוא כמשנ"ת לעיל בענין האומרי' טומטם כו', אבל שפתי חכמים יזרו דעת פי' דעת הוא כמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקי' אין עוד אפי' בחללו של עולם כו' בכל דברי' הגשמי' כמ"ש בכ"מ וע' בד"ה מי כמוכה,

במדבר: ד"ה הנותן לשכוי במאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' שצו. ובאוה"ת מסעי ע' איתג'ד [באוה"ת שם התחלת המאמר הוא, בגמרא ברכות ד"ס כי שמע קול תרנגולא כו' לשכוי בינה", אך שייכותו לאוה"ת מסעי שם הוא ע"פ הפסוק, ויסעו מעציון גבר" כמו שמסיים בהמאמר שם (ע' איתא): ואחכ"ו יובן הפסוק ויסעו מעציון גבר כו'. וראה ג"כ המשך מים רבים תרל"ו פקמ"ג].

לב נשבר ונדכה... פי' נדכה הוא ע"י פעולה: ראה לקו"ת דרושים לר"ה סב, סע"א-ב.
בכל דברים המוכרחים לחיי גופו לעשותם בלא לב ולב: ראה גם תרי"א מג"א צב, סע"ד. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' קטו.
כמ"ש בכ"מ וע' בד"ה מי כמוכה: סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' קנו ואילך. וש"נ. וראה גם מים רבים תרל"ו פ"ב ואילך.

ויתבוננו בכ"ו הדק היטיב, ומבשרי אחזה אלקה, שכמו שרואה ויודע היטיב שגופו חי, שהגם שלא ראה מעולם נשמתו מ"מ בלי שום ספק וספק ספיקא אצלו שיש בו חיות המחיה אותו, כן יבין שהעולם הוא גוף גדול (וכמ"ש באדר"ן פל"א שהאדם הוא עולם קטן יע"ש), והרי יש חיות המחיה אותו כו'. והנה באמת א"א לו לאדם לידע ולהשיג אלקותו בבחי' השגה, שהרי לית מחשבה תפיסא ב"י כלל, וע' בוח"א חיי דקר"ג ע"א שפי' מח' על בחי' חכ', דאיתא שם מחשבה ויובלא דלא אתפריש לעלמין, והיינו חו"ב, וא"כ גם בחי' ח"ע אינה משגת ותופסת ב"י ית', והיינו מפני דכתי' כולם בחכמה עשית שלגבי' ית' גם החכ' כעשי' הגשמיות נחשבת כו', ואי לזאת איך ישיג הוא בחכ' שבשכלו, וזהו יזרו דעת שצריך לעשות בחי' נזר ועטרה לבחי' דעת, והוא בחי' אשת חיל עטרת בעלה היא האמונה פשוטה להאמין בו ית' כו'.

וזהו שאמרו במד"ר על מתתיהו ובניו שעמדו באמונתו של הקב"ה היינו בבחי' חיזוק האמונה בו ית' ועי"ז כבשו את אנטיוכוס העובד לחמה כו' שרצה להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך שהם בחי' מצות המלך ותורת ה' שהם ז"נ. וזהו ג"כ ענין שטמאו כל השמנים שבהיכל, שמן הוא בחי' חכ', וטומאת השמנים הוא ע"י חכ' דקל"י המטמאה את המוח כמ"ש בסש"ב כו', עד שמצאו פך אחד של שמן חתום כחותמו של כה"ג, פי' כה"ג הוא א"א וחותמו הוא בחי' יסוד דא"א שע"י נמשך בחי' שפע הפנימי הוא בחי' השמן דכתי' ב"י שמן משחת קדש, שנת' במ"א שהוא מושח ועושה את בחי' קדש דחכ' שבסדר השתלשלות, ע' בלק"ת בד"ה בהעלותך הראשון, אשר נגד בחי' זו לא יש כלל לער"ז.

וזהו שתיקנו להדליק הנרות משתשקע החמה ועד שתכלה כו', ויש לפרש בשני דרכי', הא' שקיעת החמה דקדושה הוא בחי' שמש ה', להורות שזהו בחי' המשכה מלמעלמ"ט שילוב ה' בש' אד' שהוא הש' המאיר בבריאה אשר שם נשקע החמה הוא בחי' שמש ה' אור האצ"י שנק' הוי' בכלל בחי' ה' בחכמה כו'. הב' שקיעת החמה דלעו"ז הוא החמה מה שאם אליאוס חמה שמה, היינו בחי' החום דחם אבי כנעון, חמימות התאוות מרצונות זרות כו'. וזהו עד שתכלה רגל, פי' רגל הוא היצה"ר כמ"ש רז"ל בפ' לפני אידיהן ד"ה ע"פ אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור כו' כל העוסק בתורה ובגמ"ח

נזר ועטרה לבחי' דעת . . . היא האמונה פשוטה: ראה גם לעיל ד"ה עד שיפוח. וש"נ.
שטמאו כל השמנים שבהיכל שמן הוא בחי' חכ': ראה תרי"א מקץ מ, ד ואל"ד. אה"ת חנוכה שכג, ב.
ובכ"מ.
חכ' דקל"י המטמאה את המוח כמ"ש בסש"ב: פרק ת. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קסה, ובהנסמן בהמ"מ שם.
שנת' במ"א שהוא מושח ועושה את בחי' קדש . . . ע' בלק"ת בד"ה בהעלותך הראשון: דף ל, סע"ג. לא,
א. וראה גם קרח נד, ד. לקמן ד"ה אסרי לגפן.

יצרם מסור בידם, ופי' רש"י ותוס' שדייקו מדכתי' משלחי רגל שנק' היצה"ר רגל ע"ש דכתי' (ש"ב ה' י"ב) ויבא הלך לאיש העשיר, שנמשל היצה"ר להלך תחלה ואח"כ לאורח ואח"כ לאיש יער"ש, וההילוך ברגל, לכן משלחי רגל זה היצה"ר. וא"כ פי' עד שתכלה רגל הוא כענין בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה' כו'.

וזהו ג"כ עד דכליא ריגלא דתרמודאי הם המורדים מל' המורדת על בעלה, שהוא היפך משנת' לעיל בענין שעשאה כלי, כ"א כלי מלא וטומטם ואטום מלקבל מחמת רצונותיו הזרים כו'. אך כמו ששפתי חכמי' העושים נזר ועטרה מבחי' האמונה על בחי' דעת שיש להם, וה"ה היפך בחי' הכסילי' שאינם מודים בבחי' כן שבו נברה"ע, כן ע"י חיזוק האמונה שהי' כמתיהו וכניו נצחו את אנטיוכוס העובד לחמה עד שנעשו המונין ללבנה להיותם קטנים שמקטינים א"ע בבחי' ברה כחמה כו'. ולגודל עוצם מעלת הנס וההמשכה הגבוהה שנמשכה תיקנו בני"ח זמן עד שתכלה גם ריגלא דתרמודאי הם המורדי' מחמת יצרם הרע כו', והיינו שגם היצה"ר יבוא לבחי' כליון ותשוקה. דהנה כתי' אני ה' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם, פי' שהנביא מתמה שמחמת התבוננות איך שלא שניתי כלל ואתה הוא קודם שנכה"ע ואתה הוא לאחר שנכה"ע בלי שום שינוי הי' צריך להיות בבחי' כלות הנפש, וע"ז מתרץ להיותם בני יעקב בחי' יו"ד עקב, והיינו ע"י העוונות שאדם דש בעקביו, שע"ז כשל בעוונותיו כתי' שנכשל הכח כ"כ עד שאינו יכול להתגבר על היצה"ר כו'. אמנם בנס דחנוכה מחמת עוצם מעלת הגילוי שנמשך ע"י האמונה, הנה גם התרמודים נעשו ונתהפכו להיות בבחי' בשני יצריך, שגם כח המתאוה שביצרם נתהפך לטוב להיות מתאוה לאלקות כו'.

וההתבוננות בבחי' זו זהו מן השוק, פי' שוק הוא ל' שוקיו עמודי שש שנשתוקק הקב"ה לבראותו, ומפני מה נשתוקק זה איז אנו

אני ה' לא שניתי . . . פי' שהנביא מתמה: בכ"ז ראה תר"א יתרו סו, א. לקמן ד"ה בחודש השלישי. וש"נ. וההתבוננות בבחי': בד"ה מצותה תרניד: וההתבוננות לבוא לבחי'. פי' שוק הוא ל' שוקיו עמודי שש: לעיל בד"ה מצותה משתשקע נח' שתכלה הרגל מן השוק היינו שוק זה רה"ר טורי דפרודא. וראה סה"מ מלוקט ח"ב שם ע' כח שישנם בזה ב' פירושים: פירוש א' שהר"ע בקדושה, שוק מלשון שוקיו עמודי שש זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו, ורגל מן השוק הר"ע ג' רגלים, דרגא הכי נעלית בקדושה. ופירוש הב' הוא שוק ורה"ר טורי דפרודא, ועד שבשוק זה ישנם תרמודאי המורדים במלכות שמים, ורגל מן השוק הוא ריגלא דתרמודאי היינו שבהשוק נמצאים מורדים והם גם מהלכים בו (כי רגל מורה על הליכה) מן וע"י השוק. ושני פירושים אלו שייכים זל"ז כי זה שנשתוקק הקב"ה לברוא את העולם (פירוש הא' בשוק) הוא כדי שיהי' לו ית' דירה בתחתונים בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו בענין הסתר אורו ית', רשות הרבים (פירוש הב' בשוק). ע"כ. וראה בארוכה שם ע' כט ואילך. עיי"ש. ומפני מה נשתוקק זה אין אנו יודעי': ראה אה"ת בלק ע' תתקצו. המשך תרס"ז ס"ע ז. סה"מ תרפ"ד ע' זא. תש"ב ע' 34. לקו"ש ח"י ע' 21. ועוד.

יודעי' רק שאנו יודעי' שנשתוקק, והיינו מה שנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים. ומה שא"ס יחיד ומיוחד נתאוה לו ומשתוקק שיהי' לו ית' דירה בתחתונים כ"ש וק"ו איך שצריכי' התחתונים להשתוקק שיהי' נמשך גילוי אלקותו ית' למטה כו', וזה יכולי' הכל להבין אפי' מי שאינו בעל תורה, שהרי בפ' לפני אידיהן אמרו כל מי שעוסק בתורה ובגמ"ח יצא מסור בידם, ומה יעשה מי שהוא אינו בעל תורה, ואינו יכול לעשות גמ"ח בממונו מפני היותו עני, רק גמ"ח בגופו לבד יכול לעשות, אמנם ע"י התכונות זה יוכל כל איש לבוא שיכלה הרגל בבחי' כליון להיות בכל לבכך בשני יצריך כו'.

וזהו שנעשה בו נס והדליקו בו שמונה ימים להורות על גודל מעלת ההמשכה הוא שנעשה הנס בשמונה ימים ולא שבעה כמ"ש בב"י באיזהו אופן שיהי' מהג' אופני' שתירץ, והיינו דאם הי' שבעה ימים ה"ז רק מבחי' שבעת ימי ההיקף לבד, שהוא בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, אבל שמונה ה"ז גם בחי' שומר ההיקף שהוא בחי' אוא"ס שלמעלה מסוכב וממלא כו' וע"ד הפרש בין כינור דלע"ל לכינור דבהמק"ד שכינור דבהמק"ד הי' של ז' נימין אבל דלע"ל יהי' של שמונה נימין, והיינו כי כינור הוא ק"ו נר ק"ו הוא מספר ש' הוי' דאיהו נהיר בנר, ויעקב הוא בחי' ז"פ הוי' ולע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו שהוא ח"פ הוי', וע"ד שנת' בענין מילה בשמיני כדי שיעבור עליו שבת אחת, שהגילוי נמשך מבחי' למנצח על השמינית כמ"ש בד"ה וביום השמיני ימול בלק"ת פ' תזריע, ועד"ז הוא ענין המשכת אור דנרות דחנוכה, ולכן גומרי' את ההלל בחנוכה ע"ד כמו בסוכות שהוא שמונה ימים, ולא כמו בפסח שאין גומרי' בו את ההלל להיותו רק ז' ימים כו', וזהו שהי' הנס ח' ימי' דוקא כמו סוכות ושמע"צ שהם בכלל רגל א' ורק לענין פז"ר קש"ב נחשב לרגל בפ"ע אבל במנין ג' רגלי' נחשב כרגל אחד שהוא מבחי' שומר ההיקף כו', וכמו"כ חנוכה הוא ג"כ מבחי' שומר ההיקף כו'.



וע"ד הפרש בין כינור דלע"ל לכינור דבהמק"ד: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה גם סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' יד ואילך.
 כמ"ש בד"ה וביום השמיני ימול בלק"ת פ' תזריע: דף כא, ד. וראה גם לקמן חלק ב' ד"ה כי ביום הזה יכפר. וש"נ.

בס"ד.

ויגש אליו יהודא ויאמר כי אדוני וגו', וארוזיל במד"ר ר"פ צ"ג בני אם ערכת לרעך (משלי וא"ו) זה יהודא שא' אנכי אערבנו, תקעת לזר כפיך מידי תבקשנו, נוקשת באמרי פיך אם לא הביאותיו אליך, עשה זאת בני והנצל לך והדבק בעפר רגליו וקבל מלכותו ואדנותו, וז"ע ויגש אליו יהודא. ולכא' צ"ל מפני מה ה"י יהודא יותר ערב מכל אחיו, ולמה ה"י לו זאת שיכנס עבורו בערבות יותר מכל אחיו האם ה"י נצרך יותר בשילוח יעקב את בנימין מכל אחיו.

והענין יובן בהקדם ענין הערבות אשר מצינו ג"כ ענין שישראל עריבים זב"ו, בסוטה דל"ו ע"ב, ויש להעיר ממ"ש בפ' וישב אם תתן לי ערכון עד שלחך מה כו' חותמך ופתילך ומטך, ופי' בזח"ג פ' אחרי דע"ב א' אילין אינן סימנין דמטרוניתא כו' והיינו בחי' נה"י, ובמק"מ שם שהם לבושי המוחין, נמצא הלבוש נק' ערכון על המוחין.

והענין הוא דהנה אורייתא סתים וגליא, והגליא הוא לבוש אל הפנימיות, אשר הפנימיות יתגלה לע"ל, בהיות ידוע דאית רצון ואית רצון, רצון התחתון הוא הרצון הנולד מן השכל מחמת שמשכיל בשכלו יופי של

ויגש אליו יהודא: התחלת המאמר וחלקו ה"ב' [מפיסקא: ,ואו יקיים מ"ש] ואילך] מיוסד על ד"ה ויגש באוה"ת ויגש (כרך ה) תתקפא, א ואילך.
ומפיסקא: ,והענין הוא דהנה אורייתא', עד פיסקא: ,ואו יקיים מ"ש מיוסד והגהות על ביאור לד"ה כי על כל כבוד חופה בלקו"ת שה"ש פ"ב-ג (מז, סעי'ד ואילך). מאמר הלוקו"ת נמצא בשינויים בסידור עם דא"ח קל, ג ואילך. ובמאמרי אדה"י הנחות הר"פ ע' ג ואילך. נביאים ע' לה ואילך.
המאמר נמצא בשינויים בד"ה זה כסה"מ תרכ"ז ע' סה ואילך. והובא ונתבאר בד"ה זה כסה"מ עטר"ת ע' קס ואילך. להתחלת המאמר ראה ד"ה כי עבדך ערב כסה"מ תרנ"ה ע' ס ואילך.
בסוטה דל"ו ע"ב: בגוכ"ק נוסף כאן [ואח"כ נרשם ע"ז בגוכ"ק: ,אצ"ל" = אין צריך להעתיק]: גם כמדת"ל (= כמדרש תהלים) ס"י ח' ע"פ מפי עוללים ויונקים איתא שבמתן תורה היו התינוקות ערכים עבור אבותם שקיבלו התורה ולכן מפי עוללים ששאל מהם הקב"ה על כל דבור, יסדת עוז שאין עוז אלא תורה כו'. ולהבין ענין הערבות יש להעיר [כנ"ל בפנים].
והיינו בחי' נה"י . . . שהם לבושי המוחין: בד"ה זה עטר"ת נוסף: וענין שנה"י הן לבושי המוחין הוא כי נה"י הן לבר מגופא דאילנא, וכידוע דחב"ד חג"ת הן עצמות הספירות ונה"י הן לבר מגופא, וכמו הלבוש שאינו עצמיות האדם כמ"כ אין בחי' עצמיות כ"א לצורך ההשפעה. ועיי"ש עוד בארוכה.
אורייתא סתים וגליא והגליא הוא לבוש אל הפנימיות: בד"ה זה עטר"ת נוסף כאן: וי"ל דבתורה הוא שהעצם נעשה בבחי' לבוש וכידוע בענין תפוחי זהב במשכיות כסף, שהגליא דתורה הוא בחי' הסתום רק שכא בהגלמה כבחי' החיצונית כו', וכמ"ש השל"ה בכ"מ שהגליא הוא ממש הסתום והפנימיות כו'.
ידוע דאית רצון ואית רצון: ראה גם תר"א ויקהל פו, ד. דרמ"צ פח, ב. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' פ. וש"נ.

אותו הדבר לכן רוצה בזה הנה זהו רצון התחתון. אמנם אית רצון והוא הנק' רצון העליון שהוא למעלה מן השכל, וכענין שארז"ל זו תורה כו' שתוק כך עלה במח' לפני, שבחי' רצון זה הוא למעלה מן הטעם, וזהו בחי' רצון העליון, כי רצון התחתון הוא המושג ע"פ טעם שרואה בשכלו טעם הדבר לכן הוא רוצה בזה, וא"כ מה שהשיב שתוק כך עלה במח' בלתי שום טעם לזה זהו מפני היותו למעלה מן השכל לכן אינו יכול לתת לו טעם לדבר הזה, כי הרצון הוא גבוה הרבה מן השכל ואינו יכול לבוא ולהשתלשל בבחי' שכל בגילוי. אך א"כ יאמר ח"ו האומר שזהו נראה כעקשות ח"ו שרוצה גם נגד השכל כו', אך הענין הוא כי הנה נודע שיש בחי' מוחא סתימאה, הכוונה בזה שנק' סתימאה, כי בודאי יש טעם לזה הרצון עליון שרוצה כך, רק הטעם הוא נשגב [ונעלה שאין יכול להשתלשל ולבא לידי גילוי לזולתו רק כמוס] ונעלם לו לבדו הוא, לכן נק' מוחא היינו בחי' שכל גבוה רק שהוא סתימאה ר"ל נעלם מכל, וזהו שהשיב שתוק כך עלה במחשבה שנודע שמחשבה הוא בחי' חכ', וכך עלה בבחי' החכ' עליונה שהיא סתימאה מכל, שאינה יכולה לבוא בהשגה לזולתו כו', ולזולתו אינו נראה רק בחי' הרצון שהוא כמו בחי' רצון בלא טעם, כי רק לו לבדו טעמו ונימוקו עמו ושם שורה התענוג מן הדבר ההוא תענוג עליון, וזהו בחי' עתיק כי התענוג של הדבר נעתק מכל ורק במהותו ועצמותו יש התענוג מן הדבר ההוא, ונגד זולתו נק' רצה"ע היינו רצון בלי טעם גלוי רק כך עלה במח' לפני, ולכן יש בבחי' כתר ב' בחי' הללו היינו בחי' עתיק אשר משם הוא מו"ס טעמו ונימוקו עמו, ובחי' השנית הרצון הגלוי לזולתו אשר נחשב לרצון בעלמא בלי שום טעם ונק' גלגלתא דחפאי על מוחא, וע' בלק"ת פ' שלח בד"ה אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ. וע"פ הקבלה רצון התחתון היינו מה שמת"ת דאימא נעשה כתר לז"א והיינו הרצון שנולד ונמשך מן השכל כנ"ל, וגלגלתא דאי"א היינו רצון שלמעלה מהשכל ובהרצון יש טעם כמוס הנק' מוחא סתימאה כנ"ל.

שתוק כך עלה במח' . . למעלה מן הטעם . . נראה כעקשות ח"ו: בכ"ז ראה לק"ת שלח מח, ב [הובא להלן]. ובארוכה מאמרי אדה"ז תקט"ה ח"א ע' תסא ואילך. ביאורו מו, א. אמ"ב שער הק"ש פצי"ט (פ, א"ב). מאמרי אדה"אמ"צ ויקרא ח"ב ע' תתטו. אה"ת ויחי (כרך ו) תתש"ו, ב. בחוקותי (כרך ב) ע' תרמב. וע' תרנו. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' פ שם, וע' רנג. המשך תרס"ו ע' לה, וע' תיד-טו. המשך תער"ב ח"א ע' כב. ח"ב ע' תשיח-ט. ח"ג ע' אירלט.

[ונעלה . . כמוס]: בס' תרל"ג ליתא תיבות אלו, ונוספו כאן מלק"ת שה"ש שם. וניכר שנשמטו מפני תיבות הדומות: ונעלה . . ונעלם.

שנודע שמחשבה הוא בחי' חכ': ראה גם לעיל ד"ה בכ"ה בכסלו (בשם הזוהר). וש"נ. בחי' עתיק כי התענוג של הדבר נעתק מכל: ראה תו"א מג"א צח, רע"ג. לק"ת דרושים לרי"ה סא, ג. דרמ"צ לט, א. סה"מ מלוקט ח"ב ע' רנח ואילך. ובכ"מ. וע' בלק"ת פ' שלח בד"ה אני ה' אלקיכם: דף מח, ב.

והנה התורה הנגלה הוא בחי' רצון המתגלה וכמ"ש בזהר דתרי"ג מצות נמשכים מן תרי"ג ארצות, וזהו בעטרה שעטרה לו אמו כי הרצון הנ"ל נק' עטרה וכתר הנעשה מאבנים טובות שהם דומם, ומ"מ יש בה יופי והדר אשר מאיר בה אור מהודר ונעלם, וכך המצות נעשים מענינים גשמי' ציצית מצמר גשמי ותפילין מקלף גשמי זהו כמשל האבן שהוא דומם, אך שהאבן טוב והדר הוא, והוא כמשל הרצון הנ"ל שהוא רק בחי' חיצונית של מו"ס הנעלם בפנימיות של הרצון, וכמו"כ התורה הנגלה אין בה טעם גלוי ומספיק לנו על כל המצות כמו דממעט כסות לילה מוראיתם אותו, ומרבה כסות סומא, שאין הטעם מספיק, והיינו מפני כי שרשה הוא רק מחיצונית שנגלה לנו כעת רצון בלי טעם.

אבל לעתיד איתא שיתון לנו תורה חדשה כמ"ש ברבות פ' שמיני פ"ג חידוש תורה מאתי תצא, וכמ"ש רש"י ע"פ ישקני מנשיקות פיהו שיתגלו לנו טעמי תורה הפנימיות, והיינו שמוחא סתימאה יבא בהתגלות טעם ועונג של הרצון, אז תתענג על הוי' שהתענוג גבוה משם הוי' וכעת הוא בהעלם ונסתר מאתנו, אמנם אז כשיתגלה הטעם והתענוג של מו"ס יהי התענוג על הוי'.

והטעם לזה שהתגלות הנ"ל יהי דוקא לע"ל כי הנה ידוע ששורש המצות הוא רק לברר מעשי' הטוב דנוגה במצות עשה, וענין הל"ת הם להפריד הרע, כי בכל דבר ואפי' בכל נפש מישראל יש טו"ר ע"י נפילת רפיח נצוצין אשר נתערבו ברע, ולכן צריך ע"י המ"ע ומל"ת להפרידם ולבררם. וזהו שארז"ל ע"פ אמרת ה' צרופה לא ניתנו המצות אלא לצרף בהם כו' שהוא בחי' הצירוף הנ"ל, ולאחר הבירור אז הם גדולים וגבוהים הרבה כי שרשם מתהו אשר נעלה במדריגה יותר מן התיקון אחר הבירור, ולכן מטעם זה המאכל מחי' את האדם כי שורש המאכל הגם שכמו שהוא למטה הוא מעורב ברע אמנם שרשו הוא בתהו ולכן כשאדם אוכלן ומברר הטוב ומגרש הרע והפסולת לחוץ

דמעט כסות לילה מוראיתם אותו ומרבה כסות סומא שאין הטעם מספיק: בדי"ה זה עטרת נוסף: הטעם הוא מפני שישנו בראי' אצל אחרים, והלא מ"ש וראיתם אותו וזכרתם ענין הראי' הוא שיהי' הזכירה, וא"כ הרי הדבר תלוי בראי' דידי' כו', אלא שבאמת הוא למעלה מהטעם רק כך גורה חכמתו ית' מפני הפנימיות שיש בזה כו'. וראה דוגמא זו בלק"ת שה"ש מא, ג [ומקבילו בסה"מ תק"ע ע' ז]. ס' מאמרי אדה"ז מארז"ל ע' ק"ג, ובהמ"מ בסוף הספר שם.

לעתיד איתא שיתון לנו תורה חדשה כמ"ש ברבות: הובא ונת' בסה"מ תרל"ה ח"א ע' רנה. תרצ"ט ע' 207. ובארוכה כ' קונטרס בענין תורה חדשה מאתי תצא" בס' השיחות תנשיא ח"ב ע' 566 ואילך. ידוע ששורש המצות . . לברר . . במצות עשה וענין הל"ת הם להפריד הרע: ראה לק"ת פקודי ו, ד. בחוקתי מה, ג. שלח לו, ב. שה"ש ו, ד. ובכ"מ. ולכן מטעם זה המאכל מחי' את האדם: בכ"ז ראה לק"ת צו יג, ב. במדבר יא, ג. מטות פא, ב. לקמן ח"ב ד"ה בורא ניב. ועוד.

אזי אחר הבירור הטוב מן המאכל אזי הם מחיים את האדם ומוסיפים לו כח וחיות בנפש כי אחר הבירור ועלייתם למקורם הם במדריגה יותר נעלית דהיינו מעולם התהו שקדם לעולם התיקון, תהו שם ס"ג ותיקון שם מ"ה. ולכן הנה לע"ע קודם שנברר עדיין הנצוצין שנפלו היינו קודם שיושלם כל הבירור עדיין אין בהתגלות התענוג, להיותם מעורבים טו"ר. אמנם אחר הבירור שישבו למדריגתם הקודמת אזי יהי' גמר וסוף מעשה אשר במחשבה עלה תחלה ולא יהי' שום הסתרה מהרע אז ממילא יהי' נגלה התענוג מאור וזיו העליון, ודוקא מבירור דברים תחתונים דכעת. וזהו ענין אשת חיל עטרת בעלה שבה יהי' מאיר אור טוב טעם ודעת הנעלם וגנוז דהיינו בחי' מו"ס, שלמעלה מבחי' ח"ע דאצי' דאתפתחא לל"ב נתיבות, אבל מו"ס לא אתפתחא בנתיבות, שכעת הוא באבן טוב בחי' דומם, ויהי' האור אז בהתגלות ויהי' תהו במדריגה יותר גבוה מן התיקון כי גם תיקון יהי' אז, אבל בתהו יהי' האור יותר גבוה אחר הבירור.

והעולה מזה שבחי' ההתגלות מפנימיות הכתר שהוא מו"ס ועתיק זה יהי' דוקא אחר שלימות הבירורי' דתהו, והטעם הוא דהנה מו"ס הוא מקור כל הבירורים כי מה דאיתא שבחכמה אתברירו שרשה מן מוחא סתימאה הנעלמה ששם עיקר הבירור, וע' באגה"ק בד"ה למה נסמכה, ואחר שנתבררו אז יהי' גילוי מו"ס תענוג עליון תכלית השלימות, ואז יהי' התגלות פנימיות טעמי תורה שז"ע ישקני מנשיקות פיהו. ואז יקויים מ"ש אנכי אשלח גדי עיזי' מן הצאן כמו שפי' בזה"ג הנ"ל אתריך ואשדר ליה, ויקויים מ"ש כלע המות לנצח, וכמו שארוז"ל ברבות ר"פ מקץ ע"פ קץ שם לחשך כ"ז שיצה"ר בעולם חושך וצלמות בעולם נעקר יצר הרע מן העולם אין אופל וצלמות בעולם. אך הנה כ"ז נמשך ע"י בחי' היום לעשותם בבחי' גליא שבתורה שהוא לבוש אל הפנימיות, וע"י הלבוש יומשך אח"כ גילוי הפנימיות, ולכן נק' ערבון שכמו בגשמיות ענין הערבון הוא בכדי [שיהי'] בטוח בדבר, כן ע"י ערבון זה דלבוש שהוא בחי' גליא שבתורה אנו בטוחים לגילוי הפנימיות אשר לזה אנו מקויים.

ואמנם עדיין צ"ל הלא הערבון צריך להיות שוה יותר, וכמו בגשמיות שהערבון שנותנים בהכרח הוא שיהי' שוה יותר מכמה שמאמינים

אחר הבירור ועלייתם למקורם . . . תהו שם ס"ג ותיקון שם מ"ה: ראה לקרית בחוקתי מו, ג. שה"ש סו, ג. מו, כ. מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' תחכב, ובהמ"מ שם.
שבחכמה אתברירו שרשה מן מוחא סתימאה הנעלמה: ראה בארוכה מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' קמ"ט. אה"ת ויחי (כרך ו) תתשי, ב ואל"ך. סה"מ תרנ"ב ע' יז ואל"ך.
וע' באגה"ק בד"ה למה נסמכה: סי' כח (קמת, א).
ואז יקויים מ"ש אנכי אשלח: הבא להלן עד סוף המאמר נמצא כשינויים בד"ה זה באה"ת ויגש שם.

עליו, דאל"כ אינו ערבון, וא"כ איך בחי' גליא שבתורה הוא הערבון על גילוי הפנימי' שיהי' לע"ל. אך הענין הוא דהנה ארו"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות שנא' להנחיל אוהבי יש, יש בגימ' ש"י, שענין בחי' ש"י עולמות הוא מחצה דכתר שהוא בחי' תר"ך עמודי אור שהם תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן, א"כ מעשה המצות עצמן תרי"ג וז' דרבנן אם שהם מבחי' גולגלתא דחפאי על מוחא כנ"ל מ"מ הרי הן כלליות תר"ך עמודי אור, ולכן ארו"ל יפה שעה א' בתשובה ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב להיותם כלליות תר"ך כו' לכן הן הערבון על גילוי ש"י עולמות דלע"ל.

ומעתה יובן ענין הערבות מה שישאל ערבין זב"ז כמארו"ל בסוטה דל"ו ע"ב דהנה נת' במ"א בד"ה מגורת זהב שז"ע המנורה, מקשה תעשה המנורה, שע"י המקשה שמקשים אותה נעשה מה שלמעלה למטה ומה שלמטה למעלה ונתערב הכל תחתון בעליון ועליון בתחתון, כך כל ישראל ערבים זב"ז כלומר מעורבין זה בזה, וכמ"ש ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם (ביחזקאל ס"י ל"ד), שכמו האדם שיש לו ראש ורגל והראש מקבל חיות גם מהרגל שצריך לו, וכמשנ"ת מזה במ"א באורך, כך כל ישראל ביחד נקראים קומה שלימה וכמ"ש בפ' נצבים ראשיכם שבטיכם זקניכם וגו' טפכם וגו' שחשיב שם עשרה מדריגות כו' וכולם יחד הם קומה שלימה אחת, וז"ע שהם ערבים זב"ז כי כשנעשה כאב ברגל כל הגוף מרגיש, וכמארו"ל ברבות ויקרא פ"ד ע"פ שה פזורה בירמי' ס"י ה' מה השה הזה לוקה כו' וכל איבריו מרגישי' כך א' מהם כו' וכולם מרגישי' תני רשב"י משל לבני אדם שבאים בספינה והתחיל אחד מהם לקדוח תחתיו כו' א"ל כו' א"ל מה אכפת לכם תחתני אני

ש"י עולמות הוא מחצה דכתר: ראה בארוכה המשך וככה תרל"ז פרק י"ד. וראה גם לקו"ת בהעלותך לג, ד ואילך. לעיל ד"ה ויצב שם מוכח. וד"ה אמר ר"ש בן חלפתא.
ולכן ארו"ל יפה שעה א' . . . להיוחס כלליות תר"ך: בד"ה זה עטרית נוסף כאן: אמנם גם זה לא יקופח ח"ו, והר"ע שכר מצוה מצוה היא עצם המצוה שזה למעלה גם מטעמי המצות כו'.
ומעשה יובן ענין הערבות: כהבא להלן בפיסקא זו ראה בארוכה לקו"ת ח"ד ע' 1140 ואילך. סה"מ מלוקט ח"ו ע' פב ואילך. לקו"ת ח"ל ע' 217 ואילך [שם נת' הענין גם ע"פ נגלה].
נת' במ"א בד"ה מגורת זהב: לקו"ת בהעלותך לג, ג [ובהבא להלן עד התיבות: נקראים קומה שלימה – הוא לשון הלקו"ת שם בשינויים]. הובא ונת' במקומות שנסמנו בהע' שלפניו.
כל ישראל ערבים זב"ז כלומר מעורבין . . . אדם אחס: בלקו"ת בהעלותך שם נוסף: כי אתם קרויים אדם. ובסה"מ מלוקט שם ע' פג: ויש לומר, דזה שכל ישראל הם כמו אדם אחד אתם קרויים אדם הוא למעלה יותר מזה שכל ישראל מעורבים זה בזה, דלשון מעורבים זה בזה שייך בדברים מחולקים שנתערבו יחד, וכן הוא גם בענין דמקשה תיעשה המנורה שהתכללות דמקשה היא באופן שישנם שני הענינים דמעלה ומטה אלא שהם מעורבים זה בזה. אבל זה שכל ישראל הם כמו אדם אחד הוא למעלה מהתחלקות.
וכמשנ"ת מזה במ"א באורך: ראה ת"א ר"פ בראשית א, ב. לקו"ת נצבים מד, א.
וכמארו"ל ברבות ויקרא: ראה ויקר' פ"ד, ו. ובאוה"ת וישב שם (תתקפא, ב) מצוין ג"כ לר"ח פ"ז משער היראה.

קודה, והיינו מטעם הנ"ל שכולם הם קומה אחת ונמצא כי לפ"ז פ"י ערבות מל' עירוב וכענין שארז"ל ספ"ה דשבת ע"פ ואת ערובתם תקח דברים המעורבים בינו לבניה כו'.

וע' בספר הגלגולים פ"ד שכ' שאע"פ שכל ישראל ערבים זכ"ו לפי שכולם נכללו בנשמת אדה"ר שנשמתו היתה כלליות כל הנשמות, עכ"ז מי שהוא עם חבירו משורש אחד הם ערבים זל"ו ביתר שאת, [והיינו כמו עד"מ שעם היות כשלוקה באבר א' כל הגוף מרגיש, עכ"ז אותו האבר מרגיש ביתר שאת, א"כ מי שהם מאבר אחד הם ערבים זל"ו ביתר שאת] ועפ"ז יובן מה שיהודא דוקא נכנס בערבות עבור בנימין יתר על כל אחיו, דהנה יהודא ובנימין יש להם שייכות גדול זל"ו ביתר שאת משאר אחיו, כי הנה יהודא הי' מלך שבאחים, והי' מרכבה לבחי' מלכותך מלכות כל עולמים ולכן כשנולד יהודא אמרה לאה הפעם אודה שההודאה הוא במל' וכנודע ממ"ש בת"ז איהי בהוד, ובנימין הוא בחי' רוחא דשביק בגוה, בחי' ז"א, וע' מענין בנימין בחז"א ויצא דקניג ע"ב, ובפ' וישלח דקע"ה ע"א ובמק"מ שם, ובפ' ויחי דרמ"ז ע"ב, ובענין יהודא עיין ברמ"ז ר"פ ויקרא, ועמ"ש בד"ה יהודא אתה בת"א פ' ויחי, ולכן הי' יהודא ערב ליעקב אביו אודות בנימין כי יש להם קירוב זל"ו ביותר, ולכן שבט יהודא ובנימין היו תמיד לאחדים, וגם המזבח הי' בחלק יהודא ובנימין, כי שניהם הם בבחי' מל', וכמ"ש בכתהארז"ל שכל מי שהוא קרוב יותר הוא יותר בערבות כי הם מעורבי זל"ו ביתר שאת כו' ולכן ויגש אליו יהודא דוקא כו'.



ערבות מל' עירוב: בצדי הגליון נרשם בנוכ"ח: **וע' בקורק' (= בקורקדנצ'י) ובס' בגדי ישע שערב ועירוב משורש אחד הם.**
 וע' בספר הגלגולים פ"ד: הובא ונת' גם בלקי"ת שה"ש לה, ד. מאמרי אדה"ר תקס"ח ח"א ע' כו. הנחות הר"פ ע' צו. סה"מ תרמ"ד ע' רסד.
 [והיינו . . . ביתר שאת]: בס' תרליג ליתא ב' שורות אלו ונוספו כאן מאוה"ת ויגש שם. ונראה שנשמטו מפני חיבות הדומות: ערבים זל"ו ביתר שאת . . . ערבים זל"ו ביתר שאת.
 ועפ"ז יובן מה שיהודא דוקא נכנס בערבות: בסה"מ מלוקט ח"ו שם: ויש לומר דערבותו של יהודא שנתקשר בקשר חזק להיות כו' בשני עולמות היא באה מצד זה שכל ישראל הם עצם אחד ממש (שלמעלה מזה שמעורבים זה בזה), ולכן היתה ערבות זו אצל יהודא דוקא כי יהודא הוא בחינת מלכות דשורש המלכות הוא בכתר (ובכתר עצמו בפנימיות הכתר) שלמעלה מהתחלקות.
 שההודאה היא במל' . . . איהי בהוד: ראה סידור עם דא"ח קסה, ג. ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ה ס"ע איתתעא, ובהמ"מ שם. שם נ"ך ע' מ, ובהמ"מ שם.
 ובנימין הוא בחי' רוחא דשביק בגוה: נת' בארוכה בד"ה וילקט יוסף בסה"מ תרכ"ח ע' מד ואילך. פר"ת ע' ריא ואילך.
 ועמ"ש בד"ה יהודא אתה בת"א פ' ויחי: דף מה, א ואילך.
 וכמ"ש בכתהארז"ל: ס' הגלגולים, המובא לעיל.

בט"ד.

אסרי לגפן עירה (עירו קרי) ולשרקה בני אתנו, ככס ביין לבושו ובדם ענבים סוטה (סוטה קרי). וצ"ל מה"ע הקרי והכתיב בתיבות עירה וסוטה שהכתיב הוא בה"א והקרי הוא בוא"ו, והניקוד הוא נקודת חולם. גם צ"ל מ"ש בתיבת אסרי יו"ד יתירה שפירושו הוא מל' אוסר כמו שפי' רש"י, וכ' רש"י שזהו כדוגמת מקימי מעפר, היושבי בשמי' שהם ג"כ יודי"ן יתירים, וכן בתי' בני אתנו ג"כ יו"ד מיותר דהל"ל בן אתנו.

ויש לפרש זה ע"פ מ"ש הפרדס בשער הנקודות (הוא שכ"ח רפ"ב) בכיאר נקודת חולם, הרמז שלה הוא המל' כאשר היא עולה למעלה להיות עטרת בעלה כדכתיב עטרת תפארת תמגנך (משלי ד' ט') ואז היא עומדת בכתר עליון כו' ולכן תמצא שהנקודה זאת היא למעלה מן האותיות לרמוז אל מקום עליון וגבוה כדפירשנו, עכ"ל. ולכן כאן כשמדבר על ענין דלע"ל שיהי' עליית המל' שהיא ה' אחרונה דש' הוי' ע"כ כאן החולם על ה' דעירה מה שעכשיו הוא"ו משמש תנועת החולם, והיינו כי לע"ל תהי' ה' אחרונה דש' הוי' עטרת בעלה כו'. וכמ"ש בזה"ב ברע"מ דקנ"ח ע"א לאו איהי מאנא לגביה אלא עטרה על רישיה כו'. ועל זה נאמר אני ראשון ואני אחרון, שלפעמי' בצירופי ש' הוי' היו"ד הוא סוף צירופי הוי' היינו שג' אותיות הו"ה הם קודמי' ליו"ד, ואז רומז לבחי' אני אחרון היינו כמו שהמל' הוא גילוי כל מדה וספירה, אמנם אני ראשון הוא כמו ש' הוי' כסדרן שהיו"ד הוא בראש התיבה ועז"נ א"ח עטרת בעלה שהוא עליית המל' בחכ' וכתר, וזהו לאו איהי מאנא לגביה, הכוונה בפי' לגביה הוא נגד בחי' וא"ו דש' הוי' והיא ראשונה דש' הוי' אלא עטרה על רישיה להיותה מתעלה בבחי' אני ראשון בחי' חכ' וכתר כו'. וזהו שבא בפסוק זה יודי"ן יתירים בתי' אסרי ובתי' בני להורות כי בחי' ה' תתאה תתעלה להיות

אסרי לגפן עירה: התחלת המאמר וחלקו הני' [שתי פסקאות הראשונות, ומפיסקא, והנה חלם יש לו שני שרשים] מיוסדים על ד"ה זה באוה"ת ויחי (כרך ה) תרט, א ואילך, [פיסקא, וזהו ג"כ ענין שבו ואחלמה] ופיסקא שלאח"י מיוסדים על ד"ה מציל עני מחזק ממנו בסי' מאמרי אדה"ז כתובים ח"א ע' לח ואילך – הובא ונת' באוה"ת ויחי שם]. ומפיסקא, והנה בפי' הפסוק הנ"ל [עד פיסקא: והנה חלם] מיוסד על יהל אור לתהלים ע' ריח"ט [ע"פ ברוך ה' אלקי ישראל].

המאמר הובא ונתבאר בד"ה זה בסה"מ תרע"ח ע' קבו ואילך.

גם צ"ל מ"ש בתיבת אסרי יו"ד יתירה: בד"ה זה באוה"ת ויחי שם: וז"ל מהרי"א וכבר כתבו המפרשים שיו"ד דאוסרי מיותרת וכן יו"ד דבני אתנו, והיא עירה במקום וא"ו. נקודת חולם הרמז שלה... להיות עטרת בעלה: ראה בארוכה אוה"ת ואתחנן ס"ע שפ"א. וראה גם לקו"ת ויקרא ו, ג. הוספות לתו"א מג"א קיח, ב. ושם: לפי שבחי' מל' היא בחי' נקודה ולפעמים היא כנקודת חיריק ולפעמים בחולם ע"ג האותיות. עי"ש.

ולכן כאן כשמדבר על ענין דלע"ל: בד"ה זה תרע"ח נוסף: והוא בכרכת יהודה שהוא בחי' מל'.

ספר תרליג – חלק א

צה

כמו ה' עילאה המקבלת מירוד, וכנודע מענין ביום ההוא יהי' שזו"נ יהיו בבחי' תרין ריעין דלא מתפרשין כמו אר"א, ור"ל שלכן יש בפסוק זה ב' יודין יתירים, ובב' תיבות נכתב החולם על ב' ההי"ן בת"י עירה ובת"י סותה בכדי שיהי' מרומז בפסוק זה ב"פ י"ה להורות שגם ה' אחרונה תקבל מבחי' יר"ד כמו ה"א ראשונה, לפי שאז תקבל מהירוד שהוא חכ' כיון שתהי' במדריגת הבינה ויותר כו' היינו מה שעכשיו בעטרה שעטרה לו אמו כו' תהיה היא עצמה העטרה לבעלה, וזהו ענין עטרת בעלה כו'. ונמצא כי מה שבירוד נברא העוה"ב שהיא בינה יומשך גילוי בחי' זה בעוה"ז, וכדכתי' ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם (תילי' ססי ק"ו).

והנה בפ"י הפסוק הנ"ל דברוך כו' מן העולם ועד העולם, יש בו שני פירושי', דהנה במשנה ספ"ט דברכות אמרו כל חותמי ברכות שהיו במקדש היו אומרי' ברוך כו' מן העולם כו' התקינו שיהי' אומרים מן העולם ועד העולם משמע מהעוה"ז שהוא מל' עד עוה"ב שהוא בינה. וכ"כ בע"מ במאמר חקיד ח"ה פ"ה שמטבע דמן העולם ועד העולם הוא מטבע שטבעוהו דוד המלך ע"ה ובית דינו דהיינו מן העולם מזמן אדה"ר ועד העולם ימות המשיח, אבל בבית שני בשביל חמשה דברים שחסרו בו לא היו חותמין תחלה מן העולם, ואח"כ החזירו הדבר ליושנו עכ"ל. ג' דמפרש מן העולם עוה"ז שהוא מל' ועד העולם עוה"ב בינה ה' עילאה דש' הוי' ולכן בבית שני שחסרו בו ה' דברי' שהם מבחי' ה' עילאה לא הי' חותמין תחלה, וכ"כ בעה"מ שי"א פכ"א. ואילו בזהר משמע להיפך פ"י מן העולם בינה ועד העולם מל', וכ"כ בהדיא פ' ויצא דקנ"ג ע"ב.

ו"ש לפרש דשניהם אמת דהנה יש בברוך ב' בחי', הא' מלמטלמ"ע כמ"ש בזח"ב פקודי דרס"א רע"א בענין ברוך דהתחלת שמר"ע שזהו מה שהמל' מתברכת ממה שנכללו בה העלאת מ"ן דחיות ושרפים ואופנים כו' וכמו הצמיחה ממה שנזרע כשיש בזה ברכה בתוס' וריבוי כו' וכמ"ש ויזרע יצחק כו'

וכנודע מענין ביום ההוא יהי' שזו"נ יהיו . . . כמו אר"א: ראה לקרית במדבר ז', ד. ראה כו', ב. תבוא מג, סע"ג. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' קכג. ובכ"מ.

והנה בפ"י הפסוק . . . מן העולם ועד העולם: הבא להלן [עד פיסקא ״והנה חלם יש לר״ן מיוסד על יהל אור לתהלים שם ע׳ רית״ט. וראה גם המשך חייב אדם לברך תרליח פ״ד ואילך (ע׳ ה)].

וכ"כ בע"מ במאמר חקיד: = וכן כתב בס' עשרה מאמרות במאמר חקור דין. כד"ה זה תרע"ח נוסף כאן הגה"ה: מ"ש בע"מ מאמר חקיד צ"ע דרש"י פ"י במשנה וכגמ' דבבית ראשון אמרו מן העולם והתקינו הוא שעזרא תיקן בבית שני לומר מן העולם ועד העולם.

דהנה יש בברוך ב' בחי': ראה עדי"ז בס' מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קצו. וראה גם לקרית ואתחנן ב, א. שהמל' מתברכת ממה שנכללו בה העלאת מ"ן: ביהל אור שם נוסף: ועמ"ש ע"פ והנה אנחנו מאלמים אלומים כו' [תוי"א וישב כח, א].

וכמו הצמיחה ממה שנזרע . . . וכמ"ש ויזרע יצחק: ראה בארוכה אוה"ת תולדות קלט, א"ב.

וימצא שם מאה שערי ויברכהו כו, הב' הברכה וההמשכה מלמעלמ"ט מכח"ב וכמ"ש ואני אברכם אני הוא אותיות אין שמשם דוקא נמשך ברכה זו כו, ודרך כלל אין הוא בחי' כתר שלמעלה מן החכ' ועמ"ש מזה בביאור ע"פ את שבתותי תשמורו. וז"ע שבברכת כהנים יש ברכה בראש וברכה בסוף, ברכה בראש הוא יברכך שהיא הברכה להיות הצמיחה והעלאת מ"ן והיא בבחי' מל' דאצי' ועי' נאמר רבכה כצמח השדה נתתיך וצמיחה זו היא בחי' אור חוזר מלמטה למעלה, ולפי שנעוץ סופן בתחילתן לכן העלאה זו דמל' עולה עד הכתר, ועי' נמשך אח"כ ברכה בסוף מבחי' ואני אברכם שהוא מבחי' הכתר דאור ישר מלמעלה למטה כו, וע' בלק"ת בד"ה כה תברכו ובהביאור. ועד"ז יובן פ"י ברוך כו' מן העולם ועד העולם אם הפי' מעוה"ז שהוא מל' עד עוה"ב שהוא בינה זהו כענין העלאת מ"ן שיהי' בברכה וריבוי כו' וכענין דכתי' יברכך ה' כו'. והפי' הב' שזהו מלמעלמ"ט מבינה עד מל' זהו הברכה וההמשכה מלמעלמ"ט וכענין ואני אברכם שנת' לעיל.

וכל זה הוא ברוך ה' אלקי ישראל, כי ישראל הוא תיבת לי ראש שכמו שבהראש הוא עיקר גילוי כלליות החיות ואח"כ ממנה נמשך לכל אבר לפי ערכו, כך עיקר הגילוי הוא בנש"י ובהם ועי' נמשך להיות מלך העולם, וזהו נוסח הברכה בא"י אלקינו שע"י היותו ה' אלקינו אזי נמשך להיות אח"כ מלך העולם. וזהו ג"כ ענין שנק' הנשמות בשם נר כמ"ש נר ה' נשמת אדם שנשמת אדם נק' נר שהיא הכלי לקבל בתוכו בחי' שמן ופתילה הוא שמן הטוב מקור חכ' עילאה, ע' בלק"ת פ' בהעלותך בד"ה ראיתי והנה מגורת זהב. וזהו שמן משחת קדש כמ"ש בד"ה מגורת זהב הנ"ל ובד"ה בהעלותך הראשון פ"ה שמושח את בחי' הקדש, והנשמות הם הכלים לקבל בחי' השמן הזה. ועד"ז יובן שע"י שנק' אלקי ישראל עי' נמשך מן העולם ועד העולם, ועוד כי ישראל הוא ת"ת בחי' בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה היינו מעת"י עד מל' א"כ הוא דוקא הממשיך מן העולם ועד העולם, וכן בבחי' ההעלאה

וכמ"ש ואני אברכם: בהבא להלן [עד התיבות, וע' בלק"ת בד"ה] ראה לקרית נשא כח, סעי' א והוא לשון הלקרית שם בשינויים קלים].

אני הוא אותיות אין: ראה לקרית במדבר ית, ג. שלח מז, ג. ס' מאמרי אדה"ז ענינים ע' קעט. ובכ"מ.

ועמ"ש מזה בביאור ע"פ את שבתותי תשמורו: לקרית בהר מד, ד.

וע' בלק"ת בד"ה כה תברכו ובהביאור: פ' נשא כו, ג. כו, א"ב. כת, סעי' א שם.

שבהראש הוא עיקר... החיות ואח"כ ממנה נמשך לכל אבר: ראה לקרית דרושים לר"ה נח, א. עטרת ראש בתחילתו. ובכ"מ.

עיקר הגילוי הוא בנש"י ובהם ועי' נמשך להיות מלך העולם וזהו נוסח הברכה: ראה תרא' בראשית ה,

רע"א. סה"מ תר"ל ע' שיא. וראה גם לקרית אחרי כו, א.

ע' בלק"ת פ' בהעלותך בד"ה ראיתי והנה מגורת זהב: דף לג, ב ואילך.

ובד"ה בהעלותך הראשון פ"ה: אוצ"ל פ"י. והוא בלקרית בהעלותך ל, סעי' ד. וראה גם שם לא, א.

קרח נד, ד. לעיל ד"ה בכ"ה בכסלו.

מלמטלמ"ע, וכמ"ש בת"א פ' וישב ע"פ ונתתי לך מהלכים ב' בחי' הילוך דתורה ותפלה מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע, והכל ע"י בחי' בריח התיכון כו'. ועו"ל כי יש ישראל זוטא הוא בחי' נער ישראל ויש ישראל סבא וכמ"ש בזח"ב ס"פ בא דמ"ג ע"א, והיינו ז"א וחכ' עילאה אבא, וא"כ פי' אלקי ישראל י"ל ע"ק אלקי של ישראל סבא כו'. וגם אם ישראל היינו ז"א ג"כ יש לפרש אלקי ישראל ע"ק או בינה.

והנה עפ"ז י"ל מה שאנו אומרים אהבת עולם אהבתנו זהו למעלה מבחי' אהבה רבה כדמשמע בתנא דבי אליהו ח"א רפ"ז אהבה רבה אהבתך לא נאמר כו' ע"ש, ובסש"ב משמע דאה"ע הוא למטה מאה"ר והוא מהאריו"ל במאור"א אות א' סי' ל"ז, ולפמ"ש שניהם אמת כי יש ב' בחי' עולם הא' מל' עלמא תתאה שורש עוה"ז שורש בחי' מקום הנק' עולם והוא למטה מאה"ר שהוא ז"א שם מ"ה, אמנם עלמא עילאה בינה עולם ארוך, שם פי' עולם ל' נצחיות וזהו ע"י התגלות ע"ק כמ"ש וע"י יתיב (דניאל ז' ט') וכת' אח"כ מלכותי' מל' עלם (שם כ"ז) והיינו כי אני ה' לא שנית, וכמ"ש וארשתך לי לעולם, וזהו נוח שאנן אהל כל יצען כו' כמ"ש בלק"ת סד"ה שובה ישראל השני בענין שובה עד כו', הנה אהבת עולם זו גבוה מאה"ר כו'. וא"כ פי' ברוך כו' מן העולם היינו שיהי' בעלמא תתאה הגילוי כמו בעלמא עילאה, ואז יקויים מ"ש ביום ההוא יהי"ה שלא יהי' כמו בש' הוי' יהי' ו"ה שה"א עילאה מקבלת מבחי' יו"ד וה"א אחרונה מקבלת מבחי' וא"ו, כ"א שיהי' ב"פ יהי' וזהו יהי"ה שגם ה' אחרונה תקבל מבחי' יו"ד כו'.

והנה חלם יש לו שני שרשים, א' ל' התחזקות כמו יחלמו בניהם (איוב סי' ל"ט ד') שפי' רש"י יחזקו, והמצודות ציון כ' ענין בריאות, כמו בריר חלמות (שכאיוב סי' וא"ו ו'), ובישע"י סי' ל"ח י"ו גבי חזקיה ותחלימני והחיני, ופי' רש"י ותחלימני תבריאתי ותחזקני. והפי' הב' ל' חלום, ובאכני החושן שבו ואחלמה, הרד"ק פי' שמי שנושא אבן זה יחלום חלומות, ואפ"ל כוונתו חלומות מעין נבואה. ובשורש ישע פי' שלתוקף מעלת אבן הנ"ל היות ערכה הון עתק תקרא אחלמה מל' ותחלימני לשון כח ואימוץ. וע' בד"ה ויגש אליו יהודא מענין אבן טוב המאיר, וי"ל שזהו ע"ד דכתי' ויתן עוז למלכו, שיומשך מבחי'

בת"א פ' וישב ע"פ ונתתי לך מהלכים: דף ל, ב. ורע"ד.

ובסש"ב משמע דאה"ע הוא למטה מאה"ר: פמ"ג.

בלק"ת סד"ה שובה ישראל השני: דרושים לשכת שובה סז, סע"ג.

והנה חלם יש לו שני שרשים: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה ד"ה זה באוה"ת וחי שם.

ותחלימני והחיני ופי' רש"י . . . ותחזקני: הובא ונת' בלק"ת ויקרא ו, ג. ושם: ועד"ז פי' רבינו בחי' בפ'

תצוה בענין אבן אחלמה וסגולת האבן הזאת שמוזקת את הלב כו'.

וע' בד"ה ויגש אליו יהודא מענין אבן טוב המאיר: לעיל ע' צ. וראה גם לק"ת שה"ש מח, א.

כתר במל' וכמ"ש בענין ועתה יגדל נא כח אד'. עוד כ' בשורש ישע הנ"ל כי ל' חלום הוא גם מהיפך ל' חזק להיות החלום סגור וחתום מבלי יפתח לפותרו, וע' בת"א בפ' וישב בד"ה שיר המעלות כו' היינו כחולמים שגלות מצרים נמשל לחלום, ולע"ל יהי' ותחלימני והחייני מל' חזק, וזה"ע החולם שבהה"ן שבפסוק זה.

וזהו ג"כ ענין שבו ואחלמה הנמשך ע"י גלות מצרים כי באמת י"ל שדוקא מבחי' החלום של הגלות דמצרים נמשך החולם והבריאות של הגאולה, וכמו שאמר אאומ"י רבינו ז"ל ע"פ ותחלימני והחייני כמשל החולם חלום שהוא הדמיון שבשכל בחי' הפסולת שבו יוצאים כל הלילה, אזי בקומו בבוקר יתחזק השכל ביותר ע"י, כנראה בחוש שבעת הקימה מהשינה כח השכל מאיר ביותר, וע' במד"ר פ' בראשית ס"פ י"ד איתא שבשעה שאדם ישן היא עולה ושואבת לו חיים מלמעלה עכ"ל. וי"ל דהא בהא תליא וכמ"ש בת"א פ' וישב שם שלפי שבשינה הוא הסתלקות המוחין כו' אז נשמתו מושכת לו חיים כו' נמצא השינה והחלום שהוא הסתלקות המוחין גורם החיזוק והבריאות אח"כ, וכל היום מתחלש מעט מעט, והטעם הוא שכל דבר שיוצא ממנו הפסולת ומתברר הדבר אזי יבוא בו תוס' כח וחיזוק, כמו השמרים שביין שכאשר יתברר היין מהם ויפלו השמרים למטה יתחזק היין בתוס' חיזוק יותר, הרי ע"י יציאת הפסולת ממנו בא בו כח גדול. וכן בחולי אשר יחלה האדם ויחלש הוא מחמת התגברות הפסולת שמתערבים ומזה יתחלש, וע"י שנפרד הפסולת ויוצא ע"י הזיעה מנקבי העור מזה יתחזק ויבריא ויבוא בו כחו הראשון בתוס' חיזוק כידוע. וכ"ז משל להבין מ"ש שיר המעלות כו' היינו כחולמים, שימי השעבוד בגלות מצרים הוא בחי' שינה לכנס"י כמ"ש אני ישינה, ובשינה הוא בחי'

וכמ"ש בענין ועתה יגדל נא כח אד': לקריית שלח לט, ב. מ, א.

חלום הוא גם מהיפך ל' חזק: ראה ד"ה זה תרע"ח: והוא היפך ענין הבריאות, שהרי בחלום ניכרים שני ענינים הפכיים שהשכל הבריא לא יניח זה והוא רק מצד חלישות כח השכל, דחזק ובריאות הוא שגילוי החיות הוא בריבוי וכמו הגבור הוא שהכחות שלו הן בהתגלות משא"כ החלוש כוחותיו בחלישות, וכמ"כ בעת השינה שהכחות מסתלקים ה"ה בחלישות ומשוי' יוכל להרכיב ענינים הפכיים כו', אמנם באמת הא בהא תליא שעי' החלום שהוא מצד החלישות נעשה מזה דוקא החזק והבריאות כו' והוא שעי' שהיינו כחולמים בזמן הגלות יהי' חזק ובריאות הגאולה.

בת"א בפ' וישב בד"ה שיר המעלות: דף כח, ד. ובשינויים בס' מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"א ע' קפד ואילך. אורה"ת מקץ (כרך ו) תתש, ב.

וכמו שאמר אאומ"י רבינו ז"ל ע"פ ותחלימני והחייני: בד"ה זה באוה"ת ויחי שם: , וכמו שמצאתי מכ"י דו"ח זצ"ל בשם אדמו"ר נ"ע ז"ל ע"פ ותחלימני והחייני. — והוא בד"ה מציל עני בס' מאמרי אדה"ו כתובים ח"א שם ע' לח ואילך. ופיסקא זו ושלאחר' תוכנם מד"ה מציל עני שם. וראה גם שם ע' קעט"קפ. מאמרי אדה"ו מארזיל ע' שח וע' שטו. סה"מ עת"ר ע' יא. המשך תעריב ח"ב ע' תרפו.

כמו השמרים שביין שכאשר יתברר היין מהם . . . יתחזק היין: ראה סידור עם דא"ח י, ג. מאמרי אדה"ו דברים ח"א ע' סו. ובארוכה אמ"כ ח"ג (הוצאת תשמ"ה) קל, סע"א ואילך.

ספר תרל"ג – חלק א

צט

החלום שהוא בחי' הבירורי' מנוגה דהיינו מה שנפל בשבה"כ מעולם התהו, והיינו בירור והפרדת הפסולת מכח עה"ד המעורב טו"ר שיונק מכני' מל' דאצי', ועי"ז אח"כ ויקץ כישן הוי' יתחזק בחי' חב"ד שבכנס"י, וזהו ותחלימני והחייני ל' בריאות וחזק.

וגם יש לפרש ותחלימני ל' חלום שע"ז בא החיזוק והבריאות וזהו שע"ז והחייני, וכמ"ש בפ' נצבים אם יהי' נדחך כו' עד למען חיך, ולכן החלום סימן יפה לחולי, וזה הי' רמז השינה של חוני המעגל ע' שנה שהראו לו התועלת שיהי' מזה צדיק כתמר יפרח כו' דסליק לע' שנין כו'. גם בתרגום יונתן ע"פ היינו כחולמים היך מרעיא דאתסיין, והיינו שע"י החלום בא הרפואה כו' והיינו כשיוצא הפסולת כנ"ל יתחזק הכוחות ומתנקים מכל פסולת כו'. ומזה יוכן למשכיל על ענין הטרדא העצומה במו"מ כל היום שטרדות אלו נמשכים מעולם התהו כי הטרדא הכל בדברים שנפלו בשה"כ כו' וכשמתפלל אח"כ מתברר הטוב מהרע והפסולת נפרד ע"י הטרדא כו' ולכן יומשך מזה חיזוק בתפלה בחילא יתיר ועמ"ש מזה ג"כ בת"א פ' נח בד"ה מים רבים לא כו'. גם מזה הטעם לפעמים נופלים על האדם מח' זרות אף שלא הי' לו רצון אליהם כו' וכשדוחה אותם וניעור מן החלומות שהם מח"ז הנ"ל מזה יבוא לו חיזוק, ואמנם דוקא כשחוזר וניעור מן החלומות וההבלים כו', עד כאן דברי אאזמ"י רבינו ז"ל. וההתבוננות היא שהרי כל הטרדות הוא בדברי' גשמיים והרי אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר גדל, וגבוה מעל גבוה שומר עד שכולם מקבלי' מבחי' מלכותך מלכות כל עולמים, וכת"י ואתה מחי' את כולם, ובנשמות כתי' וירם קרן לבני' עם קרובו אשר מזה יתעורר לבוא לבחי' אהבה ותשוקה לאוא"ס ב"ה עצמותו ומהותו כו'.

ובמ"א ביאר רבינו ז"ל שהחלומות שרשם מעולם התהו מבחי' עגולים כו' ויוסף שהי' פותר חלומות הוא המתקן מתהו לתיקון, וע"כ א"ש שע"י החלום יבא לבחי' ותחלימני כי אורות דתהו היו גבוהים מאד רק שנפלו הכלים ונשברו כו' אבל כשמתקנים בימי החלום אזי נמשך מזה ריבוי אור בעולם התיקון כו'.

ויקץ כישן הוי': בתהלים עח, טה: ויקץ כישן אד'. וראה סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' לג בשוה"ג.

בת"א פ' נח בד"ה מים רבים: דף ח, ד. ט, ד.

ובמ"א ביאר רבינו ז"ל: ראה תו"א וישב שם כח, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ה שם ע' קפה ואילך. אה"ת

מקץ תתשא, אי"ב. ד"ה ענין תהו ותיקון בס' מאמרי אדה"ז-ענינים ע' תל [ובהמ"מ שם בסוף הספר]. ובארוכה

תרי"ח יחי' קב, ג ואילך.

בימי החלום: ראה גם ס' מאמרי אדה"ז שם: שהימים האלה עד ימות המשיח שאו יוגמר הבירורים נק'

בשם חולם חלום ובימי משיח במהרה בימינו נק' בשם פתרון.

ומכ"ז יובן ענין החולם על הה"א, שמבחי' אני ישינה בגלותא דמצרים והיינו בחי' כחולמים יומשך בריאות וחוזק ולא תקרא עוד חולי חי', וכמ"ש רפאיני ה' וארפא כי מקור החולי מתערובות עה"ד טו"ר דק"נ ועז"נ והסירותי מחלה כו' והסירותי סתם י"ל כענין יכפר ולא נא' מי כו'. ולכן על אבן אחלמה ה"י חקוק עליו נפתלי שכת"י ב"י נפתלי אילה שלוחה שפי' בוח"א ויחי דרמ"ו דאשתלח מאתר עמיקא עילאה, שהוא כתר שזוהו כעין נקודת חולם, וכשיסיר המחלה אזי יקויים להיות בלע המות לנצח כו' וכמארז"ל נעקר יצה"ר מן העולם אין אופל וצלמות בעולם. וע' בס' קה"י בערך חולם כ' שהוא ת"ת דא"ק שמהן נעשה כתר דנקודים כ"כ בע"ח שער נקודים פ"ג, ובזה מתורץ מה דמבואר ברע"מ פנחס דרמ"ז ע"ב דחולם הוא כתר, ובזהר וכהארז"ל דנקודת חולם הוא בת"ת, ולפי הנ"ל שניהם אמת שהוא מבחי' ת"ת דא"ק ויורד לכתר דנקודים ומשם לכל הכתרי'. וע' בערך חולם הביא משער הניקוד למהר"י גוקיטלייא שסוד חולם הוא התנוצצות, ובחי' כתר נקודת חולם, ולפי כח ההתנוצצות מאצי' נקודת חולם כך יהי' חלומו אמיתי, אם מעט יהי' מיעוט חלומו קיים וע"ש שהאריך.

נמצא נתבאר כי חולם ההי"ן מורה על תוספת היודי"ן שבת"י אוסרי ובתי' בני שלע"ל ביום ההוא יהי"ה היינו שיהי' ב"פ י"ה ויתעלה ה' אחרונה דש' הוי' לקבל מבחי' יו"ד כמו ה' ראשונה שזה"ע ברוך כו' מן העולם ועד העולם כנ"ל.

על אבן אחלמה ה"י חקוק עליו נפתלי . . . שפי' בוח"א: ראה גם ארה"ת ואתחנן ע' שפא: והנה על אבן אחלמה ה"י כתוב יששכר לפי פירשי' ב' תצוה גבי איש על שמו וזהו כמו דברי התיק בסוטה פ' ואלו נאמרין דל"ו ע"א לענין האפוד, ויששכר הוא בחי' תורה שהוא בחי' תפארת, והחולם שעליו בחי' עטרת תפארת כתר תורה כו'. וכמד"ר במדבר פ"ב איתא נפתלי אחלמה וזהו כעין דעת רמב"ג בסוטה שם לענין האפוד, וגם ע"ז י"ל עפמ"ש בוח"א (כנ"ל בפנים).

וע' בס' קה"י: = קהלת יעקב. בדיה זה תרע"ח: ושייכות כ"ז לנקודת החולם הוא כמ"ש בס' קה"י. וט"ש שהאריך: כגוכי"ק נוסף כאן [ואחי"כ נרשם ע"ז: „אצ"ל" = אין צריך להעתיק]: ועוי"ל בס' אוסרי לנסן עירה בחולם הח"א ע"ד מ"ש בלק"ת בדיה שיר השירים ושם פי"ג [א, ד.] לשלמה בחולם הח"א מורה על חיבור ויחוד רז"ג, החולם מורה על בחי' דבר והח"א בחי' נוק' וז"ע השלום וההתחברות ע"ש, וכך הו"ע החולם דעירה שהו"ע אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו שנת' בוח"ג ויקרא דיה ע"ש, וכיון ששם הוי' הוא בעיר אלקינו נק' עירה בחולם.

בס"ד.

באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי אכלו רעי' שתו וגו', וסמך לי' אני ישינה ולבי ער. ופי' במד"ר במקומו דר"ח (שהוא דף ר"ו ע"ד ור"ז ע"א, ובפ' נשא קרוב לר"פ י"ג, וע' בפ' בראשית פי"ט), לגן אין כתיב כאן אלא לגני לגנוני למקום שהי' עיקרי בתחלה דעיקר שכינה בתחתוני' היתה, וזהו שאה"כ ויטע ה' אלקי' גן בעדן מקדם, וכת"י ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, וכת"י וישמעו את קול הוי' אלקי' מתהלך בגן לרוח היום שהי' גילוי אלקות בגן, וע"י חטא אדה"ר בעה"ד כת"י ויגרש את האדם ונסתלקה השכינה לרקיע הראשון, וע"י חטא קין נסתלקה לרקיע השני, חטאו דור אנוש נסתלקה לרקיע השלישי, וע"י חטא דור המבול והפלגה וסדומי' והמצרי' בימי אברהם נסתלקה לרקיע השביעי, וכנגדן עמדו ז' צדיקים אברהם יצחק יעקב לוי קהת עמרם משה והורידו השכינה למטה, אברהם משביעי לששי יצחק כו' עד משה שהורידה מרקיע הראשון

באתי לגני: מיוסד על ד"ה זה להצ"צ הנדפס להלן ח"ב בהוספות. [נמצא גם בכת"י 1063 שלא, א ואילך]. מאמר הצ"צ הנ"ל מיוסד על ד"ה זה בלקרי' שהי' לא, ד ואילך. ובשינויים בסידור עם דא"ח כו, ג ואילך. ובתוס' הגהות באוה"ת שהי' (כרך ב) ע' תעו ואילך.

המאמר נמצא גם בסה"מ תרמ"ד (הוצאת תשמי"ט) ע' רצז ואילך, בתוס' ב' הגהות [הגהות אלו נדפסו גם בפ"ע שם ע' רכב]. ובאריכות ובהוספות כסה"מ תרס"ד ע' עדר ואילך (הנחה מרשימות השומעים, ומתחיל: אני ישנה).

בכור תרל"ג נמצא לפני המאמר עלה בודד בטכניק כ"ק אדמיר מהורשיב ג"ע, ובו התחלה אחרת להמאמר [וניכר מצורת הכתיבה שהתחלה זו נרשמה ע"י כ"ק אדמיר מהורשיב בסמיכות לאמירת המאמר בשנת תרס"ד]. וז"ל:

אני ישינה ולבי ער, ואי' בוותר אני ישינה בגלותא דמצרים כו', ובמד"ר אני ישינה מן המקדש ולבי ער לבתי כנסיות ובתי מדרשות, וצ"ל שייכות חדרשות וליז, ושייכות ענין בתי כנסיות ובתי מדרשות לאני ישינה בגלותא כו'. וצ"ל תחלה מיש קודם לזה באתי לגני כו'. לתחילת המאמר ראה ד"ה באתי לגני תרנ"ח. הישי"ת.

במד"ר במקומו דר"ח (שהוא דף ר"ו ע"ב ור"ז ע"א): דכ"ח בדפוס אמשטרדם ת"א שהוא דף כ"ז בדפוס שקלאוו תקע"ד.

עד משה שהורידה . . . לארץ . . . שהוא ענין גילוי השכינה בבית המקדש: בד"ה זה תרמ"ד נוסף כאן הגה"ה: ומה שלא חשיב מה שהי' מית ע"י משה דכת"י וירד הוי' על הר סיני, וי"ל דהגילוי דמית הי' רק לפי שעה. ועוד י"ל ע"פ מ"ש בד"ה וירד הוי' (מ"ג) אות ח' יעו"ש [וז"ל שם: דהנה ידוע ההפרש בין מית להגילוי דלעיל שהגילוי שבמית נק' מלמעלמיט והגילוי דלעיל נק' מלמטלמי"ע, דבמית הגם שהי' גילוי אלקות למטה, מ"מ המטה הי' במקומו שלא נזדכך כלל אלא הוא מטה כמו שהי' מקודם. ולעיל יהי' מלמטלמי"ע פי' שהמטה יזדכך ויהי' במקום המעלה והיינו שהמטה יהי' כלי לגילוי אוראים וכיזוע דלעיל יהי' הגוף הגשמי כלי לאוראים הטוכ"ע, משאי"כ במית שהגם שהי' גילוי אלקות למטה מ"מ לא הי' המטה כלי לזה כלל לקבל בפנימיות]. וידוע מה שבבואר בכ"מ שהמקדש הי' מעין לעיל שהמטה נזדכך והי' כלי לגילוי אור הטוכ"ע. והגם שבדרוש זה מבואר לקמן המשל על השראת אלקות שבבהמ"ק כמו שעיקר השראת הנפש במוח שבראש, ואי"כ הי' בבהמ"ק גילוי בחי' ממכ"ע לבד. אך הרי ברוב דרושי' מבואר שבבהמ"ק הי' גילוי בחי' א"ס הטוכ"ע, וגם בדרוש זה לקמן מבואר שבבהמ"ק האיר פנימיות שם הוי', וי"ל שהכוונה ג"כ בחי' א"ס

(מלמטלמ"ע) לארץ. וזהו דכתיב ושכנתי בתוכם שהוא ענין גילוי השכינה שהי' בבית המקדש, וזהו באתי לגני למקום שהי' עיקרי בתחלה.

ולכאו' צ"ל מה"ע בהמק"ד לגן, וע"פ פשוט י"ל למקום שהי' עיקרי בתחלה היינו בארץ שעיקר שכינה בתחתוני' היתה (ועי' ביפ"ת שמתרץ מה שקשה מהרבות שע"פ כל אשר חפץ כו' השמי' שמי' לה' והארץ כו' וממארז"ל לא ירדה שכינה למטה מעשרה), אך באמת ית' לקמן אי"ה עוד פי' בזה.

והנה כדי שיהי' גילוי השכינה בבהמק"ד הי' ע"י ג' בחי' שהם אריתי מורי עם בשמי, אכלתי יערי כו', שתיתי ייני כו', פי' אריתי מורי עם בשמי פי' במד"ר שהוא קטורת הסמי' וקומץ הלכונה, אכלתי יערי הוא איברי עולה והקטר חלבי' ואמורים דקדשי קדשים, שתיתי ייני הוא בחי' נסכים. וע"ז משיבה כנסי' אני ישינה, ופי' בזח"ג אמור דצ"ה ע"א אני ישינה בגלותא דמצרי', והיינו שבמצרי' ובבל לא הי' מאיר גילוי אלקות, אבל מ"מ ולבי ער, ופי' במד"ר במקומו ולבי ער לבתי כנסיות ובתי מדרשות, כי משחרב בהמק"ד אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה. ועפ"ז יתפרש הפסוק דבאתי לגני גם עכשיו, דפי' דבאתי לגני הוא לג"ע. דהנה איתא בזהר דבפלות לילה קוב"ה אתי לאשתעשע עם צדיקא בגינתא דעדן, ומפני מה בחצות דוקא לפי שאז מתעוררים בעלי תורה לעמוד משנתם ולעסוק בתורה, ולכן אז בחצות דוקא קוב"ה אתי כו', וה"ז כמו העבודה בבהמ"ק שהיו תורמין את הדשן מחצות לילה.

והענין הוא, דהנה שורש ההפרש שבין זמן בהמ"ק לגלות בבל הוא כענין ההפרש בין יום ובין לילה, שגלות בבל נמשל ללילה כמ"ש אמר

הסוכ"ע, יעו"ש לקמן היטב וניל ברור שהכוונה כן. [וראה עדין בסה"מ מלוקט ח"ג ע' נו. חיו ע' ז. ועוד]. גילוי השכינה שהי' בבית המקדש: כ"ה הלשון גם בדי"ה באתי לגני הישי"ת. ובסה"מ מלוקט חיו ע' פט הע' 6 מציין: לכאורה הוליל במשכן, או במקדש (כלשון הפסוק). ולכאורה יש לומר דזה שאומר בבית המקדש הוא כי המשכן הי' דירת עראי, ועיקר השראת השכינה היתה בבית המקדש. אך באמת ית' לקמן אי"ה עוד פי' בזה: לקמן פיסקא: וזהו באתי לגני לפי המד"ר. ובדי"ה באתי לגני להצ"צ הנ"ל: באתי לגני היינו גילוי השכינה שהי' בבית המקדש ונקרא גני היינו לפי שהוא כמו הגן שהי' בו גילוי אלקות ג"כ.

אכלתי יערי הוא איברי עולה והקטר חלבי' ואמורים: בדי"ה באתי לגני להצ"צ הנ"ל: יערי הוא ענין עולה שהיא כולה כליל ודבשי הוא בחי' חלב ואמורים של שלמים חטאת ואשם שהם נקטרים ע"ג המזבח (וראה ד"ה זה באוה"ת שה"ש שם ע' תפד).

אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה: בדי"ה זה תרמ"ד נוסף כאן הגה"ה: ועמ"ש בלקו"ת ד"ה את קרבני לחמי הא' ובתי"א ד"ה ואתה תצוה שע"י תורה נמשך גילוי שהי' בבהמק"ד היינו מה שפועל בעבודה בנפש האדם ומשה הוא הממשיך את התורה, ועפ"ז יתורץ מה שלא חשיב במדרש באתי לגני הנ"ל מה שמשך המשיך התורה (שעצם התורה הוא גילוי אלקות וד"ל. ואי"ז הקושי' דהגיה דלעיל) וי"ל כמו שמבואר כאן שע"י הי' גילוי דמקדש, ועדיין צ"ע היטב בהדרושים הנ"ל. ע"כ.

ועפ"ז יתפרש . . . גם עכשיו דפי' דבאתי לגני הוא לג"ע: ראה ד"ה זה בלקו"ת שה"ש שם לא, ד.

שומר אתא בוקר וגם לילה (ישעי' ס"י ק"א י"ב) שנמשל זה"ג ללילה. ובהמק"ד נמשל לאור היום, שהרי ארז"ל בב"ר פ"ג ע"פ ויקרא כו' לאור יום אלו מעשיהם של צדיקים, ומה הן מעשיהם של צדיקים ארז"ל בכתובות ד"ה סע"א גדולי' מעשה צדיקים ממעשי שמי' וארץ דאלו כו' ובמעשה צדיקי' כתי' מקדש כו' כוננו ידיך ב' ידות, הרי דמעשה צדיקים הוא בנין בהמק"ד, א"כ מה שאמרו ע"פ לאור יום זהו מעשה הצדיקי' הכוונה על בהמק"ד שנק' מעשה צדיקים בגמ' כתובות, והוא הנק' ברבות אור יום, נמצא נמשל בהמק"ד לאור יום, ולחושך קרא לילה קאי על הרשעים שהחריבו את בהמק"ד, והיינו כמו שבאור היום מאיר אצל כל אדם בחי' אור הנפש בגילוי, כמו בעסקו במו"מ שביום הולך ועושה הכל, ואפי' בתורה (למ"ד לא איברי לילה אלא לשינתא) אינו דומה יום ולילה, שהרי ביום מאיר אצלו כל החושים שלו משא"כ בלילה שהוא זמן השינה הרי אז מסתלקים המוחין ואינם מאירי' כלל ולא נשאר אצלו כ"א כח המדמה לבד שהוא רק קיסטא דחיותא, והיינו הכח מה שהוא חי לבד, אבל יתרון המדבר על הבעל חי שהוא בחי' נפש המדברת, וגם נפש השכלית אינו מאיר אז כלל, ונמצא בעת השינה נגרע מעלת המדבר להיות כחי לבד, וגם בבע"ח יש הפרש בין יום ולילה. ועד"ז יובן בהפרש שבין זמן שבהמק"ד קיים לזמן שאין בהמק"ד קיים שהוא כמו ההפרש בין יום ללילה, שבהמק"ד נמשל לאור היום שאז מאיר אור השכל וכל החושים, משא"כ כשאין בהמק"ד קיים נמשל לשינה שאינו מאירים החושים כו'.

וביאור הענין להבין ההפרש בין זמן בהמק"ד לגלות ככל, ובין בהמק"ד לכלליות העולם, שלכאור' הלא כתי' את השמים ואת הארץ אני מלא, ואמרו בזהר דלית אתר פנוי מיני' א"כ מה ההפרש בין בהמק"ד ששם הי' השראת השכינה ובין כלליות העולם מאחר דלית אתר פנוי מיני'. אך הענין הוא, דזהו כמו ענין ההפרש בין השראת הנפש כמוח שבראש לגבי השראתה בכל איברי הגוף, שהרי אנו רואי' שגם צפורני הרגל מקבלים חיות מהנפש דאל"כ מהיכן הם חיים, ומ"מ עיקר השראת הנפש הוא כמוח (או בלב, ותלוי בפלוגתא דדוד ושלמה) (וכמדומה) שר"א ור"י פליגי היכן החכמה שרוי' אם בלב או במוח), ולכן אנו רואים שהמוח שבראש מרגיש כל כאב, גם הכאב

(למ"ד לא איברי לילה אלא לשינתא): בד"ה זה באוה"ת שהיש שם: כמ"ש במ"א שבזמן בהמ"ק לא איברי לילה אלא לשינתא, אבל עכשיו לא איברי לילה אלא לגירסא.
 בלילה שהוא זמן השינה . . . רק קיסטא דחיותא: ראה בארוכה אוה"ת מגילת אסתר (הוצאת תשי"ג) ע' רצג ואילך. ד"ה חייב אינש תרלי"ט. סה"מ עטר"ת ע' דש ואילך. תרפ"א ע' קפח ואילך. הש"ת ע' 5 ואילך. תשי"ג ע' 118 ואילך. תשי"ח ע' 115 ואילך. ועוד.
 ההפרש בין . . . בהמק"ד לכלליות העולם: בהבא להלן ראה בארוכה תניא פנ"א ואילך. ד"ה ועשו לי מקדש תש"ג.
 (וכמדומה) שר"א ור"י פליגי היכן החכמה שרוי' אם בלב או במוח: בילקוט שמעוני ריש משלי: היכן

הנעשה בצפורני הרגל ההרגש הוא כמו שבראש, לפי שעיקר השראת הנפש הוא כמו שבראש, ומשם נתפשט החיות גם עד צפורני הרגל כו'. ועד"ז יובן ההפרש שבין בהמק"ד ובין כלליות העולם, שהגם שלית אתר פנוי מיני מ"מ עיקר השראת אלקות ה' במקדש שצמצם שכינתו בין שני בדי הארון כו', וה"ז ע"ד השראת הנפש כמו שבראש.

וזהו שנמשל הבהמק"ד לאור היום, והיינו כמו שבאור היום מאיר השמש כמ"ש את המאור הגדול לממשלת היום, כמו"כ יובן במקדש שהאיר שם בחי' שמש הוי', ששם הוי' נמשל לשמש, וכמו שבאור היום מאיר השמש כן האיר בבהמק"ד בחי' שם הוי', משא"כ בכלליות העולמות לא נזכר רק שם אלקים כמ"ש בראשית ברא אלקים, ול"ב פעמי' נזכר שם אלקי' במע"ב, אבל שם הוי' לא נזכר כלל במע"ב רק לאחר שבת דכתי' תחלה ויכל אלקים שנכלו הצמצומים דשם אלקים ואז ה' שבת שנק' שבת להוי' כמשנ"ת במ"א, ואחר שבת נא' ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמי', אבל במע"ב בריאת העולם לא נז' שם הוי' כלל. אבל במקדש האיר בחי' שמש הוי' כמ"ש וכבוד הוי' מלא כו', ולכן ה' גילוי אותות ומופתים יוצאים מדרכי הטבע, לפי שאלקי' בגימ' הטבע שהוא ג"כ אלקות וכמ"ש בתשו' ח"צ, רק שבחי' זו היא בחי' הסתר והעלם שע"י בחי' זו מתנהג העולם שהוא ל' העלם, אבל בבהמק"ד שהאיר שם הוי' ה' גילוי אותות ומופתים יוצאים מדרכי הטבע.

וזהו באתי לגני לפי המד"ר, והיינו כמו בגן דכתי' ב' בנטיעתו שם מלא כמ"ש ויטע ה' אלקי' גן, שהי' בגן גילוי אלקותו ית' כמ"ש וישמעו את קול ה' אלקי', רק שע"י החטאים סלקו השכינה עד רקיע השביעי כו', אבל ע"י הו' צדיקים הנ"ל עד משה שהוריד השכינה לארץ זהו באתי לגני למקום שהי' עיקרי בתחלה כו'.

ועפ"ז יובן ג"כ שורש הפרש בין בהמק"ד ושלא בזמן הבית. דהנה בבהמק"ד כתי' שלש פעמי' כו' פני הוי' אלקיך, שהאיר שם פנימיות

היא החכמה מצוי' ר' אליעזר אומר בראש ר' יהושע אומר כלב. הובא ונת' בסה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' שכ. וראה גם לקו"ת מטות פה, ב. אוה"ת ויקהל ע' ב'קפה וע' ב'רה.

שם הוי' לא נזכר כלל במע"ב רק לאחר שבת . . שנכלו הצמצומים . . כמשנ"ת במ"א: ראה אוה"ת בראשית (כרך ג) תקיא, א. סה"מ תרל"ד ע' קה ואילך. ס"ע עדר ואילך. תרמ"ז ע' נח ואילך. תרפ"ד ע' קפט ואילך.

שאלקי' בגימ' הטבע . . וכמ"ש בתשו' ח"צ: ס"ח. והובא גם בסה"מ תרע"ח ע' פח. תר"צ ע' קסו. סה"מ מלוקט ח"ה ע' קח. וראה גם סה"מ מלוקט ח"ג ע' ריג, ובהנסמן שם.

בגן דכתי' ב' בנטיעתו שם מלא: בשולי הגליון נרשם בנוכח"ק: שם מלא שם הוי', ובבהמק"ד כתי' יראה כו' את פני הוי'.

ועפ"ז יובן ג"כ שורש הפרש: בהבא להלן בפיסקא זו ושלאחר' ראה ד"ה זה בלקו"ת שה"ש שם.

שם הוי' כו', אבל כשאין בהמק"ד קיים כתי' ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא שבחתי' הפנימיות אינו מאיר, ומוסתר ונעלם בכחתי' יום ההוא שהוא עלמא דאתכסיא. והענין הוא, דהנה איתא שבזמן גלות בבל אין השם שלם, ופי' בלק"ת פ' ראה בד"ה ראה אנכי שאין בחי' י"ה מאיר בו"ה, והיינו כי י"ה הוא בחי' עלמא דאתכסיא, וכמ"ש בת"ז חכמה מוחא איהו מחשבה מלגאו בינה לבא ובה הלב מבין ועל אילין תרין כתי' הנסתרות להוי' אלקינו, אבל בחי' ו"ה הוא נגלית, וכמ"ש והנגלות לנו ולבנינו פי' ו"ה דש' הוי' הם נגלות לנו כו'.

והענין הוא דהנה מבשרי אחזה, שהרי אנו רואים שהמדות מתגלים ע"י הדבור, שהרי כשהאדם הוא בכעס מדבר דבורו בכעס, משא"כ כשהוא באהבה עם זולתו מדבר עמו בפנים שוחקות ובנחת והשקט, כי זהו מילתא דלא שכיחא שיעצור רוחו ולא יתגלה בדבורו איך ומה הוא כו', משא"כ ענין החכמה והשכל אינו מוכרח כלל שיתגלה בדבור ההשכלה שהשכיל או שיהי' גם מוכח מדבורו שהשכיל השכלות, שהרי יכול לישב בעצמו ולהשכיל השכלות ולהבין ברוח בינתו ואעפ"כ לא יהי' מוכח כלל בדברו עם זולתו שעסק בזמן ההוא בהשכלת איזהו דבר, שיכול לעצור א"ע מבלי יתגלה כלל בדבורי פיו כו'. ועד"ז יובן בנמשל למעלה הענין שבחתי' המדות מתגלי' בדבור, והיינו דכתי' ששת ימי' עשה כו' ולא כתיב בששת ימי' שששת ימי' הם ששה מדות עצמם נתגלו בדבור דעשרה מאמרות הם הלב"ב אלקי' שנו' במע"ב, וכתי' עליהם בדבר ה' שמי' נעשו, שע"י הדבור והמאמר ע"י נתגלו מדותיו ית', יום ראשון האיר חסד, ויום שני גבורה ולכן בו נא' יהי רקייע ויהי מבדיל כמ"ש במ"א, ובשלישי ת"ת כו', וזהו ענין ר"ה דש' הוי'. אבל בחי' י"ה אינם שייכים לעולמות, וגם קודם שנברא העולם הי' בחי' חו"ב שע"ז אמר בת"ז אנת הוא חכים ולא בחכי' ידיעא כו' מבין ולא כבינה ידיעא כו', ומ"ש כולם בחכמה עשית זהו הארת החכ' שמאיר במדות, וע"ז נא' ג"כ חסד אל כל היום, פי' אל הוא נהירא דחכמתא המאיר בבחי' חסד וזהו שהאיר בבריאת העולם, אבל בחי'

ומוסתר ונעלם בכחתי' יום ההוא: ראה תו"א מג"א צד, ד. מאמרי אדהאמ"צ נ"ך ע' חיג ואילך. וראה גם סה"מ מלוקט ח"ד ע' קפד ואילך. לקו"ש ח"ז ע' 41 ואילך.
בלק"ת פ' ראה בד"ה ראה אנכי: דף ית, ג. וראה גם ד"ה זה כסה"מ תרכ"י (הוצאת תשמ"ט) ע' ריא. לקמן חלק ב' ד"ה ראה.

ענין החכמה והשכל אינו מוכרח כלל שיתגלה בדבור: בד"ה אני ישינה תרס"ד נוסף: רק ניכר בו צהיכות הפנים (ער איז א גיהויכניער בכלל) שהו"ע התגלות החיות (לעבעדיקייט) אבל לא התגלות המוחין שהרי לא גילה זה בהדיבור וגם לא ניכר כלל שהשכיל השכלה, ורק כשהוא בעל התפעלות אזי הוא מגלה את השכל שהשכיל בהדבור דאז הרי סיבת הגילוי הוא מצד המדות ולא מצד המוחין. כי המוחין מצ"ע אינם בהכרח שיתגלו בהדבור.

יום ראשון האיר חסד ויום שני גבורה... כמ"ש במ"א: ראה תניא שעהיחזיה"א פי' (פו, ב), ובהמובא בליקוט פירושים ומ"מ לשם. מאמרי אדה"ז פרשיות ח"ב ע' תשיח. סה"מ תרכ"ח ע' ב ואילך. סה"מ תרצ"ז ע' 216 ואילך.

חכמה עילאה אינו שייך לעלמין דאתגליין כלל, ועז"נ מאד עמקו מחשבותיך שהם בבחי' עומק כו'. וזהו שאה"כ כי אמרתי עולם חסד יבנה וכת"י זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, פ"י שרחמי' וחסדי' הם שייכים לעולמות, וכמשל באדם שענין המדות הם גילוי לזולתו, שהרי אינו שייך לומר שמתחסד עם עצמו או מרחם על עצמו כ"א על זולתו דוקא וכמ"ש מזה במ"א באורך כו', וכמו"כ יובן למעלה שענין המדות הם שייכים לברה"ע, וזהו זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, אבל חו"ב הוא מאד עמקו מחשבותיך, ועז"נ ממעמקים קראתיך הוי' שצריכי' לקרות בחי' י"ה דש' הוי' מבחי' עומק הנ"ל דעמקו, כאדם שקורא לאחד מבית לחוץ כו'.

וזהו ההפרש בין בהמק"ד ובין [זה"ג] כו', שבבהמק"ד ה' היכל קדש הקדשי', פ"י קדשים הוא חו"ב וקה"ק הוא בחי' כתר, שכללותם הוא י"ה דש' הוי' שהיו"ד יש בו קש"י, ובחי' זו ד"ה שהם עלמא דאתכסיא האיר בבהמק"ד. אבל כשאין השם שלם היינו שאינו מאיר בחי' י"ה, כ"א בחי' ו"ה. ובאמת בזה"ג גם בחי' פנימיות המדות אינם מאירים, שהרי כתי' כרחל לפני גוזזי' נאלמה, שרק בחי' חיצונית מבחי' וא"ו שהוא ששה מדות וה"א הוא בחי' הדבור מאירי' להנהגת העולמות, אבל בחי' פני הוי' עז"נ אסתיר פני בחי' הפנימיות בבחי' יום ההוא הוא בחי' עלמא דאתכסיא כו' שהרי מסתלק קוב"ה לעילא ולעילא.

ועל זה נאמר אני ישינה בגלותא דמצרי' ובכל שאינו מאיר בחי' הפנימיות כו', ומ"מ ולכי ער שפי' במד"ר לבתי כנסיות ובתי מדרשות, שע"י תורה ותפלה גם עכשיו לבי ער, כי אורייתא מחכ' נפקת, וגם ארז"ל אלפים שנה קדמה תורה לעולם שנא' ואהי' אצלו שעשועי' יום יום היינו בחי' אאלפך חכ' אאלפך בינה, שזהו בחי' י"ה, וגם יש בה מבחי' השעשועים העצמיים שהוא בחי' תענוג. וזהו שארז"ל ע"פ יקרה היא מפנינים יקרה היא מכה"ג שנכנס לפני ולפנים, והיינו כי הכה"ג הוא רק נכנס לפני ולפנים, אבל התורה היא בחי' פני ולפנים עצמה כנ"ל שיש בה בחי' ג"ר בחי' י"ה עם הקש"י בחי' שעשועים כו'.

זכור רחמיך וחסדיך . . שייכים לעולמות . . וכמ"ש מזה במ"א באורך: לקוית מסעי צג, רע"א. ד"ה ושאתם מים להצ"צ (נדפס בקונטרס בפ"ע - ברוקלין תש"נ). - נמצא בשינויים קלים לקמן חיב ד"ה ושאתם. סה"מ עורית ס"ע קסח ואילך. תשי"ח ע' 272. ועוד.

ממעמקים קראתיך . . כאדם שקורא לאחד: ראה לקוית דרושים לר"ה סג, ב. דרושים לשבת שובה סו, סע"ד. וראה גם לעיל ד"ה ויצב.

ובחי' זו ד"ה שהם עלמא דאתכסיא האיר בבהמק"ד: בד"ה זה באוה"ת שה"ש שם: דגם בבית שני שהוא ה' תתאה עכ"ו בו עצמו ה' מאיר מעלמא דאתכסיא ולכו בביהמ"ק ה' נקרא השם ככתבו כו'.

והנה נת' לעיל שכדי להיות גילוי השכינה בבהמק"ד זהו ע"י ג' דברי, אריתי מורי, אכלתי יערי, שתיתי ייני, כמ"כ יובן זה בעבודת ה' גם עכשיו. דהנה אריתי מורי הוא בחי' קטורת, ואכלתי יערי הוא בחי' קרבנות, וההפרש שבין קטורת לקרבנות, שהקטורת הם בחי' ריח לבד שהוא דבר שהנשמה נהנית ממנה, משא"כ האכילה הוא מה שנכנס בפנימיות להוסיף חיות הדם שבו הנפש להחיות הגוף. וביאור הענין בעבודה צ"ל ב' בחי' מס"ג שבק"ש, הא' הוא למס"ג באחד, והב' הוא מ"ש אח"כ ובכל נפשך שארוז"ל במשנה ספ"ט דברכות אפי' נוטל את נפשך, שלכאו' מה"ע ב' מס"ג אלו. ובכדי להבין ענין למס"ג באחד צ"ל תחלה פי' וענין אחד. דהנה אחד הוא בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן פי' שאינו בחושבן ע"ס כלל ואינו שייך לעולמות, כי כלליות התהוות העולמות ואפי' עולמות עליונים הוא רק מבחי' שמו לבד, ועדין בשכמל"ו שמבחי' שם מכבוד מל' נתהוו כלליות העולמות, וגם על בחי' שם זה נאמר כי נשגב שמו לבדו שגם שמו הוא רק בבחי' נשגב כו', אבל וירם קרן לעמו כו' לבני' עם קרובו שקרבן להיות עם קרובו, וכמארז"ל במד"ר פ' ואתחנן ע"פ אשר לו אלקי' קרובי' אליו, והיינו לבחי' ש' הוי' שהוא שם העצם כו'. ולזאת כאשר יעמיק דעתו בהתבוננות זו יבוא לבחי' רצוא ותשוקה ליכלל וליבטל בבחי' אוא"ס עצמותו ומהותו מבלי יחפוץ בשום דבר זולתו וכמ"ש ועמך לא חפצתי, וזהו ענין קטורת מלשון והי' הקשורים ליעקב, וכמו שא' רשב"י בחד קטירא אתקטרנא ב"י אחידא ב"י להיטא כו' שהוא בחי' התקשרות הנפש לאלקות כו', וז"ע למס"ג באחד. ואמנם הנה התבוננות זה פועל רק לנה"א שהוא חלק אלקה ממעל כמ"ש כי חלק הוי' עמו, ולכן ע"י התבוננות זו הנ"ל ה"ה מתפעלת לבא להיות בבחי' התקשרות לאלקות, ע"ד והי' הקשורים, בחד קטירא כו', אבל הנה"ב להיותה גשמי' אינה מתפעלת מזה, מה גם שאינה מבינה התבוננות זו כל כך כי הגשמי' א"א לו להבין רוחניות דבר מה בקירוב איך ומה כו'. ואי לזאת תקנו בשתים לפני' שלפני ק"ש בכרכה ראשונה שהוא פי' וביאור על תי' ה' אחד כמ"ש במ"א איך שהאופנים וחיות הקדש הם בבחי' רעש גדול בבחי' הביטול לאלקות, ועי"ז מתפעל גם נפשו הבהמית להיות כי שרשה משמרי האופנים וכשמתבונן איך ששרשו

אכלתי יערי . . בעבודת ה' גם עכשיו: ראה גם המשך תעריב חיג ע' איתנא ואילך.
 וההפרש שבין קטורת לקרבנות: ראה לקרית נשא כט, א. המשך תעריב ח"א ע' תכט ואילך. סה"מ מלוקט ח"ב ע' ככב ואילך, ובהנסמן שם.
 ב' בחי' מס"ג שבק"ש . . למס"ג באחד . . ובכל נפשך: ראה תריא וישב כט, ב. לקרית ויקרא ג, סע"א-ב. שה"ש א, אי"ב. ועוד.
 וירם קרן לעמו . . אלקי' קרובי' אליו: ראה בארוכה סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' לא ואילך.
 בחד קטירא אתקטרנא ב"י אחידא ב"י להיטא: כסה"מ מלוקט שם – מציי"ן ע"ז: לשון זה הובא בכ"מ בדא"ת, ולע"ע מצאתי באדרא זוטא (זחיג רפח, א): פתח ר"ש ואמר כו' בחד קטירא אתקטרנא ב"י בקוב"ה כו'. ושם (רצב, א): נשמתי ב"י אחידא ב"י להיטא.
 בשתים לפני' . . שהוא פי' וביאור על תי' ה' אחד כמ"ש במ"א . . ועי"ז מתפעל גם נפשו הבהמית: ראה

ומקורו הוא בטל בתכלית הנה עיי' נעשה גם אצלו הזזה ממקומו שיסכים לבחי' הביטול.

וב' בחי' אלו ז"ע אריתי מורי כו' ואכלתי יערי כו', אריתי מורי עם בשמי
 הוא בחי' קטורת הוא בחי' ביטול דנה"א בבחי' למס"נ באחד, שזהו בחי'
 ריח דבר שהנשמה נהנית ממנה, ובעבודה הוא בחי' אתכפיא שהוא בחי' מס"נ
 כי מה לי קטלא כולא או קטלא פלגא כו', שהוא בחי' האתכפיא בסור מרע
 ועשה טוב בזהירות במל"ת בכל הדקדוקי' ובשמירת מ"ע בבחי' אתכפיא היינו
 ללמוד יותר מרגילותו, וזהו שארז"ל אינו דומה שונה פרקו מאה פעמי' לשונה
 פרקו מאה פעמים ואחד שנת' בסש"ב פט"ו שזהו מחמת אתכפיא יותר
 מרגילותו כו', וכן בנתינות הצדקה יותר מטבעו כו', ובבחי' עבודה הנה
 אתכפיא הוא יותר נעלה מבחי' אתהפכא, וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ קחו מאתכם
 תרומה. ובדרך פרט מורי ובשמי הם מל"ת ומ"ע, מורי הוא בחי' האתכפיא
 במל"ת בדברים האסורי', וה"ז כמו המור שנעשה מחי' טמאה, ע' בת"א במג"א
 בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא השני. וגם מורי הוא ל' מרירות על ריחוקו
 מה' ואיך שנפשו האלקית שהיא חלק אלקה ממעל ירדה מאגרא רמה לבירא
 עמיקתא הוא הגוף ונה"ב המעלימי' כו', ועיי' התעוררות בבחי' מרירות על
 ריחוקו עיי' יהי' לו בנקל יותר לבא לבחי' אתכפיא לעצור את רוח תאותו רוח
 עוית להזהר גם מדקדוק קל שבזהירות מל"ת (והיינו איך ימלא את לבו ללכלך
 הנה"א עוד בלבושי' צואים כו', די ירידתו בהתלבשות הגוף שהוא ממשכא
 דחויא כו', ולכן עיי' שיזכור זאת לעצמו יהי' זה עצה לו שיוכל לסגף א"ע כו'),
 וזהו אריתי מורי כו'. ובשמי הוא בחי' הבושם מכל שאר עצי הגן, שהוא בחי'
 העונג מקיום מ"ע בכל פרטי' וכוונותי' כו'. ועיי' שפועל בעצמו בחי' האתכפיא
 בסור מרע ועשה טוב עיי' זוכה להיות בבחי' ריח חזק שמשיב את הנפש, פי'
 משיב את הנפש שממשיך המשכות אוא"ס מבחי' חד ולא בחושבן בבחי' חכ',
 כי לגבי אוא"ס גם החכמה כעשי' גשמית נחשבת כמ"ש כולם בחכ' עשית כו',
 ואי לזאת כדי שיהי' נמשך המשכת אוא"ס בבחי' חכ' זהו עיי' הריח הנ"ל
 דאריתי מורי עם בשמי שהוא בחי' אתכפיא, ועיי' דאתכפיא סט"א עיי' אסתלק
 יקרא דקב"ה בכולהו עלמין שמקור כולם היא בחי' החכ', וז"ע הריח שמשיב
 את הנפש הוא בחי' והחכמה תחי' עיי' שנמשך אוא"ס בבחי' חכ' כו'. וזהו

לקרית תצא לה, ד ואילך. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ס"ע רפג ואילך. לקמן ד"ה ופרעה הקריב. וד"ה
 וידבר גו' אנכי. וראה גם תו"א וישב ל, ב. לקרית ויקרא ב, ב.

ובעבודה הוא בחי' אתכפיא: בהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה ד"ה באתי לגני בלקרית שה"ש שם
 (סעי' ב) לב, סעי' א"ב.

אתכפיא . . נעלה מבחי' אתהפכא וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ קחו מאתכם תרומה: הוספות לתו"א ויקהל
 קיד, ג ואילך. וראה גם שם פט, ג. סה"מ מלוקט ח"ב ע' מא. ובכ"מ.

המור שנעשה מחי' טמאה ע' בת"א במג"א בד"ה חייב אינש: דף צט, א. וראה גם לקרית נשא כא, א.
 מצה זו תר"מ פכ"ו.

שארז"ל בקטרת ואחד עשר סממנים היו בה, שנת' במ"א שעשר הוא בחי' ע"ס ואחד עשר הוא שנמשך מבחי' אחד שהוא בחי' חד ולא בחושבן בבחי' ע"ס שכללותו הוא החכ' כו'.

ומעתה יובן ענין אכלתי יערי עם דבשי שהוא בחי' קרבנות כו', ובעבודה הוא בחי' הקרבת נה"ב שגם הוא יסכים ויבא ג"כ לבחי' ביטול, וז"ע בכל נפשך אפי' נוטל כו', והוא ע"י התבוננות איך שהמלאכים הם בטלי' ע"י יבא ג"כ לבחי' הביטול, והיינו כי מהתבוננות באחד איך שאנת הוא חד ולא בחושבן הנה להיותו גשמי אינו מתפעל מזה כי א"א לו להבין דקות הענין כ"כ, כ"א ע"י התבוננותו איך ששרשו שהם האופנים הם בטלי' לאלקות, וגם המלאכים היותר גדולי' כמו החיות הקדש הם ג"כ ברעש גדול כו', והשרפי' הם עוד בבחי' ביטול היותר גדול עד שאומרים קדוש כו', וע"י תפול עליו אימה ופחד להיות גם הוא בבחי' הביטול. וה"ז כמשל איש המוני כשרואה את המלך הנה להיותו המוני אינו מבין כ"כ גדולת המלך כ"א ממה שרואה שרים רבים ונכבדי ארץ שכורעים ומשתחווים לפני המלך ובטלים אליו ע"י תפול עליו ג"כ אימה ופחד מגדולת המלך כו', ונמצא כי ענין יראה זו נלקחה מחמת התבוננות איך שהשרים שמשיגים כו' הם בטלים. ועד"ז יובן בנה"ב ג"כ שלהיותו גשמי שאינו משיג כ"כ בעצמו, לכן בחי' ביטול דמס"נ דבכל נפשך נלקח ממה שמתבונן איך שהאופנים וחיות הקדש הם ברעש גדול כו'. וזהו אכלתי יערי, יערי הם המלאכים שנמשלי' לעצי היער כמ"ש אז ירננו כל עצי היער שקאי על המלאכים שנמשלו לעץ, כמארז"ל למעלן שרפים עומדים למטון עצי שיטים עומדי', וגם מ"ש בג"ע וטוב העץ למאכל קאי על מלאכים. וזהו ג"כ שא' הכתוב כאן אכלתי יערי ונמשלו לאכילה, שכמו האכילה הגם שהיא מחי' את האדם מ"מ ה"ה מתעלית ע"י האדם האוכלה שהרי היא נכללת מבחי' צומח לבחי' מדבר כו', כך המלאכים ע"י שנש"י באים לבחי' בכל נפשך בחי' ביטול הנה"ב ע"י התבוננות איך שהם בטלים הנה ע"י המלאכים מתעלים ג"כ, והיינו לבא ג"כ לבחי' ביטול דאחד שהוא מצד הנה"א שהיא חלק הוי' כו' שהיא באה למהוי' אחד באחד הוא בחי' לאשתאבא בגופא דמלכא כו', ומתעלים המלאכים ג"כ ע"י הנשמות שיבואו ג"כ לבחי' זו הגם כי מצד עצמם אינם יכולים לבוא

שנת' במ"א שעשר הוא בחי' ע"ס ואחד עשר הוא . . . חד ולא בחושבן: ראה אוה"ת דברים ע' יט. יהל אור לתהלים ע' מח ועוד. וראה גם סה"מ עטרית ע' תקנב. וע' תקפז. סה"מ מלוקט ח"ה ע' ריח. סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 389 ואילך.

ומעתה יובן ענין אכלתי יערי: הבא להלן בפסקא זו נמצא בשינויים בהמשך תעריב ח"ב ע' אלת. וראה גם סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ס"ע שעריז.

כמשל איש המוני . . . שרואה שרים רבים . . . שכורעים ומשתחווים לפני המלך: ראה גם תניא פמ"ב בהגה"ה (סא, א).

וזהו ג"כ . . . אכלתי יערי ונמשלו לאכילה: ראה לקרית שה"ש כט, א. לד, ב.

לבחי' זו, וכמ"ש במ"א שעליהם נא' וצדקתך ירננו, ורק זכר מבחי' רב טובך כו' אבל עיקר הרב טוב הוא לבית ישראל כו'. וזהו אכלתי יערי בעבודה הוא בחי' ברכת יוצר אור, ודבשי הוא ק"ש הוא בחי' ובכל נפשך שנא' בק"ש כו'.

שתייתי ייני עם חלבי הוא בחי' נסכים. הנה כתי' החדלתי את תירושי המשמח אלקי' (בשופט' סי' ט' י"ג) שהיין הוא משמח אלקים, וזהו שארז"ל עירובין דס"ה ע"א כל המתפתה ביינו יש בו מדעת קונו, והיינו שכמו היין הנה תחלה הי' כנוס בענבים והי' בהעלם תוך הענבים, וע"י דריכה בגת עי"ז יוצא היין מהעלם שהי' כנוס בהענבים לידי גילוי להיות יין כו', וכך פעולתו הוא ג"כ להוציא מן ההעלם אל הגילוי כו'. וזהו שהשותה יין פניו מאדימות, לפי שהדם הוא הנפש הנה הוא כנוס בתוך הגוף וע"י ששותה יין יוצא מהעלם אל הגילוי בפניו שע"י יציאת הדם בפניו מאדים פניו כו'. וכך פעולתו ברוחני' לשמח אלקי' הוא בחי' הצמצומי' דשם אלקי' המעלי' על אור ה' וקדושתו להוציא את בחי' חכמתו ית' וכמ"ש והי' בחכמה מהעלם אל הגילוי, ועי"ז מאיר תוס' אור באור הנפש להיות בבחי' דביקות לאלקות כו'. וכן ענין חלבי הוא כמו החלב שמגדל את הולד בהגדלת האיברים בזמן היניקה יותר מערך גידולו אח"כ בזמן כוה, כן הוא ברוחניות הו"ע הגדלת המדות אהורי' בבחי' תוס' מרובה על העיקר כו' (במד"ר משמע חלבי הוא חלב שהוא בחי' הקטר חלבים ואימורים שע"ג המזבח, אך רבינו ז"ל פי' חלבי חלב המגדל הולד, וע' בלק"ת בשה"ש במאמר באתי לגני). וההפרש שבין אכלתי יערי לבחי' שתייתי ייני הוא, כי אכלתי יערי הוא בחי' המשכה למעלה לבד, אבל הנסכים הוא שיומשך הגילוי כנפש להיות יין המשמח אלקי' הוא בחי' הצמצומים בכדי שיתגלה אור חכמתו ית' גם כנפש האדם שיוגדל הדביקות בה, וכמ"ש ואתם הדבקים בה' כו'.

אכלו רעים שתו ושכרו דודים, פי' אכלו רעים הוא אכילת כהנים שהיו אוכלים השיריים מההקטרה. דהנה כתי' ואם האכל יאכל וארז"ל בשתי

וכמ"ש במ"א שעליהם נא' וצדקתך ירננו: ראה ת"א מקץ לו, א.
 החדלתי את תירושי המשמח אלקי': ראה בארוכה סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ס"ע שפג ואילך.
 ושיני. לקמן ח"ב ד"ה ושאתם מים.
 במד"ר משמע חלבי הוא חלב [ח' צרוי] . . אך רבינו ז"ל פי' חלבי חלב [ח' פתוחה] . . בלק"ת בשה"ש במאמר באתי לגני: דף לב, רע"ג. וראה אה"ת שה"ש שם ע' תפד: „לפני מהרכות מפרש חלבי ל' חלב בצירי היינו אמורי קדיק שהם החלב והשומן". עי"ש.
 אכלתי יערי הוא בחי' המשכה למעלה לבד אבל הנסכים הוא שיומשך הגילוי: ראה גם לק"ת שלח מב, א.
 אכלו רעים שתו ושכרו דודים: בכ"ז ראה מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' קמ"ז. וראה גם לק"ת צו טו, ג.
 ואם האכל יאכל . . אכילת מזבח וא' אכילת כהנים: ראה לק"ת צו ז, סע"ד ואילך. מאמרי אדה"ז

אכילות הכתוב מדבר אחת אכילת מזבח וא' אכילת כהנים שהוא מה שכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים וכמ"ש ואכלו אהרן ובניו, וע"י אכילת אהרן שהוא בחי' אכילת אדם בגימ' מ"ה, ובאהרן כתי' ואהרן מ"ה הוא, ה"י פועל שיבואו הבעלים לבחי' אהבה רבה, כי כהן הוא בחי' אהבה וכה"ג הוא בחי' אה"ר כו'. ועכשיו בעבודה הוא בחי' לימוד התורה, שאורייתא מחכ' נפקת, וכתוב בה ואהי' אצלו שעשועים, הוא בחי' עדן ותענוג כו', וגם ושעשועי את בני אדם, וע"י שלומד תורה לשמה הוא כבי' בבחי' ריע למקום. וזהו אכלו ריעים, היינו כמו שריעים הוא בחי' חו"ב הם בבחי' תרין ריעין דלא מתפרשין, כמו"כ ע"י לימוד התורה לשמה בבחי' תענוג הרי יש המשכות אוא"ס בלימוד התורה הלזה למטה כמו למעלה עד שנחשב כבי' לבחי' ריעי כו' כמ"ש למען אחיי ורעיי כו', וע' בדרוש חה"ש י"ט מענין כבי' שנים מתכסים בטלית אחת.

שתו ושכרו דודים, דודים הוא שהאהבה אצלם לפרקים ואינן כמו ריעים שהם תרין ריעין דלא מתפרשין כ"א לפרקים לבד, והוא בחי' בעלי תשובה, שצ"ל בבחי' שתו הוא יין המשמח הנ"ל, והוא בחי' חמר חירין עתיק. אך תחלה צ"ל ושכרו בחי' יין המשכר, הוא בחי' מרירות על ריחוקו עד שישתה וישכח רישו הוא כל עניני עוה"ז להיות בבחי' צעק לבם אל כו', כמ"ש בת"א בד"ה מקץ הראשון, וע' בד"ה אוסרי לגפן מענין יין המשכר ויין המשמח, ואח"כ יבא לבחי' יין המשמח ע"ד שאח"כ מוקטרת מור ולבינה, שאחרי המרירות יבא לבחי' לבינה הוא בחי' השמחה, וכמ"ש בזה בת"א במג"א בד"ה ויושט המלך לאסתר כו'. ונמצא הגם כי אני ישנה כו', מ"מ ולכי ער לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, שע"י בתי כנסיות הוא בחי' ק"ש שהוא בחי' אריתי מורי ובתי מדרשות הוא בחי' התורה שהיא במקום הבהמק"ד והיא בחי' אכלו ריעים כו' יש גם עכשיו כל בחי' זו בעבודה כו'.



תקס"ה ח"א ע' קסג ואילך. דרמ"צ ז, סעי"ב ואילך. אוה"ת וירא (כרך ז) תתשפ"ב, א ואילך. סה"מ תרס"ג ע' נא ואילך. הישית ע' סב ואילך. ד"ה והוא עומד עליהם תשי"ג. ובכ"מ.

וע' בדרוש חה"ש י"ט מענין כבי' שנים מתכסים בטלית אחת: בסוטה מט, א: אלמלא תפלתו של חבקוק היו שני תלמידי חכמים מתכסים בטלית אחת (משום עוני) ועוסקין בתורה כו', וראה על מארז"ל זה באוה"ת נ"ך (כרך ב) ע' תתקכ"ט [ע"פ הו"י שמעתי שמעך יראתי – והוא מהפטורת חה"ש] ושם: וגם זהו רמז שע"י מתייחדים הקב"ה וכנסי' וכן העוסק בתורה מתכסה בלבוש אחד עם הקב"ה כו' וכיון שזוכה לבחי' זו היא קרבת ה' ממש צריך הוא לסבול החיי צער להיות שני ת"ח מתכסים בטלית אחת. עיי"ש.

יין המשמח . . . יין המשכר . . . כמ"ש בת"א בד"ה מקץ הראשון: דף לא, א ואילך.

וע' בד"ה אוסרי לגפן: תו"א ויחי מו, ב.

בת"א במג"א בד"ה ויושט המלך: דף צד, א.

בס"ד.

רישומי דברים

ויצום אל בני, השורש הוא צו מל' צותא, שחיבר משה עם בני. ויש להקדים ההפרש בין תהו ותיקון שבד"ה מי שם פה, ומעלת הרגל שבד"ה השמים כסאי, וחלק המוסר מד"ה אתם נצבים שבלק"ת סי' א' בענין הוי שפל רוח בפני כל אדם, ואח"כ יובן בתיקון עצמו ההפרש בין מקיף לפנימי, כמו שנת' בלק"ת פנחס בד"ה צו וביאורו עולם ברור שכבר נתברר, ממכ"ע, משא"כ בעוה"ז סוכ"ע יכול לשנות מרע לטוב.

ומחמת זה ציוה למשה שיסבל טרחם ורוגזם וסירובם להיותם מבררי' התהו שהם מה שנפל בשה"כ שמחמת תוקף הגבורות, ומצד נעוץ תחבי"ס גם הרשים והדלים חשובים כאלו' ודוד בחי' רוח ונפש, עגולים ויושר שהם תהו ותיקון לאחר הברור. ובראשית שליחותו ששלחו להוציא את בני' ממצרים שיקבלו התומ"צ בחי' ברור התהו אמר לו ע"מ שיסבול כו', להיות בעוה"ז יש בחי' הסוכ"ע ששורה ומשוה קטן וגדול, ושם משה ובני' שוים ונמצא עוד מעלה ברגל שנושא הראש כו'.

ונמצא כי בעוה"ז יש שני המעלות מעלת התיקון כמו שהוא בעולמות עליונים נעתב"ס וגם מאיר א"ס הסוכ"ע, משא"כ כמה שכבר נתברר הם עולמות עליונים הם בחי' ממכ"ע.

רישומי דברים: הוא קיצור וראשי פרקים לד"ה ויצום גי' דלהלן. וראה ד"ה זה באוה"ת וארא ע' קצא. ההפרש בין תהו ותיקון שבד"ה מי שם פה: תו"א שמות נא, סעי'ד ואילך [נעתק בד"ה ויצום דלקמן]. ומעלת הרגל שבד"ה השמים כסאי: תו"א ר"פ בראשית א, ב. וחלק המוסר מד"ה אתם נצבים שבלק"ת: פ' נצבים מד, א. ההפרש בין מקיף לפנימי . . . בלק"ת פנחס בד"ה צו וביאורו: דף עה, סעי"ב ואילך. עו, גי'ד [נעתק בד"ה ויצום דלקמן].

בס"ד.

וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל וגו', ופי' רש"י ז"ל צוה עליהם להנהיגם בנחת ולסבול אותם, עכ"ל. והוא מהמד"ר וארא פי"ז ע"פ ויצום אל בני, א"ל הקב"ה בניי סרבנים הן רגזנים הן טרחנין הן, על מנת כן תהיו מקבלים עליכם שיהיו מקללין אתכם שיהיו מסקלין אתכם באבנים, עכ"ל. וכ"ה בילקוט פ' בהעלותך רמז תשל"ה ע"פ האנכי הריתי בשם הספרי ע"פ זה. וזהו כענין הנזכר במד"ר פ' דברים ע"פ לא אוכל לבדי שאת אתכם, אמר משה חייכם שאני יכול לטעון עשרה כיוצא בכם, ולמה איני יכול לשאת אתכם שהו' אלקיכם הרבה אתכם על גבי דייניכם (ופי' במת"כ רבים מפרשים הרבה ל' הגדיל) מנין ממה שקרינן בענין ה' אלקיכם הרבה אתכם, עכ"ל. וזהו ג"כ כמשארז"ל ברבות שה"ש ע"פ ראשך עליך ככרמל (שה"ש ז' וא"ו), וביקרא רבה פ' אמור פל"א, אמר הקב"ה לישראל הרשים שבכם חביבים עלי כאליהו שעלה לכרמל הה"ד (מלכים א' י"ח מ"ב) ואליהו עלה על ראש הכרמל, ודלת ראשך כארגמן, אמר הקב"ה הדלים שבכם חביבים עלי כדוד שנא' (זכרי' י"ב ח) והי' הנכשל בהם כדוד, ופי' רש"י החלש, וי"א כדניאל דכתי' בי' והלבישו לדניאל ארגונא (דניאל ה' ר"ט). ולכאו' כל המדרשי' אלו אינם מובנים למה צוה הקב"ה למשה ואהרן שיקבלו ע"ע גם אם יקללו ויסקלו אותם באבנים. גם מש"א ולמה א"י לשאת אתכם שהו' אלקי' הרבה (פי' הגדיל) אתכם ע"ג דייניכם, למה הייתה כזאת מלפניו ית' להגדיל את ישראל ע"ג מנהליהם עד שמשא רעיא מהימנא לא הי' יכול לשאת אותם. וגם מש"א הרשים שבכם והדלים שבכם חביבים כאליהו ודוד, שג"ז יפלא לכאו' איך ישתוה הרש לאלי' והדל לדוד כו'.

אך הענין יובן בהקדם מ"ש היום לעשותם, וארז"ל בפ"ב דערובין דך"ב ע"א, והיינו דאמר ריב"ל היום לעשותם ולא למחר לעשותם וכו', והיינו שעוה"ז דוקא נק' עולם המעשה ובה ניתן הבחירה חפשית להאדם שיבחר בטוב, וכמ"ש ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב כו' ובחרת בחיים הוא בחי' חיי

וידבר ה' . . . ויצום: לתוכן המאמר ראה ד"ה זה באוה"ת וארא ע' קצא (סעיף א).

חלקו הראשון של המאמר [מפיסקא: ולהבין זה צ"ל" עד סוף פ"ב] מיוסד על ד"ה ויאמר גו' מי שם פה בתרי"א שמות נא, סעי'ד ואילך [הובא באוה"ת וארא שם].

וחלקו הב' [פ"ג ואילך] מיוסד על ד"ה צו גו' את קרבני וביאורו בלקו"ת פנחס עה, סעי"ב ואילך. עו, ג' ד [הובא באוה"ת וארא שם].

המאמר נמצא בתוס' הגהות והוספות בד"ה יפה שעה אחת בסה"מ תרמ"ג ע' קמה ואילך [ולא נגמר שם המאמר בגוכי"ק]. ובד"ה וידבר גו' ויצום בסה"מ תרמ"ח ע' רט ואילך [שם הגהות להפריקים א-ב]. אך הענין יובן . . . היום לעשותם: לפיסקא זו ראה לקו"ת פנחס שם עה, סעי"ב ואילך. וראה גם לקו"ת ראה לג, סעי"ב-ג. סה"מ אעתיר ע' קמד ואילך.

עולם אשר נטע בתוכינו אשר עייזו יהי' דבוק לבחי' אואי'ס חיי החיים וכמ"ש ואתם הדבקים בהוי' כו', ולא עוד שאפי' גם אם חטא אדם יכול לחזור בתשו' ולשוב אל ה' באמת ולעבדו בכל לבבו, והי' יסלח לו כו', משא"כ בעוה"ב אין הבחירה חפשית כלל, רק כמו שנמשך בעוה"ז כך נשאר בעוה"ב, ועייזו ארז"ל התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין, שלפ"ע עבודתו בעוה"ז בקיום התומ"צ כך נותני' לו חלקו בעוה"ב.

ולהבין זה צ"ל תחלה ענין ההפרש בין תהו לתיקון, שידוע מ"ש בע"ח שהתהו לא הי' בבחי' פרצופים רק הע"ס היו בבחי' נקודות, ר"ל נקודת החסד נקודת הגבורה כו', והיינו שלא נתחלקה הספירה לפרטי פרטיות באורך ורוחב כ"א היתה נקודה אחת בדרך כללי וקיצור מופלג זו חסד וזו גבורה כו', וגם היו הע"ס זה תחת זה שהיו מופרדים זמ"ז, שהחסד הי' בפ"ע והגבורה בפ"ע, ולא היו מתכללים זה מזה, ולכן היו רק נקודות לבד כנ"ל דהא כהא תליא. משא"כ עולם התיקון הוא שנעשו הספירו' בבחי' פרצופים, מחכ' נבנה פרצוף אבא ומר"ק פרצוף ז"א, שהוא שנתחלקו הספי' בהתפשטות לפרטי פרטיות, ט' פעמים ט' ובכל אחד ראש תוך וסוף והי' חסדים המגדילים עד שנעשה רמ"ח איברים כו' וגם נעשה התכללות הספי' זמ"ז.

והמשל לשני בחי' אלו יובן בכוחות הנפש שבגוף ג"כ, שרמ"ח כוחות הנפש מתלבשים ברמ"ח איברי הגוף, כח הראי' מתלבשת בעין וכח השמיעה באוזן וכח המעשה בידים וכח ההילוך ברגלי' כו', ובחי' זו הו"ע התפשטות והתלבשות כוחות הנפש בכלים שהם האיברים, ועוד נמצא בחי'

ולהבין זה . . . ההפרש בין תהו לתיקון: הבא להלן עד סוף פ"ב הוא לשון התריא שמות שם בשינויים קלים ובתוס' הגהות. מאמר התריא נמצא גם בד"ה ומשה עלה בטה"מ תרכ"ח ע' קסג-ד. ובשינויים בס' מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' קעט ואילך. וראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' ל. אה"ת פנחס ע' א"פ ואילך. סה"מ תרנ"ג ע' רלט ואילך.

ולא היו מתכללים זה מזה ולכן היו רק נקודות לבד: בד"ה זה תרמ"ח נוסף כאן הגהיה: מ"ש כאן וגם היו הע"ס זמ"ז כו' ולא היו מתכללים זמ"ז ולכן היו רק נקודות לבד כו', דלכאורה הי' צ"ל בהיפוך דמפני שהיו נקודות (היינו בחי' אור כללי) לכן לא הי' בהם התכללות זמ"ז מפני שהיו אורות פשוטים כו' ולמה אמר ולכן היו רק נקודות לבד כו', י"ל דמפני שהי' מיעוט הכלי היינו בבחי' רצוא דוקא ועוררו למעלה ג"כ העליו בעצמות לכן גם ההמשכה היתה בערך הכלי והיינו אור פשוט וכללי דוקא שהוא בחי' נקודות ולא הי' ההתכללות זמ"ז כו' כנ"ל וד"ל, כן י"ל בד"ה והי' הטוב יכפר בעדי. ועייש עוד בארוכה.

שנעשה רמ"ח איברים כו' וגם נעשה התכללות הספי' זמ"ז: בד"ה זה תרמ"ח נוסף כאן הגהיה: ונראה דזהו מה שהאור עצמו הי' בו ריבוי הפרטים, וגם הי' התכללות זמ"ז שזהו מצד הכלים, ולכא"ו זהו"ע תיקון האור ותיקון הכלי, תיקון האור הוא שלא יהיו אורות פשוטים כ"א בהתחלקות ריבוי פרטים כו' ותיקון הכלים שיהי' ההתכללות זמ"ז עיי הכלים כו'. עיי"ש.

שרמ"ח כוחות הנפש מתלבשים ברמ"ח איברי הגוף . . . הו"ע התפשטות: ראה ככ"ז בארוכה תניא פניא, ובהנסמן בליקוט מ"מ ופירושים לתניא שם.

התפשטות והתלבשות כוחות הנפש בכלים שהם האיברים: בד"ה זה תרמ"ח נוסף כאן הגהיה: והיינו

אחת הכוללת את כל פרטי הכחות המתחלקים באיברים הנ"ל ומקפת עליהם מכל צד מראשו ועד רגלו, והיינו בחי' המחשבה שבאדם, כנראה בעליל שכאשר יכונה בצפורן רגלו תרגיש תיכף המחשבה את הכאב, וכן כשירצה ויעלה במחשבתו לנענע רגלו תנענע תיכף ומיד, שמזה ראי' שהמחשבה ישנה ברגל ג"כ והיא שם בבחי' מקיף כו'. והנה ענין התלבשות הכחות באיברים הוא משל לבחי' פרצופים דיושר שמתלבשים ככלים כדוגמת פרצוף מוחין וזרועות כו', ובחי' התהו הוא בחי' עגולים שהם בחי' מקיפים, וזהו כמשל המחשבה כו'.

והנה לפי שביושר דתיקון נתחלקו הספירות בפרטיות בבחי' פרצופים, לכך נמצא בהם דבר חדש מעלה יתירה אשר לא היתה בעולם התהו בהיותן בבחי' נקודות זת"ו, והיינו מ"ש כס"י נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן שיש מעלה בסוף מה שאינה בראש, שזה לא נמצא בעולם התהו רק בעולם התיקון מפני שנעשו בבחי' פרצופים, והוא עד"מ מכחות הנפש שבגוף שהשכל מלוכב במוח שבראש שהוא המעולה וראש לכל כחות הנפש, ואח"כ בידיים

הכוחות פנימיים שהאור מתלבש בתוך הכלי בפנימיותו ולא ישנו את תפקידם כו' שהכלים ממוגים בערך האור כו'.

ובחי' התהו הוא בחי' עגולים . . . וזהו כמשל המחשבה כו': בתרי"א שמות שם נוסף כאן: ,ועיין ע"פ ויאמר מלך מצרים למילדות כו' שנתבאר ענין זה באריכות מענין עגולים ויושר" [הוא מאמר אדה"ז מליל ש"פ שמות תקס"ה שנדפס בתרי"ח שמות לג, א ואילך. ובאריכות ותוס' ביאור מאדהאמיצ' שם לו, ב ואילך. ובתוס' הגהות באוה"ת שמות (כרך ז) ע' ב'צא ואילך. שם (כרך ח) ע' ב'תלת ואילך. ובשינויים בדרמ"צ מצות קרבן פסח עו, ב ואילך].

בסה"מ תרמ"ג הנ"ל נרשם ע"ז בשוה"ג: בד"ה מיילדות מבואר ענין עיגולים כמשל הכוחות בעצם הנפש, ועיגולים הוא בחי' התהו כמבואר בתרי"א ד"ה מי שם פה, וי"ל שגם בתרי"א שם ג"כ הכוונה להמשל כמו בד"ה מיילדות הנ"ל, דבתרי"א ד"ה מי שם צי"ו ע' בד"ה מיילדות, משמע שמה שמבאר ענין עולם התיקון והתהו עיגולים ויושר הכוונה שענין עיגולים ויושר הוא כמ"ש בד"ה מיילדות הנ"ל. אך צ"ע לומר שבתרי"א כו' הכוונה שהיה אומר משל מהמח' כו'. וע' בד"ה לא איש דברים אנכי תקס"ג שהוא המאמר מי שם פה שבתרי"א [ד"ה לא איש דברים הוא מיום השיק' פ' שמות תקס"ה, ונדפס בס' מאמרי אדה"ז תקס"ה ע' קעה. והוא מכת"י 1149 הנק' לפעמים, בוך תקס"ג] ע"ש התחלתו] שם מבואר בהדיא שמשל המח' הוא על עיגולים דתיקון שהם מקיפים דיושר, ואי"ל י"ל שההג"ה בתרי"א ד"ה מי שם מ"ש וע' ע"פ מיילדות הוא שלא כמ"ש תחלה שעיגולים דתהו הוא כמשל המח', אלא ב' בחי' בנפש שכ' שם בתרי"א כוונתו או"פ ואו"מ דתיקון, ואו"מ דתהו הוא למעלה מזה שהעיגולים הוא שאינו בגדר התיישבות בכלי כלל. ע"כ.

ובד"ה ויצוים תרמ"ח הנ"ל מבואר זה באופן אחר, וי"ל שם: ובחי' התהו הוא בחי' עיגולים וזהו כמשל המחשבה, כ"ה בתרי"א ד"ה מי שם פה לאדם, וצ"ע אך יצדק על בחי' עיגולים דתהו המשל מהמחשבה כו' דאם שהוא בחי' מקיף כנ"ל מ"מ היה מקיף לפנימי כו', משאי"כ בחי' עיגולים דתהו הוא שאינו בגדר פנימי כלל ולכן נק' מקיפי' דתהו, ובד"ה ויאמר משה לא איש דברים אנכי בס' תקס"ג (שהוא הדרוש מי שם פה לאדם שבתרי"א) מבואר בהדיא משל המח' על עיגולים דתיקון, והמשל לעיגולים דתהו הוא כמו כוחות הנפש הכלולים בעצם הנפש, ונראה מה שמביא משל המח' כו' הכוונה שהוא מעין ודוגמא דכח המח' (בבחי' התיקון) שהוא למעלה מבחי' התחלקות כ"א אור כללי ולכן אין לו כלי, ומזה יובן בחי' העיגולים דתהו שאינם בגדר התלבשות ככלים מפני שהם אורות פשוטים והיינו אור כללי כו'. ע"כ.

מתלבש כח המעשה לכתוב ולצייר ולעשות כל מלאכת אומן שהוא כח פחות בערך לגבי כח השכל שבמוח, ואח"כ ברגלים מתלבש הכח היותר נמוך שבמעשה כח ההילוך לבד. וכאשר נעריך הכחות בעצמן זל"ז מצד עצם מהותן כמו שהם קודם התלבשות באיברים, ודאי ימצא שכח השכל הוא מרומם ונעלה לגמרי בכל מכל כל מכח המעשה שבידים ורגלים כו', להיות כי הוא כח מפנימיות הנפש ונעלה מעלה מן כח ההילוך שהוא רק מחיצוני הנפש, ואמנם כשנתלבשו בכלים כח השכל בראש וכח ההילוך ברגלים אזי ימצא מעלה ברגל שאינו בראש, שהרי הרגלים מעמידים את הראש ומוליכים אותו ממקום למקום, ואין נמצא כח זה בראש כלל, הרי נתב"ס וסופן בתחלתן להיות כי יש מעלה בהסוף שאינה בהראש כלל, וזה בא דוקא מצד התלבשות הכח בכלי הרגל דוקא.

(וי"ל) שז"ע מש"נ במ"א שיש כוונת נעיצת התחילה בבחי' סוף יותר מבבחי' ראש המתפשט, שפי' וענין תחילה הוא כוונת בחי' א"ס המאציל שלמעלה מבחי' אורות המתלבשים בכלים, וכוונת נעיצת התחילה להיות כי נתאוה הקב"ה שיהי' לו ית' דירה בתחתוני' דוקא לכן סוף המעשה עלה במחזה"ק תחילה, ולכן בסוף יש כוונת נעיצת התחילה יותר מבבחי' ראש המתפשט, שלשון מתפשט הכוונה ג"כ על התלבשות האורות בכלים כמו עד"מ כח השכל כמו שבראש, ומ"מ יש כוונת נעיצת בחי' התחילה בבחי' סוף דוקא יותר מבראש המתפשט כו'. וזהו שא' כאן וזה בא דוקא מצד התלבשות הכח בכלי הרגל דוקא, והיינו להיותה סוף המעשה, שבכלל מעשה הוא כח היותר אחרון, והידים הם עיקר הכלים לבחי' כח המעשה, אמנם במעשה עצמו יש חיצוני' ופנימיות, כמש"נ בד"ה אוא"ס למעלה עד אין קץ, שכח הכתיבה והציור הוא פנימיות כח המעשה, אבל כח הזריקה עד"מ הוא הכח היותר חיצוני וזה נמצא גם ברגל, ועכ"פ גם בזריקה עצמה עד"מ ג"כ אינו דומה הזורק בידיו לזורק ברגליו, שהרי דוד הרג את גלית הפלשתי ע"י זריקת אבנים קטנים, משא"כ ע"י הזריקה שברגל א"א לכוון ולצמצם כ"כ שיטבעו במצחו עד"מ כו', ומ"מ הרי יש כח הזריקה גם ברגל הבהמה כמשארז"ל בפ"ב דב"ק משנה א' או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגלי' שזהו תולדה דרגל כו', אך להיות כי לא

מעלה ברגל שאינו בראש . . מעמידים את הראש: ראה תר"א ר"פ בראשית א. ב. ובכ"מ.

מש"נ במ"א שיש כוונת נעיצת התחילה בבחי' סוף יותר מבבחי' ראש המתפשט: ראה אה"ת בראשית (כרך ו) תתרכו, ב. סה"מ תר"ל ע' שכ [ושם: מפרשי הסי' פירשו באריא כו' אמנם פי' רבינו ז"ל שכבחי' סוף יש נעיצת ההתחלה יותר מבחי' ראש המתפשט כו']. ד"ה ועתה יגדל תרל"ב. סה"מ תרנ"ג ע' רמד [ושם בשוה"ג: בד"ה ויצוום נראה דגם מה שנעיצת התחילה בסוף יותר כו' הוא מצד הכלים להיותו או דוקא בבחי' סוף מעשה]. תרנ"ח ע' כו. המשך תרס"ו ע' שלח ואילך. שמג ואילך. תער"ב ח"א ע' קלו ואילך. סה"מ תער"ב ע"ז ע' רעא ואילך. ועוד. וראה גם ד"ה דבר גו' ושבתה תשמ"ו. כמש"נ בד"ה אוא"ס למעלה עד אין קץ: מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' ש. אה"ת ענינים ע' קי וע' קמג. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' רעט ואילך. תרכ"ז ע' תכד וע' תלו ואילך.

נתלבש כח השכל כ"כ כמו בידים שיש שכל בזריקת הידים, ה"ה חיצוני לגבי היד. ונמצא כי כלי הרגלים הם הכלים היותר נמוכים מלקבל כח השכל, וכח ההילוך הוא דוקא ברגלים ויש בו מעלה יתירה שנושא את הראש כו', וזהו מצד כוונת נעיצת התחילה שלמעלה מבחי' ראש גם בהיותו מתפשט בכלים כו' הם תלת מוחין כלי החב"ד שבראש, שזהו כוונת ופי' תיבת ראש המתפשט, הוא בחי' ההתפשטות ע"י הגידי' ועורקי' דקים בשארי האיברים, וגם בחי' התפשטות אור השכל וההשגה והדעת בכלים שלהם עצמם כו'. וצ"ע (עוד).

ב) והנמשל יובן ההפרש בין עגולים דתהו ליושר דתיקון, דבתהו היו זה תחת זה ולא היו בבחי' פרצוף ע"כ לא ה' נמצא בהם בחי' זו דנעוץ סופן בתחילתן כו', אבל בתיקון שנתלבשו בכלים רבים בבחי' פרצוף אזי נעשה בחי' זו מצד הכלים שיש ברגל מה שאין בראש כו', וכדוגמא זו דנסב"ת שהו"ע מבלי אשר ימצא ראש וסוף שיש מעלה בסוף מה שאינו בראש, ונמצא כי בבחי' זו הסוף הוא ראש כו', יובן זה במעשה המצות ג"כ. כי הנה כת' זאת התורה אדם שנמשלו התומ"צ לבחי' אדם, ולכן כמו שיש רמ"ח איברים באדם כמארז"ל במשנה ספ"א דאהלות, כך במצות רמ"ח מ"ע, וכמו שהגידיים שבאדם הם שס"ה כן יש ל"ת שס"ה, וענין מה שנמשלו לבחי' אדם הוא להיותם בחי' התיקון כו'. והנה כמו באדם בחי' המעשה הוא כח היותר אחרון כו' (והילוך שברגל י"ל שזהו גם במעשה כח היותר אחרון כו'), ומ"מ הרי יש מעלה במעשה ההילוך שברגל שנושא את הראש וכנ"ל, עד"ז יובן בנמשל במעשה"צ שיש מעלה במצוות מעשיות שהם גבוהים בבחי' א' יותר מן התורה. והגם שהתורה היא בבחי' פנימיות והמצות הם בבחי' חיצוניות בכלל בחי' מעשה, מ"מ בבחי' א' מצות מעשיות גבוהים יותר מבחי' תורה כו', שהרי מבטלים ת"ת לצורך מצוה שא"א להתקיים ע"י אחרים וכמארז"ל בירושלמי ספ"ק דפיאה, ובגמ' דידן במ"ק דף ט' ריש ע"ב, רמו קראי כו' חפציך כו' הא חפצי שמים ישו בה, וכת' כל חפצים, ל"ק כאן במצוה שאפשר להתקיים ע"י אחרים וכאן במצוה שא"א להתקיים ע"י אחרים כו', הרי עכ"פ דמצוה שא"א להתקיים ע"י אחרי' נפסק הלכה למעשה שמבטלים ת"ת כו', אשר זהו מפני שיש מעלה במעשה שהוא בחי' נה"י בחי' רגלין מה שלמעלה גם מח"ע, וע' באגה"ק סי' א' בענין חגרה בעז מתני' שנה"י שרשם מהכתר, ולכן גם ההדיוט

ברגלים . . מעלה יתירה שנושא את הראש: כד"ה זה תרמ"ח נוסף כאן: והגם כי הראש בודאי כולל את כח ההילוך שברגל, אך זהו כמו כל כח עליון שכולל בתוכו הכח שלמטה ממנו, אך מה שהרגל שבסדר הכוחות הוא הכח היותר תחתון ומ"מ הוא נושא את הראש, מוכן שיש בו מעלה יתירה שלא עפ"י סדר השתלשלות וזהו מפני כוונת נעיצת התחילה שיש בו יותר מבחי' ראש המתפשט כו'.
והילוך שברגל . . במעשה כח היותר אחרון: כד"ה זה תרמ"ח נוסף: כח ההילוך י"ל שהתלבשות השכל בו עוד פחות מבכח הזריקה.
שנה"י שרשם מהכתר: ראה בארוכה לקרית מסעי צ, ג.

שבישראל המקיים איזהו מצוה מעשיות בלי כוונות וסודות רק מפני שכך צוה הקב"ה, יוכל להיות שיהי זה יקר בעיני השם בבחי' אחת מכמה כוונות והשגות שבצדיקים כו', כי יש מעלה בבחי' תמכין דאורייתא יותר מעיני העדה, וכנ"ל במשל הרגל לגבי הראש. וזהו שארז"ל בפ"ק דב"ב ד"ט ע"ב גדול העושה צדקה בסתר ממש רבינו ע"ה, דאילו במשה כתי' כי יגורתי כו' ובצדקה בסתר כתי' מתן בסתר יכפה אף כו', להיות כי בפרט אחד יש מעלה בתמכין כו' הוא בחי' רגל, ולכן כשחטאו ישראל כו' נא' למשה לך רד כו' כלום נתתי לך גדולה אלא כו', וניטל ממנו אלף אורות כו' כמ"ש במ"א, והיינו הגם כי הם היו בחי' רגל משה כמ"ש שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב, מ"מ הם היו מעמיד' הראש עד"מ הרגל כנ"ל שמעמיד ומוליך כו'. וזהו דוקא מצד עולם התיקון ששם נעשה בחי' זו דנסב"ת, והיינו לפי שבתיקון הוא ריבוי הכלים, ומצד הכלים דוקא נמצא בחי' זו כנ"ל, משא"כ בתהו היו האורות מרובים והכלים מועטים לא הי' בחי' זו כלל.

ג) וע"פ הקדמה זו יובן בבחי' התיקון עצמו ההפרש בין עוה"ז לעוה"ב, כי העוה"ז דוקא הוא עולם המעשה שהוא בירורי הניצוצות דתהו. דהנה תהו ותיקון, הי' תחילה תהו שבנה בכוונה בנין התהו ע"מ לסתור, וסתר בכוונה את בחי' התהו ע"מ לבנות בחי' התיקון בכדי שיומשך גילוי אלקות ע"י העבודה בתומ"צ למטה כמו למעלה שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונה, ולמה נתאווה כך זה אין אנו יודעים ומשיגים כלל, רק שזה אנו יודעים שנתאווה כמ"ש במ"א, ולכן ע"י קיום המ"ע הרי הוא עושה כלים להיות מכון לשבתו ית', וע"י מל"ת ה"ה מנקה דירתו ית' להיות מנוקה מכל וכל להיות ראוי להיות מכון לשבתו ית'.

וע"ז נאמר ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, שהאדם הוא העושה ומשמר את הג"ע ע"י עבודתו בעבודת הגן לעבדה זו רמ"ח מצות עשה ולשמרה זו שס"ה מל"ת, וע' באוה"ח ע"פ ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, והיינו שהאדם הוא עושה וממשיך גילוי אלקותו ית' מאור א"ס ב"ה להיות תוס' וריבוי אור בג"ע.

כי יש מעלה: בתו"א שמות שם: כי יש בחי' מעלה. ובהגות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב לתו"א שם כ' שצ"ל: וכן יש מעלה.
 וניטל ממנו אלף אורות כו' כמ"ש במ"א: ראה תו"א ר"פ בראשית א, ב. אוה"ת תשא ע' ב'נו. סה"מ תרל"ד ע' קמ. ועוד.
 ולמה נתאווה . . אין אנו יודעים . . כמ"ש במ"א: ראה לקר"ת כלק ע, ג. אוה"ת בלק ע' תתקצו. סה"מ תר"ל ע' רפט. המשך תרס"ז ס"ע ז. סה"מ תשי"ב ע' 34. ובארוכה לקו"ש ח"ו ע' 21 ואילך. ועוד.
 וע"ז נאמר ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה: הבא להלן עד סוף הפרק, הוא לשון הלקו"ת פנחס שם ע, ג [בשינויים קלים ובהוספות].

והנה ארז"ל ביו"ד נברא העוה"ב, פי' ביו"ד צמצום הארה נקודה קטנה שבאוא"ס ב"ה שאין לו סוף ואין לו קץ ותכלית לית מח' תפיסא בי' כלל וא"א להיות שום השגה לשכל נברא להיות תענוג הנשמות אלא שנהנין מזיו כו', וכמשל בהירת השמש או האבוקה שא"א להסתכל בהם מחמת בהירותם, וכן הוא לענין השגה שבאור א"ס ב"ה עצמו לא שייך שום השגה כלל מחמת בהירותו הגדול כי ישת חשך סתרו, רק ע"י צמצום הארה נקודה קטנה. וזהו בעוה"ב דוקא שהוא גילוי השגה לשכל נברא להתענג, ולכן העוה"ב נבנה על מדת הדין הקשה, כמבואר בספרים שעוה"ז נאמר בו עולם חסד יבנה, משא"כ עוה"ב הוא מדה"ד, שהרי יסורי עוה"ז נק' יסורים של אהבה וחסד כי יסורים ממרקין, ויסורי עוה"ז כמו איבוד ממון, ונוקף אצבעו כו' אין ערוך לגבי יסורי גיהנם שהאש שלנו אחד מששים מאש כו', ומה שהי' ראוי לידון בגיהנם בעוה"ב מחשבין כנגדו יסורי עוה"ז הקלים, והי' חסד. משא"כ בעוה"ב עונשין בגיהנם אם לא שב בתשובה כו' לפי שעוה"ב נבנה על תוקף מדה"ד לשלם לעושה רע כרעתו. וכ"ז הוא מפני שעוה"ב שהוא גילוי ההשגה ותענוג הנשמות שזוהו ע"י גבורות וצמצומים דוקא וכמ"ש להודיע לבני האדם גבורותיו כו'. וי"ל כי גם החכמה שהיא בחי' יו"ד שבו נברא העוה"ב הרי התהוותה מא"ס הוא ע"י גבורות וצמצומים, והוא מה שנמשך האור והשפע רק ע"י בחי' שערות כו', ושרשם מגבורה דע"י המלוכשת במו"ס, ואתעדל"ת לבחי' זו זהו ע"י אתכפיא כמשנ"ת בד"ה באתי לגני בענין אריתי מורי עם בשמי, וע' בלק"ת בביאור ע"פ ולא אבה כו' שביאור ענין אתעדל"ת לבחי' זו הוא ע"י שהאדם מצמצם רצונו כו' הוא בחי' בטל רצונך. וזהו ג"כ ענין לעבדה, וכמש"נ בס' של בינונים פט"ו מענין עובד אלקי' כו'.

ד) והנה ארז"ל בר"י בריה דריב"ל (בפסחי' ספ"ג ד"ן ע"א ובכ"ב ד"י ע"ב) שא"ל מאי חזית, א"ל עולם הפוך ראיתי עליונים למטה תחתונים למעלה, א"ל בני עולם ברור ראית, שנק' עולמות העליונים בשם עולם ברור, ומינה שהעוה"ז נק' עולם הפוך. והענין הוא, כי מה שנתברר תחלה נעשה עולם

לא שייך שום השגה . . רק ע"י צמצום הארה נקודה קטנה: בלק"ת פנחס שם נוסף: ועמ"ש מזה בד"ה שחורה אני ונאווה, אש שחורה ע"ג אש לבנה [לק"ת שה"ש ד, ב ואילך].
 כמבואר בספרים שעוה"ז נאמר בו עולם חסד יבנה משא"כ עוה"ב: ראה אגה"ת פי"ב בשם הרמב"ן בהקדמה לפי' איוב.
 ע"י בחי' שערות . . המלוכשת במו"ס: בלק"ת פנחס שם נוסף: ועמ"ש בפ' שלח [מו, א] ע"פ אני מענין שער בשמאל.

כמשנ"ת בד"ה באתי לגני: לעיל ע' קח.
 בלק"ת בביאור ע"פ ולא אבה: פי' תצא לט, ג.
 והנה ארז"ל . . עולם הפוך ראיתי: ראה בארוכה סה"מ תרל"ד ע' טו ואילך, ובהנסמן שם.
 והענין הוא כי מה שנתברר: הבא להלן בפיסקא זו מיוסד על לק"ת פנחס שם ע, ד. וראה גם שם עה.

האצי'. דהנה נודע כי השראת א"ס ב"ה הוא רק במקום הביטול לבד, וכמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה, ומתחלה נברר להיות עולם האצי', שמה שאינו בטל שם אינו שורה בו גילוי אור א"ס, ומ"מ נדחה לעולם הבריאה, שהגם שלגבי האצי' אינו נחשב בחי' הביטול דבחי' זו להיות מכון לשבתו שיאיר בו אוא"ס שמאיר באצי', מ"מ בערך עולם הבריאה ה"ז נחשב ביטול, והו"ע הביטול דמלאכים ונשמות שהם בחי' נבראים שהם בטלים, שהגם שבערך עולם האצי' אין זה ביטול גמור להיות גילוי רב כבעולם האצי', מ"מ לגבי בחי' הבריאה ה"ז נחשב ביטול וכנ"ל, ואח"כ נדחה לעולם היצי' כו', עד שתכלית הברור הוא במדריגות תחתוני' שבעשי', והו"ע הכריעה במודים להיות כפוף בבחי' הודאה כו', ולכן ארז"ל מאן דלא כרע כו' נעשה שדרתו כו' שנדחה להיות כמו הנחש הקדמוני שאין שם עוד שום ברור טוב, שלכן אמרו בזח"ג קס"ד א' ובסבא דמשפטים דף קו"ף ע"א שלא יקום בתח"מ כו', להיות כי אין בו ברור שום טוב. ונמצא כי עיקר הברורי' הוא בתחתית העשי' המעורב טו"ר, וע"י עסק התומ"צ שמקיים רצון העליון ה"ה מברר הטוב להיות מכון לשבתו ית'. וזהו שנק' העולמות עליונים בשם עולם ברור להיות כי שם נתברר הכל בין טוב לרע, ועוה"ב הוא ג"כ עולם שכבר נתברר, ולכן בעוה"ב א"א לשנות טעמו ממה שכבר עשה בעוה"ז, להיות כי בעוה"ב הוא אחר הברור, וכל העובר עבירה א' קונה לו קטיגור א' כמאמר ר' אליעזר ב"י במשנה י"א פ"ד דאבות, ובעוה"ב שהוא עולם ברור שהרע נפרד בפ"ע ונדחה לגמרי ומובדל בעצמו להיות מלאכי חבלה ומזיקים כו' לכן א"י לשנות טעמו כ"א ע"י יסורי' קשים ר"ל כגיהנם וכף הקלע כו' שמתלוצצים ממנו כו'. אמנם בעוה"ז שהוא עולם הפוך כו' לפי דברי ריב"ל, שכן הוא באמת, פי' שיכול להפוך את עצמו ולשנות את טעמו מרע לטוב ע"י התשובה, וכמ"ש בזהר זכאין אינון מארי דתיובתא כו' דהא בשעתא חדא וברגעא חדא כו'.

ולכן ארז"ל יפה שעה א' בתשו' ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, שע"י תשו' ומעש"ט בעוה"ז הוא יכול לשנות מרע לטוב, והיינו כי מה שעוה"ז הוא בתחתיות וסיום כל המדריגות זהו ע"פ השתלשלות בחי' ממכ"ע שנמשך בכל עולם לפי ערכו כו'. אמנם בזאת יתרון מעלת העוה"ז שבה מאיר א"ס הסוכ"ע ע"י תומ"צ, וע"ז אמרו יפה שעה א' בתשו' ומעש"ט כו', כי חיי העוה"ב הם בחי' גילוי ממכ"ע ה"ז נמשך מבחי' גילוי מלכותו ית', וכמאמר יחיד חי העולמי' מלך, פי' יחיד הוא לבדו וכל חיי העולמי' הוא רק מבחי' מלך

שיכול להפוך את עצמו . . . מרע לטוב: בלקי"ת פנחס שם נוסף: ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כו' [לקי"ת שלח לח, ד].

ולכן ארז"ל יפה שעה א': הבא להלן במיסקא זו מיוסד על לקי"ת פנחס שם (ספ"ב) עה, ד. וכמאמר יחיד חי העולמי' מלך פי' יחיד: ראה תו"א מקץ מ, ג. לעיל ד"ה מצותה משתשקע, וד"ה בכ"ה בכסלו.

הוא בחי' שמו ית', ולכן א"א משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול, שאפי' עדי עד הוא ג"כ רק בבחי' שמו לבד, משא"כ ע"י תשו' ומע"ט שהם מבחי' סוכ"ע, שענין התשו' הוא להיות והרוח תשוב כו' היינו זה שהוא בבחי' מטה מטה וסוף ותחתית יתעלה להיות מעלה מעלה שזהו ע"י שנעוץ תחילתן בסופן ע"י יש ע"י כח התשובה להיות עליית סופן בתחלתן פ"י שיתעלה הטוב שבסוף וסיומ המדריגות לבחי' תחלתן. וזהו שובה ישראל עד ה' אלקיך, שתשוב כ"כ עד שהוי' הוא בחי' א"ס ב"ה הסוכ"ע יהי' בבחי' אלקיך בבחי' גילוי, וזהו ג"כ פ"י ואהבת את הוי' אלקיך שקאי על בחי' אחד שקדם לפסוק זה, שבחי' אחד זה פירושו יחיד כמ"ש במ"א באורך כו'. וע"י כח התשו' זה נעשו המעשים טובים שיהיו טובים ומאירים בהם הנצוצות הקדושות שמברר ע"י שעושה מצוה מאיזה דבר גשמי ציצית מצמר גשמי ותפילין מקלף גשמי שיהיו הדברי' הגשמים כלים להיות בהם השראת רצונו ית' כו' שרצה להיות לו דירה בתחתוני' ע"י העבודה דתומ"צ.

וזהו היום לעשותם דוקא, בעוה"ז דוקא יש בחי' כח המעשה דוקא דמעשה המצות כנ"ל, ואפי' אם חטא יכול לשנות את עצמו מרע לטוב ע"י התשובה שהיא מצוה רמה ונשאה מתרי"ג מצות. וזהו לעשותם הוא כל מעשה המצות בכלל, ובפרט מצות התשובה להיות כי בעוה"ז דוקא יש כח הא"ס הסוכ"ע שלמעלה מתהו ותיקון, וז"ע כוונת נעיצת התחילה שהיא בסוף דוקא.

וזהו ראשך עליך כו' ודלת ראשך כו' הרשים והדלים שהם הפחותים חביבים עלי כאל"י ודוד, ע"י התשו' וע"י המעש"ט שיעשו אח"כ בקיום התומ"צ. ולכן צוה למשה ואהרן לסבול כו', להיות כי הגם שהם בחי' רגל וסוף

וזהו שובה ישראל . . . עד שהוי' . . . יהי' בבחי' אלקיך: ראה לקרית דרושים לשבת שובה סה, א. סו, א. שבחי' אחד זה פירושו יחיד כמ"ש במ"א באורך: ראה תו"א וארא נה, ב ואילך. אהית שהיש ס"ע קלב ואילך. שם (כרך ג) ע' תנוד. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' לא ואילך, ובהנסמך שם. המעשים טובים שיהיו טובים ומאירים: ראה לקמן ד"ה ענין תשובה ומעש"ט ששיך למאמר זה. וש"נ. וזהו היום לעשותם . . . בעוה"ז דוקא יש כח הא"ס הסוכ"ע שלמעלה מתהו ותיקון: בצידי הגלינות נרשם בגוכ"ק: יוסף מותר חלומות עושה מתהו ותיקון, ולכן הוא גבוה מתהו ותיקון, ע' בדרושי פ' וישב ומקץ בס' המתחיל בפ' יש בכור [וראה גם לעיל סד"ה ולא זכר]. ובלק"ת בדי"ה למנצח על השמינית בפ' תזריע [כ. סע"ד]. ולכן י"ל שבעוה"ז דוקא יש הכח לעשות מתהו ותיקון להיות כי בעוה"ז דוקא מאיר א"ס הסוכ"ע שלמעלה מתהו ותיקון כו', וזהו היום דוקא לעשותם.

גם יש להפיר לענין לעשותם מענין כל מקום שנאמר עש"י הוא דבר חדש, ע' בדרוש שינוי מקום ושינוי מעשה [אוה"ת לך (כרך ד) תרע"ג, א. שם תרצו, סע"ב ואילך. ובארוכה לעיל ד"ה ויאמר גו' לך]. בשרה ויעש (ברי' חדשה) בית ולד לא הי' לה, ברי"ה ועשיתם עולה התחדשות שנה חדשה. והגם שזהו חידוש הישנות מ"מ גם זה נק' עש"י, א"כ כ"ש על עש"י מתהו ותיקון שזהו חידוש. ואפשר ששם נמשך לפי הדרושים שבר"ה ג"כ עיקר ההתחדשות היא בשפע הפנימי [ראה לקרית נצבים מז, א ואילך]. וע"ז נאמר ועשיתם ע"י התומ"צ אשר יעשה אותם האדם וחי בהם להמשיך שפע הפנימי דכתי' והחכ' תחי' כו'. הרשים והדלים . . . חביבים עלי כאל"י ודוד: ראה לעיל בה"רשומי דברי"ם מהמאמר: ומצד נעוץ

המדריגות נגד משה ואהרן, מ"מ בכח' אחת הרי יש מעלה בסוף שאינו בראש כנ"ל בענין נעתב"ס דוקא. ולכן ויצום אל בני, דלכאו' מה היו צריכים ציווי לישראל הלא ישראל בודאי רצו לצאת משעבוד עול הקשה דפרעה, אלא פי' ויצום מל' צותא וחיבור, שחיברן אל בני שבבחי' אחת הם מקבלים מבני' שהרי הרגל נושא את הראש. גם י"ל ע"ד ומתלמידי יותר מכולם עי"ז נתוסף במשה ואהרן, וכנ"ל בענין האלף אורות שניטלו ממשה, וכמאמר רז"ל כלום נתתי לך גדולה, וכענין דכת' אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, שהנרות הם הנשמות מאירים את פני המנורה, היינו בחי' הפנים שלהם הוא בחי' משה ואהרן שהם היו הגדולים והחשובים והראשים כו'. וזהו ג"כ הרבה אתכם ע"ג דייניכם, הרבה פי' הגדיל, שבבחי' א' בני' גדולי' ממה ואהרן, וכענין הרגל שנושא הראש, וכענין המעלה שבבחי' תמכין דאורייתא יותר מעיני העדה כו', ולכן התנה הקב"ה עמהם אע"פ שהם סרבנים טרחנים כו' מ"מ יסבלו מהם, להיות כי עי"ז יהי' בהם יתרון האור כנ"ל בענין כלום נתתי לך גדולה כו' וכענין ומתלמידי יותר מכולם.

בס"ד.

ענין תשובה ומעש"ט שארו"ל יפה שעה א', וי"ל מהו ענין התשובה זו שע"י יהי' המעשים טובים, היינו שע"י שיכוון שמקיים רצון בוראו בקיום מצוה זו כמו עד"מ כשמניח תפילין הוא לשעבד הלב והמוח ועד"ז ככל המצות, הרי עי"ז מעלה דבר הגשמי מגשמיותו, והרי הניצוץ שהי' בדבר גשמי

תחביס גם הרשים והדלים חשובים כאלו' ודוד בחי' רוח ונפש, עגולים ויושר שהם תהו ותיקון לאחר הבירור. ע"כ.

בצידי הגליון נרשם בגוכי"ק: לנפש אדם זהו אביהו, אבל מחמת נדב לא נטמא כי הי' בחי' רוח, וזהו עגולים ויושר. וע' בלקי"ת מהארו"ל פי' וישב פי' יוסף גימ' ד' פעמים ב"ן, גם ו' פעמים הוי', ג' גבורות ממותקות, וע' בביאור ע"פ וכל הלבבות ייראוך בסופו [אזה"ת אחרי (כרך ב) ע' תקנא-ב].

ענין תשובה ומעש"ט: רשימה זו שייכת כנראה לסדי"ה ויצום, שם הובא פי' אדה"ז במארו"ל יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים, שע"י התשובה נעשים המצוות טובים ומאירים. – הובא בלקי"ת מטות פב, א. דרושים לשמע"צ פה, א. שה"ש יז, ג. שערי אורה שער החנוכה לת, ב. מאמרי אדה"אמ"צ-במדבר ח"ד ע' איתקצו [ובהמ"מ שם]. מים רבים תרלי"ז ע' קלב. סה"מ מלוקט ח"ב ע' קלד ואילך. לקו"ש ח"ד ע' 1053 ואילך. ובארוכה סה"ש תשמ"ט ח"ב 653 ואילך.

וי"ל מהו ענין התשובה זו שע"י יהי' המעשים טובים: ראה אזה"ת דרושים לשמע"צ ע' איתתב: נ"ל דהקושיא למה נזכר התשובה קודם המעשים טובים, דדוחק לומר דזה מדבר כמי שחטא לבד, אלא ודאי צריך כל אדם לבחי' תשובה ואז המעשים שלו הם בחי' מעשים טובים ומאירים.

זה שב לשרשו, שזהו כענין והרוח תשוב (וי"ל והרוח שמאיר ביושר דתיקון תשוב את בחי' הנפש דעגולים דתהו אל האלקי' שלמעלה מתהו ותיקון עגולים ויושר, וכמו במילדות העבריות שנת' שם ענין תהו ותיקון, ונא' עליהם ש' אלקי' וכמ"ש וייטב אלקים למילדות, וצל"ע שם) וע"י מעשה המצוה שהיא גוף המצוה, וכוונת המצוה שהיא הנשמה וחיות של המצוה (ע' בלק"ת בד"ה ועתה יגדל נא וביאורו, והגם שעצם המצוה גבוה יותר כמ"ש שם, מ"מ להיות מאיר זהו ע"י העלאת החיות שחכמת אדם דוקא תאיר פניו, ולכן ע"י העלאת החיות היא נשמת המצוה כי מצוה בלא כוונה היא כגוף בלא נשמה, ונמצא הכוונה היא הנשמה שהיא הניצוץ הנמצא בה מבחי' התהו), ע"י נעשה המצות מעשי' טובי', פי' ע"ד אבן שמאיר שאינו דומה לאבן פשוט, וההפרש הוא בבהירת האור כמ"ש במ"א.

ונמצא כי תשובה ומעש"ט אפשר לפרש במעשה המצות עצמן גם בלא מצות התשובה שהיא מצוה רמה ונשאה כו'. (ואפ"ל שמה שאנו אומרי' כאן שהתשובה היא הכוונה שבמעשה המצות זהו כמו שנת' בביאור ע"פ ועתה יגדל שלא נדפס שמילוי הוא עיקר מכוון הדבר, ששם מפרש מילוי כשמתמלא המכוון שלו, והמכוון הוא שיהי' דירה בתחתונים, ונמצא כ"ז הבירור תלמוד גדול כי בחכ' אתברירו, ובגמר הבירור מעשה גדול, ולכן לע"ל כמצות רצונך. ועפ"ז יכול להיות שנתווד שני המאמרים דועתה יגדל הנ"ל שבעשיית המצות הוא העיקר הקבוע מ"ש כמ"ש בועתה יגדל שבלק"ת, ומ"מ המכוון להעלות הניצוצים ע"י עבודת האדם דוקא שכך עלה ברצונו, וכענין נחת רוח שאמרתי ונעשה רצוני שנת' בלק"ת פ' פנחס בד"ה צו והביאור, וה"ז כמו המילוי שנת' בד"ה ועתה יגדל שלא נדפס, ולכן עכשיו בזמן העבודה מאירים המעשים הטובים ע"י התשובה שבהם עצמם שמישים הניצוץ, שז"ע תשוב את הנפש דתהו, ואעפ"כ צ"ל קיום המצות בעבודת עבד דוקא כמ"ש בועתה יגדל שבלק"ת, ולא ע"ד סגולה או רפואה ח"ו. וע' בד"ה ויאמר כו' למילדות העבריות ססי' ב' שאם שהיושר דתיקון הוא נמוך במדריגה מעגולים

במילדות העבריות שנת' שם ענין תהו ותיקון . . . וצל"ע שם: ראה ד"ה ויאמר גו' למילדות בתריח שמות לג, א ואילך. שם לו, ב ואילך. אוה"ת שמות (כרך ז) ע' ב'תצא ואילך. שם (כרך ח) ע' ב'תתלט ואילך. וראה גם דרמ"צ מצות קרבן פסח עו, ב ואילך. וראה לעיל בהמ"מ לד"ה וידבר גו' ויצוום, קרוב לתחילתו הערה ד"ה: ובחי' התהו.

ע' בלק"ת בד"ה ועתה יגדל נא וביאורו: פי' שלח לט, א, מ, א.

אבן שמאיר שאינו דומה לאבן פשוט . . . כמ"ש במ"א: ראה לקרית ראה כה, ד. מאמרי אדה"ז תקיע ע'

רב. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשמ"ט) ס"ע יב. מים רבים תרל"ז שם ע' קלב.

ונמצא כי תשובה ומעש"ט אפשר לפרש במעשה המצות עצמן גם בלא מצות התשובה: ראה בארוכה

סה"ש תשמ"ט שם.

בביאור ע"פ ועתה יגדל שלא נדפס: מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תקצה ואילך.

שנת' בלק"ת פ' פנחס בד"ה צו והביאור: דף עו, א. עו, רע"א.

דתהו מ"מ זהו עיקר המכוון בהשתלשלות ע"ד ארץ קדמה במח', וע"ד המילוי שנת' במא' ועתה יגדל שלא נדפס הגם שהוא נמוך מעצם הדבר ע"ש, וי"ל שזהו מפני כוונת נעיצת התחילה שיש בסוף דוקא, וכל שכן ע"י תשובה עצמה.

וגם אפ"ל בתשובה עצמה ג"כ שאין הפי' על חטא ועון דוקא כ"א שישוב ממקום שהוא, שזה צריך כל אדם בכל עת ובכל רגע, וכל שמתעלה בעבודתו יותר הנה הוא מרגיש יותר שחסר לו עדיין, וכענין סלח לנו שאומרים אחר ההתבוננות בק"ש דוקא כו', כן הוא בענין התשובה שהיא החזרת פב"פ הוא ג"כ עד"ז שכל שמתקרב יותר מרגיש בנפשו יותר איך שעדיין רחוק הוא לכן צריך לשוב עוד ועי"ז ממילא יהיו המעשה המצות שלו מאירים וטובים כו'.

בס"ד.

יפה שעה א' בתשובה ומעשים טובים, שיש לומר שיש בחי' תשובה בכל פעם שעושה מעשים טובים והיינו ע"י היותו טרוד כ"כ בעסקו ומפנה את עצמו לעשות מצוה צריך לשוב ממקום שהוא ולהתחיל בעשיית המצוה הנה מה שהוא עוקר את עצמו מדבר התקשרותו הקדום זהו ענין שעה א' בתשובה ועי"ז נעשים אח"כ המעשים דעשיית המצות בשם טובים ומאירים כו' וזהו תשובה ומעש"ט בכל עת עשיית המצות כו'.

וכענין סלח לנו שאומרים אחר ההתבוננות בק"ש דוקא: ראה תי"א וארא נה, סעי"ד. שם בהוספות קיא, ד. לקרית בהעלותך ל, ב. תצא לה, סעי"ב. דרושים לשבת שובה סה, ג. ועוד.

יפה שעה א': כנראה שייד לרשימה ד"ה ענין תשובה ומעש"ט, וראה בהנסמן שם. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א ברשימת מאמרי דא"ח.

בס"ד.

ופרעה הקריב, וארז"ל שהקריב את לבם לאביהם שבשמים, ורבינו ז"ל פי בת"א ד"ה ויהי בשלח פרעה את העם, שהי' משלח פארות (כמו ותשלח פארת, יחזקאל י"ז ו) וענפים ועושי פרי למעלה, את העם כי פרעה הקריב שהקריב את העם לאביהם שבשמים, ולהבין זה למה דוקא ע"י פרעה דוקא, צ"ל תחלה ענין תהו ותיקון, שבתהו הי' ריבוי האור ומיעוט הכלים ולא היז הכלים יכולים לקבל ולסבול את האור ונשתברו ונפלו בשבירה והאורות נסתלקו למעלה.

ולהבין ענין השבירה צ"ל תחלה ענין הכלים, והנה איתא בע"ח שיש פנימיות הכלים וחיצוני' הכלים ששרש נש"י הוא מבחי' פנימי' הכלים ושורש המלאכי' הוא מחיצוני' הכלים. ולהבין מהו נק' בשם פנימיות וחיצוניות, יובן זה ממה שאנו רואי' למטה שיש ב' בחי' כלים פשוטי' ומקבלים, שיש בחי' כלי שמקבל בתוכו כמו כוס שמקבל בתוכו את היין וכדומה לזה, ויש ג"כ בחי' כלי שאינו מקבל בתוכו כלום כמו הסכין אע"פ שהוא ג"כ כלי אבל אינו מקבל כלום רק שמתקן המאכל שהוא בחי' שימוש רק דרך מעבר בלבד, וזהו ג"כ החילוק למעלה בין פנימיות הכלים וחיצוניות הכלים, ששרש נש"י הוא מבחי' פנימיות דהיינו שמקבלים בתוכו בחי' גילוי אוא"ס ב"ה בתוכם ממש, אבל מלאכים הם מחיצוניות הכלים שאינם רק בחי' שלוחי ההשפעה, אבל אינו נמשך להם לצורך עצמן כמשל הסכין שאינו מקבל בתוכו כלום, ולכן לא ניתנה התורה למלאכים אף שביקשו כמ"ש תנה הודך על השמים, לפי שהתורה היא המשכה פנימיות וכמ"ש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא ושכנתי בתוכם בתוך פנימיותם ממש, והמלאכים אינם יכולים לקבל זה מפני ששרשן מחיצוני' הכלים, אבל נש"י ששרשן מפנימיות הכלים שהם כלים לגילוי אוא"ס ב"ה ממש לכך ניתנה להם התורה.

ופרעה הקריב: מאמר זה (עד סוף פ"ה) הוא ד"ה ויהי בשלח שבכת"י 1063 רלג, א. 1028 כג, א. [שני כתב-יד אלו כוללים הנחות ממאמרי אדמו"ר הצ"צ, חלקם בגוכייק אדמו"ר מהר"ש]. וכאן הוא בתוס' הגהות והוספות. ונמצא גם כד"ה ויהי בשלח כסה"מ תרכ"ז ע' קו ואילך (ושם בכותרת: ביאור על בשלח פרעה שבת"א).

מאמר הצ"צ הנ"ל מוסד על ביאור לד"ה ויהי בשלח בס' מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' תרפג ואילך. וראה גם שם ח"א ע' קג ואילך [שם הוא ביאור לד"ה ויהי בשלח שבת"א בשלח סא, א ואילך]. לעניני המאמר ראה ד"ה ויהי בשלח: בתו"א בשלח הנ"ל. ובס' מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' קמה ואילך. ובארוכה תו"ח שמות קסט, ב ואילך.

ורבינו ז"ל פי' בת"א ד"ה ויהי בשלח: שם סא, סע"ג.

שיש ב' בחי' כלים פשוטי' ומקבלים: ראה גם מאמרי אדה"ז פרשיות ח"ב ע' תשל"א. מאמרי אדה"ז ויקרא ח"ב ע' תקפו. אמרי בינה שער הק"ש פט"ז.

ב) ולהבין זה בתוס' ביאור, יובן ממה שאנו רואים שהמוח הוא כלי לגילוי השכל שהשכל מלוּבש בו ממש, והיד הוא ג"כ כלי לגילוי השכל שהרי ע"י היד יוכל לכתוב את השכל, ואעפ"כ אינם דומין זל"ז כלל לפי שבמוח השכל מלוּבש בו ממש והמוח הוא כלי להשכל כמו הכוס שמקבל בתוכו את היין, אבל היד אע"פ שכותב את השכל אבל עכ"פ מ"מ אינו מלוּבש השכל בהיד רק שהוא ממוצע שע"י יומשך השכל לזולתו באותיות כדי שהכל יוכלו להבינו, שהוא המשכה דרך מעבר בלבד ומ"מ נק' בשם כלי לשכל, משום שעכ"פ ע"י היד נמשך הגילוי לזולתו ג"כ, משא"כ ע"י הרגל לא יומשך כלל בחי' גילוי השכל, וזהו מ"ש בע"ח שחב"ד הם בחי' פנימיות הכלים וחג"ת הם בחי' אמצעים ונה"י הם חיצוניות הכלים שהוא בחי' ראש תוך סוף כו' לפי שחב"ד הוא כלי ממש לגילוי אוא"ס ב"ה כמ"ש הוי"ו בחכ, אבל חג"ת המה בחי' מדות חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא, שהם רק בחי' ממוצעים שע"י יומשך בהעולמות וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, ושורש נש"י נמשכו מבחי' חכמה (וכמ"ש בנים אתם להוי"ו אלקיכם כמו שהבן נמשך ממוח האב וזהו ששרשן מפנימיות הכלים ששרשן מבחי' חכמה וכמ"ש בתניא) אבל שורש המלאכים הוא רק מבחי' מדות ודבור, ולכן נקראו בשם חיות הקדש, וע"כ לא ניתנה התורה להם לפי שאורייתא מחכ"ע נפקת.

ג) ומעתה י"ל ענין התהו שהי' ריבוי אור ומיעוט הכלים יובן עד"מ כשהרב משפיע שכל לתלמיד, שכשהשכל גדול שלא לפי ערך המקבל צריך הרב להשפיל את השכל באותיות רבים ולהסבירו, אבל כשמשפיע לחכם כמותו א"צ להשפיל אותו ולהלבישו באותיות רבים רק שמוסר ראשי פרקים ומזה יבין את כל השכל (וכמארז"ל אלא א"כ הי' חכם ומבין מדעתו) וזהו שהשכל גדול הוא ענין ריבוי האור, ומיעוט הכלי הוא אותיות מועטים.

ועוד י"ל מ"ש בלק"ת פ' האזינו ע"פ כנשר יעיר קנו שיחזקאל ראה את המרכבה פני ארי' פני שור כו', וזהו בזמן שאחר החורבן כשגלו לבבל שכינה עמהם (וגם משה בתחלת התגלות הקב"ה אליו הי' ע"י הסנה שהוא בחי'

אינו מלוּבש השכל כהיד . . . דרך מעבר לבד: בהפרש בין מעבר להתלבשות ראה בארוכה מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' תקלג ואילך. אזה"ת אחרי (כרך ב) ע' תסב ואילך. סה"מ תר"ל ע' סד. תרנ"א ע' קנה ואילך. תרנ"ב ע' כח ואילך. סה"מ מלוּקט ח"ה ע' קמב. ובהמובא עוד בזה בקובץ יגדיל תורה – נ"י. שנה חמישית ע' רטו ואילך [רשימת הרה"ג ראי ריבלין ז"ל].

וכמ"ש בתניא: פרק ב.

בלק"ת פ' האזינו ע"פ כנשר יעיר קנו: דף עז, ג"ד. והבא להלן עד סוף הפיסקא הוא לשון הלוק"ת שם בשינויים והוספות.

כשגלו לבבל שכינה עמהם: ראה בכ"ז בארוכה תו"א בשלח שם סא, ב.

קוצים וברקנים שאז היו עדיין בקושי השעבוד כו') וכמ"ש ואני בתוך הגולה לפיכך ראה ההתלבשות בבחי' פני ארי' ובחי' פני שור כו', כי בזמן שהי' בהמ"ק קיים הי' גילוי השכינה במדרגה היותר גבוה ונעלה וכמו שהי' ראשית הגילוי לכל ישראל במ"ת דכתיב פנים בפנים דיבר הוי' עמכם פי' פב"פ בלי שום אמצעות והתלבשות כלל (וע' מענין פב"פ ומענין פא"פ בד"ה ראה) ולכן כתיב וכל העם רואים את הקולות וארז"ל רואים את הנשמע ושומעין את הנראה, שהי' גילוי אלקות מבלי שום התחלקות ריבוי המדרגות רק שהיו רואין גילוי כללות החיות ושפע אלקי ואין שום פירוד וחילוק ח"ו בין ראי' ושמיעה, והיינו שהי' מאיר רבוי האור והי' העין שהיא כלי לראי' בלבד יכולה לקבל ג"כ כח השמיעה, והאוזן שהיא כלי לשמיעה בלבד יכולה לקבל גם כח הראי', וכל זמן שבהמ"ק קיים היו הנשמות במעלה עליונה והי' כח השגתם בגילוי כללות החיות מבלי שום אמצעות כלל, אבל כשגלו לבבל הנה גם גלוי השכינה אז הוא ע"י ירידה בבחי' התחלקו' רבוי המדרגו' בבחי' פני ארי' ופני שור שבמרכבה, ראי' בפ"ע ושמיעה בפ"ע שנתמעט האור כביכול ונמשך בכלים מכלים שונים ברבוי התחלקות, פני ארי' ופני שור. וזהו מ"ש בזוהר שיש בחי' מארי דעינין ומארי דאודנין, ובעבודה ז"ע שתיים שלפניה, יוצר משרתים ואשר משרתיו כו' והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול שהאחוי"ר נמשך לנשי' ע"י המלאכי', שע"י ההתבוננות באריכות בברכת ק"ש ע"י נמשך בחי' אחוי"ר בנשי', משאי"כ בימי משה הי' נמשך ע"י השכינה בעצמה שהרי גם המלאך לא רצה לקבל כמ"ש אם אין פניך הולכים, ולכן אמר ליהושע עתה באתי. אבל אחי"כ בימי יחזקאל כיון שהוצרכו לקבל ע"י פני ארי' פני שור, ע"כ גם בעבודה לבוא לבחי' אחד ואהבת בק"ש הוא ע"י שתיים לפניה ששם נאמר מענין המלאכי' איך שעומדים ביראה, וע"י נמשך להאדם ג"כ אחוי"ר, וממילא מתעלים המלאכי' ג"כ ע"י כנודע מענין אכלתי יערי עם דבשי, יערי הם המלאכי' שע"י מס"נ בק"ש באחד ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך דהיינו בבחי' אליך ה' נפשי אשא הנה הנשמה עולה למקור חוצבה שהיא בשרשה הגבה למעלה יותר וכנ"ל מתעלים המלאכים ג"כ ע"י כי מאחר שמהם קיבלה אהבתם ויראתם להעלות לה' אחד לאהבה בכל נפשך יהיו גם הם עולים בסולם

(וע' מענין פב"פ ומענין פא"פ בד"ה ראה): אהית ראה ס"ע תרמ"א. שם (כרך ה) ע' בלה ואילך וע'

ב/מב. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' ריג.

רואין את הנשמע ושומעין את הנראה: בהבא להלן ראה בארוכה סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' ריו

ואילך. וש"נ.

בגילוי כללות החיות: בלקי"ת האזינו שם: בגילוי אלקות בכללות החיות.

ובעבודה ז"ע שתיים לפניה... שהאחוי"ר נמשך לנשי' ע"י המלאכי': ראה תניא פמ"ט. לקי"ת תצא לד,

ד ואילך. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ס"ע רפג ואילך. וש"נ.

משאי"כ בימי משה: בלקי"ת האזינו שם: משאי"כ מדאורייתא סגי בק"ש לבד היינו כמו שהי' בימי משה.

כנודע מענין אכלתי יערי עם דבשי: ראה לקי"ת שהי' לב, ב. לעיל ד"ה באתי לגני.

ונכללים בבחי' יחוד העליון ב"ה ולאשתאבא בגופא דמלכא, וזהו והנה מלאכי אלקים עולים כו'.

ונחזור לענינינו שמזה יובן ענין ההפרש בין תהו לתיקון שבתהו הי' רבוי האור ומיעוט הכלי היינו כמעט התלבשות, משא"כ בתיקון הוא מיעוט האור וריבוי הכלים וכמו ע"ד ההתלבשות הנ"ל וע' בד"ה אם בחקתי בהביאור (ד"ו) שענין רבוי האור שלא לבד שהאור הי' ברבוי כ"א שהי' בא"א מכמו אורות דתיקון יעו"ש. וע"ד שארז"ל בענין אור שנברא ביום ראשון שהי' האדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו שפי' מסוף עלמא דאתגליא מלמעלמ"ט שהוא תחלת עלמא דאתגלייא מלמעלמ"ע עד סוף עלמא דאתכסיא מלמעלמ"ע שהוא תחילת עלמא דאתכסיא מלמעלמ"ט נמצא שהי' ההבטה בב' עולמות שהם כלליות כל העולמות, וכשנתמעט הרי הראי' אינה בערך כלל, כמור"כ יובן ענין ריבוי האור ומיעוט האור בתהו ותיקון שהוא יותר אין ערוך שהרי אור שנברא ביום ראשון הי' ג"כ מבחי' התיקון.

ד) והנה בתהו לפי שהי' רבוי האור ומיעוט הכלי לא היו הכלים יכולי' לסבול את רבוי האור כ"כ ונשתברו הכלים ונפלו בשבירה, ולהבין ענין השבירה י"ל עד"מ ממה שאנו רואים כשהרב משפיע כמו שהוא אצל הרב בגילוי ובהרחבה, לכך מצד גודל עומק המושג וקוטן שכל המשיג עייז נתבלבלו אצלו האותיות והשכל ואינו משיג כלום, אבל אם הי' שונה אליו בדרך קצרה והי' מצמצם שכלו אליו עייז הי' יכול לכל הפחות לקבל את הפסק דין ותוכן המכוון אם הוא כשר כו' (וכמשארז"ל לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה) אבל ע"י שהשפיע לו ברבוי ובהשפעה גדולה מבלי צמצום עייז מתפרדים אצלו האותיות ואפי' הפס"ד אינו יודע, וזהו ענין השבירה, דהיינו שמתפרדין האותיות כי בהאותיות מלובש השכל כמו אותיות ב"ש והי' העולם שיש בהן השכלה גדולה ונפלאה איך שבאמירה א' נבה"ע, אבל כשמתפרדין האותיות נאבד השכלה, וזהו ע"ד שנשברו לוחות הראשונ' לפי שהי' בהם גילוי גדול מאד נעלה והיו אורות מרובין וכלים מועטין, שבתר"ך אותיות שבעשה"ד הי' כלול כל תושב"כ ע"כ נשברו. זאת ועוד זאת שאם לא רק כלים מועטים לא הי' נשברים מחמת זה רק שחטא העגל גרם להם שישברו כמו שמצינו בלוחות אחרונות שהיו בהם גילוי יותר כדאיתא במדרש פ' תשא ע"פ ויגד לך תעלומות חכמה כפלים לתושי' שלוחות אחרונות כוללים הלכות ואגדות ומדרש כו', ואעפ"כ לא נשברו, אלא ע"כ הוצרכנו לומר שנשברו

וע' בד"ה אם בחקתי בהביאור (ד"ו): ראה ד"ה ואהי' אצלו אמון בסה"מ תר"ל ע' קנ. – והוא הביאור לד"ה אם בחקתי תרכ"ו בתוס' התחלה וסיום [ראה סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' xiii]. וראה גם סה"מ תרכ"ו שם ע' צו ואילך. תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' ס [ושינ]. תר"ל ע' קמא ואילך.

ספר תרל"ג – חלק א

קכט

מחמת חטא העגל, ומ"מ גם מחמת החטא בעצמו ג"כ לא היו נשברים, וזו"ז גורם כו' (וע' בביאור ההפרש בין לוחות ראשונות ולוחות אחרונות והוא ביאור כי אתה נרי בענין והוי' יגיה חשכי דתרי"ג), וכמ"כ כאן אפ"ל מחמת שהי' בהם ריבוי האור לא היו נשברים רק מחמת שהיו נקודות זת"ז וכמ"ש וימלוך וימת לפי שהיו בבחי' יש ענפים מתפרדים ולא הי' בהם התכללות ע"כ נשברו ונפלו למטה, והיינו שהכלים שהם האותיו' שהיו מתחלה כלים לגילוי אלקות נתפרדו ונעשו חיות לדבר גשמי להחיות אותו.

וזהו שארז"ל במד"ר שה"ש ע"פ תורי זהב נעשה לך עם נקודת הכסף תורי זהב זו ביזת הים עם נקודת הכסף זו ביזת מצרים כשם שההפרש בין כסף לזהב כך יש שבח ממון בים מביות מצרים, כי גדולה היתה ביזת הים מביות מצרים כמו שפי' רש"י ע"פ ויסע משה, והיינו כי הי' להם לפרעה ולעבדיו עושר וכבוד שלא ע"פ חשבון ומעשה ודעת, כי יניקתם מחיות אלקי שנפל ע"י שבה"כ (זה ממקום שיותר גבוה) והוא מוסתר ומכוסה אצלם וכמ"ש וימנע מרשעים אורם שאינו מאיר אצלם בהתגלות כ"א העלם והסתר בחושך כפול ומכופל, עד שמכחשים בהוי' אמר נבל בלבו אין כו' וכמו שאמר פרעה לא ידעתי את הוי', ונראים ליש ודבר בפ"ע, משא"כ בסט' דקדושה מקבלים חיות מגילוי אור פני הוי' והוא מתגלה אצלם אף שהוא ע"י השתלשלות ירידת המדרגות בע"ס הקדושות שהן הן מדותיו של הקב"ה ית"ש שע"י דוקא יושפע החיות לנבראים לפי שהם כלים לגילוי אלקותו ית"ש לפי שבתיקון הי' מיעוט האור ורובי הכלי' והיינו שכדי שיהי' בחי' כלי לגילוי אוא"ס ב"ה שעז"ג השמים ושמי השמים לא יכלכלוך אפי' כלי לכלי לא יכלכלוך, לכן הוצרך להיות צמצום האור כדי שיוכלו הכלים דתיקון לקבל בחי' גילוי כו' וזהו שחכ' נק' בחי' יר"ד שהיא בחי' צמצום שחכ' מקבל מבחי' צמצום דוקא.

ה) והנה כתיב וזרעתיה לי בארץ דוקא שישראל נזרעו למטה דוקא וכמ"ש אור זרוע לצדיק וכלום אדם זורע סאה אלא כדי להכניס כמה כורין ומהו הצמיחה היינו ע"י תומ"צ, שהמצות נתלבשו בגשמי' דוקא כמו ציצ"י מצמר גשמי דוקא ותפילין מקלף גשמי ששרשן מעולם התהו שנפלו

לוחות הראשונ' . . והיו אורות מרובין: בשהיג נרשם בגוכי"ק: נראה שהכוונה הוא גם על הרעש שהי' במית בלוחות הראשונות.

וע' בביאור ההפרש בין לוחות ראשונות ולוחות אחרונות . . דתרי"ג: נמצא בכתי' 1063 קכט, א [הנק' בשם „בוך בש"י"]. ובכתי' 1028 מט, א. ובס' פלח הרמון שמות ס"ע שיב ואילך נדפסה הנחת הרה"ח וכו' הריה מפאריטש ממאמר זה. וראה גם אוה"ת חנוכה שכו, א ואילך.

והיינו כי הי' להם . . עושר וכבוד: בהבא להלן [עד קרוב לסוף הפיסקא] ראה ד"ה ויהי בשלח בתרא בשלח סא, סע"א-ב [וכאן הוא לשון התרא בשניניים קלים], וראה בכ"ז בארוכה אוה"ת בשלח ע' שסב. שם (כרך ז) ע' ב'תרנד ואילך.

ע"י חשבון מעשה: בתרא בשלח שם: ע"פ חשבון ומעשה.

בשבירה וע"י שמבררין אותם ע"י נתעלים לשרשן הקדום לתהו ששם רבוי האור וממשיכין ע"י בתיקון ג"כ רבוי האור ואעפ"כ יוכלו הכלים לסובלו לפי שהם בחי' ביטול והתכללות כמ"ש למעלה שהשבירה הי' בתהו מחמת שהיו נקודות זת"ו.

ואיך **אך** עדיין צ"ל מה יועיל ריבוי הכלים דכלים דתיקון שע"י יוכלו לקבל אורות דתהו שהם בלתי בע"ג כלל הלא מ"מ בחי' הכלים דתיקון הם שורש ומקור הגבול. ולכאורה הי' נראה לפרש עדמ"ש בכתהאריות"ל שכשהי' צריך להתהוות עולמות צמצם את אורו הגדול ונעשה מקום פנוי, והיינו שלא נשאר רק רשימה בעלמא כי דבר שבקדושה אינו נעקר ח"ו לגמרי, ומזה נתהוו העולמות ואח"כ נמשך הקו וחוט, ולמה הי' צריך להיות הצמצום תחילה ואח"כ יומשך מהאור בחי' קו וחוט, ולמה לא נשאר מתחלה הקו וחוט ויתהוו מזה העולמות, כיון שאח"כ נמשך להם הקו וחוט, והענין שאם לא הי' צמצום מתחלה לא הי' יכול להתהוות עולמות מזה, וכנודע שמצד אוא"ס הי' יכול להתהוות ע"ס באופן אחר, ושיהיו כמו שנתהוו זהו ע"י בחי' הצמצום דוקא, ואחר שע"י הצמצום נתהוו העולמות לכן אח"כ גם כשנמשך בהם מאור הקדום לא נתבטלו העולמות ממציאותם מחמת זה, כי אחר שנתהוו לא נתבטלו מזה, וכמו"כ בענין התיקון ותהו מאחר שנתהוו הכלים דתיקון בבחי' הרחבה והתכללות זמ"י יכולים לקבל גם אורות דתהו שבלתי בע"ג. אך באמת אינו כן ואינו דומה לזה כלל כי שם גם אחר הצמצום קודם המשכת הקו האור הנשאר בהרשימה הי' מהאור שבלתי בע"ג כלל, ולכן הי' יכול למשוך אליו עוד ע"י העלאת מ"ן מהאור שבלתי בע"ג כלל, משא"כ בתהו הי' השבירה שהיו הכלים בבחי' גבול בלא התכללות וגם כלים מועטים, א"כ בתיקון הגם שהם כלים מרובים, הרי עכ"פ המה מבחי' גבול רק שהם בע"ג היותר גדול ואיך יוכל להיות התחברות אורות דתהו שהם בלתי בע"ג גמור עם כלים דתיקון שהמה שורש ומקור הגבול.

אך עדיין צ"ל: בהבא להלן בפרק זה ראה בשינויים לקמן חלק ב ד"ה תקעו בחודש פ"ב. עדמ"ש בכתהאריות"ל: ראה גם סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' כה וע' שצט. המשך תרס"ו ע' ד. סה"מ תרפ"ד ע' פד. תשי"ב ע' 28. ועוד.
דבר שבקדושה אינו נעקר ח"ו לגמרי: ראה סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' פב. ושי"נ. לקמן ח"ב ד"ה נשא את ראש.

האור הנשאר בהרשימה הי' מהאור שבלתי בע"ג כלל: כאן נרמז חידושו הידוע של כ"ק אדמור" מהר"ש אשר בהרשימו לא נגע בו הצמצום. ונתבאר בהגהת אדמור" מהר"ש בלקו"ת לג' פרשיות (ווילנא, תרמ"ד) ע"ד, א [נדפס גם באוה"ת נח (כרך 1) תרס"ח, ב]. וראה גם המשך מים רבים תרל"ז פ"ג (ע' כ). וככה תרל"ז פמ"ו (ע' סט). מצה זו תר"מ פ"ו (ע' ט ואילך). יונתי תר"מ פ"ט (ע' יא). ובארוכה בסה"מ תרמ"ג ע' עט ואילך. תרס"ד ע' קלו ואילך. המשך תער"ב ח"ג ע' אירסח ואילך. ועוד [וראה בהמוכא בארוכה ע"י בקובץ "הערות וביאורים" גליון דש"פ קרח וש"פ פנחס תשי"נ. ובספר "המלך במסיבוי" חלק ב' (כפ"ח, תשנ"ג) ע' רסז ואילך].

וצריך לומר שזהו ע"ד מ"ש המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו, מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואינם מכבים זא"ז מפני שמאיר עליהם הארה יותר גבוה מבחי' המשל ופחד כמשל שני שרים שהמה מנגדים זל"ז כשבאים לפני המלך מחמת אימת המלכות וביטולם לפני המלך הם נעשים כאילו לא הי' שונאים ומנגדים זל"ז מעולם, שזהו מחמת הביטול לפני המלך שז"ע המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו וכמו"כ צ"ל בענין תהו ותיקון שזהו שמתחברים אורות תהו שהם בלי גבול עם כלים דתיקון שהם שורש ומקור הגבול זהו ע"י שמאיר הארה יותר גבוה משניהם גם מבחי' אורות תהו. ומ"מ זה שיומשך אורות תהו הוא בכלים דתיקון דוקא ולא הי' זה בכחי' התהו עצמו שיהי' מאיר האורות תהו שהם בלי גבול מפני מעלת עולם התיקון שנעשה בתיקון בחי' התכללות חסד שבגבורה וגבורה שבחסד דבר והיפוכו שז"ע בעבודה רך כקנה שיכול לנטות ממדתו, משא"כ התהו שלא הי' בהם התכללות כ"א נקודות זת"ז כל א' בפ"ע.

ומ"מ בחי' תהו קודמת והגבה למעלה בשרשה מבחי' תיקון וכמ"ש באגה"ק קרוב לסופו כי הם מס"ג שבפנימיות א"ק, והתיקון הוא ע"י מ"ה שהוא יוצא מהמצח הארה בעלמא כו'. אך אעפ"כ מצד ההתכללות יש בתיקון מעלה גבוה שאינה בכחי' תהו, כי יש בתיקון גילוי אור א"ס שאין בתהו והוא כמ"ש בזהר קוב"ה לא שריא אלא באתר שלים, פי' קוב"ה הוא עצמיות המאציל אנת הוא שלימותא דכולא ואינו שורה אלא באתר שלים היינו כשיש התכללות למטה וקשר וחיבור הע"ס יחד אזי ישכון בהם אור א"ס שלימותא דכולא מה שלמעלה מע"ס ולא מכל אינון מדות איהו כלל, משא"כ כשכל מדה היא בפ"ע אין זה כלל אתר שלים שיהי' ההשראה משלימותא דכולא, ולכן בתיקון ע"י התכללות בכחי' פרצוף אדם העליון נמשך המשכת אוא"ס משלימותא דכולא, משא"כ בעולם התהו, וזהו בחי' מעלה יתירה ועצומה דבחי' אדם שבתיקון על עולם התהו, ועמ"ש בת"א בד"ה ויאמר ה' הן עם אחד כו' שבמקום ההתכללות שבקדושה ממשיכים האור מבחי' עקודים בכלי אחד וזהו בחי' שלימותא דכולא שלמעלה מהתהו כי עולם התהו הוא מבחי' נקודים ועולם העקודים בחי' טעמים, ובענין טנת"א הטעמים בכתר ונקודות בחכמה כו', ומ"ש במ"א שהטעמים הם בחכ' ע' בד"ה ששים המה מלכות (שהוא וארא דדור הפלגה)

שזהו ע"ד . . עושה שלום במרומיו: בכ"ז ראה אגה"ק סי' יב (ק"ז, א ואילך).

ומ"מ בחי' תהו קודמת: בשוה"ג גרשם בגוכ"ק: **ביאור ד"ה והניף כשב כשב** [לקו"ת אמור לו, ג ואילך, שם נח' מענין כשב וכבש]. – בהבא להלן [עד פיסקא: ועפ"ז יובן] ראה לקו"ת אמור שם לו, ד ואילך [וכאן הוא לשון הלקו"ת בשנינויים והוספות]. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' רג"ה. הנחות הר"פ ע' קט.

וכמ"ש באגה"ק קרוב לסופו: קרא ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנו, רע"א).

בת"א בד"ה ויאמר ה' הן עם אחד: סי"פ נח' י, ד.

ומ"ש במ"א . . ע' בד"ה ששים המה מלכות (שהוא וארא דדור הפלגה): הנחה מד"ה ששים המה מלכות להצ"צ נמצא בגוכ"ק אדמו"ר מהר"ש בכת"י 1063 ר"א, א. ובתוס' התחלה וסיום בד"ה עיר קטנה בסה"מ

ששניהם אמת, והיינו כשאומרים שהאותיות הם במלכות אזי הטעמים בחכ', אבל כשאומרים שהאותיות הם במידות שהוא בחי' אותיות התורה שהם למעלה מבחי' אותיות שהם מקור לעולמות בחי' בדבר ה' שמים נעשו, או הטעמים הם בכתר, והיינו שיש שני בחי' טעם, כי יש טעם הגלוי שבחי' טעם זה הוא בחכ', ויש בחי' טעם הכמוס שהוא ע"ד שארז"ל שתוק כך עלה במחשבה שבחי' טעם זה הוא בכתר.

ז) והנה אחר ששוכן בבחי' תיקון הארת אור א"ס שלמעלה מע"ס עי"ז יכולים אח"כ ליכלל המדות והספירות בבחי' ביטול במציאות יותר מקודם שהי' ההתכללות רק מחמת חלישות התגלות האור כענין רך כקנה כו' אבל לא בחי' עצמיות הביטול ממש, אכן בהגלות נגלות עליהם גילוי אוא"ס שלימותא דכולהו אשר כל המידות כאין נגדו, כי כשמו כן הוא שאינו בבחי' מדה ח"ו אלא למעלה מעלה עד אין קץ אפי' מבחי' חב"ד מקור המידות, ואזי המדות היו לאחדים ממש ובטלים ממש כנר בפני האבוקה באורו ית' המאיר להם ואינם תופסים מקום כלל, וז"ע עושה שלום במרומיו בין שר של מים ושר של אש וכמ"ש באגה"ק ע"פ והי' מעשה הצדקה שלום כו' ע"ש, והתכללות זו הוא בחי' ביטול אמיתי ממש שלמעלה מבחי' הביטול דרך כקנה כו' עד שאפי' כשהמדות היו בריבוי האור (הכוונה כמו בעולם התהו שהי' ריבוי האור) היו בטלים ומתכללים, וכמו בעולם העקודים שודאי הי' שם ריבוי האור יותר מבנקודים, ואעפ"כ לא הי' שם שבה"כ ח"ו והיינו מחמת קרבתן לאוא"ס שע"ז הם בבחי' ביטול אמיתי כו' והתכללות אמיתי עד שעקודים בכלי אחד, ומבחי' ביטול זה נמשך אח"כ בעולם התיקון ג"כ ע"י השראת אוא"ס הנמשך בעולם התיקון שע"ז נמשך בהם הביטול האמיתי כו'.

ועפ"ז יובן שדוקא בעולם התיקון שהם בחי' התכללות שם דוקא ע"י העבודה בתומ"צ יכולים להמשיך אורות דתהו שהם בלי גבול בכלים דתיקון, ובתיקון דוקא שהוא בחי' סיום המדריגות דעקודים נקודים וברודים מאיר מאור א"ס בחי' הגבוה מתהו ותיקון שיהיו יכולים המצות להיות כלים רחבים שיוכלו לקבל בחי' אורות דתהו כמ"ש באגה"ק בענין רחבה מצותך מאד שהם כלים רחבים לקבל בחי' מאד העליון שהם בלי גבול כו'. והנה נודע ששעבוד מצרים הי' הכנה למ"ת שע"ז ברו מהם הנצוצות דתהו שהם אורות

תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' קכא [והבא להלן עד סוף הפרק הוא לשון המאמר שם בשנינויים קלים]. ד"ה ששים המה מלכות להצ"צ הנ"ל מיוסד על ד"ה וארא מכ"ק אדה"ז משנת תקע"ב שבו מבואר ענין דור הפלגה (לא נדפס לע"ע). ונמצא בשנינויים ותוס' הגהות באוה"ת וארא (כרך ז) ע' בתקמט ואילך. ביתקמט ואילך. וביאור ע"ז שם ע' ביתקנו ואילך. וראה בהנוגע לענינינו שם ע' ביתקנה וע' ביתקעג ואילך.

באגה"ק ע"פ והי' מעשה הצדקה: ס"ב (ק"ז, א ואילך).

באגה"ק בענין רחבה מצותך מאד: ס"ס יז (קכו, א). וראה גם לקמן ד"ה אדם כי יקריב הערה ד"ה: ואזי

יהי' הזמן.

מרוכים וכנ"ל בענין האור דתהו, וזהו שהי' פרעה משלח בהם פארות וענפים ועושה פרי למעלה את העם היינו שיאיר בהם ע"י העבודה בתומ"צ אח"כ בחי' אורות דתהו שזהו בחי' תוס' מרובה, וכדי שיהיו הם כלים לזה ז"ע ופרעה הקריב שהקריב את לבן לאביהם שבשמים שהוא בחי' התשובה שלכן אמרו"ל במד"ר יפה היתה הקרבת פרעה ממאה צומות ותפילות שע"י הקריב את לבן לאביהם שבשמים להיות בבחי' הביטול דהתכללות שבתיקון, ושיהי' כלים רחבים לקבל בחי' האור דתהו שהיו בבחי' הסתלקות שנסתלקו ונכללו בעצמות המאציל שהם גבוהים הרבה מאורות דתיקון כנ"ל רק שמחמת תוקף האור ומיעוט הכלי הי' שבה"כ כו', אמנם אחר שנתבררו הכלים ונכללו בתיקון שהוא בחי' התכללות אז הם כלים לבחי' ריבוי האור דתהו שיהי' ב' המעלות יחד שיהי' אורות גדולים כמו בתהו ואעפ"כ יהי' בבחי' התכללות ע"י הארת או"ס שלימותא דכולא כו' מעין בחי' עקודים כו'.

בס"ד.

וידבר כו' אנכי כו' לא יהי' לך. ואיתא במד"ר דברים ס"פ ואתחנן דרצ"א א' אתה מוצא שלא פתח הקב"ה בסיני תחלה אלא בדבר זה אמר להן שמע ישראל אנכי ה' אלקיך נענו כולן ואמרו ה' אלקינו ה' אחד, ומשה אמר

וזהו שהי' פרעה משלח בהם: בשוה"ג נרשם בגוכ"ק: ובוה יוכן מה שהארם ניוון מדצ"ח דתהו בסעי' ד' שבביאור ונהיף בלקי"ת [פ' אמור שם לח, ד], ועד"ז הוא ענין הקרבת פרעה ריבוי האור דתהו בכלים דתיקון, וזהו ענין שהקריב את לבן לאביהם שבשמים להיות בבחי' ביטול דמעלת התיקון ותהו יחד ע"ד עקורים, ולכן במ"ת כתי' ויחן שנעשו כאיש אחר כו'. ולפי מ"ש בתי"א ד"ה הן עם אחד שהרשימה היא בחי' הכוללת כל העולמות, והכלים שרשן מן הרשימה י"ל שזהו ענין כוונת נעיצת התחילה שיש בסוף היינו בכלים דפרצושים דאצי' יותר מבראש [וראה גם סה"מ תרמ"ח ע' ריב].

וידבר כו' אנכי: מיוסד על ד"ה שמע ישראל להצ"צ שבכת"י 466 רלד, א [נק' בשם, בוך במדבר דברים – רב"ק] והוא כולל הנחות ממאמרי הצ"צ שגרשמו ע"י ר' בער קאליסקער]. בתוס' התחלה וסיום וכשינויי הסדר והגהות.

ד"ה שמע ישראל מהצ"צ נמצא ג"כ בשינויים: בד"ה להבין ענין הנפש האלקית באוה"ת בראשית (כרך ו) בתחילתו [באוה"ת המאמר הוא בתוס' הגהות מאדמו"ר מהר"ש משנת תרמ"ב. וראה אודות מאמר זה בסו"ס אוה"ת ענינים ע' שסח. ועל המצויין שם יש להוסיף גם שמאמר זה נמצא בכת"י 466 שם רמב, א]. ובד"ה שמע ישראל בס' מאמרי אדה"ז פרשיות ח"ב ע' תשנו ואילך. וראה שם ע' תשמו ואילך.

המאמר צמצא בתוס' ביאור והגהות בד"ה זה כסה"מ תרס"ה ע' קכח ואילך. וכד"ה שאו את ראש תעריב כסה"מ ליקוט ח"ב ע' רבו ואילך. ובאריכות הביאור בהמשך ד"ה וידבר גו' אנכי [והמאמרים שלאחריו] כסה"מ תשי"ד ע' 141 ואילך.

במד"ר דברים ס"פ ואתחנן דרצ"א א': דפוס אמשטרדם ת"א.

בשכמל"ו עכ"ל. ובירושלמי פ"ק דברכות אמתניתין בשחר מברך שתיים לפניו, מפני מה קורין שתי פרשיות הללו בכל יום כו' ר' לוי אמר מפני שעשרת הדברות כלולים בה, אנכי כו' שמע ישראל ה' אלקינו, לא יהי' לך ה' אחד, לא תשא כו' ואהבת את כו' מאן דרחים מלכא לא משתבע בשמיה ומשקר, זכור את יום השבת כו' למען תזכרו רבי אומר זו מצות שבת כו', כבד את אביך כו' למען ירבו ימיכם, לא תרצח ואבדתם מהרה מאן דקטיל מתקטל, לא תנאף לא תתורו כו' ליבא ועינא כו', לא תגנוב ואספת דגנך, לא תענה ברעך כו' אני ה' אלקיכם, לא תחמוד בית רעך וכתבתם על מזוזות ביתך ולא בית חבירך (וע' ביפ"מ ש"י שר' לוי נתן טעם גם לפ' הג' הוא פ' ציצית, מלבד מה שה' דברים נאמרו בה, וא"כ לטעם דר' לוי הוי כאלו שאל מפני מה קורין שלש פרשיות הללו).

ולהבין זה צ"ל ענין הק"ש דכתי' שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, וצ"ל מה"ע ב"פ הוי' דהל"ל ה' אלקינו אחד, הנה מקודם צ"ל ענין תורה ותפלה שפעם מצינו שת"ת גדול מכולם וכמ"ש רז"ל ות"ת כנגד כולם, ופעם מצינו שתפלה גדולה מת"ת וכמ"ש לא תאכלו על הדם וארז"ל שאסור לאכול קודם התפלה, לפי שקודם התפלה לא נק' רק בחי' דם ואחר התפלה נק' בחי' אדם, וקודם ת"ת מותר לאכול, אלמא דתפלה גדולה מת"ת, וכן ארז"ל שאסור ליתן שלום לחבירו קודם שיתפלל ואם נתן כאלו עשאו במה, וכמ"ש חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא א"ת במה אלא במה, והיינו לפי שקודם התפלה עדיין לא נתפשטה בגוף ואינה רק באפו, אבל אחר התפלה היא מתפשטת בגוף, וא"כ גם מכאן משמע שתפלה גדולה מת"ת.

אך הענין הוא דצ"ל ענין אחד, אחד הוא ד' רבתי, וד' הוא בחי' דבור דבדבר הוי' שמים נעשו, לעולם הוי' דברך נצב בשמים, שהדבור מחי' ומהוה אותם תמיד מאין ליש כו', והנה בחי' ד' רבתי הוא בחי' דבור שבמח' דהיינו מקור הדבור ונק' בחי' במאמר אחד יכול להבראות שהוא בחי' בראשית נמי מאמר הוא שהוא מאמר כללי שכולל כל עשרה מאמרות דהיינו שהוא דבור שבמח' כמו למשל למטה באדם שמקודם שמדבר צריך לסדר הדבור במח' איך לדבר.

ענין תורה ותפלה . . לא תאכלו על הדם: ראה בארוכה לקו"ת פנחס ע"ט, ד. מאמרי אדה"ז הקצרים ע'

ש.ב.

אך הענין . . ענין אחד: ראה בכ"ז אמרי בינה בתחלתו. בסי' שער הק"ש. ועוד [הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תשי"ד שם]. בהבא להלן [עד פיסקא: ופ' שני של ק"ש] ראה גם אוה"ת ואתחנן ע' רי"א. במאמר אחד יכול להבראות . . שהוא מאמר כללי: ראה בארוכה סה"מ תרכ"ז ע' רנו ואילך. סה"מ מלוקט ח"ג ע' קסד ואילך, ובהנסמן שם.

דבור שבמח' . . שמקודם שמדבר צריך לסדר הדבור במח': כד"ה זה תרס"ה מבאר זה: דהנה יש ב' בחי' הא' הוא בחי' מח' שבדבור והב' דבור שבמח', שהרי האדם כשמדבר דבר שכל בהכרח שיחשוב בעת

והנה המכוון הוא שהגם שנתהווה בחי' אחד שהוא ז' ריקיעים וארץ וד'
 רוחות העולם שע"ז מרמז תיבת אחד מ"מ הם בבחי' אחד דהיינו שהם
 בבחי' ביטול. ולהבין זה איך הם בבחי' אחד, הענין הוא דהנה למעלה אינו כמו
 למטה דהנה למטה אנו רואים שהדבור נראה כמו שנעשה נפרד לעצמו מהאדם
 המדבר, אבל למעלה אי אפשר לומר כן שהרי אין לך דבר שחוצ ממנו וכמ"ש
 את השמים ואת הארץ אני מלא, וזהו שארז"ל במד"ר שמות פ' ב' ע"פ וירא
 אליו מלאך ה' בלבת אש מתוך הסנה למה מתוך הסנה ללמדך שאין מקום
 פנוי מן השכינה אפי' סנה, וא"כ אי"א לומר שהדבור נעשה דבר נפרד אלא הוא
 בבחי' ביטול. ומה שנראה העולם ליש ודבר נפרד היינו רק בבחי' השתלשלו'
 שנעשה ע"י צמצומי ע"י נראה ליש ודבר נפרד, אבל לגבי עצמותו אין שייך
 לומר בחי' דבר נפרד לפי שכולא קמי' כלא חשיב ואין לך דבר שחוצ ממנו,

דבורו מה הוא מדבר כו' ומ"מ עיקרו הוא הדבור רק שצריך להחזיק מוחו ולחשוב דבורו שמדבר לבד כו'.
 אבל בחי' דבור שבמח' העיקר הוא המח' שחושב בעיון השכל לבד ולא נק' דבור שבמח' רק מפני שענין
 המחשבה זו הוא שמסדר איך יהי' דבורו לכן על שם זה נק' דבור שבמח' והיינו שחושב את הענין בהסבר
 דברים ובדברים מסודרים שמסדר הדברים איך יהיו נשפעים אל הולת. ונמצא שהוא מחשבה שחושב את
 השכל אלא לפי שהוא בהסבר דברים ודברים מסודרים הי' נק' דבור שבמח'. ואפ"ל עוד ענין דבור שבמח'
 בעומק יותר ע"ד שמצינו ברי"ש (בזוה"ק דק"ב הובא בשר"ע הל' ת"ת ספ"ג) שמחמת עיון מחשבתו
 כד"ת הוציא דברי תורה מפיו גם במקום שאין רשאי לדבר שם כד"ת, שגם דבור זה בכלל דבור שבמח'
 יחשב, שהרי התירו זה בשר"ע הל' ת"ת הג"ל לפי שזהו לאונס מצד עיון המח' שהדבור בא ממילא מצד המח'
 ולכן הוא בכלל מח'. ונמצא כאן הוא שהדבור גופא הוא בכלל מח', ולא כמו אופן הא' שהמח' נק' דבור
 שבמח', וכאן המח' הוא למעלה מדבור אלא שהדבור לפי שבא ממילא ע"י עיון המח' נק' הוא גופא דבור
 שבמח' כו'.

למטה . . שהדבור . . נפרד . . אבל למעלה אי אפשר לומר כן: ראה בארוכה תניא פכ"א.
 שהדבור נראה כמו שנעשה נפרד לעצמו: בד"ה זה תרס"ה כ' כאן: . שהדבור נעשה נפרד לעצמו'.
 ולא"ז מבאר שם: דבאמת גם הדבור של האדם ג"כ אי"א לומר שהוא נעשה נפרד לגמרי מן האדם שהרי אנו
 רואים שמי שקיבל מרבו שלמדו חכ' ה"ה מקושר לו בתכלית עד שתלמידו משליך כל עניני עצמו ועוסק
 לטובת רבו עד שגם אבידת רבו קודמת לאבידת אביו, שעם היות שהטעם הוא מפני שרבו שלמדו חכ' הביאו
 לחיי העוה"ב, מ"מ הרי הבן נמשך ממוח האב שזהו המשכה עצמית, ורבו שלמדו חכ' לא השיג ממנו כ"א
 הארת חכמתו ע"י דבורו לבד כו', ובהשפעה עצמית דאב ה"ה נותן לו עצם כח החכ' ממש שלמעלה מבחי'
 השפעה וגילוי כו', ומ"מ הדבור דרבו עדיף מעצם כח האב שבבן כו', וצ"ל הטעם בזה שהשפעת האב ה"ה
 כמו כח העשי' שבא בבחי' כח נבדל דעם היות שזה השפעה עצמית אבל בא בבחי' נבדל כו' וכמ"ש במ"א
 דאב וכן הגם שהן עצם א' מ"מ ה"ה מהותים נבדלים כו', והשפעת הרב עם היות שזה הארה לבד אבל
 ההשפעה הוא בדבור שאינו בבחי' כח נבדל, ולכן יש בהשפעה זו יתרון מעלה בבחי' ההתקשרות וההתאחדות
 דעם היות שאינו עצם א' אבל אינו בבחי' מהותים נבדלים כ"א מתאחדים וע"ז כו'. וא"כ מובן הדבור אינו
 נפרד מאחר שפועל התקשרות והתאחדות באופן נעלה כזה בהמקבל יותר מהתאחדות דאב וכן כו'.
 וזהו שארז"ל . . שאין מקום פנוי מן השכינה אפי' סנה: בד"ה זה תרס"ה מבאר זה: דהנה ארז"ל
 בסנהדרין דל"ט א' דא"ל אמגושא לאמימר מפלגך ולעילא דהורמיו ומפלגך ולתתא דאהורמיו והיינו שרצה
 לומר שהעולם נפרד והן שתי רשויות ח"י, והשיב לו אי"כ האיך שביק לי אהורמיו להורמיו לאעבורי מיא
 בארעי' כו', וא"כ מזה דו"ק מלאך ה' אליו כו' מתוך הסנה מובן שאין העולם נפרד. וראה בארוכה אוה"ת
 ואתחנן ס"ע רד ואילך.

וע"כ הדבור שם בתכלית הביטול ולכן גם העולמות שנתהו מבחי' דבור גם הם בטלים, וזהו אחד דהיינו שהגם שנתהו מבחי' דבור ז' רקיע' וארץ וזהו חיות שבאחד ולמעלה הוא בחי' ז' היכלות ז' מדות, וד' הוא בחי' ד' רוחות ד' חיות המרכבה פני ארץ פני שור כו', וארץ הוא מקור ושרש של כל החיות ושור הוא שרש ומקור של כל הבהמות ונשר של כל העופות ובחי' אדם היינו שרש ומקור של שכלים נבדלים (והגם שהמלאכים נק' בשם בהמות וחיות מ"מ השכל שלהם שהם שכלי' נבדלים זהו מבחי' אדם) מ"מ גם הם בטלים שם. וענין הוי' אחד, דהיינו כדי שיתהווה בחי' הדבור עליון צ"ל מקודם בחי' הוי' דהיינו י"ד צמצום ה' התפשטו' וי"ו המשכה, וזהו הוי' אחד.

והנה הוי' אלקינו היינו ענין נשמות כי נשמות ישראל עלו במחשבה מח' עילאה שאינו שייך אל הדבור, והנה כמו שהמח' של אדם מתאחד עם עצם הנפש יותר מבחי' דבור כי הדבור נראה כמו שנעשה נפרד מעצמותו, אבל מח' מתאחד כו', כמ"כ נש"י מתאחדים ביחוד אמיתי עם או"א"ס והוא ע"י אותיות התורה כי ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא בקוב"ה, כי שרש ס"ר נש"י הם ס"ר אותיות התורה וזהו ישראל ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה, וזהו מ"ש ישראל עלה במח' היינו במח' של אותיות התו' ולכן נקראו בנים וכמ"ש בנים אתם להוי' אלקיכם כו', והיינו כמו שהבן נמשך ממוח האב כמ"כ נש"י נמשכים מח"ע. ולכך כתי' ואהבת, ולכאוי' קשה איך שייך הציווי על אהבה הלא היא מדה שבלב, ואיך שייך ציווי ע"י, אך משום כי נש"י נקראו בנים למקום ע"כ האהבה טבעית אצלם כי ממילא נמשך להם אהבה כמו אהבת הבן אל האב, ולכך יש באדם כח למס"נ באחד כו'. ולכן כתיב בישראל העמוסים מני בטן, דהנה כמו שיש עיבור למטה כמ"כ קודם התגלות ולידת

שהמלאכים .. שהם שכלי' נבדלים: ראה לקו"ת שלח מו, רע"א – בשם הרמב"ם. ועד"ז בכיאה"ז לאדהאמ"צ מ, רע"ג. ובסה"מ תרל"ד ע' ה, ונסמן ע"ז בארוכה בהמ"מ שם.
ישראל עלו במחשבה: ראה לקו"ת שה"ש יז, ד. ד"ה חייב אינש תשיח [הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ד שם].

מח' עילאה שאינו שייך אל הדבור: בד"ה זה תרס"ה מוסיף: שכשם שבבחי' הדבור יש ב' בחי' דבור מח' שבדבור ודבור שבמח', כן במח' עצמה יש בחי' מחשבה השייכה לדבור כניל כו', ויש מח' שהוא עצם בחי' המחשבה עצמה שאינה שייכה כלל לדבור עדיין, וכמו המח' שחושב את השכל קודם שמתלבש בהסבר דברים או גם קודם שמתלבש בלבושי השגה כו', ושם שורש נש"י.

ואהבת .. א"ד שייך הציווי על אהבה: ראה היספה לדרמ"צ קצט, א. סה"מ תש"א ע' 116 ואילך. וש"נ. ולכן כתיב .. העמוסים מני בטן .. בבחי' עיבור בבטן אימא: כד"ה שמע ישראל להצ"צ הנ"ל נרשם: „בבחי' עיבור בבטן אימא דהיינו מל", ובספר תרל"ג העביר כ"ק אדמו"ר מהר"ש את הקולמוס על התיבות „דהיינו מל". ובד"ה זה תרס"ה שם כתב ע"ז: העמוסים מני בטן, עמ"ש בוחיא ד"יג סע"א שזה בחי' מל' אמנם כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נ"ע כתב דמהצעת הדרוש דכאן נראה ברור שהכוונה היא על בינה כו' ולכאורה לפי מה שכתב הוא ז"ל לעיל בענין בנים אתם לה' אלקיכם וההתקשרות ע"י התורה ה"י אפ"ל שהעיבור הוא במל' וע"י שמלמדין אותו מקבל משרשו מאי"א כו'. ע"כ.

הנשמה היא בבחי' עיבור בבטן אימא וכמ"ש חי הוי' אשר עמדתי לפניו, והנה ארז"ל כשהתינוק במעי אמו נר דלוק על ראשו ומלמדין אותו כל התורה, דהיינו מ"ש נש"י עלו במחשבה דהיינו במח' דאותיות התו' והנה עייז שהוא בבחי' עיבור ומלמדין אותו עייז נותנין לו הכח לקיים תומ"צ למטה כו', וזהו נר דולק על ראשו, נר הוא מ"ש נר הוי' נשמת אדם והוי' יו"ד ה' הוא בחי' תושב"כ ותושבע"פ ו"ה הוא בחי' מצות, דהיינו שעייז יכולה הנשמה לקיים תומ"צ למטה, וזהו העמוסים מני בטן העמוסים לשון יום יום יעמס לנו, או מלשון אבי העמים עליכם כו' שהוא בחי' עול שנותנין עליו הכח לקיים תומ"צ. והנה גם לזה הבחי' צ"ל ג"כ בחי' הוי' דהיינו יו"ד צמצום ה' התפשטו' כו' כדי שיעלו במח', ולכן נאמר ב"פ הוי'.

והנה מ"ש שמע ישראל, שמע הוא לשון הבנה דהיינו להוציא האהבה מהעלם אל הגילוי הוא עיי התכוננות כי תבונה אותיות בן ובת היינו אהבה ויראה, ובינה נק' אם הבנים, וכמ"ש כי אם לבינה תקרא והיינו רק להוציא את האהבה מהעלם לגילוי הוא עיי התכוננו' שמתכונן איך שהוי' אלקינו נש"י עלו במח' העצמי' שמתאחדת עם עצמות אוא"ס, והוי' אחד היינו בחי' דבור שנתהווה מזה יש ודבר נפרד ומ"מ הוא בבחי' אחד לפי שכולם בטלים אצלו דכולא קמי' כלא חשיב, ועייז ואהבת דהיינו שעייז יוצא האהבה מהעלם אל הגילוי, וגם להיות בכל לבכך בשני יצריך כו'.

וּפ' שני' של ק"ש כתיב בה ואספת דגנך כו', ולכאו' קשה מאי איכפת לי אם יאסוף או לאו הלא אומר אח"כ ואכלת ושבעת, אך הענין הוא דהנה ארז"ל עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי, והנה בבחי' קבע ועראי אין הפי' דוקא בבחי' ריבוי ומיעוט דאיכ למא לא אמר למוד הרבה אלא הפי' בעיקר הרצון, שעיקר כוונתו ורצונו יהי' רק ללמוד תורה דהיינו שאפי' אם עוסק במו"מ יהי' המכוון מזה כדי שישתכר ויהי' לו פרנסה לפרנס ועייז יוכל ללמוד תורה, וכן כה"ג בכל מה שעושה, וזהו ואספת דגנך דהיינו שיאסוף הכל לבחי' אחד דהיינו לבחי' ביטול מעלמא דפרודא לעלמא דיחודא.

והנה אח"כ מזכירין יצ"מ, וצ"ל מה שייכות ענין יצ"מ לק"ש, אך הענין הוא דהיינו שאל יאמר האדם איך יגיע לזה המדרגה הגדולה ולנצח את היצה"ר שהוא בחי' מלחמה עצומה, ולהיות כי ידע אינש בנפשו איך שהוא מלא עוונות, ועוונותיכם מבדילין כו' ומאן דנפח צריך שלא יפסיק שום דבר כדי שיעלה הנפיחה, לא כן המלא עוונות כו' שעוונותיכם מבדילין כתיב, ולכך

וּפ' שני' . . ואספת דגנך . . תורתך קבע: לפיסקא זו ראה גם סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' קסח ואילך וע' קעא.

ועוונותיכם מבדילין: ראה אגרת התשובה פ"ה [הערת כ"ק אדמ"ר שליטי"א בסה"מ תשי"ד שם].

מזכירין יצ"מ דהיינו כי כמו שבמצרים היו ישראל מושקעי' במ"ט שערי טומאה והי' גם קודם מ"ת, ומ"מ אחר יצ"מ במשך נ' ימים קבלו את התורה שהי' גילוי אלקות פב"פ כו', והיינו לפי שהי' אתעדל"ע מעצמו בלי שום אתעדל"ת כלל וכמ"ש אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ וכמשארז"ל עד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם. וזהו מ"ש בעשה"ד אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך שע"י יצ"מ הי' התגלות בחי' אנכי, וכך גם עתה ע"י תשובה גמורה יכול להיות יצ"מ לצאת מהמצרים וגבולים כי גם עתה יש יצ"מ הגם שזה הי' זמן כביר, אך התורה היא למעלה מהזמן ומקום ע"כ חייב אדם לראות א"ע כאלו הוא יצא ממצרים, אך היינו ע"י תשובה דוקא.

והנה מקודם מקדימין שתיים לפניו יוצר אור ואהבת עולם, והיינו לפי שבימי משה הי' דור דעה ע"כ מיד שהיו מתכונני' בפ' שמע ישראל מיד הי' נתעורר אהוי"ר כו', לפי שהיו נשמות גבוהות ולא היו צריכים הרחב הביאור להעמקת הדעת, אבל עתה שנתמעטו הלבבות וראו שאין די בק"ש לבד לפי שהוא בקיצור גדול, לזה תיקנו שתיים לפניו, ודרך כלל הם פי' וביאור פסוק שמע ישראל כי יוצר אור הוא פי' וביאור על הוי' אחד דהיינו על עלמא דאתגליא, איך שהוא בטובו מחדש בכי"ת מע"ב והאופנים ברעש גדול כו' ושרפים משבחים באימה ואומרים ביראה קדוש, וכולם משבחים ומפארים ומעריצים ומקדישים וממליכים את שם כו', ששרשם מבחי' הדבור, ואח"כ אהבת עולם הוא ביאור על הוי' אלקינו כו' עלמא דאתכסי' דהיינו איך שנש"י אהבתנו בבחי' אהבה עצמי', ובהרחב הזמן שנתמעטו הלבבות יותר וראו שאין די בזה עוד, תיקנו עוד פסוד"ז שהוא ביאור יותר.

ואח"כ בא הברכה דאמת ויציב שיש בה ט"ו ווי"ן, והנה איתא בווי"ן תקטר דהיינו התקשרות והתחברות הוא ע"י ווי"ן וכמ"ש עשה ווי"ן לעמודים כו' וכן יתדות המשכן שהם המחברים את המשכן לארץ, והוא בחי' כי כל בשמים ובארץ ות"א דאחיד בשמיא וארעא, ולכך אומרים אמת ויציב ונכון וקיים כו' דהיינו שיתאמת אצלו ויהי' מקושר כל היום לאלקות גם אפי' בעת שעוסק במר"מ וכה"ג, וזהו הנק' התקשרות על כל היום, ולכך הם ט"ו ווי"ן היינו בכדי לקשר בחי' י"ה בוי"ה, דהנה ברה"ע הוא כה' בהבראם כו' והאדם הוא בחי' וא"ו כי האדם עץ השדה, וצריך לקשר בהם בחי' י"ה, והיינו כי י"ה הוא בחי' חו"ב הנק' אין ויש והם תרין ריעין דלא מתפרשין, ולכאורה איך הם תרין

יצ"מ . . שהי' אתעדל"ע מעצמו: ראה לקו"ת ויקרא ג, א. שה"ש כד, ג. ובכ"מ.

שבימי משה . . ולא היו צריכים הרחב הביאור: ראה לקו"ת האינוני ע, ד.

שתיים לפניו . . פי' וביאור פסוק שמע ישראל: ראה לעיל ד"ה באמי לגני, ובהמ"מ שם.

הברכה דאמת ויציב . . ט"ו ווי"ן: ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' עא וע' קא. אוה"ת סידור ע' קעו.

המשך תרס"ז ע' קמה. סה"מ עטרית ע' תרלט.

רעיון כו' הלא הם שני הפכים, אך הוא מצד שהיש שם בטל בתכלית, וזהו שאומרים כאן אחר ק"ש ט"ו ווי"ן דהיינו להמשיך בחי' י"ה ב"ה שהוא מקור עלמא דאתגלייא שהוא עולם הפירוד כדי שיהי' גם בעוה"ז ביטול היש לאין כו'.

ועדיין צ"ל מאחר שנש"י עלו בבחי' מח' העצמיות שהוא בחי' מח' עילאה שאינה שייכה אל הדבור שזהו בחי' גבוה מאד, ולמה היתה כזאת מלפניו ית' שתרד להתלבש בגוף ונה"ב, שלכא"ו הוא ירידה גדולה מאד, אלא ודאי שהוא ירידה צורך עלי' וא"כ מהו ענין העלי' שאח"כ ומה יכול להיות עלי' יותר גדולה מבחי' מחשבה עילאה. אך הענין הוא דהנה כתיב ויקח רמח בידו, ופי' בזה"ק שהוא בחי' רמ"ח תיבין שבק"ש וכמ"ש בחרבי ובקשתי ות"א בצלותי ובבעותי, וצריך להבין מהו שייכות ענין רמח וקשת לק"ש שנק' ק"ש בשם רמח. וביאור הענין הוא דהנה מה שנת"ל ששרש נש"י עלו במח' עילאה והאהבה אצלם היא טבעית היינו רק מצד שרש נפש האלקי' כו', אבל שרש נה"ב הוא רק מבחי' פני שור שמהשמאל ואפי' נפש השכלי' של האדם הוא ג"כ רק מבחי' פני אדם שבמרכבה, ושרש המרכבה הוא רק מבחי' דבור ד' רבתי דאחד שמזה נראה ליש ודבר נפרד וע"כ נה"ב טבעה בהיפוך מנה"א לימשך אחר תאוות עוה"ז הגשמי', וא"כ המלחמה גדולה ביניהם שנה"א טבעה ורצונה לאהבת הוי' וליכלל למעלה, ונה"ב רצונה בהיפוך מזה לימשך אחר תאוות הגוף ורצונות זרים, וא"כ ע"י מה יוכל לנצח את המלחמה דיצה"ר זהו ע"י רמ"ח תיבין שבק"ש כי ע"י ק"ש נמשך קומה של מעלה דהיינו בחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה אדם אדמה לעליון ועי"ז ממילא נופל הקומה שלערי"ז של היצה"ר שהוא ג"כ שכל ומדות, כי אור דוחה חושך.

וזהו שארז"ל בירושלמי שק"ש היא קבלה על כל עשה"ד, כי הנה כתיב זאת התורה אדם שנמשלה התורה לבחי' אדם כמו שבאדם יש רמ"ח איברין ושס"ה גידים כן בתורה יש רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת, ודרך פרט הנה איתא בכוונת ק"ש שע"י רמ"ח תיבין שבק"ש ממשיכין בחי' רמ"ח אברין עילאין לבחי' אדם העליון דכתי' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה והיינו להמשיך בחי' אדם כו', והגם שא"א לבאר ולהשכיל היטיב דבר זה בפרטיות כי אין לו דמות הגוף ולא גוף ח"ו, אך מ"מ מאחר שכבר דיברה

רמח וקשת . . שנק' ק"ש בשם רמח: ראה הוספות לתרי"א ויחי קג, א. ד"ה לא יצא האיש בסיף תרל"ב (נדפס בקונטרס בפ"ע – קה"ת, תש"ז).

וזהו שארז"ל: בהבא להלן ראה אוה"ת ואתחנן ע' רלד וע' רס. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' רצ. ודרך פרט: הבא להלן [עד התיבות: רשות לדבר בם] הוא מדיה צאינה וראינה בלקי"ת שהיש כא, ג – הוכא להלן בפנים המאמר.

איתא בכוונת ק"ש שע"י רמ"ח תיבין . . ממשיכין . . רמ"ח אברין עילאין: באוה"ת ואתחנן שם (ע' רלד) מציון: וע' מזה בפע"ח שער הקיש פכ"ב וס"פ כ"ג ופ' כ"ה.

תורה בדרך משל ומליצה יש לנו רשות לדבר כם, ועי' מזה בלק"ת שה"ש בד"ה צאינה וראינה, דרוש הראשון פ"ג, ובד"ה ושננתם לבניך (שבספר תרמו"ב) ס"ד, וזהו ועשיתם אותם וארז"ל מעלה אני עליכם כאלו עשאוני, כי ע"י עשיית המצות שהם בחי' אברין דמלכא ממשיכי' שיומשך האורות בכלים שז"ע משנ"ת במ"א ההפרש בין איברים לכלים, שהאבר אם לא יש בו קלקול ממשיך חיות הנפש שיתפשט להחיות האבר, ועד"ו יובן ברמ"ח מ"ע שהם רמ"ח אברין דמלכא כו', וכמו שע"י רמ"ח מ"ע ממשיכין בחי' רמ"ח אברין דמלכא כן ממשיכין בחי' זו בכלל ע"י ק"ש שהיא מצוה כללית כמ"ש וזאת המצוה כו' ואח"כ נא' שמע ישראל, וכמו שאנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו, משא"כ תורה צוה לנו משה, תורה תרי"א, כן בק"ש פסוק ראשון שהוא נגד ב' דברות הנ"ל הוא דאורייתא לדברי הכל.

וזהו מ"ש רוממות אל בגרונום וחרב פיפיות וארז"ל כל הקורא ק"ש כו' שע"י בחי' רוממות אל זה דק"ש נעשה חרב פיפיות בידם לכבוש את היצה"ר ותאוות הגוף, וזהו שנק' רמח שע"י רמ"ח תיבין דק"ש ה"ז כמו רמ"ח מ"ע וגם יש בה קבלה על כל הל"ת שבעשה"ד שהוא לא יהי' שע"ז נאמר בפסוק ראשון אחד, לא תשא ואהבת, לא תרצח ואבדתם, לא תנאף לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, כי ליבא ועינא תרין סרסורין דחטאה, וזהו שאמר הכתוב (משלי כ"ג כ"ו) תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצרינה שפי' בירושלמי הנ"ל אי היבית ליבא ועינא לי אנא ידע דאת לי, לא תגנוב ואספת דגנך ולא דגן חבירך וכן כולן וכנ"ל. ולכן כמו בתורה שרמזו רז"ל בסוכה דנ"ב ע"ב באמרם אם פגע בך מנוול זה משכהו לבהמ"ד אם אבן הוא נמוח, ופי' רש"י מנוול יצה"ר שאם פגע בך להסיתך משכהו לבהמ"ד שע"י התורה יהי' בכוחך להמית אותו כאבן שז"ע מה שנמשלו ד"ת (שם בסוכה דף הנ"ל) למים שכמו המים כשנוטפים טיף טיף על האבן הגם כי היות האבן קשה מ"מ הרי המים עושים בו רושם במקום שנוטפים כך נמשלו ד"ת למים כמ"ש הוי כל צמא לכו למים שהם יכולים למחות את האבן היינו היצה"ר שנמשל לאבן כמ"ש והסירותי את לב האבן מברככם, שזהו שאמרו אם אבן הוא נמוח שאפי' אם לבו כלב האבן ביכולת התורה למחות את האבן הזה, וכמ"ש מזה בלק"ת בד"ה האזינו דרוש השלישי ס"ה, כן יש בחי' זו בק"ש ג"כ להיות כי בק"ש יש כל מה שנאמר בעשה"ד

בלק"ת שה"ש בד"ה צאינה וראינה: שם כא, ג.

ובד"ה ושננתם לבניך (שבספר תרמו"ב): אה"ת ואתחנן שם ע' רס.

משנ"ת במ"א ההפרש בין איברים לכלים: ראה ד"ה להבין ההפרש שבין תורה למצות לקמן בחלק ב', ובהמ"מ לשם.

ק"ש שהיא מצוה כללית כמ"ש וזאת המצוה כו' ואח"כ נא' שמע ישראל: ראה אה"ת ואתחנן ע' רלח, רפד. שם (כרך ה) ע' ביט. ביב. סה"מ תרל"ז ח"ב ע' רפה ועי' רצ.

שרמזו רז"ל . . . אם פגע בך: בהבא להלן ראה לקו"ת האוינו עה, ד (הוכח להלן בפנים המאמר).

יש בחי' זו בק"ש ג"כ . . . כללות התורה . . . בחי' רצוא . . . בחי' שוב: בעלה בפ"ע נרשם בגוכ"ק

שהם כללות התורה, ופ' שמע בכלל הוא בחי' רצוא, ופ' והי' אם שמוע הוא בחי' שוב, כמ"ש בת"א פ' ויחי בד"ה יהודה אתה יודוך אחיך, שהם בחי' חו"ג שמע אהבה כולל רמ"ח מ"ע, והא"ש גבורה שרש שס"ה ל"ת, והוא כמו בפסוק ראשון ה' אלקינו ה' אחד שהם נגד ב' הדברות אנכי ולא יהי' לך שכוללים תרי"ג מצות כמ"ש בס' של בינונים פ"ך אנכי שרש רמ"ח מ"ע לא יהי' לך שורש שס"ה ל"ת. ולכן ע"י רוממות אל דק"ש בכחי' שית תיבין דיחודא דשמע ישראל, וגם ע"י בשכמל"ו שהוא בחי' קבלת עול כמ"ש בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה שמע ישראל (וי"ל שזהו שאמר משה בשכמל"ו לפי שראה שבדורות שאחריו לא יהיו יכולים לבוא מבחי' אחד לכד לבחי' ואהבת ככל לבבך כו' כ"א ע"י בשכמל"ו קבעומ"ש לכן אמר בעת מ"ת בשכמל"ו), ע"י נעשה ככל לבבך בשני יצריך, היינו ביצ"ט וביצה"ר שגם היצה"ר ירצה ליכלל בקדושה כו'.

והנה כאשר נה"ב נתהפך לקדושה ע"י נעשה יתרון האור מן החשך דכד אתכפי' סטי"א אסתלק יקרא דקוב"ה לפי שכך עלה ברצונו, וע"י נעשה עלי' יותר גדולה מכמו שהיתה קודם ירידתה כו' לפי שקודם ירידתה היתה רק בכחי' עלה במח' והנה מח' הוא רק בחי' לבוש רק שהוא לבוש פנימי, ודבור הוא לבוש חיצוני, אבל מ"מ הוא רק בחי' לבוש, אבל ע"י ירידתה בגוף ונה"ב נתהפך החשך לאור ע"י יגיע לבחי' לאשתאבא בגופא דמלכא ממש שלמעלה מבחי' מח' שהוא רק לבוש לעצם הנפש, וזהו מ"ש רז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, פ"י צדיקים היינו מקיימי תומ"צ וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה וע"ש זה נק' המקיים תומ"צ בשם צדיק, וע"י קיום התומ"צ יאמרו לפניהם קדוש דהיינו שיתעלו לבחי' קדש העצמי וע"כ יאמרו לפניהם קדוש.

אדמיר מהר"ש [הוא כנראה מהדורא אחרת מהבא להלן בפנים המאמר]: ולכן תקנו פרשיות אלו דוקא לאמר בכל יום שזהו הקבלה כללית על כל התורה והמצות, וזהו ששני פרשיות ראשונות דק"ש הם רצוא ושוב, פ' ראשונה היא בחי' רצוא ופ' שני' הוא בחי' שוב כמ"ש בת"א בד"ה יהודה אתה יודוך שזהו כללות התומ"צ, כי שמע הוא אהבה הוא שורש רמ"ח מ"ע, והי' אם שמוע גבורה שורש שס"ה מצות ל"ת, שז"ע אנכי ולא יהי' לך שאנכי הוא שורש רמ"ח מ"ע ולא יהי' לך שורש שס"ה מל"ת כמ"ש בס"ב פרק ד', ולכן ע"י ק"ש ממשיכין בחי' שיעור קומה שלמעלה, והיינו שכמו ע"י תומ"צ נמשך שיעור קומה שלמעלה שהם ע"ס העליונות ע"י עשר כחות הנפש שבהן ועל ידן נמשך אור אי"ס ביה להתלבש בע"ס העליונות כמ"ש בד"ה צאינה וראינה הניל, כן בד"כ נמשך זה ע"י ק"ש שיש בה תורה ומצות. וע' בקיצור דקיצור ושנתם הניל ססעי' י"א [ארה"ת ואתחנן שם ע' רע"ט] שתורה תיקון חכמה כח מיה, ומצות הם כידור שבה"כ דתהו, וק"ש העלאת מ"ן לשורש עולם תהו דהיינו תהו שבקדושה כתר כו', לכן ע"י ק"ש שהיא קבלה על עשה"ד וגם יש בה הקדמת נעשה לנשמע שז"ע למה קדמה שמע ממשיכים ג"כ בחי' קומה שלמעלה כו'.

בת"א פ' ויחי בד"ה יהודה אתה: דף מה, ב.

בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה שמע ישראל: דף י"א, ג.

ע"י ירידתה . . . ע"י יגיע לבחי' לאשתאבא בגופא דמלכא . . . עתידים צדיקים: ראה לק"ת במדבר ד, א. צא, ד. שם דברים כו, א. ג. ועוד [הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ תש"ד שם]. וראה גם לעיל ד"ה ריצב שם מזבח, ובהנסמן שם.

והנה עיקר הכלי לבחי' המשכה זו הוא בחי' תורה, כי אורייתא מח"ע נפקת, שהוא ראש ומוח, והנה אנו רואים למטה שעיקר גילוי כללות החיות של הנפש הוא במוח, ואח"כ מתפשט ממנה לכל האברים, ולכך יש גידים הנמשכים ממוח לכל האברים, ואפי' ברגל נמצאים גידי המוח, וכך למעלה ראשית גילוי המשכה תחלה מתלבש בתורה שהוא ראשית בחי' ראש ומוח ששם שורה אוא"ס לפי שהוא בחי' כח מ"ה בחי' ביטול ולכך ת"ת כנגד כולם, ובק"ש הוא מ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך וארוז"ל בד"ת הכתוב מדבר, וזהו מלמעלה למטה.

אך מ"מ צ"ל מקודם התפלה דהיינו לעורר המשכה הוא ע"י התפלה שהיא ממטה למעלה וכמ"ש סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ופי' מוצב ארצה שמתחילין מהודו שהוא בחי' הודאה לבד ויש ד' שליבות בתפלה עד שמגיע לבחי' השמימה שהוא הבחי' היותר גבוה, והיינו לפי שהוא בחי' הרצוא לאלקות דאי אפשר להיות המשכה מלמעלה למטה כ"א שיהי' מקודם העלאה מלמטה למעלה וכמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף, ולכך כתי' בק"ש וזאת המצוה דהיינו שהוא כללות כל המצות, רצוא ושוב, והיינו לפי שעיקר הרצוא שע"ז יהי' אח"כ המשכה, ולכך אסור לאכול קודם התפלה לפי שעדיין לא נמשכה המשכה אפי' במוח ונק' רק דם, אך אחר התפלה נק' בחי' אדם, דהיינו בחי' קומה של מעלה שהוא בחי' ועל הכסא דמות כמראה אדם וכנ"ל שזהו התורה שנק' בחי' אדם כמ"ש זאת התורה אדם כו' רמ"ח פקודין רמ"ח איברים, ושס"ה ל"ת שס"ה גידי, ועצם התורה י"ל הוא בחי' ותורה אור חיות כל האיברים והגידים ולכן נק' שיעור קומה של מעלה כבי' שהם ע"ס העליונות, וע"י עשר כוחות הנפש בהם ועל ידן נמשך אוא"ס ב"ה להתלבש בע"ס העליונות כמ"ש בלק"ת ד"ה צאינה וראינה דרוש הראשון הנ"ל ספ"ג. וכמ"כ ק"ש הוא בחי' שיעור קומה כמ"ש בכוונות ק"ש שז"ע רמ"ח תיבין ויש בה תורה ומצות, תורה והיו הדברי', ודברת בם, ולמדתם את בניכם, מצות הוא וקשרתם, וכתבתם וכן בפ' שני', מה גם כי תורה היא בחי' תיקון בכלל אורייתא מחכ' נפקת חכמ"ה כח מה בחכ' אתברירו, מצות תהו בירורי הנצוצות דתהו שעושים כלים להמשכות אוא"ס מדברים גשמים ציצית מצמר גשמי ותפילין מקלף גשמי (כמ"ש מזה בד"ה ויצוום, ובד"ה ופרעה הקריב), וא"כ יש בק"ש העלאת מ"ן לבחי' תהו דקדושה שהוא בחי' כתר כמ"ש מזה בהג"ה לקיצור דקיצור מד"ה ושננתם שבט' תרטוב ססעי' י"א, וא"כ לפ"ז י"ל אדם אדמה לעליון בחי' כי לא אדם, הוא אוא"ס שלמעלה מהשתלשלות, א"כ יש

התפלה שהיא . . . סולם מוצב ארצה: ראה זח"א רטו, ב. זח"ג שו, ב. ת"ז תמ"ה. — נתבאר בד"ה ויחלום תש"ה. שיחת י"ב תמוז תש"ז, ועוד [הערות כ"ק אדמור"ר שליט"א בטה"מ תש"ד שם].
 בד"ה ויצוום ובד"ה ופרעה הקריב: לעיל ע' קכא. וע' קכט ואילך.
 בהג"ה לקיצור . . . ושננתם שבט' תרטוב: אה"ת ואתחנן שם ע' רעט.

בק"ש כלליות הכל, וזהו דכתי' וזאת המצוה סתם ואח"כ נא' שמע ישראל היינו לפי שהיא כוללת הכל וכמו שאמרו בירושלמי שיש בה כל עשה"ד.

וזהו וידבר אלקים את כל הדברים ופי' רש"י ז"ל שכל הדברים דעשה"ד אמר הקב"ה בדבור אחד מה שא"א לאדם לומר כן א"כ מה ת"ל אנכי ולא יהי' שחזר ופי' על כל דבור ודבור בפ"ע (וע"ש שלא פירש הקב"ה בעצמו רק אנכי ולא יהי' ולכן אמרו במד"ר ס"פ ואתחנן הנ"ל שלא פתח אלא בשמע ישראל, והיינו ק"ש, ומשה אמר בשכמל"ו בחי' קבעומ"ש, והיינו כנ"ל ע"פ הירושלמי שבק"ש יש הכל, וע"פ מ"ש בכוונת ק"ש שע"י ק"ש נמשך קומה של מעלה כבי', ויש בה כלליות הרצו"ש, ולכן כשדיבר כל הדברים בחי' הכלל הכולל הכל פתח שמע ישראל שזהו ג"כ הכלל שכולל הכל כו'.

לד"ה שמע ישראל

ק"ש רצוא, והשוב תורה היא הכלי להיותה מחכ' נפקת, וזהו בדרך כלל, ובדרך פרט פ' ראשונה רצוא ופ' שני' שוב כמ"ש בת"א ד"ה יהודא אתה יודוך, כי ק"ש היא מצוה כללית וזאת המצוה כו' ואח"כ כתיב שמע ישראל שהיא מצוה כללית הכוללת בכלל כל התרי"ג מצות כי שמע והא"ש הם חריג אהוי"ר אהבה כוללת רמ"ח מ"ע ויראה שס"ה ל"ת, וענין הכלליות שבה י"ל שזהו קבעמ"ש דוקא שקדם לעול מצות ולכן אחר וזאת המצוה נאמר רק שמע ישראל פ' ראשונה לבד כי למה קדמה שמע לוהא"ש כדי שיקבלו עומ"ש ואח"כ עומ"צ, והשוב הכלי להמשכה הם תורה, וגם מצות, כמ"ש בס' שמות פ' יתרו בד"ה מענין רצו"ש סעי' י"ב וסעי' י"ח. י"ל שער בימין זהו תורה הכלי להשוב, ומ"מ נמשכה ע"י שערות אבא יונק ממזלא. ושער בשמאל שער רחב (כמ"ש בלק"ת ע"פ אני ה' אלקיכם) רחבה מצותך לקבל בחי' מאד העליון, נמצא זהו מה שהמצות הם שוב.

לד"ה שמע ישראל: רשימה זו נרשמה בגוכ"כ בעלה בפ"ע, והוא רושם מההגהות לסוף המאמר דלעיל ד"ה וידבר גו' לאמר [שהוא ד"ה שמע ישראל מאדמו"ר הצ"צ בהוספות ושינויים].
בת"א בד"ה יהודא אתה: פ' יחי מה, ב.
בס' שמות פ' יתרו בד"ה מענין רצו"ש סעי' י"ב וסעי' י"ח: אהיה בשלח ע' תקכ"ד.
בלק"ת ע"פ אני ה' אלקיכם: פ' שלח מז, א.

בס"ד.

שלש רגלים תחוג לי בשנה, את חג המצות תשמור כו' למועד חדש האביב כו' וחג הקציר בכורי מעשיך כו' וחג האסיף בצאת השנה באספך כו' מן השדה כו'. וי"ל למה נק' המועדים שהם מועדי הוי' ע"ש התבואה, חדש האביב וחג הקציר כו' וסוכות הוא חג האסיף, [שלכך אם הזמן מגיע לאביב והשעורה אינה אביב עדיין צריך לעבר את השנה כדי שיהי' פסח דוקא בחדש האביב, פי' אביב היינו שהתבואה נגמרה ועומדת מחוברת עדיין וכמשארז"ל קישות שהתליעו באבי' שפי' במחובר]. ולכאוי' אין זה מובן מה שייכות הרגלים שנא' בהם שלש רגלים תחוג לי דהיינו לעצמותו, לתבואת הארץ דוקא. ועוד שלפי זה הי' צריך שיהי' הרגלים נוהגין בארץ דוקא שתבואות שייכים להארץ וא"כ גם הרגלים הי' צריך שיהי' בארץ דוקא, ובאמת הרגלים הם נוהגין בארץ ובחז"ל אף שאין אז זמן בכורי התבואה אצלינו וגם אין לנו תבואות כו'. אך הענין הוא דהנה מתחלה י"ל מה שנקראו המועדים בשם רגלים שמזה משמע שהמועדים שייך לרגל, וזהו שלמדו רז"ל במשנה חגיגה פ"א שקטן שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית פטור, וכן החיגר כו' לפי שנא' שלש רגלים שמשמע מזה שהמועדים שייכי' לרגל כו', וי"ל מה שייכות המועדי' לרגל דוקא וגם מהו שלש רגלים שהרי רגליים הם שתיים.

אך הענין הוא דהנה כתי' כה אמר ה' אם בדרכי תלך כו' ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, שהמלאכי' נק' עומדים וכמ"ש כולם עומדים כו' שרפים עומדים כו', והנה בעמידה יש מעלה וחסרון, שהמעלה הוא שאין להם ירידה ועומדים תמיד במדרגה אחת, והחסרון הוא שאין להם ג"כ עלי' גדולה כו', אך הנה אעפ"כ ע"י עמידה שלהם שעומדים תמיד במדרגה אחת כאהוי"ר ברשפי אש עי"ז הם ממשיכי' המשכת גילוי אלקות, וכמ"ש ורגליהם רגל ישרה, ואיתא בתוס' חגיגה דף י"ג ע"א שישרה בגי' תקט"ו, וכן ואתחנן הוא בגי' תקט"ו שתקט"ו תפלות התפלל משה כמנין ואתחנן.

מאמר זה מיוסד והגהות על ד"ה זה מאדמו"ר הצי"צ ככת"י 1063 רפא, א, וככת"י 1028 לו, א [הכוללים הנחות ממאמרי אדמו"ר הצי"צ. וחלקם נרשמו ע"י אדמו"ר מהר"ש].
תוכן המאמר נמצא בד"ה זה באוה"ת משפטים ע' אקעג. ונמצא ג"כ המאמר בשינויים בד"ה זה תרמ"א [לא נדפס לע"ע].

לפרקים א"ב ראה אוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקיד, ב ואילך [ד"ה ונתתי לך מהלכים].
אך הענין הוא . . . שהמלאכים נק' עומדים: בהבא להלן עד סוף פ"א ראה גם לקו"ת אמור לז, א. אוה"ת ואתחנן ע' קיג ואילך. שם (כרך ו) ע' ב'קצג ואילך.
ונתתי לך מהלכים: ראה גם תו"א ס"פ וישב ל, סע"א ואילך. לקו"ת שלח לח, ד.

ולהבין מהו ענין החשבון של תקט"ו הענין הוא דהנה אנו רואי' שלמעלה הוא הכל על חשבון ת"ק שנה כמשארז"ל מהארץ לרקיע מהלך ת"ק כו' בין רקיע לרקיע כו', ובמד"ר בראשית פט"ו עץ החיים מהלך ת"ק שנה כו' ולהבין מהו ת"ק דוקא, אך הענין הוא דהנה כתי' לך ה' הגדולה והגבורה כו' וארז"ל הגדולה זו קרי"ס והגבורה זו מכת בכורות והת"ת זו מ"ת והנצח זו בנין ירושלים וההוד זו בנין בהמ"ק שהם חמשה מדות כו' שהעיקר המדות הם חמשה שהם מקור להשתל' העולמות וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, ומה שנא' כי כל בשמים ובארץ שהוא בחי' יסוד מדה ששית זהו רק בחי' מדה שמחבר שמים וארץ, וזשארז"ל (כמדומה שזהו במד"ר פ' תרומה פל"ג) כל מה שיש בשמים יש בארץ והיינו שבחי' כי כל ממשיך מבחי' שמים בארץ, אבל לא שהיא מדה חדשה רק שהוא מחבר כו', וזהו שבשמים הוא הכל על חשבון ת"ק והיינו לפי ששם מאיר החמשה מדות, וכל א' כלול מיר"ד, ויר"ד מיר"ד הוא חשבון ת"ק, נמצא שבשמים מאיר רק בחי' מדות שהוא בחי' ר"ה. אך הנה ע"י עבודת המלאכי' שאומרי' קדוש באהוי"ר ברשפי אש עי"ז ממשיכי' בחי' ט"ו שהוא בחי' י"ה בבחי' ת"ק שהיא בחי' מדות, כי המדות הם שייכי' רק לעולמות וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה שכדי שיהי' עולם צריך לבנות את החסד שעד שלא נבה"ע אינו שייך בחי' חסד כלל כי על מי יתחסד כו', משא"כ בחי' י"ה שהוא אנת חכים ולא בחכ' ידיעא כו' אינם שייכי' לעולמות כלל כי אף גם אם לא נבה"ע שייך ג"כ בחי' חכ' כו', וזהו שהמלאכי' ע"י עבודתם ממשיכי' מבחי' י"ה ברי"ה שהיא בחי' מדות, והיינו שממשיכים שיהי' השם שלם כו' כי פעם כתיב כי יד על כס י"ה אין השם שלם שאינו מאיר בחי' י"ה ברי"ה, אך המלאכים ממשיכי' בחי' י"ה ברי"ה שהיא בחי' מדות כו', וזהו ורגליהם רגל ישרה תקט"ו שממשיכי' בחי' י"ה ברי"ה שהיא בחי' מדות כו'.

אך הנה בנשמות כתיב ונתתי לך מהלכים בין העומדי' האלה דהיינו שלנשי' יש ב' המעלות דהיינו שהם בחי' עומדים גם בהתלבשו' הנפש בגוף, וגם מהלכים וכמ"ש רגלי עמדה במישור (תהלים סס"ו ק"ו) פי' מישור היינו כמו במלאכי' רגל ישרה, ועמידת הרגל בנשי' המלובשים בגוף היינו שתעמוד במישור שיהיו עומדים תמיד על מדרגתם שלא יפלו ח"ו וכמ"ש (דניאל א' ד') ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך שהיא מעלה ומדרגה גבוה, וזהו שארז"ל

בחי' יסוד . . . לא שהיא מדה חדשה: ראה בארוכה סידור עם דא"ח דש, א ואילך. ובכ"מ.
 המדות הם שייכים רק לעולמות . . . עולם חסד יבנה: ראה גם לעיל ד"ה כאחי לגני. וש"נ.
 וזהו ורגליהם רגל ישרה תקט"ו שממשיכי': ראה אה"ת חנוכה שם תקט"ו, א: ונקי' ישרה שממשיכים
 הגילוי להיות למטה בעלמא דאתגליא כמו בעלמא דאתכסיא, וזהו ענין ישרה.
 שהם בחי' עומדים גם בהתלבשו' הנפש בגוף: בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק: מלבד מה שעמדתו לפניו
 קודם ההתלבשות בגוף.
 וזהו שארז"ל באיש קראו מרכב ובאשה קראו מושב: ראה אה"ת ואתחננו שם ע' קיד.

באיש קראו מרכב ובאשה קראו מושב שעמידה היא בבחי' עלמא דדכורא כמ"ש בזח"ב תצוה דקפ"ג ע"א לקיימא על רגלוהי ירכין וגופא כחדא תמן, ירכין וגופא לקיימא דכורא דקיימא בחילי' ולא כנוקבא דארחאה למיתב, והיינו שהעמידה הוא שלא יהי' במדרגת נופלים וכפופים וכמ"ש סומך ה' לכל הנופלי' שנפלו ממדרגתם, משא"כ עומדים הוא שעומדים תמיד על מדרגתם בלי נטי' ח"ו לימין ושמאל, וזהו רגלי עמדה במישור כו', ועי' בלק"ת פ' נשא בדיה נשא את ראש בני גרשון דרוש הראשון סוף סעי' ב' שענין העמידה הוא ביטול הרצון של הרצונות שבעניני עוה"ז ולהיות בבחי' משלחי רגל השור והחמור דהיינו למנוע את ההילוך של היצה"ר שיש בו ג"כ הילוך ע"ד מ"ש (בש"ב י"ב ד') ויבא הלך לאיש העשיר כו' שהוא ההילוך שבלעו"ז שהולך ומתחזק וכמו שפי' רש"י שם שמתחלה מדמה את יצה"ר להלך שעובר לדרכו ואח"כ לאורח שנעשה אכסנאי ואח"כ לאיש שהוא בעל הבית, ולכן מה שמונע א"ע מהילוך זה זהו נק' עמידה בחי' ביטול רצון דיצה"ר וכמארז"ל ישב ולא עבר עבירה נותני' לו שכר כעושה מצוה ומוקמי לה בגמ' קדושין פ"ק דל"ט ע"ב כגון שבא דבר עבירה לידו וניצול הימנה שזהו כענין העמידה שעומד בכח לכבוש את תאוות היצה"ר לבלי יניח לו להתפשט בבחי' הילוך שלו ח"ו, ועי' שם בלק"ת שזהו בחי' קרשים שארז"ל במד"ר ר"פ תרומה למעלן שרפים עומדים ולמטן עצי שטים עומדים שזהו בחי' קרשי המשכן שבחי' זו נק' בעבודה בחי' עומדים, ועי' העמידה עי"ז ממשיכי' ג"כ מבחי' י"ה כו"ה. וזהו שאנו אומר'י הללוי' היינו שאנו ממשיכי' את בחי' י"ה כו' וזהו ענין ט"ו שבחים שבישתבח שהוא כנגד ט"ו תיבות שבפסוק את ה' האמרת היום, וכן ט"ו ויין שבאמת ויציב שהוא הכל המשכת בחי' י"ה כו"ה, שזהו עי' שהם בחי' עומדים וכמו המלאכים כו'.

ב) אך בנשמות יש עוד מעלה שהם נק' מהלכים וכמ"ש אם בחקתי תלכו, וכן באברהם כתי' התהלך לפני, והיינו כי הילוך הוא בחי' התבוננו' מעצמות א"י"ס שהוא בחי' בכל מאדך בלי גבול, כי בכל לבבך ובכל נפשך הוא בחי' לפי שכלו יהולל איש, דהיינו השגה שע"פ שכל וטו"ד שהתבוננות זו היא רק מבחי' ממכ"ע, משא"כ בכל מאדך הוא בחי' התבוננו' מעצמות א"י"ס איך שהוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית וכלא קמי' כלא, ולגדולתו אין חקר כו' שזהו בחי' תשובה שהוא בחילא יתיר. וזהו ענין רגל השלישי שהוא בחי' בריח התיכון המבריח מן הקצה כו' כי במלאכי' אין להם רק שתי

בלק"ת פ' נשא בדיה נשא: דף כ, ג. וראה בכ"ז אה"ת חנוכה שם תחקי, א.

וזהו שאנו אומר'י הללוי': ראה סידור עם דא"ה נו, ג.

אך בנשמות... נק' מהלכים... בכל מאדך בלי גבול: ראה לקו"ת שלח שם לה, ד. לט, ד. וראה גם

תו"א וישב שם. לקו"ת בחוקותי מה, א. מו, ב.

רגלים וע"כ הם עומדים תמיד במדריגה אחת וכמ"ש ויעמידם לעד לעולם, אך בנש"י שיש להם שלשה רגלים ע"ז הם נעשים מהלכים בעילוי אחר עילוי עד אין שיעור.

והנה ע"י הילוך שמלמטה למעלה ע"ז נעשה מלמעלה ג"כ בחי' הילוך וכמ"ש והתהלכתי בתוככם היינו שנמשך גילוי תוס' אורות למעלה מן השתלשלות וע"ז נעשה למטה ג"כ בחי' גילוי כי ע"פ השתלשלות נעשה למטה בחי' העלם והסתר וזהו ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור, משא"כ ע"י הילוך שהוא בחי' המשכה שלמעלה מסדר השתלשלות ע"ז נמשך למטה ג"כ שיהי' בחי' גילוי אלקות, וזהו ענין דילוג וכמ"ש קול דודי כו' מדלג על ההרים דדילוג נעשה ע"י הרגלים, והיינו שהדילוג הוא שלא בהדרגה, והיינו שהוא המשכה שלמעלה מסדר השתלשלות. וזהו מ"ש בנהר יעברו ברגל, נהר הוא בחי' נהר היוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והי' לד' ראשים, שמבחי' נהר נמשך אח"כ ומשם יפרד כו' בחי' עלמא דפרודא, והיינו לפי שהמשכה זו של בחי' נהר נמשך בכל עולם לפי ערכו ולכך למטה נעשה העלם והסתר גמור ומשם יפרד כו', אך בנהר יעברו ברגל והיינו שע"י הרגל השלישי ממשכי' למעלה מבחי' הנהר וכמ"ש בעבר הנהר ישבו אבותיכם, עד יעבור עמך הוי' למעלה משם הוי', והיינו שנמשך המשכה מבחי' שם הוי' דלעילא וכמ"ש ויקרא הוי' הוי', וע"ז נמשך המשכה זו למטה ג"כ שיהי' בבחי' גילוי כמו למעלה ממש, והיינו שיהי' בחי' וכל קומה לפניך תשתחוה, שיהי' למטה ג"כ בחי' השתחוואה כמו למעלה שנא' וצבא השמים לך משתחווי, וזהו שנא' נשמחה בו דהיינו בעצמותו ומהותו ממש, וזהו שלש רגלי' תחוג לי שע"י שלש רגלי' נמשך מבחי' לי עצמותו ומהותו ממש כו'. אך מתחלה צריך שיהי' בחי' עומדי' שהוא בחי' בכל לבבך ובכל נפשך דהיינו התבוננו' מבחי' ממכ"ע ואז אח"כ נעשה בחי' מהלכים, וזהו מהלכי' בין העומדים שע"י שהוא בבחי' עומדי' שלא יפול למטה או נעשה מהלכים כו'.

ומה שנק' מהלכי' דוקא כשירדה הנשמה למטה בגוף ונה"ב ולא קודם ירידתה שאז נק' בשם עומדים לבד וכמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו, הענין הוא דהנה אנו רואי' שכח הצומח מלובש בארץ דוקא ולא בשמים שבשמים לא יהי' שום צמיחה כו' והיינו לפי שנעוץ תב"ס או ע"ד שאנו רואים שהמאכל שהוא צומח מחי' את האדם שהוא למעלה ממנו הרבה במדרגה, והיינו לפי שמה שהמאכל הוא למטה ממנו לפי שכל הגבוה יותר יכול להשפיל יותר ונפל בו ניצוץ היותר עליון כמ"ש במ"א, ע"כ יש בכחו להחיות

וזהו מ"ש בנהר יעברו ברגל . . . בחי' נהר היוצא מעדן: בהבא להלן ראה לקו"ת דרושים לשמע"צ פת, ד. וככ"מ.

שהמאכל . . . מחי' את האדם . . . שכל הגבוה יותר יכול להשפיל יותר . . . כמ"ש במ"א: ראה לקו"ת מסות

את האדם לפי ששרשו הוא למעלה, כי קליפה קדמה לפרי ג"כ מטעם הנ"ל, וזהו שאין אדם רואה מתוך הלוכך שבעין אלא מתוך השחור דוקא כי יתרון האור הוא מן החושך דוקא, וכן אנו רואים שהמים כשבוקעין את עפר הארץ אז נעשים מים חיים אבל מי הים אינו נק' מ"ח רק ע"י שבוקעין עפר הארץ דוקא או נק' מים חיים, וכך ע"י שירדה הנשמה למטה בגוף ונה"ב שהוא בחי' חשך והסתר ואתכפי' סט"א ע"י נעשה יתרון האור, וזהו מ"ש נר הוי' נשמת אדם והיינו שכמו שהנר מאיר את החשך כך הנשמה שירדה למטה נק' בשם נר שמאירה את נה"ב ומהפך את החשך לאור, ולכך המלאכים ביקשו את התורה ולא ניתנה להם כי כלום יצה"ר יש ביניכם, והיינו אף שהמלאכי' בקשו את התורה מסתמא כמו שהיא ברוחניות אעפ"כ השיבו להם כלום יצה"ר יש ביניכם, והיינו לפי שיתרון האור הוא מתוך החשך דוקא. וזהו ענין שלש רגלים תחוג לי שיהי' שלש רגלים דוקא בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך כו' ונתתי לך מהלכי' בין העומדים האלה והגילוי הוא במועדים דוקא שבמועדים נמשך גילוי של בחי' שלש רגלים בחי' הילוך ודילוג כו'.

ג) **ומעתה י"ל** למה הוקבעו המועדים על זמן התבואה דוקא, הענין הוא דהנה כתי' קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. ולהבין למה נק' ישראל בחי' תבואה ראשית תבואתו, הענין הוא דהנה כתי' וזרעתי' לי בארץ והיינו שכמו שהזריעה הוא שזרעין גרעין בארץ ונרקב וע"י נעשה צמיחה בתוס' וריבוי כי כלום אדם זרע סאה אלא להכניס כמה כורין, וכך ישראל נק' בשם זריעה וכמ"ש אור זרוע דהיינו שירדו למטה בגוף ונה"ב המעלים ומסתיר על קדושת ה' שהוא רקבון וביטול שאין לה גילוי אלקות כמו שהי' מקודם שירדה למטה שהיתה נהנית מזיו השכינה, וזהו שהגלות בכל נק' ג"כ בשם זריעה, וזהו זרובבל שהיא בחי' זריעה והיינו שהיא בחי' ירידה וביטול עצמותו, אך ע"י זריעה זו נעשה אח"כ צמיחה בתוס' וריבוי יותר, והיינו שע"י נעשה גילוי יותר וכמ"ש ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם מעלמא

פא, ב ואילך. לקמן ח"ב ד"ה בורא ניב. וש"נ.

ומעתה י"ל למה הוקבעו המועדים על זמן התבואה: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה בארוכה אה"ת משפטים שם ע' אקעץ ואילך. פנחס ע' אריב ואילך. סה"מ תר"ל ע' קלב ואילך וע' רה ואילך. ד"ה ארבעה ראשי שנים תשלי"א (סה"מ מלוקט ח"ה ע' קסט ואילך). וראה גם סה"מ תרס"ד ע' רנד ואילך.

דהנה כתי' קדש ישראל לה' ראשית תבואתה: בכור תרלי"ג נרשם כאן: והניקוד הוא כחולם שנמצא נעשה הקרי תבואתו, ופי' הת"י קדש ישראל כתרומה ראשית תבואתה כראשית קציר לפני העומר שאסור באכילה כן כל אוכליו יאשמרו, ואח"כ נרשם ע"ז בגוכ"ק: "אצ"ל" = אין צריך להעתיק.

דהנה כתי' וזרעתי' לי בארץ: ראה בכ"ז תו"א ר"פ בשלח. לקו"ת האוינו עד, ג. שה"ש לח, סע"ב ואילך. לעיל ד"ה ופרעה הקריב ס"ה.

וזהו שהגלות בכל נק' ג"כ בשם זריעה וזהו זרובבל: ראה לקו"ת בהעלותך כט, ג: וישראל נק' בשם זרובבל ע"ש וזרעתי' לי בארץ והם היו אז בגלות בכל גם הנשיא נק' זרובבל על שם זה. וכמ"ש ברוך... מן העולם ועד העולם: ראה גם לעיל ד"ה אוסרי לגפן.

דאתכסי לעלמא דאתגלי, והפי' הפשוט הוא מעוה"ז לעוה"ב והיינו שע"י בירור שבעוה"ז שהוא בחי' זריעה ע"ז נעשה המשכה מעלמא דאתכסי לעלמא דאתגליא, ושרש של שני העולמות הוא ב' שמות הוי' וכמ"ש ויקרא הוי' הוי' שהוא המשכה שלא ע"פ סדר השתלשלות כו' שזהו בחי' הצמיחה כו'.

והנה עיקר הצמיחה יהי' לע"ל וכפי' הפשוט מעוה"ז לעוה"ב שלע"ל יהי' בחי' הצמיחה הנ"ל, אך ברגלים נעשה ג"כ מעין צמיחה זו, וזהו שהרגלים נקבעי' על זמן גמר התבואה לפי שהרגלים הוא בחי' צמיחה, וזהו את חג המצות תשמור למועד חדש האביב, פי' אביב הוא ל' חיבור מל' רז"ל קישות שהתליעו באיבי' שפי' במחובר, וכך חג המצות הוא בחדש האביב שבו יצאו ישראל ממצרים ונתחברו להקב"ה ונעשו בחי' אביב היינו חיבור אב עם י"ב, אב הוא בחי' כי אתה אבינו, י"ב הוא בחי' י"ב שבטים, וחג הקציר הוא חג השבועות שהוא בזמן קציר חיטים הוא בחי' מ"ת שחטה הוא כ"ב אתון דאורייתא, וחג האסיף הוא חג הסוכות שהוא בחי' תשובה להיותו אחר ר"ה ויוהכ"פ שהם ימי התשובה ולכן נק' חג האסיף ע"ש הפסוק וה' יאספני, כי אבי ואמי עזבוני קאי על התורה שנק' אבי ואמי כמשארז"ל ע"פ שמע בני מוסר אביך זו תושב"כ ואל תטוש תורת אמך זו תושבע"פ, ולכן כשפגם בתומ"צ אזי אבי ואמי עזבוני, אמנם ע"י התשובה וה' יאספני, כי שאלו לחכ' חוטא מה עונשו א"ל חטאים תרדוף רעה, שאלו לנבואה כו' לתורה אמרה יביא אשם ויתכפר לו, אמנם הקרבן הוא רק על השוגג, שאלו להקב"ה אמר יעשה תשובה

וחג הקציר . . . שהוא בזמן קציר חיטים : בטה"מ מלוקט שם ע' קסט (הע' 10) מציין: ולהעיר שבפירשי' משפטים כג, טו כ' "שהוא זמן הבאת ביכורים". אבל בפירוש הנחיי שם שג' המועדים הם על התבואה וחגה"ש הוא בזמן ביכורי קציר חיטים וכימ בפירוש הראב"ע שם.
וה' יאספני . . . כשפגם בתומ"צ אזי אבי ואמי עזבוני: ראה לקו"ת דרושים לשמע"צ פג, ב. פט, ב. וראה גם דרושים לשבת שובה טז, א.

שאלו לחכ' . . . שאלו לנבואה כו' לתורה: הובא ונת' באוה"ת מטות ע' א'רסד ואילך וע' אישכה. דרושים ליוהכ"פ ע' איתקנו ואילך. סה"מ תרל"ז חיב ע' שצב. סה"מ מלוקט ח"ה ע' יז ואילך. לקו"ש ח"ד ע' 1152 (הע' 12) וע' 1358. אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ה ע' ג. לקמן חיב ד"ה כי ביום הזה יכפר. וראה גם לקו"ת ש"ש טז, ד [ובהמ"מ שם].

אמנם הקרבן הוא רק על השוגג: בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק: בענין הקרבן שהוא רק על השוגג, הגם שיש חטאת ואשם גזילות שהם על המויד. אך עיין בגמ' וברמב"ם הל' תשובה שהקרבן אינו מכפר כ"א עם התשובה דוקא, וע"י התשובה נעשה מהמויד שוגג, ואז הקרבן מכפר עליו. וע' בדרוש וידבר משה אל ראשי המטות בס' תרטי"ב ס"ו [אוה"ת מטות שם ע' א'רסה], ובדרוש וכל אדם גי' בספר הנ"ל [אוה"ת דרושים ליוהכ"פ שם ריש ע' איתקנח. וראה גם לקמן חיב ד"ה כי ביום הזה יכפר] שבי' בפשיטות שקרבן אינו מכפר אלא על השוגג, וע' באגה"ק ס"ט"י כ"ה ד"ה למה נסמכה, וז"ל משא"כ בקרבנות שע"ג המזבח שאינם מכפרים אלא על השגגות [שוה"ג זה הובא ב, ציונים והערות] מכ"ק אדמו"ר שליט"א בסר"ס דרמ"צ (מצות עגלה ערופה) ובסה"ש תשמ"ט ח"א ע' 352. והובא גם בשחת ש"פ לך לך תשמ"ה (התועדויות תשמ"ה ח"א ע' 572 ואילך). – תוכן השיחה הובא לקמן בהערות לסד"ה אדם כי יקריב הע' 5. וראה גם המשך תערי"ב ח"ג ע' א'רנג. לקו"ש חט"ז ע' 421.

ויתכפר לו הה"ד טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך, וזהו וה' יאספני וע"ש זה נק' חג הסוכות חג האסיף היינו אחר שנתאספו כל הניצוצות ע"י התשובה דר"ה ויוהכ"פ, וזהו באספך את מעשיך היינו לאסוף כל המעשים ע"י התשובה ונמצא מתורץ מה שהמועדים שהם מועדי הוי' הנה הם ע"ש התבואה שהוא בחי' ישראל הנק' תבואה ראשית תבואתה כו'.

בס"ד.

שתי ידות לקרש וכו', ה' הקרש כמין חי"ת. כי הנה מבואר במ"א דענין המשכן להיות דירה בתחתונים והיינו ע"י דאתכפי' סט"א שע"ז אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין היינו כל בחי' ההעלם המסתיר ומעלים לא יעלים וכו'. וזהו ענין הקרשים שהיו מעצי שטים פי' שטים שנתהפך מבחי' שטים שהוא רוח שטות דסט"א שהרי אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות וכת"י שטו העם ולקטו כו' וישב העם בשיטים כו', ונתהפך להיות עצי שטים עומדי' בחי' ביטול שלמעלה מהדעת ע"ד שארז"ל כתובות י"ז ע"א אהני לי' שטותא לסבא וכמ"ש בתניא פי"ח כפי' בהמות הייתי עמך וכו' שהכל כפתיים אצלו ית' כו' יעו"ש, כי הוא ית' הוא למעלה מן השכל והדעת, וא"א

שתי ידות לקרש: הוא ד"ה זה שבאוה"ת תרומה ע' איתקיג ואילך בתוס' הגהות. המאמר הובא ונתבאר בד"ה: באתי לגני בטה"מ תרנ"ח ע' רח ואילך. ויהי בעצם היום הזה בטה"מ תרפ"ג ע' קעב ואילך. והבריה התיכון תרצ"א [חלקו הב'] בטה"מ קונטרסים ח"א קנח, א ואילך. באתי לגני בטה"מ תרצ"ט ע' 125 ואילך. המשך באתי לגני בטה"מ השי"ת ע' 114 ואילך וע' 119 ואילך (פרקים ג"ט). עניני המאמר נתבארו בארוכה בד"ה באתי לגני תשי"ג, תשמ"ז-תשי"ט. תש"ה-תשל"ט.

ה' הקרש כמין חי"ת: ראה גם באוה"ת תרומה שם. ובאברבנאל עה"פ ז"ל: שתי ידות לקרש כו' להודיע שכל קרש לצד מטה היו לו שתי ידות משני צדדי הקרש כי היו כורתים באמצע הקרש לרחבו ברוחב אמה על אמה כצורת חי"ת כו'.

מבואר במ"א דענין המשכן הוא להיות דירה בתחתונים: ראה לקו"ת פקודי ג, א. אוה"ת תרומה ע' איתקיז. סה"מ תר"ל ע' צד ואילך [ושם בארוכה בכל הבא להלן עד סוף הפרק].

דאתכפי' סט"א . . . אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין: ראה תניא פכ"ז. לקו"ת ר"פ פקודי ג, א. שם פי' חוקת ד"ה על כן יאמרו פי"ב (סה, ב"ג) [הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ השי"ת שם].

פי' שטים . . . רוח שטות: ראה בכל הנ"ל המשך וככה תרל"ז פט"ל ואילך. קונטרס ומעין (מאמר א' ומאמר ב') [הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בטה"מ השי"ת שם].

וכמ"ש בתניא פי"ח: הבא להלן עד סוף הפסקא הוא לשון התניא שם (כד, א) בשינויים.

כי הוא ית' הוא למעלה מן השכל: הבא להלן עד סוף הפרק נרשם בגוכ"ק כהגהות על ד"ה שתי ידות להצ"צ [ראה לעיל בתחילת המאמר]. ובצ"ד הגליון נרשם ע"ז בגוכ"ק אדמו"ר מהר"ש: לא אמרתי התנהות כמו שרשומים פה. כ"א המורם מזה.

לשכל ודעת להשיג אותו ית' כ"א בבחי' אמונה שהיא למעלה מן הטעם ודעת וזהו ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך, ואני תמיד עמך (תהלים ע"ג ק"ב ר"ג), פי' ע"י האמונה, הגם שאני בער ולא אדע מפני כי הכל כפתיים נגדו שא"א ע"פ השגה ושכל להשיגו ונמצא הרי אני כבהמה מ"מ ע"י אני תמיד עמך (וע' בסש"ב פמ"ו כפי' ב' פסוקים אלו ואני בער וגו' ואני תמיד עמך). ובחי' אמונה זו ישנו בכל אר"א מישראל אפי' בקל שבקלים מחמת בחי' חכמה שבנפשו פי' חכמה כח מ"ה, מ"ה הוא בחי' שאינו מושג ומובן ואינו נתפס בהשגה עדיין ולכן מתלבש בה אוא"ס ב"ה דלית מח' תפיסא ביה כו' ולכן כל ישראל אפי' הנשים ועמי הארץ הם מאמינים בה' שהאמונה היא למעלה מן הדעת וההשגה כי פתי יאמין לכל דבר כו' ולגבי הקב"ה שהוא למעלה מן השכל והדעת ולית מח' תפיסא ביה כלל הכל כפתיים אצלו ית'.

ובחי' זו הוא כענין אדה"ר קודם חטא עץ הדעת טוב ורע וכו', וכן הי' ענין הנביאי' כמ"ש (במלכים ב' ס"ו ט"ו י"א) מדוע בא המשוגע הזה אליך כו' שפי' במצו"ד שהי' קורין לנביא משוגע לפי שבעת שהי' מתבודד בנבואה הי' נדמה להם כמשתגע על כי לא פנה אז בעניני העולם. וזהו ג"כ דכתי' גבי שאול (בשמואל א' סס"י י"ט) ויפשט גם הוא את בגדיו, שפי' בד"ה להבין ענין הסוכות (בס' מלוקטים ח"א בסופו והוא ג"כ דרוש המצנפת) שמדריגת הנביא שהי' בא לכלל הפשטת הגשמיות ומגיע לבחי' של אדה"ר כמו שהי' קודם החטא שאז לא הי' יודע מעה"ד טו"ר כלל, ולכן כתי' ויהיו שניהם ערומים כו' ולא יתבוששו, שלא הי' צריך ללבושים, וכן הנביא בעת שהי' שורה עליו רוח הנבואה הפשיט בגדיו, שמורה על הפשטת הלבושים משכל אנושי, וע"ד אדה"ר קודם חטא עה"ד טו"ר, ולכן ע"פ שכל אנושי קראו לנביא משוגע כנ"ל, אבל באמת זהו מעלה ומדריגה גבוה והיינו כמו אדה"ר קודם החטא כו'.

ועפ"ז יובן ג"כ מה שדרשו על משה פסוק פתי יאמין לכל דבר (משלי י"ד ט"ז) ברבות שמות ריש פרשה ג', שלכאור' תמוה איך קראו למשה

ונו' בסש"ב פמ"ו כפי' ב' פסוקים אלו: וז"ל שם: וז"ש אסף ברוה"ק כו' ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך ואני תמיד עמך, כלומר שאע"פ שאני כבהמה בהיותי עמך ולא אדע ולא ארגיש בנפשי יחוד זה כו' אעפ"כ אני תמיד עמך כי אין החומר מונע יחוד הנפש באוא"ס כ"ה.

ויפשט גם הוא את בגדיו: כתיוב ליתא תיבת „את“, אבל ככפנים הוא גם בכנייק דתרנ"ח (ד"ה באתי לגני). משא"כ בומעין (מאמר כו פ"א) [הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א בטה"מ השי"ת שם].

בד"ה להבין ענין הסוכות . . . והוא ג"כ דרוש המצנפת: אה"ת דרושים לחה"ט ע' איתשטו ואילך. ומיסוד על ד"ה מצנפת כה"ג תקע"ב [נמצא בדפוס]. וראה גם ד"ה ולבני אהרן תעשה כתנות תרל"ב. סה"מ תרל"ד ע' ר. תרסיב ע' רצה ואילך. ובארוכה ד"ה באתי לגני תשט"ו.

הנביא שהי' בא לכלל הפשטת הגשמיות: תניא קר"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנו, א) בשם ר"מ פי' משפטים. וראה זח"ב קטו, ב. ועיי"כ טושו"ע או"ח סצ"ח, שו"ע רבינו שם. והל' ת"ת פ"ד ס"ה [הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א בטה"מ השי"ת שם].

פתי אלא שלגבי הקב"ה הכל כפתיים כנ"ל, ובח"י זו בנפש היא בח"י משכיל בח"י איתן שלמעלה מן השכל כמ"ש בלק"ת בד"ה ראה אנכי נותן ע"ש ס"א, וזהו כמו אדה"ר שהוא בח"י חיה והחכ"י תחיה שלמעלה ממדריגת משה שזכה לבינה לבד שבינה היא בח"י נשמה לבד, ואדה"ר הוא בח"י חיה וכמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים, ובח"י זו שלמעלה מן השכל נתי' לעיל מן הסש"ב פ"ח שזהו בח"י האמונה, ולכן משה ע"י האמונה שהאמין בהקב"ה בתחילת התגלותו שאמר לו אנכי אלקי אביך, זכה אז להיות במדריגה כמו אדה"ר בח"י והחכ"י תח"י, והיינו ע"י שה"י פתי, פ"י שהבין שלגבי אוא"ס ב"ה דלית מח' תפיסא ב"י כלל נמצא הכל כפתיים נגדו ולכן האמין לכל דבר, ונמצא כי פתי יאמין לכל דבר היא מעלה גדולה, ומ"מ אינו סותר למש"א משה זכה לבינה ש"ל שלבחי' בינה זכה בדרך השגה, אבל לבחי' חיה דאדה"ר ע"ז אינו שייך השגה מאחר דלית מח' תפיסא ביה כלל, ולכן הכל כפתיים נגדו ית', כ"א בבחי' אמונה לבד (והיינו כי בכאן מדברים איך שבחי' חכמה היא למעלה מהשתלשלות שהמקור ע"ז הוא סש"ב פ"ח הנ"ל, ובלק"ת בד"ה מצה זו בענין מוחין דאבא שהם למעלה מהשתלשלות כו').

ב) ונחזור לענינינו להבין ענין קרשי המשכן, הנה באותיות קרש מרומן ענין זה דאתהפכא חשוכא לנהורא, דאיתא בזהר בראשית בההקדמה דף ב ע"ב שאותיות ק' ר' נק' אתוון דזיפוא ונוטלי' עמהם אות ש' שהוא אות דקשוט והוי קשר ושקר, כי כל שקר צריך להיות קצת אמת בתחלתו כו' יעו"ש. וע"ש הפ"י בס' זהר הרקיע להאריז"ל והובא ג"כ בסה"מ, שאות ק' הוא דוגמת ה' וזהו ענין קוף בפני אדם, וכ"ה בזהר תרומה קמ"ח ב' אשת חיל כו' איהו אות ה', אשת זנונים כו' ואת דילה ק' כו'. וכן ר' נגד אות ד', פ"י כי המל' נק' ד' ל' דלות דלית לה מגרמה כלום וכמשל הדבור שהוא מקבל מהשכל ומדות כו', ורי"ש הוא ג"כ ל' דלות כמ"ש ולרש אין כל, אך ההפרש גדול ביניהם כי כשיש כמו יו"ד זעירא היושבת בגג הרי"ש אז הוא ד', ובאות ר' הוא הסתלקות היו"ד זעירא, ונודע שהיו"ד הוא בח"י ח"ע ביו"ד נברא העוה"ב אך יו"ד זעירא הוא בח"י יסוד בסוד העטרה כו', ונמצא אות ד' הגם

בלק"ת בד"ה ראה אנכי ס"א: דף יח, א. וראה גם סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' רח. לקמן חלק ב' ד"ה ראה אנכי.

בכאן מדברים איך שבחי' חכמה היא למעלה מהשתלשלות: וראה להלן בסוף המאמר שבמק"א מכואר שחכ"י היא ראשית ההשתלשלות, דלא כמשנית כאן, ובלק"ת בד"ה מצה זו: פ"י צו"א, ד ואילך.

באותיות קרש מרומן ענין זה דאתהפכא חשוכא לנהורא: ראה מ"ש ע"ז בד"ה באתי לגני תשל"ז (סה"מ) מלוקט ח"א ע' רטז הע' ד'.

בסה"מ: = בס' הדרת מלך.

שאות ק' . . קוף בפני אדם: ראה בב"ז אה"ת נ"ך ע' נ.

ר' נגד אות ד': בכל הנ"ל ראה אה"ת ס"פ לך פט, א [הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א בסה"מ השי"ת שם].

שמורה על דלית לה מגרמה כלום עכ"ז מקבל הוא ההשפעה מבחי' יסוד רק שנמשך בבחי' אחר באחר לכן י"ד זה מושכו בגג הד' מאחוריו, וזהו כשהיא בבחי' אחר באחר עם ד' ספי' תנהיי עיין במ"ש הרמ"ז על הזהר פנחס רנ"א ב' גבי גער חית קנה כו', משא"כ הרי"ש שהוא הסתלקות השפעה הנ"ל מבחי' י"ד זעירא דיסוד, וזהו ולרש אין כל, כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמי' ובארעא שמחבר ז"נ טובב וממלא, וגם כל נו"ן שערי בינה שנמשך בבחי' מל' ונעשי' כלה וכו' משא"כ לרש אין כל. וזהו ההפרש בין אחד בדלי"ת לאחר ברי"ש שארז"ל ברבות מצורע פי"ט ובשה"ש ע"פ ראשו כתם פז שמע כו' אחד שאם אתה מחליף ד' לריש אתה מחריב העולם, ולכן נק' אלקי' אחרי' כי אחד היינו שהדבור מקבל מח"ע וכתר כו' כנ"ל, משא"כ כשהשפעה מתלבשת בסט"א נק' נאלמתי דומיה כו' כרחל וכו' נאלמה שאין הדבור בהתגלות כלל ולכן מבחי' ד' המורה על הדבור נעשה רי"ש. והגם כי ברמ"ז שם משמע דהסט"א עצמה נק' ר' ולא הדבור המלוכש בהם וכ"מ מענין אחר, מ"מ י"ל דכיון שהדבור מלוכש בהם בסוד גלות עד שפרעה אמר לי יאורי וכו' ע"כ נק' הדיבור המלוכש בהם גי"כ ע"ש הסט"א. וזהו כפירים רשו ורעבו, וכמ"ש בזהר ח"ג רנ"ט א' שזהו ענין פרי החג שמתמעטין והולכין, ואע"פ שלמטה יש להם שפע רב כי כפירים ל' קצינים ושרים כמ"ש ביחזקאל ל"ח י"ג סוחרים תרשיש וכל כפיריה (שפי' במצ"ד וז"ל ר"ל שריה וגדוליה ורש"י פי' סוחרים חריפים שבה הרגילין לצאת ולשוט ככפירים בכל המדינות ויודעים איזה מקום העושר, ונמצא כי כפירים מורה על ריכוז השפע, מ"מ) זהו רק בחי' ההשפעה חיצונית מבחי' פסולת אם לעוברי רצונו כו', וכענין אלקי' אחרי' שמקבלי' מאחוריים דשם אלקי', משא"כ ההשפעה הפנימית אין להם כלל ולכן כפירים רשו כו', וזהו ולרש אין כל כי בחי' כל דאחיד וכו' זהו ההשפעה הפנימית בחי' פנימית הדבור כו', ולכן אמר יעקב יש לי כל שזהו ההשפעה פנימית, ועשו אמר יש לי רב שהוא בחי' רה"ר טורי דפרודא השפעה חיצונית כו' ומאן דאיהו רב איהו זעיר כו' כמאמר רב מתיבתא בזח"ג שלח לך דקס"ח סע"א.

ג) והנה כמו שמבחי' ד' נעשה אח"כ אות ה' דהיינו כשחוזרת מבחי' אחר באחור לבחי' פנים בפנים וכמ"ש בכתבי האריז"ל בענין צדקה שנותן לעני ודל נעשה מן ד' ה' וכו', כך ח"ו כשגורמ"י העוונות נעשה מן ר' ק, כי ק' דוגמת ה' אך באות ה' הרגל השמאלי שהוא ו' שבתוכה נמשך רק

והגם כי ברמ"ז שם משמע דהסט"א עצמה נק' ר': כ"ה גם בדיה זה באוה"ת תרומה שם וכסה"מ תרנ"ח שם. אך בדיה היושבת בגנים השי"ת שם: ובמק"מ איתא דקליפה וסטי"א נק' פריס" [ומש"ש פריס", אולי הוא טה"ד, כי בכת"י 830 ממנו נדפס המאמר היושבת בגנים הנ"ל נכתב "רשימ"]. וכמ"ש בכתבי האריז"ל: טעמי מצות פ' ראה. שער המצות וס' הלכותים שם, ובכ"מ. וראה מארי"א מ' צדק [הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א כסה"מ השי"ת שם].
בענין צדקה: בד"ה באתי לגני תרנ"ח והשי"ת שם נוסף: דצדקה הוא צדק ה'.

כנגד הרגל הימני שבה' ואינו יוצא לחוץ לקליפות, וסוד ק' הוא שהרגל נמשך למטה בקליפות ויוצא לחוץ וכו'. ובוהר הרקיע בבראשית שם כ' שהוא בחי' סנד"ל ראשו למעלה ונמשך למטה בקליפות סוד אופן אחד בארץ עולם העשי' וכו'. והרמ"ז בפ' פנחס שם כ' שרגל זה דקו"ף נק' קנה וע"ז נאמר גער חית קנה, וע"ז ארז"ל נעץ קנה בים כו' דכר דקליפה, וכ"כ במק"מ פ' תרומה קנ"ח ב' בשם נ"ב דהרח"ו שהוא ערלה החופה על הברית, ואולי לא סתרי אהדדי, כי מר מדבר בההשפעה מהקדושה המתלבשת בתוכם להחיותם, ולכן אמר שזהו בחי' סנד"ל, וגם י"ל רגל זו דקו"ף הוא ע"ד ענין הקיטע יוצא בקב שלו כו', ומר מדבר בהקליפו' עצמן, ומ"ש בזהר תרומה דאשת זנוני' את דילה קו"ף היינו כשמקבלת מהדכר דקליפה כו'.

ולבאר זה יש לומר עפמ"ש (בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא הראשון) וצורת הה' הוא ג' קוין שני קוין מחוברים שהם בחי' מחשבה ודבור, וקו הג' הוא בחי' מעשה וכמ"ש אף עשיתיו אף הפסיק הענין כו' כי המעשה מהדבור רחוק יותר מהדבור לגבי המחשבה שהם מחוברים שהדבור הוא גילוי המחשבה כו' ע"ש. והנה ג' לבושי' מחדומ"ע של האדם צריך להמשיך בהם אור התורה וחכמה עילאה וגם המדות דקדושה שיהיו מחדומ"ע של האדם ממולאי' מן המדות דקדושה ומהתורה וזהו ענין יחוד י"ה או ו"ה כו', וזהו שרומז שגם

ולבאר זה יש לומר עפמ"ש: בד"ה זה באוה"ת תרומה שם: ולבאר זה יש לומר ע"פ ב' אופנים הא' עפמ"ש [בדלהלן בפנים עד סוף פ"ג], והאופן הב' עפמ"ש בביאור דאלה מסעי [לקו"ת מסעי פט, ד] בענין ה' ראשונה דשם הוי' שהוא בחי' בינה, ורגל השמאלי שבה הם זו"נ כשהם בבחי' עיבור במעי אימא, והיינו ז"א זהו ששה מדות כשהם כלולים בתוך ההתבוננות, והמל' הוא מה שיש בסוף רגל השמאלי כמו פסיעה לבר כו' (וכמ"ש בזהר בלק ע"פ ומגבעות אשורנו דאשיט פסיעה לבר כו'), כי מל' הוא בחי' הגילוי של המדות, וכשהם בבחי' עיבור אין המל' מדה בפ"ע רק שכלולה בכל מדה מה שיש בכוחה להיות גילוי כו', ובחי' זו זה"ע שם מ"ב ו' מדות הכלולים מו' והוא זוחה החיצונים כו', כי כשהמדות אינן בבחי' גילוי רק אור הבינה חופה עליהם אין מהם שוב יניקה כו'. ולכן מוכן איך באית קו"ף שהרגל יוצא למטה לחוץ זהו ההיפך מבחי' הגילוי דשם מ"ב לכן יש מזה יניקת החיצונים, וכמ"ש בזהר הרקיע הגיל' שזה"ע סנד"ל הנמשך למטה בעשי' כו'. ולדרך הרמ"ז זהו שארז"ל על חזיר שפושט פרסותיו להראות שטהור הוא כו' וכן עשו שאל איך מעשרין את התבן כו', וזהו שארז"ל במנחות כ"ט ב' שכל הרוצה לצאת כו'. אך היא הוא כשאין פרץ ואין יוצאת שהרגל השמאלי מכון נגד רגל הימני, אבל קו"ף זהו כשהוא יוצא חוץ לגבול כו', וכ"כ בלק"א פכ"ו כשנמשך למחשבות גשמיות. עכ"ל שם. וכ"כ אדמו"ר מהר"ש רשם על כ"ז בגוכי"ק כאן: "אצ"ל" [= אין צריך להעתיק]. ועל המובא במאמר הצי"צ שם ממארז"ל במנחות כ"ט, ב' [ומפני מה נברא העולם הזה בה"א מפני שדומה לאכסדרה שכל הרוצה לצאת יצא. ובפירש"י: שכל הרוצה לצאת ממנו לתרבות רעה יוצא] נרשם ע"ז הגה"ה בגוכי"ק: לכאורה זה צ"ע שהרי זה ארז"ל במנחות על ה"א. אך אין לי פנאי לעיין כעת, והנראה שהכוונה שלזה רומז פתח התחתון דה"א שכל הרוצה לצאת יצא כמו שפירש"י, ואז נעשה מה"א קו"ף. אבל כשאין יוצא לחוץ ח"ו כמו קו"ף, אזי הוא בבחי' ה"א שאין יוצא רגלו השמאלית מכנגד רגלו הימנית.

בד"ה חייב אינש לבסומי הראשון: תר"א מג"א צה, סע"ב.

וצורת הה' הוא ג' קוין: ראה לקו"ת ר"פ בלק (סז, סע"א). ועוד [הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ

הש"ת שם].

הרגל השמאלי שהוא בחי עשייה אינו יוצא חוץ לגבול הרגל הימני דהיינו ככל דרכיך דעהו וכל מעשיך יהיו לש"ש, ואז אדרבה ע"י אף עשיתיו מרבה בחי גבוה יותר מכל ג' קוין הנ"ל כמ"ש במ"א, ע' בלקית פ' בלק בד"ה מי מנה, בענין ומספר את רובע ישראל. וכ"ז דוקא באות ה' שהב' קוין המחזברים הם כמו אות ד' וכבר נת' שבד' יש יו"ד כגגה שזהו בחי אור החכמה והמדות המתלבשות במחוד"ד, משא"כ ברי"ש הסתלקות היו"ד, והמחוד"ד אינו ממולאי מהחכמה ומדות כ"א נמשך אחר שרירות לבו, וזהו ולרש אין כל שאין לו בחי בינה ליבא שממנו נמשכי' נו"ן שערי בינה הנק' כל וכו' כ"א הוא חסר לב, אזי אח"כ נעשה מזה ק' שהוא שהרגל שמאלי המורה על מעשה יוצא לחוץ לגבול הקליפות שפוגם גם במעשה וכו'. וזהו ענין קוף בפני אדם, כי אדם זהו ג' בחי מחודומ"ע המלובשי' באור התורה והמצות הנק' אדם רמ"ח אברין דמלכא וכו' משא"כ הקוף דומה לאדם שיש לו מחודומ"ע דהבלי העולם, אבל אינו אדם כלל, ואינו בחי אדמה לעליון, וזהו ענין והבור רק אין בו מים, כי באר שיש בו מים זהו ענין באר חפרוה שרים כו' ועי"ז נמשך בו מים חיים חכ' עילאה ותורה, משא"כ בסט"א נק' הבור רק ע"ד אותיות רי"ש קו"ף הנ"ל והם בורות נשברי' ואין בו כלל בחי מים שהוא תורה כו' רק נחשי' ועקרבים מלא מרמה ומחשבות רעות כו', אך שנוטלי' אות ש' עמהם דכמו שבקדושה באר חפרוה שרים הם האבות ג' קוי השי"ן בסוד מקדש ד' כוננו ידיך כו', כך הם נוטלי' השי"ן לחפור להם בורות נשברים והבור רק כו' (והגם דבגמ' בשבת פ' הבונה דף ק"ד ע"א מבואר דקוף זהו רומז על הקב"ה, ע' פנים לתורה).

ד) **והנה** במשכן שהוא בחי דירה בתחתונים דהיינו אתהפכא חשוכא ממש לנהורא נתקנו אותיו הנ"ל קו"ף רי"ש שי"ן שהם קשר שקר כנ"ל, ונעשה מזה קרש, קרשי המשכן וכו' בחי עמודי' המחברים גילוי אור א"ס הסוכי"ע למטה בעשי' כמו תר"ך עמודי אור שמחברי' הגג עם הקרקע כו' כמ"ש במ"א בענין המצות כו'. ויובן ענין אתהפכא זו ע"ד מ"ש הזהר פ' פנחס רנ"ב א' בפ"י גער חית קנה (תהלים ס"ח ל"א), כי קנה זהו רגל שמאלי דקו"ף, דכורא דסט"א ז"א דאצי' דקליפה וממנו יונק חית קנה מל' דאצי' דקליפה הנרמזת באות ח' דחמץ כו', והקב"ה יגער בהחית והקנה וישברם כמ"ש קנה וסוף קמלו (בישעי' ס"י י"ט וא"ו) וישבר רגל השמאלי ונעשה מן קו"ף ה' שע"ז נאמר (ישעי' מ"ם פסוק יו"ד) הנה ה' אלקי' בחוזק יבא וכו' מן קנה נתהפך על הנה, שהוא גלוי אלקות ע"ד ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, גם מן ח' נעשה ה'

כמ"ש במ"א ע' בלקית פ' בלק בד"ה מי מנה: דף סו, ד.

אדם זהו ג' בחי מחודומ"ע: בדיה באתי לגני תרניח נוסף כאן: „ועמ"ש במ"א דא' הוא מח' רד' מ'

דיבור ומעשה". וראה לקו"ת בהעלותך לא, ג. ובארוכה ד"ה באתי לגני תשחי'.

תר"ך עמודי אור . . . כמ"ש במ"א בענין המצות: ראה אגה"ק סכ"ט (קמט, סעיב ואילך). ובארוכה ד"ה

באתי לגני תשי"ט.

ע"ד חמץ מצה ע"ש, הרי מצינו שיוכל להיות אתהפכא חשוכא ממש דבחי' ק' לנהורא עד שמבחי' קנה הנ"ל נעשה הנה כו'. וגם ע"ד שאמרו עתיד חזיר ליטהר, וחזיר הוא חית קנה הנ"ל כמ"ש בגמ' דפסחים ק"ח ב' ופרש"י שם שעלי' נאמר ושאר אברגלה רפסה (דניאל ז' י"ט) וכו' וזהו רגל ק' הנ"ל. והנה כתי' אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו' כי את רוח הטומאה אעביר כו', וזהו ענין עד שתכלה רגל מן השוק, שהוא בחי' רגל דק' היוצא לחוץ לגבול הקליפות שהוא שוק טורי דפרודא, וצריך להדליק נ"ח להמשיך עליו אור ה' מלמעלה למטה, ע"ד וה' יגיה חשכי עד שיכלה הרגל מבחי' שוק כי האור דוחה חשך והיינו שגם בחי' המעשה יהי' כולו לה' ונעשה מבחי' קנה הנה כו', ולע"ל כתי' ועמדו רגליו ב' בחי' רגל לאפוקי מבחי' רגל א' הנ"ל שהוא בחי' קיימא דחד סמכא וזהו שקר אין לו רגלים, רק רגל א' דקו"ף הנ"ל, אבל קושטא קאי אמת ה' לעולם.

והנה מבואר בסידור בפ"י מזמור לתודה, איך בקרבן תודה שהוא בחי' גבוה גם החמץ יוכל להתעלות כו' יעו"ש, וכן מבואר במ"א דלפי שבשבועות מ"ת ע"כ שתי הלחם חמץ תיאפנה, וע' בלק"ת פ' במדבר בד"ה וידבר אלקים כו' אנכי ס"ה קרוב לסופו, כי חמץ הוא לשון התנשאות, ובפסח אסור החמץ שיש לזה יניקה לקליפות וס"ט"א גבהות וגסות הרוח כו' משא"כ בשבועות שנודככו המדות הטבעיות ועולות להיות נכללים בקדושה (והיינו ע"י ספירת העומר שקודם, יעו"ש) הרי אין ההתנשאות אלא בבחי' הקדושה שזו ההתנשאות היא כמ"ש לך ה' הגדולה כו' ואין שם יניקה לס"ט"א כלל, מחמת גילוי הרצון עליון ב"ה שלמעלה מעלה מגדר השתלשלות, יעו"ש שזהו הגילוי שבמ"ת שבחי' הרצון שלמעלה מהשתלשלות יתגלה בחכ' עילאה, וזהו ע"י התורה (ושם מדברים שחכ' היא ראשית ההשתלשלות, ולא כמ"ש בס"ב פ"ח ובלק"ת בד"ה מצה זו כנ"ל) ונמצא שא"צ לעשות מן ח' ה' כ"א גם החי"ת עצמו

שאמרו עתיד חזיר ליטהר וחזיר הוא חית קנה הנ"ל: נסמן ע"ז בארוכה בהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהמשך מים רבים תרל"ו ע' פז. ובלקו"ש חכ"ט ע' 128. וראה סה"ש תנשי"א ח"א ע' 162 בשוה"ג וז"ל: צ"ע משמור"ר ס"פ תרומה: „שמכל המלכיות יקבל הקב"ה דורון לעתיל חוץ מאדום כו' אף היא מבקשת להביא דורון למלך המשיח ואומר לה הקב"ה גער חית קנה כו". ואולי י"ל שהענין דעמיד חזיר ליטהר הוא לאחרי ש"אומר לה הקב"ה גער חית קנה" שיוכרת הקנה – רגל השמאלי דאות קו"ף שממנה נמשכת יניקה לקליפות. ועצ"ע ואכ"מ. ע"כ.

וזהו ענין עד שתכלה רגל מן השוק: ראה בארוכה לעיל ד"ה מצותה משתשקע וד"ה בכ"ה בכסלו. וש"נ.

בסידור בפ"י מזמור לתודה: מה, א ואילך. וראה גם מאמרי אדה"ו על מארז"ל ע' שנה ואילך. פירוש המלות לאדהאמ"צ צה, ג ואילך. אה"ת נ"ד (כרך ב) ע' תתקעד. תתקפג ואילך. ד"ה מזמור לתודה תרל"ט. מבואר במ"א... בלק"ת פ' במדבר בד"ה וידבר אלקים: דף טז, ד. וראה גם שם יז, רע"ד. הוספות לתרי"א ויקהל קטז, ב. ובכ"מ.

שא"צ לעשות מן ח' ה' כ"א גם החי"ת עצמו יתעלה: בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק: מקו"ף נעשה ח'

יתעלה, וזהו בחי' גבוה יותר כי מצה אין בה טעם כו', אבל כשהחמץ יתעלה ע"ד שתי הלחם זהו כשיהי' גילוי טעמי' עליוני', והיינו בחי' טעמי תורה, ולכן עיקר הגילוי יהי' לע"ל, כי יש בתורה ד' בחי' טעמים נקודות תגין אותיות, ועיקר תושבע"פ היא מאותיות התורה שזהו שבכל הגמרא אומרים מ"ט אמר קרא שהוא בחי' אותיות התורה, ויש גם תגין שזהו שארז"ל שר"ע הי' דורש על כל קוץ וקוץ (שהם תגין שבתורה) תילי תילים של הלכות, וגם מבחי' נקודות יש בתושבע"פ שזהו שאמרו יש אם למקרא ויש אם למסורת, שהוא בענין הניקוד איך לקרות התיבה הכתובה בתושב"כ, אבל טעמי תורה שהוא בחי' הנגינות שבתושב"כ לא נתגלו, ולע"ל יתגלה גם טעמי תורה, ואז יתעלה גם החמץ שיש בו טעם וע"ד עתיד חזיר ליטהר.

וזה הי' ענין שתי ידות לקרש כו' שהי' כמין ח"ת והוא שיהי' בחי' ועמדו רגליו ב' רגליו בשוה כי הי' יש בו ג' קוין וקו הג' נפרד אף עשיתיו, אבל לע"ל שיהי' הגלוי בעשיי' כמו למעלה זהו כשהח' יתעלה וכל הג' קוין יחדיו יהיו תמים.

בס"ד.

ששה משמותם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית כו', ויש להבין למה בחשן היו י"ב אבנים ובאפוד לא היו רק ב' אבנים, וגם י"ל למה הי' צריך אהרן לשאת את שמות השבטים שהוא ענין העלאת גש"י שהרי אהרן הי' מדליק את הנרות שהוא ג"כ ענין העלאת גש"י, ומהו

כשמנביחים הרגל שלא יצא לחוץ ונעשה דבק לגג, ג' קוין מחזומ"ע מחוכרים והוא בחי' תשובה, אז עשיי' נעשה כמו יצי'.

ששה משמותם: הוא ד"ה זה להציץ בכת"י 1063 שג, א, בתוס' הגהות והוספות. מאמר זה (עד סוף פ"ה) נדפס גם בסה"מ תרנ"ג ע' קעה ואילך.
מאמר הציץ הנ"ל מיוסד על ד"ה ששה משמותם לאדה"ז משי"פ תצוה תקע"ב נדפס בתוס' ביאור מאדהאמיצ בד"ה ולקחת גו' ששה משמותם בתוי"ח שמות תקי, א ואילך. ובתוס' הגהות באוה"ת תצוה ע' איתרנו ואילך. שם (כרך ח) ע' ג'עה ואילך. וראה גם שם ע' איתרנג ואילך. איתרעד ואילך. איתרפב ואילך. ג'עד. ובארוכה ובתוס' ביאור בד"ה ולקחת גו' ששה משמותם בסה"מ תרס"ח ע' קח ואילך.
חלק מהמאמר (עד סוף פ"ד) נמצא בשינויים בד"ה ואתה תצוה: בסה"מ תרנ"ד ע' קסו ואילך. ובסה"מ עטרית ע' רמה ואילך. וראה גם ד"ה זאת תורת הבית בסה"מ תרפ"ט ע' 163 ואילך. וד"ה ואתה תצוה תרצ"ב. לכללות המאמר ראה ד"ה ענין חושן ואפוד בס' מאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' שג ואילך. וד"ה ועשו את האפוד והב' באוה"ת תצוה ע' איתרמב ואילך. ד"ה להבין ענין חושן ואפוד תשכ"ז.

ההפרש שבין העלאת הנרות להעלאת האבנים שנשא אהרן את שמות בניו. והנה כתיב טוב שם משמן טוב ופירשו רז"ל במד"ר בקהלת במקומו ע"פ זה (דף י"ט ע"א בדפוס שקלאוו) שטוב שם קאי על שמות השבטים שנשא אהרן וטוב משמן הטוב דאהרן שנמשח בשמן המשחה ולכך אם ה' נחסר אות א' משמות השבטים ה' כל עבודתו של אהרן פסול, אף שאהרן נשא אותם מ"מ הם למעלה ממנו כו'.

והענין הוא דהנה מתחלה י"ל ענין העלאת המנורה שאהרן ה' מעלה את הנרות, הנה כתי' נר הוי' נשמת אדם, והיינו שכמו שטבע הנר לעלות למעלה כמ"כ נש"י יש להם אהבה ורצון טבעי' לאלקות, אך הנה לפי שהנשמה ירדה למטה בגוף ונה"ב וכמ"ש בראת יצרת נפחת כו' ולזה הגוף ונה"ב מסתיר על הנה"א שלא יאיר אורה כו', לזה ה' ענין העלאת המנורה שאהרן כה"ג ה' מעלה את הנרות שה' מעלה את נש"י שיאירו אותם באהבה ורצון לאלקות. והנה עכשיו בחי' זו של אהרן הוא ענין בחי' תפלה דהיינו ברכת אהבת עולם אהבתנו שהוא בחי' אהבה הנמשכת מלמעלה להלהיב הלב בתפלה. והנה כתי' ויקחו אליך שמן זית זך, אליך הוא בחי' משה, והיינו לפי שאהרן הוא בחי' שושבינא דמטרוניתא ומשה הוא בחי' שושבינא דמלכא שהוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט, והיינו לפי שענין העלאת הנרות הוא שהנר נמשך להאבוקה, ולכך צריך להמשיך מתחלה את האבוקה, כי ביטול והמשכת הנר הוא בפני האבוקה דוקא ולכן צריכין להמשיך האבוקה תחלה, וזהו ענין בחי' משה דוקא שהוא שושבינא דמלכא בחי' המשכה מלמעלמ"ט שהוא בחי' תורה, שמן הוא בחי' חכמה אורייתא מח"ע נפקת, וזך הוא כ"ז אותיות התורה, כ"ב אותיות וה' אותיות מנצפ"ך שהם כפולות (והיינו שענין תפלה הוא בחי' העלאה שרוצה לידבק ולהתקשר באוא"ס וא"א לידבק באוא"ס כ"א ע"י התורה שהיא המאור וישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא וקודב"ה כולא חד כו') ועוד שהתו' נותן כח שיהי' העלאת הנרות בתפלה שלזה אמרו אין עומדין להתפלל אלא מתוך דבר הלכה פסוקה (ברכות ר"פ אין עומדין דל"א ע"א ובירושלמי שם) והיינו לפי שהתורה נותן כח לאדם שיהי' לו בחי' העלאה בתפלה כו' והיינו לפי שאהרן ומשה הם בחי' חו"ב שהוא בחי' אין ויש ולכך היש הוא בטל לפי שהם תריז ריעין דלא מתפרשין, ומשה שהוא בחי' אין נותן כח בהיש שיהי' היש בטל כו', וזהו ויקחו אליך שמן זית זך, שכדי שיהי' העלאת הנרות הוא ע"י משה שהוא בחי' שושבינא דמלכא כו'.

וטוב משמן הטוב דאהרן שנמשח בשמן המשחה: ראה ד"ה זה תרס"ח: ונראה דכמו"כ הוא לגבי שמן המנורה, דשמן משחת קודש דאהרן הוא ענין אחד עם השמן למאור דמנורה.
נר הוי' נשמת אדם... שטבע הנר לעלות: ראה הניא פ"ס.

ב) **ועתה יל ענין חשן ואפור שהוא בחי' העלאת האבנים, והענין הוא דהנה כתי' צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה בעטרה שערטה לו** אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו וארז"ל ביום חתונתו זו מ"ת וביום שמחת לבו זה בנין ביהמ"ק שיבנה בב"א, ויש בחי' עטרה לבחי' חתונתו ובחי' עטרה לבחי' שמחת לבו, וי"ל למה נק' בנין בהמ"ק שמחת לבו. והענין הוא דהנה הקב"ה נק' לב וכמשארז"ל במד"ר שה"ש ע"פ אני ישנה ולבי ער היכן מצינו שהקב"ה נק' לבן של ישראל שנא' צור לבבי וחלקי אלקי, וזהו לבבתי אחותי כלה, שכנסיי עושין לו לבחי' לב. והענין הוא דהנה כמו למשל הלב באדם הוא באמצע הגוף ויש בלב שני חללים חלל הימני מלא רוח וחלל השמאלי מלא דם שהדם הוא הנפש, והיינו שהתלבשות הנפש בדם היא, והנה התהוות הדם הוא מהמאכלים שאדם אוכל ושותה ונתברר בקיבה ואח"כ נתברר עוד בכבד, ואח"כ עולה מהכבד ללב, ואעפ"י שיש פרסא המפסיק בין לב לכבד שהוא בחי' חצר הכבד אעפ"י ע"י עורקים עולה הדם מהכבד ללב, ואח"כ לבא פליג לכל שייפין שנמשך הדם לכל האברים ונותן כח וחיות בכל האברים ע"י גידי הדם כו', והנה מהלב עולה הדם גם למוח ועי"ז נמשך המשכה מהמוח ללב שהוא בחי' רוח החיים שבחלל הימני שנמשך מהמוח ללב, נמצא שעיקר הלב הוא שנתחבר בו רוח החיים עם הדם כי הדם הוא הנפש שהוא בחי' התחברות רוח ונפש כו'. וכך למעלה שהקב"ה נק' לב היינו שהוא ג"כ התחברות רוח ונפש שיש למעלה ג"כ בחי' רוח ונפש וכמ"ש נשבע ה' בנפשו, והר סיני עשן הוא בחי' עולם שנה נפש, שנפש הוא בחי' אחרונה שהוא רק בחי' החיות של עולם ושנה בחי' כי הדם הוא הנפש כו'.

והנה כמו במשל לב האדם בחי' הדם שבחלל השמאלי נמשך מלמטה למעלה דהיינו מבחי' בירורי המאכלים, כמ"כ למעלה בחי' נפש שהוא בחי' חיות של עולם ושנה הוא נמשך מלמטה דהיינו מבחי' הקרבנות שהי' בבהמ"ק, דהנה שרש הקרבן נמשך מבחי' חיות שבמרכבה, בהמה נמשך מבחי' פני שור שבמרכבה ועופות נמשכו מבחי' פני נשר שבמרכבה, והנה עי"ז שהי' הכהן מקריב את הקרבן הי' מעלה אותו למעלה לשרשו בבחי' חיות שבמרכבה ועי"ז נעשה והחיות נושאות את הכסא שהוא בחי' כסא הכבוד שהוא בחי' לב, כי כבוד בגימ' לב שהוא ענין ל"ב פעמים אלקי שבמע"ב שהוא בחי' לב שהוא מקור להחיות העולמות כו'. והנה אח"כ עולה מהלב למוח, ועי"ז נמשך המשכת

דהנה כתי' צאינה וראינה . . . וביום שמחת לבו: כהבא להלן בפרק זה ראה באריכה ד"ה צאינה וראינה: בתוי"א ס"פ בראשית ז, ד ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' ר"י ואילך. אוה"ת בראשית (כרך ו) תמרנח, א ואילך. אוה"ת שה"ש ס"ע תקיז ואילך. לעיל ד"ה עד שיפוח. ושי"ג.

הקב"ה נק' לב: בכ"ז ראה גם לקי"ת שה"ש כט, סעי"ב. לא, א ואילך. לג, ד. ועוד.

ויש בלב ב' חללים: ראה תניא פ"ט, ובליקוט פירושים שם. ובאוה"ת בראשית (כרך ו) שם בהגה"ה.

שרש הקרבן נמשך מבחי' חיות שבמרכבה: ראה גם תוי"א יתרו ע"א. סעי"א ואילך. עב, ב. ובכ"מ.

והנה אח"כ עולה . . . ועי"ז נמשך . . . ריח ניחוח להוי": ראה ד"ה זה תרס"ח: ויש ריח ניחוח להוי' ריח

רוח החיים מהמוח בחלל הימני שבלב, זהו ענין מה שבקרבן נא' ריח ניחוח להוי' שעיי' נעשה המשכה מבחי' שם הוי' בשם אלקי' שהוא בחי' לב, כי שם הוי' נק' בחי' רוח שהוא בחי' רוח חיים שבחלל הימני וכמ"ש ונתה עליו רוח הוי', ושם אלקי' הוא בחי' חלל השמאלי כו', נמצא שעיי' הקרבן נעשה התחברות בחי' רוח החיים שבחלל הימני עם חלל השמאלי שהוא בחי' שם הוי' עם שם אלקים שזהו ענין התחברות סוכ"ע בממכ"ע. וזהו שבהמ"ק נק' שמחת לבו, דהנה שמחה גורם פתיחת הלב שהוא בחי' התחברות רוח החיים עם בחי' הדם שבחלל השמאלי, והיינו כי פעם נאמר ויתעצב אל לבו עצבות הוא היפך שהוא גורם קמיטה וכיווץ הלב שאז אין בו בחי' התפשטות רוח החיים, וזהו שנא' שם לא ידון רוחי באדם לעולם דהיינו שלא יהי' מאיר מבחי' רוח החיים שהוא בחי' שם הוי' בשם אלקים לפי שנאמר שם ויתעצב אל לבו, וכמ"ש במד"ר ע"ז משל למלך שבנה פלטרין עיי' אדריכל לא ערב לו, על מי יש לו להתרעם לא על האדריכל, כך בריאת העולם הי' עיי' הלב שהוא בחי' שם אלקי' ל"ב אלקי' שבמעשה בראשית וכמ"ש שם במדרש במי נמלך בלבו נמלך, שהלב הוא בחי' האדריכל, ולכך ויתעצב אל לבו, שדור המבול גרמו שיהי' ויתעצב אל לבו, שלא יהי' מאיר מבחי' רוח שהוא בחי' שם הוי' שהוא בחי' סוכ"ע בממכ"ע וכמ"ש לא ידון רוחי אלא ההנהגה יהי' ע"פ שם אלקי' לבד כו', אך בהמ"ק הוא בחי' שמחת לבו שגורם פתיחת הלב שיהי' נמשך המשכה מבחי' שם הוי' בלב שהוא בחי' שם אלקי' כו' וזהו עיי' קרבנות כו'.

[לסעי' ב' שנתבאר שם שבהמ"ק הי' בחי' שמחת לבו פתיחת הלב, היפך דור המבול שגרמו להיות ח"ו ויתעצב אל לבו שלא נמשך שם הוי' בשם אלקים, אבל בהמ"ק הי' שמחת לבו פתיחת הלב המשכת שם הוי' בשם אלקים עיי' קרבנות. ולכאורה צ"ע ממ"ש על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת מיום הוסדה, וצל"ע ואולי י"ל שזהו מצד מוחין דגדלות לכן הגם שעל אפי ועל חמתי מ"מ הי' נמשך גילוי אלקות עיי' הקרבנות ריח ניחוח להוי', וכמ"ש מזה במ"א, וא"כ י"ל שאינו סותר כלל שי"ל שנמשך שמחת לבו ש' אלקי' עיי' התפשטות רוח החיים הוא בחי' רוח הוי' ועיי' המשכת סוכ"ע בממכ"ע נמשך שמחת הלב, ומצד בחי' מוחין דגדלות הגם שהי' ידוע לו ית' שמחמת

הוא בחי' העלאת הקרבן שעולה למעלה ועיי' ניחוח להי' היינו המשכת אור חדש.

וזהו... לא ידון רוחי באדם: ראה גם אוה"ת משפטים ע' אקג.

משל למלך... עיי' אדריכל: הובא בתרי"א ס"פ בראשית שם ת, ד. אוה"ת בראשית שם תתרכ, ב. וראה

בארוכה לעיל ד"ה עד שיפוח. וש"נ.

[לסעי' ב'... רוח הוי' כו':] הגה"ה זו נרשמה בגוכי"ק בעלה בפ"ע.

מצד מוחין דגדלות... הי' נמשך גילוי אלקות... וכמ"ש מזה במ"א: ראה אוה"ת נח (כרך ג) תרלג, א.

תרלח, א. וראה בכ"ז בארוכה מאמרי אדה"ז ענינים ע' פו ואילך. אוה"ת נח שם תרלב, ב ואילך. שם תרלז, ב

ואילך. המשך וככה תרל"ז פכ"ד ואילך. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' רצז. תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע'

רלב. עור"ת ע' מז ואילך. ד"ה למרבה המשרה תשט"ז. וראה גם תו"א וארא נת, סע"ג. לקי"ת שה"ש ל, ב.

זה על אפו ועל חמתו ה' העיר מיום הוסדה מ"מ מצד מוחין דגדלות לא עירב שמחת הלב ע"י המשכת רוח הוי" כו].

ג) והנה עכשיו תפלות כנגד תמידין תקנו, שהוא ג"כ כדי להמשיך את בחי' המשכת שם הוי", ולזה ענין התפלה הוא בחי' ברוך אתה הוי". והנה בדרך כלל יש ד' מדרגות בתפלה פסוד"ז ויוצר אור וק"ש ושמ"ע, וז"ע ד' מדרגות שנא' באל"י וכמ"ש במלכים א' ס"י י"ט פסוק י"ב ו"ג ויאמר צא ועמדת בהר לפני הוי' והנה הוי' עובר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני הוי' לא ברוח הוי' ואחר הרוח רעש לא ברעש הוי', ואחר הרעש אש לא באש ה', ואחר האש קול דממה דקה, ותמן דוקא קאתי מלכא (וע' בפ"ט דברכות דנ"ח ע"א גבי רב ששת, ובפ' ב' דחגיגה דט"ז רע"א, ובזהר פ' צו דף למ"ד ע"א), והיינו שרוח הוא בחי' פסוד"ז כי פסוד"ז הוא ענין התבוננות מבחי' בריאת העולמות וכמ"ש הללו את ה' מן השמים הללוהו במרומים הללוהו כל מלאכיו כו', ששורש התהוותן הוא מבחי' רוח וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם, ולא ברוח הוי', שבחי' רוח זה הוא רק מבחי' רוח אלקי' וכמ"ש ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים, ולא מבחי' רוח הוי', ובבחי' רוח זה אינו נמשך עדיין שם הוי', רק שבחי' ה' אחרונה של שם הוי' הוא מלוכש בבחי' רוח זה, ומ"ש לא ברוח הוי' היינו שם הוי' בשלימות כל ד' אותיות שם הוי' לא יש ברוח רק בחי' ה' אחרונה.

ואחר הרוח רעש שהוא בחי' יוצר אור שהוא בחי' התבוננות מחיות ואופנים שנא' בהם והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול מתנשאים לעומת השרפים, והיינו כי שרפים אומרים קדוש שמיגים איך שהוא קדוש ומובדל כו', והנה חיות ואופנים שהם ביצי' שאינם משיגים את בחי' קדוש ע"ז נעשה להם רעש גדול, והנה בחי' רעש זה הוא בחי' וי"ו של שם הוי', כי הרעש נמשך מבחי' קדוש שאומרים השרפים והם אינם משיגים את בחי' קדוש ע"כ נעשה בהם הרעש נמצא שהרעש שלהם נמשך מבחי' קדוש שהוא ו' כי קדוש הוא בחי' ו' המשכה מבחי' קדש כי קדש הוא מלה בגרמי', וקדוש בוי"ו הוא המשכה מבחי' קדש שהוא המשכת בחי' סוכ"ע כו' וזהו לא ברעש הוי' דהיינו שם הוי' בשלימות כ"א רק בחי' ו"ה. ואחר הרעש אש שהוא בחי' הרשפי אש שבשרפים, שלכך נקראו שרפים ע"ש הרשפי אש דהיינו שכמו שהאש שהוא

[ז"ע ד' מדרגות שנא' באל"י . . לא ברוח הוי' . . לא ברעש . . לא באש: בהבא להלן בפרק זה ראה

לקרית שלח מט, א.

ואחר הרעש אש . . הרשפי אש שבשרפים: מ"ש שבחי' אש קאי על הרשפי אש שבשרפים, כ"ה גם בהדרושים שנשמנו לעיל בתחילת המאמר ובלקו"ת שלח שם. אך להעיר שבד"ה זה תרס"ח הנ"ל מונה את השרפים יחד עם החיות ואופנים דזהו מ"ש ואחר הרוח רעש, אך מ"ש ואחר הרעש אש קאי על עבודת הגשמות בבחי' אהבה כרשפי אש. ע"ש.

שורף ומכלה כך השרפים הם נשרפו ונכללו בבחי' ביטול שיש להם לפי שהם משיגים את בחי' קדוש איך שהוא קדוש ומובדל כו', לפי שהשרפים הם בבריאה ואימא מקננא בכורסייא לכך יש להם השגה בבחי' קדוש. והנה בשרפים מאיר גם מבחי' ה' עילאה שהוא בחי' בינה ליבא, בינה הוא בחי' בן י"ה רשפי רשפי אש שלהבת י"ה שהשלהבת שלהם (דהיינו של השרפים) נמשך מבחי' ה'. והנה בנפש האדם יש ג"כ מבחי' שרפים ואופנים, שורש הנה"ב נמשך משמרי האופנים וכדי שיתפעל הנה"ב זהו ע"י ברכת יוצר אור שהוא התבוננו' מבחי' חיות ואופנים שורש הנה"ב כי אין הדינין נמתקין אלא בשרשן, ומדרגת הנה"א הוא בחי' שרפים, שמשגיגים את בחי' קדוש, כך הנה"א שרשה מבחי' עצמותו בחי' קדוש, וזהו ברכת אהבת עולם אהבתנו (ומזה בא לבחי' הביטול דק"ש).

אך כ"ז הוא רק בחי' ה' עילאה אבל היר"ד של שם הוי' אינו מאיר בהם, וזהו לא באש הוי' לפי שעיקר שם הוי' הוא בחי' היר"ד שהיר"ד מורה על התמדת הפעולה (כמו ככה יעשה איוב) כך היר"ד מורה שתמיד הוא מהווה מאין ליש, שהיר"ד הוא בחי' חכ' וקוצו של יו"ד הוא בחי' כתר, וזהו לא באש הוי' שאפי' בבחי' אש של שרפים אינו נמשך ג"כ שם הוי' בשלימות. אך קול דממה דקה תמן קאתי מלכא, קול דממה דקה הוא בחי' תורה וכמ"ש והאלקי' יעננו בקול דהיינו בקול תורה הקל קול יעקב, שאורייתא מח"ע נפקת שמאיר בה גם היר"ד של שם הוי', וזהו שד' אמות של הלכה הוא כנגד ד' אותיות שם הוי' שיש בה שם הוי' בשלימות כו', וגם תפלה נק' בחי' קול דממה דקה שתפלה נק' ג"כ בחי' קול כו', והיינו שע"י התפלה נמשך ג"כ בחי' המשכת שם הוי' כמו שבבהמ"ק ה' נמשך ע"י הקרבנות בחי' המשכת שם הוי', כך עתה ע"י התפלה ממשיכים שם הוי', וזהו שתפלה הוא ברוך אתה הוי' דהיינו המשכת שם הוי' למטה, ולזה בתי כנסיות נק' מקדש מעט וכמ"ש ואהי' להם למקדש מעט, והיינו לפי שהוא ע"ד בהמ"ק כו'.

ד) אך הנה כתי' בעטרה שעטרה לו אמו כו' ביום שמחת לבו, דהנה עטרה נעשה מאבנים טובים הגם שהם אבנים בחי' דומם אעפ"כ כשהם אבנים טובים שהם מאירים נעשים עטרה למלך ע"ג הראש, לפי שהוא דבר חידוש, והנה אבנים הם אותיות, וכשאבנים הם אבנים טובים אזי נעשים עטרה וכמשארז"ל מלאך סנדל קושר כתרים לקונו מתפלותיהן של ישראל והיינו כשאותיות התפלה הם בחי' אבנים טובים. ופי' אבנים טובים, דהנה כתי' בחזקי'

שהיר"ד מורה על התמדת הפעולה (כמו ככה יעשה איוב): ראה שעהי"א פ"ד.

אך הנה כתי' בעטרה שעטרה לו אמו: ראה גם תו"א בראשית שם ח, סעיב. לקרית שהיש כב, א.

מלאך סנדל קושר כתרים לקונו: ראה תו"א מקץ מב, ב. מג, סעיא. לקרית שהיש מג, ג. סה"מ תרכ"ט

(הוצאת תשנ"ב) ע' ג. ושי"ג. לעיל ד"ה ר"א יחיב.

המלך שא' והטוב בעיניך עשיתי וארז"ל שסמך גאולה לתפלה, ולכא' אינו מובן מהו הרבותא כ"כ שסמך גאולה לתפלה שהרי הכל סומכין גאולה לתפלה, אך הענין הוא דהנה גאולה נק' טוב וכמ"ש אם יגאלך טוב אמרו לצדיק כי טוב, כי גאולה וצדיק הוא בחי' יסוד ויסוד נק' טוב, והנה ק"ש הוא בחי' גאולה לפי שק"ש הוא למסור נפשו באחד וע"י המס"נ דק"ש נמשך בחי' גאולה [שהוא יוצא מן המיצר, וזהו שמסיימים בק"ש אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ היינו מן המצרים וגבולים, וע' בלקו"ת בפ' בהעלותך בד"ה ראיתי והנה מנורת זהב בענין וגולה על ראשה, ובספר חמש מגילות ברות ע"פ וזאת לפנינו בענין על הגאולה שד"ע אחד אם כיון לכו יצא פי' יצא הנה"א מן המיצר דנה"ב, ועל התמורה ועד, ע"ש] (לפי שק"ש הוא בחי' יחוד א"א, וע"י יחוד א"א נמשך בחי' גאולה וכמ"ש ונהר יוצא מעדן ונהר הוא בחי' יסוד יוצא מעדן הוא בחי' חכ', והיינו לפי ששרש היסוד הוא מבחי' חכ' כו', וע' בדרוש אלה תולדות נח כו'), והנה סמיכת גאולה לתפלה הוא שענין המס"נ שהי' בק"ש יומשך ג"כ בבחי' תפלה דהיינו שהתפלה יהי' ג"כ בבחי' מס"נ דהיינו בבחי' רעו"ד, ואו נק' אותיות התפלה בחי' אבנים טובים שנעשים כתר ועטרה לקונו, וע"י נמשך המשכה מלמעלה ג"כ מבחי' כתר וכמ"ש הטוב כי לא כלו רחמיך שע"י הטוב בעיניך עשיתי נמשך מבחי' הטוב כי לא כלו רחמיך שהוא בחי' טוב וישר ה' מקור י"ג מדה"ר שהוא בחי' רחמים פשוטים דלית שמאלא בהאי ע"ק, כי תפלה הוא בחי' רצון דהיינו המשכת רצון חדש כו' רפאנו ברך עלינו שהוא ענין י"ב ברכות אמצעיות, כי ג' ראשונות הוא ענין בחי' העלאה ממטה למעלה סנדל קושר כתרים לקונו מתפלתיהן של ישראל, וי"ב ברכות אמצעיות הם המשכה שמלמעלה למטה.

וזהו ג"כ ענין חשן המשפט שהיו בו י"ב אבנים, שהוא כנגד י"ב ברכות אמצעיות, כי מהאבנים דהיינו מאותיות שמות השבטים נעשה כתר לקונו, וע"י נמשך המשכה מלמעלה למטה, ולזה הי' גם שמות האבות על האבנים שהי' כתוב על הטור האחד אברהם יצחק יעקב ראובן, ובסוף הי' כתוב שבטי ישורון כמ"ש במד"ר ס"פ תצוה, וחד אמר הוא הבחיי שאות א' מהאבות הי' אצל כל שבט ושבט, והיינו שג' אבות הוא ע"ד ג' ראשונות וי"ב שמות

[שהוא יוצא . . . ועד ע"ש]: נרשם בגויכ"ק בצידי הגליון, וכנראה ששייך לכאן. וכן נדפס בד"ה זה

בסה"מ תרנ"ג.

בלקו"ת בפ' בהעלותך בד"ה ראיתי: דף לה, ג.

ובספר חמש מגילות . . . ע"פ וזאת לפנינו: אוה"ת נ"ך (כרך ב) ע' א"כז.

וע' בדרוש אלה תולדות נח: אוה"ת נח נד, סע"ב ואילך. כיאה"ז להצ"צ ז"א ע' יב ואילך. סה"מ

תרל"ד ס"ע ח ואילך.

שהי' כתוב על הטור האחד אברהם יצחק יעקב ראובן: ראה שמור"ר ס"פ תצוה ספלי"ת, ט: על אודם הי'

כתוב אברהם יצחק יעקב ראובן.

השבטים הוא ענין י"ב אמצעיות, ושבטי ישורון הוא ג' אחרונות, וזהו שנק' חשן ע"ש חושה לעזרתי דהיינו שההמשכה נמשך במהירות ובמרוצה למטה ואינו מתעכב ההמשכה למעלה, כי פעם יכול להתעכב, אבל ע"י החשן הי' נמשך במהרה עד שנמשך אפי' בגשמי' ההשפעה, וזהו חשן המשפט ע"ד מה שנאמר כמשפטו אשר הראת בהר, ופריך בירושלמי וכי יש משפט לקרשים, אלא קרש שזכה להנתן בצפון ינתן בצפון ושזכה לינתן בדרום ינתן בדרום כו', והיינו שמשפט הוא שמעמיד דבר על מקומו, וזהו מ"ש לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל, והיינו לפי שישאל למעלה הם במעלה עליונה שנש"י עלו במח, אבל למטה יכול להיות להיפך שנש"י יהיו בגלות תחת ע' שרים, נמצא שאין זה כמשפט שהם למעלה, אבל לעשות משפט עמו היינו שכמו שנש"י הם למעלה במדריגה עליונה כך יהיו למטה ממש, וזהו משפט עמו, וכך חשן המשפט היינו שההמשכה שנמשך למעלה ממשיך למטה ג"כ בגשמי' ממש, וגם שההמשכה אינו מתעכב כלום למעלה ולכך נק' חשן המשפט.

(וזהו שכה"ג הי' צריך לשאת את האבנים על שמות בני' ולהעלות אותם אף שענין המנורה הוא ג"כ העלאת נש"י שזהו ג"כ ענין התפלה שע"י התפלה נתעלו הנרות בבחי' נר הוי' נשמת אדם. אך הענין הוא דהנה העלאת הנרות הוא ע"י בחי' תפלה שהיא בבחי' חיצוני' הלב דהיינו שהתפלה היא בבחי' רצון התחתון רצון שנמשך ע"פ שכל וטר"ד שזה נק' חיצוני' הלב, משא"כ ענין העלאת האבנים שעל החשן הוא ג"כ בחי' תפלה רק שהיא בבחי' רעו"ד שנעשה כתר ועטרה שהוא בבחי' פנימי' הלב שהוא בחי' עלי' עליונה יותר, וזהו ע"ד הפרש שפעם אמרו שתפלה כנגד קרבנות תקנו, ופעם נא' תכון תפילתי קטרת לפניך, שקטרת הי' על מזבח הפנימי, וההפרש הוא כנ"ל, שכשהתפלה היא בבחי' חיצוני' הלב לבד אז הוא כנגד הקרבנות שהי' על מזבח החיצון לבד, וכשהתפלה היא בבחי' רעו"ד אז הוא כנגד קטרת שהי' על מזבח הפנימי כו').

ה) ועתה י"ל מה שעל האפוד לא היו רק ב' אבנים לבד, והענין הוא דהנה ארז"ל שאמרו השבטים כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבינו

ושבטי ישורון הוא ג' אחרונות: בארה"ת תצוה שם ס"ע א'תרמח מעיר ע"ז: ומה שהם רק שתי תיבות ולא שלש כי בתחלה הי' רק י"ז ברכות בשמ"ע, כן ראיתי במד"ר פ' קרח ע"פ קח טוב ושלמה פרים שפתינו. שההמשכה נמשך במהירות. אפי' בגשמי' ראה עדין לקרית קרח נה, ג ואילך. דרמ"צ קיב, א ואילך. סה"מ מלוקט ח"ד ע' רצא ואילך.

העלאת הנרות. . העלאת האבנים שעל החשן: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: ברי"כ נ"ל ההפרש בין נרות לאבני החשן, שנרות הוא העלאת נפש האלקית, והאבנים מפרש כאן א' בין נפש הבהמית, אמנם גם כנהיא יש אדם ובהמה וכמי'ש ורעהי את בית ישראל ורע אדם ורע בהמה.

חיצוני' הלב. . כנגד הקרבנות. . רעו"ד. . כנגד קטרת: ראה לקרית נשא כט, א. המשך תעריב היא ע' תכט ואילך. סה"מ מלוקט ח"ב ע' קכב ואילך. ושי"נ.

כשם שאין בלבך. . כן אין בלבינו: ראה גם לעיל ד"ה ולא זכר. ושי"נ.

אלא אחד פתח יעקב ואמר בשכמליו, והנה כשם וכך היינו שהוא רק כ"ף הדמיון לבד אבל לא כמו שהוא ממש, וכמ"ש בזהר כגוונא דאינון מתייחדין לעילא אוף הכי איהי אתייחדת לתתא ברזא דאחד, שאין היחוד למטה כמו למעלה ממש רק שהוא ע"ד דמיון לבד, וכך ע"ד ענין השבטים שאמרו ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבינו הוא ע"ד הדמיון לבד. והענין הוא דהנה האבות הם ביטול דחור"ע שהוא בחי' ביטול במציאות ממש, וכמ"ש במשה ונתנו מ"ה, והיינו לפי ששורש האבות הוא באצ"י ששם איהו וחייה וגרמוהי חד כו', שהם הביטול איך שהוא קמ"י ממש שכולא כלא חשיב, משא"כ השבטים הם בכריאה שהם בחי' י"ב בקר דבריאה שהם בחי' בהמה גימ' ב"ן שהוא בחי' מקור היש, ולכך הביטול שלהם הוא רק בחי' ביטול היש לבד, משא"כ האבות הם בחי' אדם שהוא בגימ' מ"ה בחי' ביטול במציאות ממש, וזהו שנקראו שבטים ע"ש ענף מן האילן שהאבות הם בחי' עיקר האילן, והשבטים הם רק בחי' ענפים (ואעפ"כ הפירות נגדלים דוקא על הענפים). והנה הביטול של השבטים נמשך ג"כ מבחי' הביטול של האבות, וזהו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבינו, לפי שהביטול שלהם נמשך מבחי' ביטול של האבות שהם בבחי' ביטול במציאות ממש, וזהו שאין קורין אבות אלא לשלשה לפי שבחי' האבות ישנו בכא"א שניתן לו כח להיות בבחי' ביטול לאלקו' בבחי' ביטול היש לכה"פ. והנה בחי' ביטול זה נמשך מבחי' דעת, כי אם אין לו דעת אפי' אם יש לו חכ' והשגה בבחי' אלקות, מ"מ יכול להיות שלא יהי' בטל לאלקות כי עיקר הביטול נמשך מבחי' דעת, וזהו שאמרו דעת קנית מה חסרת אבל דעת חסרת מה קנית, שהעיקר תלוי בבחי' הדעת.

וזהו מ"ש ששה משמותם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית, שקאי על ב' בחי' ביטול הנ"ל ביטול דחור"ע שמע ישראל, וביטול דחור"ת, וזהו שר"ת ששה משמותם על הוא ר"ת שמע, וששה משמותם על האבן השנית הוא בחי' ביטול דשבטים כו', והביטול זה נמשך מבחי' הדעת כו' ולכן הקליפות אין להם מוח הדעת אף שיש להם מוחין דחור"ב מ"מ הם נפרדים ממש לפי שאין להם מוח הדעת, והנה נודע כי דעת נחלק לחור"ג הוא בחי' אהוי"ר והיינו שהוא בחי' אוי"ר שבשכל, שאינו נמשך עדיין בחי' התפעלות המדות בבחי' גילוי ממש, רק שהוא בהעלם עדיין בשכל, וז"ע שתי כתפות האפוד שהוא בחי' דעת שבין כתפיו, וזהו שעל שתי כתפות האפוד לא היו רק שתי אבנים כו', לפי שדעת אינו נחלק רק לחור"ג כו', ולזה היו האבנים שעל האפוד מאבני השוהם, שהם הוא אותיות משה, כי משה הוא בחי' דעת.

והנה נודע כי דעת נחלק לחור"ג: ראה תניא ספיג' וספמי"ג.

שהם הוא אותיות משה: ראה אה"ת שם ע' איתרמו: שהם אותיות משה כיכ הי"נ במא"א א' ססע"י ד'.

וראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תקעז. דברים ח"א ע' פג. ח"ב ע' תכ, ובהמ"מ שם.

אך אח"כ בחשן היו י"ב אבנים לפי שהחשן הוא על הלב, וכמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך, שמתחלה הוא רק בבחי' דעת ואח"כ מהדעת נמשך בבחי' לב, והנה בלב שם נמשכו המדות בהתגלות ממש, וגם שם נעשה בחי' התכללות המדות בחי' י"ב שהוא בחי' י"ב גבולי אלכסון, דהנה יש בחי' ששה מדות לך ה' הגדולה והגבורה כו' שהם ששה מדות, וששה מדות אלו נחלקי' לי"ב י"ב גבולי אלכסון מזרחית רומית עם מערבית תחתית, וכן כולם כמ"ש בפרד"ס, והנה כדי שיהי' בחי' התכללות המדות נמשך מבחי' עליונה יותר גבוה מאד, דהיינו מבחי' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל, וע"כ עי"ז נמשך שיהי' בחי' התכללות המדות כו', וכענין וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך לפי שאהוי"ר כלולים יחד שהתכללות חו"ג נמשך מבחי' והנורא אל עליון כנודע, וזהו לפי שנמשך בלב עי"כ עי"ז נמשך מבחי' עליונה יותר שלמעלה מבחי' מדות, לפי שבלב עולה בחי' העלאת מעשה תחתונים בחי' שמחת לבו, שנעשה עי" בחי' ביטול היש לאין ועי"ז נמשך המשכה שלמעלה מבחי' מדות כו' ונעשה עי"ז התכללות המדות י"ב גבולי אלכסון כו', וז"ע האבנים שעל החשן שהם עי"ג הלב כי אבן הוא בחי' א' ב"ן שהוא בחי' ביטול היש לאין שהוא בחי' אלי"ף כו' שזהו מגיע לבחי' לב כו' ועי"ז נעשים י"ב אבנים שהוא בחי' י"ב גבולי אלכסון, משא"כ האבנים שעל האפוד שהוא רק בבחי' דעת עי"כ אינם רק שתי אבנים כו', ולזה הי' נק' חשן המשפט ע"ש חושה לעזרתי, לפי שכשנמשך המשכה מבחי' עליונה דהיינו מבחי' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל, המשכה זו אינו נתעכב כלל ונמשכת תומ"י אפי' בגשמי' לפי שגשמי' ורוחני' שוין לפניו ממש כו'.

אבן הוא בחי' א' ב"ן שהוא בחי' ביטול היש לאין שהוא בחי' אלי"ף: ראה שעהיה"א ספ"ז: כי אבן דרך משל שמה מורה כי שרשה משם העולה ב"ן במספרו ועוד אלי"ף נוספת משם אחר לטעם הידוע ליוצרה. עיי"ש. וראה גם תרי"א משפטים עה, סעי"ב. לקרית ראה כו, ג. ועוד.

בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: כאן מדברים אבן א' ב"ן, בין בנימי' בהמה שם ב"ן, וא' ב"ן היינו כי נה"ב שבאדם זהו מפנימיות שבבהמה היינו ודמות פניהם פני אדם היינו פנימיות פני שור. ובמ"א כענין והאבן הזאת אשר שמהי מצבה משם רועה אבן ישראל [ראה אוה"ת ויחי שפח. א. שצב, סעי"א ואילך]. ומענין אבנא למשקל בה ר"ד [ביאוה"ז נג, ג ואילך, ולהצ"צ ח"א ע' רפא ואילך] דמשמע דאבנים משם מ"ה, וכ"כ בדרוש ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר [תרי"א משפטים שם עה, סעי"ב]. ואפשר י"ל שכאן נמשך אחר מארו"ל דהיצה"ר קרוי אבן, והאבנים דחשן ואפוד זהו בירור נה"ב שיהיו מאירי' עי" אתהטכא שותו החשן משפט, והאפוד אתכמיא, לכן פ"י כאן אבן א' ב"ן פני אדם שבפני שור. [וראה גם ד"ה זה באוה"ת תצוה שם ע' איתרעג. ובד"ה זה תרסי"ח שם מבאר: דבאב"ט יש ב' מיני אבנים יש אבן שמתחלת הויתו הוא וך בעצם והאור הוא בו בטבע תולדתו, ויש אבן שאינו וך בעצם כ"א עי" שמזדכך ומתברר כו', והוא ההפרש שבין שוהם לשארי אב"ט דאבן השוהם הוא וך בעצם והאור בו בתולדה כנודע, ושארי אב"ט כמו אבן ספיר וישפה וכה"ג הן שהאור בהם עי" זיכור כו', והדוגמא מזה למעלה זהו ההפרש בין שם מ"ה לשם ב"ן דשם מ"ה הוא בחי' אור עצמי בבחי' גילוי מלמעלה והוא בבחי' המשכה מלמעלה"ט ושם ב"ן הוא האור הנעשה עי" בירור כו' שהוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע עי' הביור].

ו) וז"ל טוב שם משמן טוב, דהנה בכלל הם ג' כתרים כתר תורה שזה בעטרה שעטרה לו אמו כיום חתונתו שהוא מ"ת, והכתר הוא בחי' המאור שבה שלמעלה מבחי' ותורה אור, וכתר כהונה וכתר מלכות, אך כתר שם טוב עולה על גביהן לפי ששם טוב שהוא ענין שמות השבטים שהוא בחי' ביטול היש לאין בחי' אבן בחי' א' ב"ן עי"ז נמשך המשכה שלמעלה מסדר השתל' מבחי' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל כו', דהיינו מבחי' כתר שהוא בחי' הטוב כי לא כלו רחמיך כו', ולזה טוב שם משמן הטוב שלמעלה מאהרן שמעלה את נשיי, כי כתר שם טוב עולה על גביהן.

[ונ"ל כי טוב שם כו' היינו ע"י שמחברים את בחי' שם לבחי' טוב, וז"ע גאולה, ולכן טוב שם משמן הטוב כי כתר שם טוב עולה ע"ג, ולכן זהו משמות של שבטים שהם בחי' י"ב בקר דבריאה אבן א' ב"ן שהוא בחי' ב"ן בגימ' בהמה איך שהוא בטל לבחי' א' הוא האין, ועי"ז ביטול היש לאין מתעורר אין דלאו מכל אינון מדות ונעשה התכללות המדות שזהו ע"י יחוד דאורי' תחלה, וכ"ז נעשה ע"י ביטול היש לאין ולכן טוב שם כו'.]

ועתה י"ל למה בשבת אין אנו אומרים כ"א ברכה אחת, כיון ש"ב ברכות הוא כנגד י"ב אבנים שבחשן שהם בחי' עליונה ולמה בשבת אין אומרים מ"ב ברכות האמצעיות כ"א ברכה אחת, אך הענין הוא דהנה כתי' ביעקב ויקח מאבני המקום, ואיתא במד"ר שלקח י"ב אבנים כנגד י"ב שבטים, ואח"כ כתי' והאבן הזאת שהי' רק אבן אחת, והיינו שנעשה מ"ב האבנים אבן אחת, שזהו בחי' עלי' לפי שיש אבן שכולל כל הי"ב אבנים והיינו כי י"ב אבנים הם בכריאה י"ב בקר דבריאה, אך האבן הזאת הוא בחי' מלי' דאצי' כמו שהיא עולה עד הכתר שהוא למעלה מ"ב בקר, שהאבן הזאת הוא כולל כל הי"ב אבנים, והנה שבת שהוא בחי' עליות העולמות נתעלו בחי' י"ב אבנים הנ"ל בבחי' אבן הזאת לזה אין אנו אומרים כ"א ברכה אחת לבד כנגד בחי' אבן הזאת משם רועה אבן ישראל כו', וזהו ג"כ ענין י"ג מדה"ר, שהם י"ב בחי', ויש בחי' י"ג הכולל את כל הי"ב, שבחי' הי"ג הוא למעלה מ"ב הנ"ל, ולכך בשבת אין אומרים רק ברכה אחת כו' לפי שהברכה אחת היא למעלה מ"ב ברכות שבחול כו' כנ"ל.

בס"ד.

חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי כו',
הנה כתיב כי יד על כס י"ה אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה
זרעו של עמלק כו'.

והענין הוא דהנה כתיב ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד, ולכאורה
אינו מובן למה נק' עמלק ראשית גוים שהרי לא הי' ראשית לא
בזמן שהיו גוים הרבה מקודם לו, וגם לא במעלה מכולם ולמה נק' ראשית
גוים כו'. והענין דהנה א"י נק' ארץ הכנעני החתי והאמורי כו' ז' אומות, דהנה
ידוע שיש ז' מדות בקדושה וכמ"ש לך הוי' הגדולה והגבוה והתפארת כו', והנה
כמו שיש ז' מדות דקדושה כמו"כ בלעו"ז יש ז"מ דקליפה כמו שיש אהבה
דקדושה כמו"כ יש לעו"ז תאוה רעה כנ"ל, וכן בכל המדות יש לעו"ז שיש
מדות דקדושה וכן יש מדות רעות כו', והנה ז' אומות הם ז"מ רעות נגד ז'
מדות דקדושה. והנה עמלק הוא נגד הדעת שהוא בחי' קלי' הדעת שיש דעת
דקדושה וכמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקי' דהיינו
להעמיק דעתו ולהתבונן בגדולת אוא"ס שהוי' הוא האלקי' שכולא חד ואין שום
הסתר לפניו ועי"ז ממילא יהי' התהפכות המדות מחשוכא לנהורא כו', אך
עמלק הוא נגד בחי' זו, דהיינו אף שיודע אלקות מ"מ הוא בבחי' רע גמור
וכמ"ש על עמלק יודע רבונו ומכוין למרוד בו, שהרי עמלק מיד אחר יצ"מ
וקרי"ס שהי' בחי' גילוי אלקות למטה לעיני כל עד שמחמת זה נפל על כל
האומות אימה ופחד וכמ"ש אז נבהלו אלופי אדום תפול עליהם אימתה ופחד
כו', ומה שהם רעות היינו לפי שהרוח שטות מכסה ואינו מתבונן באלקות כלל
ועי"ז הם רעות, משא"כ אם מאיר בגילוי אז הם בטלים ואינם רעות כלל,
משא"כ עמלק אף שידע ג"כ כל זה יצ"מ וקרי"ס ואעפ"כ ויבא עמלק, והיינו
לפי שיודע רבונו ומכוין למרוד בו לפי שאינו רוצה בגילוי אלקות כלל, וזהו
שנק' ראשית גוים לפי שהוא כנגד הדעת שהוא ראשית של הז"מ, וכמ"ש בת"ז
שהדעת הוא מפתחא דכליל שית, וזהו עמלק עמל לקה, עמל הוא ראשית, לקה
הוא אחרית.

חייב אינש לבסומי בפוריא: מיוסד על ד"ה זה לאדה"ז בתור"א מג"א צה, א ואילך בשינויים והוספות
[הנחת אדהאמ"צ ממאמר התור"א נמצא בסידור עם דא"ח רפ"א, א ואילך]. ההוספות שבמאמר זה על מאמר
התור"א נמצאים בקיצור ובשינויים באוה"ת מגילת אסתר (הוצאת תש"ג) ע' רחצ ואילך. וראה גם שם ע' דש.
המאמר נמצא ג"כ בכתי" 1063 ש"כ א [הכולל הנחות ממאמרי אדמ"ר ה"צ, ראה אודותו בס' "ספריית
ליוכאוויטש" ס"ע ל וע' לת]. וכאן הוא בתוס' הגהות.
מאמר זה נדפס גם בהוספות לסה"מ תרנ"ו ע' תלח ואילך [שם נדפס במדור ה"ה הנחות, אמנם צריך
לתקן שם כי הוא המאמר דתרג"ג].
כנ"ל: כ"ה בהכתי' [אוצ"ל: כו'. או שקאי על מאמר אחר שהי' רשום במקורו לפני מאמר זה].

והנה להבין מהו אחרית ואחריתו עדי אובד, הענין הוא דהנה איתא במדרש תלים הללו את ה' כל גוים שבחוהו כל האומים, שאל ר"ש ברבי לרבי מהו גוים ומהו לאומים, אמר לו גוים אלו האומות שנשתעבדו בישראל, ולאומים אלו שלא נשתעבדו בישראל כו'. ולהבין זה מנ"ל שגוים אלו ששעבדו, ולאומים אותן שלא שעבדו. והענין הוא דהנה גוים מלשון שני גוים בכטנך וארז"ל שני גאים בכטנך זה מתגאה בעולמו וזה מתגאה במלכותו, יעקב מתגאה בעולמו שהוא עוה"ב שזהו עיקר העולם וזה מתגאה במלכותו כו', כי גוים הוא לשון גיאות וזהו שא' גוים אלו ששעבדו בישראל וע"ש זה נק' גאים שהם מתגאים על ישראל, לפי שבאמת איך יכולים לשעבד בישראל שהרי כתי' כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו, אלא שהם משעבדים מחמת גאותו. אך אעפ"כ כתי' הללו את ה' כל גוים שאפ"י כל גוים יהללו את ה' וכמ"ש כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד, משא"כ עמלק אחריתו עדי אובד שלא יתברר כלל לפי שרצה לעקור את ביצתן של ישראל יותר משאר אומות וע"כ אחריתו עדי אובד.

וזהו עמלק עמל לקה שהוא בחי' ראשית ואחרית, כי עמל הוא בחי' היפוך עמל דקדושה כי יש בקדושה ג"כ עמל, וכמ"ש אדם לעמל יולד וארז"ל במדרש איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה, והענין הוא דהנה כתי' כי יש אדם שעמלו בחכ', ופירש"י יש אדם שעמלו בחכ' זהו מ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם ועמלו בחכ' כמ"ש ה' בחכ' יסד ארץ כו', והנה לכא' אינו מובן מ"ש שעמלו בחכ' שהרי לא בעמל ולא ביגיעה ברא את העולם וכמ"ש במדרש לא בעמל ולא ביגיעה אלא במאמר פיו כו', אך הענין הוא דמ"ש לא בעמל ולא ביגיעה היינו בריאת העולמות שנתהו מאין ליש, וההתהוות מאין ליש הוא רק מזיו והארה בעלמא, אך זה ההתהוות נעשה בבחי' יש ודבר נפרד לעצמו וכמ"ש משם יפרד כו' שנעשה בחי' עלמא דפרודא, אך עיקר המכוון הי' שיהי' דוקא בחי' גילוי אלקות למטה כי נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא, וכדי שיהי' בחי' גילוי אלקות למטה זהו מ"ש יש אדם שעמלו בחכ' ודעת והיינו שיהי' גילוי בחי' חכמה למטה, ודעת היינו שיהי' גילוי בחי' ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, זהו ע"י עמל דוקא, לפי שזהו למעלה מן ההשתלשלות כו'. ודוגמא לזה זהו משארז"ל קשה לזווגם כקרי"ס, ולכא' אינו מובן למה קשה כ"כ זיווגים, וגם קרי"ס למה קשה שהרי בריאת

והנה להבין מהו אחרית . . . איתא במדרש: בהבא להלן [כפיסקא זו ושל אחרי] ראה אהית מג"א שם ס"ע

רחצ.

משא"כ עמלק אחריתו עדי אובד שלא יתברר כלל: בד"ה זה כתרי"א שם איתא: ובחי' אחרית עמלק עדי אובד הוא סוף מדריגות הקליפות ותמציתן שהוא ענין התגברות כח הרע שבכל מדה וגלויה ותוקפה. אדם לעמל יולד . . . יש אדם שעמלו בחכ': ראה בארוכה סה"מ תרס"ט ע' ריב. עתיר ע' קצה ואילך. ד"ה אריא כל אדם לעמל נברא תשי"ט. ועוד.
קשה לזווגם כקרי"ס . . . למה קשה כ"כ זיווגים: ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' שכח ואילך.

העולמות הוא יותר פלא, אך שענין בריאת העולמות הוא מאין ליש שהוא רק מבחי' הארה בעלמא, משא"כ קרי"ס שהוא בחי' הפך ים ליבשה שמעלמא דאתכסי' נעשה עלמא דאתגלי' שיהי' הגילוי למטה כמו למעלה זהו קשה לפי שהוא המשכה שלמעלה מסדר השתל', וכן ענין הזיווגים שהוא בחי' תוס' אורות הוא ג"כ קשה שהוא בחי' המשכה פנימי', וכך כדי שיהי' גילוי אלקות למטה זהו ע"י עמל דוקא לפי שהוא המשכה שלמעלה מן ההשתל', והמשכה זו זהו ע"י עמל תורה אדם לעמל יולד וכמשנת"ל. והנה כמו"כ יש בלעו"ז עמל דקליפה וכמ"ש עמל וכעס תביט וכן ורהבם עמל ואון דהיינו שהוא עמל ומייגע א"ע כדי שלא יהי' גילוי אלקות למטה, וכמו עמלק שבא להלחם עם ישראל אחר יצ"מ וקרי"ס לפי שלא רצה שיהי' גילוי אלקות למטה אלא שיהי' בבחי' יש ודבר נפרד לעצמו, וזהו אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק.

ולהבין ענין אין השם שלם, הענין הוא דהיינו שאין מאיר בחי' י"ה ברו"ה, והנה מתחלה י"ל ענין ו"ה של שם הוי' דהנה ו' הוא בחי' ששה מדות לך ה' הגדולה והגבורה כו', והנה מדת החסד נק' בשם גדולה לפי שהוא בחי' התפשטות גדולתו ית' וכמ"ש גדול הוי' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר, לפי שהוא בבחי' התפשטות גדולתו למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, והנה למטה נק' גדולה בחי' אהבה, ולכאוי' אינו מובן איך שייך לומר שאהבה נק' בשם גדולה, בשלמא למעלה שייך לומר גדולה ע"ש התפשטות גדולתו למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, משא"כ למטה איך נק' אהבה בשם גדולה, אך הענין הוא דהנה כתי' ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, דהנה מלאכים נק' בשם עומדים אף שיש להם אהבה ותשוקה בכלות הנפש ממש מ"מ נקראים עומדים, שעומדים תמיד במדרגה אחת ואין להם שום תוס' וגרעון באהבה זו, משא"כ נשמות שנק' מהלכים ע"ש שהולכים תמיד בעלי' מדרגא לדרגא והאהבה נגדלת אצלם עד שנעשה אהבה בכל מאדך בלי גבול ממש, וע"כ נק' אהבה זו בשם גדולה ע"ש שנגדלת תמיד עד בלי גבול כו', וזהו כמו ענין מ"ש גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך שהציצית נק' גדילים והיינו לפי שד' ציצית הם כנגד ד' חיות המרכבה שהן בבחי' גדולה וכמ"ש

תקס"ה ח"א ע' רלה ואילך. מארזיל ס"ע צ"צ א ובהנסמן בהמ"מ לשם. שער האמונה לאדהאמ"צ פל"ב (נד, ב ואילך).

ולהבין ענין אין השם שלם: בהבא להלן ראה גם תרי"א תצוה פג, ב. פה, א ואילך. לקרית ראה ית, ג. והנה מדת החסד נק' בשם גדולה: בהבא להלן [עד סוף הפיסקא] ראה אוה"ת מגיא שם ס"ע רצט"ש. ונתתי לך מהלכים... מלאכים נק' בשם עומדים: בכ"ז ראה לקרית בחוקותי מה, א ואילך. לעיל ד"ה שלש רגלים. ושי"נ.

כמו ענין מ"ש גדילים תעשה לך: נת' באוה"ת ואתחנן ע' תתקסו ואילך. וע' תתקעו. שם (כרך ו) ע' ב'שסה.

רז"ל על ר"י בן זכאי לא הניח דבר גדול ודבר קטן, דבר גדול מעשה מרכבה, וזהו שאומרי' בשעת לבישת הטלית ה' אלקי גדלת מאד כו' וע"כ נק' גדילים, והנה עי"ז נמשך מלמעלה ג"כ בחי' גדולה וכמ"ש הכו גודל לאלקינו שהוא המשכת הגדולה מבחי' ה' אלקי גדלת מאד, ולגדולתו אין חקר כו'.

והנה אהבה היא מרחוק דהיינו כשמתכוונן איך שהוא רחוק מה' בתכלית עי"ז נעשה לו אהבה ותשוקה לאו"ס כו', משא"כ יראה היא מקרוב דוקא כשמתכוונן איך שמלא כל הארץ כבודו הארץ הלזו הגשמי עי"ז תפול עליו אימה ופחד כו', והנה יראה היא בגימ' גבורה כי שרש היראה הוא מבחי' גבורה, והיינו לפי שהיראה צריך שיהי' בבחי' גבורה להתגבר על נה"כ ולא הפכא אותו מחשוכא לנהורא שזהו עי' גבורה, וכן למעלה כתי' אתה גבור לעולם אד', והיינו כי עולם הוא מלשון העלם שמעלים ומכסה על בחי' גילוי או"ס לפי שעולם הוא בחי' שם אלקי' וכמ"ש בראשית ברא אלקי' ואלקים בגימ' הטבע שמעלים ומסתיר כו', אך אתה גבור לעולם אד' היינו שהוא מתגבר על הטבע ולהיות היפוך הטבע כמו קרי"ס וכדומה שהוא היפוך הטבע, וזהו אתה גבור לעולם שהוא עי' גבורה בחי' התגברות וכמ"ש כי גבר עלינו חסדו שהוא בחי' התגברות החסד, וכך יראה היא בחי' גבורה שהוא בחי' התגברות על הנה"כ וכמ"ש איזהו גבור הכובש את יצרו כי עי' יראה נדחה הרע יותר מעי' האהבה כי יראה היא שרש לשס"ה מל"ת לדחות את הרע.

והנה שני מדות אלו הוא בחי' שמאל דוחה וימין מקרבת כי יראה הוא בחי' שמאל דוחה שמדחה א"ע איך שהוא שפל ונבזה והוא רחוק מה' בתכלית, והנה מבחי' זו יכול ח"ו ליפול לגמרי, וזהו ענין מדת הת"ת שהוא בחי' רחמים שמעורר ר"ר על נפשו אמת שהוא רחוק מצד נפש הבהמית מ"מ מצד נפש האלקי' שהיא חלק אלק' ממעל וירדה למטה כ"כ וא"כ הרחמנות גדולה עלי' ועי' התעוררות רחמים על נפשו עי"ז נעשה ואימתך אל תבעתני שלא ליפול מזה מבחי' שמאל דוחה כו'. והנה שלשה מדות אלו הם כפולים ונעשים וא"ו וכמ"ש ובגפן שלשה שריגים שהוא מלשון מטה מסורגת דהיינו כפולים כו' שזהו בחי' נה"י שבהשתלשלות המדות עד סוף המעשה יש ג"כ בחי' אלו והם תורה ועבודה וגמ"ח, וזהו שארז"ל על שלשה דברים העולם עומד על התו' ועל העבודה ועל גמ"ח. והנה כל הג' קוין אלו צריך שיהי' בשמחה ובטוב לבב דוקא, וכמ"ש תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב

בבחי' גבורה להתגבר על נה"כ . . וכן למעלה כתי' אתה גבור: כהנא להלן [עד סוף הפסקא] ראה

אוה"ת מגי"א שם ע' רצט.

ועי' התעוררות רחמים . . נעשה ואימתך אל תבעתני: ראה ד"ה זה בתו"א מגי"א שם: וכדכתיב ואימתך אל תבעתני פי' שהאימה לא תגרום להיות נבעת ונפול לגמרי ח"ו אלא ירידה זו צורך עלי' היא עי' מדתו של יעקב שהיא הרחמנות על הריחוק.

לבב וכן בצדקה כתי' אל ירע לבבך בתתך לו כו', וכן בת"ת ארז"ל וכן לדבר הלכה, שצריך להיות כולם בשמחה דוקא, וזהו ענין נה"י כו'.

וכל זה הוא כחי' וא"ו של שם הוי', והה"א של ש' הוי' ז"ע מחדו"מ, דהנה תמונת הה"א הוא ששני קוין הם מחוברים והקו השלישי הוא נפסק, והיינו ששני קוין מח' ודבור הם מחוברים שיש להם התחברות זע"ז כו' כי מה שהוא חושב הוא מדבר, משא"כ כחי' מעשה הוא נפסק וכמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו הפסיק הענין כו', אך מ"מ בכחי' רגל הקצר יש פתח קטן וז"ע פיה פתחה בכח', דהיינו שלמטה בכחי' עשי' נמשך דוקא מבחי' חכ', וכמ"ש כולם בכח' עשית, ה' בכח' יסד ארץ, וזהו ו"ה כו'.

והנה י"ה הוא כחי' מוחין, והיינו שאף שו"ה הוא כחי' מדות ומחדו"מ דקדושה מ"מ הוא כחי' יש מי שאוהב, משא"כ י"ה הוא כחי' מוחין שהוא כחי' ביטול בעצם שאינו בכחי' יש כלל עד שאין ערך ביניהם כלל וכמ"ש כי גבהו שמים מהארץ. והנה צריך להמשיך מבחי' מוחין במדות שהביטול שבמוחי' צריך להמשיך במדות שכלב ג"כ, והנה זהו שאין השם שלם דהיינו שעמלק מכסה ומסתיר ומפריד בין י"ה לו"ה שלא יהי' מאיר הגילוי שבמוחי' בלב כלל והיינו אף שמתבונן באלקות ומשיג בשכלו מ"מ עמלק הוא מפריד שלא יומשך בלב וזהו אין השם שלם.

ולהבין בתוס' ביאור ענין שעמלק מפריד בין י"ה לו"ה, הענין הוא דהנה כתי' ישמחו השמים ותגל הארץ, ישמחו השמים הוא י"ה, ותגל הארץ הוא ו"ה ששמים הוא מבחי' י"ה וארץ הוא מבחי' ו"ה, והנה איתא בגמ' שא' ההוא מינא לאמימר מפלגא דלעילא דהורמיו ומפלגא דלתתא דאהורמיו, וע"ש בתוס' פי' ר"ת, והיינו שרצה להפריד בין שמים לארץ, דהנה כתי' יהי רקיע ויהי מבדיל בין מים למים בין מ"ע למ"ת וההוא מין רצה לומר שלמעלה שם הוא מאיר כחי' גילוי אלקות, אבל למטה נעשה העולם בכחי' יש ודבר נפרד ועזב ה' את הארץ כו' ורק על השמים כבודו וכמ"ש רם כו' שאומרים שרק על השמים כבודו משא"כ למטה לפי שיש רקיע המבדיל כו' כמו שיש חצר הכבוד המפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון, ועי"ז נעשה למטה כחי' פירוד ממש, וזהו שעמלק מפריד בין י"ה לו"ה לפי שאומרים עזב ה' את הארץ

דהנה תמונת הה"א: ראה גם לעיל ד"ה שתי ידות לקרש. ושי"ג.

ולהבין בתוס' ביאור: לפיסקא זו ראה אזה"ת מג"א שם ע' רצט.

והנה איתא בגמ' . . מפלגא דלעילא: ראה בכ"ז לקו"ת שה"ש לח, ג. סה"מ תקס"ח ח"ב ע' תרח.

ובאזה"ת ואתחנן ס"ע ר"ד: שאמר המין לאמימר מפלגך לעילא דהורמיו מפלגך ולתתא דהורמיו ופי' מפלגך ולעילא ששם כלי הנשמה והרוחניות חלק הקב"ה ומפלגך ולתתא ששם כלי הגשמיים חלק כח אחר הם כו' כן פי' מהרש"א שם. ע"ש באריכות.

ששרשו מבחי' ר"ה כו' ורק על השמים כבודו שהוא בחי' י"ה, וזהו אין השם שלם.

והנה התיקון לזה הוא בחי' עמל תורה וכמ"ש אדם לעמל יולד שהוא בחי' עמל תורה, והנה עמל תורה הוא בחי' עיון התורה שמייגע א"ע להוציא דין חדש וכדומה וכמשארז"ל אינו דומה מי ששונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד, לפי שזה ע"י עמל כו', והענין הוא למה עמל התורה דוקא הענין הוא דהנה כתי' מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש וארז"ל שאני עמלא דאורייתא שהיא לעילא מן שמשא, דהנה שמש הוא בחי' מ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקי', והנה בבחי' שמש כיון ששם אלקי' הוא מסתיר ממילא ע"י נמשך בריבוי השתלשלו' שיהי' בבחי' הסתר גמור כי מקי"ך צירופי אלקי' נמשך קי"ך צירופי' של עמלק כי עמלק הוא ב"פ קי"ך והיינו לפי שמבחי' שם אלקי' נשתלשל קי"ך צירופי' של אלקי' אחרים המסתירים לגמרי, אך ע"י עמל התורה שהיא לעילא מן שמשא ואין שם בחי' ש' אלקי' המסתיר ממילא יכול להיות הגילוי למטה כמו למעלה ממש וע"י נעשה השם שלם שיהי' הגילוי מבחי' י"ה בחי' השמים בריה שהוא בחי' הארץ.

וזהו מ"ש כי יד על כס י"ה, דהנה ידוע שיש ג' ידות יד הגדולה יד החזקה יד רמה, והנה בשתי ידות יד הגדולה יד החזקה כתי' בה"א היד הידוע, משא"כ ביד רמה לא כתי' הרמה בה"א וכמ"ש ובנ"י יוצאים ביד רמה, והענין הוא דהנה בשני ידות אלו יש עדיין הרגשה כי יש מי שאוהב כו', והנה כיון שההרגשה הוא מבחי' עה"ד טו"ר וכמ"ש מי הגיד לך כי עירום אתה דהיינו מניין לך ההרגשה זו שאתה ערום לפי שההרגשה נמשך מבחי' עה"ד טו"ר ואם לא הי' אוכל מעה"ד לא הי' צריך להרגשה כלל, וע"כ מי הגיד לך כי עירום אתה, משא"כ יד רמה הוא למעלה מעה"ד וע"כ לא כתיב הרמה לפי שהוא בבחי' ביטול בעצם וכמ"ש ובנ"י יוצאים ביד רמה דהיינו יוצאי' מהכלי ואין להם שום הרגשה כלל. וזהו שהוי' אלקינו הוי' הוא י"ד אותיות בחי' יד רמה וע"י נמשך שיהי' בחי' למסור נפשו כאחד לפי שהוא בחי' ביטול בעצם, שהוא למעלה גם מבחי' י"ה וע"י נמשך שיהי' גילוי בחי' י"ה בריה שיהי' השם שלם.

אינו דומה מי ששונה פרקו . . לפי שזה ע"י עמל: ראה בארוכה תניא פטיו [ובהמצויין בליקוט פירושים ומ"מ לשם].

בבחי' שמש . . אלקי' הוא מסתיר: בכ"ז ראה לעיל דיה מצותה משתשקע, ודיה בכיה בכסלו. וש"נ. ידוע שיש ג' ידות: ראה בארוכה לקרית נשא כא, ב ואילך. לקמן ח"ב דיה ע"כ יאמרו המושלים. שההרגשה הוא מבחי' עה"ד . . וכמ"ש מי הגיד לך: ראה גם תריא סיפ משפטים עט, רע"ד. סידור עם דא"ח קב, ג ואילך.

שהוי' אלקינו הוי' הוא י"ד אותיות: באוה"ת מג"א שם: וזהו ענין ג' שמות שבפסוק ראשון דק"ש שפי' בת"י ד"ד ע"כ שהם י"ד אותיות, כי יד על כס בחי' יד רמה ע"ד רמה קרני בחי', כי בק"ש נמשך שיהי' הוי' אלקינו ממש היפך בחי' כס י"ה כו'.

וזהו חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, דהנה ארור המן הוא באל"ף וברוך מרדכי הוא בב"ת, והענין הוא דהנה ברוך הוא בחי' המשכה שהוא המשכת אורות בכלים שז"ע רמ"ח מ"ע, והנה כתי' זה שמי וזה זכרי, שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח נמצא ששרש המ"ע הוא מבחי' ו"ה, וזהו ברוך מרדכי שהוא בחי' רמ"ח מ"ע לפי שרמ"ח מ"ע הם המשכת אלקות שע"י כל מצוה נמשך המשכת אורות בכלים שהוא בחי' ו"ה. ושמי עם י"ה שס"ה ששרש השס"ה ל"ת הוא מבחי' י"ה, לפי שע"י ל"ת שהוא בחי' דחיית הרע שדוחה אותו ע"יז מגיע למעלה יותר בבחי' י"ה, וזהו ארור המן שהוא בחי' שס"ה ל"ת ששרשן מבחי' אל"ף כי י"ה ואל"ף הוא בחי' אחת וכמ"ש איה שוקל אי' סופר. והנה בפורים הגיעו לבחי' עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי דהיינו למעלה מבחי' י"ה ו"ה והגיעו לבחי' יד רמה לפי שהי' להם מס"נ וע"יז הגיעו לבחי' יוצאים ביד רמה שלמעלה גם מבחי' ארור המן, דהנה ארז"ל המן מה"ת מנין שנא' המן העץ שנהו נק' בחי' עה"ד כו' אבל בפורים המשיכו מבחי' עד דלא ידעי כו'.

וזהו חייב אינש לבסומי בפוריא, דהנה כתי' ואספת דגנך ותירושך ויצהרך שיש שני בחי' בתורה בחי' גליא שבתו הנק' דגנך ובחי' פנימי' התורה הנק' תירושך נכנס יין יצא סוד, והנה בכל השנה צריך שיהי' עיקר לימוד התורה בבחי' הלכות כדת של תורה אכילה מרובה משתי', משא"כ בפורים חייב אינש לבסומי דהיינו בבחי' אגדות שבתורה שהוא בחי' שתי' פנימיות התורה כי ע"י פנימי' התורה מגיעים למעלה בבחי' עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי שלמעלה מבחי' י"ה ו"ה שהוא מבחי' חכ' כי שרש פנימי' התורה הוא בבחי' חכ' סתימאה כו'.

והנה פורים ויוהכ"פ הם בחי' אחת כי יוהכ"פ הוא יום כפורים דהיינו כמו פורים, והענין הוא דהנה ארז"ל עבר על מ"ע ושכ אינו זו משם עד שמוחלין לו, עבר על ל"ת ושכ תשובה תולה ויוכ"פ מכפר, נמצא שיוהכ"פ אפי' על ל"ת שמגיע הפגם ב"ה הוא ג"כ מכפר, והיינו לפי שיוכ"פ מגיע למעלה מש' הוי' וכמ"ש עד יעבור עמך הוי' לפני הוי' תטהרו, וע"כ הוא מכפר גם על מל"ת כו', וזהו כמו עד דלא ידעי בין ארור המן לברוך מרדכי, וזהו שביוהכ"פ היו גורלות כמו בפורים שהי' גורל וכמ"ש והפיל פור הוא הגורל כו', והיינו לפי שגורל הוא בחי' שלמעלה מהשתל' שאז מאיר בחי' זו שלמעלה מסדר השתל' כו' בחי' יד רמה כו'.

והנה כתי' זה שמי . . . שמי עם י"ה שס"ה: בהבא להלן ראה בארוכה לקו"ת פקודי ג, ב ואילך.
שגורל הוא בחי' שלמעלה מהשתל': ראה תרי"א מג"א צג, ד. ככא, א. ככג, ג. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) צ' קעג ואילך [ובהנסמן שם בתחילת הספר לדי"ה אך בגורל].

והנה כשמאיר בחי' יד רמה אז ממילא מלחמה לה' בעמלק וכמ"ש כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק, דהיינו כשמאיר בחי' יד רמה אז מלחמה לה' וכמ"ש רמה קרני בה' רחב פי על אויבי. ואז ימחה זרעו של עמלק וכמ"ש ואתה מרום לעולם ה' כי הנה אויביך יאבדו יתפרדו כל פועלי און, כשמאיר בחי' מרום שהוא בחי' יד רמה ע"י אויביך יאבדו כו' שאין להם מקום כלל שם ואז ימחה זרעו של עמלק אכ"ר כו'.

בס"ד.

וידבר הוי' כו' זאת חקת התורה אשר צוה הוי' לאמר. וצ"ל דהא כתיב תחלה וידבר הוי' שהקב"ה הוא המדבר למשה זאת חקת התורה וא"כ מהו אשר צוה הוי' הל"ל אשר אני מצוה. גם להבין קצת ענין פרה אדומה שחלוקה מכל הקרבנות שכל הקרבנות ה"י עבודתם בפנים, ומצות פרה אדומה ה"י בחוץ וכמ"ש והוציא אותה אל מחוץ למחנה ושם היו שוחטים אותה, רק הזאת דמה ה"י נגד ההיכל וכמ"ש והזה אל נוכח פני אהל מועד, וגם זה ה"י רק נגד אהל מועד כו'.

ולהבין זה יש להקדים מ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה, וארז"ל לעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה זו שס"ה ל"ת, וכן ארז"ל במדרש שלעבדה ולשמרה קאי על מעשה הקרבנות כמו על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה כו', ועבודה הוא מעשה הקרבנות וכן כתי' בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקי' על ההר הזה כו' שהוא בחי' עבודת הקרבנות, וכן לשמרה קאי על הקרבנות וכמ"ש תשמרו להקריב לי במועדו, והיינו שע"י

וכמ"ש ואחרי מרום לעולם ה': ראה בארוכה סי' פירוש המילות לאדהאמ"צ עט, ד.

וידבר הוי' כו' זאת חקת התורה: מיוסד על ד"ה להבין כללות ענין מצות פרה אדומה בס' מאמרי אדה"ו חקסי"ב ח"ב ע' שסח ואילך, והנחת אדהאמ"צ בס' תוי"ח שמות ש, ב ואילך. ובתוס' הגהות באוה"ת חוקת ע' תשפג ואילך. שם (כרך ה) ע' איתרכב ואילך. שם (כרך ו) ע' איתתסט ואילך. וראה גם שם (כרך ה) ע' איתריט ואילך. איתרכא. איתרלוז. שם (כרך ו) ע' איתמעד.
המאמר נמצא בשינויים קלים בסה"מ תרנ"ה ע' קלא ואילך. ובתוס' ביאור והוספות בד"ה זה בסה"מ תרע"ח ע' רד ואילך. ד"ה זה תשח"י. תשי"ט. תשד"מ.
מאמר זה נמצא ג"כ בכת"י 1077 קסט, א [הוא סי' הנחות אדמו"ר מהר"ש ממאמרי אדמו"ר הצ"צ מהשנים תרצ"ח-תרצ"ב]. וכאן הוא בתוס' הגהות.
ולחב"ן זה יש להקדים מ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה: בהבא להלן [בפיסקא זו ושלאחר"י] ראה בארוכה ד"ה ואתה תצוה בתוי"א פא, א ואילך.

תומ"צ בכלל וע"י עבודת הקרבנות בפרט ע"י עושים וממשיכים את הג"ע וכמארז"ל שכר מצוה מצוה שהשכר והענג שבג"ע הוא מהארת המצוה עצמה, והיינו שע"י המצוה נמשך השכר בג"ע כו.

וזהו מ"ש תחת אשר לא עבדת את הוי' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, שהשמחה של מצוה הוא יותר טוב מרוב כל, כל הוא בחי' עמוד המחבר את בחי' געה"ע עם געה"ת וכמ"ש כי כל בשמים ובארץ ות"י דאחיד בשמיא ובארעא, ויש כמה בחי' כל, הגם שלא נזכר בספרים רק געה"ע וגעה"ת מ"מ יש כמה בחי' ג"ע וכמארז"ל ע"פ ילכו מחיל אל חיל, וכאוי"א נכוה מחופתו של חבירו, וממילא יש כמה בחי' כל ומאחר שכ"א נכוה מחופתו של חבירו ממילא מובן איך שהג"ע הוא תענוג נפלא עד אין קץ, וכמו שאמרו על אחר מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי, שאף שכל יסורי איוב ע' שנין אינו כדאי אפי' כנגד שעה א' של יסורי גיהנם מ"מ כדאי כל יסורי גיהנם כנגד התענוג של ג"ע אפי' ג"ע התחתון לפי שהוא תענוג נפלא עד אין קץ כו, ואעפ"כ השמחה וטוב לבב הוא יותר גבוה מכל הבחי' כל, לפי שע"י שמחה ש"מ נמשך הג"ע, וע"כ הוא יותר גבוה כו.

ולכאן' אינו מובן שהרי הג"ע הוא בריאה בפ"ע וכמ"ש ויטע ה' אלקי' גן בעדן מקדם, וא"כ איך שייך לומר שע"י המצות דוקא ממשיכי' את הג"ע כו, אך הענין הוא דהנה כתי' בג"ע ויטע ה' אלקי' גן בעדן שנא' כאן בג"ע שם מלא הוי' אלקי', משא"כ בכללות העולם לא נא' רק שם אלקי' כו' בראשית ברא אלקי' והיינו לפי שעולם הוא בחי' העלם ולא דוקא עולם התחתון שלנו אלא אפי' עולמות עליונים הם ג"כ בחי' העלם, וכמ"ש והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול מתנשאים כו, והיינו לפי שמאיר בהם אלקי' בבחי' העלם והסתר ע"י נעשה להם התפעלות ברעש גדול כו, שהרעש הוא מפני העדר ההשגה כמ"ש במ"א, וכדי שיהי' העלם והסתר זהו ע"י שם אלקי' ששם אלקים הוא מסתיר ומעלים וכמ"ש כי שמש ומגן ה' אלקי', אך בג"ע נא' ויטע ה' אלקי' שמאיר שם גילוי בחי' שם הוי' וע"כ מאיר שם גילוי בחי' תענוג העליון צדיקים יושבין ונהנין מזיו השכינה לפי שמאיר שם גילוי בחי' שם הוי'.

ומאחר שכ"א נכוה . . ממילא מובן איך שהג"ע הוא תענוג נפלא: בדיה זה תרע"ח מבאר זה: מזה שכאוי"א נכוה מחופתו של חבירו מובן הפלאת העונג שהוא נפלא מאד והיינו שאינו בהדרגה, דאם הי' בהדרגה אינו שייך להיות נכוה שהרי המדריגות הן בערך זל"ז וכשהוא במדריגה התחתונה יש לו שייכות אל המדריגה העליונה כו, אבל מה שאינו בסדר והדרגה הנה המדריגה העליונה מובדלת מהמדריגה התחתונה כו, וא"כ מזה שכאוי"א נכוה כו' מובן שזהו שלא בהדרגה כלל כו.
שהרעש הוא מפני העדר ההשגה כמ"ש במ"א: ראה לקרית ס"פ ברכה צו, אי.כ. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' פג, וש"נ.

ב) **וזהו** מ"ש ישבעו עצי הוי' שנקראי' עצי הגן בשם עצי הוי' לפי שנמשכים מבחי' שם הוי', ומה שנקראו עצי הוי' כו', היינו לפי שכדי שיומשך גילוי בחי' שם הוי' בנבראים לזה צריך עצה איך להמשיך כו', וכמו למשל כשהרב צריך להשפיע להתלמיד צריך ליתן עצה בנפשו איך להשפיע כו', וזהו שנק' עצי הוי' דהנה שם הוי' הוא בחי' יו"ד חכ' ה' בינה ו' מדות ה' אחרונה הוא בחי' מל', והנה בנפש יש ג"כ בחי' שם הוי' וכמ"ש כי חלק הוי' עמו, והיינו כי היר"ד הוא בחי' הביטול שיש בכל א' למעלה מן הטו"ד שהוא בחי' מס"ג, והה"א הוא בחי' התבוננות באלקות כו' והוא"ו הוא בחי' מדות אהו"ר ורחמים וה' אחרונה הוא בחי' מחדו"מ, והנה תענוג הוא למעלה מבחי' שם הוי', וכמ"ש אז תתענג על הוי' והיינו למעלה משם הוי', והענין הוא דהנה בחכ' מאיר תענוג, וכמו שאנו רואים שאם משיג אדם דבר חכ' ושכל שלא השיג מקודם נתמלא תענוג, ועכצ"ל שהתענוג וחכ' הם שני דברים ואינם ענין א' שהרי אנו רואים שמי שממציא את השכל נתמלא יותר תענוג מזולתו שמשגיג"כ את השכל, ואם ה' חכ' ותענוג בחי' א' א"כ ה' צריך שיהי' התענוג שיה' כולם בזה שמשגיג את השכל עם מי שהמציא את השכל בשוה, אלא ודאי שהתענוג הוא בחי' מובדל בפ"ע מהחכ' רק שמתלבש בחכ', וע"כ אין ההתלבשות שוה, ועיקר גילוי התענוג הוא בכינה כשמשגיג את השכל בהשגה והבנה כו', והנה אח"כ נמשך התענוג גם בבחי' מדות כמו באהבה ויראה ויש בחי' אהבה בתענוגי' כו' וכן במחדו"מ מתלבש ג"כ בחי' תענוג, והיינו שהתענוג מתלבש בבחי' שם הוי', ועיקר התלבשות התענוג הוא בחכ' בבחי' יו"ד של שם הוי', והיינו לפי שמוח החכ' הוא קר ולח שהוא בחי' מימ', והנה מימ' מצמיח כל מיני תענוג לפי שבמים הוא התלבשות התענוג, וע"כ בבחי' יו"ד של שם הוי' עיקר התלבשות התענוג כו', וזהו שבג"ע מאיר גילוי בחי' תענוג עליון לפי שבג"ע מאיר גילוי שם הוי' כו', ובשם הוי' הוא התלבשות התענוג, וגם ארז"ל ביו"ד נברא העוה"ב שבג"ע יש גם גילוי בחי' יו"ד ששם עיקר התלבשות התענוג כו', וע"כ הנשמות יושבין שם ונהנין מזיו השכינה כו'.

ג) **והנה** אעפ"כ כתי' ויטע שהוא ל' נטיעה, והיינו שאע"פ שהתענוג שבג"ע נמשך מבחי' התענוג שמלוכש ביו"ד של שם הוי' שהוא בחי' חכ' דאצי' מ"מ אין ערך ביניהם לפי שהוא תענוג של נבראים ואין ערוך לבחי' התענוג המלוכש בבחי' חכ' שהוא חכים ולא בחכ' ידיעא, כמו שאין ערוך בחי' נטיעה לבחי' המזל שממנו נצמח, וכמשארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו

וכמו למשל כשהרב צריך להשפיע . . צריך ליתן עצה בנפשו: ראה בארוכה אגה"ק סט"ו (קכב, סע"א).
(ב).

והנה בנפש יש ג"כ בחי' שם הוי': בהבא להלן [עד סוף הפסקא] ראה בארוכה לקרית ראה ית, א ואילך. תצא לח, ג ואילך. לט, ב ואילך. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' רטז ואילך. וש"נ.

מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל וגבוה מעל גבוה כו', והרי התפוח הגשמי יש בו מתיקות, וחיך אוכל יטעם האם נאמר שיש בכח הצומח אשר בארץ טעם ומתיקות ג"כ, ופשיטא במזל שאינו מערך ומהות זה כלל, אלא הענין הוא שהמתיקות נמשך מחסד ומרירות מגבורה והרי הם ענינים רוחני רק שבהשתלשלות וסדר ירידת המדרגות מדרגה אחר מדרגה נתגשמו עד שנמשך מבחי' חסד בחי' מתיקות כו' עם היות שאין ערוך אליו מ"מ הוא ממזגו ותכונתו וכמו שרואין כמה מיני עריבות ומתיקות ברוחניות כמו תענוג של דבר חכ' הוא ג"כ מתיקות, וכן תענוג של ניגון שהוא מן הקול היוצא מן הלב בחי' המדות, ולכן בכמה ירידות והשתלשלות נעשה מתיקות גשמי ממש הגם שהפרש וההבדל רב ביניהם. וכך הוא הענין בבחי' ג"ע הגם שהתענוג הנמשך בג"ע נמשך מבחי' חכ' בחי' יו"ד של שם הוי' וכמ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, עדן הוא בחי' חכ', אך אעפ"כ אין ערוך ביניהם לפי שהוא תענוג של נבראים, ואין ערוך לבחי' התענוג המלוכש בעצמות שם הוי', וע"כ נק' נטיעה ויטע ה' אלקי' שכמו שאין ערך בין נטיעה לבחי' המזל כמ"כ אין ערוך בין התענוג המלוכש בג"ע לבחי' התענוג המלוכש בשם הוי' כו'. אך אעפ"כ מבחי' שם הוי' נמשך להיות התגלות התענוג בג"ע והוא מקור ושרש לבחי' התענוג הנגלה בג"ע, משא"כ בעולמות שאין מאיר כלל בחי' גילוי שם הוי' רק ע"י הסתר והעלם בשם אלקים כו', והנה בבחי' זו נברא הג"ע שמאיר שם גילוי בחי' תענוג עליון מבחי' התגלות שם הוי' כו'.

ז) אך ענין לעבדה ולשמרה היינו להמשיך תוס' אורות בג"ע, וזהו מ"ש אז תתענג על הוי' דהיינו להמשיך תענוג עליון שלמעלה מבחי' שם הוי' דהיינו מבחי' מקור חיים מקור התענוגים כו' כי למטה באדם התענוג הוא מלוכש בדבר זר דהיינו שא"א להתענג בבחי' תענוג כ"א בהיותו מלוכש בדבר זר כמו בשכל וכדומה, משא"כ למעלה התענוג אינו מדבר זר כלל כ"א עצמות התענוג שלמעלה מהתענוג שמתלבש בבחי' חכ' ושם הוי', וצריך להמשיך מבחי' מקור התענוגים מעצמות התענוג כו', וזהו לעבדה ולשמרה שע"י רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת ע"י ממשכים תוס' אור בג"ע מעצמות התענוג כי תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הם תר"ך עמודי אור שהוא בחי' כתר שלמעלה מחכ' כו', וזהו מ"ש אשר קדשנו במצותיו שע"י המצות ממשכים מבחי' קדש עליון שהוא בחי' כתר כו', וזהו מ"ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום שהמצות נמשכים מבחי' אנכי מהותו ועצמותו כו', וע"כ ע"י נמשך תוס' אור בג"ע מעצמות התענוג כו'. וכן ע"י הקרבנות ע"י נמשך תוס' אור בג"ע, דהנה

וכמו שרואין כמה מיני עריבות ומתיקות ברוחניות . . . וכך הוא הענין בבחי' ג"ע: בהבא להלן ראה בארוכה לקי"ת בשלח א, ג'ד. ויקרא (בהוספות) נב, א"ב.
 וזהו מ"ש אז תתענג על הוי': בכל הבא להלן ראה סידור עם דא"ח קעג, סע"א ואלך. בפ"י על הוי' ראה גם תו"א משפטים עט, סע"א"ב.

ענין הקרבנות הוא שהיו מקריבין בהמה גשמי' ע"ג המזבח והי' נכללת באש שלמעלה, וכך עכשיו שתפלות כנגד תמידין תקנו, הוא ג"כ כדי להפוך את הנה"ב היורדת למטה וליכלל באש של קדושה שיהי' ואהבת בכל לבבך בשני יצריך וזהו בחי' העלאה ממטה למעלה, ועי"ז נמשך המשכה מלמעלה למטה וכמ"ש ריח ניחוח להוי' שע"י הריח של הקרבנות ממטה למעלה עי"ז נמשך ההמשכה בבחי' שם הוי' מלמעלה משם הוי' וכמ"כ בתפלות יש ג"כ בחי' שוב וכמארז"ל כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאלו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים, שהמנחה ונסכים הוא בחי' שוב (וע' בלק"ת פ' שלח בדרוש בפ' נסכים כתיב) וכך בק"ש ותפילין הוא ג"כ בחי' רצוא ושוב כו', וזהו שע"י הקרבנות עי"ז נמשך תוס' אור בג"ע כו', וזהו מ"ש באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי הוא קטורת, אכלתי יערי כו' שתיתי ייני עם חלבי שהוא הכל ענין הקרבנות כו', ונק' בהמ"ק באתי לגני, והיינו לפי שע"י ביהמ"ק וקרבנות עי"ז ממשיכים המשכת גילוי תוס' אורות בג"ע, וע"כ נק' באתי לגני.

ה) אַךְ הנה ענין פרה אדומה הוא שיהי' בחוץ דוקא, והענין הוא דהנה כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והי' לד' ראשים, היינו שאף שד' ראשים הוא בחי' ד' חיות המרכבה מ"מ מבחי' ד' ראשים אלו יכול להשתלשל שיהי' ד' גליות ד' מלכיות, וז"ע פרה אדומה שרומז לד' מלכיות, וכמ"ש במדרש ובילקוט פרה זו מצרים כמ"ש עגלה יפיפי מצרים, אדומה זו ככל וכמ"ש אנת רישא דדהבא כו', והיינו שמהתענוג עליון נפל בשבירה למטה ונפל בד' מלכיות ונתהוה מזה בחי' תענוגים גשמי' וכמשארז"ל על ר"ע כשראה כרך גדול של רומי א' אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכ"כ, והיינו לפי שכשהתענוג שנפל בשבירה שהוא בחי' פסולת ואחוריי' של התענוג העליון הוא כך, כ"ש לעושי רצונו שהוא בחי' תענוג העצמי שלא ע"י שבירה, וזהו שד' מלכיות נק' ד' מראות נגעים, לפי שנגע הוא היפך הענג דהיינו העונג שנפל בשבירה. וז"ע פרה שהיא בחוץ דוקא שהוא בחי' תשובה, ולהפוך את היצה"ר שנפל בשבירה בבחי' תענוגי' גשמי' וכמ"ש מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ, מי יתנך כאח לי קאי על צדיקים שנקראי' אחים וריעי' להקב"ה, אמצאך בחוץ הוא בחי' בע"ת, ונק' בחוץ לפי שנפלו בשבירה, וכך פרה אדומה היא בחוץ דוקא, דהנה פרה איתא בזהר דקבילת משמאלא ומאן

בלק"ת פ' שלח בדרוש בפ' נסכים: דף מ, סע"א ואילך.

וזהו מ"ש באתי לגני: בכ"ז ראה בארוכה לעיל ד"ה באתי לגני.

וז"ע פרה שהיא בחוץ דוקא שהוא בחי' תשובה: ראה בארוכה אה"ת חוקת ס"ע תשצו ואילך. וראה גם

לקו"ת חוקת ס"א, רע"ד. אה"ת חוקת שם ע' תשעג.

וכמ"ש מי יתנך כאח לי . . קאי על צדיקים . . אמצאך בחוץ הוא בחי' בע"ת: ראה בארוכה לקו"ת

שה"ש מד, ג ואילך.

דהנה פרה . . דקבילת משמאלא: ראה ביאוריו צו, ד ואילך. לקו"ת חוקת שם נו, ג. אה"ת חוקת ע'

תשפ. ועוד.

הוא לשמאלא כד"א לפני שור מהשמאל, כי הנה יצה"ר יניקתו מבחי' שמאל, כי הנה שמאל דוחה שהשפעה שמקו השמאל אינו בבחי' ודרך ימין שמקרכת כ"א בבחי' דחי' שדוחה את ההשפעה ולכן ע"י ריבוי הצמצומי' דחי' אחר דחי' יוכל להיות שיקבלו ג"כ החיצוני', וז"ע פרה דקבילת משמאלא וזהו ענין פרה אדומה לתקן ענין זה, ושבע הזיות נוכח פני אוהל מועד היינו להעלות פנימיותה שהוא בחי' הטוב שנמשך ונתפשט בתוכה מבחי' פני שור שבמרכבה ולהחזירו ולהעלותו לשרשו, ואח"כ שריפת הפרה לעשותו אפר, הענין דהנה עד"מ כשורפין עצים ועי"ז נעשים אפר שהאפר הוא מהותו ועצמותו של העץ הנשרף כי הכל הי' מן העפר רק שנרכבו עוד בו ג' יסודות אש רוח מים אל העפר שהוא עצמותו, וע"י השריפה באש אזי ג' יסודות אמ"ר שהיו בהעץ חלפו ועברו בעשן המתהווה מהרכבתן ויסוד הדי' שהי' בעץ שזהו עצמותו שהוא העפר שבו הוא הנשאר קיים והוא האפר והוא ג"כ ענין חומר וצורה שבכל דבר יש חומר וצורה והחומר הפשוט של העץ הוא יסוד העפר וג' היסודות אמ"ר הן רק הצורה של העץ, וע"י שריפת האש נשאר רק עצם החומר שלו הפשוט.

והנה כך עד"מ בעבודת ה' יש ג"כ עד"ז והוא כי הנה"ב נשתלשלה מבחי' פני שור מהשמאל כמו בחי' פרה דקבילת משמאלא וכמו שמבחי' פרה נמשך אח"כ השפעה לחיצונים כך מן המדות דנה"ב נמשך החשק והתאוה לתענוגי עוה"ז בהיתר או באיסור ח"ו, והנה כשהאדם חושק וחפץ לדבר מעניני עוה"ז הגשמי הנה אותו דבר הוא כלי להרצון והתשוקה שבלב האדם, וכן אותיות המחשבה והדבור שמהרהר ומדבר איך להשיג הדבר הם ג"כ כלים להרצון ההוא וכ"ש המעשה שהם כולם בחי' כלים ולבושים להרצון ההוא גם הם כמו צורה לחומר לעצם הרצון שהוא דרך משל כמו חומר הפשוט והם הצורה להיות רוצה כך וכך כו', והנה עצם הרצון אף כשנחלבש בתאוה רעה הוא רע גמור מ"מ אין מהות כח הזה חטא ורע מצד עצם עצמותו שהרי עצם מהותו הוא רק כח המתאוה והרי הוא יכול להיות כח המתאוה לטוב כמו שהוא עכשיו מתאוה לרע אלא שהרע הוא מה שהטה והמשיך כח המתאוה להיות מתאוה לרע ונעשה בו הצורה רע מאד ונתלבש בלבושים צואים עד שנמשך לסור מ"מ"ע או להתאוות לאיסור, אבל מצד כח המתאוה בעצמו הרי יש בכח זה להפוך לבבו מן הקצה אל הקצה להיות מתאוה ואוהב וחפץ לדבקה בה, כי באמת כח המתאוה שבנה"ב מצד עצמו שרש יסודתו בקדושה העליונה מבחי'

שהאפר הוא מהותו ועצמותו של העץ הנשרף: ראה אגה"ק סי' טו (קכא, ב). לקרית חוקת שם נו, ג. נת, סע"ג. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' קסג.

אין מהות כח הזה חטא ורע... יכול להיות כח המתאוה לטוב: ראה לקרית חוקת נו, ג. דרושים לר"ה סא, ב. וראה לעיל ד"ה ר"א יהיב (קרוב לסופו בהערה ד"ה: שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה'). וראה קונטרס העבודה פ"ג (ע' 32): מ"ש בכ"ד שהכח המתאוה בעצם אינו רע זהו רק שאין בו ציור רע בעצם אבל מ"מ אינו טוב ואדרכה בטבעו הוא נמשך לענינים חומריים.

פני שור שבמרכבה כנ"ל, אלא שבירידת המדרגות ונפילתן בשבה"כ נמשך שיהי' כח המתאוה מצד ההתלבשות במחדו"מ של רע ולזאת כשישוב אל ה' ויכל להפוך לבו מן הקצה אל הקצה שכשישרוף את ההרכבה של מחדו"מ של רע וישאר עצם כח המתאוה שהי' מלוכש בתאוה רעה ישוב לאהבת ה' כמו שהי' בשרשו בבחי' פני שור שבמרכבה, וז"ע שריפת הפרה שישאר רק האפר שהוא ענין עצם המדות דנה"ב דהיינו בחי' כח המתאוה עדי"מ כנ"ל שהוא חומר הפשוט, אבל הצורה והלבושים צואים שהי' כח המתאוה מלוכש בהם יהיו חולפים ועוברים וכלים לגמרי דהיינו שלא יהי' כח המתאוה מלוכש בהם עוד לא במח' שיסיח דעתו לגמרי מלחשוב ולדבר בזה וכ"ש במעשה ח"ו, ולהיות עוצם עיניו מראות ברע וכדומה לאכפיי' ל"ס"א לעשות ההיפך נגד תאוות נה"ב בכל החושים רא' ושמיעה כו' ובמחדו"מ ועיי"ז ואהבת בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לעבודת ה' ממש והיינו שמבחי' אתכפי' יבוא לבחי' אתהפכא כו'.

ו) **וזהו** שבפרה אדומה כתי' ל' טהרה לבד ואסף איש טהור כו' והניח מחוץ למחנה במקום טהור והיינו לפי שפרה הוא לצאת מן הטומאה לטהרה וכמ"ש מי יתן טהור מטמא כי כל הקרבנות נק' קדש ויש קדשי קדשים וקדשים קלים, אך מ"מ נק' קדש, משא"כ פרה אינו נק' קדש, והיינו לפי שקרבנות הוא בחי' צדיקים שאינם על החטא, ואפי' חטאת ואשם שהם באים על החטא מ"מ הוא רק על השוגג, אבל על המזיד אין בא קרבן לבד לכפר, משא"כ פרה שהוא בחי' בעי"ת שהוא בחוץ הוא לצאת מן הטומאה לטהרה, ואפילו מזיד יוכל לטהר, וכמו ביוה"כ שנא' כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם כו' שאפי' מזיד מתכפר כו'. וזהו שמצות פרה אדומה הי' באלעזר דוקא, ואיתא בילקוט אלעזר הוא אל עוזר כי הבא לטהר מסייעים אותו מלמעלה וזהו אל עוזר כי כדי לצאת מן הטומאה לטהרה צריך עזר מלמעלה, וזהו אל עוזר, אל הוא מקור יגמה"ר וכמ"ש אל רחום וחנון נושא עון ועובר על פשע, שכדי שיהי' נושא עון ועובר על פשע צריך שיהי' המשכה ועזר מלמעלה מבחי' שם אל כו' מקור יגמה"ר, וזהו אלעזר הכהן ע"ד מ"ש בגמ' אלקיכם כהן הוא, וזהו בחי' הרצוא. והנה בבחי' זו כמ"כ יש ג"כ בחי' שוב, אדרבה שהשוב הוא למעלה יותר כיון שהרצוא הוא למעלה, כמ"כ השוב הוא למעלה יותר, וזהו מ"ש ונתן עליו מים חיים שהוא בחי' המשכת השוב הוא מבחי' מים חיים והיינו שהמים חיים הוא כמ"ש והחכ' מאין תמצא כי מים הוא בחי' חכ', אך

על המזיד אין בא קרבן לבד לכפר: בדיה זה תרע"ח נוסף כאן: רק ארבעה שמביאין על הזדון כשגגה כפי"ב דכריתות וי"ל שזהו זדון שאין בו כרת אבל זדון שיש בו כרת ר"ל החטאת הוא רק על השוגג בזה דדבר שזדונו כרת מביא על שגגתו חטאת. ע"כ. וראה עוד ע"ז לעיל ד"ה שלש רגלים ולקמן ד"ה אדם כי יקרוב. ובארוכה כשזה"ג שם.

ואיתא בילקוט אלעזר הוא אל עוזר: הובא ונת' באוה"ת חוקת ע' תשצט. תמיד. שם (כרך ה) ע' איתרל.

מים חיים הוא בחי' מקור החכ', אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני דהיינו שלמעלה מבחי' חכ' שהוא בחי' מעין שהוא סמוך למקורו כו', וזהו מ"ש ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים, והיינו כי מבחי' נהר יכול להיות ומשם יפרד והי' לדי' ראשים, אך כשהמשכה נמשך מבחי' מעין אזי והשקה את נחל השטים אפילו בבחי' שטות שלא יהי' בבחי' פירוד לפי שמעין הוא סמוך למקורו וע"כ כשנחרב הנהר וכמ"ש ונהר יחרב ויבש אזי צריך לחפור את הנהר בעומק ועי"ז ממשיכים המשכה תדשה והיינו כי נהר הוא יסוד ז"א, וגם נהר הוא בחי' בינה, ועוד נהר הוא יסוד דעת", וזהו שחופרין בעומק דהיינו להמשיך מבחי' יסוד דעת"י שהוא בחי' מים חיים.

והנה מים חיים אלו נעשים דוקא כשהם בוקעים עפר הארץ לפי שנעוץ תחלתו בסופן דוקא, וע"כ עי"ז שבוקעים עפר הארץ עי"ז נעשים מים חיים, וכך עי" תשובה דוקא עי"ז ממשיכים מבחי' מ"ח שהוא למעלה מבחי' חכ' שהוא בחי' שם הוי", וזהו מ"ש כאן במצות פרה ב"פ שם הוי", כי הנה ידוע שיש שני בחי' הוי' וכמ"ש ויקרא הוי' הוי', דהיינו הוי' שבסדר ההשתל' שנעשה מקור לעולמות, ושם הוי' דלעילא שלמעלה מבחי' מקור לעולמות, והנה עי" תומ"צ אף שממשיכים ג"כ מלמעלה מבחי' שם הוי' שבסדר ההשתלשלות, אך מ"מ הוא רק הארה מבחי' שם הוי' דלעילא כי עיקר ההמשכה שע"י תומ"צ הוא מבחי' שם הוי' דלתתא, רק שהארה משם הוי' דלעילא נמשך בשם הוי' דלתתא, אך עי" תשובה בחי' פרה אזי עיקר ההמשכה הוא מבחי' שם הוי' דלעילא, וע"כ בפ' פרה כתיב ב"פ הוי' כו' כנ"ל.

בס"ד.

אדם כי יקריב כו', ל' יחיד ותקריבו לשון רבים, גם הל"ל אדם מכם כי יקריב, והנה תפלות כנגד תמידין תקנום שהוא ג"כ להפך נה"ב שבאדם, ואעפ"כ משמע שקרבן הבהמה ממש עדיף, תדע שהרי אומרים ושם

וזהו מ"ש ומעין מבית ה' יצא: בהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה בארוכה לקרית שה"ש לט, א ואילך. המשך וככה תרלי"ז פמ"ג (ע' ס ואילך).

אדם כי יקריב: מיוסד והגהות על ד"ה זה באוה"ת ויקרא (כרך ג) ע' תשכח ואילך. מאמר האוה"ת הוא קיצור מד"ה זה לאדה"ז משנת תקס"ז בתוס' הגהות. ובאריכות הביאור בס' מאמרי אדה"ת ויקרא ח"א ע' כג ואילך. ביאור על המאמר נדפס בס' מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' פט ואילך. והנחה אחרת בס' מאמרי אדה"ז פרושיות ח"ב ע' קי ואילך [וגוף המאמר חסר בסה"מ תקס"ז, ראה שם בתחילת הספר ע' 10]. פרק א' מהמאמר (מלבד ההתחלה) מיוסד על ד"ה זה אוסרי לגפן בתרי"א ויחי מו, ד. ופרק ג' מהמאמר

ספר תרל"ג – חלק א

קפג

נעשה כו' כמצות רצונך כו' (וכמ"ש בת"א ד"ה אוסרי לגפן) שכל עבודתינו בקיום המצות בזמן הזה הוא רק להמשיך לנפש שתתעלה בעילוי אחר עילוי לאור באוא"ס ב"ה ותהי' הנפש צרורה בצרור החיים את ה' אלקיך (וע' מענין צרורה כו' את הוי' בד"ה אם בחוקתי תלכו (ד"ו)) אבל תכלית השלימות בקיום המצות ומעשה הקרבנות שיהיו הקרבנות פרים ואילים וכבשים כמצות רצונך שיהיו גם הם נכללים ומתעלים בעילוי אחר עילוי באוא"ס זה אי אפשר בזמן הזה, להיות כי בזה הזמן גם נפש האדם היא מקושרת למטה ולכן א"א לה להעלות פרים ואילים וכבשים הגשמיים, אבל כשיקויים מ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר, שאז יהיו הנשמות במעלה העליונה או יהי' הזמן של קיום המעשה והעלאת הניצוצות שנפלו אפי' הבהמות הגשמיים (שיוכלו להעלותם

(מלבד התחלת הפרק) מיוסד על ד"ה בחודש השלישי בתרי"א יתרו טו, א.

המאמר נמצא בהוספות ושינויים בד"ה זה בסה"מ אעת"ר ע' ריא ואילך. ובד"ה זה תשמ"ב.

(וכמ"ש בת"א ד"ה אוסרי לגפן): דף מו, ד. הבא להלן עד סוף הפרק הוא לשון התרי"א שם בשינויים

והגהות. וראה גם ד"ה אוסרי לגפן: בתרי"א ויחי צו, ג"ד, צו, ב ואילך. אהיה ויחי (כרך ו) תתשלא, ב. תתשלג,

ב ואילך. תתשלו, ב. שם (כרך ז) תתשסט, ב. ובארוכה: דרך חיים שער התפלה פצ"ב (צו, ד ואילך) ופצ"ו

(קג, ב ואילך). המשך וככה תרל"ז פרקים י"ז-כ"ב (מיוסד על הדרך חיים הנ"ל).

וע' מענין צרורה... בד"ה אם בחוקתי תלכו (ד"ו): סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' צה. וראה גם סה"מ

תרל"ע קמא. קמט. ש"ו. ועוד.

אבל תכלית השלימות: בתרי"א ויחי שם: אבל תכלית השלימות של ימות המשיח.

להיות כי בזה הזמן גם נפש האדם היא מקושרת למטה: ראה גם הלשון בתניא ריש פכ"ה: איך יעלהו

למעלה והוא עצמו מקושר למטה.

בזה הזמן... א"א לה להעלות פרים ואילים וכבשים הגשמיים: בנוכ"ח נרשם כאן הערה: צ"ע מהקרבת

הקרבנות גשמיים בביהמק"ד, הגם כי לא הגיע עדיין הזמן דוגבה מאד. ואולי י"ל להיות כי קיימא טיהרא

באשלימותא בימי שלמה ה"א או הארה מבחי' מאד, ולכן דוד הכין על הבהמק"ד שהוא מרומז ג"כ בחיבת אדם

שהוא הדלית שבחיבת אדם. וצריך לעיין בזה. ע' בביאור אוסרי בספר תקס"ד [נדפס בתרי"א ויחי צו, ד ואילך]

וע' בדרוש אוסרי [תרי"א שם צו, ג] וז"ל והיינו ג' הומנים שהי' בהם בחי' אדם באדם הראשון ובדוד ושלימותו

יהי' במשיח, אדם הראשון קטנות, בימי דוד היו במעלה יותר, ומי"מ לא הי' שלימות המעשה עד וגבה מאד

שזוהו כסו הרים צלה, או וירדו ברגת הים ובעוף ובבהמה לתעלותם. וא"כ מתורץ ענין הקרבנות דבהמק"ד

שאינם במעלה כ"כ כמו שיהי' בזמן דוגבה מאד, וי"ל שהקרבת הקרבנות דבהמק"ד זהו לתועלת נפש

הבהמית עדיין, עד הזמן דוגבה מאד כתר, ואז יהיו ידיו ארוכות לתעלות גם בהמה גשמי'. עי"ל דכל

הקרבנות דבהמק"ד הוא חיקון האדם, חטאת ואשם על השגגות דאדם (וצ"ע באשם גזילות, ומי"מ הוא ג"כ על

השגגה שבה, והקרבנות שלא על החטא הם בחי' צדיקים שנק' אחים וריעים כמי"ש בד"ה וידבר חקת [נדפס

לעיל] מי יתנך כאח לי, אחים וריעים, וכתוב אחיכ' למען בית ה' אלקינו, שכ"ז הוא בשביל האדם, אבל לעיל

בגמ' הברורים מחי"ס כמי"ש בביאור דעל כל כבוד חופה [לקרית שה"ש מה, א"ב] יהי' שלימות המעשה

להקריב קרבנות לקרב את ניצוצ' הבהמה עצמה.

ובהגהת אדמו"ר מהורשי"ב בסה"מ אעת"ר שם ע' רט: וגם בזמן בהמק"ד לא הי' עדיין כמצות רצונך

כו' וז"ל דהגם שנכלל הקרבן באש שלמעלה הלא מצוה להביא מן ההדיוט, והיינו שנכלל תחלה באש של

מטה ועי"ז נכלל בהאש של מעלה, הרי הכל ע"י האדם לא שהקרבן בעצם נכלל כו', וכ"ז הוא לפי שלא יש

עדיין שלימות בחי' האדם.

אפי' הבהמות הגשמיים: בתרי"א ויחי שם: אפילו הבהמות. ובהגהות כ"ק אדמו"ר מהורשי"ב לתרי"א שם

הגיה שצ"ל: אפילו הבהמות יתעלו.

הם עצמם ולא ע"י שיוכלו בבחי' מדבר כמו ע"י אכילת אדם שם מ"ה, כ"א שיתעלו הם עצמם ע"י קיום המצות שיהי' או כמצות רצונך כו') וכמו שהי' בתחלת בריאת העולם שקודם שנברא אדה"ר נאמר ואדם אין לעבוד את האדמה, ואח"כ נא' וייצר כו' את האדם, וכתי' ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה (ואם לא חטא עה"ד הי' או שלימות המעשה) אלא (שע"י חטא עה"ד כתי') אח"כ וישלחהו מג"ע כו' ויגרש את האדם כמארז"ל במד"ר שדן אותו בשילוחין ובגירושין כלומר על שלא הי' בבחי' אדם, והוצרך לילך ולתקן נפשו.

ושלימות בחי' אדם זה יהי' כשיקויים מ"ש הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, מאד אותיות אדם כמ"ש בס' הגלגולים פ"ט (ונרמז בתיבת מאד שרומזת לבחי' בלי גבול ע"ד בכל מאדך, להיות כי בהתברר האדם ויתקן נפשו עד שיגיע למדרגת אדה"ר קודם חטא עה"ד יהי' האדם בבחי' מאד היינו בלי גבול ע"ד אדם אדמה לעליון בחי' אוא"ס דכי לא אדם הוא כו'. וזהו העלי' של הנה"א ע"י ירידתה להתלבש בגוף ונה"ב שע"י שמבררת את הנה"ב בבחי' אתכפי' ואתהפכא וכד אתכפיא סט"א אסתלק כו', ולכן בגמר הביירוים הנה גדול ורב כחה שתעלה את הנה"א שנק' אדם גימ' מ"ה לבחי' כי לא אדם הוא, הוא בחי' מאד. וע' בת"א בד"ה מהלכים בפ' וישב בד"ה והענין, רק דשם משמע שהעלי' הוא בשם ס"ג, וה"ה ג"כ גבוה ממ"ה, וכאן צ"ל שהעלי' שתהי' בגמר הביירוים הוא גם למעלה משם ע"ב דחכ, רק שי"ל שעלי' זו שלמעלה מע"ב הוא ע"י תשובה בחי' פרה אדומה, והוא בחי' והחמישית לפרעה וכמשי"ת לקמן אי"ה) ואזי יהי' הזמן דהיום לעשותם שהוא זמן קיום המצות כמצות רצונך, שאז יהי' שלימות המעשה דהקרבת הקרבנות

וכמו שה"י: כ"ה גם בתו"א ויחי שם. ובהגהות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב לתו"א שם הגיה שצ"ל: כמו שה"י. מאד אותיות אדם: בתו"א ויחי שם נוסף: וכן ראשי תיבות אדים אדם דוד משיח שבזמן ימות המשיח נשלם בחי' אדם.

וע' בת"א בד"ה מהלכים בפ' וישב: דף ל, ג. וז"ל: בחי' נה"ב מצד עצמה היא מקושרת למטה אבל כשורכב עליה הנהי"א המתלבשת בה הנה זאת תהי' העלאת הנה"ב ביתר שאת וביתר עז כמס"נ ממש והיינו לפי שרשה ממקום עליון יותר מלפני מלך מלך כו' ורב יעבד כו' ואזי גדול ורב כחה. ואזי יהי' הזמן דהיום לעשותם שהוא זמן קיום המצות כמצות רצונך: בגוכ"ק נוסף כאן הגה"ה: פי' שכאשר יוגמר תיקון הנפש ותתעלה להיות מאד אותיות אדם אז יהי' קיום המצות כמצות רצונך, היינו שיהי' גילוי בחי' רחבה מצותך מאד כדפי' באגה"ק סי' י"ז ד"ה נודע דבאתעדלית [הבא להלן עד סוף ההגה"ה הוא ע"פ לשון האגה"ק שם (קכה, סעי"ב ואילך) כשינויים וכתוסי' הגהות], שהמצות הם כלים רחבים לקבל בחי' מאד העליון שיתגלה לע"ל, ובדרך פרט היא מצות הצדקה, וגילוי זה יהי' לע"ל. ולכן לע"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש (וכמ"ש במ"א שיהי' בבחי' אור חוזר שיקבלו העליונים דעכשיו מלמטה דוקא, ואכמ"ל) כי קדוש הוא בחי' מובדל שאינו בגדר השגה ודעת כי הוא למעלה מעלה מבחי' ההשגה ודעת שבגי"ע כי והחכ' מאין תמצא כתי' הוא בחי' כתר עליון הנק' אין בוזה"ק, והשפעתו והארתו בבחי' גילוי הוא דוקא כשהנשמה מתלבשת בגוף זך וצה אחר התחיה כי נעוץ תחילתן בסופן דוקא וסוף מעשה עלה כמחשבה תחלה כו', אך' א"א להגיע למדרגה זו עד שיהא בגי"ע תחלה להשיג בחי' חכמה עילאה כו' (שמאיר בגי"ע יו"ד של שם הוי' כמ"ש בד"ה וידבר כו' זאת חקת [דשנת תרל"ג נדפס לע"ל] בענין מה שבגי"ע נאמר שם מלא הוי')

כמצות רצונך, משא"כ בזה"ז אין עשיית המצות כרצונך ממש אלא לעילוי הנפש שיתקן בחי' אדם שלא יהי' בחי' ואדם אין לעבוד כו', אבל עיקר העבודה

אלקים, וכי"ד נברא העוה"ב שמפרשים שם על ג"ע) כל חד כפום שיעורא דילי' עדי' שבחי' טל תורה מחייהו והקיצות היא תשיחך כו', ואז יהיו המצות כלים רחבים ובפרט מצות הצדקה שנמשלו בה כל המצות כמיש וצדקה תהי' לנו כי נשמור כו' את כל המצות, לקבל בחי' מאד היינו בחי' הארת אור א"ס ב"ה אשר יאיר לעיל בבחי' בלי גבול ותכלית בחסד חנם, וזהו לכל תכלה ראיתי קץ, אבל רחבה מצותך מאד, פי' לכל תכלה הוא מלשון כלות הנפש שבג"ע, שלכל בחי' הכליון והתשוקה שבג"ע להתענג מבחי' עונג העליון המאיר שם ע"י גילוי שם הוי' ראיתי קץ, ופי' לכל תכלה להיות כי יש כמה בחי' ג"ע כמיש בלקוטי הש"ס מהאריזל בפי' מאריזל סוף ברכות ומריק ח"ח אין להם מנוחה כו' שנאמר ילכו מחיל אל חיל, וממילא יש ריבוי בחי' כל וכמיש בדי' וידבר זאת חקת הנ"ל, עד אחר התחיה שאז יהי' להם מנוחה ויהי' שלימות המעשה הקרבת הקרבנות כמצות רצונך.

ואח"כ נרשם ע"ז בגוכ"ק: צ"ע ואצ"ל [ואין צריך להעתיק איתן] ונראה שאינו שייך לבחי' היום לעשותם, שהרי זה יהי' אחר התחיה, אך צ"ע דהא מצות בטלות לע"ל, וי"ל שזהו לדעת הרמב"ן שמהתחי' עד סוף אלף השישי יקיימו כל המצות כמיש בשי"א בסופו משמו. אך לפי צ"ע דאפשר יצדק גם על זמן הנ"ל היום לעשותם. אמנם מ"מ צ"ע מלחבר אגה"ק זה (ס"ז הנ"ל) עם מיש רבינו בדי' אוסרי [בתרא ויחי שם] שהרי שם אמר בפירוש כי ימות המשיח אינו עולם הבא שאחר התחיה שזהו מתן שכרם של צדיקים, כ"א ימות המשיח הוא היום לעשותם ולא לקבל שכרם. [אך בהמשך מ"מ רבינו תרל"ז ר"פ קנב מקשר אגה"ק זה עם מיש בדי' אוסרי. עיי"ש].

בוה"ז אין עשיית המצות כרצונך ממש אלא לעילוי הנפש . . . שלא יהי' בחי' ואדם אין לעבוד: בגוכ"ק נרשם כאן הגה"ה: ונמצא לפי זה עשיית הג"ע דעכשיו ע"י קיום המצות דעכשיו שהם בכדי לתקן הנפש ע"ז נעשה הג"ע תוס' אורות על בריאת הג"ע מבחי' או תתענג על הוי' לפי ערך תיקון הנפש כל חד וחד לפום שיעורא דילי', ולכן כאריא נכוח מחופתו של תבירו, ועיקר היום לעשותם שיהי' לע"ל יהי' הגילוי מבחי' אין העצמי רכתר עליון בחי' העונג העצמי שבאין. ולבאר זה צריך להעיר ממאריזל ברכות ע"ס ואדם אין כאלו' וחוני המעגל, וע"י בריאת האדם (וייצר בשני יודי"ן הא' רפויה שיהי' היצה"ר טפל ע"ד קליפה שומר לטרי' ה') העבודה ע"ד אליהו שתיקן בחי' רוח דאדתי' וחוני המעגל דאתרמי לי' דבר שיוצא מדרכי הטבע שישן ע' שנה (ואולי יש להעיר מענין ע' שנים רבבל) והיינו למעלה מבחי' היא השגה כ"א יוד למעלה מהשגה כמיש באגה"ק סי' י"ז הנ"ל בפי' והחכ' מאין שכוונתו על מוחין דאבא שהם למעלה מחשתלשלות כמיש בלק"ת [נצבים מט, ד] או מה שפנימיות אבא פנימיות עתיק שכ' בע"ח ע"ז ולא ידעתי הטעם ופירשו בו שזהו

- 1) אך א"א להגיע למדרגה זו עד שיהא בג"ע תחלה: ראה ביאור הלשון כאן בהערת כ"ק אדמ"ר שליט"א בס' "שיעורים בס' התניא" לאגה"ק שם ע' 1478. עיי"ש.
- 2) עד שבחי' טל תורה מחייהו: התיבות "עד שבחי" הם הוספת וביאור כ"ק אדמ"ר מהרי"ש על לשון האגה"ק שם. – וראה בארוכה הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א בס' שיעורים בס' התניא שם ע' 1479.
- 3) לדעת הרמב"ן שמהתחי' עד סוף אלף השישי יקיימו כל המצות כמיש בשי"א בסופו משמו: בס' שבילי' אמונה (נתיב העשירי פי"ג) וז"ל: הרמב"ן ז"ל כתב ואחרי תחיה"מ כו' ויקבל כ"א לפי מעשיו ועמדו כו' עד סוף ששת אלפים לבריאה ובסוף אלף הששי יחרב העולם ויהפך לתוהו ובוהו כו' ואותו האלף השביעי הבא כו'. עכ"ל. וראה גם לקמן ד"ה לענין נהר פלגיו. ובסדי"ה וכי תאמרו מה נאכל, ובהנסמן שם באורך.
- 4) שפנימיות אבא פנימיות עתיק שכ' בע"ח ע"ז ולא ידעתי הטעם: עדי' מובא בכ"מ ראה סידור עם דא"ח רנא, ב. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתס"ג [שם: אך אינו זוכר הטעם]. אה"ת נשא ע' רנז [שם: בע"ח אמר ששמע מהאריזל שבפנימיות אבא הוא פנימיות ע"י ואינו זוכר הטעם ופי' רבינו ז"ל שהענין שהוא אינו מושג הטעם כלל כו', כן אמר כמה פעמים ומכללן בביאור ג' ע"פ כי תצא כו' [מאמרי אדה"ז תקס"ה שם] פי' ע"י הוא בחי' א"ס כנודע ולכן אין הטעם מושג שזהו באמת למעלה מהטעם ע"ד מה שמקום ארון בגשמיות אינו מן המדה ה' נס הפלא ופלא כו'. עיי"ש]. אה"ת קרח ע' תרצט. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ר"ע קמד.

לעבדה ולשמרה הוא כשיהי' וגבה מאד ונגלה כבוד ה' וראו כו', והתפלה דעכשיו שהיא במקום תמידין שהיא בחי' נשיאת הנפש היא כנגד הקרבנות אבל אינה בבחי' קרבנות ממש, כי שם בחי' עליית כל העולמות בכלל ואפי' נפש הבהמה היורדת למטה לארץ, וז"ע שאמרו רזא דקורבנא עולה עד רזא דאי"ס כו'.

ב) אמנם עדיין צ"ל הלא בבהמ"ק הקריבו פרים ואילים וכבשים, ואיך אנו אומרים ושם נעשה לפניך כמצות רצונך תמידין כו' ומוספין כו', הלא כל כניסתם לארץ הי' בשביל קיום המצות שרוב המצות תלויות בה כמעט ארבע הידות, וכמארו"ל וכי לאכול מפריה הוא צריך אלא לקיים מצות התלויות בה, ואיך אנו אומרים ושם כו' כמצות רצונך. אך הענין יובן בהקדם

למעלה מהטעם ודעת. אך ע"י חטא אדה"ר וישלחוהו מג"ע לעבוד את האדמה לברר ולתקן ע"י ל"ט מלאכות שיהיו ע"ד ל"ט מלאכות דמעשה המשכן (שהיו עושים גם בשבת, צ"ע) שמהם לומדים המלאכות לחד מ"ד, דבהמלאכות ההם השרה הקב"ה שכינתו בהם כמארו"ל ע"פ ויהי נועם שביקש משה שתשרה כו', ומשחרב בהמק"ד אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה יש בה ג"כ בחי' מלאכה זו הכן בחוץ מלאכתך זה מקרא ועתד כו' זה משנה וגמ', כמשנית בד"ה אבות מלאכות [סה"מ תר"ל ע' רמה ואילך]. אמנם כ"ז הוא עדיין לתיקון הנפש עד שיהי' במדריגת אדה"ר בחי' חיה שבנפש כמ"ש ויטח באפיו נשמת חיים, ואז יהי' גילוי בחי' יחידה שבנפש שזוהו בחי' מאד וגבה מאד רק אותיות אדם להיות כי חיה יחידה שניהם מקיפים שבנפש, אבל מ"מ אינו אדם כלל שהרי זהו אדמה לעליון בחי' כי לא אדם היינו בחי' יחידה שהיא כבחי' מאד בלי גבול, ואז יהי' שלימות המעשה דהיום לעשותם להיות כי זהו עדיין מאדך בלי גבול שלך, וצ"ע (ע' בסוף ביאור דעל כל כבוד חופה שבלק"ת [שה"ש מה, ב]).

להעיר מפנין היש בה עץ אם אין, שהאין גבוה יותר לענין אין דאליהו וחוני המעגל. ואולי י"ל שמה שחוני המעגל ישן ע' שנה היינו להאין דע' שנה דימי שנותינו, ומה שהי אח"כ הוא מגבורות דשמונים שנה בחי' עתיק יומין שמאיר בבינה.

כשיהי' . . . ונגלה כבוד ה' וראו כו': בגוכ"ק נוסף כאן (וגרשם ע"ז שאצ"ל): י"ל שיהי' העבודה ע"ד ראי, משא"כ עכשיו והי' אם שמוע תשמעו פ' שני' שנק' שמיעה, אבל פ' ראשונה נק' ראי' בת"א בד"ה יהודה אתה [דף מה, ב], י"ל לפי דכתיב בה בכל מאדך כו', ולכן השם שבה הוא שם מ"ב שעולה ואינו יורד [וראה לקמן סוף פ"ה הערה ד"ה גם י"ל].

והתפלה דעכשיו . . . היא כנגד הקרבנות אבל אינה בבחי' קרבנות ממש: באוה"ת ויהי תשלא, ב מוסיף: ונ"ל הטעם דגפש הבהמה ממש להיותה למטה במדרגה מנפש הבהמית שבאדם זהו הוראה ששרשה בתהו הוא ממקום גבוה יותר כידוע הכלל, ולכן בירור נפש הבהמה ממש הוא כמצות רצונך ממש. שרוב המצות תלויות בה כמעט ארבע הידות: כ"ה גם בתו"א ויהי שם מו, א. וראה לקראת שלה מג, ד. ובאוה"ת ויהי שם תשכט, א מציין ע"ז: וע' בסוף סהמ"צ להרמב"ם שם חשיב ס' מצות שיכולים להתקיים

תרכ"ח ע' ח. לעיל סד"ה כי ישאלך האי. סה"מ תעריב-ע"ז ע' כה. תרצ"ז ע' 9. פלח הרמון בראשית עה, ד [שם: בחי' פנימיות אבא שהוא פנימיות עתיק כו' ועל בחי' זאת נאמר בפע"ח ולא ידעתי הטעם ואמר אדמו"ר הזקן נ"ע שאין כוונתו שלא ידע הטעם רק שבחי' זאת הוא למעלה מגדר דעת כו']. ובקונטרס לימוד החסידות ע' 28 מעיר ע"ז כ"ק אדמו"ר שליט"א: פנימיות אבא כו' ולא ידעתי הטעם: לע"ע לא מצאתי מאמר זה, ואולי הכוונה למ"ש בפע"ח ש' הק"ש פט"ז, ואין אני מבין טעם זה, אבל הלשון אינו משמע כו'. ע"כ. [מה שמביאו בהמאמר כאן בשם הע"ח, ראה בהנסמן ע"ז בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ע' תתע. וראה מ"ש בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' שג דהשם "ע"ח" לפעמים הוא שם הכולל לכל כתבי הארז"ל].

ענין הקרבנות שהקשו האלשיך ושאר מפרשים האדם יחטא וע"י שישחוט בהמה יתכפר בשעה שישחט, וגם צ"ל בענין שעכשיו תפלה במקום תמידין תקנו האיר מקריבין קרבן בלא בהמ"ק וה"ז שחוטו חוץ ח"ו כו', אך הענין הוא דהנה באדם יש שתי נפשות נפש האלקית הנמשכת מבחי' אדם שעל הכסא, ונפש הבהמית. והנה השגגות באים מהתגברות נפש הבהמית שמנוגה כמ"ש באגה"ק ססי' כ"ח, וע"י בירור הבהמה שמק"נ מתקן כו', אך מתחלה צ"ל בירור עצמיות נה"ב שבאדם קשט עצמך כו' והוא ע"י שם מ"ה, וזהו אדם כי יקריב פי' אדם שם מ"ה, ולכן הקרבנות לא היו כ"א במשכן שהמשכן שם מ"ה, והענין כדפי' במ"א בפ' פנחס ע"פ צו כו' את קרבני כו' בטעם שהתשובה אינה מועלת רק בעוה"ז כי בעוה"ז דוקא מאיר גילוי סוכ"ע, משא"כ בעוה"ב הוא בחי' ממכ"ע ומבואר שם דגילוי סוכ"ע זהו בחי' שם מ"ה שנק' אור מקיף לגבי שם ב"ן כו', וזהו ענין המשכן היריעות בחי' מקיפים והכלים פנימיים כי בשם מ"ה יש ג"כ פנימיים ומקיפים, והמזבח בחי' ב"ן כו'.

והנה עכשיו תפלה במקום קרבנות הר"ע בירור נה"ב ע"ג המזבח, שהוא בחי' חיצוניות הלב כמ"ש במ"א בענין מזבח החיצון ומזבח הפנימי שהם בחי' חיצוניות הלב ופנימיות הלב, ע' בד"ה ראו קרא ה' בשם בצלאל ס"א וס"ב, ובלק"ת בד"ה ושאתם הא' ובכ"ד, ובכלל המזבח הוא הלב כמ"ש בד"ה ושאתם הנ"ל, והיינו במשכן דוקא שבעבודה שבלב זו תפלה הוא בהכנס' שנק' מקדש מעט כמ"ש ואהי להם למקדש מעט, וע' בת"א בביאור לד"ה הבאים ישרש יעקב, ובלק"ת בד"ה את שבתותי תשמורו ס"ד, שהמקיף דבהמק"ד הוא סיוע ועוזר לתפלה, ולכן ארו"ל אבא בנימין א' שאין תפלתו של אדם נשמעת אלא בבהכנ"ס, ורב אמי ורב אסי דהוי מצלי היכא דגרסי היינו

בזמן הזה לרוב בני אדם. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' רסה"ו: עכשיו בעוה"ר שחבר ביהמ"ק בטלו המצות רובם ככולם כמו מצות התלויות בארץ ומצות כל הקרבנות כולם כו' פי' מצות שנשארו מרמ"ח כי קס"א נתבטלו. וכ"ה בהמשך וככה תרל"ז פני"ג (ע' עז) ובד"ה וידבר גו' לאמר (דשי"פ יתרו) תשכ"ד. וראה עוד בהנסמן בס' מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים שם. ובמאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ג ע' ארעט.

השגגות באים מהתגברות נפש הבהמית שמנוגה: בסה"מ מלוקט ח"א ע' קסז ובכ"מ מביא ע"ז מרש"י שבועות (דף ב' ע"א) שגם שוגג צריך כפרה.

וזהו אדם כי יקריב פי' אדם שם מ"ה: ראה בהערה להלן ריש פרק ד.

כדפי' במ"א בפ' פנחס ע"פ צו כו' את קרבני: לקו"ת פנחס עה, ג ואילך. וביאורו בס' מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תשמח ואילך. דרך מצותיך קמב, א ואילך.

והנה עכשיו תפלה במקום קרבנות: להבא להלן [בפיסקא זו] ראה גם אוה"ת ויקהל ע' ב'קמא ושם: ועמ"ש במ"א ע"פ אדם כי יקריב.

כמ"ש במ"א . . . ע' בד"ה ראו קרא ה': ס' מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' סו ואילך. אוה"ת ויקהל ע' ב'קפג ואילך.

ובלק"ת בד"ה ושאתם הא': דרושים לחג הסוכות עה, ד.

בת"א בביאור לד"ה הבאים ישרש: פי' וארא נד, ג.

ובלק"ת בד"ה את שבתותי תשמורו ס"ד: פי' בהר מד, ג.

מפני שארז"ל משחרב בהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה שהוא בחי' גילוי שם מ"ה שע"י התורה נותן כח להיות בירור הנה"ב וכמ"ש בת"א ד"ה בחדש השלישי שלכן התורה נק' עוז ותושי', עוז ע"ש שנותנת כח בנה"א ותושי' שמתשת כח הנה"ב.

ג) **וביאור הענין דהנה כתיב מה רבו מעשיך ה', וכתוב מה גדלו מעשיך כו' ונת' במ"א ההפרש בין מה רבו למה גדלו שמה רבו מעשיך קאי על ריבוי התהוות הנבראים שנבראו בשי"ב בכחי' דצח"ם וכל א' וא' יש בו מינים רבים עד אין שיעור כמו שאנו רואים שיש בפרטי דצ"ח מינים רבים חלוקים זמ"ז וגם בכחי' מדבר כו', וע"ז נא' מה רבו מעשיך שדוד המלך ע"ה שיבח להקב"ה כשהתבונן בריבוי הנבראים שנבראו שזהו נק' בשם מעשיך וכמו על כל שבח מעשה ידיך שהוא בחי' דבורו של הקב"ה שחשיב מעשה כמשל המעשה שהוא כח היותר אחרון וחיצוני באדם כו', כמ"ש מזה במ"א, ע' בד"ה אוא"ס למעלה עד אין קץ, ובהגהות לשם. אבל מה גדלו מעשיך אם שהם ג"כ בכלל המעשה יחשב שהרי גם הם נבראי' מ"מ נא' עליהם גדלו שהוא המלאכי' שהם נבראים גדולים כנודע מארז"ל רגלי החיות כנגד כולם שוקי כו' קרסולי כו', ומענין מלאך בשליש העולם עומד, וכמ"ש מזה בלק"ת שה"ש בד"ה יונתי, והם עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה ואומרים קדוש כו'.**

ומ"מ גם עליהם נא' בורא קדושים ישתבח שמך שגם המלאכים שאומרים קדוש הנה הם משבחי' רק את בחי' שמך לבד וכמו שאומרים ג"כ וכולם מעריצים ומקדישים וממליכים את שם כו', שנודע שענין השם הוא רק הארה בעלמא לבד, רק שזהו בחי' היותר גבוה מכמו בסתם מעשה שענין המעשה הוא כח היותר חיצוני כנ"ל ועד"מ אומן העושה כלי הנה כח המעשה נעשה נפרד מעצמות האדם העושה הכלי, וע"י אחיות הכלי עם הכח המלוּבש בו אין נמשך עצמות האדם אחריו (ועד"ז יובן למעלה הגם כי בכל עת ובכל

וכמ"ש בת"א ד"ה בחדש השלישי: פי' יתרו טז, א. — הועתק בתוס' הגהות לקמן פרק ג. ונת' במ"א ההפרש בין מה רבו למה גדלו: תרי"א וארא נז, ב [נהבא להלן בפיסקא זו מיוסד על התרי"א שם]. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' תפז ואילך. אה"ת שה"ש (כרך ב) ע' תרלו ואילך. תרעו ואילך. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' קה.

כמשל המעשה שהוא כח היותר אחרון. . . כמ"ש מזה במ"א ע' בד"ה אוא"ס למעלה. . . ובהגהות לשם: מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' שע ואילך וע' שע ואילך. ובתוס' הגהות באה"ת ענינים ע' קיא ואילך וע' קמג. סה"מ תרכ"ז ע' תכד. תלז ואילך.

וכמ"ש מזה בלק"ת שה"ש בד"ה יונתי: דף טז, ד. וראה לעיל ד"ה עד שיפוח. וש"ג. ומ"מ גם עליהם נא' בורא קדושים: הבא להלן [עד סוף פרק ג'] מיוסד על ד"ה בחדש השלישי בתרי"א יתרו טז, א [הלשון כאו הוא קרוב ללשון התרי"א שם בשינויים ותוס' הגהות]. וראה לקמן ד"ה בחדש השלישי. וש"ג.

ועד"ז יובן למעלה הגם כי בכל עת ובכל רגע מחי' ומהוה: ראה אה"ת יתרו (כרך ו) ע' בתתקעו: אך

רגע מחי' ומהוה מאין ליש מ"מ מאחר שכדי לשבר את האוון נמשלה לבחי' מעשה ה"ה ענין שנראה כמו דבר נפרד כו', משאי"כ בקראו שמו נמשך גם עצמיות האדם שהשם עם היותו רק זיו והארה מ"מ ה"ה נוגע ג"כ לעצמיות הנפש, ועודנו מקושר בו, ולכן אדה"ר כשקרא שמות לכל הבהמה והחי' הי' זה חכ' נפלאה שהכיר בחי' חיות הדבר ההוא כמ"ש מזה במ"א בכ"ד, עד ואני מה שמי לך נאה כו' שאתה אדון כו' ובכחי' זו היא השגת הנבראים הגדולים שהם מלאכים ונשמות קודם התלבשותם בגוף, ומ"מ ה"ה רק בבחי' שמך לבד שהוא זיו והארה לבד. אבל הוא ית' בכבודו ובעצמו ה"ה רם ונשא כו' והוא הוא הסוכ"ע ומעלה ומטה שוים לפניו, וכמ"ש אני ה' לא שנית, שלא יש שום שינוי מן קודם שנבה"ע לאחר שנבה"ע, ומחמת התבוננות זו כו' תשתפך הנהי' אל חיק אביה ממש להיות נכספה וגם כלתה נפשי להיות בבחי' ביטול ממש אליו ית' לבדו וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא כו' שנת' במ"א דשמים וארץ הם ג"ע התחתון והעליון, ומחמת התבוננות זו לא יחפץ בשום דבר כלל.

וְלִמִּי הוּא הַמוֹנֵעַ וּמַעֲכָב חַפְץ וְרִצּוֹן זֶה, שְׁעִי מִתְמָה הַנְּבִיא בְּאִמְרוֹ אֲנִי ה' לֹא שְׁנִיתִי וּמ"מ אֲתֵם בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כְּלִיתֶם שֶׁהִגַּם שְׁמֵתְבוֹנְנִי כְּנִל מ"מ אֵינְכֶם בָּאִים לְבַחִי כְּלוֹת הַנֶּפֶשׁ כו', זֶהוּ ע"י הַיּוֹתֵם בְּנֵי יַעֲקֹב בַּחִי יוֹד עֵקֶב בְּבַחִי עֵקֶבּוֹת כו' שְׁעִי נֹא ג"כ עוֹן עֵקֶבִי יִסּוּבְנִי, וְכִתִּי כֶּשֶׁל בְּעוֹנֵי כַחִי כו', שְׁעִי הָעוֹן נִכְשֵׁל וְנַחֲלֵשׁ כַּח הַנֶּפֶשׁ, וְכִמ"ש כִּי אִם עוֹוֹנוֹתֵיכֶם הִיוּ מִבְּדִילִים בִּינֵיכֶם לְבֵין אֱלֹקֵיכֶם (וְזֶהוּ ג"כ עוֹן עֵקֶבִי יִסּוּבְנִי שִׁיל שֶׁהֵם מוֹנְעִים וּמַעֲכָבִים לְבֹא לְיַדֵּי הַתְּפַעְלוֹת מִבַּחִי אֵא"ס הַסּוֹכֵ"ע כו' שְׁדֵ"ע יִסּוּבְנִי כְּעִנְיָן מִלְּפַתּוֹ ח"ו שֶׁזֶהוּ הַיֶּפֶךְ לְגַמְרֵי הַבְּדִיל הַבְּדִלוֹת אֵין קֵץ מִבַּחִי סוֹכֵ"ע, וְזֶה יִכוֹל לִהְיוֹת גַּם מִבַּחִי עוֹן עֵקֶבִי עוֹוֹנוֹת שֶׁאֲדָם דֵּשׁ בְּעֵקֶבִי, שְׁנִדְמָה לוֹ שֶׁהֵם דְּבָרִים קִטְנִים כְּמוֹ דְּקֹדְקֵי סוֹפְרֵי, אֲמַנֵם בְּאֵמַת מִלְּבַד מֵהַשְׁמוּרִים ד"ס מִדֵּית כו' הִנֵּה עוֹיֵג הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן כו' וְכַעֲבוֹת הָעֵגְלָה שְׁעִי קִיבוֹץ מֵהֶרְבֵּה דְּבָרִים יָחַד נַעֲשֶׂה עַב כְּעֵבוֹת הָעֵגְלָה שֶׁהִיא הַנְּקִשְׁרָה מֵהֶרְבֵּה חֲבָלִים דְּקִים 'כו') וְלֹא דוֹקָא עוֹוֹנוֹת מִמֶּשׁ אֲלֵא גַם גְּשְׁמֵיֹת הַגּוֹף וְחוֹמְרֵיֹתוֹ וְנִה"ב שְׁמֵתְאוּהָ בְּתַאוּת הִיתֵר כו' הִנֵּה עִי"ז הוּא שְׁנַעֲשֶׂה מִסֶּךְ מִבְּדִיל שֶׁהוּא הוּא הַמִּיצֵר וְגָבוּל שְׁמַגְבִּיל וּמִלְּבִישׁ אֵת

להבין ענין מעשה ידיך איך שייך זה למעלה הלא בדבר הו' שמים נעשו, אך הענין הוא כמ"ש באגה"ק ד"ה ריעש דוד שם שיש בבחי' הדיבור ב' בחי', רוחניות האותיות וחומר האותיות, והנה בחי' עש' מקבל חיות מההכל שהוא חומר האותיות ולכן בחי' זו נק' מעשה ידיך שהם נעשים בחי' נפרד כמו כח המעשה.

אדה"ר כשקרא שמות . . הי' זה חכ' נפלאה . . כמ"ש מזה במ"א בכ"ד: לקרית בהר מא, ג. נשא כו, א. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' קלו ואילך. וש"נ.

מי לי בשמים . . שנת' במ"א דשמים וארץ הם ג"ע התחתון והעליון: ראה תר"א ט, א. י, ד. דרמ"צ קלה, סע"א (ובהנסמן בהמ"מ לשם בהוצאת תש"א).

כענין מלפפתו ח"ו: ע"פ סוטה ג, ב. וראה בארוכה בס' שערי תשובה ח"א ו, ב. מאמרי אדה"א מצ' במדבר ח"ה ע' איתרו (ובמקומות שנסמנו בתחילת המאמר שם). דברים ח"א ע' קיד (ובהמ"מ שם).

הנפש עד שמורידה ח"ו למשוך אחריה, ואין החבוש מתיר עצמו לצאת ממנה, ועז"נ ותרא את עני אבותינו במצרים, פי' אבותינו הוא הכח אשר יש לנו מאבותינו בירושה הוא כחי' חג"ת אהוי"ר כו', אברהם מדת האהבה כו' הרי הוא בבחי' עוני ודוחק ולחץ ואין עני אלא בדעת שאין לו דעת חזק להוליד אהוי"ר, וכ"ז הוא ע"י היותו במצרים הוא בחי' מיצר הגרון המונע ומעכב השגת השכל מלבוא לידי גילוי בלב שז"ע טמטום הלב שהלב אטום מלקבל דבר חכמת השגת מוחו בבחי' התבוננות דאני ה' לא שניתי כנ"ל.

ולזה ניתנה התו' שנק' עוז כמארז"ל אין עוז אלא תורה שנא' ה' עוז כו', שהיא הנותנת כח לנה"א להוציא ממסגר אסיר ושיוכל להתגבר על הנה"ב וחומריות גופו, וגם נק' תושי' שמתשת כח הנה"ב, וכמארז"ל אם פגע בך מנוול זה (פי' רש"י יצה"ר) משכהו לבהמ"ד וגם אם אכן הוא נימוח כו', וזה"ע ד' אמות של הלכה שהם במקום המשכן והמקדש ששם היו מקריבים הקרבנות ועכשיו ד' אמות של הלכה הם הנותני' כח ועוז שיוכל להיות העלאת הנפש כו'.

ד) וזהו אדם כי יקריב, כי אדם פי' אל"ף דבור מעשה פי' מחדומ"ע של התומ"צ, ונק' המחשבה אל"ף ע"ד אאלפך חכמה ובינה וגם ל' פלא ומכוסה שהמחשבה היא בחי' העלם לגבי הדבור כנודע מענין יוצר אור ובורא חשך כו' ומחדומ"ע הן ב"ע ושרשן משלשים כלים דז"א פנימי אמצעי תיכון היינו מחדומ"ע כו'. והכח ע"ז שיתלבש בחי' אוא"ס שהוא כי לא אדם בבחי' התומ"צ,

ועז"נ ותרא את עני אבותינו במצרים: בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק: גם אבותינו חג"ת דא"א בעבר הנהר, והמיצר הוא טמטום המוח.

וגם אם אכן הוא נימוח כו': בגוכ"ק נוסף כאן [הערה זו רשומה בפנים המאמר, ובצד הגליון נרשם ע"ז בגוכ"ק: להעתיק למטה באותיות קטנים]: וזהו ענין שלום בפמליא של מעלה ושלום בפמליא של מטה, נפש האלקית ונפש הבהמית, שלום התקשרות, וזהו בשלום ב' בחי' שלום או יחויק כו'. [וראה בכ"ז תראו יתרו שם סו, רע"ב].

וזה"ע ד' אמות של הלכה: בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק: וזהו ענין ד' אמות ד' אותיות דשם הוי' שהוא מ"ד במילוי אלמין שנותן כח להעלאת הנפשות.

המשכן והמקדש ששם היו מקריבים הקרבנות ועכשיו ד' אמות של הלכה הם הנותני' כח... להיות העלאת הנפש: בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק: ועפ"ז יובן שגם בביהמ"ק ה' ההקרבה ג"כ רק להעלות הנפש לתקן בחי' אדם שיחי' בבחי' אדם, וזה ה' בומן רוד שהי' או תיקון בחי' אדרי"ר במעלה יותר עליונה מכמו וישלחהו (כמ"ש ג' דמים קודם מהצד) [קא' על מ"ש לעיל בתחילת המאמר הערה ד"ה בזה הזמן. שנרשמה בגוכ"ק בצדי הגליון].

וזהו אדם כי יקריב: באמצע פרק ב' נרשם בגוכ"ק [ואח"כ נרשם ע"ז: אינו שייך לכאן כי אם לתחילת סעיף ד']: וזהו אדם כי יקריב פי' אדם שם מ"ה דתורה ומצות, ואין נקרא אדם אלא על בחי' התלבשות בב"ע, אבל עצמותו כי לא אדם, ומתלבש בבחי' אדם בנימטריא מ"ה כדי לברר בין נפש הבהמית, ובתורה הוא בחי' ועל תורתך שלמדתנו תורה הבריאה כמ"ש האריז"ל.

כנודע מענין יוצר אור ובורא חושך: ראה לקרית שה"ש מב, ד ואילך.

אדם דתומ"צ זהו מ"ש וידבר הוי' אליו שהוא ש' הוי' שלפני האצי' נדבר
ונמשך אליו למטה בחי' מ"ה ונחנו מ"ה, וזהו אני מדבר בצדקה פי' אני איס
ב"ה שלמעלה מבחי' אדם (כמ"ש בלק"ת בד"ה את שבתותי תשמורו ס"ה
ובהביאור ס"ה בענין ומקדשי תיראו אני הוי') ולהיות אני מדבר שיתלבש
בבחי' אדם שהוא מדבר זהו ע"י צדקה כו'.

ולכן ארו"ל ר"א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי שנא' אני בצדק אחזה פניך,
שכדי שיוכל להיות בתפלה בבחי' אדם כי יקריב לבוא לבחי' אחזה
פניך צריך צדקה קודם כמ"ש מזה בלק"ת בסוף ד"ה תחת אשר לא עבדת בפ'
תבא, להיות כי יש כמה קטרוגים על האדם ודנים אותו אם ראוי ליכנס להיכל
ממה"מ הקב"ה בתפלה (וי"ל דהיינו לבוא לבחי' היכל הוי' המה כו') וצדקה
תציל כו'. וכת"י וצדקה תרומם גוי שנת' בת"א פ' בראשית בד"ה השמים כסאי
בענין והארץ הדום רגלי פי' תרומם ממטה למעלה והגבהה והעלאה זו היא
בבחי' גוי שהם אותיות ג' ו' י' דהיינו העלאת המדות שנחלקים דרך כלל לג'
בחי' חסד דין רחמים (כי נה"י אינם אלא התפשטות חג"ת וענפיהם) והתעלותם
לבחי' יר"ד שהוא בחי' החכ' הוא ע"י הוא"ו שהוא הממשיך ומחבר, ועד"ו יובן
בעבודת נפש האדם שהר"ע העלאת המדות בשכלו, כי כשהם נפרדות מן
השכל הם נחשבים לדבר בפ"ע, ולכן יש לך אדם שמתעורר לבו בשעת
התפלה וכיוצא בה שאז הוא שעת גדלות המוחין ואח"כ חולפת ועוברת האהבה
ופונה לדרכו מהיפך להיפך באין מבין שהם שני הפכים, והיינו מפני שהמדות
נפרדים מהשכל, משא"כ כשמתכללים יחד הרי אז הוא עילוי המדות ביתר
שאת שנעשו בחי' מוחין, וזהו בכל נפשך בכל כחות הנפש כו', וכדי שיוכל
להיות עילוי זה הוא ע"י הצדקה שהיא תרומם בחי' גוי. (וי"ל שכשמרומם בחי'
המדות להתכלל עם המוחין אז לא יש מבחי' מדות שום יניקה כלל, כדכת"י
ימותו ולא בחכמה, ואז ממילא לא יהי' שום קטרוג על תפלתו, וזהו וצדקה
תציל שממילא היא מצלת מן הקטרוגי' שמתעוררים מן המקטרגים שנק' מות
שרוצים בבחי' שבה"כ ומאן דנפיל מדרגי' אקרי מית, מאחר שהיא תרומם גוי
כו'. וז"ע הצדקה שכל מעשה המצות נק' בשם צדקה כמ"ש וצדקה כו' לעשות
את כל המצוה, ובפרט היא מצות הצדקה בעצמה, ולכן ר"א יהיב פרוטה כו'
לבוא על ידו לבחי' פניך כו' הוא בחי' יאר ה' פניו אליך כו', והיינו כי כלליות
המצות הם בבחי' מל' מצות המלך, ושרשם הוא בכתר תר"ך עמודי אור וכן
היא מצות הצדקה בפרט ג"כ צדקה צדק ה', ושיעורה חומש בחי' והחמישית

כמ"ש בלק"ת בד"ה את שבתותי . . . ובהביאור: פ' בהר מג, סע"א. מד, ד.

בלק"ת בסוף ד"ה תחת אשר לא עבדת בפ' תבא: מג, ג. וראה בארוכה ד"ה כי תשא תשי"א.

בת"א פ' בראשית בד"ה השמים כסאי: דף א, ב. [והבא להלן עד סוף הפיסקא הוא לשון התו"א שם
בשינויים קלים ובתוס' הגהות].

לפרעה, ולכן כדי להיות אני מדבר שיומשך מבחי' אני בחי' אוא"ס ב"ה דכי לא אדם בבחי' אדם שנק' מדבר זהו ע"י הצדקה.

ה וזהו וידבר הוי' אליו אדם כי יקריב ל' עתיד קאי על זמן דעכשיו שאין בהמ"ק קיים, ומ"מ ע"י מחדומ"ע של התומ"צ נמשך גילוי שם מ"ה, וזהו כי יקריב מכם בירור ותיקון הנה"א שנק' ג"כ זרע בהמה, ועי"ז יהי' התפלה בחי' מזבח בירור דב"ן, והיינו מן הבהמה תקריבו כו'. ולכן כל הקרבנות רק על השגגות שהן מעשה בלי מחשבה וזהו מהתגברות נפש הבהמית, והעולה שהיא באה על הרהור הלב הוא מחשבה בלי מעשה (וע' מ"ש על הזהר קרח קע"ח גבי ולא אתבריא גופא דשדי כו' האור בלי כלי אין לו קיום כו'). אבל אדם בחי' מחדומ"ע, ולא עוד אלא כי האל"ף מורה ג"כ על בחי' פלא בחי' רביעית כמ"ש במ"א ע"פ רובע ישראל ובענין אף עשיתיו, וזהו אאלפך חכ' ובינה היינו ע"י ב' מזלות ונוצר ונקה, ולכן עי"ז יוכל להיות בירור ותיקון השגגות כו', כי הנה המברר צ"ל גבוה ונעלה מן המתברר לכן דוקא אדם כי יקריב כו' אתם קרוים אדם שהאל"ף מורה על גילוי בחי' רצון העליון שלמעלה מחדומ"ע לכן יוכל לברר ולתקן חטא השוגג אף הנמשך ממחשבה כגון העולה הבאה על הרהור הלב כו' והתטאת הבא על מעשה כו', ולכן שם אדם אדמה לעליון, וגם אדם ל' מן האדמה, כי דוקא ע"י התלבשות הנשמה בגוף אשר הוא מן האדמה יזכה לבחי' אדמה לעליון פי' בחי' רביעית שהוא כתר בכלל כו' שנק' עליון כו', וזהו קרבן להוי' קירוב אותיות שם הוי' ויש בו ד' אותיות המורה על ד' בחי' משא"כ בכלים רק ג' בחי' רת"ס מחדומ"ע, וז"ע הירידה צורך עלי' להיות יקריב מכם ע"י אדם מחדומ"ע דתומ"צ עד שיתעלה להיות ג"כ בבחי' אדם, כי שורש הנשמה שעלה במחשבה הוא בחי' לבושי' כנודע ממאמר לבושי' תקינת לון דמנייהו כו', אבל ע"י אדם מחדומ"ע דתומ"צ

כדי להיות אני מדבר שיומשך מבחי' אני בחי' אוא"ס ב"ה . . בבחי' אדם שנק' מדבר: בגוכי"ק נוסף כאן (נרשם ע"ז שאין צריך להעתיק): וזהו כמו שמפרשים אני על בחי' מל', ע' בביאור אדם כי יקריב בספר יונתי (כ"י אאזמ"ר תקס"ו) [הוא גוכי"ק אדהאמ"צ ממאמרי תקס"ו-ס"ז. ונדפס בס' מאמרי אדה"ו תקס"ו ע' צב] שפארש אני על בחי' מל', ומ"מ אינו סותר לפי' אני מדבר ששם הוא להיות מבחי' אני בחי' מדבר בבי"ע כענין מלך יחיד, ולמ"ש בספר ת"ר בדי"ה הנ"ל [גוכי"ק הצי"צ מס' 1136, ונדפס באוה"ת ויקרא ע' תשכט] ובתגות לטי' יונתי [הגהות הצי"צ בס' מאמרי אדה"ו שם ע' צה] אני הוא אין שיהי' בבחי' מדבר באצ"י, ש"ל שעי' מלך יחיד עי"ז נמשך מבחי' אין במדבר דאצ"י.

בצידי הגליון נרשם בגוכי"ק: המכוון כאן שאדם נק' ע"ש ההתלבשות בבי"ע, ואני א"ס דכי לא אדם הוא.

וע' מ"ש על הזהר קרח קע"ח גבי ולא אתבריא גופא דשדי: ביאורי הזהר צה, א. והנחה אחרת בס' מאמרי אדה"ו על מארז"ל ע' רעה ואילך. ובתוס' הגהות באוה"ת קרח (כרך ו) ע' איתתסג ואילך. ד"ה ועבד הלוי תשד"מ.

כמ"ש במ"א ע"פ רובע ישראל ובענין אף עשיתיו: לקרית בלק סז, א ואילך. סח, ג ואילך.

ולכן שם אדם אדמה לעליון: בדי"ה אדם כי יקריב באוה"ת שם נוסף: וגם אדם ל' שלימות זכר ונקבה.

בבחי' אף עשיתיו מרבה בחי' רביעית כמ"ש בלק"ת פ' בלק בדי"ה מי מנה ס"ב, והיינו לאשתאבא בגופא דמלכא כו'.

וכל זה בקרבנות שממשיך מ"ד מז"א בחי' אדם כמ"ש באגה"ק ססי' כ"ח, אך לכפר על הזדונות אין שייך קרבן, כי צריך להמשיך מבחי' כי לא אדם הוא ממש ולא מבחי' ז"א אדמה לעליון כ"א מבחי' עתיק מל' דא"ס כו' שהקרבן

כמ"ש בלק"ת פ' בלק בדי"ה מי מנה: דף סז, ד.

אך לכפר על הזדונות אין שייך קרבן: ראה גם לעיל ד"ה שלש רגלים וד"ה וידבר גו' זאת חוקת. בא' מהעסקות המאמר בכרך תרלי"ג נוסף [וכי"ה בדי"ה זה באוה"ת ויקרא שם]: הנה ארבעה מביאים על הזדון כשגגה בפ"ב דכריתות מ"א ב', התם רק על הדבור וכו'. [והובאה שורה זו בהערות כ"ק אדמ"ר שליט"א בהוספות לסי' דרך מצותיך מצות עגלה ערופה משה"מ תרלי"ג כאן]. בשולי הגליון נרשם בגוכ"ק: שוגג מעשה בלא מחשבה, זהו ת"י האלשיך שמדמה זה לגוף ונפש, אבל מויר שזהו חטא בנפש וגוף על זה לא יש קרבן.

5) ארבעה מביאים על הזדון כשגגה. . התם רק על הדבור: וראה באופן אחר לעיל בדי"ה שלש רגלים שם (בשוה"ג) וז"ל: הגם שיש חטאת ואשם גזילות שהם על המזיד, אך עיין בגמ' וברמב"ם הל' תשובה שהקרבן אינו מכפר כ"א עם התשובה דוקא, וע"י התשובה נעשה מהמזיד שוגג ואז הקרבן מכפר עליו. ע"כ. ובשיחת ש"פ לך תשמ"ה (התוועדות תשמ"ה ח"א ע' 73-572) מביא ב' הביאורים (מהמאמר כאן ומד"ה שלש רגלים), ומקשה על מ"ש כאן, התם רק על הדיבור דלכאורה באגה"ק סכ"ח מבואר דהטעם שהקרבנות אינו מכפרים אלא על השגגות הוא משום שהשגגות הן מהתגברות נה"ב שמקליפת נוגה. משאי"כ הזדונות שהן מג' קליפות הטמאות שלמטה מנוגה אין להם כפרה ע"י קרבן, אי"כ לפי"ז צריך ביאור איך יתכפר חטא שבדיבור ע"י הקרבן, הרי גם דיבור זה הוא מג' קליפת הטמאות. ומבאר ש"ל ש"ש כ"ק אדמ"ר מהר"ש כאן, התם רק על הדיבור הוא בהוספה על מ"ש (לעיל בדי"ה שלש רגלים) ש, ע"י התשובה נעשה מהמזיד שוגג, דהכוונה בזה ש"ע"י התשובה נהפך ממזיד שהוא מג' קליפות הטמאות לשוגג שהוא מקליפת נוגה, דדבר זה הוא אפילו בחטא שבמעשה, וע"י מוסיף דכפרט שהמזדור כאן הוא בנוגע לחטא שאינו אלא בדיבור הרי בודאי ש"ע"י התשובה נהפך ממזיד לשוגג.

אך מוסיף שם דצ"ע מ"ש, התם רק על הדיבור דהרי בהד' מחוסרי כפרה שבמס' כריתות שם, הבא על השפחה ונויר שנטמא ושבועת העדות ושבועת הפקדון, הנה רק ג' מהם הם חטא שבדיבור, משאי"כ שפחה חרופה הו"ע של מעשה. וגם מ"ש ש, ע"י התשובה נעשה מהמזיד שוגג צריך ביאור לפי"ז מדוע לא יתכפרו כל הזדונות ע"י הקרבן, דכיון שכל קרבן אינו מכפר כ"א עם התשובה דוקא דצריך להיות שב מדיעתו, וע"י התשובה כבר נהפך ממזיד לשוגג, אי"כ מדוע לא יוכלו כל הזדונות להתכפר ע"י הקרבן. וצ"ע. ע"כ תוכן מהשיחה שם השייך לכאן.

וראה עוד בארי"א בטה"מ תרע"ח ע' ר"א: ארבעה שמביאין על הזדון כשגגה בפ"ב דכריתות, וי"ל שזהו זדון שאין בו כרת, אבל זדון שיש בו כרת רח"ל החטאת הוא רק על השוגג בזה דדבר שזדונו כרת מביא על שגגתו חטאת.

וראה גם ס' תורת העולה להרמ"א ח"ב פ"ג, וז"ל: אמנם בקרבן שבועת העדות ושבועת הפקדון הן באין על הזדון כשוגג מפני שעיקר החטא הוא בין אדם לחבירו ואין זדונו ניכר לחבירו לכן זדונו נחשב כשוגג, וטעם אשם נזיר ואשם מצורע אשר באין על מזיד כשוגג אינו בדרך שאר קרבנות כי קרבנם אינם מצד חטא שעשו, ואשם גזילות הבא על מזיד כשוגג ג"כ הוא מטעם קרבן שבועת העדות ופקדון, וכן אשם שפחה חרופה הבא ג"כ על מזיד כשוגג אינו מכלל כוונת שאר הקרבנות רק שהוא עומד במקום מלקות שהיא חייבת ולכן לא ימנע מלהקריבו מזיד כשוגג. עכ"ל.

להוי, אבל בתשובה על הזדונות צ"ל לפני הוי' תטהרו למעלה מבחי' שם הוי', והוא כמ"ש או מכל אשר ישבע עליו לשקר ישלם כו' וחמישיתו כו' היינו שמשביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע, וכשהרשיע צ"ל וחמישיתו יוסף עליו כו' בחי' ממעמקים קראתיך הוי' עומק אחר עומק כו' כי כמה בחי' יש ברצון עליו, רצון, רעוא דכל רעיון כו', ויש בחי' אה"ר דצדיקים כו' ויש בחי' תשובה בבחי' וגעה בככי' דר' אליעזר בן דורדייא, כעין בחי' עתיק שנעתק מכל וכל ומואס בחייו, או"י ואו"ח, ועי"ז ממשיך מבחי' עתיק בחי' תחתונה שבמאציל כו', אנכי אנכי מוחה פשעך, שלמעלה מבחי' ש' הוי', וי"ל שזהו גם למעלה מבחי' אנכי שהוא מקור לשם הוי' דחכמה, וכמ"ש בלקית בד"ה שובה הא' תוך ס"ד בענין ההפרש בין הר תבור להר סיני שכתבור נא' ב"פ אנכי כמו שפי' רש"י בשופטים רס"י ה', וע' בפ' נצב"י בד"ה כי המצוה ס"ב אנכי אנכי הוא מוחה ב"פ אנכי כנגד ב' מעמקי הלב. והיינו כי י"ל הבחי' רביעי' זהו רצון העליון המתלבש בחכ' וזהו בחי' אדם אאלפך חכמה כו' בחי' כתר המתלבש בחכמה אבל החמישית זהו רצה"ע שלמעלה מהחכמה כנו' בלקית ד"ה תקעו וכו' הראשון פ"ב, או כי הכתר יש בו ב' בחי' היינו בחי' שרש הנאצלים ובחי' תחתונה שבמאציל, והנה בחי' שרש הנאצלים נק' רובע ישראל כי הג' בחי' חב"ד חג"ת נהי"ם הם ב"ע שבאצ"י והרביעית אצ"י שבאצ"י והיינו א"א אבל בחי' תחתונה שבמאציל שלמעלה ממהות אצ"י הוא למעלה גם מבחי' רביעית, וזהו והחמישית לפרעה כו' להמשיך בחי' זו ג"כ בבחי' גילוי דאתפריעו כל נהורין כו'. גם י"ל פי' עתיק יומין ע"ד המתנשא מימות עולם, כי מהמצות נעשו לבושין, ונק' יומין, אכן תשובה הוא למעלה מבחי' יומין הנ"ל ונק' עתיק יומין,

וכמ"ש בלקית בד"ה שובה הא': דרושים לשבת שובה סה, ד.

וע' בפ' נצבים בד"ה כי המצוה: דף מה, ד.

בלקית ד"ה תקעו וכו' הראשון: דף נד, סע"א ואילך.

שרש הנאצלים נק' רובע ישראל כי הג' בחי' . . . הם ב"ע שבאצ"י והרביעית אצ"י שבאצ"י: בא' מהעסקות המאמר בכרך תרל"ג נוסף הגהיה (והוא מאוה"ת ויקרא ס"ע תשל שם): בענין שאמרנו בפ' רובע שהכתר הנק' א"א נק' אצ"י שבאצ"י, וחב"ד חג"ת נהי"ם הם ב"ע שבאצ"י, ע' בסידור מוהרי"ק (=מוה"ר ר' יעקב קאפיל) בהקדמה שהקשה ע"ז ותירץ, וגם לשיטתו איש דכתר נק' אצ"י שבאצ"י אלא שבכלל זה ג"כ חכמה עילאה כו', משאי"כ ע"ק הוא למעלה גם מאצ"י שבאצ"י ע"ש. אמנם כמ"א נת' דיש הפרש בין כלים לאורות דבכלים ליכא רק ג' בחי' רת"ס והן ב"ע דאצ"י ובאורות יש ד' בחי', ואיכ' י"ל מה שחורב נק' בריאה דאצ"י זהו מצד הכלי, ומה דחכ' נק' אצ"י זהו בבחי' אורות כו', וא"ש מ"ש והחכמה מאין תמצא יש מאין היינו כלי החכמה.

בחי' תחתונה שבמאציל . . . הוא למעלה גם מבחי' רביעית: בשולי הגליון נרשם בגוכייק: כמדומה לי שכתב הרמ"ז באיזהו מקום שמחכמה סתימאה ואילך נחשב אצ"י, וגלגלתא דאדיך למעלה מאצ"י סוף עולם הא"ס, וצריך לעיין בהגהות לתקעו הנ"ל [ראה אוה"ת ר"ה ע' אשעד וע' אישפא], ולפי' יתורץ מה שצדקה היא והחמישית, גלגלתא דא"א, תרי"ג ארחין דגלגלתא.

גם י"ל פי': בהעסקה אחת בכרך תרל"ג שם נוסף (והוא מאוה"ת ויקרא שם): או י"ל כענין ההפרש בין שמע לוה"י אם שמע דבוה"א"ש שלא נזכר מאדך נק' אין עושין רצונו של מקום, אבל שמע נק' עושין רצונו של מקום [וראה לעיל סוף פ"א הערה ד"ה כשיהי'].

כי הנה צדיקי יש לכל א' ש"י עולמות מחצית מתר"ך כו' בחי' שרש הנאצלים אבל תשובה בחי' עתיק יומין כללות הכתר.

ואי' והנה בכל ר"ה מאיר הארה מבחי' זו, ולכן ע"י התשובה מעומקא דלבא וע"י הצעקה פנימית דקול שופר ממשיכי' מבחי' רצון העליון שלמעלה מבחי' הרצון שמתלבש בתומ"צ כמ"ש בד"ה תקעו הנ"ל, ומ"מ הנה זהו רק הארה מבחי' רצון העליון, וכ"ש לפי מה שמפרש בד"ה תקעו הנ"ל הנה זהו מבחי' גלגלתא.

אמנם בגמר הבירורים כשיהי' וגבה מאד אז יהי' שלימות המעשה, שזהו שאומרי' ושם כו' כמצות רצונך, כי גם בבהמק"ד כשהקריבו פרים אלים וכבשים ג"כ לא הי' שלימות המעשה עדיין מפני כי לא נתקן עדיין בחי' אדם להיות כמו אדה"ר לפני חטא עה"ד, והגם כי אז קיימא סיהרא באשלמותא מ"מ לא נתקיימה בידם מפני כי דוד הוא הד' שבאמצע שם אדם עדיין, ולא הגיעו עדיין לבחי' מ"מ שהוא בירור המעשה בשלימות, עד כי בגמר הבירורים שיתקן בחי' אדם בשלימות היינו חטא אדה"ר להיות בבחי' אדם בשלימות היינו כמו אדה"ר קודם החטא, ועוד יותר שהרי אדה"ר הי' רק בחי' חיה כנודע, ולעיל יהי' גילוי בחי' יחידה (ומ"מ הם קרובים זל"ז שהרי שניהם הם מקיפים שבנפש, ובזהר כוללם בבחי' אחת בשם נשמתא לנשמתא, ע' בפי' בהעלותך), וז"ע וגבה מאד, מאד הוא אותיות אדם, אבל אינו אדם ממש כ"א בחי' כי לא אדם הוא, והיינו בחי' עליון, מה שאדם זה דו"א הוא רק אדמה לבד לעליון זה כו', אז יהי' שלימות המעשה כו' כמצות רצונך כמו קיום המצות שהי' אם לא הי' חטא עה"ד.

ומ"מ הנה זהו רק הארה מבחי' רצון העליון . . מבחי' גלגלתא: בגוכי"ק נוסף כאן הגהיה: וי"ל גם מה שבה מלוכס חסד דעתיק יומין הוא ג"כ בכלל זה, וצ"ע דהא נח"ל ס"א (ראה בהמובא שם בההערה ד"ה: ואוי יהי' הזמן), שהגילוי לעיל זהו מחסד הנם שי"ל שזהו בחי' חסד דעתי' שמלוכס במורס, וי"ל שעכשיו עיקר המצות הם מצות המלך ושרשם בתר"ג ארחין, ולעת"ל כשיהי' וגבה מאד אותיות אדם שלימות האדם יהיו המצות כמצות רצונך חסד דעתי' חסד חנם עד חחיית המתים שיהי' מטל תחי' הוא בחי' גיר דעתי' (ואח"כ נרשם ע"ז: אצ"א [=אין צריך להעתיק אותו] כי זה שייך לפי ההגהיה שבס"א שגרשם שם שאצ"א). אמנם בגמר הבירורים . . אז יהי' שלימות המעשה: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: מצות רצונך כמו אדה"ר קודם החטא, זהו לא נתקיים עדיין גם בביהמ"ק. חטאת ואשם על חטא בשונג, עולה על הרהור הלב. וזהו שלא נתקיימה בידם שלא הי' בשלימות לגמרי כ"א באמצע שערדיין צריכין חיקון לבוא לבחי' אדם בשלימות.

אז יהי' שלימות המעשה . . כי גם בבהמק"ד . . לא הי' שלימות המעשה: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: כערך בהמ"ק לגבי קודם שהיו ג"כ מעלים ע"י העבודה, כן ויותר מכן ערך עכשיו לגבי לעת"ל. ובזהר כוללם בבחי' אחת בשם נשמתא לנשמתא ע' בפי' בהעלותך: בדף קנב, א: אית לכושא וגוסא ונשמתא לנשמתא. ובקונטרס לימוד החסידות מציין כ"ק אדמ"ר שליט"א גם לזהר ח"א עט, ב: אברהם דא נשמתא לנשמתא כו' נשמה דא היא שרה כו' רוח קדישא דא יצחק נפש קדישא דא רבקה. וראה גם ז"ח רות צב, א: קב"ה ברא בר נש בעלמא ויהיב ביה שמה יהויה היא נפש ואי' רות היא נקראת נשמתא וי"ד נשמתא לנשמתא (וראה גם לקמן ח"ב רד"ה נשא את ראש).

ובזה יוסר קושיית האלשיך ושאר מחברים, האדם יחטא ושחיתת הבהמה יכפר עליו, אך הענין דכל זה הוא בחי' בירורים, ובזמן שבהמק"ד קיים היו מקריבי' קרבנות על השוגג, שכי' הוא ז"ל בשם בה"ע כדי שעי"ו יבוא האדם לתשובה, והוא עצמו חילק בין חטא הנפש לגוף ורק על אחת מהם מהני הקרבן, ולפי מה שנת' הנה העיקר הוא בענין קשוט עצמך תחלה והו"ע העלאת נפה"ב שבאדם, ואז הי' יכול להעלות גם הקרבן שיוכלל בכחי' ארי' דאכיל קרבנין בבית ראשון כנודע, וע"י העלאת הקרבן להיותו מבחי' התהו שקדם לתיקון עי"ו נמשך ריח נחוח להוי', ועי"ו מתכפר לו על נפשו הבהמית נפש תחת נפש, כמ"ש בלק"ת בד"ה שובה השני בד"ה ונשלמה פרים (ומ"מ זהו רק על השוגג, וכמ"ש באגה"ק ססי' ד"ח הנ"ל, בירור קי"נ לבד, ועל המזיד צ"ל תשובה מעומקא דליבא שז"ע שנת' בילקוט שאלו להקב"ה אמר יעשה תשובה ויתכפר לו, ועכשיו תפלה כנגד תמידין (שהיו עולות) תקנו הו"ע הקרבת נה"ב, וצ"ל קשוט עצמך תחלה העלאת נה"א.

וזהו אדם כי יקריב, אדם קאי על מחדו"מ דתורה ומצות, כי יקריב לנה"א, ולכן נא' לי' יחיד שקאי על אדם דתומ"צ, ולכן אמר ג"כ מכם אחר תיבת כי יקריב, ולא אמר מכם כי יקריב, כי ההקרבה היא ע"י האדם מחדו"מ דתומ"צ, ואח"כ תקריבו את קרבנכם הוא העלאת נה"ב לי' רבים ע"ש כי רבים הם המקריבים (וגם י"ל דנה"ב הוא לי' רבים ע"ד ההפרש שנת' במ"א בין נפש לנפשות, וצ"ע).

מן הבהמה ומן הבקר כו' יתפרש על הנה"א וגם על נה"ב, כי בנשמות דבי"ע גם הנה"א הוא בחי' זרע בהמה כמ"ש בת"א בד"ה ואלה המשפטים ובכ"ד, ומ"מ אין כ"ז עדיין שלימות המעשה שהרי אומרים ושם כו' כמצות רצונך שהקרבת הבהמה עצמה הוא יותר נעלה, שכאשר יתגלה בחי' כבוד ה' לעיני

קושיית האלשיך . . שכי' הוא ז"ל בשם בה"ע: האלשיך ר"פ ויקרא בשם בעל העקידה [עקידת יצחק להרי"ב בן עראמה].

בלק"ת בד"ה שובה השני בד"ה ונשלמה פרים: דף סו, סע"ד.

והוא אדם כי יקריב: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: יקריב ותקריבו, נפש האלקית ונפש הבהמית, ואחר שהקריב נה"א שהוא יחיד ע"ד ע' נפש ריעקב, תקריבו את קרבנכם מן הבהמה דאדם הוא הנה"ב שעליו שייד לומר לשון רבים להיותו מתאוה דברים רבים נפרדים שע"ו שייד לשון ריבוי, משאי"כ בנה"א לשון יחיד כענין ויחן, אחת היא יונתי שמקבלת מאחד כו'.

ההפרש שנת' במ"א בין נפש לנפשות: ראה ויקר' פ"ד, ו. רשי' ויגש מו, כו. הובא ונתבאר לקמן ח"ב ד"ה ולקחתם לכם (בשם הה"מ ממעזריטש). סידור עם דא"ח רטב, ב. הוספות לתרי"א מג"א ק"ו, ג. מאמרי אדה"ו תקס"ח ח"א ע' צד, ח"ב ע' תרצד. אוה"ת לך לך פז, רע"א. יתרו ע' תשלב. במדבר ע' יט. וע' כא. בהעלותך ע' שצח. מגילת אסתר (הוצאת תשי"ג) ע' רלח. וע' רנט. סה"מ תרנ"ט ע' נח. ועוד. בת"א בד"ה ואלה המשפטים: דף עד, ג ואילך. וראה סה"מ מלוקט ח"א ע' לו ובהנסמן שם.

ספר תר"ג – חלק א

קצו

כל וראו כל בשר, וישכיל עבדי עד שיהי בבחי' מאד, אז יהי שלימות המעשה כמצות רצונך כו'.

בס"ד.
(שבת הגדול רל"ג)

כמה מעלות טובות למקום עלינו, הנה קחשיב כאן ט"ו מעלות טובות כנגד ט"ו שיר המעלות שבתהלים, וי"ל למה ט"ו דוקא, הענין הוא דהנה כתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, ולכאורה אינו מוכן למה נאמר כ"פ בן פורת כו'. הנה כתיב ויוסף הורד מצרימה, והנה ענין עבדים היינו לפרעה

כמה מעלות טובות: מיוסד על ד"ה בן פורת יוסף לאדה"ז בהוספות לתור"א קה, א ואילך. ונוסח שני [הנחת הרי"ם בן אדה"ז] בס' מאמרי אדה"ז תקטיג היא ע' צה ואילך. [מאמר אדה"ז הוא כיאור לדי"ה ואני נתתי בתור"א שם קב, א ואילך. ובס' מאמרי אדה"ז שם ע' עז ואילך]. קיצורים והגהות מהצ"צ נדפסו בס' מאמרי אדה"ז שם ע' שפה ואילך. ובאה"ת יוחי (כרך ה) תתרי"ב, ב ואילך. שם (כרך ו) תת"פ, סעי"ב ואילך [ושם מתחיל: ויוסף הורד].

המאמר נמצא ג"כ בכתי" 1077 קכא, א [הכולל הנחות ממאמרי אדה"ז] ובכתי" 739 שכ, א, וכאן הוא בתוס' הגהות. וכן נמצא ג"כ בס' תרמ"ב. המאמר הובא ג"כ ונת' בדי"ה זה מכ"ק אדמו"ר שליט"א דליל ב' דחז"פ תש"י.

ראה עוד אודות מאמר זה להלן בהוספות בסוף חי"ב (מס' השוחות תרצ"ז ע' 266 ומלקוטי שיחות חי"ג ע' 1016).

קחשיב כאן ט"ו מעלות טובות: עדי"ו הוא גם להלן בסיום המאמר: וזהו ג"כ ענין ט"ו פעמים דיינו. וכ"ה בתור"א יחי שם בשם כוונות דפסח [בפע"ח ובמשנת חסידים] על כמה מעלות טובות למקום עלינו כו' שהן ט"ו מעלות דט"ו יסודות. ועדי"ו בלקרית תצא מא, ב. ובסה"מ תקטי"ד ע' קא [וע"ש בהמ"מ]. סידור עם דא"ח ג, א. ובהגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים מכ"ק אדמו"ר שליט"א ע' כח מביא מהמשנת חסידים: וחמשה עשר דיינו כו' [ועדי"ו מסידור הרש"ר]. וכתב ע"ז: והנה לפי נוסחא שלנו אינם אלא י"ד, וי"ל (בדוחק) שהכוונה על המעלות – שבהם דיינו. שוב מצאתי אשר בשבלי הלקט הגירסא היא: אלו הכניסנו לא"י ולא בנה לנו את בית המקדש (היינו שילה ונוב וגבעון) דיינו, אלו בנה לנו את ביהמ"ק ולא בנה לנו את בית הבחירה (ביהמ"ק שבירושלים) דיינו. וכ"ה גם בדפוס ראשון של ההגדה לפסח מתוך מחזור שונצינו, הרמ"ז. וא"כ לפי נוסח זה הם ט"ו דיינו. ובשים לב אשר בעהמ"ס משנת חסידים חי באיטליא – מקום בעהמ"ס שבלי הלקט ודפוס שונצינו – קרוב לודא אשר גם הוא אחז בנוסחא שלהם ולכן כותב אשר ט"ו דיינו הם. אבל בסידור הרש"ר צ"ע. ע"כ. ובלקוטי ח"ב ע' 196 נדפס מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א בענין זה: „טובה" (דיינו) הט"ו הוא, ובנה לנו את בית הבחירה, ואדרבא הוא העיקר, לכפר על כל עונותינו. והגירסא שהזכרתי [מס' שבלי הלקט] הוא לחידודא כפשוטו.

הענין הוא דהנה כתיב בן פורת יוסף . . . ויוסף הורד מצרימה: בדי"ה זה תשח"י מוסיף כאן: דכללות ענין הט"ו מעלות הוא ענין יציאת מצרים דהכתב על יציאת מצרים הי' ע"י יוסף דע"י שהי' ויוסף הורד מצרימה הנה ע"י נתן הכה שיהי' יציאת מצרים.

במצרים מבואר בפע"ח ובמ"ח שמצרים הוא בחי' מצר ים ולזה עבדים היינו לפרעה במצרים כו'.

ולהבין פ"י מצרים שהוא מצר ים, הענין הוא דהנה ארז"ל כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין ובאין כו', והיינו שמבחי' ארך אפים נמשך שמאריך אף, הגם שמכעיסין ובאין אעפ"כ מאריך אף כו', והנה רז"ל למדו זה ממה שכתב ארך אפים, ארך אף מיבעי' לי' אלא שמאריך אף לצדיקים ומאריך אף לרשעים. דאם הי' כתי' ארך אף היינו אומרים שמאריך אף לצדיקים לבד, אבל כיון שכתב ארך אפים מזה למדו שמאריך אף גם לרשעים, והיינו ממה שניתוסף שני אותיות ים לארך אף מזה נמשך שמאריך אף גם לרשעים, וזהו ענין מצר ים שמאותיות ים דהיינו שתי אותיות שבארך אפים ע"ז נמשך גלות מצרים, לפי שמשם נמשך שיהי' מאריך אף לרשעים כו'.

ולהבין כ"ז יש להקדים ענין מ"ש מי כה' אלקינו בכל קראנו אליו, ואיתא בספרי אליו ולא למדותיו. ולכאורה אינו מובן שהרי איתא בספרים שהשמות הם בעשר ספירות כמו שם אל בחדש ושם אלקים בגבורה ושם הוי' בת"ת והרי הקריאה היא לשמות כו' וכמ"ש במשה אנא אל נא רפא נא לה, וכן אנו אומרים אנא ה' הושיעה נא, נמצא שהקריאה היא להשמות והשמות הם במדות, ואיך נאמר אליו ולא למדותיו. אך הענין הוא דהנה באמת אוא"ס הוא לאו מכל אינון מדות איהו כלל וכולא הוא רק לאחזאה איך מתנהג עלמא אבל לאו דאית לך צדק ידיעא כו', דהנה בחי' מדות הם בבחי' גדר מהות כמו למשל מדת החסד למטה שהוא בבחי' מהות והגם שאין ערוך כלל מדת החסד שלמטה למדת החסד שלמעלה שהרי נאמר מכלכל חיים בחסד, שלמעלה מדת החסד עצמו הוא מחי', אך אעפ"כ הוא בבחי' מהות, וכן אפי' מדת החכ' היא ג"כ בבחי' מהות, אבל אוא"ס הוא בבחי' בלי מה בלי מהות ולית מח' תפיסא ב"י כלל והוא למעלה מגדר מדות כו', אלא שנתלבש במדת החסד שיהי' אור וחיות במדת החסד ושאר מדות העליונות ומשפיע בהן ועל ידן בעולמות חיות שהוא בבחי' גבול ומדה, שאלו לא נתלבש במדה הנ"ל לא הי' כלל ההשפעה וחיות בבחי' גבול ותכלית כ"א בלי גבול וגם לא הי' החיות כלל ע"ד שהוא עתה עוה"ז הגשמי ושמים וארץ גשמי' וכמו שלע"ל שיהי' גילוי עליון

ולהבין פ"י מצרים: בהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה אוה"ת ויחי שם תתריב, ב.

ארז"ל כמה ארך אפים לפניו: בכ"ז ראה תו"א בשלח סא, א ואילך.

ולהבין כ"ז יש להקדים . . אליו ולא למדותיו: בהבא להלן [עד סוף פ"ג] ראה בארוכה ד"ה איתא בספרי

כו' בסידור עם דא"ח פה, ב ואילך. לקרית הוספות לס' ויקרא נא, ג ואילך [ושם: ארז"ל ע"פ בכל קראינו

אליו, אליו ולא למדותיו כהובא בפרדס בטופן]. אמרי בינה פתח השער פט"ז ואילך. דרמ"צ קטו, א ואילך

[וראה בהנמקן שם בהמ"מ שכהוצאת תנש"א].

יותר לא יהיו השמים וארץ מסתירים כלל כמ"ש כי כאשר השמים החדשים כו', וזהו משארז"ל ברבות בעשרה לבושים נתלבש הקב"ה בחכ' ובתבונה ובדעת כו', והיינו לפי שהמדות הם בבחי' לבוש שמתלבש בהם אוא"ס כי מדה הוא ל' לבוש וכמ"ש מדו בד קדש ילבש.

ב) והנה אוא"ס שהוא נשמה לבחי' חסד דרועא ימינא, לבחי' אוא"ס זה אנו קוראין השם אל או אלקה ולא להחסד עצמו ח"ו שאינו רק כלי לאור בחי' נשמה זו, ועד"ז ענין שם אלקים בגבורה אין ר"ל השם על המדה עצמה אלא על אור א"ס המלביש, נמצא כל השמות אף ששם זה בחסד ושם זה בגבורה עכ"ז כיון שהכוונה והענין של השם הוא לאור א"ס שהוא נשמה לחו"ג א"כ כולם ר"ל על בורא עולם ממש כפשוטו כשאנו אומרים שם אל וכדומה הכוונה על הבורא עולם שהוא אחד יחיד, אף ששם זה בחסד וזה בגבורה וכמו עד"מ כשנותן המלך מתנה לזולתו ונותן מתנה מרובה בידו הימנית ולפעמים נותן ע"י שמאלו אף שידו השמאלית אינה הימנית מ"מ בשניהם הנותן הוא המלך עצמו כי אין הידים עצמן הנותנין כ"א חיותו המלוכש בהן ובכל גוף המלך והרי הכל אור וחיות אחד, רק שאנו מבקשים לאא"ס המלוכש בבחי' מדות, לפי שאא"ס מצד עצמו הוא פשוט בתכלית הפשיטות והוא למעלה מגדר גבול ומדה ולכן כשאנו מבקשים איזה בקשה שצריכ' המשכה זו בבחי' גבול לזה אנו מבקשים לבחי' אוא"ס המתלבש בבחי' מדות, כמו אנא אל נא רפא נא לה שכדי שיומשך בחי' רפואה גשמי' למטה זהו ע"י שנמשך אוא"ס ע"י מדת החסד כו' בחי' שם אל שהוא בחי' אוא"ס המלוכש במדות כו'.

וע"פ הקבלה ענין השמות הם בחי' האורות, ומדות הם בחי' הכלים, ופי' בכל קראנו אליו ולא למדותיו היינו לבחי' האור המלוכש'י' בהכלים, והגם שהכלים הם ג"כ אלקות כי איהו וחיהויה חד איהו וגרמוהי חד, אך אעפ"כ שרש האור הוא למעלה מהכלים והוא באופן אחר מהכלים, כי הכלים הוא הכח שיש באוא"ס בבחי' גבול וכמ"ש בעה"ק ש"א פ"ח שא"ת שאוא"ס הוא כח הבבע"ג ואין לו כח בגבול הרי אתה מחסר שלימותו, והגבול הנמצא ממנו תחלה הם הספירות, והיינו בחי' כלי הספירות והאור הוא בחי' אוא"ס שהוא למעלה מבחי' גבול כו'.

והנה כדי שיומשך אוא"ס שהוא בחי' לאו מכל אינון מדות בבחי' מדות הוצרך להיות בחי' ממוצע והיינו שהממוצע כלול מב' הבחי' דהיינו מבחי' אוא"ס שלאו מכל אינון מדות ומבחי' מדות, ולפי שהוא כלול מב' הבחי' יכול לחבר את בחי' אוא"ס בבחי' מדות כו'.

א) והנה בחי' ממוצע זה הוא בחי' מדת ארך אפים, דהנה ארז"ל על בחי' מדת ארך אפים שהוא מעביר על מדותיו, נמצא שהוא למעלה

מבחי' מדות כיון שהוא מעביר על מדותיו, וגם הוא מקור לבחי' מדות כיון ששייך לומר מעביר על מדותיו שמשמע מזה שהמדה נוגע לו וע"פ מדותיו צריך להיות למשל בבחי' דין רק שמעביר על מדותיו נמצא שהוא שייך גם לבחי' מדות כו', לכן לפי שבחי' ארך אפים הוא כלול משני הבחי', מבחי' האור שלמעלה מהכלים שהוא בחי' מדות וגם מבחי' מדות כו' לזה הוא יכול לחבר את האור דהיינו בחי' השמות עם בחי' מדות כו'. היוצא מזה שיש בבחי' אוא"ס שני בחי' דהיינו כשמתלבש בבחי' מדות, ובחי' אוא"ס שמלוכש בבחי' מדת ארך אפים שהוא למעלה עדיין מבחי' מדות.

והנה בבחי' ארך אפים שם הוא מאריך אף לרשעים ג"כ לפי ששם כחשיכה כאורה שוין ואם צדקת מה תתן לו לכן מבחי' זו יכול גם פרעה לקבל לכן מזה נמשך בחי' גלות מצרים אך אעפ"כ אינם מקבלים רק מבחי' עורף ואחוריים בחי' מצר ים שהוא בחי' מיצר הגרון שהוא בחי' עורף דהיינו מבחי' חיצוני' דא"א, אבל בחי' פנימי' אינו נמשך כ"א לנש"י וכמ"ש יאר ה' פניו אליך, וכת"ב יאר פניו אתנו סלה כו', אבל מבחי' עורף יכולים גם הם לקבל לפי ששם כחשיכה כאורה שוין ולכן מבחי' זה נמשך בחי' גלות מצרים.

ולזה כדי שיהי' בחי' יציאת מצרים זהו מ"ש ויוסף הורד מצרימה שע"ז שיוסף הורד מצרימה ע"ז ה' יכול להיות שיהי' בחי' יצ"מ, דהנה ביוסף כתי' ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך, שכם הוא בחי' כתפי' שהוא בחי' אחוריי' וכמ"ש ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על שכם שניהם וילכו אחורנית, ויוסף עושה מבחי' שכם שהוא בחי' אחוריי' (שמזה נמשך בחי' גלות מצרים כו') בחי' אחד דהיינו שהמשכה יהי' נמשך בבחי' פנימי' דוקא ע"י בחי' אחד דהיינו שהמשכה יהי' נמשך מבחי' אליף שרומז לאלופו ש"ע בבחי' ח' וד' שהוא בחי' חכמה ודבור, וע"ז שנמשך ע"י בחי' חכ' ע"ז נמשך לישראל דוקא כי בחכ' כתי' חכמת אדם תאיר פניו, וכת"ב יאר פניו אתנו סלה כו', וזהו מה שנא' ויוציאנו ה' אלקינו משם היינו ממצרים לפי שכשנמשך ההמשכה ע"י ח"ב ע"ז ויוציאנו ה' ממצרים ממצר ים כו'.

ד) **והנה** מה שיוסף דוקא עושה מבחי' שכם אחד, הענין דהנה ביוסף כתי' בן שבע עשרה שנה, שהוא בגימט' טוב, והנה תורה נק' ג"כ טוב

ולזה כדי שיהי' בחי' יציאת מצרים . . ואני נתתי לך שכם אחד: בהכא להלן [עד סוף הפסקא] ראה בארוכה ד"ה ואני נתתי בתרי"א ויחי שם קב, א ואילך. מאמרי אדה"ז תקטיג ח"א שם ע' פ-פא. שכשנמשך ההמשכה ע"י ח"ב ע"ז ויוציאנו ה' ממצרים: בדיה זה תשחי' מוסיף: דהגם אשר בבחי' זו דארך אפים הוא מאריך אף גם לרשעים, מ"מ ה' יציאת מצרים כיון שבענין מאריך אף אמרו"ל מאריך אף וגבה דילי, ולכן אף שמצד בחי' מאריך אף נעשה גלות מצרים מ"מ להיות אשר גבה דילי מצד פנימיות המקיף שהוא פנימיות הכוונה הנה ע"ז נעשה היציאה ממצרים.

וכמ"ש כי לקח טוב כו' תורתי אל תעזובו (משלי ד' ב') וכדאיתא בגמ' מנחות דנ"ג ע"א יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים, יבא טוב זה משה ויקבל טוב זו תורה שנא' כי לקח טוב וגו' והיינו לפי שטוב הוא בחי' מקור השפעה וכמו שאנו רואים שמי שהוא איש טוב בעצם יכול להשפיל א"ע ולהשפיע לזולתו, וכמו שמצינו בהלל הזקן והלל לא יקפיד שאע"פ שהטריח אותו כמה פעמים ואמר מי כאן הלל כו' אעפ"כ לא הקפיד עליו כלל לפי שהי' איש טוב בעצם כו', וכן אנו רואים בהשפעת הרב לתלמיד שצריך לצמצם את שכלו לפ"ע שכל התלמיד שזהו מצד מדת הטוב, וכמו למשל מצות צדקה שהשפעה זו הוא מצד מדת הטוב וכמו שאנו רואים שמי שהוא בעצם טוב יותר הוא נותן צדקה יותר, וכך יובן כמו שיש צדקה בגשמיות כמ"כ יש צדקה ברוחניות שהוא ענין השפעת הרב לתלמיד כו' שזהו מצד מדת הטוב כו', וכך למעלה מקור ההשפעה בעולמות הוא מצד מדת הטוב, וזהו מ"ש הטוב כי לא כלו רחמיך שבחי' טוב הוא מקור בחי' יגמה"ר שמצד מדת הטוב נמשכו בחי' יגמדה"ר, וזהו ג"כ מ"ש בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט להטיב לברואיו שזה שעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולמות זהו מצד מדת הטוב כו', ועפ"י יובן מאמרם ז"ל שאמרו יבא טוב כו' ויקבל טוב מטוב, שנק' הקב"ה טוב, וגם התורה נק' טוב, דהנה זה שיומשך הרצון בתומ"צ זהו מצד מדת הטוב לפי שבאמת אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעיך מה תעשה לו אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח (איוב ל"ה י"ד) שהוא למעלה מהרצון של תומ"צ ורצון אותיות צנור שכדי שיומשך בבחי' תומ"צ הוצרך להיות צמצום כו'. וזהו שקודם עשה"ד נא' וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר שכדי שיומשך בחי' תורה זהו ע"י שם אלקים שהוא בחי' דין וצמצום כו'.

והנה כדי שיתצמצם בבחי' צמצום דתומ"צ, והלא אוא"ס הוא למעלה מבחי' זו, זהו ע"י מדת הטוב, שע"י בחי' טוב ע"יז הוא מתצמצם ברצון דתומ"צ דוקא, וזהו ג"כ שנק' התורה טוב, שהרי ע"י התורה נמשך ההשפעה בעולמות כמ"ש אם בחקתי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם כו' ופירש"י ז"ל אם תהיו עמלים בתורה, ואם לא תשמעו כו', שזהו הכל בחי' דין וצמצום, בכדי שיהי' נמשך ע"י צמצום זה המשכת אלקות והשפעה בעולמות שזהו מצד בחי' טוב, ולזה נק' תורה בחי' טוב לקח טוב נתתי לכם כו'.

וזהו ג"כ שכדי שיהי' יצ"מ הוא ע"י ויוסף הורד מצרימה לפי שיוסף הוא מדת הטוב וכמ"ש יוסף בן שבע עשרה שנה שהוא בגימ' טוב וכמו

שכדי שיומשך בחי' תורה זהו ע"י . . . דין וצמצום: בד"ה זה תשחי' מוסיף: דבאמת יש כוה ב' צמצומים דכמו בהשפעת הרב לתלמיד שצריך הרב לצמצם את שכלו לפ"ע התלמיד דיש כוה ב' צמצומים הא' להמציא את השכל שיהי' בערך התלמיד והב' שהשפעת השכל תהי' לפי אופן חושי התלמיד, הנה כמ"כ הוא גם בתורה דיש כוה ב' צמצומים דענין המשכת התורה הוא צמצום דהתורה היא חכמתו ית' והמשכת החכמה מא"ס הוא ע"י צמצום, וגם בהתורה עצמה הנה בכדי שיהי' המשכתה למטה הרי"ז ע"י צמצום דוקא.

שמצינו שהי' איש טוב בעצם וכמ"ש מי יתנדך כאח לי וארו"ל בילקוט בשה"ש רמז תתקצ"ג כיוסף לאחיו שהם גמלו לו רעה והוא גמל להם טובה ואמר אנכי אכלכל אתכם, וזהו מ"ש ויוסף הוא המשביר לכל עם הארץ שהי' בחי' מדת הטוב בעצם, ולפי שהי' יוסף בחי' מדת טוב, לזה ע"י יוסף נמשך שיהי' ויוציאנו ה' אלקינו ממצרים שיומשך ויתצמצם ההמשכה מבחי' ארך אפים בבחי' חכ' ומדות דוקא ועי"ז ויוציאנו ה' אלקינו כו' לפי שכשאו"א מלבישים לזרועות דא"א עי"ז נמשך יצ"מ שענין גלות מצרים הוא דוקא מבחי' מצרים שהוא בחי' ארך אפים אבל כשנמשך המשכה מבחי' ארך אפים בבחי' חכ' עי"ז נעשה יצ"מ לפי שמשם לא יוכל פרעה לקבל לפי שפרעה אינו מקבל רק מבחי' עורף, אבל מבחי' פנים אינו יכול לקבל, וכשנמשך ההשפעה בבחי' פנים אינו יכול לקבל, וזהו שא' פרעה לא ידעתי את הוי' לפי שמשם הוי' שהוא בחי' חכ' ומדות אינו יכול לקבל ורצה לקבל דוקא מבחי' עורף לכן אמר לא ידעתי את הוי', אבל ע"י יוסף שהוא מדת הטוב וממשיך המשכה בבחי' פנימי שעושה מבחי' שכס אחד, לכן עי"ז הי' יצ"מ כו'.

ה) והנה בכל יום צריך שיהי' יצ"מ וכמ"ש למען תזכור את יום צאתך מאמ"צ כל ימי חייך, והנה כדי שיהי' יצ"מ צריך להיות נמשך המשכה מבחי' ארך אפים בבחי' חכמה ומדות דוקא וכנ"ל, והנה כדי שיומשך המשכה זו צריך להיות מתחלה העלאה לבחי' זו, והיינו שצריך שיהי' בחי' העלאה לבחי' מדת ארך אפים וגם העלאה לבחי' מדות כו' כיון שהמשכה צריך לימשך בבחי' מדות דוקא, והנה בחי' העלאה זו זהו ענין ק"ש שמע ישראל, דהנה שמע הוא שם ע', ע' הוא בחי' ע' רבתי שהוא בחי' ז' ימי בראשית שהם בחי' ז"מ עליונות וכשהם כלולים עדיין בבחי' אימא אזי הם ע' שכל מדה כלולה מעשר, וגם הע' הוא רבתי כו' שהם בבחי' גדלות כו', והנה שם ע' היינו שם והארה בעלמא מבחי' מדות אלו נעשה מקור לעולמות כי מבחי' עצמו המדות אינו נמשך בעולמות כ"א שם והארה מבחי' מדות אלו נמשכו בעולמות, והנה כשיתבונן בזה איך שרק שם והארה מבחי' ע' נעשה מקור לעולמות אזי נעשה לו אהבה ותשוקה לבחי' ע' רבתי דהיינו לעצמי המדות כיון שהם מקור החיות כו'.

אך הנה כ"ז הוא בחי' התבוננות של נה"ב ששרש השגת נה"ב הוא רק בבחי' ע' רבתי, אך בחי' ישראל שהוא בחי' נה"א שחלק הוי' עמו שרש השגתו הוא בבחי' עצמו או א"ס ממש שלית מח' תב"כ דהיינו בבחי' אא"ס שלמעלה

ויוציאנו ה' אלקינו . . . שכשאו"א מלבישים לזרועות דא"א: ראה גם בארוכה סידור עם דא"א רצג, ג ואילך. לקמן ד"ה כי ישאלך בנך.
שמע הוא שם ע' . . . ע' רבתי: ראה לקו"ת בחוקותי מו, ג"ד. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' צה [ובהנסמן שם בתחילת הספר ס"ע 7].

מבחי' מדות כו' שזהו בחי' העלאה לעצמותו כו', וזהו ע"ד ההפרש שבין אהבה דבכל נפשך ובין אהבה דכל מאדך כי אהבה דבכל נפשך הוא בחי' נפשי אויטיך בלילה, דהיינו שכמו שהאדם מתאוה לחיי נפשו לפי שהנפש מחי' אותו, כמו"כ נפשי אויטיך לפי שהוא מקור המחי' ומהוה, נמצא שהוא רק העלאה לבחי' מדות כו' לפי שמקור החיות נמשך מבחי' ז' מדות בחי' ע' רבתי, משא"כ אהבה דבכל מאדך שהוא בלי גבול הוא בחי' העלאה לעצמו' אא"ס שלא מכל אינון מדות איהו כלל כו'.

והנה ע"י שמע ישראל שהוא ב' בחי' העלאה כי שמע שם ע' הוא בחי' העלאה לבחי' ע' רבתי שהוא בחי' מדותיו ית', וישראל שהוא בחי' העלאה לעצמותו ית', ע"י נמשך שיהי' הוי' אלקינו דוקא דהיינו שהמשכה מבחי' ארך אפים שהוא למעלה מבחי' מדות יהי' נמשך דוקא בבחי' חכ' ובינה כי הוי' אלקינו הוא בחי' יחוד חו"ב כו', וכשנמשך בחו"ב אזי אין פרעה יכול לקבל כ"א נמשך אלינו כמ"ש יאר פניו אתנו, וזהו הוי' אלקינו אלקים שלנו, וה' אחד הוא בחי' יחוד זר"נ שהוא בחי' המשכה שנמשך בעולמות, כי אחד הוא בחי' ז"ר וארץ וד"ר העולם והם בטלים לאל"ף בחי' אלופו ש"ע כו', וזהו שמסיימין בסוף ק"ש אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ לפי שע"י ק"ש שהוא בחי' שמע ישראל שנמשך המשכה בבחי' הוי' אלקינו ע"י נמשך יצ"מ וכנ"ל בפ"י ויוציאנו ה' אלקינו ממצרים.

ו) והנה ב' בחי' אלו שמע וישראל זהו ענין ההפרש שבין השבטים ליוסף, דהנה ביוסף כתי' בן פורת עלי עין דהיינו שהוא למעלה מבחי' ע' רבתי, וזהו מ"ש ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך שהוא למעלה מאחיו. דהנה בשבטים כתיב והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה, והיינו שענין עבודת השבטים הוא בחי' עבודת הבירורים וזהו מאלמים אלומים כמו למשל מי שעושה אלומה שמלקט את השבלים המפוזרים ומלקט ומייחד אותם, וכך הוא עבודת השבטים הוא בחי' העלאת הניצוצות שנפלו בעולם הפירוד, והם מעלין אותם לעולם היחוד, שכל זה הוא בחי' שם ע', כי שם הוא בגימ' רפ"ח עם שם ב"ן, שהעלאת השבטים הוא בחי' העלאת רפ"ח ניצוצין ע"י שם ב"ן המברר כו' שהעלאה זו הוא רק לבחי' ע' רבתי. אבל ביוסף כתי' והנה קמה אלומתי וגם נצבה ששרש יוסף הוא למעלה מהשבטים שנא' בו על אחיך לפי שבחי' יוסף הוא העלאה כמו בק"ש מה שמרומזו בתיבת ישראל שהוא בחי' העלאה לעצמותו כו' שלמעלה מבחי' ע' רבתי, וזהו עלי עין למעלה מבחי' ע' רבתי אלא שהעלאה שלו הוא לעצמותו ומהותו אליו ולא למדותיו. וזהו מ"ש ב' פעמים בן פורת, כי פורת הוא מל' פרו ורבו שיוסף הוא ממשיך בחי' תוס'

ההפרש שבין השבטים ליוסף . . בשבטים כתיב והנה אנחנו מאלמים אלומים: בהבא להלן בפיסקא זו ראה ת"א יחסי שם קד, א"ב. ובארוכה ת"א וישב כו, ג ואלך. לעיל ד"ה ולא זכר. וש"נ.

אורות שלמעלה מהשתל', ולזה נותן הכתוב טעם למה הוא בן פורת לפי שהוא עלי עין שהעלאה שלו למעלה מבחי' ע' רבתי כ"א שהעלאה שלו הוא לעצמותו ומהותו ית' שלמעלה מבחי' מדות, לכך הוא ממשיך מלמעלה למטה ג"כ תוס' אורות בבחי' פרי' ורבי' שלמעלה מהשתלשלות כו' והוא הממשיך מבחי' ארך אפים שלמעלה מבחי' חכמה ומדות בבחי' חכ' ומדות, ולכן ע"י ה' הכח שיהי' יצ"מ כו' לפי שהוא בחי' טוב כו'.

ובזה יובן מ"ש כמה מעלות טובות למקום עלינו, לפי שיש כמה בחי' טוב וכמשארז"ל בגמ' סנהדרין פ"ד דל"ט ע"ב ר"א רמי כתי' טוב ה' לכל וכת' טוב ה' לקויו, ומשני משל לאדם שיש לו פרדס כשהוא משקה משקה את כולו וכשהוא עודר אינו עודר אלא הטובים שבהם, והיינו לפי שיש שני מיני השפעות, השפעה חיצונית שמחי' את העולמות, והנה בחי' השפעה זו נמשך לכולם בשוה כי ואתה מחי' את כולם כתי', וזהו טוב ה' לכל, אך בחי' השפעה פנימי' שהוא בחי' השפעת פנימי' אלקות גילוי אא"ס למטה אינו נמשך כ"א לקויו דוקא כו', וזהו שיש כמה מעלות טובות.

והנה כאן קחשיב ט"ו מעלות טובות, והיינו שכדי שיהי' כל המעלות טובות עלינו דוקא זהו ע"י ט"ו שהוא בחי' י"ה שכשנמשך ההמשכה בבחי' י"ה אז אינו נמשך כ"א עלינו דוקא, לפי שבבחי' חו"ב אינם יכולים לקבל וכנ"ל שכל יניקתם הוא רק מבחי' פרעה אותיות עורף מצרים מיצר הגרון וכנ"ל, אבל מבחי' פנימי' אינם יכולים לקבל, וזהו כמה מעלות טובות למקום עלינו דוקא, לפי שהם נמשכים ע"י בחי' י"ה כו' כנ"ל.

וזהו ג"כ ענין ט"ו פעמים דיינו, דהנה ארז"ל ע"פ אני אל שדי שא' לעולמו די שהוא מקור לגבול בחי' די, והנה אעפ"כ שם שדי הוא בחי' שדי בסיפוקו שמבחי' זו נמשך הברכה בבחי' די (וכמ"ש רש"י ע"פ אני אל שדי על שם שיש די באלקותי לכל ברי'), וזהו שאברהם אחר מילה זכה לגילוי בחי' שם שדי לפי ששם שדי הוא בחי' גבוה שממנו נמשך הברכה עד שיהי' די, אך הנה כתי' והריקותי לכם ברכה עד בלי די, וארז"ל עד שיבלו שפתותיכם מלומר די, והיינו אף שמשם שדי נמשך הברכה בבחי' די מ"מ הוא רק די מחסורו אשר יחסר לו ואפי' סוס לרכוב עליו ואפי' עבד לרוץ, אבל אעפ"כ הוא רק מילוי החסרון, אבל מבחי' שם הוי' נמשך המשכה שלמעלה מבחי' די מחסורו, וזהו עד שיבלו שפתותיכם מלומר די כי הוא למעלה מבחי' די כי הוא

שכדי שיהי' כל המעלות טובות עלינו דוקא: ראה בדיוק לשון זה בסד"ה כמה מעלות תשחי, ובהשיחות שנסמנו לעיל בתחילת המאמר.

וזהו ג"כ... שא' לעולמו די: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה אה"ת ויחי שם תתריב, ב ובארוכה סה"מ תר"ל ע' סא ואילך. סה"מ מלוקט ח"ה ע' קלח ואילך. וש"נ.

המשכה שלמעלה מבחי' השתל', וזהו ענין דיינו אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים דיינו, היינו שהי' די בבחי' זו לבד שהי' המשכה רק מבחי' שם שדי כי מבחי' שם שדי נמשך ג"כ המשכה בבחי' די והותר, על אחת כמה וכמה טובה כפולה כו' שנמשך המשכה מבחי' שם הוי' שלמעלה מבחי' די שהוא בחי' עד שיבלו שפתותיכם מלומר די כו'.

בס"ד.

כ' ישאלך בנך מחר לאמר מה העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ה' אלקינו אתכם. בירושלמי פב"ת דפסחים ה"ד תני ר"ח כנגד ד' בנים דברה תורה בן חכם כו' בן חכם מהו אומר מה העדות כו' אף אתה אמור לו בחזק יד כו'. וצריך להבין שפסוק זה נאמר (ס"פ בא י"ג י"ד) בתשובה לבן טיפש, וי"ל משום שכאן ג"כ נזכר ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה. בן רשע מה העבודה הזאת לכם (בפ' בא י"ב). בן טיפש מהו אומר מה זאת (ס"פ בא י"ג י"ד).

והנה כפע"ח פי' ארבעה בנים הם נגד ד' עולמות אבי"ע, ובמ"א פי' ד' בנים ד' בחי' שיש בשם ב"ן. והנה ד"פ ב"ן גימט' יצחק, וארבה את זרעו, ארבה גימט' יצחק כו'. ויש להעיר לענין ד' בנים אלו ממ"ש במדרש אמור פ"ל ד"א פרי עץ הדר, אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים כו', עד שאין בהם לא תורה ולא מעש"ט יע"ש, ועד"ז י"ל ד' בנים הנ"ל. והנה יוסף בגימ' ג"פ ב"ן אך יוסף ה' לי בן אחר שמבחי' אחר יתהפך להיות בחי' בן זהו ענין הרשע כשעושה תשובה כו', ומ"ש הקהה את שיניו זהו רשע גמור שאינו עושה תשובה. ע'

כי ישאלך: נדפס גם מהצ"צ באוה"ת ואתחנן ע' שצט ואילך וע' תד ואילך.

[מאמר האוה"ת (ע' שצט) הוא מבוך, שמות ויקרא במדבר דברים. ובתחילת המאמר רשם אדהצ"צ (והועתק בביכל תרל"ג כאן): עמיש על כי ישאלך בבוך תרטי' בדה ש"ך ע"א באריכות הגהות עמיש כאן (הם ההגהות שנדפסו באוה"ת ואתחנן שם ע' תד), ועמיש בבוך ויקרא פי' שמיני (על עבדים היינו שבסידור) והוא בדיה וישא אהרן את ידיו אל העם ויכרכם [נדפס באוה"ת שמיני ס"ע כח ואילך] ואפשר לקשר כולם יחד. ע"כ. ואדמירי מהר"ש רשם בגוכי"ק בתחילת המאמר כאן: הועתק מן ספר שמות ויקרא ביד ומספר תרטי' יחד. (והיינו שכאן צורף המאמר דאוה"ת ואתחנן ע' שצט עם ההגהות שבע' תד שם).

פרקים ז"ח (הא') ופי"ד נדפסו גם באוה"ת ויקרא (הוצאת תשנ"ב) ע' שמג ואילך. שם (כרך ג) ע' תג ואילך. פרקים ז"ח ופטי"ז עד סוף המאמר נדפסו גם באוה"ת ויקרא (כרך ג) ע' תשנח ואילך.

פי"ז (הא') ופי"ח (הב') ופי"טו נתבארו נתבארו בארוכה לקמן בדיה כי ישאלך הב' (וראה בהמ"מ שם בתחילת המאמר). פרק ה' מהמאמר נתבאר בארוכה בדיה זה תש"ג.

יוסף ה' לי בן אחר שמבחי' אחר יתהפך להיות בחי' בן: ראה בארוכה אוה"ת ויצא רב, א ואילך. ויחי שפו, סע"א ואילך. שצ, א ואילך. שצז, ב ואילך. תט, א ואילך. שם (כרך ו) תתשכג, א. ועוד.

בסש"ב משמע צדיק בינוני רשע הם ב"ע, וצריך לומר היינו צדיק שאינו גמור אבל צדיק גמור ודאי לא גרע מבן חכם שהוא מאצי' כו'. וביאור ענין יוסף ה' לי בן אחר שמבחי' סט"א נתהפך להיות בן, זהו ע"ד והי' במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי, וזהו ע"י התשובה כמ"ש סד"ה והי' מספר בני' בלק"ת פ' במדבר, ובוה מתורץ מה שכאן בהגדה נאמר הקהה את שיניו וגבי לולב עושים מהם אגודה א', כי לולב זהו אחר עשיית שע"י התשובה נאמר להם בני אל חי כו' ועושים מהם אגודה אחת.

קיצור. ענין ד' בנים פ' בפע"ח שהם נגד ד' עולמות אבי"ע ד"פ ב"ן גימ' יצחק וגימ' ארבה, והנה ד' מינים שכלולב רומזים ג"כ לד' בחי' אבי"ע, אך זהו ע"ד יוסף גימט' ג"פ ב"ן וענין יוסף ה' לי בן אחר שמבחי' סט"א יתהפך להיות בחי' בן ע"ד והי' במקום כו' יאמר להם בני אל חי, וזהו יצחק לשון צחוק עשה לי אלקים.

ב) הקשה מהרמ"א כי הלא זאת ארו"ל שהיא שאלת חכם ומה זו שאלתו אשר לא ידע יציאת מצרים הידוע לדרדקי דבי רב, וגם ענין אומרו לאמר, ועוד באומרו אשר צוה ה' אלקינו אתכם ולא אמר אותנו יראה שהוא בן לא חכם כי הוציא א"ע מהכלל, ותירץ שהשאלה היא רק בשביל לשמוע התשובה וזהו כי ישאלך כו' לאמר ועיקר השאלה למה עושין עיקר מיצ"מ ולא מכיבוש ל"א מלכים וכיבוש הארץ וזהו כי ישאלך כו' מחר וגם אינו מוציא א"ע מן הכלל שהרי מקבל אלהותו ית' באומרו ה' אלקינו.

קיצור. מה שנק' שאלת בן חכם כי באומרו ה' אלקינו מקבל עליו עול מלכות שמים רק שאלתו לידע מעט טעמי המצות. (וי"ל בכדי לבוא לשמחה של מצוה כמובן מ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה ועתה יגדל נא, וגם כי ענין ה' אלקינו זהו ענין ישראל עלו במחשבה).

ג) מהר"א פ"י שהפרשה הזאת באה נגד כיבוד אב והוא להודיע להבן שלכד שאכיו הביאו לחיי העוה"ז עוד זאת שבו ועל ידו מגיע

בסש"ב משמע צדיק בינוני רשע הם ב"ע: ראה ספטיז ופלי"ט.
 צדיק שאינו גמור אבל צדיק גמור . . מאצי': ראה גם אוה"ת ואתחנן ע' סג: גם בבחי' צדיק יש קצת תערוכות כמ"ש בסש"ב [פ"י] בפ"י צדיק שאינו גמור ואפ"ל כי צדיק גמור שאין בו רע כלל הוא מאצי' כי באצי' כתי' לא יגורך רע וצדיק שאינו גמור מבראיה. וראה עדי"ן סה"מ עתיר ס"ע נח.
 סד"ה והי' מספר בני' בלק"ת פ' במדבר: דף ג, ב ואילך.
 הקשה מהרמ"א: הר"מ אלשיך בפירושו עה"ת.
 טעמי המצות . . בכדי לבוא לשמחה של מצוה . . בלק"ת פ' שלח בד"ה ועתה יגדל נא: דף לט, א. וז"ל:
 כונת המצוה הוא כדי להגדיל שמחה של מצוה שתהיה יותר מרוב כל שכל ההשגות שהשיגו גדולי הצדיקים היה רק בעבור שמחת המצוה. עיי"ש.
 מהר"א פ"י: הר"י אברבנאל.

לו ידיעה האמיתית מיצ"מ ומ"ת, ופי' מה העדות הם כחג הפסח ושאר המצות שהם עדות הנסים והנפלאות שעשה הש"י לישראל במצרים, החוקים הם המצות שאין טעמם נודע, המשפטים הם המצות שהשכל מחייב אותם, ולפי שאמר אשר צוה ה' אלקינו אתכם, גלה היותו חכם ירא אלקים וסר מרע כיון שהודה היות מצוה אלקית מאת הקב"ה, ולא כמו שאמר הבן רשע מה העבודה הזאת לכם, ולא הזכיר בשאלתו שהוא מצות ה' אלקינו, ופי' שהתשובה באה על כל שאלתו, על העדות הוא התשובה עבדים היינו כו' ויוציאנו כו', וענין למען הביא אותנו לתת לנו את הארץ זהו תשובה על המשפטים, ויש לסייעו שזהו ע"ד מלך במשפט יעמיד ארץ הרי שכדי להיות יעמיד ארץ זהו ע"י המשפט, ועל החוקים באה התשובה ויצונו ה' לעשות את כל החוקים ליראה כו'. עכ"ד.

קיצור. ענין עדות חוקים ומשפטים, ויוציאנו זה תשובה על העדות, את הארץ על המשפט, החוקים ליראה.

ד' ולפ"ז לא בא התשובה כסדר השאלה שבהשאלה הקדים חוקים למשפטים ובתשובה הוא בהפך, לכן אפ"ל שהתשובה היא כסדר על ראשון ראשון, שענין עבדים היינו כו' עד ס"פ ואותנו הוציא משם זהו התשובה על העדות שהרי במצות ישיבת סוכה נאמר למען ידעו כו' כי בסוכות כו' בהוציא אותם כו', ואח"כ פסוק ויצונו כו' החוקים האלה ליראה כו' זהו תשובה על החוקים, ואח"כ פסוק וצדקה תהי' לנו זהו תשובה על המשפט, כי משפט וצדקה הוא דבר אחד כמ"ש כי ידעתיו כו' לעשות צדקה ומשפט, ויהי דוד עושה משפט וצדקה, וכתוב שמרו משפט ועשו צדקה, וכתוב משפט וצדקה ביעקב אתה עשית וכמ"ש ברבות ר"פ שופטים ע"פ ויהי דוד עושה משפט וצדקה שבמשפט לבד יש צדקה שמוציא את הגזילה מהחייב ומחזירה להזכאי.

קיצור. העדות זכר לאותות ומופתים דיצ"מ, החוקים ליראה כנ"ל, והמשפטים וצדקה תהי' לנו (ועמ"ש בת"א בד"ה אשירה להוי' כי גאה גאה בענין משפט וצדקה ביעקב אתה עשית. אפ"ל ג' בחי' עדות חוקים ומשפטים נגד ג' קוין חג"ת. יש לומר השאלה מה העדות הרי קמ"י כחשיכה כאורה ואם צדקת כו' וסגי רק בקריאת שמע קבלת עול מלכות שמים, ותירץ לא כן כי וירא אלקי' את האור כי טוב שחפץ במעשה הצדיקי' והבדיל בין האור ובין החשך שהרי הכה את פרעה ומצרים ואותנו הוציא משם כדי ליראה כו', וי"ל כי בדעתו ה"י שהמצות אין בהם צורך גבוה מטעם הנ"ל דאם צדקת רק בשבילנו, וא"כ למה כ"כ עדות וחוקים כו' והתשובה כי המצות הן צורך גבוה).

ועמ"ש בת"א בד"ה אשירה להוי' פי' בשלח סג, ב.

ה) **אדמו"ר** נ"ע בד"ה בשעה שהקדימו פי' ענין שאלת הבן חכם והוא זה כי הנה כלל כל המצות לא שייך אל הנשמה רק בהיותה מלובשת תוך הגוף הגשמי כו' משא"כ הנשמה בעצמה בטרם ירידתה כו', וא"כ למה זה ירדה הנשמה כו' ומה יתרון לה בכל עמלה, וע"ז תירץ לנו הכתוב כי תכלית כל המצות כדי ליראה את ה', היינו כידוע ממ"ש כי אל דעות שיש ב' דעות מלמעלה למטה ומלמטה למעלה כו' והירידה צורך עלייה שיהי' מלמטה למעלה שוה כמו מלמעלה למטה וזהו כדי ליראה את ה' כמ"ש ובאו במערות צורים כו' עכ"ל. וע"כ צ"ל שגילוי בחינה זו לא היתה הנשמה משגת אף קודם ירידתה שהרי הנשמות הן מעולם הבריאה שהוא יש מאין כו' כ"א דוקא ע"י אף עשיתי נמשך בחינה זו כמ"ש בד"ה מי מנה אף הוא ריבוי המשכה וגילוי מלמעלה משלשה בחי' ב"ע כו' ע"ש. והטעם י"ל כי חיבור הב' דיעות זהו סוד היחוד עליון ע"ד והאדם ידע וזהו ומלאה הארץ דעה את ה', את דייקא, ויחוד זה נמשך דוקא ע"י ירידת הנשמה בגוף כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה שחורה אני ונאווה דרוש השני.

קיצור. השאלה למה ירדה הנשמה בגוף, והתשובה שהתכלית לבוא ליראה את ע"ד כי אל דיעות והוא סוד היחוד.

ו) **אך** דבריו צריכים פירוש איך משמע מלשון מה העדות כו' שהשאלה על ירידת הנשמה בתוך הגוף, ויש לפרש כי הנה בן חכם הנ"ל אומר ה' אלקינו שמקבל עליו עול מלכות שמים, אך שאלתו בענין המצות שהם אשר צוה אתכם דוקא כמאמר אשר קדשנו במצותיו משא"כ העוכמ"ז אינו מצווה ולא ימשיך כלום וכמ"ש בד"ה הבאים ישרש שזהו מפני שכנ"י נק' ארץ חפץ והמצות הם זריעה אור זרוע לצדיק ולא יצמח רק כשזורעים בארץ, וא"כ ע"ז שאלתו כיון שע"כ זהו מצד שרש הנשמות הם גבוהים ישראל עלו במחשבה, וכמ"ש בפ"י בעבר הנהר ישבו אבותיכם דהיינו למעלה מבחי' הנהר שהוא בינה כי נמשכו מחכמה וגם ג' אבות הם חג"ת דא"א, וכיון שכן שפיר השאלה דא"כ למה צריכה לירד בגוף השפל ואפל וזהו מה העדות כו' אשר צוה אתכם. וע"ז התירוץ עכדים היינו לפרעה כו' כי הנה הגם שעלו במחשבה ואפילו בעבר הנהר מ"מ נמשכו מבחי' שמו בורא קדושים ישתבח שמך שהם בחי' אותיות

אדמו"ר נ"ע בד"ה בשעה שהקדימו: לק"ת במדבר יב, ג. שם יג, ב.ג. ומקבילו בס' מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' רצו ואילך. שם ח"ב ע' תמה ואילך. ובתוס' הגהות באוה"ת דרושים לחה"ש ע' קנו. וע' קסב. ובארוכה בס' מאמרי אדה"א מצ במדבר ח"ב ע' תקעז. וע' תקצט ואילך.

אף עשיתי . . . כמ"ש בד"ה מי מנה: לקו"ת בלק סו, סע"ב ואילך.

כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה שחורה אני: דף ו, ג.

בד"ה הבאים ישרש: תרי"א שמות נג, ד.

וכמ"ש בפ"י בעבר הנהר ישבו אבותיכם דהיינו למעלה מבחי' הנהר: ראה תרי"א וישלח כה, א. משפטים

עה. ד.

וכלים, ונקרא בריאה ע"ד והחכ' מאין תמצא, אבל ע"י תומ"צ ביטול היש עי"ז נמשך גילוי אור א"ס ממש כמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו ונז' בקצרה סד"ה אם בחוקתי תלכו, וזהו כדי ליראה את ע"ד ייראו את ה' קדושי כו' למעלה מבחי' בריאה כו' ולכן אם אין חכמה אין יראה הנ"ל, שהתורה דמחכ' נפקת היא תרעא לדרתא ליראה זו שהיא בחי' מר"ס כו', אך להגיע לבחי' זו זהו דוקא ע"י הירידה בגוף, וכמ"ש בד"ה זכור ושמור בדבור אחד בענין העליו' מבחי' אדם לבחי' כי לא אדם הוא זהו ע"י התשובה דוגמת והחיות נושאות כו'. וזהו עבדים היינו לפרעה ועי"ז דוקא זכו למ"ת כי ופרעה הקריב והטעם מבואר באריכות בד"ה בשלח פרעה שקליפה קדמה לפרי ע"כ א"א להיות גידול הפרי כמו האגוז מבלתי שמתחלה יהי' הקליפה ואח"כ כשנגמר בו גידול הפרי שוברין אותה וזהו ויתן כו' ומופתים גדולים ורעים כו' ואזי הוציא הפרי וזהו ואותנו הוציא ועמ"ש בת"א פ' וארא בענין המטה שנהפך לתנין ומתנין למטה, והיינו משם דוקא והיינו בכדי לתת לנו את הארץ שאזי יהיו בבחי' ארץ חפץ שיוכלו להצמיח האור זרוע לצדיק שע"י קיום התומ"צ כו', וזהו ענין יתרון האור הנמשך מהחשך דוקא מ"ט עזי מסגן ברישא כו' ברישא חשוכא ואזי דוקא והדר נהורא.

קיצור. ענין ואמרת אליו עבדים היינו לפרעה כי הגם שהנשמות עלו במחשבה עכ"ז היו מבחי' לבושים, ושיתעלו לאשתאבא בגופא דמלכא שז"ס היחוד הנ"ל ס"ה זהו ע"י בירור הגוף ונה"ב בחי' תשובה והיינו ע"י עבדים היינו לפרעה ופרעה הקריב, וזהו האותות והמופתים לשבר ג' קליפות האגוז להוציא הפרי, וזהו ואותנו הוציא משם, והיינו לתת לנו את הארץ ע"ד כי תהיו אתם ארץ חפץ, והארץ לעולם עומדת כי לי כל הארץ וכ"מ שנאמר לי.

[ז] **ולבאר** הדברים, י"ל דבאמת צ"ל ענין הגלות מצרים, הגם שבסידור בד"ה עבדים היינו כ' דפרעה אותיות הערף שמקבל מעורף

בד"ה את שבתותי תשמרו: לקרית בהר מא, א ואילך.
 ונז' בקצרה סד"ה אם בחוקתי תלכו: לקרית בחוקתי מז, רע"ג.
 וכמ"ש בד"ה זכור ושמור: תרא יתרו עא, ב ואילך.
 ופרעה הקריב והטעם מבואר באריכות בד"ה בשלח פרעה: תרא בשלח סא, א. וראה גם לעיל ד"ה ופרעה הקריב.
 ועמ"ש בת"א פ' וארא בענין המטה: דף נו, א.
 ולבאר הדברים: על הגליון נרשם בגוכי"ק כ"ק אדמו"ר מהר"ש: זהו מה שניתוסף בבוך תרטי"ו ב' סעיפים שלימים. [וקאי על הבא להלן עד פיסקא ועייל בפ"י. ונדפס גם באוה"ת ואתחנן שם ע' תה ואילך. ובאוה"ת ויקרא (כרך ג) שם ע' תתג ואילך].
 שבסידור בד"ה עבדים היינו: דף רצג, ג ואילך. וראה גם לעיל ד"ה כמה מעלות.

דא"א ע"ד כמה ארך אפים לפניו (בד"ה בשלח פרעה כו.) עדיין אינו מתורץ דעכ"פ כחשיכה כאורה שוין, א"כ וכי גרע האור מן החשך ומדוע ישראל היו בגלות עצום תחת עובדי גלולים שהם חושך כו'. אך הענין י"ל ע"ד מארז"ל מ"ט עיזי מסגן ברישא והדר אימרי אמר לי כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כמ"ש מזה בפ' בראשית ע"פ וירא אלקים את האור כי טוב, והיינו כמו בגידול הפרי גדל הקליפה תחלה, כמו בהאגוז מתחלה הוא רק קליפה עד שנגמר אז מתגלה הפרי וכן בחטים מתחלה הם תבן וקש כו' (ע' מדרש ס"פ וישלח) וכן באדם תחלה הוא התהוות השליא כו' כמ"ש באגה"ק בד"ה איהו וחיה, כי מה שהוא עיקר המכוון בא באחרונה כמו בהשפעת שכל מתחלה צ"ל משלים והצעות עד שאח"כ יבאר הגמשל והמכוון כו', וכן בכריאת העולם תחלה נברא דומם צומח חי ואח"כ נברא האדם, ועד"ז ב' אלפים תהו עד שאח"כ נתגלה התורה כו'.

והענין בשרשו הוא ענין עולם התהו ועולם התיקון שמעולם התהו נשתלשלו הקליפות ומשם חיותו, ומעולם התיקון נמשך הפרי, וכמ"ש בזהר ע"פ אלה תולדות השמים והארץ אלה פסל את הראשונים שהם היו מבחי' תהו כו' דאתרמיזו בקרא והארץ היתה תהו ובהו, זהר בראשית דכ"ד ע"ב. ועיין מענין ב' בחי' אלו דתהו ותיקון בת"א פ' וישלח בד"ה ויקח מן הבא כידו מנחה שזהו ע"ד אר"י ושור שהאר"י הוא למטה חי' טמאה והשור הוא בהמה טהורה הרי זה טמא וזה טהור והרי האר"י גבוה בשרשו יותר אלא שהאר"י בא ע"ד ההמשכה מעולם התהו ע"י י"א כתרין דנוגה שאין האור מאיר רק בבחי' מקיף כו' ולא נמשך בפנימיותם גילוי אלקות, ולכן כחו רב וטמא, אבל עולם התיקון מה שאלקות מאיר בבחי' גילוי והיינו ע"י הביטול וזהו הטהור כו', וזה הי' ג"כ ענין דור הפלגה שבנו עיר ומגדל להמשיך להם החיות ע"ד מקיף, לכן אף שילכו בשרירות לבם הרע יומשך בהן החיות. וזהו שרש ענין הקליפה והפרי, ואעפ"כ מתחלה הי' הקליפה שומר לפרי ואח"כ ע"י חטא עה"ד נעשה הקליפה מתנגד כו', ולכן א"א הי' להתגלות התיקון שהוא התגלות הפרי מאי פרי מצות גילוי אלקות אלא שיוקדם תחלה התהו שממנו נמשך הקליפה, וזהו כברייתו ש"ע ברישא חשוכא שאין מאיר בבחי' גילוי רק בבחי' מקיף לבד, והדר נהורא שאח"כ יומשך האור והגילוי, ועד"ז עזי מסגן ברישא שהוא בחי' איש שעיר, והדר אימרי והכבשים הפריד יעקב, וזהו כרחל לפני

בד"ה בשלח פרעה: ת"א בשלח שם טא, א.

כמ"ש מזה בפ' בראשית ע"פ וירא אלקים את האור כי טוב: אה"ת בראשית (כרך ג) תצד, א ואילך. וראה גם שם תצב, א ואילך.

כמ"ש באגה"ק בד"ה איהו וחיה: דף קלא, סע"א. וראה בארוכה סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' כג. ק"ח. שכ"ג. וש"נ.

בחי' פ' וישלח בד"ה ויקח: דף כה, ג.

ספר תרל"ג – חלק א

ריא

גוזזי נאלמה כי רחל בחי אימרי וצמר רחלים בחי ושער רישי כעמר נקי כו, וזהו והי האמירך היום, וגם את ה' האמרת היום, משא"כ נוצה של עזים, ולכן הם גוזזי להפריד הצמר שלא יהיו בבחי ביטול כו. וע' מזה בלק"ת מהאריז"ל סיפ וישלח בד"ה ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום כו, וע' בזהר ר"פ נח בענין אלה תולדות נח אלה פסל את הראשונים שעד"ז שבת לגבי ימי החול. והנה מבואר במדרש פ' בראשית פ"ב תהו זה ככל ובהו זה מדי כו, ומבואר שאברהם בחר שעבוד, ובמדרש תלים סי' מ' שהקב"ה בירר לו כן, והיינו ע"ד שיתרון האור נמשך דוקא מהחשך כו' ולכן ברישא חשוכא כו, ועיין במדרש פ' אחרי ע"פ כשושנה בין החוחים היינו ג"כ שיתרון האור של השושנה הוא מן החשך של החוחים כו.

אן י"ל ברישא חשוכא כי מדת לילה נמשך ממל' מלכותך מל' כל עולמים העלם וזהו החשך, ואח"כ יום ואור הארת אצי ז"א כו. ועד"ז למעלה יותר תחלה צ"ל צמצום והסתלקות האור ונעשה מקום פנוי ואח"כ אור וקו וחוט כו, ועכ"פ עד"ז ג"כ יתרון האור נמשך מן החשך כי עולם התהו בשרשו גבוה יותר, וזהו קליפה קדמה כי הגילוי צ"ל ע"י חכמה הנק' ראשית ובחי' תהו זהו למעלה מהחכ' רק שמאיר בבחי' שבה"כ ומקיף ותהי להם הלבנה לאבן כו' כנ"ל בענין לפני גוזזי שמפרידים השערות שיהיו בבחי' יש בלק"ת פ' פנחס בד"ה את הכבש האחד כו, וע"י והדר אימרי נעשה יתרון האור מן החשך וכמו במשכן ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן, וזהו ענין שחורה אני ונאווה כאהלי קדר שמבחי' השחרות והחשך נעשה ונאווה כאהלי קדר כו' המקיף דלבונה, ולכן עיקר הראי' ג"כ בשחור שבעין כמ"ש סד"ה כנשר יעיר כו, ויעקב נעשה בריח התיכון ע"י ירידתו לחרן כמ"ש זח"א ויצא דקמ"ח ע"ב וכן ויעל אברם ממצרים דוקא כמ"ש בזהר וירא דקכ"ב ב' וכענין מי יתן טהור מטמא כו' דם נעכר ונעשה חלב.

קיצור. ענין והדר אימרי ברישא חשוכא, בגידול האגוז מקדים הקליפה וכן השליא, תחלה נברא דצ"ח ואח"כ האדם, וה"ע התהו ואח"כ התיקון, מבחי' תהו החיות באור מקיף דוגמת לבונה וזהו הלבנים דדור הפלגה אותיות המאירים בבחי' מקיף כמו השמות, והתיקון גילוי בפנימי' וזהו ברישא חשוכא והדר נהורא, או חשוכא מל' בבי"ע והדר נהורא אצי ז"א (ואפ"ל זהו כברייתו ש"ע אבל ע"י קרבנות וקדשים מתחיל מבחי' יום והלילה הולך אחר היום כו' וצ"ע) וכן בשרשו תחלה צמצום ומקו"פ העלם ואח"כ אור הקו. והנה העזים

בלק"ת פ' פנחס בד"ה את הכבש האחד: דף עח, ג.

כמ"ש סד"ה כנשר יעיר: לקו"ת האוינו עת, סעיג.

ברישא חשוכא והדר נהורא . . ואפ"ל זהו כברייתו ש"ע אבל ע"י קרבנות וקדשים מתחיל מבחי' יום:

ראה שקי"ט בזה בארוכה בלקי"ש חלק לה שיחה ב' לפי ויצא (תנשא).

שחורות וזהו ענין שערך כעדר העזים שגלשו בלק"ת בשה"ש סד"ה הסבי עיניך ובפ' אמור בד"ה ונקדשתי בתוך בניי פ"ד ובד"ה מה טובו אוהליך פ"ה, ואימרי לבנים ושער רישי' כעמר נקי ומצרים הם תהו ולכן ביצ"מ נא' כי הנה הסתיו עבר והי' כנ"י בחי' אימרי כרחל לפני גוזזי, וזהו הטעם לגלות מצרים אך משם זכו לתומ"צ הנמשכי' מבחי' ושער רישי' כעמר נקי כי יתרון האור נמשך מהחשך, וזהו שחורה אני ונאווה כאהלי קדר כיריעות שלמה.

(הג"ה). ועמ"ש בלק"ת פ' אמור בד"ה לבאר הדברים ע"פ ונקדשתי בתוך בניי פ"א ושם כ' וז"ל, ועו"ל הטעם שנק' על שם יחוד דא"א מטעם שכשנמשך האור ומגיע בחו"ב זהו ההתקשרות והמשכת הסובב בממלא, ועמ"ש גבי פסח בענין ויוציאנו ה' אלקינו א"א שהלבישו עכ"ל, ועמ"ש עוד בלק"ת בדרושי פסח סד"ה להבין מפני מה יו"ט דפסח הוא ביום שנעשה הנס ושם בסוף הדרוש. אך להבין מאחר שהסובב הוא השווה ומשוה כו' ולפניו כחשיכה כאורה כו' אי"כ איך משם יומשך להיות נגוף למצרים כו'. אך הענין עפמ"ש בפע"ח בפ"י עבדים היינו לפרעה ויוציאנו ה' אלקינו א"א שהלבישו לזרועות דא"א כו' אע"ג דבבחי' סוכ"ע מצד עצמו נאמר כחשיכה כאורה כנ"ל, אבל הרי הסובב מאיר ע"י בחי' ממכ"ע ומצד התלבשות זו בבחי' ממלא א"א שהלבישו כו' נמשך שהוציאנו ממצרים כו' ועמש"ל סעי' י"א.

(ח) וזהו עבדים היינו לפרעה במצרים (וע' בסידור) אך ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה ע"ד שנתבאר במ"א ע"פ ואם זרוע כאל לך עדה נא כל גובה וגאון, כי באמת שרשו גבוה מבחי' התהו וע"כ אין כח בצדיקים שמבחי' התיקון להפילו, אך הוא ית' למעלה מהתהו והתיקון, וזהו ואם זרוע כאל לך כו', וזהו ביד חזקה. ועמ"ש בענין חמשה קנינים קנה הקב"ה שמים וארץ קנין

בלק"ת בשה"ש סד"ה הסבי עיניך: דף לו, ג.

ובפ' אמור בד"ה ונקדשתי בתוך בניי דף לב, א.

ובד"ה מה טובו אוהליך: פ' בלק עד, ד.

בלק"ת פ' אמור בד"ה לבאר . . ונקדשתי: דף לג, סעי"ג.

בלק"ת בדרושי פסח סד"ה להבין מפני מה יו"ט דפסח: דף טו, ב [והבא להלן עד סוף הפיסקא הוא לשון הלק"ת שם].

וזהו עבדים היינו . . (וע' בסידור): ראה ד"ה עבדים היינו בסידור עם דא"ת שם רצג, ג ואילך.

במ"א ע"פ ואם זרוע כאל: ס' מאמרי אדה"ו תקס"ו ע' קפט. נמצא בתוס' הגהות בד"ה איתא במדרש משל להמן רשיעא באוה"ת מגילת אסתר (הוצאת תשי"ג) ע' רסד ואילך. ובד"ה ראה נתתיך: באוה"ת אורא ע' רלא. ד"ה זה תרלי"א. עור"ת (סה"מ עור"ת ע' קלג"ד). תשט"ו. וראה גם אוה"ת נ"ך ע' קנו. רשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) ע' שסו.

ועמ"ש בענין חמשה קנינים: ראה מאמרי אדה"ו על מארז"ל ע' ככ ואילך. ככו ואילך. מאמרי אדה"א"צ במדבר ח"ב ע' תתנא ואילך. אוה"ת דרושים לחגה"ש ע' קעד ואילך. קעז ואילך. קפא ואילך. סה"מ תרל"ו ח"ב ע' רנא ואילך. ד"ה חמשה קנינים תשי"ב.

א, והם נכסים הנקנים בכסף ובשטר ובחזקה כו, וע' בת"א בד"ה וקבל היהודים בענין וסוס אשר רכב סוס ב"פ ס"ג בחי' כי גאה גיאה על גיוותניא, גיוותניא הם הגיאים על ששרשם מעולם התהו כו' והוא ית' מתגאה עליהם ומשפיל גיאים כו', ועמ"ש ע"פ ויגבה ה' צבאות במשפט סו"ס ב' וסעיף ג' ואיך עי"ז והאל הקדוש נקדש בצדקה שם סעיף ד'.

ז עו"ל בפי' כי ישאלך בנך, שאלת בן חכם, דהנה כתיב וכל בניך למודי הוי', כי פי' בינה בן י"ה שע"י ההתבוננות נולד אהוי"ר ששרשן מבחי' י"ה, ובן הנ"ל נק' בן חורין בן שמן בזח"א ס"פ לך, כי מבחי' בינה נמשך החירות שהוא ענין יצ"מ כו' ובן שמן שמקבל מחכמה וזהו ענין בן חכם הנ"ל, ולכן שואל להבינו מה העדות כו' דהיינו ענין המצות מעשיות דוקא שהרי אם יכוין בעומק כוונת מצה אם לא יאכל מצה בפר"מ לא עשה ולא כלום וכשיאכל מצה אף שלא יכוין כ"כ יוצא י"ח, ועי"ז שאלתו לאמר לו ולהבינו כח המצות מעשיות לא כמהרהר ח"ו כ"א שרצונו להכין הפליאה הזאת ועי"ז משיב לו שזהו ע"ד שהלחם מחי' את האדם אף שהאדם הוא בעל שכל והלחם צומח אלא משום שנפלו מלפני מלך כו' כמ"ש באריכות ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות, ועי"ז מביא לו ראוי עבדים היינו כו' ויוציאנו כו', וכי' למה אלא שזהו ע"ד הנ"ל כי יתרון האור נמשך מן החשך דוקא מי יתן טהור מטמא וקליפה קדמה לפרי כו' ע"כ לא נצטוו במצות עד שהיו נגלות מצרים הנק' כור הברזל עמ"ש בד"ה וכל העם רואים את הקולות, לכן עדי"ז דוקא ע"י המצות מעשיות והתורה שנתלבשה ג"כ בגשמיות עי"ז דוקא ממשיכים, וזהו א"ת בניך אלא בוניך, ופי' שעם היותו בן חכם בן שמן הנ"ל עכ"ז לא די בזה כי צ"ל בוניך היינו לעשות לו דירה בתחתונים, ועמ"ש מזה בד"ה בפ' נסכים שזהו ענין כל הקורא ק"ש בלא תפילין, וזהו ע"י ההלכות שבתורה וזהו לתת לנו את הארץ שתהי' בחי' ארץ מושבותיכם כו', כי בבהמ"ק כתיב האמנם ישב אלקים על הארץ ועדי"ז ד' אמות של הלכה עז"נ ג"כ בשבתו עם זקני ארץ כו'. ויש להעיר לענין בוניך ממ"ש אכן שלימה מסע נבנה כו' היינו מה שמל' דאצי' נוסעת להיות עתיק לבריאה כו', גם אבנים הם ק"ב אותיות התורה שממשיכים במל' וזהו ענין וישכב יש כ"ב וזהו ענין תהלה לדוד ג"פ בכל יום.

בת"א בד"ה וקבל היהודים: דף צו, ד. צו, סעיב ואילך.

ועמ"ש ע"פ ויגבה ה' צבאות במשפט: אהיית נ"ך שם ע' קנו ואילך. וראה עוד ע"פ זה בסה"מ תרכ"ט

(הוצאת תשנ"ב) ע' שכד. רש"י.

בסוף הפיסקא גרשם בגוכי"ק אדמור' מהר"ש: ע"כ מה שניתוסף בבוך תרס"ו.

כמ"ש באריכות ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות: לקרית מטות פא, כ ואילך. פכ, ג ואילך.

בד"ה וכל העם: תריא יתרו עד, סעי"א.

בד"ה בפ' נסכים: לקרית שלח מ, סעי"א ואילך.

קיצור. בנך בן חכם בחי' וכל בניך למודי הוי' בן שמו, מה העדות ר"ל הכח של המצות מעשיות ועל"ק סי"ג, והתירוץ עבדים היינו כו' ויוציאנו כו' שם נזדככו ע"י כור הברזל והוציאנו מהמצרים וגבולים בחי' ההסתר דק"ג ע"ד שאתעדל"ע תלוי באתעדל"ת, וזהו ואותנו הוציא משם לתת לנו את הארץ כו' שהוא בחי' כארץ תוציא צמחה, וזהו התשובה לבחי' בן חכם שלא די בבחי' בן אלא ע"ד ורב שלום בניך כמשארז"ל א"ת בניך אלא בוניך.

ח עדות נמשך ע"י יצ"מ כי רבבה כצמח כו' ועי"ו ותבואי בעדי עדיים כו'. חוקים ליראה ע"ד מ"ש בירמי' סי' ה' ק"ב האותי לא תיראו כו' אשר שמתו חול גבול לים חק עולם, שזהו החק והגבול שהים הגדול לא יוכל לעבור מעט החול, שזהו נק' גבורתא דמריך רפ"ה דב"ב דע"ג סע"א, ומזה נמשך היראה בנפש שלא יעבור ג"כ על גבולי התורה וכמ"ש ע"פ האותי לא תיראו ע"ש, וזהו ענין ויצונו את החוקים דוקא ליראה כי הם ג"כ חוקות וגבולות שחקק והגביל הבכע"ג (ועיין בבחיי ר"פ חוקת), וא"כ יש בגבול זה כח הבכע"ג, לכן גבי שופר נאמר כי חוק לישראל הוא וקול השופר מטיל חרדה שנא' וקול השופר הולך וחזק כו' ויחרד כל העם כו'. והמשפטים וצדקה תהי', כי המשפט תכלית כוונתו להיות כמשפט הראשון כמו שהי' העולם קודם חטא עה"ד אשר עשה האלקים את האדם ישר, רק בחטא עה"ד נתגברו היצה"ר והקליפות להיות אם תגביהי כנשר כו' ועי"ו הוא המשפט ועי"ו חיל בלע ויקיאנו, א"כ מוציאים הניצוצים מהיצה"ר ונכללים ביצ"ט ע"ד אמלאה החרבה שא"א להיות שניהן במילואה שכדי להיות בנין יראה שלם נה"א צ"ל חורבן היצה"ר כו', וזהו ענין המשפט וצדקה להוציא הגזילה מהיצה"ר שנק' גזול אביו ואמו, וכן אמרו במדרש רבה פ' לך פמ"ד ע"פ ותור וגזול זו אדום דהיינו עשו ועמלק תור הוא אלא שגזולו הוא כו', וצ"ל ע"ו משפט כמ"ש ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו ואזי כשיוציאו הניצוצים ממנו יוחזרו ליעקב שזהו ענין את בכורתו כו' ברכתו עמ"ש בד"ה מה טובו ובד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה כו' ובד"ה ראה ריח בני בענין ריח בוגדיו כו' ובד"ה בשלח פרעה בענין ותקח את בגדי עשו כו' ותלבש כו' וא"כ זהו וצדקה תהי' לנו כנ"ל סוף אות ד' בענין ויהי דוד עושה משפט וצדקה.

קיצור. ענין העדות והחוקים והמשפטים, עדות ע"ד משכן העדות שבטי י"ה עדות לישראל, עדות אותיות דעת, ועמ"ש ע"פ לא יקום עד אחד

וכמ"ש ע"פ האותי לא תיראו ע"ש: אה"ת נ"ד ע' שלה.

עמ"ש בד"ה מה טובו: לקר"ת בלק עד, ג.

ובד"ה ויקח מן הבא בידו: תרי"א וישלח כה, ג ואילך.

ובד"ה ראה ריח בני: תרי"א תולדות כ, ד.

ובד"ה בשלח פרעה: תרי"א בשלח סא, ב.

ועמ"ש ע"פ לא יקום עד אחד: אה"ת שופטים ע' תתמו ואילך. וראה גם סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב)

כו'. החוקים ליראה, ע"ד האותי לא תיראו אשר שמתי חול גבול לי. והמשפטים כמשפט הראשון כמו שהי' קודם חטא עה"ד, ועד"ז ביעור חמץ עיין בהרמ"ז ט"פ בא, וזהו ועלו מושיעים כו' לשפוט כי אמלאה החרבה.

טו **בספנ"י** פי' כי ישאלך בנך שעושהו מיד המצווה עליו רק אח"כ מבקש מרבו להודיע טעם הדבר כענין שהקדימו נעשה לנשמע, אבל הרשע שואל הדבר בטרם עשות העבודה.

יז **בחי** ר"פ חקת, המצות כולן על שלשה חלקים, מקובלות שהן עדות על האלהות ועל חדוש העולם (כ"כ בפ' ואתחנן וכ"ש שהן עדות על יצ"מ) ומושכלות שהן משפטים, ומצות שאין טעמן נגלה והן חוקים, וזהו וכי ישאלך בנך כו' העדות והחוקים כו' ואמרת לבנך כו' כי האלהות הותחל להתפרסם בין האומות בצאת ישראל ממצרים כו', וצ"ל כי ביצ"מ הו' ג"כ ג' בחי הנ"ל כי עדות ומשפטים פשוט הוא, העדות הוא גילוי אלקות ע"י אותות ומופתים, ומשפט עשה ה' ביצ"מ כמ"ש בדבר אשר זדו, וגם חק ה' כי בשעת קיים שטען המקטרג מה נשתנו אלו מאלו כו' אעפ"כ כו', וגם חוקות שמים וארץ כו'. בחי פ' ואתחנן במקומו על פסוק זה. ע"ש.

יא **עו"ל** בפי' כי ישאלך כו' ואמרת אליו כו' עפמ"ש ברבות ויקהל ר"פ מ"ח ע"פ שאו מרום כו' מי ברא אלה, שיש ג' בחי אלה היינו אלה תולדות השמים והארץ, למעלה מזה אלה שמות בני, למעלה מזה אלה העדות והחוקים והמשפטים (פ' ואתחנן ד' מ"ה) ולזה אומר כי ישאלך כו' מה ציווי העדות כו' אתכם דוקא, ע"ז בא התשובה כי עבדים היינו כו' ואותנו הוציא כו' ונעשו בחי אלה שמות בני, בחי מי ברא אלה, וזהו אלה מסעי בני כו' שיצאו ממצרים שהוא מצר ים מצר הגרון כו' ואח"כ יצ"מ זהו מי ברא אלה, ולכן ע"ז זכו לבחי אלה החוקים כו', ועיין ברבות סדר בא פט"ו ע"פ החדש הזה לכם שם גז' מענין שהמצות ניתנו לכם דוקא.

קיצור. ויוציאו ה' ממצרים, מצרים מצר מי, כי מי ברא אלה, ומצרים הסתר לא ידעתי את הו' ויצ"מ גילוי מי ברא אלה, וזהו אלה מסעי בני כו' ואלה שמות בני שבזכותם אלה תולדות השמים כו', וע"ז זכו ויצונו ה' את כל החוקים שהם ג"כ בחי אלה העדות והחוקים והמשפטים כו', והוא עיקר ההמשכה שיומשך מבחי' מי בבחי' אלה כו' ועמש"ל ססעי זי"ן.

ע' שגא ואילך.

בספנ"י = בספר פנים יפות.

ועמש"ל ססעי זי"ן: בנוכח אדמו"ר מהר"ש נוסף כאן: בהחוספה שמספר תרס"ו [היינו שהכוונה כאן

הוא לסעיף ז' הראשון שמספר תרס"ו].

(יב) **בעה"כ** דסה"ד ערך עדות וז"ל הרמב"ן, פי' מה ששאל הבן מה העדות הוא על מצות תפילין שנקראו תפילין לשון פליליה שהן אות עדות שהשכינה שורה עלינו ולמה אין להראות עדות דתפילין גם בלילה עכ"ל.

(יג) **הראב"ע** כ' מה העדות הטעם למה זה העול עלינו בינות בני אדם (ור"ל כמ"ש מ"ע ספורנו ולא הספיקו מצות בני נח) ואמרת כי השם פדנו מבית עבדים והנה עשה לנו זאת הטובה והנה חייבים אנחנו ליראה את שמו כי כבר הכרנו כי הוא הטיב לנו ועוד ייטיב לנו להחיותנו כי מצותיו חיים הם למוצאייהם עכ"ל. (והחזקוני פי' אתכם דקאמר היינו משום שלא נולד בשעת הציווי) ודבריו עולים בקנה א' עם מ"ש בח"ה שער עבודת האלקים פ"ג בד"ה והרביעי, כי מן הידוע כי עבודת בני אדם חייבים בהם כפי מעלת הטובות עליהם כו' כאשר כחר בנו בהוציאו אותנו מארץ מצרים כו' ויחדנו הבורא יתעלה משאר האומות בעבודה, חייבנו בה להודות לו, וייעד אותנו על קבלתה מהגמול בעוה"ז ובבא כו' כמשיה אתם אשר עשית למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי כו' ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש עכ"ל. וזהו ע"ד מ"ש בשה"ש רבה ע"פ לריח שמניך כל המצות שעשו לפניך האבות ריחות היו (כלומר כענין ריח בעלמא שאינו עצם הדבר) אבל אנו שמן תורק שמך מאתים וארבעים ושמונה מצות עשה ושלש מאות וששים וחמש מצות ל"ת עכ"ל. והיינו כמ"ש בבה"ז בראשית דך"ז ע"ב בענין משנה שבדיני התורה הנגלית משיגים עצמיות חכמה עילאה משא"כ בידיעת הסודות הוא רק ידיעת המציאות כו' ואפילו בג"ע שהיא השגת המהות הוא רק בהארת חכמה עילאה ועמ"ש מזה סד"ה לריח שמניך.

ועפ"ז יש לפרש היטב שאלת הבן חכם מה העדות כו' אתכם ור"ל שהרי קיים אברהם כל התורה ע"י רוחניות העבודה בלבד בבחי' היותו הלוח ונסוע רצוא ושוב שזהו כלל כל התורה כמ"ש בד"ה וקבל היהודים, וא"כ למה אתכם דוקא צוה רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת הכל מעשיות דוקא, וע"ז תירצו כי באמת יש מעלה יתירה ונפלאה בקיום כל המצות יותר ממה שקיים אברהם,

בעה"כ דסה"ד: = בערכי הכינויים דבעל סדר הדורות.

מ"ש בח"ה: = בחובת הלכות.

זהו ע"ד ... לריח שמניך כל המצות שעשו האבות ריחות היו: ראה בארוכה סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' רכא ואילך. ושינ.

בבה"ז בראשית דכ"ז ע"ב: ביארה"ז לאדהאמ"צ א, סע"ד ואילך.

ועמ"ש מזה סד"ה לריח שמניך: לקרית שה"ש ג, א ואילך.

בד"ה וקבל היהודים: תוי"א מג"א צו, ג ואילך. צו, א ואילך.

והיינו שאברהם המשיך הכל ברוחניות בבחי' פנימי, אבל שיוכל להתגלות אלקותו ית' גם בחיצוניות זהו דוקא ע"י מצות מעשיות, וזכו לזה ע"י עבדים היינו כו' כמשנ"ת בת"א ר"פ לך לך ע"ש, ועמ"ש מזה בד"ה משה ידבר, ויש לבאר ע"ד מ"ש בד"ה וארא ענין ימים יוצרו כו' ואברהם זקן בא בימים הנ"ל. וזהו ענין שקיים אברהם כל התורה שהרי שס"ה ל"ת כנגד שס"ה ימים ואיך קיים, י"ל ע"י אברהם אוהבי שהוא יומא דאזיל עם כולהו יומין, וזהו מי האיש החפץ חיים צ"ל אוהב ימים שבהם ועל ידם יזכה לבחי' חיים היינו והחכמה תחי' איהו וחיוהי חד, וכמו נדר נק' חיי המלך. אך מבואר בד"ה וארא אל אברהם הנ"ל שהמשכה זו הוא עדיין רק מבחי' ממכ"ע, ויש לומר דהיינו מבחי' חריב וזהו יחינו מיומים אבל ע"י ביום השלישי של מ"ת ושל תחיית המתים יקימנו ונחי' לפניו בחי' סוכ"ע, וזהו לטוב לנו כל הימים, וכן פי' בספר פני דפי' כל הימים קאי על ג' בחי' בהמ"ק הנ"ל כו', פי' שימשיכו טוב בכל הימים הנ"ל ע"ד יום טוב בחי' שער החצר הפנימי כו' שנפתח בשבת ויר"ט נק' שבת, ופי' יום שכולו טוב כי הנה טוב ורע בשרשן הן חסד וגבורה כמ"ש אדמיו נ"ע בד"ה בפ' נסכים, וכן כ' בפרד"ס ערד עץ איך עומק טוב ועומק רע הם גדולה וגבורה, וא"כ בחי' יום שכולו טוב זהו הכתר דשם לית שמאלא והכל טוב, וזהו שע"י מצות מעשיות דוקא ימשיכו מבחי' יסוד דא"א, וזהו לטוב לנו כל הימים. גם פי' כל הימים י"ל חיבור ימי קדם עם ימי עולם. אך מה שזכו לזה זהו דוקא ע"י היותם עבדים לפרעה במצרים וימררו את חייהם כו' שע"י דוקא זכו לזה שיהי' התלבשות התורה בגשמיות כמ"ש בת"א ר"פ לך לך הנ"ל ובד"ה וכל העם רואים את הקולות, ועמ"ש ע"פ ביום ההוא יהי' הוי' אחד כולו הטוב והמטיב.

קיצור. אתכם כי אברהם קיים את כל התורה ע"י הלוך ונסוע ע"ד והחיות רצוא ושוב וזה שפיר, אבל איך ע"י מצות גשמיות ימשיך כו',

בת"א ר"פ לך לך ע"ש: דף יא, ד.

ועמ"ש מזה בד"ה משה ידבר: ת"א יתרו סה, א ואילך.

מ"ש בד"ה וארא ענין ימים יוצרו: מאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' רלט ואילך. ובהוספות לשם (בהוצאת תשמ"ט) ע' 26 ואילך. ובתוס' הגהות באוה"ת וארא ע' קיט ואילך. שם (כרך ח) ע' ב'יתצ ואילך. וראה גם ד"ה וארא תשי"ב.

כמ"ש אדמיו נ"ע בד"ה בפ' נסכים: לקו"ת שלח מא, א.

ובד"ה וכל העם: ת"א יתרו עד, סע"א"ב.

ועמ"ש ע"פ ביום ההוא יהי' הוי' אחד כולו הטוב והמטיב: אוה"ת תבוא ע' תתשכח ואילך [באוה"ת שם הוא ד"ה ויקרא משה גו', וראה אוה"ת נ"ך (כרך ב) ס"ע תתקי בסד"ה ביום ההוא יהי': תשלום הדרוש כו' נת' ע"פ ויקרא משה]. וד"ל שם: חושארז"ל בעוה"ז על שמועות הטובות כו' אבל לעיל כולו הטוב והמטיב המכוון כי עכשיו התנהגות העולמות ע"י ז"א שבו מתנהג העוה"ז שהוא מלי' ובז"א יש חריג ומבחי' חסד נמשך הטוב והמטיב ומבחי' גבורות נמשך מה שעל שמועות הרעות אומר דיין האמת אך לעיל יהי' גילוי א"א דלית שמאלא בהאי עתיקא איכ' הוא אחד ואין שם דין.

והתירוץ איך אדרבה ע"י עבדים היינו כו' ויוציאנו זכו לזה שלא זכה אברהם וזהו לריח שמניך ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת שבהם וע"י נמשך בחי' עליונה יותר וכמ"ש בת"א בד"ה משה ידבר ועמ"ש במ"א כי אברהם ויטע אשל והמשיך בבאר שבע ז' היכלות דבריאה, אבל כשנעשה מהאשל בריח התיכון הנה הוא מבריח מהקצה העליונה עד הקצה התחתונה ממש וממשיך עלי' עשור עשרת הדברות שיהי' גילוי ע"ס דאצ"י למטה כנור של יו"ד נימין ולא בבחי' באר שבע לבד כו', וזהו והטיבך והרבך מאבותיך וזהו כי ישאלך בנך מחר, ע"ד כי שאל נא לימים ראשונים, וזהו ענין ויטע אשל אותיות שאל במד"ר וירא פנ"ד, אבל הנהי' כדבר הגדול הזה מ"ת הוא בחי' גבוה יותר וזהו ויצונו כו' לטוב לנו כל הימים, יחיינו מיומים בית ראשון ובית שני ביום השלישי יקימנו לע"ל, ואז ונח"י לפניו ואז עולם שכולו טוב דלית שמאלא, גם י"ל כי יש ב' בחי' טוב, טוב ה' לכל, טוב ה' לקויו הטיבה ה' לטובים וזהו לטוב לנו יבא טוב ויקבל טוב מטוב כו', ועמ"ש ע"פ טוב וישר ה'.

(ד) י"ל עוד ענין מה העדות, כי הנה ענין בדרך עדותיך ששתי, כי נובלות חכ' של מעלה תורה, ועיקר חכ' של מעלה זהו המצות כמו שהן למעלה הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתעטף בציצית, ונובלות בחי' זו נמשך במצות שלנו, ולכן המצות שלנו שאנו מקיימים הם עדות ורמיזא למצות שלו ית' וזהו אשר קדשנו במצותיו וצונו במצותיו ממש, ומבקשים קדשנו במצותיך ממש, ע' בד"ה ראו כי ה' נתן לכם השבת ובסידור בד"ה ועשו להם ציצית כו' בענין וזכרתם את כל מצות הוי' כו', ועשיתם את כל מצותי כו', ועד"ז יריעות המשכן היו ממשיכים בחי' נוטה שמים כיריעה כו'. וע"ז שואל מה העדות איך אפשר שהמצוה גשמיות תהי' עדות לבחי' מה שהקב"ה מניח תפילין כו'.

וכן בענין והחוקים שארז"ל במד"ר ע"פ אם בחקתי תלכו חוקים שבהם חקקתי את השמים כו', שבהם חקקתי את השמש ואת הירח כו' שבהם חקקתי את הים כו' את החול כו' את התהום כו' יעו"ש כל הפסוקים. וענין חקיקות אלו יובן עפמ"ש בת"א ס"פ מקץ בביאור דמוזזה מימין בענין כל אשר חפץ ה' עשה

בת"א בד"ה משה ידבר: שם דף סח, א ואילך.

ועמ"ש במ"א כי אברהם ויטע אשל והמשיך בבאר שבע ז' היכלות: אה"ת תבוא ע' תתשכח ואילך.

ועמ"ש ע"פ טוב וישר ה': ראה יהל אור לתהלים ע' צג ואילך.

י"ל עוד ענין מה העדות: פרק זה נמצא גם באה"ת ויקרא (כרך ג) שם ע' תתה ואילך.

ע' בד"ה ראו כי ה' נתן לכם השבת: לקרי"ת בשלח א, ב ואילך. שם ע"ד ואילך.

ובסידור בד"ה ועשו להם ציצית: דף ד, ג"ד.

עפמ"ש בת"א ס"פ מקץ בביאור דמוזזה מימין: דף מב, ד. וראה גם שם מא, ד. ובארוכה סה"מ תרכ"ט

(הוצאת תשנ"ב) ע' יז ואילך [וש"ג].

כולם בחכ' עשית שנברא העולם ע"י החכ' והחפץ וכן ארז"ל ע"פ בחכ' יסד ארץ כו' שהעולם נברא ע"י ג' דברים אלו חכמה ותבונה ודעת והרי כתיב בדבר ה' שמים נעשו, וביאר שיש חומר וצורה והחומר נברא ע"י הדבור אך הצורה נברא ונמשך ע"י חב"ד כו' וזהו ענין ומי צור כאלקינו מי צייר כו', וע"פ הקבלה נק' בחי' זו קו המדה קנה המדה כו', וזהו ענין החוקים שבהם חקקתי את השמים כו', וע' בלק"ת פ' חקת סד"ה זאת חקת התורה בענין אותיות החקיקה, ובד"ה אם בחקותי תלכו ועיין בפרדס ערך חק וערך חקה שפי' כי חקיקת האותיות בבינה ואמר ששם רמזו החקיקה הנזכר בספר יצירה עכ"ל, ועמ"ש מזה בת"א פ' תצוה בד"ה ועשית ציץ ופתחת עליו פתוחי חותם, עמ"ש בפרדס כי חק ביסוד כמו חק בשארו שם, וחק במל', וחוקים הוא מורה על זיווג שניהם עכ"ד, וא"כ פי' החוקים זהו זיווג יסוד ומל' כשנמשך בהם מקור ההמשכה מבחי' אותיות החקיקה גליף גליפו בטה"ע, כי סתם זיווג ושכיבה וישכב עמה בלילה הוא פי' בזהר ויצא דקנ"ו סע"ב ודקנ"ז ע"ב ישכב יש כ"ב אתוון דאורייתא והיינו אותיות דתושב"כ ששרשן מחכ' דיו ע"ג קלף דיו יו"ד כו', אבל חוקים זהו כשנמשך בהם מע"י וא"א שזהו ענין גליף גליפו כו' שהאותיות הם מיני' ובי', וע"י במא"א אות ח' סעיף נ"ג חק מצד היסוד כו' חקה נק' המל' הנחקת ע"י היסוד המחוקק אותה עכ"ל. ועמ"ש בפ"י באר חפרוה כו' במחוקק בלק"ת פ' חקת דס"ג ע"ב ודס"ד ע"ג ובזח"ג ס"פ וילך דרפ"ו א' במחוקק דא יסוד, ובמא"א מ"ם סעיף פ"ג מחוקק נק' היסוד גימט' רמ"ח חסדים כו' ומחקק מבין רגליו כו', ובמדרש פ' שמיני ס"פ י"ב ע"פ פן ישתה וישכח מחקק במשלי ל"א ה' ששוכח רמ"ח מ"ע וכו', עכ"פ היסוד נק' מחקק שהטפה מרגישים בה כל הרמ"ח אברים וממשיך מאותיות החקיקה שהם האותיות שבעצמות הנפש כי באותיות הדבור נמשך רק הארה מהשכל אבל בהטפה מלובש עצמיות השכל שהרי מוליד בדומה לו ע"כ נק' מחקק שאותיות החקיקה הם מיני' ובי' מעצם כח השכל ממש. ומזה יובן ענין והחוקים שממשיכים בחי' במחקק כו', וע' בה"ז פ' בחקותי. וענין המשפטים עמ"ש"ל סעיף יו"ד ובקיצור סעי' ח.

ואפ"ל ג"כ עדות דעת, חוקים חכמה שמשם שרש אותיות החקיקה כנודע מענין ערבים עלי דברי סופרים שמבחי' חכמה למעלה מבחי' ספר בינה כו', והמשפטים בינה ששם שורש כ"ד הגדול ברע"מ ס"פ שופטים. וע"ז שואל הבן חכם איך ע"י מצות מעשיות ימשיכו כל זה כו', מה ענין וכח התפילין גשמיים מקלף ודיו להמשיך מה שהקב"ה מניח תפילין, ומה ענין

וע' בלק"ת פ' חקת סד"ה זאת חקת: דף נו, סעי' ואילך. נט, ג.
ובד"ה אם בחקותי תלכו: לק"ת בחקותי מה, א. מה, ד ואילך.
בת"א פ' תצוה בד"ה ועשית ציץ: דף פג, ג. פד, א.
וע' בה"ז פ' בחקותי: דף פג, א ואילך.

החוקים לעורר חוקות שבהם נחקקו שמים וארץ כו', וכן המשפטים כו', וע"פ פשוטו י"ל הקושיא הרי נאמר ואם צדקת מה תתן לו וכי מה איכפת לו להקב"ה בין שוחט מן הצואר כו' ואיך הם המצות צורך גבוה.

קיצור. ענין העדות נובלות חש"מ תורה וחש"מ הם מה שהקב"ה מקיים המצות וזהו שהמצות שלמטה הם עדות ורמיזא למצות עליונות, והחוקים שבהם חקקתי שמים וארץ קו המדה בחכ' יסד כו', גם חק יסוד חקה מל' ע"י במחקק זה רמ"ח אברים מרגישים ונמשך מעצם המוחין, ואיך יומשך זה ע"י מצות מעשיות.

טו) והתשובה עבדים היינו כו' שזכו לזה ע"י גלות מצרים וכנ"ל ס"ז, ועוד כי מצרים הם מצרים וגבולים כל עולם מוגבל לפי ערכו ובעוה"ז החשך מסתיר ע"י ק"נ ערלה מסך מבדיל הנק' חרפת מצרים והוציאנו ממצרים וגבולים אלו, ולכן יוכלו ע"י מעשה המצות לעורר העדות והחוקים שלמעלה כו', וזהו ענין ארץ טובה ורחבה ע"ש רחבה מצותך מאד, באג"ה סי' י"ז ד"ה נודע דבאתעדל"ת, ומגיע למקור קו המדה לעורר משם תוספות אור עיין בת"א סד"ה ראה ריח בני כו'. וכת"י בפי' וישלח כי חרפה היא לנו לפי שהוא מסך מבדיל גמור ע"ד ולהבדיל בין הטהור לטמא ולא ע"ד ולהבדיל בין הקדש ובין חול שאפ"ל גם החול חולין שנעשו עטה"ק, משא"כ מסך מבדיל בין טהור לטמא, ע' בסידור שער המילה סד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם, ומטעם זה דוקא אחר המילה נק' אב המון גוים להעלות ניצוצות, וז"ש את הדגה אשר נאכל במצרים חנם בלא מצות, ע' זהר פ' בהר דק"ח ע"א, כי מחמת מסך מבדיל הנ"ל הנק' חרפת מצרים אין אתעדל"ת ממעשה המצות מעורר אתעדל"ע מחמת גשמיות העולם וחומריותו ולכן הוא חנם בלא מצות אלא ע"ד דור אנוש שנוזנין בחסדו של הקב"ה, ומ"מ הוא מבחי' אחוריים והיינו מעורף דא"א שאין בזה פנימיות הרצון רק שמחי' בדרך טפל כמו שממית בידים תתפש, אבל ע"י יצ"מ היום גלותי חרפת מצרים נזדכך העולם עד שע"ז באתעדל"ת אתעדל"ע שיבא המשכה מבחי' פנים, וזהו ויצונו את כל החוקים כו'.

טז) ואפ"ל עוד בענין אחר השאלה מה העדות כו', כי הנה יש קבלת עול מלכות שמים ועול מצות, והר"ע למה קדמה שמע לזה"ש כו', וע' בלק"ת ביאור ונקדשתי בתוך בניי שיחוד או"א א"א להמשיך כ"א ע"י מס"נ

עיין בת"א סד"ה ראה ריח בני: דף כ, סע"ד ואילך.

ע' בסידור שער המילה סד"ה ולא יקרא עוד שמך אברהם: דף קמו, ד [והנחה אחרת וקצרה בתו"א לך

יב, א ואילך, וע"ש יג, א].

וע' בלק"ת ביאור ונקדשתי: פ' אמור דף לג, רע"ג ואילך.

בק"ש קעומ"ש, וע"י תומ"צ ממשיכים יחוד זו"נ רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דז"א, ושאלתו הוא על ענין קיום המצות ולכן אמר ה' אלקינו שזהו קעומ"ש וזה ניחא אצלו, אבל העדות והחוקים והמשפטי' שהם בז"א ע"ז שאלתו דהרי א"כ המצות נוגעים רק באצ"י בז"א, אבל לגבי עצמות אוא"ס אין זה נוגע כלל כמארז"ל וכי מה איכפת ל' להקב"ה כששוחט בהמה ואוכל או נותר ואוכל כלום אתה מועילו כו', אשר מכ"ז יראה שאין טובת האדם ורעותיו נוגעות כלל לגבוה כ"א אל האדם בלבד כו', ובמקומות רבים אמרו היפך זה, ופי' בעבודת הקדש ח"ב פ"ג דבאצ"י נוגע מעשה המצות וכנ"ל דרמ"ח פקודין נק' רמ"ח אברים דמלכא אבל באדון יחיד שרש השרשים שמה לא איכפת כלל. ויש להעיר מפסוק שחת לו לא בניו מומם, וע' מזה בזח"ג האזינו דרצ"ז ע"ג, ובפ' וארא דכ"ו סע"ב, ובמדרש כי תשא ר"פ מ"ב. והנה מבואר בת"א בד"ה ויאבק איש שמגביהים א"ע לינק מבחי' דקמ"י כחשיכה כאורה כו' וכנ"ל דל"י לא איכפת כלל, וא"כ שאלתו מה העדות כו' כלומר מה הטורח הזה דעול מצות, כיון דההמשכה או הפגם אינו נוגע בעצמותו כלל רק באצ"י, וא"כ יהי' די בקבלת עומ"ש לקבל עליו עול אדון יחיד כו', ולמה לא יספיק לקבל מאדון יחיד דקמ"י כחשיכה כאורה שלא ע"י אצילות הקדוש ששם אי אפשר כ"א ע"י עול מצות וכו'.

וע"ז משיב עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו כו' כלומר לא כמו שחשבת שא"ז נוגע לאדון יחיד שרש כל השרשים כ"א אדרבה זהו דוקא חפצו של אדון יחיד ממש, כי אע"פ שודאי אין הפגם נוגע שם כלל כ"א באצ"י אבל עכ"ז זהו דוקא חפצו ופנימ"י רצונו של אדון יחיד שבכך רצונו וחפצו שיומשך האור ע"י האצ"י הקדוש, והפגם שבאצ"י זהו נגד רצונו ממש אעפ"י שאין הפגם מגיע אליו ממש ח"ו, עכ"ז הפגם שבאצ"י זהו כביכול כאילו נוגעים בכבוד עצמותו ממש, ונשמע זה ממשארז"ל ועשיתם אתם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני ופי' בלק"ת בשה"ש בד"ה אני ישנה אשר מה שע"י המצות ממשיכים גילוי האור בכלים דז"א דאצ"י חסד דרועא ימינא וכו' זהו נחשב אצלו ית' כאלו עשאוני ממש ודריק.

והענין כמ"ש לך אמר לבי בקשו פני את פניך הוי' אבקש ופי' בזהר פ' אמור דצ"ג ע"ב אליו זמנייא וחגיגיא וכמ"ש שלש פעמים בשנה

ופי' בעבודת הקדש . . . דבאצ"י נוגע מעשה המצות . . . באדון יחיד שרש השרשים שמה לא איכפת כלל: כהנא להלן בענין עבודה צורך גבוה ראה בארוכה אהית משפטים ע' אריס ואילך. אירלב ואילך. שם (כרך ח) ע' גילא ואילך. אהית מגילת אסתר (הוצאת תשי"ג) ע' ריג ואילך. סה"מ עזרת ע' קצה ואילך. ד"ה לא תהי' משכלה תשי"ב. לקמן חיב ד"ה והי' עקב. ושי"ג.

ויש להעיר מפסוק שחת לו לא בניו מומם: ראה גם לעיל ד"ה עד שיפוח ובהערות שם.

בת"א בד"ה ויאבק איש: פי' וישלח כו', ב.

בלק"ת בשה"ש בד"ה אני ישנה: דף לד, ד.

יראה כל זכורך את פני הוי' אלקיך, וכתוב צמאה נפשי לאלקי' לאל חי מתי
 אבא ואראה פני אלקי, והירט נקי פנים כי בהם גילוי בחי' ג"ר בינה, אשר ג"ר
 נקי פנים לגבי ד"ת, ועמ"ש עוד בלק"ת בשה"ש בד"ה הסבי עינייך מנגדי מענין
 פנים, משא"כ עמלק מקבל מבחי' שערות שמבחי' עורף כו' ע"ש, ועמ"ש ע"פ
 ויקרא שם המקום פניאל, והרמ"ז פ' וירא דצ"ז כ' כי פנים ואחור ימין ושמאל
 הם אבי"ע פנים הוא אצילות ואחור עשיי, ימין בריאה שמאל יצירה עכ"ד, וא"כ
 פרעה אף שמקבל מבחי' דקמ"י כחשיכה כאורה היינו מבחי' א"א שה"ס כמה
 ארך אפים לפניו כמ"ש בד"ה ויהי בשלח פרעה, עכ"ז כיון שמקבל רק מבחי'
 העורף דא"א שז"ס פרעה אותיות הערף א"כ מקבל רק מבחי' אחוריים דא"א,
 אבל צ"ל את פניך ה' אבקש אשר כערך העשיי' לגבי האצי' כך גם בא"א בחי'
 אחוריים לגבי הפנים, כי בחי' אחוריים כמאן דשדי זהו בחי' העשיי' עיין בלק"ת
 בד"ה שובה ישראל עד דרוש השני ענין בי"ע ושיש בי"ע באצי' וגם למעלה
 מהאצילות, משא"כ בחי' את פניך הוי' אבקש זהו אצי' דא"א כו', וזהו הנמשך
 ע"י התורה שאף שהיא בחו"ב עכ"ז שרשה ממ"ס, ובע"ח דפנימיות אבא זהו
 פנימי' עתיק ולא ידעתי הטעם.

וא"כ מזה מובן מעלת המצות שאף שהן ברמ"ח אברים דו"א, אבל שרש
 ההמשכה היא את פניך הוי' אבקש מבחי' פנימיות הכתר היינו ממ"ס,
 משא"כ מה שפרעה מקבל מבחי' דכחשיכה כאורה זהו מבחי' אחוריים שהוא
 רק בחי' עשיי, וגם זה נמשך לו רק בחיצוניות היינו בעוה"ז שהוא עולם הכלה
 ונפסד, אבל ההמשכה מבחי' את פניך הוי' אבקש זהו שיהי' גילוי אלקות ממש
 ע"ד יראה את פני הוי' אלקיך. וזהו התשובה עבדים היינו לפרעה במצרים
 המקבל מבחי' עורף כו', אבל ויוציאנו הוי' משם הוא בחי' את פניך הוי' יאר ה'
 פניו אליך, ויתן אותות ומופתים כו' בפרעה כו', וזה ראי' כי חפצו הפנימי של
 אדון יחיד דוקא בתומ"צ ולא לחיות כחי' העו"ג, וזהו ואותנו הוציא משם מבחי'
 שממית בידיים כדי להיות ויצונו את כל החוקים כו' לטוב לנו כל הימים ולא
 כמו פרעה שלא נמשך לו רק גשמיות העוה"ז לבד כנ"ל, אבל כל הימים היינו
 העוה"ז והעוה"ב כו'.

עו"ל דאיתא חביב אדם שנברא בצלם כו' וקאי על חסידי עוכומ"ז והם
 מקבלים מפני אדם שבמרכבה שלמעלה מפני שור, והם המאמינים

ועמ"ש עוד בלק"ת בשה"ש בד"ה הסבי עינייך: דף לו, א.

ועמ"ש ע"פ ויקרא שם המקום פניאל: אוה"ת וישלח (כרך ה) תתעה, א ואילך. וראה גם שם רמ, ב

ואילך. שם (כרך ה) תתפא, א ואילך. שם (כרך ז) תתלב, א.

כמ"ש בד"ה ויהי בשלח פרעה: תו"א בשלח סא, א. וראה גם לעיל ד"ה כמה מעלות.

בלק"ת בד"ה שובה ישראל עד דרוש השני: דף סו, רע"ד.

דפנימיות אבא זהו פנימיות עתיק ולא ידעתי הטעם: ראה לעיל ד"ה אדם כי יקריב [הערה ד"ה: בזה"ז

אין עשיית המצות ובהע' 5 שם].

בחדוש יש מאין ומקיימים המצות שנצטוו בני נח, ושורש ענינם שע"ז ג"כ נמשך הברית הכרותה לבני נח עוד כל ימי הארץ כו', ובסידור פי' שהם כענין המלאכים דעשיי' הממונים על כל השפעות עוה"ז כמ"ש בלק"ת ס"פ פנחס דע"ט ג', והם הגבה מאד נעלה מהעו"ג שהם מקבלים מג"ק או מהרע דק"ג, וגם בהם יש מדרגות ע' בהרמ"ז ר"פ ויקהל בענין עמלק כו' שמשונה משאר עו"ג כו', אבל חסידי הנ"ל מקבלים מהמלאכי' דעשיי' או מהטוב דק"ג, וא"כ הם רחוקים מבחי' אם תגביהי כנשר כו' להרוס ממשלת הקדושה כ"א אדרבה הם נכנעים תחת הקדושה כו', וא"כ י"ל הם לגבי הקדושה כמו קליפה השומר את הפרי, לא כמו קליפה המתנגד לגבי הפרי שבאופן זה נברא העולם שיהי' קליפה ופרי, אבל אדרבה הקליפה יהי' שומר לפרי כו'.

וזהו שמקשה הבן חכם מה העדות כו' כלומר ה' אלקינו זהו שמקבל עומ"ש ומאמין בהכריאה יש מאין ובהשגחה רק מקשה למה לא די בשבע מצות ב"נ שע"ז ממשיכים חידוש יש מאין וג"כ יש להם חלק לעוה"ב כו', וא"כ מהו ענין העדות והחוקים כו'. והתשובה י"ל כי הנה ידוע ענין כי אל דיעות שבחי' יש מאין זהו עדיין דיעה תחתונה ונמשך מבחי' מלכות כל עולמים שמשם נמשך המקום והזמן, אבל קמ"י ממש כולא כלא חשיב ולמעלה הוא היש ולמטה בחי' אין ובשביל גילוי בחי' זו זהו עיקר ענין נתינת העדות והחוקים כו' כמשנ"ת בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה פ"ג, ועד"ז פי' בד"ה משה ידבר, וע' בסידור בד"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש הראשון בענין מצה שהיא מיכלא דמהימנותא שאין פי' האמונה זה לבד להאמין בבריאת העולם יש מאין שהרי זה גם חסידי עוכומ"ז מאמינים, אלא האמונה היא בבחי' אנכי הוא סוכ"ע שלמעלה משרש התהוות יש מאין שהוא מבחי' מדת מלכותו והוא רק שם והארה כו', וביאור הענין היינו שמבחי' זו נמשך הדעת עליון שלמעלה היש ולמטה אין וכלא חשיב כו' וע"ז היא המצוה מצות יאכל לבא לבחי' אמונה זו, וזהו ענין יצ"מ כי מצרים דקליפה זהו הערלה ק"ג ההסתר גמור ושם הוא חנם בלא מצות, אך גם מצרים דקדושה זהו ענין הדיעה התחתונה יש מאין שמבחי' זו נמשך שכל עולם במיצריו וגבוליו, ויצ"מ זהו האמונה בבחי' אנכי כו', ובק"ס נמשך בחי' זו בגילוי ממש כי ענין הפך ים ליבשה זהו גילוי דעת עליון בד"ת כמ"ש בבה"ז פ' בשלח על המאמר דמ"ח ע"ב בד"ה עו"ל מאמר הנ"ל באופן אחר.

ובסידור פי' שהם כענין המלאכים דעשייה: סידור עם דא"ח רפ"ו, ג.
 בד"ה בשעה שהקדימו: לקרית במדבר יב, ג. יג, כ"ג [נעתק לעיל פרק ה].
 בד"ה משה ידבר: תרא יתרו סח, סע"א ואילך.
 בסידור בד"ה ששת ימים: דף רפד, א ואילך.
 כמ"ש בבה"ז פ' בשלח: דף מג, סע"ב ואילך.

וזהו סדר התשובה עבדים היינו כו' ויוציאנו כו' ביד חזקה, וזהו נמשך מבחי' דיעה עליונה שמשם דוקא נמשך לשנות סדר השתלשלות סדרי בראשית שנבראו בבחי' יש מאין שיהי' היש דבר נפרד, ושיהי' שינוי הסדר נמשך מבחי' דיעה עליונה דכולא קמי' כלא חשיב, וכמ"ש אנכי כו' אשר הוצאתיך מאמ"צ, משא"כ אף לחסידי עוכומ"ז לא נעשה ענין כזה לשנות סדרי בראשית בנסים גלויים כו'. וזהו חביבין ישראל שנקראו בנים למקום, ומבחי' זו נמשך יצ"מ כמ"ש בת"א ס"פ בא סד"ה למען תהי' תורת ה' בפ"ך שזהו ענין כי ביד חזקה, וכן פי' האריז"ל ויוציאנו הוי' אלקינו או"א שהלבישו לזרועות דא"א, הרי בא יצ"מ ע"י או"א, שבחי' חו"ב נק' או"א להנשמות כו', אך המכוון דיצ"מ זהו בשביל מ"ת, והוא מ"ש חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה כו', וזהו ויצונו ה' את כל החוקים ליראה את כו', וזהו מה שאו"א מקבלים מבי' מזלות דמו"ס שזהו למעלה ממה שמלבישים לזרועות כו', ומזה נמשך ע"ד הפך ים ליבשה כו'.

בס"ד. ואתחנן ואי' ד' ד"א ד"ד.

כי ישאלך בנך מחר לאמר מה העדות והחוקים כו', והתשובה ואמרת לבנך עבדים היינו כו' ויוציאנו ה' ממצרים כו' ויצונו ה' לעשות את כל החוקים כו'. וידוע שכנגד ד' בנים דברה תורה ושאלה זו מבואר שהיא שאלת בן חכם. ויש להבין מהו שנק' חכם אם אינו יודע ענין העדות כו', וגם ענין יצ"מ. גם מהו ההפרש בין שאלת בן רשע מה העבודה הזאת לכם כפי' בא (י"ב פסוק ד') ובין שאלת בן חכם מה העדות כו' אשר צוה כו' אתכם כפי' ואתחנן

בת"א ס"פ בא סד"ה למען תהי' תורת ה': דף ס, סע"ד.

כי ישאלך בנך: הוא ד"ה זה להציץ בתוס' הגהות. תוכן המאמר נמצא [בקיצור] לעיל ד"ה כי ישאלך הא' פרק ז' (הא' מבודך תרטיז), ופרק ח', ופרקים יד"טו [ראה בפרטיות להלן בהמ"מ]. המאמר הובא ונתבאר בד"ה זה בסה"מ עטר"ת ע' שנה ואילך (וראה גם שם ע' שנה). ובד"ה ויקם עדות ביעקב בסה"מ הש"ת ע' 51 ואילך. ובד"ה כי ישאלך: תש"ג (והמשכו בד"ה עבדים היינו). תש"ח (סה"מ מלוקט ח"ד ע' ריג ואילך). תש"מ. תשד"מ (והמשכו בד"ה ויקם עדות ביעקב). תשמ"ו. לקו"ש ח"ג ע' 961 ואילך. לתחילת המאמר ראה גם ד"ה זה בסה"מ תרנ"ד ע' רטז"ו. לכמה מעניני המאמר ראה גם ד"ה כי ישאלך בס' מאמרי אדה"ו פרשית ח"ב ע' תשסט ואילך. ונו"א שם ע' תשעג ואילך. ובס' מאמרי אדה"מ"צ ויקרא ח"א ע' מג ואילך. ובתוס' הגהות באוה"ת ואתחנן (כרך ו) ע' בירצב ואילך [וראה בד"ה כי ישאלך תשד"מ (בתחילתו) בטעם הדיוק שכמה מאמרי דא"ה דחג הפסח התחלתם הוא בפסוק כי ישאלך].

(וא"ו פסוק ד'). והגם שמבואר התירוץ ע"ז ששם בפ' בא אמר לכם והוציא עצמו מן הכלל וכאן נא' ה' אלקינו, אעפ"כ הדבר צריך ביאור.

הנה מבואר כאן ג' דברים העדות והחוקים והמשפטים שיש בכללות התורה והמצות. ולהבין ענין העדות, הנה כתיב בשמחה ובטוב לבב מרוב כל שהשמחה של מצוה היא יותר מרוב כל, כי כל בשמים ובארץ שמים ה"ע ג"ע העליון וארץ הוא ג"ע התחתון, ובחי' כל הוא העמוד המחבר כתרגומו דאחיד בשמיא וארעא. ובאמת יש מדריגות עד אין קץ ואין תכלית כמה מיני ג"ע עליון ותחתון, כמ"ש ילכו מחיל אל חיל, וקדושים בכ"י יהללוך סלה, וכל החיים יודוך סלה בלי הפסק, לכן יש רוב כל. גם כל בגימ' נו"ן, נו"ן שערי בינה ושער הנו"ן הנק' כל הוא הממוצע המחבר חו"ב, כי החכ' מאין תמצא והבינה נק' יש כמ"ש להנחיל אוהבי יש, והיחוד וחיבור דאין וביטול דחכ' ביש והשגה דבינה הוא ע"י כל שער הנו"ן. אך במצות נא' בשמחה כו' מרוב כל, כי כל חיי העוה"ב שיש בו מדריגות עד אין קץ הוא רק ביו"ד נברא העוה"ב זיו והארה בעלמא מא"ס ב"ה כמ"ש הודו על ארץ ושמים ונשגב שמו לבדו, אבל בקיום המצות נא' אשר קדשנו במצותיו, קדשנו במצותיך, בחי' מצותיך ממש, וכמ"ש בתומ"צ והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך וכתי' בפ' והי' כו' אל מצותי אשר אנכי מצוך, והיינו בחי' אנכי מי שאנכי ממש מצוך.

וזוהו שמצות נק' בשם עדות על מצות עליונות כמ"ש רז"ל נובלות חכמה של מעלה תורה, כמו נובלות פרי, כך תורה היא נובלות חכמה של מעלה, וחכמה של מעלה נק' תורת הוי' ממש מצות הוי', כמו שבת להוי', מועדי הוי', הקב"ה מניח תפילין, והקב"ה מתעטף בציצית, ובב"ר פ' ג' נתעטף הקב"ה בטלית לבינה וע' בגמ' ר"ה ד"יז ובחא"ג מהרש"א שם, והיינו שזהו בחי' לבושי' כתלג חיור, והתומ"צ שלמטה הם עדות ה' נאמנה כמשארז"ל בנר המערבי עדות הוא ששכינה שורה בישראל, וישראל הם הנק' עדים, כמ"ש אתם עדי, וכתבי ששם עלו שבטים כו' עדות לישראל להודות לשם הוי' ממש, שיומשך ויתגלה ע"י המצות שהם העדות, וע"ז אמר דהע"ה בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון, שהשמחה של מצוה בגשמי' היא יותר מרוב כל הון יקר ונעים דג"ע ועוה"ב, ואנכי ממש מצוך היום דוקא בעוה"ז כמ"ש היום לעשותם ויפה שעה א' בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, וע"ז א' עדות ה' נאמנה.

שמבואר התירוץ ע"ז ששם . . אמר לכם . . וכאן נא' ה' אלקינו: ראה לעיל בדיה כי ישאלך האי פ"ב-ג בשם האלשיך והאברבנאל. ובאוה"ת ואתחנן (כרך ו) הוא בשם הרוקח. וראה גם הגש"פ עם לקוטי טעמים ומנהגים מכ"ק אדמיר שליט"א בשם המחזור ויטרי. ובדעת זקנים מבעה"ת עה"פ. ועוד.

הנה כתיב בשמחה ובטוב לבב . . יותר מרוב כל: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה בארוכה לעיל ד"ה זאת חוקת. ושי"ג.

וזהו שמצות נק' בשם עדות: בהבא להלן [עד סוף פרק ב'] ראה בשינויים לעיל ד"ה כי ישאלך האי פ"ד.

ב) והחוקים ה"ע מ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת, וחוקות הוא מל' חקיקה כמ"ש במד"ר ר"פ בחוקותי חוקה שבהם חקקתי שמים וארץ כו' השמש והירח כו'. כי הנה כתי' כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ וכתי' בדבר ה' שמים נעשו, וידוע שהתהוות החומר ושמים וארץ וכללות הנבראים הם מהדבור העליון כמארו"ל בעשרה מאמרות נברא העולם ובראשית נמי מאמר הוא. והצורה שבהם כמו שהרקיעים וגלגלים עגולים הם שרשם מבחי' סוכ"ע, ותמונת הארץ כדורי ותולה ארץ על בלימה וכן צורת ותמונת כל הנברא' הוא מבחי' כל אשר חפץ ה' עשה ובחי' יסד ארץ כונן שמים כו' ובדעתו תהומות נבקעו. וגם תהלוכות הגלגלים שהשמש זורח ממזרח וכא למערב וכדומה הוא הנק' חוקות שמים וארץ מלשון חוק וכמ"ש חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם בבחי' ביטול וצבא השמים לך משתחויים, והחוקה היא מקורה מהתורה ואם לא בריתי שהיא התורה חוקות שמים וארץ לא שמת. והמשל הוא שיש ב' מיני אותיות, אותיות הכתב שהם משני דברים נפרדים דיו וקלף רק שמתאחדים ונדבקים יחד הדיו והקלף, אבל אותיות החקיקה הוא שהאותיות עצמיים מיני' ובי', ככה יוכן ההפרש למעלה לבין אותיות הדבור שבדבר ה' שמים נעשו ובין אותיות החקיקה שלמעלה שהוא בחי' רמ"ח מ"ע דתומ"צ, כמ"ש במחקק גימט' רמ"ח, שעי' קיום הרמ"ח מ"ע נעשה החקיקה בעולמות, ויש חוק וחוקה, כמו חוק בשארו שם דמילה בחי' דבר, וחוקה דפסח בחי' נוק', וחוקות דתורה הוא המחבר, וגם בנשי' אמר אם בחוקותי תלכו שההילוך הו"ע אהבה רבה דבכל מאדך להיות בבחי' הלוך ונסוע בלי גבול כמ"ש ונתתי לך מהלכי' בין העומדים, וכח ההילוך הוא ע"י חוקות דתומ"צ. וזהו באר חפרוה שרים בחי' באר מים חיים דכנ"י באר ר"ת בידך אפקיד רוחי, להיות בבחי' אליך ה' נפשי אשא הוא ע"י מחקק בגימ' רמ"ח, ועי"ז נעשה חקיקה מבפנים ומבחוץ, כמו למשל כלי גשמי צריך תחלה להעביר כל חלודה ולצחצח את הכלי מבחוץ וגם לעשות חקיקה ותוך כלי קיבול מבפנים, כך ע"י החקיקה דמחוקק דרמ"ח מ"ע עי"ז מעביר כל רע דחיצוני' בבחי' אתכפי' ואתהפכא, וגם עי"ז עלי באר בחקיקה פנימי' להיות ושכנתי בתוכם ממש כמ"ש ונקדשתי בתוך בני', זהו החוקים דתורה.

כי הנה כתי' כל אשר חפץ ה' . . . וכתי' בדבר ה' שמים נעשו: ראה בארוכה תו"א מקץ מא, ד. מב, ד [הובא לעיל בד"ה כי ישאלך שם]. ובסה"מ תרכ"ט (הוצאת השני"ב) ע"ז ואילך. וש"נ.

והמשל הוא שיש ב' מיני אותיות . . . אותיות הכתב . . . אותיות החקיקה: הבא להלן (עד התיבות: וזהו באר) מיוסד על לקרית בחוקותי מה, א. מה, ד ואילך. חוקת נז, סעי"ב ואילך. נט, ג [הובאו לעיל בד"ה כי ישאלך שם].

וזהו באר חפרוה שרים . . . הוא ע"י מחוקק: הבא להלן עד סוף הפיסקא מיוסד על לקרית חוקת סג, ב. סד, סעי"ד [הובא לעיל בד"ה כי ישאלך שם].

והמשפטים הוא כמ"ש ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו, והוא כמ"ש חסד ומשפט אשירה (תילים ק"א א') וכתי' חסד ומשפט שמור (הושע י"ב ז'), שהמשפט לאלקי' הוא, כמו שמבואר בתניא (פ"א ופי"ג) ענין צדיקי' יצ"ט שופטן אבל הבינונים זה וזה שופטן וכמ"ש להושיע משופטי נפשו, כמ"ש ובערת הרע מקרבך, ולע"ל ואת רוח"ט אעביר מן הארץ ויבוער הרע לגמרי וכ"ז הוא ע"פ משפט התורה ואלה המשפטי' אשר תשים לפניהם. ויובן מזה שע"י ג' דברים אלו דעדות וחוקים ומשפטים דתומ"צ גשמי' דוקא יומשך ויתגלה גילוי אוא"ס ב"ה גם למטה בעוה"ז יותר מכל מיני המשכות דג"ע ועוה"ב דרוב כל הנ"ל.

ג) **וע"ז** היא השאלה דבן חכם דהוא יודע ענין ההמשכה דתומ"צ, כמו שקיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא ניתנה, כי האבות הן המרכבה בבחי' ביטול ומס"נ יומם ולילה באהבה רבה ונפלאה לכן בכל העובדות שלהם כמו בחפירת בארות ומקלות המשיכו כל האורות עליונים להאיר החשך ואפילה כמ"ש מי העיר ממזרח צדק, אבל השאלה שלו היא איך ע"י ג' דברים הנ"ל דעשי' גשמיית דוקא כמו מצות אכילת מצה דוקא בגשמי' יומשך מוחין דאבא. וכנודע מ"ש בכהאריז"ל ובכ"ד מענין הכוסות שהם מוחין דאימא, ומצה אבא, ויש בזה קטנות אבא, וגדלות ראשון וגדלות שני. אבל ע"י כוונת אכילת מצה בלא אכילה לא יומשך כלל. והגם שאמרו מצות צריכות כוונה, היינו שהוא יותר טוב עם הכוונה כי מצוה בלא כוונה כגוף כו', אבל העיקר הוא העובדות גשמי' והיום לעשותם דוקא כמ"ש אשר אנכי מצוך היום. וע"ז היא עיקר השאלה איך ע"י העשי' דעדות וחוקים ומשפטים גשמי' נובלות הנ"ל יומשך מבחי' אנכי מי שאנכי יותר מג"ע ועוה"ב כמ"ש קדשנו במצותיך ממש.

והתשובה ע"ז עבדים היינו לפרעה כו' ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה כו' ויצונו כל החוקים כו'. הענין הוא שדוקא ע"י גלות מצרים ופרעה הקריב כו' נעשה הכנה וניתן לנו זה הכח והעוז שע"י תומ"צ בגשמיות דוקא דעדות וחוקים ומשפטים יומשך ויתגלה אוא"ס ב"ה גם למטה בעוה"ז הגשמי ממש לע"ל וכמ"ש ונגלה כבוד ה' וראו כו' כמו שע"י גלות מצרים זכו למ"ת.

והמשפטים: בהבא להלן בפיסקא זו ראה בארוכה לעיל ד"ה כי ישאלך הא' פי"ח.
וע"ז היא השאלה דבן חכם: בהבא להלן בפיסקא זו ראה בשינויים לעיל ד"ה כי ישאלך הא' ספי"ד.
מצות אכילת מצה דוקא בגשמי': ראה גם סה"מ מלוקט ח"ד שם ע' ריד (הע' 16).
וכנודע מ"ש בכהאריז"ל . . . מענין הכוסות . . . ומצה: ראה באורך בדרמ"צ כב, ב ואילך [ובהנסמן בהמ"מ לשם בהוצאת תנש"א].
והתשובה ע"ז עבדים היינו: בהבא להלן עד סוף הפרק ראה לעיל ד"ה כי ישאלך הא' פי"ז (הא').

ולהבין זה צ"ל משארז"ל ששאלו לרב יהודה כד הוה בדיחא דעת"י ובעי מינ"י כל חללי דעלמא מ"ט עזי מסגי ברישא והדר אימרי ואמר לו כברייתו ש"ע ברישא חשוכא והדר נהורא. ויובן זה, הנה ידוע שיש ב' בחי' ברצון, פנימ"י וחיצוני' ופנימ"י הרצון נק' חפץ, כמ"ש כי תהיו אתם ארץ חפץ, וכת"י (ישעי' ס"ב ד') חפצי בה, וכל גבולך לאבני חפץ, וכמ"ש כי חפץ בבת יעקב, שהוא חפץ ותשוקה פנימיות, כמו שאנו רואים באדם שרוצה לעשות איזה עסק ומר"מ, שהעיקר המכוון בזה להרויח ולהחיות נפשו ונפשות ב"ב ולזה עיקר מגמתו וחפצו, אבל עצם העסק הוא רק חיצוניות הרצון, שאם הי' באפשרי להרויח בלי עסק זה לא הי' רוצה בשום אופן בזה העסק והטרחא, אך כי לא סגי בלא"ה הוכרח שיהי' לו רצון בפרטיות בכל העסק בע"כ, ואעפ"כ נק' רצון כמו כופין אותו עד שיאמר רוצה אני שנק' רצון ע"פ ד"ת, אך הוא רק חיצוניות ובטל וטפל להעיקר המכוון פנימ"י חפצו ורצונו. גם אנו רואים שא"א לבוא אל העיקר המכוון הפנימי רק כשעוסק בטפל וחיצוניות תחלה אח"כ יוגמר חפצו הפנימי.

ככה יובן למעלה שתכלית הבריאה הוא בשביל ישראל, כמ"ש בראשית בשביל ישראל כו' ובשביל התורה שנק' ראשית וכמ"ש כי זה כל האדם שכל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה, לכן סדר הבריאה תחלה דומם בשביל צומח, וצומח בשביל חי, וצומח וחי בשביל מדבר שהוא האדם, והוא העיקר והם טפלים לו, והעיקר דמדבר הוא אתם קרוים אדם, כי זה כל האדם, זה הוא המשכת גילוי אלקות כמ"ש בקי"ס זה אלי, ולעתיד הנה אלקינו זה זה הוי' קוינו לו, שעי"ג קוין דתורה ועבודה וגמ"ח היינו שלשה דברים שהעולם עומד עליהם יומשך ואו"ס בגילוי עד שיאמר עליו כי הוא זה, כמארז"ל בקרי"ס כאו"א מראה באצבעו ואומר זה כו', וכל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה האדם כי זה הוא פנימיות רצון העליון שיהי' לו דירה בתחתונים ע"י ישראל ותומ"צ, וכמ"ש הן לה' אלקיך השמים ושמי השמים כו' רק באבותיך חשק ה', ונק' ארץ חפץ ויאר ה' פניו אליך דוקא, וכמו במ"ת פנים בפנים דיבר ה' עמכם.

אך שיהי' הגילוי זה דמ"ת שיהי' יאר ה' פניו אליך, יאר פניו אתנו סלה צ"ל תחלה בחי' חיצוני' ואחוריי' דגלות מצרים ופרעה אותיות עורף, כי קליפה קדמה לפרי, כמו שאנו רואים בטבע דצמיחת הארץ שכשאדם נוטע אילן המכוון שלו הוא בשביל הפרי ובתחלה צומחין העליון והקליפות ואח"כ יוגמר

הנה ידוע שיש ב' בחי' ברצון פנימ"י וחיצוני': בהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה לקי"ת שה"ש כח, ד. לג, ד. ועוד.
 כי קליפה קדמה לפרי כמו שאנו רואים... שכשאדם נוטע אילן: בכ"ז ראה בארוכה סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' כג. קיח. שככ"ג. ושי"ג.

הפרי, כמו אל גינת אגוז ירדתי שהאגוז מסובב בקליפין ופרי גנוז בתוכו, וגם בחטה תחלה יצמח הקש והתבן והמוץ ואח"כ יוגמר החטה ובלא זה לא יהי גידול החטה כלל, ואח"כ כשיוגמר הפרי והחטה אז אין צריך כלל להקליפה והתבן והמוץ כ"א כמוץ אשר תדפנו רוח. וכן ארז"ל שני אלפים תהו ואח"כ שני אלפים תורה, וגלות מצרים קודם מ"ת, כן גם בכל הענינים הרוחני' למעלה מעלה שרש הקליפה קדמה לפרי.

וזהו ג"כ השאלה מ"ט עזי מסגי ברישא, שהמכוון על עובדי כוכבים ששרשם משערות וחיצוניות כמ"ש הן עשו אחי איש שעיר, ונק' שעיר ע"ש שעיר עזים כידוע שעיקר יניקת החיצונים הוא משערי דעזים, והדר אימרי הוא ישראל עם קרובו, ושרשם משערות דקדושה ושער רישי' כעמר נקי, וגם אימרי ע"ש את הוי' האמרת היום וחלקי ה' אמרה נפשי. והשיב לו כברייתו ש"ע ברישא חשוכא והדר נהורא כמובן מכל הנ"ל, לכן ה' תחלה גלות מצרים פרעה עורף חיצוניות וחשך הנ"ל, והדר נהורא דמ"ת שנק' תורה אור וטוב כמ"ש במשה ותרא אותו כי טוב הוא שעל ידו ניתנה תורה אור כמ"ש וירא כו' את האור כי טוב.

ד) אך להבין זה בתוס' ביאור למה דוקא ע"י חשך דפרעה בגלות מצרים יתגלה אור דתורה וישראל, ואם מהטעם דפרעה אותיות עורף ואחוריים דרצון העליון ששם כחשיכה כאורה שוין ומשם יוכל גם פרעה לקבל כל אור ושפע, זה גופא קשה למה נגרע שהאור דישראל יהי' גרוע מהחשך דמצרים הלא שם כחשיכה כאורה שוים ממש.

ויובן תחלה מ"ש ביהושע שוב מול בניי שנית כו' היום גלותי חרפת מצרים מעליכם, דע"י מצות מילה דוקא גלותי חרפת מצרים. הנה ערלה נק' חרפה כמ"ש גבי שכם כי חרפה היא לנו, ומצרים נק' ערות הארץ, וחרפה וערלה הוא המסתיר ומבדיל לגמרי. כי הנה יש מסכים והבדלות דקדושה, כמו והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה"ק, שגם אחר ההבדלה הוא קדש שמאיר הקדושה עליונה דרך הפרוכת, וכמו המבדיל בין קדש לקדש, ויש הבדלה עוד למטה במדריגה היינו המבדיל בין קדש לחול, וגם שם אינו מבדיל ומסתיר לגמרי שהרי אמר ששת ימים תעבוד שעיקר עבודת האדם בעוה"ז לעשות מחול קדש ולהוסיף מחול על הקדש, כמו שמצינו בגמ' שהיו אוכלים

אך להבין זה בתוס' ביאור: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה (בקיצור) לעיל ד"ה כי ישאלך הא' פט"ז. ויובן תחלה מ"ש ביהושע . . . היום גלותי חרפת מצרים: ראה סידור עם דא"ח קמב, א. קמד, א ואילך. כי הנה יש מסכים . . . והבדילה הפרוכת: הבא להלן עד סוף הפיסקא מיוסד על ד"ה ולא יקרא עוד שמך בסידור עם דא"ח קמה, א ואילך [הובא לעיל בד"ה כי ישאלך שם]. והנחה אחרת בתרי"א לך יב, א ואילך. וע"ש יג, א.

חולין על טהרת תרומה או קדש ונק' חולין שנעשו על טהרת הקדש, כמו קדש עצמך במותר לך, שכל דברים המותרים הם מקני' שנק' חול ומעורב טו"ר וע"י עבודת האדם יוכלו בקדושה, וכמ"ש בכל דרכיך דעהו וכל מעשיך יהיו לש"ש, שכללות התורה ומצותי' הוא לברר בירורי נוגה ולא הפכא מחשול"נ. וא"כ הבדלה שבין קדש לחול אינו מסך מבדיל לגמרי, וע"ז אומרים ברוך אתה ה' המבדיל בין קדש לחול. אבל יש עוד מסך המבדיל בין טמא לטהור שהוא ענין דברים האסורים והטמאים דגקה"ט לגמרי, ומסך המבדיל זה המסתיר לגמרי האור האלקי נק' ערלה וטמא טמא יקרא שא"א להיות להם עלי' ותיקון עפ"י התורה.

וזהו שאמרו זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, חנם בלא מצות, שבגלות מצרים הנק' ערלה לא הי' להם כח לעורר באתעדל"ת אתעדל"ע בקיום המצות מעשיות שהעוה"ז הי' בהסתר אור האלקי וחשך גמור, רק היו מקבלים ההשפעה ע"י פרעה אותיות עורף מבחי' אחוריים דחיצוניות דרצון העליון שלמעלה מאתעדל"ת אתעדל"ע ושם אין האתעדל"ת מגיע כו' וקמי' כחשיכה כו' ואם צדקת כו' ושממית בידיים כו', ואעפ"כ היו מקבלים אור ושפע רב, שמפני עוצם הרוממות דכולא קמי' כל"ח שאינו תופס מקום כללות ההשתל' בא ההשפעה בשפע רב, כמשל הידוע שפירורי הפקר דסעודה שעושה המלך ברוממותו לשפע רב יחשב, אך שאינם מקבלים רק תמצית וחיצוניות ואחוריים השפעה גשמיות שהרי כתי' וכבודי לאחר לא אתן. וזהו שנק' חרפת מצרים שהוא בחי' ערלה וחושך התחתון המחשיך ומעלים ומסתיר עוה"ז הגשמי, ושרשו מחשך העליון דכרישא חשוכא כו'.

וז' אך עיקר הטעם שהיו ישראל בגלות מצרים בבחי' ירידה ושפלות אצל פרעה בחושך גדול כזה, המכוון הי' בכדי שיהי' יתרון אור מן החושך כידוע, והוא ע"י הסרת הערלה ושבירת המסך המבדיל דחשך התחתון דקליפת מצרים ע"י אותות ומופתים דעשר מכות, וכמ"ש וידעו מצרים כי אני ה', כי פרעה אמר לא ידעתי את ה' מי ה' אשר אשמע כו' שהי' מקבל מבחי' רם על כל גוים הוי' ולכן הי' למטה חשך גמור, ולבסוף הודה בעצמו ואמר ה' הוא הצדיק ואני כו', לכן אמר עבדים היינו כו' ויוציאנו ה' ממצרים ביד חזקה כו' וכתי' או הנסה כו' ובמוראים גדולים, שכדי לשבר קליפת מצרים ערות הארץ הוצרך להיות הגילוי ממקום גבוה מאד, כמ"ש המגביהי לשבת המשפילי כו', ועברתי באמ"צ אני ולא מלאך כו'.

כמשל הידוע שפירורי הפקר דסעודה שעושה המלך . . לשפע רב יחשב: ראה סידור עם דא"ח רצג, סע"ד ואילך. סה"מ מלוקט ח"ג ע' קד ואילך.

וזהו מ"ש אל גינת אגוז ירדתי דקאי על גלות מצרים, ולמה המשל מאגוז דוקא הלא בכל הפירות ואילנות ותבואה קליפה קדמה לפרי וכשנגמר הפרי נזרק הקליפה לחוצה, אך עיקר המשל מהאגוז שגם כשנגמר הפרי בתכלית הוא גנוז בתוך הד' קליפות דאגוז ומסובב מהם ואינו יכול ליקח הפרי רק כ"א ע"י שבירת האגוז בתחלה. ככה יובן הנמשל דאל גינת אגוז ירדתי, דשם בחשך דמצרים הי' אור גנוז בהם, כידוע דכללות ס"ר שרשי נשמות ישראל עבדו בהם בפרך בחומר ובלבנים כדי לבררם וללכנם בכור הברזל דחשך מצרים, וע"י שהוציאנו משם ביד חזקה כו' כנ"ל תבר כל שלשהון דפרזלא והי' יתרון אור מהחושך ונתגלה אור הגנוז כמ"ש ולכל בני הי' אור במושבותם ובני יוצאים ביד רמה.

וזהו היום גלותי חרפת מצרים מעליכם שהוא הסרת הערלה והמסך המבדיל ע"י מצות מילה ופריעה כידוע, כי כל הגוים ערלים הם כמ"ש במשנה י"א פ"ג דנדריים קונם שאיני נהנה לערלים מותר בערלי ישראל כגון ערל שמתו אחיו מחמת מילה ואסור במולי עובדי כוכבים, והיינו לפי שהם ערלים בעצם שמקבלים בשרשם מערלה שהוא ג"ק כו' וישראל הם חלק הוי' עמו ויאר ה' פניו אליך, יאר פניו אתנו סלה. וע"י יציאת מצרים זכו למ"ת פב"פ דיבר ה' עמכם וניתן להם תומ"צ בגשמיות דייקא שע"י ימשיכו גילוי עצמות ופנימ"י אוא"ס ב"ה ממש למטה בעוה"ז הגשמי שיהי' לו דירה בתחתונים כמ"ש ושכנתי בתוכם ממש.

וזהו שאומרים בכמה מצות זכר ליציאת מצרים, וידוע הקושי שגם אם לא היו במצרים הלא התורה והמצות קדמו אלפיים שנה לעולם. אך הענין שע"י יציאה דגלות מצרים התחתון תכלית החשך למטה שהוא מיצר וגבול גמור המסתיר עוה"ז לגמרי ע"י הי' יציאת מצרים דקדושה ג"כ בכל העולמות שנק' מצרים וגבולים עד רום המעלות, וע"ד שארז"ל על שם שדי שאמר לעולמו די, כח המגביל, ויצ"מ הוא גילוי דשם הוי' הי' הוה ויהי ואני הוי' לא שניתי אוא"ס שבלתי בע"ג ותכלית, וזהו עיקר דתומ"צ כמ"ש רחבה מצותך מאד, וזהו ואותנו הוציא משם כו' וכדכתי' וארד להצילו מיד מצרים ולהעלותו כו' אל ארץ טובה ורחבה, וכמ"ש לעתיד הרחיבי מקום אהלך כו' לקבל גילוי אוא"ס ממש בבע"ג שלא ע"י מסכים ולבושים דמצרים וגבולים דקדושה ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך כי עין בעין יראו כו'.

עיקר המשל מהאגוז... הד' קליפות: ראה עוד בכ"ז אה"ת ויצא ריג, א. אחרי ע' שח. ס' החקירה להצ"צ צה, א. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' קיח. תרלי"ד ע' שכ. ועוד. וראה לקמן ד"ה בחודש השלישי: האגוז הזה יש לו ג' קליפין כו'.

וזהו התשובה לשאלת בן חכם מה העדות והחוקים כו' עבדים היינו לפרעה בחושך וגלות דקליפת מצרים למטה, ויוציאנו ה' אלקינו משם ביד חזקה כו' בשבירת כל המסכים המבדילים ע"ז נעשה יתרון האור מהחשך כו' שע"י אתעדל"ת דתומ"צ גשמ"י דוקא יהי' גילוי פנימי' א"ס ב"ה ויאר ה' פניו אליך. וזהו ויצונו כל החוקים האלה ליראה את ה' אלקינו, יראה אותיות ראייה, כי עין בעין נראה גילוי אלקות למטה כמו למעלה בלי שום הסתר פנים, אך כלליות הגילוי הוא דוקא ע"י הסתר פנים דגלות חורבן בהמ"ק כמארז"ל חגיגה ד"ה סע"א דכל שאינו בהסתר פנים אינו מהן וכמ"ש (ישעי' רס"י ט) העם ההולכים בחושך ראו אור גדול, כי יתרון אור הוא מן החשך דוקא, וכמו שע"י גלות וחשך מצרים ראו אור דמ"ת דתומ"צ הנגלות לנו, כך ע"י החושך ואריכות הגלות דחורבן בהמק"ד כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות מפנימיות התומ"צ וטעמי המצות שיתגלה לע"ל במהרה בימינו.

בס"ד.

כי במקלי עברתי את הירדן, הנה ארז"ל ע"פ זה במד"ר שקרי"ס הי' בזכות יעקב מן התורה ומן הנביאי' ומן הכתובים, מן התורה כי במקלי כו', מן הנביאים כיבשה עברו ישראל את הירדן, ישראל סבא, מן הכתובים הירדן תסוב לאחור כו' מלפני אלק' יעקב. ולהבין ענין המקל דיעקב (הנה הוא בחי

דכל שאינו בהסתר פנים אינו מהן: ראה פירש"י חגיגה שם: אינו מהן מזרע ישראל דכתיב והסתרתי פני מהם.

כי במקלי עברתי: לכללות המאמר ראה ד"ה זה באוה"ת וישלח רלב, סע"ב. וד"ה ויקח לו יעקב מקל לבנה באוה"ת ויצא רכב, ב. חלקו הראשון של המאמר [עד פיסקא: וז"ע המקל] מיוסד על ד"ה אשירה להוי' בתו"א בשלח סב, סע"ד ואילך. סוף המאמר [פיסקא: ופי' לעולם ירגיז] מיוסד והגהות על קטע מד"ה בפי נסכים כתיב בלקר"ת שלח מא, א.

המאמר נמצא ג"כ בגוכ"ק אדמ"ר מהר"ש בכת"י 1077 קלו, א [והוא כולל הנחות ממאמרי אדמ"ר הצ"צ] בכותרת: בס"ד שביעי ש"פ י"ט. ומפיסקא, וכדי לבוא [עד סוף המאמר] נרשם שם בגוכ"ק אדמ"ר מהר"ש בכתיבה מאוחרת [כנראה בשנת תרל"ג].

ונמצא כשינויים והוספות: בהמשך והחרים תרלי"א ע' כח ואילך (וראה גם שם ס"ע כד). ובהמשך וככה תרל"ז פרקים קיח-קיט (ע' קפה ואילך, וראה גם שם ר"פ קטז). ובד"ה ויולך הוי' את הים בסה"מ עטר"ת ע' שע ואילך. וד"ה ויולך בסה"מ תרפ"א ע' רלה ואילך. ד"ה בסוכות תשבו בסה"מ תרפ"ט ע' 37 ואילך. שם ע' 47 ואילך. ד"ה טוב לי תורת פיד בסה"מ תרצ"ז ע' 190 ואילך. ד"ה בסוכות תשבו וד"ה בראשית ברא בסה"מ תשי"ו ע' 31 ואילך וס"ע 47 ואילך. וראה גם ד"ה ואני תפלתי בסה"מ תשי"ג ע' 109 ואילך.

לתחילת המאמר ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תשסה. סה"מ תרפ"ח ע' צ. ד"ה נר חנוכה תשל"ג. לקרי"ש חט"ו ע' 275.

אחת עם מטה משה, וז"ע ג"כ מ"ש מטה עוזך כו', הנה בשל"ה ע"פ זה כתב והנה מקובל בידינו שיש בפסוק זה שמות גדולים כי במקלי כ"י ב"מ שם מכב"י שעולה ע"ב ויוצא מפסוק מי כמוכה באלים הוי', אח"כ קל"י שיוצא מפסוק לישועתך קויתי ה', ופסוק מי כמוכה נא' בשירת הים.

ולחבין כ"י, הנה בקרי"ס נא' אשירה להוי', ויובן בהקדם ענין ירידת הנשמה בגוף, שלכאורה הלא הנשמה היתה עומדת למעלה בבחי' דחילו ורחימו רצו"ש כמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו כו' ולמה ירדה להתלבש בגוף שמסתיר ומעלים, שגם אם מתעורר למטה באהוי"ר אינה בערך האהוי"ר כמו שהיתה קודם התלבשותה בגוף.

אך הענין הוא, דהנה כתי' נורא תהלות עושה פלא, ואנו אומרים נורא תהלות אדון הנפלאות המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, פי' המחדש שבחי' הבריאה היא יש מאין, ולא כמו בחי' השתלשלות שהוא בחי' העלם וגילוי, כמו שכל ומדות שהמדות היו כלולים תחלה בהעלם בשכל ואח"כ יצאו מהעלם אל הגילוי בבחי' מדות שכלב כו', אבל בחי' הבריאה אינו שייך לומר שהיו בהעלם תחלה כו', שאפי' בעולמות עליונים אינו שייך לומר כן ופשיטא בעוה"ז הגשמי ז' רקיעים כו' דאא"ל שהיו בהעלם, כ"א שזהו בחי' בריאה יש מאין כו'. וזהו עושה פלא, שהוא בחי' הבריאה יש מאין כו'. והנה מאחר שהוא בחי' בריאה יש מאין הנה החיות המח' אותו הוא מוסתר ונעלם, וכמו הנשמה שמחי' את הגוף שאנו רואים שהאברים מתפעלים מהנשמה שמחי' אותם, כמו ראי' ושמיעה, וכמו שכל שהוא רוחני במוח הגשמי שהוא מד"י גשמי' ארמ"ע שבהכרח לומר שזהו מבחי' הנשמה המח' אותם כו', אבל מהות הנשמה אינה מושגת כלל, וגם כחות הנשמה ג"כ אינו מושג שאינו שייך לומר בבחי' הנשמה בחי' התחלקות פרטי רמ"ח אברים כו', שהשגתינו מה שאנו משיגים הוא לגבי הנשמה רק בחי' ידיעת מציאותה ולא מהותה שמשיגים רק מציאת הנשמה אבל לא בבחי' מהות. ועד"ז יובן למעלה בחי' המח' ומהוה מאין ליש

הנה בשל"ה ע"פ זה כתב: ראה גם אה"ת וישלח שם. בשלח ס"ע תקנב וע' תקס. סה"מ תרפ"ח שם ר"ע

צ.

שם מכב"י . . מפסוק מי כמוכה באלים הוי': ראה גם לקרי"ש ח"כ ע' 483 ובהנסמן בהע' 24 שם. ולחבין כ"י הנה בקרי"ס נא' אשירה להוי': הבא להלן [עד פיסקא: וז"ע המקל] מיוסד על ד"ה אשירה להוי' בתוי"א בשלח שם סב, סע"ד ואילך. ביאור על מאמר התוי"א נמצא בס' מאמרי אדה"ז פרשיות ח"ב ע' תתקיא ואילך. מאמר התוי"א נמצא בשינויים בס' מאמרי אדה"מ צ' שמות ח"א ע' קח ואילך. וכיבור ע"ז שם ע' קכב ואילך. ובארוכה בס' תורת חיים שמות רל, ב ואילך. והגהות באה"ת בשלח ע' תקט ואילך. תקטו ואילך. שאינו שייך לומר בבחי' הנשמה . . פרטי רמ"ח אברים: ראה בארוכה תניא פני"א ובהמובא ע"ז בס' ליקוט פירושים ומ"מ לתניא שם (ע' א"פ ואילך).

ידיעת מציאותה . . אבל לא בבחי' מהות: ראה בארוכה לקו"ת ואתחנן ו, א ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תשסו ואילך.

אינו מושג כ"א בבחי' ידיעת המציאות כו'. וגם הנה שרש השגת המלאכים הוא וצדקתך ירננו שהוא בחי' צדק מלכותא קדישא בחי' שם, שכמו התפשטות המלך על בני מדינתו אינו רק מלך שמו נקרא עליהם אבל לא בחי' עצמותו ומהותו של המלך, כמו"כ יובן למעלה שכל ההשגות הוא רק בבחי' שם כו' (וגם בבחי' שם הוא רק השגת המציאות כו').

והנה הנשמה קודם ירידתה היתה ג"כ בבחי' זו שהשגתה הי' רק בחי' השגת המציאות ולא המהות, אבל ע"י ירידתה להתלבש בגוף ונה"ב הנה ע"י תומ"צ היא באה לבחי' השגת המהות, שז"ע שארז"ל צדיקי' יושבי' ונהנים מזיו השכינה, הזיו הוא בחי' השגת המהות כו'. אך הנה כדי לבוא לבחי' תומ"צ צ"ל תחלה בחי' קרי"ס הפך ים ליבשה, ובקרי"ס הי' גילוי אלקות כמ"ש זה אלי שהי' מראה באצבע כו', וכמארז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים, שהי' גילוי אלקות בבחי' זה, ואח"כ באו לבחי' מ"ת תומ"צ כו'. וזהו מ"ש ושמרו דרך הוי', פי' דרך הוי' יש בו ב' פירושי, הא' שיהי' גילוי שם הוי' למטה, גם פי' דרך ה' שהוא בחי' דרך והמשכה להיות הוי', כי הוי' הוא בחי' גילוי וצ"ל בחי' יו"ד צמצום כו', ולכן כדי שיהי' מעצמותו ית' בחי' שם הוי' ע"ז נאמר חנון ורחום הוי' שהוא בחי' חנון ורחום כדי להיות הוי', וממשיכים בחי' חנון ורחום ע"י הצדקה שעושה למטה כו', גם צ"ל בחי' משפט כו'.

וזהו מ"ש בקרי"ס ג"כ אשירה להוי', שפי' שירה הנה השיר היא השמחה מצד הגילוי, כי עצבות ומרה שחורה הוא קמיטת וכויצת החיות כו', והשמחה היא הגילוי, וזהו אשירה להיות גילוי הוי' כו', ובחי' זו נמשך מבחי' כי גאה גאה, גאה הוא בחי' עושה פלא בחי' נפלאות, וגאה גאה הוא בחי' אדון הנפלאות שלמעלה מבחי' נפלאות, ומצד בחי' זו נמשך קרי"ס.

וז"ע המקל דיעקב כי במקלי כו'. כי הנה ביעקב כתיב ויקח לו יעקב מקל לבנה לח כו', ופי' בזהר לבנה לח, לבנה הוא בחי' חסד, ולח הוא בחי' מים התפשטות החסדי' כו', לזו וערמון מראיהם אדום שהוא בחי' גבורה כו', והמקל הוא בחי' המחבר ב' בחי' חו"ג, והיינו בחי' רחמים המחבר חו"ג להיות פצלות לבנות נוטה כלפי חסד (כי הרחמים נותני' מקום למדת הדין הגם כי מצד הדין כו' מ"מ צריך לרחם עליו), מחשוף הלבן, כי שורש בחי' רחמים אלו נמשך מבחי' לובן העליון יגמה"ר. ויעקב הי' מרכבה לבחי' זו שז"ע מ"ש ויקח לו יעקב מקל שנטל לו להיות מרכבה לבחי' זו כו'.

שרש השגת המלאכים הוא וצדקתך ירננו: ראה בארוכה תו"א מקץ לו, א ואילך.
 ע"י תומ"צ היא באה לבחי' השגת המהות: ראה תו"א בשלח שם: ע"י עסק התורה וקיום המצות תהי' דביקות הנפש בבחי' סוכ"ע אדון הנפלאות כי הנה תומ"צ נמשכים מבחי' אדון הנפלאות וסוכ"ע.
 ז"ע המקל דיעקב: בהבא להלן כפיסקא זו ראה בארוכה ד"ה ויקח לו יעקב באוה"ת ויצא שם רכב, ב.

וע"י מה הגיע יעקב לבחי' זו, הנה באמת יכול כל א' מישראל להגיע לבחי' זו. דהנה באדם יש ב' יצרי' יצ"ט ויצה"ר, ששרשם מב' שמות הוי' ואלקים כמ"ש וייצר ה' אלקי', רק שבהשתלשלות למטה הוא בחי' יצה"ר, וע"י בחי' אתכפיא שגם היצה"ר יסכים לבחי' הביטול דנה"א כו', הנה ע"י גורם למעלה להיות מתכלל שמאלא בימינא. ויעקב ע"י שהי' בבחי' אתכפי' ואתהפכא, כמ"ש רש"י ע"פ כחי וראשית אוני שהי' בן פ"ד שנה ולא ראה קרי שהי' באתכפי' ואתהפכא, הנה ע"י הי' מרכבה לבחי' מדה זו שגורם לאכללא שמאלא בימינא כו'.

והנה ע"י בחי' מקל הי' קרי"ס, כי פי' מקל הוא ל' ממשלה ג"כ, וכמ"ש מטה עורך ישלח ה' מציון, וכת' לא יסור שבט מיהודה ופי' רש"י אלו ראשי גליות שבבבל שרודים את העם במקל כו'. ופי' ממשלה הוא ע"ד מ"ש במשה איש האלקי' שפי' איש ל' מושל כמו ואל אישך תשוקתך והוא ימשול בך כו', ועד"ז איש האלקי' שמושל ושולט על שם אלקים, וע"י בחי' זו יכול להיות קרי"ס, כי ב' הבחי' ים ויבשה שניהם הוא משם אלקי' כמ"ש ויאמר אלקי' יקוו המים ותראה היבשה, אך הוא באופן שהיבשה יהי' כך והים באופן אחר כו', אמנם כדי שיהי' בחי' קרי"ס זהו ע"י בחי' איש אלקים שמושל ושולט על שם אלקים מצד בחי' זו יכול להיות קרי"ס כו'. וז"ע המקל דיעקב שהוא ג"כ בחי' בריח התיכון בחי' איש אלקי' מושל ושולט, ולכן בזכות יעקב הי' קרי"ס כו'.

וזהו מ"ש בשל"ה שבתוכות כי במקלי יש שמות מכב"י מי כמוכה באלים הוי', פי' אלים הוא ש' אלקים (מל' הכתוב ואת אילי הארץ לקח), והנה בש' אלקי' יש ק"ך צירופי אלקי' (שאלקים בגימט' הטבע להיות ים בחי' ים, ויבשה יבשה כו'), אבל בש' הוי' כתי' גדול הוי' ואדונינו מכל אלקים היינו מכל בחי' ק"ך צירופי אלקים, ולכן מצד בחי' זו הוא קרי"ס כו'. וזהו ששייך מי כמוכה כו' הוי' למקל דיעקב כו'. וזהו ג"כ ענין ברוך כבוד ה' ממקומו ג"כ ר"ת מכב"י להמשיך בחי' הוי' שמצד בחי' זו הוא קרי"ס כו'. וזהו ג"כ לישועתך קויתי הוי', כי הנה כתי' מי כמוך עם נושע בה', שע"י שישראל אומרים מי כמוכה באלים הוי' ע"י עם נושע בהוי' כו', והיינו שמצד בחי' זו דשם הוי' נמשך בחי' הישועה כמ"ש וישע ה', כי בקרי"ס הוי' ב' הפכים שבנ"י הלכו ביבשה בתוך הים ומצרים מת על שפת הים (כי זהו ענין הישועה שמושיע לזה וממילא שכנגדו כו') וזהו לישועתך קויתי הוי' כו'. גם פי' לישועתך קויתי הוי' כמשרז"ל מי כמוכה באלים הוי' באלמים, גוים מרקדין בהיכלו והוא שותק, הנה ממשיכי' להיות לישועתך קויתי הוי' שיהי' נמשך בחי' הוי'. וזהו שע"י המקל הוא קרי"ס.

ברוך כבוד ה' ממקומו ג"כ ר"ת מכב"י: ראה גם סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ס"ע יט ואלך.

וכדי לבוא לבחי' מקל דיעקב זהו ע"י שפועל בעצמו בחי' לאכללא שמאלא בימינא, הוא הכנעת היצה"ר שיסכים לבחי' הביטול דנה"א ע"י ההתבוננות בק"ש בבחי' אחד ובחי' ועד כו' עד שיבא ע"י לבחי' ואהבת בשני יצריך, וזהו ג"כ מה שמקדימי' שתיים לפני' והאופנים כו' לפני ק"ש בכדי שע"י יתעורר הנה"ב ששרשו משמרי האופנים.

ואם כ"ז אינו פועל לו ע"י ארז"ל לעולם ירגיז אדם, שהוא בחי' המקל היינו ענין ההרגזה בדברים קשים וכמארז"ל יזכיר לו יום המיתה, שע"י יתרכך להסכים לבחי' הביטול, וכמו שמצינו שדברים קשים נק' הכאה כמ"ש במ"א בענין ויך את המצרי שאמר למשה הלהרגני אתה אומר שארז"ל מלמד שהרגו בשם. והענין יובן ע"פ משרז"ל במד"ר וארא פ"ט בענין שאין הקב"ה רודה את הרשעים אלא במקל שנא' והכלבים עזי נפש (ישעי' נ"ו י"א), מה דרכו של כלב לרדות במקל כך כו', והיינו כי הרשע נק' כלב ע"ש שכולו לב היינו שהוא ברשות לבו, כמארז"ל הרשעים הם ברשות לבו כמ"ש ויאמר המן בלבו וכת' אמר נבל בלבו, אבל ע"י שכובש את יצרו הרע ומכניעו ע"י שמוח שליט על הלב להיות היצה"ר בטל לנה"א ע"י גורם לאכללא שמאלא בימינא, ולהיות דומה לבוראו שלבו ברשותו כמ"ש ויאמר ה' אל לבו, ואם בדברים רכים הוא בחי' ההתבוננות בגדולת ה' אינו פועל להכניע את יצרו הרע צריך להרגיז עליו בדברים קשים, וד"ע המקל כו'.

ופי' לעולם ירגיז דמשמע שתמיד צ"ל בחי' רוגז זה, הענין יובן ע"פ מארז"ל שמזיעתן של חיות הקדש נהר דינור יוצא, פי' הזיעה הוא ארס וחימה שלהם וכמ"ש הנה סערת ה' חימה, שענין הזיעה שלהם הוא מחמת הפחד שזעים מחיל כסא, וכמ"ש והחיות נושאות את הכסא, ומחמת פחדם שזעים מחיל כסא יוצא זיעה, וכמו שאנו רואים באדם שמחמת הפחד יוצא ממנו זיעה, והוא בחי' פסולת שלהם, כי בכל עולם ועולם יש בחי' טוב ורע, ואין ר"ל רע ממש ח"ו, אלא רע מל' כעס וחימה, והו"ע חו"ג שבכל העולמות, ומזיעה זו נעשה נהר דינור על ראש רשעים שהוא בחי' הכעס על ההיפך שהם עוברים רצונו ית'. וכן הענין באדם שהוא עולם קטן יש בו ג"כ חו"ג וצריך לעורר הגבורות שבו על בחי' הרע שבו שהוא מסט"א שהם הם הרשעי', ופי' לעולם

וכמו שמצינו שדברים קשים נק' הכאה כמ"ש במ"א בענין ויך את המצרי: ראה אה"ת חוקת ע' תתל. היינו שהוא ברשות לבו. . הרשעים הם ברשות לבו: בהבא להלן [עד סוף הפיסקא] ראה אה"ת בשלח ס"ע תקיג"ד [הגהות לדי' אשירה דתרא שם]. ולעיל ד"ה עד שיפוח [ושיג]. ופי' לעולם ירגיז: הבא להלן [עד סוף המאמר] מיוסד על ד"ה כפ' נסכים כתיב בלקרית שלח מא, א [והוא לשון הלקרית שם בתוס' הגהות]. וראה עוד על מארז"ל זה בתרא וישב ל, ד. תניא פכ"ט (לז, א). פל"א (לט, ב). סה"ש תשי"א ע' 59 ואילך.

כי בכל עולם ועולם יש בחי' טוב ורע: ראה בארוכה באה"ת בראשית (כרך ג) תקסב, א ואילך. שהוא מסט"א: בלקרית שלח שם: שהוא מסט"א דסימ' ונוקביה.

ירגיו שיקצוף ויחרה אפו על הרע שבו למה הוא כך. והתעוררות בחי' גבורה זו היא מזיעתם של חיות, שהוא באדם ההתלהבות שבפ' ראשונה דק"ש שיש בה גבורות ג"כ, וכאשר יעמיק בשכלו ענין התבוננות באמונת ה' אחד ושישראל עלו במח/ ושלכן רוצה לדבק מחשבתו להתכלל באחד, אז יעשן אפו ויחרה לו מדוע לא ה' כזאת בכל עת אפי' שלא בשעת התפלה וההתבוננות. וז"ע וחרה אף שנא' בפ' שני, שהגם שבכל היום שלא בשעת תפלה הוא ג"כ אינו מעוברי רצונו ית' ח"ו כ"א הוא מקיים כפי ההסכם כסור מרע ועשה טוב, מ"מ בשעת ק"ש ותפלה נדמה לו שכל היום הוא מרוחק מהו' ונדמה לו כאלו פורק עול חזי, וזהו פן יפתה לבבכם מיחודו ית' שהי' בעיניו כאלו וסרתם כו', והיטב יחרה לו ע"ז מה שבכל היום הוא אינו כמו בשעת התבוננותו בק"ש כו'. וזהו לעולם ירגיו כו' שבחי' רוגז זה הוא לעולם היינו על כל היום כו', ועי"ז הוא מקרר את בחי' הרע שביצה"ר שהוא בחי' רע גמור, ויהי' בנקל לו יותר להכניעו בשעת ק"ש ותפלה עכ"פ שיסכים לביטול דנה"א להיות בבחי' אתכפיא ואתהפכא שע"ז גורם לאכללא שמאלא בימינא כו', שז"ע בחי' המקל דיעקב שע"י ה' בחי' קרי"ס כו', וכנ"ל בענין כי במקלי כו', וע"י קרי"ס באו לבחי' תומ"צ שהם רמ"ח פקודין רמ"ח אברי' דמלכא בחי' עצמיות בחי' גילוי המהות כו'.

בס"ד.

ויאמר לו יהונתן מחר חדש ונפקדת כי יפקד מושבך ושלשת תרד מאד וגו', ופי' רש"י ונפקדת אבי יפקדך וישאל היכן אתה, כי יפקד מושבך שהי' מושבך חסירה, וכן ת"י ותיתבעי ארי יהי' מרוח בית אסחרותך,

בחי' המקל . . שני ה' בחי' קרי"ס: בהמשך וככה תרל"ז שם ע' קפט נוסף: ולכן ביצ"מ וקרי"ס שהי' צריך להכניע קליפת פרעה היו צריכים למטה דוקא ונמצא כי לא לענין עשיית האותות ומופתים או קריעת הים היו צריכים למטה אלא שזה היו יכולים לעשות גם בלי המטה אלא מפני שע"ז נמשך דין קשה על המצריים לזאת הי' צריך למטה.

ויאמר לו יהונתן: הוא מאמר דשי"פ כמדבר שבהמשך, והחרים-תרל"א ס"ע סג ואילך. כשינויים ובתוס' הגהות.

פרקים א, ה מיוסדים על ד"ה ויעש ה' לשרה גו' וה' פקד בביאהו יא, ב ואילך. ונמצא בשינויים: בדיה זה בס' מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"א ע' כה ואילך. אוהית וירא (כרך ד) תשנה, ב ואילך. ביאהו להציצ ח"א ע' מד ואילך. ח"ב ע' תרל"ח. ד"ה וה' פקד תרל"א פרקים ג-ד. וד"ה זה בסה"מ תרמ"ג ע' רפז ואילך. וראה גם מאמרי אדה"ז על מארזיל ע' קצח. רג.

פרק ב' (מפיסקא) ומ"מ בכל ר"ח) ופרק וא"ץ מיוסדים על ד"ה ויאמר גו' מחר חודש: בס' מאמרי אדה"ז

ונמצא כי פי' ונפקדת הוא מל' זכרון שע"י שיהי' חסר מקום מושבו עי"ז יזכר שאול עליו וידבר גינו, והי"ז כענין פקדת ארץ שהוא ג"כ זכרון על הדבר הצריך לארץ והוא גשמים, או פקידת האשה לבנים כמ"ש וה' פקד את שרה וכלשון רז"ל חייב אדם לפקוד כו', ולכן ארז"ל בתענית ד"ח ע"ב נא' פקידה באשה ונאמר פקידה בגשמים, נאמר פקידה באשה וה' פקד את שרה ונאמר פקידה בגשמים פקדת הארץ ותשוקקי', ולכאז' צ"ל מהו ענין זה אצל זה להשוות ענין פקידת האשה לבנים לפקידת הארץ לגשמים וכמו שהשוו עוד שם לענין עצירה ולידה יעו"ש. אך הענין הוא דהנה ארז"ל בשלהי מ"ק בני חיי ומזוני לאו בזכותא תלי' מילתא אלא במזלא תלי', וגשמים הם השפעת מזונות שמים מצמיחי' כו' לכן השוום רז"ל למצוא בהם מה שהם שוים לבנים להיות כי שניהם במזלא תלי'.

אך לפי זה אינו מובן מהו אומרו וה' פקד שידוע מארז"ל על לשון כזה במד"ר פ' וארא ופ' בא וה' הוא ובית דינו, ומאחר שדבר זה תלוי במזלא מה ענין בית דין לשם שגודע שב"ד הם ע"ב סנהדרין שיושבין בהיכל הזכות לשפוט איש כדרכיו כו' וכמשי"נ מזה ג"כ בהגהות לד"ה יסובבנהו, והאיך יכולים לשפוט דבר התלוי בבחי' מזלא ולא בדידהו תלי' מילתא. וגם הלא מצינו בפירוש דכתי' ועבדתם וגו' ובירך את לחמך ואת מימך וגו' לא תהי' משכלה ועקרה וגו' את מספר ימיך אמלא, הרי בני חיי ומזוני, ונא' ע"ז תחלה ועבדתם את ה' אלקיכם שתלוי בעבודה שנמצא משמע שזה תלוי בזכות כו'. וגם בעיקר ענין מאמר רבא צ"ל מה שהקשו התוס' משבת דקנ"ו אין מזל

תקס"ז ע' מט ואילך וע' נה ואילך. ובשינויים ותוס' הגהות באוה"ת בראשית ו, סע"ב ואילך. יא, א ואילך. ובארוכה בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' קנ"ג ואילך וע' קמ"ו ואילך. סה"מ תרס"ג ע' עא ואילך. פרק ג' נמצא בשינויים קלים בדי' ראמר גו' מחר חודש באוה"ת בראשית שם י, ב [כאן בתוס' הגהות]. המאמר נמצא בתוס' איזה הגהות בדי' זה בסה"מ תרנ"ח ע' קעט ואילך. פרקים א"ב מהמאמר הובאו ונתבארו באריכות בדי' וה' פקד בסה"מ תרמ"ד ע' קנה"ח. וכדי' והו"י פקד תשמ"ג. וראה עוד לעניני המאמר: די' זה דש"פ שמיני: תשכ"ח (סה"מ מלוקט ח"ה ע' רמג ואילך). תשל"א. תשמ"ה. ודש"פ בראשית תשל"ו.

וראה להלן "קיצור ארוך קצת" מהמאמר, ושם ישנם כמה הוספות שאינם נמצאים בהמאמר כאן. להלן נמצא ג"כ ביאור על המאמר די' "להבין בתוס' ביאור שורש ענין יחוד שמשא וסיהרא". וכמו שהשוו עוד שם לענין עצירה ולידה יעו"ש: ז"ל הגמ' שם: דאמר ריש לקיש משום בר קפרא נאמרה עצירה בגשמים ונאמרה עצירה באשה, נאמרה עצירה באשה שנאמר כי עצור עצר ה' בעד כל רחם ונאמרה עצירה בגשמים דכתיב ועצר את השמים, נאמר לידה באשה ונאמר לידה בגשמים, נאמר לידה באשה דכתיב ותהר ותלד בן, ונאמר לידה בגשמים דכתיב והולידה והצמיחה. וכמשי"נ מזה ג"כ בהגהות לד"ה יסובבנהו: נדפס בקונ' בפ"ע (ברוקלין, תשכ"ב). ס' מאמרי אדה"ז תקס"ז ס"ע שצנ. ובשינויים המשך תעריב ח"ג ע' א"ת"א. ובכ"מ. בעיקר ענין מאמר רבא: בגמ' מו"ק (כ"ח ע"א): אמר רבא חיי בני ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא.

לישראל, נראה שמפרשי' מזל היינו מזלות. אך אאזמור' רבינו ז"ל פי' אין מזל לישראל היינו שבחי' אין הוא המזל של ישראל, ונמצא שניהם אמת כי אין מזל לישראל הוא בבחי' המזלות דהילוך הכוכבים ומזלות, אבל בחי' אין הוא המזל של ישראל, וע' בלק"ת בד"ה יונתי בחגוי הסלע שפי' מארז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזלייהו חזי, שא"א לומר על מזלות שהרי ארז"ל אין מזל לישראל אלא הכוונה הוא על בחי' שרש ומקור הנשמה. ובד"ה האזינו הא' בסופו פי' שבחי' טל הוא למעלה משורש ומקור נשי' שמקורם הוא במזלות דנוצר ונקה, ולפי' יתכן מאמר רבא שא' לא בזכותא תלי' אלא במזלא היינו בחי' מזל דנוצר ונקה. אמנם פסוק ועבדתם וגו' אינו מיושב עדיין למה תלה ג' דברים אלו דבני חיי ומזוני בעבודה כו'. ועוד צ"ל מאחר שגם מזונא במזלא תליא אי"כ זהו כמ"ש בפדר"א שבזמן שהקב"ה חפץ לשלוח ברכה בצמח הארץ אזי פותח אוצרות השמים ומקבלת הארץ ממים עליונים שמעל השמים, שזהו כענין בחי' אור ו' הימים שפי' רשי' בפסחים ע"פ שבעתיים כאור שבעת הימים ו' פעמים ז' מ"ט, וז' פעמים מ"ט עולה שמ"ג וזהו כאותיות גשם.

ב) ולפרש זה צריך להבין מ"ש בשיר דבני קרח (תלים מ"ו) נהר פלגיו ישמחו עיר אלקי' שפי' הפשוט נהר הוא בינה, פלגיו הוא הנחלי' הנמשכי' מבינה שהם ז' מדות הנולדי' מבינה שלכאו' זהו כענין מ"ש בקהלת כל הנחלי' הולכים אל הים, ואי"כ צ"ל מהו עוד ענין שאה"כ נהר פלגיו ישמחו עיר אלקי', ונודע כי עיר אלקים הוא בחי' המל' הנק' עיר אלקינו, ומה"ע השמחה כו' ע"י פלגים אלו, ואם נאמר שזהו ענין אחד עם פסוק כל

אך אאזמור' רבינו ז"ל פי': לקי'ת ר"פ האזינו עא, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תשנו. וראה גם מאמרי אדה"אמ"צ דברים ח"ד ע' אקסט. ושי"ג.
וע' בלקי'ת בד"ה יונתי: לקי'ת שה"ש טו, ד.
ובד"ה האזינו הא' בסופו פי': לקי'ת האזינו עג, סע"ב-ג.
שבחי' טל: בהמשך תרלי"א שם: שבחי' מזל [ולכאו' הוא ט"ס שם – ראה לקי'ת האזינו שם].
מאחר שגם מזונא . . . כמ"ש בפדר"א: בהמאמר וקיצור שלאח"ז נוסף כאן: מאחר שמוזנא תלוי במזלא מהמזלות הנ"ל אי"כ הכוונה שיומשכו הגשמים שמעל השמים כמ"ש בפדר"א (כנ"ל בפנים).
כמ"ש בפדר"א: בהמשך תרלי"א שם: . . . כמ"ש בפדר"א הנ"ל [ראה תרלי"א שם ע' נ].
שזהו כענין: בהמשך תרלי"א שם: . . . שנת"ל שזהו [ראה שם ע' סג].
נהר פלגיו ישמחו עיר אלקי' שפי' הפשוט: ראה גם ד"ה פקדת הארץ בטה"מ תרנ"ט ע' פט.
בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: הח"י פי' עמין היך נהרין ומבועיהון אתין ומחדין קרחא דהוי'. ועל קדש משכני עליון [סיום הכתוב נהר פלגיו] תרגם על צלוחתא דבית מקדשיה דעילאה. ורשי' פי' נהר פלגיו גן עדן. ובמצ"ד פי' פלגי הנהר היוצא מביהמק"ד ישמחו יושבי עיר אלקים שהוא מקום קדוש אשר שם משכני עליון.

כל הנחלי' הולכים אל הים: בהמשך תרלי"א שם נוסף: „שנת"ל [וראה בארוכה שם ס"ע לט ואלך].
עיר אלקים הוא בחי' המל'. . . ומה"ע השמחה: בשולי הגליון נרשם בגוכי"ק: יש להעיר שהשמחה הוא דוקא כשמשמח עיר אלקים, שם אלקים מי אלה, היינו ים ויבשה, וכמ"ש בראשית ברא אלקים בחי' בריאה יש מאין שזהו מבחי' אלה דשם אלקים. ואין המכוון בשביל ים דאצי', ולכן כשמאיר מפלגיו בשם אלקים

הנחלים הרי שם נאמר והים איננו מלא, עי' בפ"י המפרשים ע"ז, ועכ"ז לדברי כולם צריך לומר שהים אינו מתפעל מזה כ"כ, והרי זהו היפך השמחה שענינה הוא התפעלות שמצד הגילוי כו', אלא בהכרח לומר ששני ענינים הם.

והענין הוא דהנה נודע כי בכל ר"ה הוא בנין המל' כי אדם הראשון וחוה דו פרצופי' נבראו, ונסר א' מצלעותיו היא חוה ראשונה, ויבן ה' אלקים את הצלע זהו בחי' בנין המל', והיינו כי מדת המל' נאצלה בסוד שרש רק נקודה אחת לכד, ובר"ה הוא בנין המל' שבונים אותה להיות בבחי' פרצוף שזיע ט' ברכות וט' תקיעות דר"ה כנ"ל שע"י הברכות והתקיעות ממשיכי' ט"ס לבחי' נקודת המל' ואז נעשית בבחי' פרצוף שלם כו', וז"ע פסוקי מלכיות זכרונות ושופרות שמביאין ראי' מן התורה שצ"ל בנין המל' כמו אחד האומר לחבירו תדע שהנכון איתי שהרי פלוני אומר ג"כ כן, וכן אומרים ככתוב בתורתך ענין בנין המל', והם כל פסוקי מלכיות, וכן הוא בענין זכרונות ושופרות כו', וזהו ג"כ ענין והאיתנים מוסדי ארץ שהם מייסדים תושבע"פ שנק' ארץ בחי' מל'.

ומ"מ בכל ר"ח צ"ל יחוד שמשא וסיהרא לצורך קבלתה אור חדש מהשמש, דהנה השמש הוא בחי' שמש הוי', וכת"י זה ה' קוינו לו שיש בחי' שם הוי' שנמשך בציוור קוין חח"ן מימין בג"ה משמאל דת"י באמצע, ויש י"ב צירופי הוי', והיינו בחי' י"ב גבולי אלכסון דו"א, והוא כי חח"ן בבחי' קוין הנה הוא חיבור חכ' עם החסד והנצח, ובג"ה הוא בחי' חיבור הבינה עם הגבורה ועם ההוד, ונודע כי נצח ענף החסד והוד ענף הגבורה, אמנם בכדי להיות חיבור והתכללות החסד עם ההוד זהו ע"י גבול אלכסון של מזרחית תחתית, והגבורה עם הנצח זהו ע"י בחי' גבול אלכסון דצפונית רומית כמ"ש הפרד"ס שער ד"א פ"ז שבאלכסון מתחבר החסד עם ההוד והגבורה עם הנצח, ובכל הששה מדות

המהווה יש מאין בבי"ע דוקא או הוא עיקר השמחה. וזהו השמחה דשירת הים שהשירה ע"ש הגילוי שגורם שמחה. וכ"ז לפי שהוא הקדמה למ"ח, אבל לעת"ל כשיפליג הנהר יהי' עיקר השמחה כמ"ש ישמח שאמרז"ל שמה אינו אומר אלא ישמח עתיד כו', וזהו פלגיו ישמחו ל' עתיד. ומ"מ זה תלוי ע"י העבודה דעכשיו. ואולי זהו ענין א' עם בני חיי מזוני שתלוי במולא ומ"מ צריך להיות זכות, אך אינו כן ששם הוא נושא אחר, וכאן צ"ל שזה תלוי ע"י הבירור עד שנגיע למצות רצונך.

והים איננו מלא עי' בפ"י המפרשים ע"ז: זיל פירשיי שם: כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא לפי שאינן נשארים בתוכו כי ים אוקיינוס הוא גבוה מכל העולם כולו. ובמצ"ד שם: הולכים אל הים נמשכים המה לשפוף מימיהם אל תוך הים וכאילו חושבים למלאותו על כל גדומיו, ועכ"ז עינינו רואות שאין הים מלא ולא ישיגו אם כן תוחלתם. וראה גם אוה"ת נ"ך (כרך ב) ע' איקב ואילך. המשך תרל"א שם ס"ע לט.
ובר"ה הוא בנין המל' . . . שזיע ט' ברכות וט' תקיעות דר"ה כנ"ל: משיכ' כנ"ל קאי על המבואר בהמשך תרל"א שם ע' מ.
וז"ע פסוקי מלכיות . . . שמביאין ראי' מן התורה: ראה בכ"ז לקוית דרושים לר"ה נ, ג. סידור עם דא"ח רלח, ב. רמא, ג. מאמרי אדה"ו תקס"ד ע' ריח. ובכ"מ.

ספר תרל"ג – חלק א

רמא

יש י"ב גבולי אלכסון שבהם מתחברים הששה מדות כו', ובכל ר"ח מקבלת הלבנה צירוף חדש מ"ב צירופי הוי' שהם בחי' י"ב גבולי אלכסון דו' מדות דד"א. וזהו אחר שכבר נבנית בר"ה דוקא, וכמו באדה"ר שלאחר שנסר א' מצלעותיו בנה אותה בבחי' בנין כמ"ש ויבן ה' אלקים את הצלע, ואח"כ ויביאה אל האדם להיות היחוד ואז אמר זאת הפעם עצם מעצמי וגו'. וכן הוא בבחי' המל' ג"כ שתחלה צ"ל בנין המל' בר"ה, ואח"כ בכל ר"ח מקבלת היחוד מהשמש בחי' אור חדש דצירוף חדש. ומ"ש כמ"א שבעת קבלתה נסתר כל בנינה עד שנעשית נקודה תחת היסוד, אמת שכן הוא אך זהו הכוונה בבחי' הביטול לפי שא"א לה לקבל האור באופן אחר כמ"ש שם, אמנם זהו רק לפי שעה ולא כל בנינה, דאל"כ הי' צ"ל בנין המל' בכל ר"ח כמו בר"ה והי' צריך לומר פסוקי מלכיות וזכרונות ושופרות כו' אלא כנ"ל.

ג) **והנה** ענין היחוד שמקבל הלבנה מבחי' השמש, הן אמת שבחי' שמש הוי' הוא מבחי' חכ' ואילך, והיינו שז"א נק' שמש, וגם החכ' נק' שמש הוי' כמ"ש הוי' בחכ', וכת' ממזרח שמש וזרח השמש שהוא בחי' יסו"א כמ"ש כמ"א, ועיקר ענין ר"ח מה שהלבנה מקבלת מבחי' עצמיות חכ' שלא ע"י ד"א כו', ונמצא כי היחוד הוא מבחי' ז"א וע"ס, מ"מ שורש היחוד הוא מאו"א"ס שלמעלה מהחכ'.

והענין הוא דהנה ר"ח הוא מולד הלבנה, ונודע כי ההולדה היא מעצמיות דוקא, ולא עוד אלא שבחי' זו דמולד הלבנה נמשך מלמעלה מהשמש, כי הנה כתיב לשמש שם אהל בהם והוא כחתן כו' והירח היא דוגמת כלה המקבלת מהחתן הטפה, וגבי חתן וכלה כתיב בעטרה שעטרה לו אמו שהיא אימא עילאה מקום החירות והדרור שלמעלה מבחי' שמש עצמו, וע' (בוזיא פ' חיי שרה דף קכ"ד ע"ב) בפירוש הפסוק אשריך ארץ שמלכך בן חורין, והעטרה נמשכת מאימא ביום חתונתו דוקא דהיינו בר"ח שאז מתייחד

אמנם זהו רק לפי שעה ולא כל בנינה: ראה ד"ה ויאמר גו' מחר חודש (דש"פ שמיני) תשמ"ה הנ"ל: דבנין המל' בכל ר"ח הוא רק ענין של העלם וגילוי, דהיינו שלפני המולד הלבנה היא בעלמם והסתר וענין ר"ח הוא גילוי הלבנה, וכפשוטו הענין שגם לפני המולד הלבנה היא במציאותה ורק שאינה מאירה למטה בגלוי.

השמש שהוא בחי' יסו"א כמ"ש במ"א: ראה סידור עם דא"ח קפב, א. ובארוכה פירוש המלות לאדהאמ"צ כה, ג ואילך.

והענין הוא דהנה ר"ח: בגוכ"ק נרשם כאן על הגליון: „הגיה ד"ה ויאמר כו' מחר חודש ט"ה. נדפס באוה"ת בראשית שם י, ב. – והבא להלן עד סוף הפרק הוא לשון האוה"ת שם בשינויים קלים ובתוס' הגהות, וכ"ז ליחא בהמשך תרל"א הנ"ל [שם נמצא קטע אחר שלא ניתן להעתיק כאן].

מקום החירות והדרור שלמעלה מבחי' שמש עצמו: בהמאמר (קיצור) שלאח"ז נוסף: ואז נק' בחי' שמש בן חורין. וראה בכ"ז סה"מ תר"ל ע' כה ואילך.

שמשא וסיהרא, ולפ"ז שמשא לשון שארז"ל פ"ק דנדה משל לשמש ועד כו',
וכן הוא בזהר שהברית נק' שמש כמ"ש בזח"ב פ' שמות ד"ג.

והנה כתיב ואין כל חדש תחת השמש בתחלת קהלת, ופי' כי חדש היינו
אור חדש ממש וכל אור חדש א"א שיומשך רק מעצמות אוא"ס ממש
וכמ"ש בלק"ת בד"ה ואתחנן אל ה' ע"פ ובטובו מחדש, שבבחי' טובו העצמי
מחדש מאין ליש כמ"ש והחכ' מאין תמצא כו', ולכן אין כל חדש תחת השמש
כי השמש שרשו מחכמה ומחכמה ולמטה הוא רק השתלשלות עילה ועלול,
והחכמה מאין תמצא בחי' התחדשות, אבל מחכמה ואילך נמשך רק לחדש
הישנות, ואמנם מבחי' מל' בבי"ע נמשך ג"כ ע"ד אור חדש ולכן המל' נק'
חדש וכמ"ש וחדש אשתו ילדה, אך המל' צריכה לקבל מלמעלה מאוא"ס, וזהו
ענין ראש חדש שאז מקבלת מהשמש אך לא מהשמש עצמו לבד שהרי אין
כל חדש תחת השמש אלא ממה שבר"ח נמשך ג"כ בבחי' שמש מלמעלה
מבחי' שמש דהיינו מבחי' בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו בחי' לשמש
כו' והוא כחתן כו' שהעטרה נמשכת מכתר ע"י אימא כמ"ש בלק"ת בשה"ש
בד"ה צאינה וראינה דרוש השני ס"ו, והיינו כמ"ש בזח"ג פ' אחרי דע"ט ע"ב
שבר"ח יש התגלות עתיקא קדישא שהוא הכתר וממנו נמשך כח היחוד
דשמשא וסיהרא, ועמ"ש עוד בלק"ת בד"ה תורה צוה בהביאור.

וזהו דכתיב וירח יקר הולך (באיוב סי' ל"א ר"ו), דהנה ע"פ ואדם ביקר בל
ילין (תלים סי' מ"ט י"ג) פירשו רז"ל במד"ר פ' בראשית ר"פ י"א ובפי"ב
דקאי על אור שנברא ביום ראשון, והוא אור הגנוז לצדיקים שלמעלה מבחי'
שמש ולכן הוא הנקרא יקר, וא"כ פי' וירח יקר הולך היינו שע"י הירח שהוא
בחי' ביטול שזהו ענין מונין ללבנה ע"י ממשכי' מבחי' יקר שהוא אור
שנברא ביום הראשון דלעילא משמשא, וכן ארז"ל ע"פ ואורח צדיקים כאור
נוגה הולך ואור שהוא אור שנברא ביום ראשון והיינו ג"כ מה שארז"ל במד"ר
פ' בא ס"פ ט"ו דהחמה היא של אש והלבנה היא של אור כו', וע' זח"ב תרומה
דקמ"ט א' ע"פ יומם יצוה ד' חסדו כו'.

וזהו ענין שער החצר הפנימי הפונה קדים אשר ביום השבת יפתח כמ"ש
הענין בתו"א בד"ה ויקהל משה דר"ל מבחי' קדם קדמונו של עולם

לשון שארז"ל פ"ק דנדה משל לשמש ועד: ז"ל הגמ' שם דף י"ב ע"א וי"ד ע"ב: איזהו שיעור וסת משל
לשמש ועד (סדיו שמקנת בו - רש"י) שעומדים בצד המשקוף ביציאת השמש נכנס עד. עיי"ש. וראה גם
אוה"ת בראשית י, ב, א.

וכמ"ש בלק"ת בד"ה ואתחנן אל ה': דף ב, סע"ב.

וכמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה: דף כו, ג.

ועמ"ש עוד בלק"ת בד"ה תורה צוה בהביאור: פ' ברכה צו, א.

בתו"א בד"ה ויקהל משה: דף פו, ד ואילך.

שלמעלה מהחכמה הנקרא ראשית יעו"ש שבחי' זו מאיר בשבת והרי כמו כן וביום החדש יפתח (וע' מזה בלק"ת בד"ה והי' מדי חדש בחדשו ס"ג, וע' בהביאור לדרוש זה ס"ג בענין ההפרש שבשבת נא' ונסכה, שעליית המל' הוא ע"י ז"א, שלכן נאמר ונסכה בה' שהיא טפילה לז"א, רק ע"י שז"א עולה לקבל מבחי' ענג שלמעלה מחידוש המוחין דאבא גם המל' עולה עמו, אבל בר"ח נא' ונסכו בוא"ו שהם שוין בקומתן פי' שבר"ח עולה המל' לקבל ממוחין דא"א שלא ע"י המדות כלל, ונמצא כי השבת גבוה מעלתו בבחי' א' מר"ח, וכן גם ר"ח גבוה מעלתו בדבר אחד משבת, ושם ססי' ד' בענין חדש בחדשו ז"ל שבחי' חידושי המוחין דא"א כו' שמתפשטים מבחי' כתר דנאצלים בכל חדש מחדשי השנה נק' חדש סתם, אבל מה שגם חדש זה מקבל מחידוש העצמי שבבחי' א"ק נק' חדשו של חדש ע' בספר קס"ד).

ומכ"ז יובן מעלת מה שישראל מונין ללבנה, דהנה זה שיומשך מלעילא מן שמשא זהו ע"י המיעוט והביטול שבתחלה שהרי זהו ע"ד ותתפלל חנה על הוי' כו', וכך ע"י ההעלאה דהמיעוט והביטול מגיע בעצמות אור א"ס שלמעלה מבחי' י"ב צירופי הוי' שהם המאירים בכלים ומדות חג"ת ונה"י, וההעלאה הנ"ל מגיע בבחי' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל (וכמ"ש במ"א ע"פ תפלה לעני כי יעטוף, ועמ"ש ע"פ זה בזח"א פ' וישלח דקס"ח ע"ב ובפ' בלק דקצ"ה ע"א), ומשם נמשך אח"כ ירידת האור במדות ע"י שם הוי' כו', ובזח"ג פ' חוקת דקפ"ב נ' שמפרש דתחת השמש היינו למטה ממש מהשמש וע' בת"א פ' וארא בד"ה וידבר וארא פי' ג"כ כן.

ד) ובזה יובן מ"ש נהר פלגיו ישמחו עיר אלקים, פי' פלגיו הוא בשפע יותר הרבה מבחי' נחל, שלא כמו הנחלי' שהוא נהר קטן כמ"ש הג"פ סי'

בלק"ת בד"ה והי' מדי חדש: ס"פ ברכה צו, סעי"ב ואילך. וראה גם סידור עם דא"ח ריב, א ואילך. וראה בארוכה בכ"ז אוה"ת בראשית כב, ב ואילך.

וע' בהביאור לדרוש זה ס"ג . . . ושם ססי' ד': סידור עם דא"ח שם ריג, ג. שם, ד.

ע' בספר קס"ד: מאמרי אדה"ז משנת תקס"ד [כתי' מס' 1146 פה, ב] נדפס בסידור עם דא"ח שם.

וכמ"ש במ"א ע"פ תפלה לעני כי יעטוף: ראה תורת הבעש"ט עה"פ בכתר שם טוב סי' צו. אור המאיר

פ' וישלח. ובארוכה אוה"ת דרושים לרי"ה ס"ע אישצא ואילך. בהמאמר (קיצור) שלאח"ז מוסיף כאן: וכ"ז הוא ע"י הביטול ע"ד תפלה לעני כי יעטוף וע"י שפוך שיחו לפני הוי' ע"ד לפני הוי' תטהרו.

וע' בת"א פ' וארא בד"ה וידבר וארא: דף נו, רע"ד. וראה משי"כ ע"ז בהמאמר (קיצור) שלאח"ז בשוה"ג.

ובזה יובן מ"ש נהר פלגיו: בהבא להלן בפרק זה ראה מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"א ע' קסט. ביאורה"ז

להצ"צ ח"א ע' רלג. ח"ב ע' תשעז. אוה"ת שה"ש ס"ע מ. וראה עוד ע"פ זה: לקרית במדבר ה, ג ואילך. ו, ד ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תקפא ואילך. תקפט ואילך. ובארוכה בס' מאמרי אדה"א"צ במדבר ח"א ע' ק ואילך.

כמ"ש הג"פ סי' קנ"ח: הובא גם באוה"ת ג"ד (כרך ב) שם ע' א"קד. בהמשך תרלי"א שם: כמשנת"ל

בשם הג"פ" [והוא לעיל שם ע' מ]. ראה סי' גט פשוט שם ס"ק ל"ז וסיק נ"ב.

קרי"ח, אבל פלגיו הוא ג"כ המדות אך זהו כמו שהן בהפלגה והיינו כנ"ל ששרש השפע בא מלמעלה מהשתלשלות, ולכן כשבא שפע זה בבחי' עיר אלקינו הוא בחי' המל' (כנודע מענין שתי אבנים בונות שתי בתיים, ע' בד"ה כמגדל דוד צוארך) הנה עז"נ ישמחו עיר אלקים שהשמחה היא מצד הגילוי דבחי' שמשא שמאיר הארה חדשה בחי' צירוף חדש מ"ב צירופי הוי' כו, דע"י יחוד זה נמשך מבחי' העטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו, שכמו בבחי' חתן וכלה הנה ע"י השפעת הז"א למל' ע"י נמשך בז"א בחי' עטרה מבחי' אמו וכמ"ש זכר ונקבה וגו' ויברך אותם. ועיקר הברכה י"ל שזהו בשביל המל' וע"ד שארז"ל שאין נותנים לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו שפי' בסידור בדרושי החתונה על אדם העליון שעל הכסא, ושורש הברכה הוא ע"ד מ"ש בזהר כד ע"ק בעי לאשדא ברכאין אשדי בההוא עמיקא עילאה, פי' עמיקא עילאה הוא בחי' בינה, והברכה אשר בה נמשך מבחי' ע"ק, ולכן בר"ח כשיש יחוד שמשא וסיהרא ארז"ל על קרבן דר"ח שא' הקב"ה הביאו עלי כפרה כו, עלי כמו על ה' דחנה, שיומשך משם הברכה ע"י הזיווג דשמשא וסיהרא.

ולכאורה צ"ע מ"ש הצדיק אבד שפי' בזהר אבד מלקבל ברכאן מפני שלא נמצא יחוד זר"נ בזמן הזה, א"כ איך ע"י יחוד שמשא וסיהרא נמשך הברכה מע"ק. אך באמת אינו ענין לזה כלל שהרי ע"י מצות עשה ממשיכים גם עתה יחוד זר"נ כמ"ש בלק"ת פ' פקודי בד"ה אלה פקודי ובכ"ד, אלא שכל ההמשכות דעכשיו הוא להוסיף אורות באצ"י וה"ה כמונח בקופסא ולע"ל יתגלו, וא"כ אינו ענין למאי דכתי' הצדיק אבד, ואכמל"ב, ומה גם כי ר"ח הוא מה שסיהרא מקבלת מבחי' החכ' בעצם כו'.

ע' בד"ה כמגדל דוד צוארך: סה"מ תר"ל ע' כו.

שארז"ל שאין נותנים לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו: הובא בכ"מ בדא"ח (ראה לקו"ת ברכה ק, ב. מאה שערים לב, א. סידור עם דא"ח (דלקמן). מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קכג. ועוד). וראה ב"מ נט, סע"א: שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו. וביבמות סב, ב: כל אדם שאין לו אשה שרוי' בו בלא ברכה דכתיב להניח ברכה אל ביתך. ובז"ח נב, א: ממנוא באיתתי זכי לי. וראה גם תקו"ז תט"ז (ל, ב). ת"ע (קכו, ב).

שפי' בסידור דרושי החתונה: דף קלד, סע"ב.

והברכה... נמשך מבחי' ע"ק... ע"י הזיווג דשמשא וסיהרא: בד"ה זה תרניח נוסף כאן: ועפ"י יובן מארז"ל בני חיי ומוזני במזלא תליא, דפקידת אשה לבנים להוליד נשמות שהוא גילוי אור חדש, וכן מוזנות גשמים נהר פלגיו הנ"ל הוא במזלא תליא דשורש ההמשכה הוא מכתר, ולכן נק' בשם פקידה זכרון כי לגבי למעלה מסדר ההשתל' הרי כל סדר ההשתל' אינו תופס מקום כלל ולכן צריך זכרון. וזהו יעלה ויבוא כו' זכרונו ופקדונו כו' שזכור כני' על סדר השתל' שיומשך גילוי אור חדש כו'.

כמ"ש בלק"ת פ' פקודי בד"ה ואלה פקודי: דף ג, ד ואילך.

ההמשכות דעכשיו הוא להוסיף אורות באצ"י וה"ה כמונח בקופסא: ראה גם לקו"ת דברים א, ב. סה"מ תקס"ב ח"ב ע' שפג. מאמרי אדה"מ צ ויקרא ח"ב ע' נה. סה"מ תרכ"ז ע' תלג"ד. תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' רכה. סה"מ מלוקט ח"א ע' ז. וש"ב.

ה) **ומעתה יובן ענין וה' פקד הוא וב"ד**, כי הנה בר"ה נפקדה שרה, והיינו כי בר"ה הוא בנין המל' וכנ"ל, והבנין הוא בשביל היחוד, וע"ז הוא הדין והמשפט דר"ה אם ראוי שיהי' בנין המל' וכו', וע' בפ"י רש"י ע"פ והוא מסבות מתהפך בתחבולותיו ומ"ש בזהר עפ"ז, וכמו"כ בענין בנין עדי עד שזהו פקידה דאשה להוליד בנים זהו ג"כ ע"י דין ומשפט תחילה, והיינו כי הגם שבני לאו בזכותא תל"י, היינו שאין בכחם ליתן דבר זה בעצמם כ"א שצריך שיומשך מבחי' מזלא, וה"ז כמשל כשצריכים לדון איזה דבר גדול הנה הדיין והפוסק הדבר הגדול הזה הוא המלך עצמו, מ"מ בעלי משפט הקטנים מעייני' תחלה בדבר זה אם ראוי הוא שיובא לפני המלך, ואם ע"פ שכלם אינו ראוי אזי אין מעלים זה כלל לפני המלך, ואם ע"פ שכלם ראוי ונכון לעשות לו כבקשתו את הדבר הגדול הזה אז הם מעלים זה לפני המלך והיינו מפני שהם עצמם אין בכוחם ליתן דבר זה כי לא בדידהו תליא מילתא, אבל מ"מ מעיינים אם ראוי או אינו ראוי כו'. ועד"ז יובן בענין בני חיי ומזוני שהגם שבמזלא תליא, מ"מ צ"ל דין ומשפט אם ראוי המבקש הדבר הזה שיעשו לו בקשתו, הן אמת כי בבחי' המזלא הם בחי' ונוצר ונקה אינו תופס מקום כלל, שהרי משם נמשך סליחת עוונות מ"מ יש דין ומשפט אם להעלות לשם וכנ"ל במשל, ונמצא יתורץ מ"ש וה' הוא וב"ד הם ע"ב סנהדרין שיושבין בהיכל הזכות לעיין אם ראוי למלאות בקשה זו, ואח"כ מעלים זה. וכן מ"ש ועבדתם וגו' ובירך את לחמך ואת מימך לא תהי' משכלה ועקרה את מספר ימיך אמלא, דהן אמת שבני חיי ומזוני במזלא תל"י מ"מ תלוי ג"כ בזכות אם להעלות לבחי' מזלא, ולכן צ"ל ועבדתם את ה' אלקיכם הוא בחי' וה' הוא וב"ד בכדי שיזכה בב"ד שראוי למלאות בקשתו בבני חיי ומזוני ואז יעלו זה לבחי' מזלא כו', ומשם יומשך בני חיי ומזוני.

וזהו פקדת ארץ בכדי להיות פקידת הארץ בגשמי' מבחי' מים שמעל השמים כו' שמ"ג בחי' ז"פ אור שבעת הימים כמ"ש רש"י בפסחים, צריך להיות אם בחוקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה, כי ואד יעלה מן הארץ ולפ"ע ההעלאה כן נמשך ההמשכה והגם כי מזוני תלוי במזלא מ"מ אם בחוקתי תלכו דוקא אז ונתתי גשמיכם וגו', והיינו כי ענין הגשם הוא באתעדל"ת אתעדל"ע ולכן ע"י ואד יעלה מן הארץ שהו"ע אם בחוקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה ע"י ונתתי גשמיכם בעתם, וזהו כמו שבני במזלא תל"י מ"מ צריך להיות זכות כנ"ל.

וזהו פקדת ארץ ותשוקק'י, והיינו כמו פקידת הארץ הגשמי הוא בגשמיים, כ"ה בענין מה שנש"י קרוים ארץ כמ"ש כי תהיו אתם ארץ חפץ, הנה

פקידת הארץ הגשמי הוא בגשמיים: בהמאמר (קיצור) שלאח"ז נוסף: שהיא בגשמיית תשוקה לגשמים כמ"ש ארץ לא שבעה מים.

פקידת ארץ זה היא לבוא לבחי' תשוקה וכמארוז'ל במד'ר בראשית פ"ה למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, ל' רצוא ותשוקה לבחי' אוא"ס ב"ה להיות בבחי' ועמך לא חפצתי, פי' מי לי בשמים, כי שמים וארץ ג"ע התחתון והעליון, ובאמת צריך האדם לבוא במדריגת רצוא ותשוקה שלא יחפוץ לא בג"ע התחתון ולא העליון ולא עוה"ב, והיינו כל מה שהוא עמך אפי' בחי' כי עמך מקו"ח לא יחפוץ ג"כ, מאחר שזהו רק עמך לא יחפוץ בזה כ"א שיהי' עיקר חפצו ורצונו לבחי' אוא"ס ב"ה העצמי ולא בבחי' מה שהוא עמך, וזהו פקדת ארץ הוא בחי' נש"י להיות ותשוקקי, היינו להיות בבחי' תשוקה ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה עצומ"ה.

ואי' וזוהו ויאמר לו יהונתן מחר חדש, פי' מחר יהי' יחוד שמשא וסיהרא, ונפקדת מל' וה' פקד שע"י שיפקד מושבך פי' שיהי' חסר מקום מושבך עי"ז יפקדך אבי שאול מרחובות הנהר בחי' בינה היינו מקור לבחי' ההשתל' כענין מי ברא אלה מי הוא בחי' בינה ברא אלה ו"ק דז"א, ועי"ז היינו ע"י היחוד דשמשא וסיהרא יפקד מושבך הוא מושב בחי' המל'. ופי' ויאמר לו יהונתן, יהונתן הוא יהי' נתן, וע' במארי' יר"ד נ"ד, נתן ה' אחרונה ת"ק בהכאה, וא"כ יהונתן הוא ש' הוי' י"ה ו"ה, לו היינו לדוד שהוא ג"כ ה"א אחרונה, וא"כ צ"ל מה"ע ב' פעמים ה"א היינו ביהונתן וגם בדוד, שלפמ"ש בכ"ד פי' יהונתן ודוד הוא בחי' יהי' נתן אל דוד ה' אחרונה, אמנם לפי' המארי' הנ"ל צ"ל שזהו ב' בחי' שבמל' ים וארץ בחי' כלת משה, ובחי' מה שנעשית כתר לבי"ע, וזהו מלך יחיד כמ"ש במ"א, והיינו בחי' זנב לאריות וראש לשועלים, ובחי' נתן שהוא עולה ת"ק ה' בהכאה זהו בחי' מל' כמו שהוא בחי' ים המעלים בתוכו כל אורות ושפע המשפיע, ודוד הוא בחי' מל' כמו שהוא מקור לבחי' שלמטה שזהו הנק' ארץ, וא"כ פי' ויאמר לו יהונתן, שדוד קיבל מאמר ודברי יהונתן זהו כענין הפך ים ליבשה בחי' קרי"ס.

ואז אמר לו ושלת תרד מאד, פי' ושלת הוא כענין והשלישית יוותר בה וארוז'ל אלו ישראל שהם משולשי' כהנים לויים וישראל'י, והיינו בחי'

שואל מרחובות הנהר בחי' בינה: בהמאמר (קיצור) שלאחי' נוסף כאן: היינו בחי' נהר פלגיו, וכנ"ל ע"י בחי' התחדשות החידוש דרי"ח שאז נמשך העטרה ע"י בחי' אימא עילאה כנ"ל ולכן שייך זה לשאול.
שלפמ"ש בכ"ד פי' יהונתן ודוד... יהי' נתן אל דוד ה' אחרונה: מאמרי אדה"ז תקס"ז שם ע' נה. תקס"ח ח"א ע' תקלד. נביאים ע' יג. אוה"ת בראשית שם יא, א. ברכה ע' איתמצב. - בהמאמר (קיצור) שלאחי': אמנם רבינו ד"ל פי' בכ"ד שיהונתן הוא יהי' נתן אל דוד ה"א אחרונה נמצא כי זהו ענין יחוד שמשא וסיהרא כי וגם לפי' המארי' יש ליישב.
מלך יחיד כמ"ש במ"א: ראה תרי"א מקץ מ, ג, מא, ב. לעיל ד"ה מצותה משתשקע. וד"ה בכ"ה בכסלו. וש"נ.
והיינו בחי' זנב לאריות וראש לשועלים: בהמשך תרל"א שם נוסף: „שנתל" [ראה שם ס"ע מג ואילך]. וראה גם אוה"ת על סידור ע' רעג וע' ש ואילך.

סגול ע"י העבודה וכמ"ש והייתם לי סגולה מכל העמים פ"י מבחי' הברור שמבררים מכל העמים בחי' כתר חכמה בינה דתהו ועי"ז נעשי' בחי' סגולה היינו בחי' סגולתא כתר חכמה בינה בחי' קדש הקדשים, קדשים חכמה בינה, קדש הקדשים כתר. או י"ל ג' ראשי ראשים אור צח אור מצוחצח אור קדמון. ופי' תרד מאד עד שיהי' ההמשכה גם בעשי'. וזהו וישבת אצל אבן האזל הוא בחי' עשי' והיינו שכמו בקרי"ס ראתה שפחה היא בחי' מדרגות התחתוניות דעשי' יותר ממה שראה יחזקאל בן בוזי כמשרז"ל במכילתא, וכ"פ רש"י ז"ל, והיינו מפני שהאיר ונתגלה מבחי' יש האמיתי שלגב"י אצי' ועשי' שוין, כן ושלשת וגו' עד אבן האזל בחי' עשי', ואזל הוא ל' הילוך מל' אזלו מים מני ים (איוב י"ד י"א) שרומזו שע"י הירידה בעשי' עי"ז נעשה ההילוך ע"ד אף עשיתיו שמרבה כו', אך גילוי זה יהי' לע"ל וג"כ בבחי' דוד דוקא כו' אשר עליו נא' הנה ישכיל עבדי כו' ונשא מאד כו'.

בס"ד.

נרשם בקיצור ארוך קצת.

ויאמר לו יהונתן מחר חדש ונפקדת, פרש"י אבי יפקדך, כי יפקד, ע"י שמושכך יהי' חסירה, וכן ת"י, וזהו ע"ד פקדת ארץ, זכרון על הדברים שהארץ צריכה, וכענין פקידת האשה וה' פקד, ובגמ' פקידה באשה פקידה בגשמים, וכן לענין לידה שהוא גילוי. וצ"ל ענין הקישם זל"ז. בשלהי מ"ק בני חיי ומזונא לאו בזכותא כו' וגשמים הם מזונא, וצ"ל מהו וה' שזהו הוא וב"ד הלא תלוי במזלא, וגם צ"ל מקרא דועבדתם, וברך, לא תהי', את מספר. והתוס' הקשו משבת קנ"ו דאין מזל, מפרש מזל היינו מזלות, אך רבינו פ"י שבחי' האיך הוא המזל של ישראל, כי לא כל הנשמה כו', ולכן אע"ג דאיהו

אף עשיתיו שמרבה כו': בהמאמר (קיצור) שלאח"ז נוסף: שמרבה בחי' רביעית הוא בחי' רצה"ע שלמעלה מבחי' אדם דבי"ע.

וג"כ בבחי' דוד: בהמשך תרל"א שם נוסף: היינו משיח בן דוד.

נרשם בקיצור ארוך קצת: כן הוא בגוכתי"ק. והוא קיצור המאמר שלפניו. – הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א ברשימת מאמרי דא"ח.

ויאמר לו יהונתן: לכללות המאמר ראה בהנסמן לעיל בתחילת המאמר שלפניו (אמנם כמה ענינים שבמאמר זה אינם בהמאמר שלפניו).

אך רבינו פ"י: לקרית ר"פ האזינו עא, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"ב ע' תשנ. וראה גם מאמרי אדהאמ"צ דברים חיד ע' איקסט. ושי"נ.

כו' מזלייהו חזי, הכוונה על ב' מזלות דנוצר ונקה מזל העליון ומזל התחתון, ועליהם כיוון רבא במ"ש בני חיי ומזונא במזלא תליא. וכן לענין מזונא צ"ל מאחר שמזונא תלוי במזלא מהמזלות הנ"ל א"כ הכוונה שימשכו הגשמי מעל השמים, כמ"ש בפדר"א בזמן שהקב"ה חפץ לשלוח ברכה כו', שזהו כענין אור זה"י שפי' רש"י בפסחים שבעתיים כאור זה"י עולה שמ"ג כאותיות גשם, שזהו בחי' גבוה מעין לע"ל.

וי"ל שז"ע הכל תלוי במזל אפי' ס"ת בהיכל, שיש לדמותם כי נודע ממארו"ל שני דברים קדמו לכל תורה וישראל, וכן בראשית בשביל התורה כו' וישראל כו'. ופי' ס"ת כו' י"ל ספר בינה והסופר חכ', כנודע מענין סופר ספר וסיפור בד"ה ושאתם בלק"ת, והם תלוי' בב' מזלות הנ"ל כי אבא יונק ממזל הח' ונוצר ואימא ממזל הי"ג ונקה. אינ' ס"ת תושב"כ חכ' תלוי במזל הוא מזל ח' הנ"ל והיכל בינה מזל י"ג הנ"ל.

ב) ולהבין זה צ"ל מ"ש בשיר דבני קרח נהר פלגיו ישמחו כו', שלכאו' הי' אפשר לומר שזהו כענין דכתי' כל הנחלים כו', אך א"כ הוא צ"ל מהו השמחה מזה הלא בקרא דכל הנחלים נא' והים איננו מלא שנבלע במקומו א"כ הוא העדר ההתפעלות היפך התפעלות השמחה, אלא ודאי קרא דנהר פלגיו הוא ענין אחר.

והענין הוא, דהנה בכל ר"ה בנין המל' דו פרצופי', ואח"כ נסר ובנאה בכחי' פרצוף, וז"ע ט' תקיעות וט' ברכות דר"ה להמשיך ט"ס לנקודת המל', ומביאין רא"י מה"ת וזהו ככתוב בתורתך, כענין והאיתנים כו' ע"י שמביאים רא"י מתושב"כ, מ"ט אמר קרא, והבנין הוא לצורך היחוד, והוא מה שבכל ר"ח יש יחוד שמשא וסיהרא, בכדי שתקבל אור חדש משמש הוי', וכתוב קוינו שנמשך בציור קוין, ויש י"ב ג"א, מזרחי רומית ומערבית תחתית, ועד"ז בכולם כמ"ש בפרדס שך"א פ"ז, ובכל ר"ח נמשך צירוף חדש שלא הי' לעולמים, וכמו באדה"ר לאחר הבנין אמר זאת הפעם, וכ"ה בכל ר"ח. ומ"ש בכתהאריז"ל שצ"ל נקודה תחת היסוד, אמת שכן הוא, אבל זהו לתועלת אחר היינו כדי שתוכל לקבל אור חדש, וגם לא כל בנינה שא"כ הי' צ"ל בנין המל' מחדש.

אפי' ס"ת שבהיכל: בגוכי"ק נרשם ע"ז: ויש להעיר מענין נקודה בהיכלא בד"ה ראה שבלק"ת [דף יח, ב]. אך אינו שייך לענין שלפנינו.
כנודע מענין סופר וסיפור בד"ה ושאתם בלק"ת: דרושים לסוכות פ, ב. לקמן חיב ד"ה ושאתם.
וש"נ.

ג) והנה ענין היחוד הן אמת שבחי' שמש פי' על ע"ס ועל חכ', וזרח השמש יסוד אבא, וכת' ממזרח שמש כו', מ"מ שורש יחוד זה נמשך מלמעלה מאוא"ס שלמעלה מהחכ'. דהנה מולד הלבנה זהו הוראה שנמשך מעצמיות החכ', ושורש היחוד הוא מלמעלה מהחכ', דכת' לשמש שם אהל בהם והוא כחתן, והירח היא כדוגמת כלה כמ"ש בזהר, ובחז"כ כת' כעטרה הנמשכת ע"י בחי' אימא עילאה בינה בחי' דרור עלמא דחירא, ואז נק' בחי' שמש בן חורין, ובחי' עטרה זו נמשכת ביום חתונתו דוקא, דהיינו בר"ח. ושורש עטרה זו היא מלמעלה מהחכ', דהנה כת' אין כל חדש תחת השמש, פי' חדש הוא אור חדש ממש שבחי' זו נמשך מאוא"ס הסוכ"ע כמ"ש ובטובו מחדש שבטובו העצמי שטוב ה' לקויו נמשך אור חדש, ולכן תחת השמש אין כל חדש, כי השמש הוא חכ' ומחכ' ואילך הוא השתלשלות עו"ע, אמנם החכ' מאין התחדשות, משא"כ מחכ' ואילך רק חידוש הישנות. אך מבחי' מל' נמשך בכ"ע ג"כ בחי' אור חדש, וזהו שנק' חדש, כמ"ש וחדש אשתו, וכענין מלך יחיד, וכדי שתהי' בבחי' חדש צריכה לקבל מאוא"ס, וזהו יחוד שמשא וסיהרא בר"ח, אך לא מהשמש עצמה שהרי אין כל חדש תחת כו', אלא ממה שבר"ח נמשך בבחי' שמש עצמו מאוא"ס שלמעלה מבחי' שמש, והוא העטרה שאימא עילאה ממשכת לו מהכתר ביום חתונתו דוקא, וכמ"ש בוח"ג אחרי דע"ט ב' שבר"ח יש התגלות ע"ק, וממנו נמשך כח היחוד דשמשא וסיהרא.

ועפ"ז יובן מ"ש (איוב ל"א ד"ו) וירח יקר הולך, דהנה ע"פ אדם ביקר פי' רז"ל ברבות בראשית רפ"א ובפ' י"ב שקאי על אור שנברא ביום ראשון, שהוא אור הגנוז שלמעלה מבחי' שמש, ולכן נק' יקר. וא"כ פי' וירח יקר הולך היינו ע"י הילוך הביטול של הירח והמונין ללבנה בבחי' ביטול ושפלות ע"י ממשכים מבחי' יקר שהוא אור שנברא ביום ראשון דלעילא משמשא בעצם, וכן ארז"ל ע"פ ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור שהוא אור דיום ראשון שגנוז בתורה, וע"י קיום התומ"צ זוכים לבחי' אור הגנוז, ולכן ארז"ל רבות בא ס"פ ט"ז דהחמה של אש, ולבנה היא של אור.

שטוב ה' לקויו נמשך אור חדש: בגוכי"ק נרשם ע"ז: ומה שמחדש לכל י"ל שנמשך מבחי' טוב ה' לכל, שזהו כמשל המשקה שארז"ל סנהדרין דלי"ט ב', בחי' חיצוניות. אבל פנימיות השפע בחי' עוֹדֵר הוא רק לקויו בחי' ישראל מונין ללבנה. ע"כ. [ראה סנהדרין לט, ב: ר"א רמי כתיב טוב ה' לכל וכתיב טוב ה' לקויו, משל לאדם שיש לו פרדס כשהוא משקה את כולו כשהוא עוֹדֵר אינו עוֹדֵר אלא טובים שבהם. ובפירשי' שם: כשהוא משקה אינו מונע המים לילך לטובים ולרעים לפי שאינו אלא טורח אחד וכשהוא עוֹדֵר דהוי טורח לכל אחד ואחד אינו עוֹדֵר אלא הטובים].

מחכ' ואילך רק חידוש הישנות: בגוכי"ק נרשם ע"ז: וי"ל שמבחי' זו נמשך מה שבטובו מחדש גנ להצובדים לחמה, ונמשך מבחי' טוב הוי' לכל י"ל צמצום האי' דמק"פ. וצ"ע.

שהוא אור הגנוז שלמעלה מבחי' שמש . . . דהחמה של אש ולבנה היא של אור: בגוכי"ק נרשם ע"ז: וי"ל שלפי' יובן בטוב טעם שמה שנותנים ברי"ח להשמש הוא גבוה הרבה מעצם השמש, וע"ד שארז"ל אין נותנים לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו שהיא בחי' חדש אשתו הנ"ל. (גם אם נפרש שאש הוא יסוד הא', הרי

וזהו דכתי' שער כו' קדים סגור יהי' וביום השבת כו' וביום החדש יפתח,
שפי' קדים הוא קדמונו ש"ע שלמעלה מראשית חכמה כו' כמ"ש בת"א
 ד"ה ויקהל ובלק"ת בד"ה והי' מדי חדש, ורק בשבת וחדש יפתח, ולא ראי זה
 כראי זה, שיש בחי' בשבת שהיא גבוה מר"ח, ויש מעלה בר"ח על בחי' שבת,
 שלכן בשבת נא' ונסכה בה"א לרמז שהמל' טפילה לו רק מפני כי ז"א עולה
 לקבל המוחין דאבא המל' ג"כ עולה עמו, אבל בר"ח נא' ונסכו בוא"ו לרמז שהן
 שוין בקומתן, שבר"ח המל' עולה לקבל ממוחין דאוי"א שלא ע"י ז"א, ולע"ל
 חדש בחדשו, פי' שסתם חדש הוא חידושי המוחין דאוי"א שמתפשטים מבחי'
 כתר דנאצלים, אבל מה שגם חדש זה מקבל מחידוש העצמי דאי"ק זהו חדשו
 של חדש, ולפי' יובן מעלת מוני' ללבנה. וכדי שיומשך מלעילא מן שמשא
 זהו ע"י המיעוט והביטול שנעשית נקודה תחת היסוד, ועי"ז מגיע לבחי'
 עצמיות או"א"ס ע"ד ותתפלל חנה על הוי', ובר"ח זהו למעלה מ"י"ב צירופי הוי'
 כ"א בחי' דלאו מכל אינון מדות וכ"ז הוא ע"י הביטול, ע"ד תפלה לעני כי
 יעטוף, ועי"ז ישפוך שיחו לפני הוי', ע"ד לפני ה' תטהרו ועל הוי' דחנה הנ"ל.

ד) ועפ"ז יובן ענין נהר פלגיו, שפי' פלגיו הוא נהר יותר גדול מבחי' נחל
כמ"ש הג"פ, וזהו פלגיו בחי' נחל כמו שהוא בהפלגה שאז יקרא
 נהר, והיינו כנ"ל ששורש השפע בא מבחי' שלמעלה מהשתלשלות, ע"ד נחל
 איתן, איתן תושב, כענין פנימיות אבא, אורח שם ע"ב, וגם אורח אי"ק אדם
 דבריאה שמאיר בו הארה מבחי' קדמון לכל הקדומים, בהגהות ראה שבלק"ת
 (ך' ד"ה), וכשמאיר בחי' זו במל' שנק' עיר, ע"ד מ"ש בסי' שתי אבנים כו'
 ובהקבץ כו' נעשה עיר אלקינו, הנה הפלגת הנחל הנ"ל משמח את העיר מחמת
 עוצם הגילוי שמאיר מלמעלה מהשתלשלות דרך וע"י הצירוף חדש שמאיר בה
 משי' הוי' שהוא ג"כ ל' מהוה אמנם ונבראו בדרך ממילא, כמ"ש בכ"ד ומהם
 קול דודי שבלק"ת בשה"ש ובכ"ד בת"א ג"כ, להיות כי ע"י יחוד זה נמשך

אור זה הכוונה על חומר ההיולי כו') אי"כ מובן מה שהעטרה היא יתרון להשמש ג"כ, עד שלע"ל עד דוד הגדיל
 להיות בעצמו העטרה להשמש הנ"ל, ולכן יצאו מים חיים מירושלים אל הים הקדמוני כו'.

כמ"ש בת"א ד"ה ויקהל: דף פז, ד ואילך.

ובלק"ת בד"ה והי' מדי חדש: סי"פ ברכה צו, סעי"ב ואילך.

שיומשך מלעילא מן שמשא: בגוכ"ק נרשם ע"ז: אך בוח"ג דקפ"ב נראה שמפרש תחת השמש למטה
 מהשמש, וכן פי' בת"א בד"ה וידבר וארא [דף נו, רע"ד] וע' פנים לתורה (וודרוש זה הוא ע"ס מארו"ל שבת ל"א
 תחת השמש הוא דאין לו יתרון, אבל לעילא מן שמשא יש יתרון, וז"ע עמלא דאודייתא שע"י י"ל שמגיע
 לבחי' מזלא הוא מה שפי"ת שבהיכל תלוי במזל כו').

בהגהות ראה שבלק"ת (ך' ד"ה): פי' הגהות לד"ה ראה שבלק"ת משנת תר"כ ותרכ"ה. ראה אוה"ת

ראה ע' תרלו. וראה גם שם (כרך ה) ע' בילט. סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמי"ט) ע' רח.

כמ"ש בכ"ד ומהם קול דודי שבלק"ת בשה"ש ובכ"ד בת"א ג"כ: לקו"ת שה"ש יד, ג. תר"א בשלח סא,

סע"ד ואילך. מג"א צו, ג. וראה גם לקו"ת ראה כ, ג. מאמרי אדה"ז תקס"ט ע' מב ואילך. אוה"ת ויקרא (כרך

ג) ע' תשסח. שה"ש ע' רנא. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' קלה ואילך.

העטרה דרך בחי' אמו, וכמו שהוא בחו"כ זכר כו' ויברך כו', כן הוא בשמשא וסיהרא. וי"ל שעיקר הברכה הוא בשביל סיהרא ע"ד הפרנסה כו' שבשביל אשתו דוקא, וכמ"ש במ"א דקאי על אדם העליון, וע' בלק"ת בד"ה טוב לחסות, ושורש הברכה מע"ק, עמיקא עילאה בינה, ונק' בריכה העליונה, והברכה שבה נמשך מע"ק, ולכן נא' בקרבן דר"ח הביאו עלי כו' ע"ד על הוי' דחנה, שיומשך משם הברכה ע"י יחוד שמשא וסיהרא כו'.

ה) ומעתה יובן ענין וה' פקד, בר"ה נפקדו העקריות שרה ורחנה, בנין המל'
בשביל היחוד להוליד נשמות חדשות וישנות, וזהו הדין דר"ה
 אם ראוי בנין המל' כו', ע' בזח"א וירא דק"ט ב' בפ"י הפסוק והוא מסבות, כהדין טקלא כו', ובפרש"י ע"פ זה, וכמו"כ בענין בנין עדי עד פקידה דאשה להוליד בנים זהו ע"י המשפט הנ"ל. והגם כי לאו בזכותא תלי', אמנם הגם כי בני חיי ומזוני לאו בזכותא כו', היינו שאין בכחם ליתן דבר זה כ"א צריך להיות נמשך מהמזל הנ"ל, וכמשל דבר גדול שאין בכח בעלי המשפט לפסוק דבר גדול כזה בלתי המלך לבדו, ומ"מ צריכי' בעלי המשפט לעיין אם ראוי להעלות על שולחן המלך כו', ותלוי בהם ג"כ אם לא ישר בעיניהם זכותיו אינם מעלי' כלל כו'. ועד"ז יובן בבני חיי ומזונא שתלוי בכ"ד אם ראוי להעלות, והם בעצמם אינם יכולים ליתן כ"א תלוי במזלא דנוצר ונקה, אשר שם באמת אם צדקת כו' ואינו תופס מקום כלל, ולכן משם נמשך סליחת העוונות כו', ומ"מ צ"ל תחלה דין ומשפט אם להעלות לשם, וכנ"ל במשל. וזהו וה' פקד, הוא וב"ד ע"ב סנהדרין היושבי' בהיכל הזכות. ונמצא מתורץ גם פסוק ועבדתם שצ"ל זכות בג' דברים אלו בני חיי ומזונא, ומ"מ הם עצמם תלויים בבחי' מזלא כו'. ולכן לענין הגשמים נא' ג"כ אם בחוקותי תלכו ופי' רש"י, והוא מהילקוט, אם תהיו עמלים בתורה שעיי'ז ונתתי גשמיכם בעתם ושיומשכו הגשמים מעל השמים בתוס' ברכה למטה כו'.

והנה ארו"ל ברבות אית לן חד הוא דטב מכולהון והוא מאי דכתי' הוא ה'
אלקיננו בכל הארץ משפטיו, ומשפט דאיהי רחמי נמשך מבחי' הוא
שיש בבחי' ב"ד הנ"ל, ורחמים הוא בחי' קו האמצעי שת"ת עולה עד הכתר

וכמ"ש במ"א דקאי על אדם העליון: ראה סידור עם דא"ח קלד, סע"ב.

וע' בלק"ת בד"ה טוב לחסות: דרושים לשמע"צ ז. ד. צא, ב.

בקרבן דר"ח הביאו עלי כו' ע"ד על הוי' דחנה: בגוכ"ק נרשם ע"ז: וכענין עונג דשבת שעל הוי'. רק

שבשבת נמשך עונג, ובר"ח נמשך חידוש. אמנם שורש החידוש הוא מחידוש ראבא מבחי' האין דכתר כו' כנ"ל ס"ג.

ע"י יחוד שמשא וסיהרא כו': בגוכ"ק נרשם ע"ז: ולכאורה צ"ע מ"ש בזה ע"פ הצדיק אבד כו'. אמנם

באמת אינו ענין לזה שהרי ע"י מ"ע ומל"ת ממשיכים גם כעת יחוד או"א וז"ל כמ"ש בלק"ת בכ"ד ומהם בד"ה אלה פקודי כו' משכן העדות, ומה גם כי ר"ח עיקרו שהמל' מקבלת מעצם החכמה כו'.

שיומשך משם בחי' יגמה"ר להיות נפקדים בג' דברים אלו דבני חיי ומזונא ברוחניות ובגשמי' בכל הפרטי'. וזהו פקדת ארץ, שכדי להיות פקידת הארץ בגשמים זהו ע"י אם בחוקותי תלכו כנ"ל בלימוד התורה ובקיום התומ"צ שנק' חוקים כמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה שקאי על התומ"צ, וכמו שהביא במדרש ובילקוט ראיות מפסוקי' רבים, חוקות שמים וארץ לא שמת, ש"ל חוק הוא הדבר קצוב, מל' הטריפני לחם חוקי, כי חק לכהנים, והיינו מה שנמשך מבחי' יחוד חיצוני דחו"ב לצורך הקיום תלוי ג"כ בתומ"צ, וכמשרז"ל ע"פ עשרה עשרה, ולא אורחא דמלכא לאשתעי במילי דהדיוטא, שע"מ נק' מילי דהדיוטא, ומ"מ מוכרח להיות נמשך דבר ה', כמ"ש ע"פ לעולם ה' דברך כו' דאל"כ ה' אין ואפס, וזהו נמשך ע"י עשרה דעשה"ד, ואמרז"ל ג"כ תנאי התנה כו', וקודם מ"ת י"ל שקבלו משני אלפי' תהו שזהו הקדמה לשני אלפים תורה ולכן אכלו את חוקם כו'. ועיקר פי' חוק הוא ציור הדבר, כמ"ש בד"ה כי ישאלך כו' והחוקים, והוא בחי' ההמשכה מסוכ"ע להיות נמשך הגשמים מעל השמים, וכמ"ש בפדר"א כשחפץ לשלוח ברכה בצמח הארץ, ש"ל שבחי' זו נמשך מבחי' חפץ הוי' היינו א"ס הסוכ"ע כמש"ש, ומזה נמשך תוס' ברכה בריבוי, וע"ד שארז"ל חטים ככליות כו', שתוספתו של הקב"ה מרובה על העיקר, זהו תלוי בתומ"צ, כי גשם הוא באתעדל"ת אתעדל"ע כמ"ש ואיד יעלה כו', ואם כי עצם השפע נשפע מבחי' מזלא שבחי' האין הוא המזל כנ"ל, מ"מ תלוי בזכות אם יעלו לשם וכנ"ל, וע"י בחי' זו הוא מתעלה לבחי' המזלות דכתר כו' להיות נמשך ההשפעה בגשמיות, וכן ברוחניות להיות פקידת הארץ היא כנס"י שנק' ארץ חפץ כמ"ש כי כו' ארץ חפץ, ואתם קרוים כו'.

ובכדי שהי' פקידת ארץ זו לבוא לבחי' תשוקה כמ"ש ותשוקתי' שהיא בגשמי' תשוקת הארץ לגשמים כמ"ש ארץ לא שבעה מים, וברוחניות הוא תשוקת ארץ דנש"י להיות בבחי' ועמך לא חפצתי כו' כל מה שהוא עמך כו', כ"א א"ס עצומ"ה, ע"י התבוננות דכתי' כי ב"ה כו' שני אותיות, שמובן שאין ערוך כלל, וזהו ארץ רצוא ותשוקה, מל' רז"ל שרצתה לעשות רצון קונה, וזהו ע"י זכות תחלה, והיינו אמרם עשה רצונו כרצונך כו' בטל רצונך, שפי' התוס' יו"ט על מ"ע ומל"ת, ועי"ן יומשך פקידת הארץ בגשמי ברכה מעל השמים היינו בחי' אור זה"י מעין לע"ל כנ"ל בשם רש"י, וגם מבחי' אור שנברא ביום ראשון שגנזו בתורה כו', וע"ד שארז"ל ברבות בראשית ס"פ רץ כל אורה האמור באליהו בירידת גשמים הכתוב מדבר, שדחקו המפרשי' במדרש זה, אך לפי הנ"ל ניחא שיוכל לירד ולהתגשם גם בגשמי ברכה למטה בבחי' ארץ חפץ, וע"ד שאמרו שאור החסד אינו מתעבה כו', ולכן גם למטה פעולתו לבוא לבחי' התשוקה לאו"ס עצומ"ה כו' שלמעלה מבחי' עמך כו'.

ש"ל חוק הוא הדבר קצוב: ראה סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' רנח. וש"נ.
כמ"ש בד"ה כי ישאלך: לעיל ס"ע ריח"ט. ועי' רכו.

ואיזו וזהו ויאמר לו יהונתן מחר חדש, פי' מחר יהי יום החידוש, ונפקדת מל' פקידה כנ"ל, ע"י שיפקד מושבך בחי' מושב מדת המל', אשר עי"ז יפקדך אבי שאול מרחובות הנהר היינו בחי' נהר פלגיו, וכנ"ל ע"י בחי' התחדשות החידוש דר"ח שאז נמשך העטרה ע"י בחי' אימא עילאה כנ"ל, ולכן שייך זה לשאול. ופי' ויאמר לו יהונתן, יהונתן הוא ג' אותיות דש' הוי י"ד ה' ואיזו נתן שפי' במא"א אות יו"ד סע"י נ"ד ה' אחרונה ת"ק בהכאה, וא"כ יש ביהונתן שם הוי' שלם. אמנם רבינו ז"ל פי' בכ"ד שיהונתן הוא יה"ו נתן אל דוד ה' אחרונה, נמצא כי זהו ענין יחוד שמשא וסיהרא כו'. וגם לפי' המא"א יש ליישב.

ואמר לו אז יהונתן, ושלושת תרד מאד, שהוא כענין שארז"ל ע"פ והשלישית כו' אלו ישראל שהם משולשים כהנים כו', והיינו בחי' סגול, וע"י העבודה כבחי' סגול דתומ"צ (כמ"ש נאוו לחייך בתורים, לחייך י"ל ב' לוחות, בתורים ב' תורות תושב"כ ושבע"פ, וגם בתורים כעין ראש תור בשבת דפ"ה ב', תבנית משולש), עי"ז והייתם לי סגולה כו', והבירור הוא מבחי' רפ"ח ניצוצין דתהו שע"י נעשים המבררים בבחי' סגולתא, הוא בחי' כח"ב הנ"ל, קדש הקדשים קדשים תרין חכמה ובינה, קדש הקדשים כתר. או ג' ראשי ראשים, אור צה אור מצוחצח אור קדמון. וכ"ז ע"י שת"רד מאד לברר בירורים בעשי' דוקא, והר"ע ירידת הנשמה בגוף דוקא, וע"י שבוקעת את הגוף שנמשל לעפר הארץ, נעשית בבחי' מים חיים, בחי' מהלכים בין העומדים, מה שלא הי' ביכולת הנשמה קודם התלבשותה בגוף, ור"ע וישבת אצל אבן האזל הוא בחי' אבן דומם דעשי', אמנם אזל הוא מל' הילוך כמ"ש (איוב י"ד י"א) אזלו מים מני ים, והיינו שרמזו לו שע"י ירידה זו בעשי' דוקא הנה עי"ז אף עשיתיו שמרבה בחי' רביעית הוא בחי' רצה"ע שלמעלה מבחי' אדם דבי"ע כמ"ש בד"ה אדם כי יקריב כו', ואז יהי' קיום המצות כמצות רצונך כו', שבחי' זו יהי' בבחי' דוד דוקא כמ"ש ישכיל עבדי כו' מאד, שר"ע עד דוד הגדיל כו'.



בס"ד.

לענין נהר פלגיו ע' בס' חמש מגילות בפ"י כל הנחלי' כו' אל הים, וע' ברע"מ פנחס דרנ"ו ע"ב שמבואר שם לעיל מן פ' בזאת יתהלל, שרשה מא"ס ממש, ואיהי גבוה מכל ספיראן, וע"ש דרנ"ח ע"א, וע' בע"ח שער א"א פ"ב דשורש המל' הוא מרדל"א שלמעלה מט"ס דא"א, ונודע דבחי' רדל"א הוא למעלה מבחי' ומדריגת שכל הנעלם מכל רעיון שהוא באבא או במר"ס שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא.

עו"ל נהר פלגיו, פ"י פלגיו מה שיפליג הנהר לע"ל דכתי' והניף כו' והכהו לז' נחלים, זה ישמח בחי' עיר אלקינו עיקר השמחה, שמח אינו אומר אלא ישמח עתיד לשמח. ביאור הענין י"ל ע"פ מ"ש כי על אפי כו' העיר, ומ"מ מצד מוחין דגדלות סבל, ולהסביר מענין הבירורי' שדוד הכין על הבנין, ושלמה שלום דור ט"ו לאברהם, מ"מ אח"כ מתחיל הלבנה להתקטן, אבל כשיניף ידו אז יהי' עיקר השמחה. וזהו שאנו מבקשי' ושמחנו במצותך, בחי' מצותך ממש כמו שהם בתורת ה' בחי' חכ' של מעלה ממש, ולא רק נובלות חכ' בחי' תורה הנגלית.

וצל"ע על איזה זמן, לכאור' זהו על זמן העבודה דימות המשיח שלד"ה מצות אינם בטלות (לק"ת שלמי שמחה), וההסבר מביאור דעל כל כבוד שבלק"ת ח"ס. אך צ"ע שבאגה"ק סי' י"ז מפרש רחבה מצותך מאד על תחח"מ. אך לענין השמחה זה ודאי בזמן העבודה שישכיל עבדי. וע' בס' שפיכת נפש בד"ה לכי ומעטי, משם יובן הרבה לכאן.

לענין נהר פלגיו: רשימה זו נרשמה בגוכ"ק בפ"ע ושייכת להמאמר דלעיל.

בס' חמש מגילות בפ"י כל הנחלי': אה"ת נ"ך (כרך ב) ע' איקב ואילך.

מ"ש כי על אפי .. מצד מוחין דגדלות סבל: ראה גם לעיל ד"ה ששה משמותם ספ"ב. וש"נ. וראה גם לקו"ת שה"ש מו, ד.

(לק"ת שלמי שמחה): בד"ה ששת ימים בלקו"ת צו טו, ב ואילך שם נת' בארוכה ענין שלמי שמחה.

וראה גם ס' מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' קעא ואילך. אה"ת ויקרא (כרך ד) ע' תתקצד ואילך.

מביאור דעל כל כבוד שבלק"ת: שה"ש מח, א ואילך.

אך צ"ע שבאגה"ק סי' י"ז מפרש רחבה מצותך מאד על תחח"מ: ראה בארוכה לעיל ד"ה אדם כי יקריב

הערה ד"ה: ואזי יהי' הזמן.

וע' בס' שפיכת נפש בד"ה לכי ומעטי: ראה אה"ת בראשית מ, ב ד"ה לבאר המאמר כו' לכי ומעטי.

עיי"ש.

בס"ד.

להבין בתוספת ביאור שורש ענין יחוד שמשא וסיהרא, ושהגם שהלבנה מקבלת אורה מהשמש מ"מ הרי אור זה הוא אור חדש ממש מלמעלה מהשמש, כי אין כל חדש תחת השמש כ"א מלעילא מן שמשא, שזהו"ע דכתיב לשמש שם אהל כו' והוא כחתן כו' ישיש כו', צ"ל מארז"ל בחולין ד"ס ע"ב שאמרה ירח לפני הקב"ה אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, אמר לה זיל ומעטי את עצמך, וטענה רבש"ע הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון אמעיט את עצמי, וניחמה הקב"ה במה שתמשול ביום ובלילה וישראל יהיו מונין ללבנה ושיקראו צדיקים על שמך יעקב הקטן כו' דוד הקטן, חזי' דלא מייתבא דעתה אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה על שמיעטתי כו' והיינו כו' לכן נא' בחטאת דר"ח לחטאת להוי'. ולכאורה צ"ל איך מלאה לבה לטעון נגד בוראה ומה גם בטענת דבריה שדברי' הגונים ואשר ע"י שאמרה דבר הגון תמעט א"ע, וגם הקב"ה לא השיב לה שדברי' אינם הגונים כ"א ניחמה בשארי דברים, עד שלבסוף אמר הביאו עלי כפרה כו', וגם מזה ה"י מובן לכאורה שחזי' נצחה בדבריה אשר זהו דבר שא"א לומר ולהעלות על הדעת, וכדכתיב האנוש מאלוקה יצדק (איוב ד' י"ז) וכמו שאמר ה' לאיוב מן הסערה האף תפר משפטי כו' למען תצדק (איוב מ"ם ג') וכתיב כי לא יצדק לפניך כל חי (תלים קמ"ג ב') ואיך צדקה בדברי' נגד ממה"מ הקב"ה, אלא שצ"ל שכ"ז הוא בכוונה גם מה שאמר הביאו עלי כפרה כו'.

והנה בוח"ג ס"פ אחרי דע"ט ב' פ"י ר"ש עלי ודאי בגין דיתעבר ההוא חו"א, ופ"י המק"מ וז"ל כפרה לדחות הקלי' שעלי שלא תינק מהמל' ודריש עלי סמוך לי והביא ראי' מפסוק שרפים ומפסוק הנועדים על הוי' עכ"ל אך

להבין בתוס' ביאור: מאמר זה הוא ביאור לד"ה ויאמר גו' מחר חודש דלעיל. ומפ"ב ואילך הוא מיוסד על ד"ה „להבין מארז"ל כו' הביאו עלי כפרה" באוהית בראשית לח, א"ב (אות ה').

המאמר הובא ונתבאר בדיה כל שמעשיו בטהי"מ תרס"ד ע' שכד וע' שכט ואילך [ושם ע' רד-רה רשימה מדיה כל שמעשיו ונסמן שם לספר תרל"ג]. ובדיה וראיתי אני בטהי"מ אעתי' ע' ריח ואילך וע' רכג ואילך.

מארז"ל ע"ד טענת הלבנה נת' ג"כ בארוכה בלקוטי שיחות חיל ע' 8 ואילך [וש"ג]. ובס' „שני המאורות" להרה"ג הרה"ח רי"א הלוי מהאמיל (ח"א).

בכ"מ במאמר זה נראה שהי' בדעתו הק' להוסיף עוד חלק בביאור מאמר זה, אך לפועל לא השלים כוונתו הק'.

ואיך צדקה בדברי' בגוכי"ק הי' רשום כאן [ועל צידי הגליון נרשם בגוכי"ק שאין צריך להעתיק זה]: ומה גם כי ארז"ל מאן דנצח כו' וכיש ממאן דמחוי במחוג כו' ואיך תצדק בדברי'. [מארז"ל מאן דנצח כו' המובא כאן לא מצאנוהו לע"ע].

ופ"י המק"מ . . . לדחות הקלי' . . . ודריש עלי סמוך לי: בגוכי"ק הי' רשום ע"ז [ואח"כ נרשם שאין צריך

לפי' לי' עלי דחוק קצת. אמנם רבינו ז"ל פי' עלי הוא על ז"א רק שפי' עלי לנגדי, והיינו לפי שבחי' ארי' בבחי' מל' בסוף חדש הבא מסיבת מיעוט הירח הוא בחי' מנגד ממש לבחי' החסדים דז"א, לכן נק' עלי כלומר לנגדי, ומביא ראי' מן הרצוא דשרפים שהוא לנגד ארי' דע"ס דבריאה, ומ"מ מתכללי' ברוממות המל' שזהו בחי' ארי' שבאצי', ומפסוק הנועדים דעת קרח להיות כי שרשם הי' מיצי' ששם הנגד יותר ונתלבשו בגופים דעשי' ששם רובו רע, לכן חלקו על אהרן חסד ורצו להפריד הארי' דגבורות מן החסדים דאהרן, ונא' עי' לי' על, וכמו"כ יובן ענין עלי דר"ח שיניקתם הוא עלי לנגדי ממש כו'. והקרנן דר"ח יהי' כפרה לבסם וליחד ב' הפכים דחר"ג מין ומ"ד הנק' רר"ש, ועי' יהי' בחי' פב"פ בזו"נ דבריאה כמו בזו"נ דאצי' אע"פ שבבריאה נפסק הארת הקו. והקרבת השעיר דוקא הוא לפי שבסוף חדש יונקי' נחש בריח ונחש עקלתון מפגימת הלבנה ועי' השעיר שרש יניקתם שמקריבין אותו ומתעלה לשרשו דתהו ועי' נמשך אורות דתהו באו"י דתיקון, והרי נתייחדו עי' ארי' וארי' דכלליות תהו ותיקון כי שרש ארי' הוא מהתהו, ועי' השעיר מתייחדין עד שאין ארי' מנגד לבחי' ארי' ומזה נעשה סיבת ההתרחבות בלבנה מעט מעט בבחי' ארי', כי ארי' מתגבר על בחי' ארי'.

ב) אמנם ציל למה היו צריכים לכ"ז, וגם מה שאמרה הואיל ואמרת לפניך דבר הגון דמשמע שזה הענין הגון מצד עצמו, וגם ציל שורש טענתה שא"א לשני מלכים להשתמש בכתר אחד מה רצתה בזה. הענין הוא דהנה בע"ח שער מיעוט הירח של"ה פ"א פירש בכתר אחד שתפארת דאימא כמו שנעשה כתר לז"א כן נעשה כתר לנוק' ומקבלת אורותיה מאימא עצמה שלא עי' ד"א.

להעתיק: שנראה לכאורה שכוונתו להעביר הקליפה שלא תינק מהמל' ואם כי הכוונה י"ל שאמת כן הוא, אמנם לשון עלי לא יתכן, והוא מחרץ זה כמה שמפרש שם עלי ר"ל בסמוך לי'.

אמנם רבינו ז"ל פי' . . . עלי לנגדי: ביאורו עת, א.ב. בהבא להלן עד סוף הפרק ראה ביאורו שם [ובכ"מ כאן הוא לשון הביאורו שם]. ונמצא בשינויים בס' מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' ערב. ובתוס' הגהות בביאורו להצ"ח ח"א ע' שעה ושם מוסיף: ובספרי הקבלה פירשו עלי למעלה מז"א כיכ בפרדס שער י"ח בשם המאירת עינים והוא ע"ד מ"ש ותתפלל חנה על הוי'. עי"ש.

לפי שבסוף חדש יונקי' נחש בריח ונחש עקלתון מפגימת הלבנה: בביאורו שם נוסף: וכמ"ש ברמב"ן ומבואר בכתבי האריז"ל. וראה בס' מאמרי אדה"ז במדבר ח"א ע' קס ובהנסמן בהמ"מ שם.

ועי' השעיר שרש יניקתם . . . ועי' נמשך אורות דתהו: ראה בארוכה אה"ת פנחס ע' אקעב ואלך. ארי' מתגבר על ארי': בגוכי"ק נוסף כאן: ולכן מביא בזה ראי' מפסוק שרפים כו' דבריאה שפירוש ממעל הוא ניכ' לנגד, אמנם אינו נגד כ"כ. ואחי"כ מפסוק הנועדים על הוי' שזהו ביצירה ועשי' ששם בחי' הנגד יותר כו'. ועי' השעיר דר"ח להעביר הזוהמא דנחש וממילא מתבסם מאן דבעי כו', והיינו על שמעטתי את הירח שזהו הסיבה לזה כו'. ואחי"כ נרשם עי' בגוכי"ק: אצ"ל [אין צריך להעתיק] כי אינו שייך לחלק דרוש זה, כי אם למשי"ת לקמן אי"ה. [ולפועל לא נח' המשך המאמר שלפניו].

אמנם ציל: לתחילת פרק זה ראה אה"ת בראשית שם לח, ב.

מאימא עצמה שלא עי' ז"א: באה"ת בראשית שם נוסף כאן: ומ"ש שם בע"ח שלא היתה בחי' זו מעולם

וביאור הענין הוא דהנה ז"א ונוק' הם ב' הפכים כי בחי' מל' עיקר בנינה מן הגבורות קארי תדיר ולא שכיך למען יזמרך כבוד ולא ידום תשוקתה הכל למעלה מעלה בלהב השמימה כטבע האש שעולה למעלה, וז"א הוא רובו חסדים כנודע שז"א הוא מסוף עולמות הא"ס שהוא בחי' השפעת המאציל העליון במדה וגבול למקור דבי"ע היא המל' (ועמ"ש מזה בפ' תרומה בענין כרוב אחד מקצה מזה כו') בכדי להיות התהוות הנברא מוגבל במדה וגבול ואפילו אברהם ומיכאל וכה"ג נשמות ומלאכים היותר גדולים הרי עכ"ז השגתם מוגבלת שעד כאן ישיגו ולא יותר ולכן גם ההשפעה הנשפעת מן המאציל העליון להחיותם מוכרחת להתצמצם במדה וגבול והיינו ע"י המדות חג"ת חסד הוא בבחי' ההתפשטות וגבורה הוא בחי' כח הצמצום ות"ת הוא הממוצע המכריע ביניהן, ומכל זה מובן שזו"ג הם ב' הפכים ולזאת בכדי שיהיו יכולים להתחבר יחד להיות בחי' יחוד זו"ג הנה זהו ע"י בחי' מקיף היותר גבוה משניהם, והיינו מה שת"ת דאימא נעשה כתר לז"א ונוק' (ועמ"ש בת"א בפ' תרומה בכ"ק בד"ה ביאור לענין הכרובים וכתר אחד לשניהם כו' ועיין באגרת הרמ"ז סי' ק"ז) והוא המחבר אותם וכענין שארז"ל ע"פ עושה שלום כו' בין שר של מים ובין כו' שע"י התגלות דבר הגבוה מערך שניהם שהוא הקב"ה בעצמו ובכבודו ע"י הם מתחברים וכמו"כ ע"י התגלות בחי' ת"ת דאימא שהוא בחי' כתר ומקיף לזו"ג, ע"י הם מתחברים יחד (ועמ"ש באגה"ק ד"ה וה"י מעשה הצדקה).

ולהבין ענין ת"ת דאימא הנה עדי"מ כמו שיש מדות הגלוי' שמשכנם בלב והן אהוי"ר והתפארות כו', כך יש ב' מדות אלו בשכל והן השרשים והמקורים למדות שבלב וכנראה בחוש כשמתבונן באיזה דבר איך שהוא טוב ונחמד אזי נתעורר בשכלו אהבה לאותו דבר גם טרם שבאה ונמשכה האהבה בלב להיות חפץ ומשתוקק בפועל ממש, וכך גם בעבודת ה' אהבה זו שבשכל היא בתמיד' ע"י ההתבוננות, משא"כ האהבה שבלב היא לפי העת והזמן כו' (ועמ"ש מזה בענין שמע ישראל דענין ע' רבתי הם המדות

עד לעיל, צע"ג דהרי אמר אי"א לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד הרי ה' כתר אחד לשניהן ועד דמה"ט נקרא שני המאורות הגדולים ששניהם שוין.

וביאור הענין הוא דהנה ז"א ונוק': בגוכי"ק נרשם בצידי הגליון: „דיה כי על כל כבוד חופה". ור"ל שהבא להלן [עד סוף הפרק] הוא מביאור לדיה כי על כל כבוד חופה בלקרית שה"ש מז, ג-ד [בשינויים קלים]. ונמצא בשינויים והוספות בסידור עם דא"ח קל, כ ואילך. ובס' מאמרי אדה"ז הנחות הר"פ ע' מט.

ועמ"ש מזה בפ' תרומה בענין כרוב אחד מקצה: תו"א תרומה עט, ד ואילך.

ועמ"ש בת"א בפ' תרומה בכ"ק בד"ה ביאור לענין הכרובים: דף פא, א-ב.

ועיין באגרת הרמ"ז סי' ק"ז: מהרב המקובל ר' משה זכות [נדפס בליוורנו תקי"מ]. והובא גם בלקרית שה"ש שם.

(ועמ"ש באגה"ק ד"ה וה"י מעשה הצדקה): סי' יב (ק"ו, א).

ועמ"ש מזה במ"א בענין שמע ישראל דענין ע' רבתי: ראה לקרית בחוקותי מז, ד. מאמרי אדה"ז תקס"ז

שבשכל) וכמ"כ גם למעלה יש בחי' מדות גם במוחין או"א היינו חגי"ת נה"י שהם השרשיים למדות דז"א, חסד דאימא הוא שרש ומקור לחסד דז"א כו', ות"ת דאימא שהוא כללות המדות דאימא, כי הת"ת הוא כלול מחו"ג כידוע מענין הגוונים כו', הוא שרש ומקור לכללות המדות דז"א, ולכך ת"ת דאימא נעשה כתר ומקיף לזו"ג והוא המחבר אותם כו'.

ובמ"א נת' בענין ת"ת דמה שהמל' מקבלת מחו"ג זהו ההמשכה מבחי' סדר ההשתל' עו"ע אבל ע"י ת"ת נמשך מלמעלה מסדר ההשתלשלות כו', וי"ל משום דחסד ענף החכ' וגבו' ענף הבינה אבל ת"ת קו האמצעי עולה עד הכתר וכמ"ש בזהר ס"פ תרומה (דקע"ה ב'). ועמ"ש במ"א ע"פ הוהר וישב (דקפ"א) ע"פ הנה ישכיל עבדי כו' מאד מסט' דיעקב. גם בחי' שער החמישים דבינה איתא בכתבי האריו"ל שהוא בשליש עליון של תפארת דבינה, ועיין בפ"י הרמ"ז בזהר פ' פנחס (דרנ"ג ע"א) ועמ"ש מענין שער החמישים בפ' יתרו בד"ה מראיהם ומעשיהם. ולכן ע"י בחי' ת"ת דאימא נעשה יחוד זו"ג שיתכללו בחי' אר"י ואר"ח שבבחי' התיקון עצמו שהוא בחי' זו"ג דאצי' כו'.

ג) אך אי"כ צ"ל מהו שאמרה א"א לשני כו' ומה רצתה בזה, כי זה שכי' בפרדס שער י"ח פ"ב בדרך סברא שהיתה כוונת הירח שירד השמש ממקומו ותשאר היא במקומו, זהו דוחק עצום כי מאי חזית ומאי ס"ד דירח. ועוד למה הקפידה כ"כ אח"כ מאחר שאיך שיהי' לפי דבריה הי' א' מהם צריך לירד ולמעט א"ע, וזהו דבר הגון אי"כ מאי חזית כו' ואין כאן מקום קפידא כ"כ. ואפ"ל דמעיקרא כשהיו שניהם שוים הי' ההמשכה בבי"ע ע"י שניהם היינו שבי"ע היו מתעלים לקבל מז"א עצמו כענין שילוב אד' בהוי', והגם שהמל' נק' זה השער להוי' מ"מ ע"י שער זה היו מתעלים לקבל מז"א ממש כענין שמקבלים עתה רק מהמל', וע"ד שא' הכתוב משמים הביט הי' שענין הבטה והשגחה זו הוא מבחי' ד"ע, כי הנה אל דעות הוי' שיש ב' דיעות ד"ע וד"ת שהם בחי' יחוי"ע ויחוי"ת, שנודע שבחי' יחוי"ת הוא בשם אלקים שהוא המפריד

ע' קסד ואילך, וע' קעט ואילך. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא חי"ב ע' תשמא ואילך. אוה"ת בחוקותי (כרך ב) ע' תרלד ואילך. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תשמ"ט) ע' צה ואילך. ושי"ג. תריל ע' קמ ואילך. וע' קמט ואילך. תרנ"ז ע' קיט ואילך. עטרית ע' תכב ואילך. ובכ"מ.

ובמ"א נת' בענין ת"ת . . ע"י ת"ת נמשך מלמעלה מסדר ההשתלשלות: ראה תו"א נח יא, א. לקרית תזריע כב, ג. שה"ש כ, ד. ובכ"מ.

ועמ"ש במ"א ע"פ הוהר וישב (דקפ"א): ביאוריו כג, ב ואילך. ביאוריו להצ"צ ח"א ע' כג ואילך.

ועמ"ש . . בפ' יתרו בד"ה מראיהם ומעשיהם: תו"א יתרו סט, ב.

אך אי"כ צ"ל: בהבא להלן ראה אוה"ת בראשית שם לח, ב.

כי הנה אל דעות הוי' . . בחי' יחוי"ע ויחוי"ת: בגוכי"ק נרשם בצידי הגליון: „ביאור כי תשמע". והבא להלן [עד התיבות: אלא שענין זה] נמצא בשינויים קלים בביאור לד"ה כי תשמע בלקרית ראה כג, סע"ד ואילך.

להיות בחי' יש דוקא ושיהי' היש בטל, כי יש ב' מיני ביטול הא' בחי' הביטול דיחוי' בחי' אתה הוא ה' לבדיך כו' דכולא קמי' כלא חשיב, והב' בחי' ביטול דיחוי' אתה עשית את השמים את חסר כתי' דמזה נמשך ג"כ בחי' ביטול היש להיות וכל צבא השמים לך משתחיים בבחי' ביטול, והוי' מודים אנחנו לך ומאן דלא כרע במודים כו' הכוונה על בחי' ביטול היש עכ"פ כו', ועל ב' בחי' ביטול אלו יש ב' מיני השגחות שמשגיחי' כך מלמעלה, וזה דכתי' משמים הביט ה' שהוא משגיח באופן כמו שהוא מלמעלה למטה דכולא קמי' כלא כו', ולפעמים משגיח במדת החסד ולפעמים במדת הגבורה כו', כי מדה הוא לשון לבוש מלשון מדו בד קדש ילבש, וכשם שהוא במדות כך הוא בהשתלשלות העולמות חו"ג דז"א נק' משמים הביט שהוא מלמעלמ"ט וכמארז"ל במדר"ר ר"פ וירא שאין שייך ל' הביט אלא מלמעלמ"ט, ויש חו"ג דמל' בחי' מלמעלמ"ע בחי' בנימין צ"ת מלמעלמ"ע שושבינא דמטרוניתא כו' להעלות בחי' ביטול היש דבי"ע שאין ערוך לבחי' האצ"י שבאצ"י איהו וחיוהי חד ושם הביטול יותר עליון משאי"כ בבי"ע כו'. אלא שענין זה דכתי' משמים הביט זהו לענין השגחה שלפעמים ההשגחה ע"י ז"א לבד, אמנם קודם קטרוג הלבנה ה"י ההתגלות מבחי' זו דמשמים הביט גם בבי"ע ממש, וז"ע שני מלכים משתמשים בכתר א' ממש היינו פעולה אחת, אלא שזה ה"י בבחי' העלאה וזה ה"י בבחי' המשכה. אינ י"ל שכתר א' לשניהם היינו בחי' כתר ועתיק דבריאה ששניהם היו בבחי' זו. וכוונתה ה"י שתה"י היא לכדה המאירה בבי"ע וכמ"ש בפרדס שם בשם הזהר

ביטול היש עכ"פ כו': בלקיטת שם נוסף כאן: ועמ"ש לקמן בביאור לפסוק שובה ישראל בדיה איתא במיח' [לקיטת דרושים לשי"ש טה, ד].

יש ב' מיני השגחות: בכ"ז ראה בארוכה תר"א וירא טו, א.

שמשגיחי' כך מלמעלה: בלקיטת שם נוסף: עמ"ש בפי' לבבתי נאחת מענין [לקיטת שדי"ש כט, ג. לא,

ג].

ויש חו"ג דמל' בחי' מלמעלמ"ע: בגוכי"ק נרשם ע"ז [ואח"כ נרשם ע"ז שאין צריך להעתיקו]: ומ"מ נק' הבטה שהוא מלמעלה למטה, מפני כי בחי' השגחה זו היא ג"כ מלמעלה וכענין להוי כדין וכדין כו'. וצ"ע. בכתר א' ממש היינו פעולה אחת אלא שזה ה"י בבחי' העלאה וזה ה"י בבחי' המשכה: בסה"מ אעתי"ר שם מבאר זה: דהנה ידוע שבהמשכה יש ב' אופנים המשכה מלמעלמ"ט והמשכה שע"י העלאה מלמעלמ"ע, וזהו גם ההפרש בין ז"א למל' שז"א הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט ומל' הוא בחי' העלאה מלמעלמ"ע, שלכן כל ההעלאות הם ע"י המל' כידוע מענין כרוב אחד מקצה מזה שעליית הנבראים הוא ע"י המל' וההמשכה הוא לפי אופן ההעלאה. וקודם הקטרוג ה"י ההעלאה כמו ההמשכה מלמעלמ"ט, והיינו שההעלאה היתה בעצמיות הז"א ולכן ההמשכה היתה ג"כ מעצמיות הז"א. וזה ה"י טענת הלבנה שבההעלאה מלמעלמ"ע ה"י בזה יתרון מאחר שזהו מלמעלמ"ע שהוא בחי' עלי' בכח יש בזה יתרון מעלה, ולזאת טענה שיאיר בחי' יתרון זה שהוא עוד למעלה מעצמיות המשפיע כו'.

שזה ה"י בבחי' העלאה וזה ה"י בבחי' המשכה: בגוכי"ק נרשם ע"ז [ואח"כ נרשם ע"ז שאין צריך להעתיקו]: ומ"מ ה"י התגברות בחי' אורי' על בחי' אורי' דתיקון עצמו, עד שגם בבי"ע ה"י ההמשכה מבחי' שמש ע"ד משמים הביט כו'. וצ"ע.

אינ י"ל . . היינו בחי' כתר ועתיק דבריאה ששניהם היו בבחי' זו: בסה"מ אעתי"ר שם מבאר זה: דהנה עתה בחי' מל' דאצ"י נעשה כתר ועתיק דבריאה וקודם הקטרוג ה"י גם ז"א בחי' כתר דבריאה דמה שעתה

שאל חמינא דרעותך למהוי רישא לשועלים, אלא שכוונתה הי' שלא יהי' בה שום מיעוט כ"א כמו שהיא באצי' כך ממש תאיר בכ"ע.

ד) ועי"ל ע"ד מ"ש במ"א בלק"ת בשה"ש סד"ה קול דודי פ"ד בענין כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה שזהו לפי שהאבות הטעימן הקב"ה מעין עוה"ב, ולע"ל כתי' נקבה תסובב גבר וכתיב אי"ח עט"ב, ולכן יהי' לע"ל מעשה גדול כמ"ש בד"ה ושננתם לבניך, וכן יהי' ההלכה כב"ש כו', ועד"ז נא' ביהונתן ודוד עד דוד הגדיל שיהונתן הוא בחי' יסוד ודוד הוא בחי' מל', ולע"ל יהי' דוד הגדיל. והלבנה בקשה שיהי' בה בחי' זו בגילוי עתה ולא יהיו בכתר א' שניהם שוין כ"א נקבה תסובב גבר ותהי' עטרת בעלה כמו שיהי' לע"ל, וע"ד לא זו מחבכה עד שקראה אמי, שהיא משפעת לו כו' וכמ"ש והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני, וזהו שאמרה דבר הגון שסוף כל סוף צריך להיות כן. וכן צ"ל לפי מ"ש הבחיי פ' פנחס גבי שעיר דר"ח וז"ל ודעת ר' שמעון ז"ל במאמר זה שהיו מתחלה שוין באורם ממש והי' אור הלבנה גדול כאור השמש כו'. וא"כ מה שביקשה הלבנה שלא יהיו שניהם שוין א"א לומר שכוונתה הי' שיתמעט אור השמש דמאי חזית כנ"ל, אלא ע"כ צ"ל שביקשה שיהיו שוין רק שיהי' בה המעלה ג"כ מה שנקבה תסובב גבר, וזהו שטענה אי אפשר לבי' מלכים כו' כ"א שיתון בה היתרון מה שיהי' לע"ל שזהו דבר הגון.

וע"ז השיב לה לכי ומעטי א"ע שא"א לבוא לבחי' זו כ"א ע"י המיעוט בתחלה, וע"ז טענה הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון אמעט א"ע, פי' כמ"ש השלי"ה פ' ראה דשע"ה ע"ב אמעט א"ע תניח אותי במקומי והחמה עלה תעלה עכ"ל. וי"ל ע"ד מ"ש בישע"י סי' למ"ד ק"ט והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתיים ופי' במק"מ ס"פ מצורע שהמל' תהי' כמו בינה, וכפשוטו היינו כמו ז"א, ואור החמה שהוא ז"א יהי' כמו ז"ת דע"י, וז"ע והי' הוי' לי לאלקים

בחי' מל' לבד היא בחי' כתר לבריאה והו' לפי שבריאה הוא בחי' יש לזאת אינו בערך שז"א יהי' בחי' כתר לבריאה משאי"כ קודם הקטרוג שהנבראים היו באי"א גם ז"א הי' בבחי' כתר לבריאה. מ"ש במ"א בלק"ת בשה"ש בסד"ה קול דודי: דף טו, ג.

כמ"ש בד"ה ושננתם לבניך: סי' מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' דש ואילך. לקמן ד"ה ר' חגינא בן דוסא. וש"נ. והלבנה בקשה שיהי' בה בחי' זו בגילוי עתה: כסה"מ אעתי"ר שם מכאר: וזה הי' טענת הלבנה שהיא לבדה תהי' בבחי' כתר לבריאה ושהי' היתרון שיש בהעלאה מלמלמ"ע, דהגם שבאמת יש בזה יתרון מעלה וא"כ מה הי' טענתה. הענין הוא שטענתה הי' שיתרון הזה יאיר בגילוי, דהיתרון שיש בהעלאה הוא רק בהעלם וטענתה הי' שיאיר בגילוי, דלע"ל יאיר זה בגילוי שזה"ע מ"ש אשת חיל עטרת בעלה וכתי' נקבה תסובב גבר שהמל' יהי' בבחי' משפיע לז"א, וזה הי' טענת הלבנה שתהי' בבחי' כתר לבריאה בבחי' אספקלריא המאירה וגם היתרון שיש בהעלאה מלמלמ"ע יאיר בגילוי.

וע"ז טענה הואיל ואמרתי לפניך דבר הגון אמעט א"ע: בגוכ"ק גרשם ע"ז [ואח"כ גרשם ע"ז שאין צריך להעתיק]: בתמי', האם רצונך שאמעט א"ע ולא להיות בבחי' כתר א' כי אם שתקבל הירח מן השמש דוקא.

שבח"י שם אלקים דלע"ל יהי' כמו שם הוי' דעכשיו לפי שיהי' עליות, וז"א יהי' במדריתגת א"א כמ"ש הרמ"ז פ' תולדות ע"פ ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' ע"ש, ובקשת הלבנה היתה שיהי' בחי' זו עכשיו, כי קודם הקטרוג הגם שהיתה בבחי' שני המאורות הגדולים שוין בקומתן כמו אר"א תרין ריעין מ"מ הנה המל' היתה מקבלת מז"א, והיתה מקבלת מז"א רק מבחי' חכ' ובינה המאירים בז"א, והיא ביקשה שיתעלה ז"א המשפיע לה ביותר שיהי' כמו א"א, ויהי' גילוי אוא"ס ממש שלמעלה מהחכמה, ויומשך בה ע"י ז"א, וע"ז השיבה הקב"ה לכו ומעטי א"ע, להיות כי א"א לבוא לבחי' זו כ"א ע"י המיעוט בתחילה ולהשפיל א"ע לירד במקום המתברר לברר בירורים מניצוצות דתהו, דהא עכ"פ הי' שבה"כ וצריכים להעלות הניצוצים שנפלו.

וא"כ לפ"ז אפשר לפרש עוד מה שלכאו' תמוה איך צדקה בדבריה נגד בוראה זהו ע"ד מ"ש השל"ה שם שהלבנה לא הבינה דברי בוראה כמה שאמר לה לכו ומעטי א"ע עכ"ל, ונמצא כי לפי מ"ש הנה הדבר הגון הוא מה שבקשה מעין לע"ל, והתשובה ע"ז הוא מה שא"ל הקב"ה לכו ומעטי כי א"א באופן אחר וא"כ הן הן דבריו הראשונים כו' שא"א כ"א ע"י שתרד לברר בירורים בב"ע, ובכל חדש ע"י האר"ח שלה היא מעלה הניצוצים דתהו שביררה וע"י הקרבן דשעיר דר"ח כו', וע"ז נמשך מבחי' התהו הוא כלליות האר"ח בבחי' ע"ס דתיקון שהם בחי' אר"י ומתייחדים בחי' אר"ח ואר"י עד שמתגבר בחי' האר"י דתיקון שאז הלבנה מתרחבת והולכת כו', ועכשיו ונשלמה פרים שפתינו וזהו ענין מוסף דר"ח שהוא מה שמקבלת הסיהרא תוס' ע"י הבירורים שביררה כו'.

ונמצא מכ"ז מובן שהגם כי הסיהרא מקבלת אר"ח מהשמש שהוא בחי' ע"ס דאצ"י מ"מ שורש המשכה זו הוא מלמעלה מע"ס, וזהו לשמש שם אהל והוא כחתן כו' שמאיר גם בשמש בחי' אור חדש מלמעלה מן השמש לצורך יחוד דשימשא וסיהרא כו' וזהו ישיש ב"פ יש בגימ' כתר כו'.



וע"ז השיבה הקב"ה לכו ומעטי א"ע . . . ע"י המיעוט בתחילה: בטה"מ אפתיר שם: שלא הי' זה בדרך עונש כ"א בדרך עצה שצריך להיות הירידה בב"ע בכדי לברר בירורים, וע"ז דוקא יאר בחי' אור עצמי. וא"כ הן הן דבריו הראשונים: בגוכ"ק נוסף כאן: ,ומת ששייטה ית' לקמן אי"ה. ואח"כ נרשם ע"ז: אין צריך להעתיק. וראה גם לעיל בהערה ד"ה אר"י מתגבר על אר"ח.

בט"ד.

כל שמעשיו מרובים כו', רבות וירא פנ"ג דנ"ט ד' ע"פ צחוק עשה, שרה הוסיפה על המאורות, נא' עשה, צחוק זהו ע"י בירור ש' אלקים המסתיר עובד אלקי', והתענוג נמשך ע"י אתכפי' ואתהפכא וזהו הצחוק כמ"ש רבינו בת"א ד"ה ושבתו בשלום, וזהו עשה לי אלקים כמ"ש בד"ה אני דפ' ציצית דרוש השני (שהוא השלישי) ס"ב שהצחוק והתענוג נמשך מההסתר דש' אלקי' ביטול היש, ובד"ה שובה השני פ"ד, וזהו לויתן כו', וההסתר דש' אלקי' י"ל זהו ענין א' עם מיעוט הירח, ואח"כ ע"י הבירור הוא המשכת התענוג וזהו הוסיפה על המאורות שע"י אתכפיא חושך הלילה נמשך מבחי' ישת חושך כו' תוס' אור.

ש' הוי' שרש האורות, וש' אלקים שרש הכלים בד"ה ואהבת, ובסוף הנייר פערטיל שבס' בראשית ח"א הישן שלי. להוסיף על המאורות שיהי' ב' שמות הוי' ואלקי' כמו קודם שקטרגה הלבנה.

של"ה פ' ראה דשע"ה ע"ב פ"י שני המאורות הגדולים הם תלמוד גדול ומעשה גדול, וכ"ה בס' ע"מ מאח"ד ח"ד פ"ו דע"א סע"א.

וביאור הענין צריכים להקדים מדרש תילים מה אנוש קטרוג המלאכים ומבה"ז פ' וישב דקפ"א אך אל הפרוכת, בענין ההפרש בין מלאכי' ונשמות, ומלק"ת מזמור שיר הא' בענין הנ"ל, ובתוך סעי' ב' משחרב בהמק"ד בהכניס ובהמ"ד מקדש מעט, וארז"ל ד"א של הלכה.

כל שמעשיו: קיצור ורשומי דברים שעליהם מיוסד ד"ה כל שמעשיו לקמן. והוא מיוסד רובו על ד"ה ויעש אלקי' את שני המאורות הגדולים באוה"ת בראשית לו, איב (כנסמן להלן בפרטיות). רבות וירא פנ"ג: הבא להלן [עד סוף הפיסקא] הוא בשינויים קלים מאוה"ת בראשית שם לו, א. כמ"ש רבינו בת"א ד"ה שבתו בשלום: דף כא, ג ואילך ודף כב, ג. בד"ה אני דפ' ציצית: לקרית שלח מה, סע"ג ואילך. ובד"ה שובה השני פ"ד: לקרית דרושים לשי"ש סז, ב. ש' הוי' שרש האורות... שרש הכלים בד"ה ואהבת: סה"מ תר"ל ע' רלו. ומבה"ז פ' וישב דקפ"א אך אל הפרוכת בענין ההפרש בין מלאכי' לנשמות: ראה מאמרי אדה"ז על מארז"ל וזוהר ע' רכ"רכא. סה"מ תקס"ו ע' צד. [המאמר לא נדפס בס', ביאוה"ז]. ורגיל כן בציוני אדמו"ר הצ"צ והמהר"ש לציין גם לשאר דרושי אדה"ז שעל הזוהר בשם, ביאוה"ז.

בד"ה ראה שבס' רד"ב רד"ה סעי' א' עצה לחבר חוי"ב, זהו כמ"ש השל"ה דף ט"ז ע"א את המאוה"ג דבר גדול מעשה מרכבה, דבר קטן הוויות דאביי ורבא, ועד"ז המאור הגדול פנימיות התורה, והוא תושב"כ, בש"ע הל' ת"ת קבלה בכלל שלישי במקרא, מאור הקטן תושב"כ הוויות כו', אמנם בשרשם הם שני המאורות הגדולים עמ"ש ע"פ ועשו להם ציצית, ואפ"ל לפ"ז המאור הגדול תושב"כ, לא ידע אנוש ערכה, ואמרה ירח תושב"כ אי אפשר כו', וכוונתה שיאיר בה פנימיות התורה שבעצם הוא למעלה מתושב"כ היינו ע"ק כמ"ש לפני לא יראו, וא"ל לכי ומעטי א"ע שתתלבש בעה"ד לבררו.

וע' ביאור ד"ז באגה"ק סי' ק"ו בד"ה והמשכילים בענין אילנא דט"ר, שתושב"כ הוא בירור עה"ד ט"ר, ע"י קושיות ותירוצי, ויוצא ההלכה מבורר, ועי"ז נמשך תוס' אור רב כו'. יר"ק ערך שמש סי' א'.

ועפ"ז יובן ענין כל שמעשיו מרובי' מחכ' שמעשה בעשי, ואף עשיתיו כתי' שבחי' הרביעית היא בעשי' דוקא ולכן לא ניתנה התורה למלאכים, ובלימוד התורה עקימת שפתים הוי מעשה.

לד"ה כל שמעשיו

כל שיראת חטאו קודמת לחכ' חכ' מתקיימת, כי עיקר העבודה צ"ל ע"ד עבודת עבד, וכמ"ש בביאור ועתה יגדל נא, והכוונה היא כנשמה לגוף זהו ע"ד והחכ' תחי' בעלי', ושורש יר"ת היא מרדל"א שלמעלה מט"ס דא"א שהוא בחי' מו"ס בחי' כוונה, ולכן אם אין יראה אין חכ' ואיך יתחיל, אך תחלה צ"ל יר"ת ועי"ז יבוא ללמוד ע"מ לעשות, וכשילמוד ע"מ לעשות עיקר הכוונה בכדי לבוא ליראה את ה' אלקינו כמ"ש ויצוינו כו' כל החוקים ליראה שאפי'

בד"ה ראה שבס' רד"ב רד"ה עצה לחבר חוי"ב: אוה"ת ראה ע' תרלו בשוה"ג: עצה לחבר חוי"ב ע"י עסק תושב"כ ותושב"כ, גם ריעים פי' הפרדס נ"ה והיינו מעשה, וזהו כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת. עיי"ש. וראה גם סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמיט) ע' רי.
כמ"ש השל"ה: הבא להלן [עד סוף הפסקא] הוא כשינויים קלים מאוה"ת בראשית שם לו, סעי"ב.
עמ"ש ע"פ ועשו להם ציצית: ראה אוה"ת שלח ע' תקפ ואילך.
יר"ק: = ילקוט ראובני קטן. הובא ונת' גם באוה"ת בראשית שם לו, ב.

לד"ה כל שמעשיו: רשימה זו היא כנראה קיצור מסיום ד"ה ר' חנינא בן דוסא. [ולהלן בהרשימה מבוואר ג"כ אודות רשבי', וכנראה נאמר המאמר בסמיכות ללי"ג בעומר].
וכמ"ש בביאור ועתה יגדל נא: לקרית שלח מ, א. וראה גם שם לט, א.

החוקים הם בכדי לבוא ליראה, כי באמת לגבי יראה זו התורה היא רק תרעא לדרתא כמאמר ר' ינאי בשבת דל"א, כי ע"י התורה תח"י בעלי"ה הם הרצון דמעשה המצות להיות ע"ד עבודת עבד, וי"ל כי יש ב' בחי' עבד דוד עבדי, משה עבדי, דוד עבדי יר"ת, משה עבדי הוא בחי' יר"ע שבאים ע"י התורה וללמוד ע"מ לעשות ע"ד עבודת עבד בכדי ליראה את ה' אלקינו, והכוונה טפל לגבי עבודה זו, והעיקר הוא העשייה ולכן כשכיוון בכוונת מצוה ולא עשה לאו כלום הוא, אך ע"י הכוונה ע"י ממשיך חיות בהמצוה ואז בא ע"י לבחי' יר"ע, וע"ד כשהי' משה נכנס לארץ, ולכן ע"י חכ' מתקיימת, ורשב"י הי' ניצוץ מבחי' משה, ולכן כמו שמשה קיבל תורה ותורה צוה לנו משה כמ"כ ע"י רשב"י נתגלה פנימיות התורה, והכל בכדי לבוא לבחי' יר"ע להתבושש מפני אוא"ס ב"ה שלית אתר פנוי מיני' כו', אך הפתח שנכנסו הוא בחי' יר"ת דוד עבדי בזאת יתהלל יר"ת דא תרעא כו' וכנ"ל דשורש יר"ת מרדלי"א כתר, ולכן ע"י כשהולך כסדר המדריגות יר"ת וחכ' ויר"ע בא לבחי' השכל וידוע אותי א"ס עצמו"ה שיאיר לע"ל גם בבחי' חכ' וזהו השכל וידוע בחי' חכ' ודעת, וזהו חכמתו מתקיימת.

וענין חכ' קודמת ליראת חטאו זהו כאמרם בשבת הנ"ל כל אדם שאין בו יר"ש דומה לגזבר כו' ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו בהי עייל ולכן גם חכ' אינה מתקיימת, כי מלבד שאינה מתקיימת ע"י ההוספה על המאורות שע"י מעשה דוקא עשה אלקי, ל' גט מעושה אתכפיא ונק' עובד אלקי ע"ד עורות עבודים (י"ל שההוספה היא השחוק דלע"ל ששחוק בגימ' ב"פ אור כמש"נ בד"ה כל מעשיו הנ"ל, ז"ע מה שכתורתו של ר' מאיר הי' כתוב כתנות אור באלף שמאיר ע"י העיבוד היינו עשיית המצות באתכפי' ואתהפכא, ע"י נעשה אור באלף) הנה כל עיקר תלמוד גדול לפי מה שנענו כולם כו' הוא מה שמביא לידי מעשה ואם לא יצא לפועל שיהי' מעשיו מרובים הי' כאילו חכ' אינה מתקיימת שלא יצא מזה לידי מעשה כו', והסיבה לזה י"ל לפי שלא קדם יראת חטאו היא יראת עונש כפשוטו יר"ת, לכן למד ע"ד השכלה לבד ולא ללמוד ולשמור ולעשות ולכן גם החכ' אינה מתקיימת שקץ בה כמו שפי' הרע"ב, וזהו שארז"ל ערבת בה קב חומטים שהעיקר היא היראה יר"ת תחילה וע"י התורה וקיום המצות יבוא ליר"ע כו'.

ע"י רשב"י נתגלה פנימיות התורה: בצידי הגליון נרשם בגימ' יק: וע' בש"ם הכעש"ט והמגיד שהחיצוניות גבוה מהפנימיות [ראה ביאורו להצ"צ ח"א ע' קלה. ועוד].
 בזאת יתהלל יר"ת . . השכל וידוע אותי: ראה בהנסמן בכ"ז לקמן ד"ה ר' חנינא בן דוסא.

בס"ד. אבות פ"ג מ"ט.

ר' חנינא בן דוסא אומר כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת וכו', הוא ה"י אומר כל שמעשיו מרובי מחכמתו חכמתו מתקיימת. ורבו המפרשים בפי' משנה זו. והנראה לומר שהקדים תחלה יראת חטא שזה עיקר המצות וכמ"ש ויצוינו את כל החוקים ליראה, שכל ענין החוקים דתומ"צ הוא בכדי ליראה את ה' אלקינו, ועי"ז חכמתו מתקיימת, וחזר ופי' דבריו שבזאת נדע שחכמתו תתקיים ע"י שאנו רואים שמעשיו מרובים מחכמתו כו'.

והענין הוא דהנה במשנה י"ז בפ' זה ר' אליעזר בן עזריה אומר כו' אם אין חכמה אין יראה ואם אין יראה אין חכ', ולכאוי' צ"ל באיזהו מהן יתחיל. אך הענין הוא דאם אין חכ' אין יראה קאי על חכ' התורה שאם אין חכ' התורה אי"א לבוא לבחי' היראה בשלימות, אך כדי לבוא לבחי' חכ' זהו ע"י יראה דוקא והיינו בחי' יראה תתאה וכנודע שיש ב' בחי' יראה הא' הוא בחי' יראה תתאה והב' הוא בחי' יראה עילאה, וכדי לבוא לבחי' חכ' התורה שמביא לידי ירע' זהו ע"י הקדמת יר"ת תחילה שהוא בחי' קיום המצות בחי' יר"ת, ועי"ז נא' כי אם בזאת יתהלל המתהלל בחי' יר"ת כו', ואמנם כדי שיהי' קיום המצות כדבעי צ"ל תחלה קבעומ"ש, וזהו שהקדים תחלה כל שיראת חטאו קודמת שהוא בחי' קבעומ"ש ככלל שזהו כעין הקדמת נעשה לנשמע במ"ת שהוא ענין הקבלה בכלל, ואח"כ פי' בדרך פרט שע"י שמעשיו מרובים מחכ' שהוא בחי' מעהמ"צ בבחי' יר"ת עי"ז בא לבחי' חכ' ושתהי' חכ' מתקיימת ע"י שמגיע לבחי' יראה עילאה שהתורה נק' תרעא לדרתי' לבחי' יראה זו כו' ע' שבת דל"א א'. והענין הוא דהנה בקדושין דף מ"ם סע"ב אפליגו ר"ט א' מעשה גדול ור"ע א' לימוד גדול, נענו כולם ואמרו לימוד גדול שמביא לידי מעשה, וא"כ לבסוף מעשה גדול, ומה שגדול תלמוד הוא מפני שמביא לידי מעשה.

ר' חנינא בן דוסא: הוא התחלה נוספת להמאמר שלאח"ז ד"ה כל שמעשיו. וראה בהמצויין בפרטיות בתחילת המאמר שם. וראה ד"ה „כל שיראת חטאו" דלעיל ע' רסג שהוא כנראה קיצור מסיום מאמר זה. והענין הוא . . . אם אין חכמה אין יראה: כהבא להלן בפיסקא זו ראה תניא ספכיג, ופמי"ג. ובארוכה: לקו"ת במדבר טו, ד ואילך. יז, א ואילך. המשך מים רבים תרלי"ז פקפי"ג ואילך. ופקי"ז ואילך. סה"מ תרלי"ז ח"ב ע' תקו ואילך. וע' תקטו ואילך. וראה גם שם ע' שה ואילך. בואת יתהלל המתהלל בחי' יר"ת: ראה בארוכה ס' מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' מא ואילך. ח"ב ע' תשכה ואילך. הנחות הר"פ ע' עח ואילך. פרשיות ח"ב ס"ע תרי"ד ואילך. סה"מ תרלי"ד ע' סו ואילך. וש"נ. שהתורה נק' תרעא לדרתי' לבחי' יראה זו . . . ע' שבת דל"א א': ראה סה"מ תרלי"ז ח"ב שם ע' שו שבדרושי רבינו הזקן ישנם ב' פירושים במארוזיל זה. עיי"ש.

ולהבין זה הנה בשל"ה פ' ראה דשע"ה ב' פי' שני המאורות הגדולים הם תלמוד גדול ומעשה גדול, וכ"ה בס' ע"מ מאח"ד ח"ד פ"ו דע"א סע"א והיינו כפי ב' הדיעות דר"ט ור"ע שהם שניהם גדולים שר"ע אומר לימוד גדול מצד עצמו ולא מצד שמביא לידי מעשה, ור"ט אומר מעשה גדול, וכמו"כ קודם קטרוג הירח היו שניהם גדולים וע"י שקטרגה הירח א"ל לכו ומעטי א"ע, וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה הוא לפי שע"י התורה נמשך האור למעשה המצות דכתי' כי נר מצוה ותורה אור, וע"י התורה נמשך המשכת אוא"ס להתלבש בכלי המצות כו', ומ"מ לבסוף מעשה גדול שע"י הבירור בעשי' דוקא עי"ז יהי' הגילוי דלע"ל שיהי' קיום המצות כמצות רצונך ואז יהי' מעשה גדול, וכמ"ש באריכות בד"ה ושננתם שפ' שני' דק"ש שקאי על לע"ל נא' וקשרתם תחלה שאז יהי' מעשה גדול, וכ"ז הוא ע"י בחי' המעשה דעכשיו ומה שתלמוד גדול עכשיו הוא רק מפני שמביא לידי מעשה.

וביאור ענין מעלת המעשה יובן ממ"ש רז"ל ברבות וירא פנ"ג דנ"ט ע"ד גבי שרה ע"פ צחוק עשה לי אלקים, ר' לוי אמר שהוסיפה על המאורות נא' כאן עשה ונא' ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים כו'.

[המשך המאמה נמצא לקמן בד"ה כל שמעשיו פיסקא: והנה במד"ר וירא פנ"ג].

ולהבין זה הנה בשל"ה פ' ראה: הובא גם באוה"ת בראשית לו, רע"א. ובאוה"ת ואתחנן ע' רעט ואילך. בס' ע"מ מאח"ד: = בספר עשרה מאמרות מאמר חקור דין. והובא ג"כ באוה"ת בראשית שם. קודם קטרוג הירח היו שניהם גדולים וע"י שקטרגה הירח: ראה בארוכה לעיל ד"ה להבין בתוס' ביאור. וכמ"ש באריכות בד"ה ושננתם: ס' מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' דש ואילך. אוה"ת ואתחנן ע' רלח ואילך. רמט ואילך. רנב ואילך. רפא ואילך. רצו ואילך. סה"מ תרל"ד ע' פו ואילך. וש"נ. לקמן ח"ב ד"ה אני לדודי. וש"נ.

בס"ד.

כל שמעשיו מרובין מחכ' חכמתו מתקיימת, ולכאו' צ"ל למה תלה ענין קיום בחי' החכ' במעשה, הלא מצינו בדרז"ל היפך מזה שאמרו (קדושין ד"מ סע"א) נענו כולם ואמרו תלמוד גדול שמביא לידי מעשה, א"כ המעשה תלוי בתלמוד ואיך אמר כאן שע"י שמעשיו מרובים ע"ז תתקיים חכמתו כו'. אמנם גם לפי מה שתלמוד מביא לידי מעשה מוכן ג"כ שמעשה גדול בעצם וגדול תלמוד הוא מפני שמביא לידי מעשה, ולכאו' ג"ז אינו מוכן הלא במעלה בחי' החכמה גדולה הרבה מבחי' המעשה שהחכ' היא ראשית כל העיס וגם בנפש החכ' היא ראשית הכוחות, משא"כ המעשה הוא כח היותר אחרון, ולמה יהי מעלת החכ' רק במה שמביא לידי מעשה, שהיא בעצם כח היותר אחרון בכוחות הנפש. הנה בשל"ה פרשה ראה דשע"ה פי' שני המאורות הגדולים הם תלמוד גדול ומעשה גדול, וכ"כ בס' ע"מ מאח"ד ח"ד פ"ו דע"א סע"א.

והנה במד"ר וירא פי' נ"ג דנ"ט ע"ד ע"פ ותאמר שרה צחוק עשה לי אלקים ר' לוי א' שהוסיפה על המאורות נא' כאן עשה ונא' להלן ויעש אלקי את שני המאורות הגדולים וגו', ולכאו' יפלא למה לא דימו ענין לשון עשייה

כל שמעשיו: התחלת וסיום המאמר: מיוסד על סד"ה להבין מארז"ל כו' הביאו עלי כפרה באוה"ת בראשית לט, סע"ב ואילך. ודי"ה ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים באוה"ת בראשית לו, ב. להתחלת וסיום המאמר ראה גם אוה"ת וירא (כרך ד) תשע"א, ב. סה"מ תרל"ד ע' שיט ואילך. תרע"ח ע' סא ואילך. תרצ"ט ע' 89 ואילך. ד"ה פתח ר' יוסי ויתרון ארץ תשי"ט. לקריש ח"ד ע' 1210 ואילך. וראה גם ד"ה כל שמעשיו בסה"מ תרס"ד ע' שכד ואילך.

פי"א [מפיסקא, והענין הוא דהנה איתא] ופי"ב: מיוסדים על ד"ה מזמור שיר תנוכת בלקרי"ת ס"פ ברכה צו, סע"ד ואילך.

פי"ד: מיוסדים על ד"ה להבין הטעם למה נשתנה יצירת האדם בחו"א בראשית ג, ד ואילך. וכיאו"ו שם ד, ג [וראה בהנמקן בפרטיות יותר בפנים המאמר].

המאמר נמצא בשינויים ובתוס' הגהות בד"ה זה בסה"מ: תרנ"ג ע' ריו ואילך. תרנ"ד ע' רנב ואילך. עטר"ת ע' שצו ואילך. ובד"ה בשעה שהקדימו תשי"ד. ודי"ה בשעה שעלה משה למרום תשכ"א [נדפס בקונטרס חג השבועות התשנ"ג].

לכמה מעניני המאמר ראה גם בארוכה בסה"מ אידיש ע' 165 ואילך, 168 ואילך, 172 ואילך [שם ג' מאמרים: ד"ה ר' חנינא בן דוסא ודי"ה כל שמעשיו ודי"ה כל שרות הבריות. ושלשתם הם מיוסדים על ד"ה כל שמעשיו שבסה"מ עטר"ת שם].

וראה לעיל ד"ה רחבי"ד שהוא התחלה אחרת להמאמר כאן.

הנה בשל"ה: הובא גם באוה"ת בראשית שם לו, רע"א. ובארוכה אוה"ת ואתחנן ע' רעט ואילך.

והנה במד"ד . . שהוסיפה על המאורות: הבא להלן עד סוף הפיסקא נמצא בשינויים באוה"ת בראשית לו, א. שם לט, סע"ב ואילך. – ובענין הוסיפה על המאורות ראה גם אוה"ת בהעלותך ע' שכג. וע' שלב ואילך. סה"מ תר"ל ע' קעג ואילך. תרל"ד ע' רלה ואילך. עטר"ת ע' תעח ואילך. סה"מ ליקוט [מכ"כ אדמור" מהורש"ב] ח"ב ע' קלז ואילך. סה"מ הש"ת ע' 127. סה"מ מלוקט [מכ"כ אדמור" שליט"א] ח"ג ע' קפה.

זו שאמרה שרה לפסוק אחר הנא' במע"ב כמו ויעש אלקים את הרקיע וכדומה רבות. אך הענין הוא כי פי' צחוק עשה לי אלקי' מבואר בת"א פ' ויצא דהוא בחי' צחוק ותענוג העליון שיתגלה לע"ל, וכמארז"ל במד"ר ר"פ אחרי בפי' ישמח הוי' במעשיו שמח אינו אומר אלא ישמח ה' במעשיו עתיד הקב"ה לשמוח במעשיהן של צדיקים, שלע"ל דוקא יהי' גילוי השמחה מבחי' הבירורים דעכשיו בבחי' אתכפיא ואתהפכא, וכנודע שענין הצחוק והתענוג הוא מדבר חדש וכמו מצפור המדברת, אבל מדבור האדם לא יהי' מזה שחוק ותענוג כלל, ועד"ז יובן שדוקא מבחי' אתכפיא ואתהפכא שבעוה"ז דוקא שהגוף ונה"ב מסתירים, מזה יהי' הצחוק והתענוג דלע"ל כו', וזהו צחוק עשה לי אלקי' שבחי' הצחוק והתענוג זה נמשך מבחי' שם אלקים דוקא, דהיינו ע"י מיעוט האור עד שנעשה בחי' העלם והסתר, וכד אתהפכא חשוכא לנהורא ע"י דאתכפי' סט"א ע"י נעשה יתרון האור כמש"ש בפ' ויצא בד"ה ושבתי בשלום, ובהביאור ד"ה והי' הוי' לי לאלקי', וזהו שארז"ל גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ, שבריאית שמו"א הוא בחי' יש מאין אמנם ע"י מעשה צדיקים נמשך בחי' ביטול היש לאין, וע' בגמ' כתובות ד"ה שמעשה צדיקים הוא בנין בהמק"ד והיינו כמארז"ל על פסוק ושכנתי בתוכם בתוכו לא נא' אלא בתוכם בתוך כאו"א כו' ע"י בחי' ביטול היש לאין.

והענין הוא דהנה איתא במד"ת סי' ח' ע"פ מה אנוש כי תזכרנו שבשלשה מקומות היו המלאכים מדיינים כנגד הקב"ה באדם ובמשכן ובתורה, ע"ש באריכות. והיינו כי בשעת בריאת האדם קטרגו מלאכי השרת לפני הקב"ה ואמרו מה אנוש כו' כמ"ש ברבות בראשית פ"ח ואח"כ בשעת מ"ת הודו כמארז"ל שבת דפ"ט ע"א, ובשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע ירדו מלאכי

אך הענין הוא . . . צחוק עשה לי אלקי': בהבא להלן ראה גם לקו"ת שלח מה, סעי'ג ואילך. בת"א פ' ויצא: כא, ג ואילך.

כמש"ש בפ' ויצא . . . ובהביאור ד"ה והי' הוי' לי לאלקים: תו"א ויצא שם כב, ג.

והענין הוא דהנה איתא במד"ת: בצדי הגליון גרשם בגוכי"ק: "מזמור שיר הא". והבא להלן [עד אמצע פ"ג] הועתק בשינויים קלים מדי' מזמור שיר חנוכת בלקו"ת סי' פ ברכה צז, סעי'ד ואילך. ובשינויים בסיודור עם דא"ח ערה, ג ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' ק ואילך.

סי' ח' ע"פ מה אנוש כי תזכרנו: במדרש תהלים שם בהתחלת המזמור: ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ מצינו בשלשה מקומות שהיו המלאכים מדיינים כנגד הקב"ה באדם במשכן ובתורה, באדם מנין כשביקש לבראות את האדם נמלך במלאכים אמר להם נעשה אדם התחילו לומר לו מה אנוש כי תזכרנו אמר להם למחר תדעו חכמתו כו', כשבא הקב"ה ליתן תורה כו' מה אנוש כי תזכרנו כו' וכשביקש הקב"ה לשרות במשכן אמרו מלאכי השרת לפניו מה אנוש כי תזכרנו כו'.

שבשלשה מקומות היו המלאכים מדיינים . . . כמארז"ל שבת: בד"ה בשעה שעלה משה תשכ"א מוסיף: ויש לומר דזה שאיתא במדרש שהמלאכים היו מדיינים בשלשה מקומות ה"ע אחד עם מאמר הגמ' במס' שבת שטענת המלאכים היתה במ"ת, אלא שבמדרש מבואר הענין בפרטיות יותר. דהנה כתיב עשרה עשרה הכף בשקל הקודש דעשרה מאמרות הם מכוונים כנגד עשרת הדברות, היינו שעשה"ד נותנים קיום בהעולם שנברא ע"י העשרה מאמרות דע"י התורה נשלם כוונת ותכלית בריאת העולם שתכלית בריאתו הוא לעשות

השרת וקשרו להם ב' כתרם, ואח"כ בשעת חטא העגל שמחו שנמצא כדבריהם שבעוד מ"ם יום אחר מ"ת שהיה פב"פ כו' הפך לבם כ"כ, אך בשעת מעשה המשכן ערבה שמחתם לפי שמלאכת המשכן מכפר על מעשה העגל שלכן ה' זהב במשכן לכפר על זהב העגל.

ב) ולהבין ענין קטרוג הזה של המלאכים שאמרו מה אנוש כו' שאמרו המלאכים שהמה במדריגה יותר עליונה מן האדם, והתשובה היתה שהאדם הוא יותר נעלה כמ"ש במד"ת שם, ולבאר זה צריך להבין ענין מלאכים ונשמות כי הנה מצינו שהמלאכים אומרים שירה ולא מצינו כן בנשמות ובאמת גם הנשמות אומרים שירה תמיד שהרי יש להם עליות וירידות תמיד מחיל אל חיל וכמ"ש והי' מדי חדש בחדשו כו' ואח"כ חוזרים לג"ע התחתון וחוזרים ומתעלים לג"ע העליון כו' וידוע דכל הילוך ועלייה היינו ע"י שיר דוקא כענין כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר כמבואר בלק"א הגדול, אלא שלא מצינו מפורש כן במקרא, והטעם מפני ששירת המלאכים נשמעת באזני הנביא וכמ"ש ואשמע אחרי קול רעש גדול כו' בבחי' קול ממש וכמ"ש ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כו' ומשמיעים ביראה יחד בקול כו', והאופנים ברעש גדול כו' והיינו לפי שיש להם גופים כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לווהט דלא קאי על הנשמות שלהם, שהנשמות הם בעלי שכל והשגות וכמו נשמת האדם שהיא המשכלת ומשגת ולא שייך לקרוא אותם בשם רוחות ואש לווהט, אלא דקאי על הגופים שלהם וכמ"ש הרמב"ן שהמלאכים יש להם גוף מיסוד הרוח הפשוט ומיסוד האש הפשוט שמחנה מיכאל גויותיהם מרוחניות יסוד הרוח ומחנה גבריאל גויותיהם הוא מרוחניות יסוד האש, ולכן המלאכים תופסים מקום שיש מלאך גדול מהלך ת"ק שנה ויש מלאך בשליש עולם כו' והיינו הגוף שלהם גדול כ"כ אמנם הוא בבחי' מקום, ולכן השירה שלהם מתלבשת בבחי' קול עד שנשמעת

ממנו משכן ומקדש לו ית', וכונה זו נשלמת ע"י התורה, וזהו שטענת המלאכים היתה בג' מקומות אלו: בעת הבריאה, ובמשכן שהוא תכלית הכוונה בבריאת העולם, ובמתן תורה שע"י התורה נשלמה כוונה זו. בענין כל בעלי השיר יוצאין בשיר . . . כמבואר בלק"א הגדול: כ"ה הלשון בלק"ת ברכה שם. ומובא עוד בשם ה"מ בסידור שם ערה, ד: וכמו שמבואר בספר לק"א הגדול על ענין המשנה כל בעלי השיר יוצאין בשיר. ובס' מאמרי אדה"ז על מארוזיל ע' קכ: יוצאין בשיר ונמשכין בשיר כמבואר במ"א ע"ז בשם מורי זל"ה. סה"מ מלוקט ח"ז ע' צה [וע"ש בהמצויין ע"ז עוד]. ומובא גם פירוש זה בסתם: בתו"א ז, ג. סה"מ תקס"ח ח"א ע' תקננ. תו"ח בראשית לד, ד. מאמרי אדה"א מצ' דברים ח"ב ע' תקפב [וע"ש בה"מ]. שם דרושי-חתונה ע' תקיח. וראה גם בלק"א לה"מ סי' ס"ד וס' רד"ע ע"ד שירת ישראל שלמע' משירת המלאכים. וכמ"ש הרמב"ן שהמלאכים יש להם גוף מיסוד הרוח הפשוט ומיסוד האש הפשוט: ראה לק"ש ח"ט ע' 405. וש"נ.

בצידי הגליון נרשם בגוכ"ק: „ביאור וייצור בת"א ד"ז ע"ד" [הוא בדפוס קאפוסט תקצ"ז. ובדפוס ווילנא תרנ"ט ושלאחריו הוא בדף ד, ע"ב]. והיינו הגוף שלהם גדול כ"כ: בד"ה זה תרנ"ד נוסף כאן: להיות שהגוף הוא מב' יסודות הדקים והרוחניים לכן אין הגבלתם כמו ההגבלה דלמטה כו'.

לאזני הנביא משא"כ שירת הנשמות אינן נשמעות לפי שאינן בבחי' התלבשות הגוף כלל, ולכן אין השירה מתלבשת בבחי' קול רק הוא למעלה בבחי' שכל והשגה ולכן לא דברו הנביאים ממנה, וכיוצא בזה מצינו לענין ראייה שהמלאכים נראים ונגלים לעיני בשר זכי הראות כמו באברהם וירא והנה שלשה כו' לפי שיש להם גוף ויכולים להתלבש עד שיתגלו ויתראו משא"כ הנשמות. וזהו ענין שאומרים בשמ"ע וקדושים בכל יום יהללוך סלה שמתחלה אומרים סדר קדושה של המלאכים איך שאומרים קדוש וברוך וימלוך ואח"כ אומרים עוד וקדושים בכל יום כו' על הנשמות ואומרים כסדר ממטה למעלה תחלה קדושת המלאכים שהם בבחי' מקום וזמן שמאחר שהם בבחי' מקום מהלך ת"ק שנה ושליש העולם כו' הרי הם ג"כ בבחי' זמן שהמקום והזמן שניהם הם נבראים בבחינה אחד, ולכן יש להם עת קבוע לומר שירה כידוע, משא"כ הנשמות אין להם בחי' זמן ומקום אלא בכל יום תמיד יהללוך סלה בלי הפסק.

ג) אך המלאכים שאמרו מה אנוש כו' עם היות שידעו שמעלת ומדרגת הנשמות היא מאד נעלה ממעלתם ומדרגתם כנ"ל עכ"ז הרי הנשמה כמות שהיא היא בלי התלבשות גוף כלל, אך על ירידתה להתלבש בגוף בעוה"ז אמרו מה אנוש, כי מצד הגוף מוכן האדם לחטא וע"כ אמרו שתנתן להם התורה שיש להם ג"כ גוף ונפש והגוף רוחני, ותשובת הקב"ה הי' שנצרך להיות הנשמה שמפנימיות העולמות שהיא מצד עצמה מופשטת מחומר גופני לגמרי ושתרד דוקא בגוף גשמי ממש שעיי"ז יהי' דירה בתחתונים משא"כ במלאכים שהגוף שלהם הוא דק ורוחני יותר.

והבית המקדש נעשה ג"כ מדברים גשמים והי' בו גילוי מלמעלה מהשתלשלות, ולכן נא' כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל

המלאכים איך שאומרים קדוש וברוך וימלוך: כ"ה גם בלק"ת ברכה שם. ובלק"ת במדבר י, ב. וראה אה"ת פינחס (כרך ו) ע' איתחקמו: טעם שמלאכים אין אומרים ימלוך משום דמל' מקנא בעשי' והמלאכים הם בריאה ויצירה. ובתורת חנוכה בהמ"ד דלאדי ע"פ מזמור שיר חנוכה [לק"ת ברכה שם] ראיתי כ' דמלאכים אומרים ימלוך. עכ"ל.

וע"כ אמרו שתנתן להם התורה שיש להם ג"כ גוף ונפש והגוף רוחני: בדיה בשעה שעלה משה תשכ"א מבאר זה: דגם המלאכים ידעו שמ"ת צריך להיות לנשמות בגופים דוקא, ומי"מ טענו שיתנו התורה אליהם דלהיות שגם הם בעלי גוף הנה גם זה יספיק לנתינת התורה, ולא לתת התורה לגוף בשר ודם גשמי שמצד רתיחות הכשר ורתיחות הדמים אפשר להיות ענין בלתי רצוי כו' ועד"ז הוא בנוגע לטענת המלאכים בעת בריאת העולם ובמשכן דטענתם היתה שמספיק גם גוף רוחני של מלאכים.

והבית המקדש נעשה ג"כ מדברים גשמיים: בדיה בשעה שהקדימו תשי"ד מוסיף: שכדי לבאר יותר את מעלת הירידה בגוף גשמי דוקא מביא כאן את המבואר בענין הטענה השלישית של המלאכים בענין עשיית המשכן שגם בענין המשכן רואים את המעלה בבנין שילה שהי' מדומם דוקא.

ולכן לא נא' כי לא באתם: בצ"ד הגליון נרשם בגוכ"ק: „מזמור שיר הב' סי' ג' לק"ת סי' ברכה צט, ד [הובא בדיה מזמור שיר הא' הנ"ל (צח, רע"ב)]. והבא להלן [עד סוף הפיסקא] הוא לשון הלק"ת שם בשינויים קלים.

הנחלה מנוחה זו בנין שילה, ולהבין ההפרש שבין בנין המשכן לבין בנין שילה, כי לכאור' הם שוין ממש בארכו וברחבו ובכל פרטיהם כמו צורת המשכן כך נעשה בנין שילה, אך ההפרש שבמשכן היו הקרשים עצי ארז ומצופים זהב ובבנין שילה היו היריעות חופים על כתלים מאבנים דוקא, ולהבין זה הלא הקרשים שבמשכן היו יקרים יותר הרבה מן האבנים שבשילה ומדוע המשכן לא נק' מנוחה ובנין שילה נק' מנוחה, והטעם הוא כי האבנים הם בחי' דומם ממש בחי' היותר תחתונה ושרשם מבחי' היותר גבוה בחי' מקיף למקיף משא"כ עצי ארז להיותם אינם מדריגה תחתונה שהרי הם בחי' צומח הנה שרשם הוא ג"כ אינו גבוה כ"כ.

ד) **והנה ארזיל ע"פ ושכנתי בתוכם בתוכו לא נא' אלא בתוכם שהשראת השכינה היא בתוך כאור'א מישראל, אלא שאעפ"כ הי' צריך לבנות בהמק"ד כדי שעיי"ז יהי' גילוי השכינה בישראל, וכן עכשיו משחרב בהמק"ד נתפשט הקדושה בכל בהכניס ובהמ"ד, וכדכתי' ואהי להם למקדש מעט, ועיי"ז הוא ג"כ עכשיו בתוך כאור'א כו'.**

ועפ"ז יובן הטעם מה שגוף האדם הוא גשמי יותר מגוף המלאכים, דהנה המלאכים נמשלו לבהמות וחיות כמ"ש ביחזקאל פני ארזי אל הימין ופני שור מהשמאל, והנה אנו רואים שנשתנה יצירת גוף האדם משאר כל הנבראים כמו הצומח והחי שכולם נברא גופם ע"י מאמר ה' כמ"ש ביום ג' תדשא הארץ דשא עשב מזריע כו' עץ עושה פרי כו' ויהי כן, וכן ביום חמישי ישרצו המים שרץ נפש חיה כו' וכן בכולם הרי שהארץ הוציאה את העשבים ואת האילנות כאור'א כמו שהוא אח"כ עם הנפש הצומחת שבו וכן הבע"ח הוציאה הארץ ג"כ כמו שהן חיים את הדוב ואת הארי כו' וגם המים שרצו כן שרץ נפש חי' הם הם הדגים ג"כ כמו שהן דהיינו הגוף עם הנפש החיונית שבתוכו יחד ע"י מאמר ה' שאמר תוצא הארץ כו' ישרצו המים כו' והוא צוה ונבראו כמו שהן עתה וכמארז"ל בקומתן נבראו, משא"כ בבריאת האדם שנעשה גופו תחלה בפ"ע עפר בלי שום נפש חיונית בתוכו, וכמ"ש וייצר ה' אלקי את האדם עפר מן האדמה וכמארז"ל שעה ראשונה צבר עפרו כו' ומתחלה הי' גולם כמ"ש גלמי ראו עיניך עד שאח"כ ויפח באפיו נשמת חיים

ולהבין ההפרש שבין בנין המשכן לבין בנין שילה: ראה גם תר"א ויגש מג, ג. תר"ח ויגש פט, א. ס' מאמרי אדה"ז הנחות הרי"פ ע' פא. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' כב. והנה ארזיל ע"פ ושכנתי בתוכם: בדיה בשעה שהקדימו תשי"ד מוסיף: שבוה מבאר בהמאמר שכמו שנתיל שבנין ביהמ"ק הי' דוקא מהמדרי' תחתונה ביותר דומם כנ"ל הנה כמריכ הוא גם בנוגע להאדם שנק' משכן (שזהו בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כאור'א) שעיקר הכוונה הוא בהירידה בגוף גשמי דוקא. – בהבא להלן [בפיסקא זו] ראה לקרית סיפ ברכה שם צח, רע"א [בשינויים קלים].
ועפ"ז יובן הטעם . . . שנשתנה יצירת גוף האדם: בצדי גליון נרשם בגוכי"ק: . ת"א בראשית ד"ה להבין למח נשתנה יצירת' [הובא בדיה מזמור שיר הא' הנ"ל צח, סע"א]. – והבא להלן [עד אמצע פרק ה'] הוא לשון התו"א שם ג, ד ואילך בשינויים קלים.

הרי שלא יצא גופו מן הארץ על דרך שהוא עתה בהיות בו נפש החיונית והמדברת אלא שלקח עפר ועשה ממנו גוף, ואח"כ נפח נשמה באפו כו' והוא בחי' שפלות לגבי האדם שהרי הגוף שלו נמוך במדריגה יותר מגופות הבע"ח שנתהווה בבחי' דומם עד שאח"כ ויפח באפיו כו' עם היותו מובחר בנבראים, וז"ש אחר וקדם כו'.

אך להבין זה על מה ולמה נהייתה כן, הענין הוא כי הנה ד' בחי' דצח"ם הם כנגד ד' אותיות דשם הוי", הדומם הוא כמו עפר ואבנים ומתכות שאין לו גידול, והצומח הם אילנות ועשבים כו' ובעלי חיים יש להם כ"ז ונוסף ע"ז נפש החי' הרוחני' ובמדבר נוסף עוד על כולם נפש השכלית נפש המדברת כו', והנה דרך כלל הבע"ח הם כלולים מב' דברים הגוף שבו הוא בחי' צומח שהרי נולד קטן ונעשה גדול והנפש שבו הוא נפש החי' למינה, ומה ששניהם יצאו ביחד מן הארץ דהיינו הגוף עם נפש החי' שבו ע"י מאמר ה' כו' היינו משום שבחי' צומח וחי עם היותם ב' מדרגות זו למעלה מזו אבל הם סמוכים זה לזה, ולכן יכולים להתחבר יחד דהיינו שיהי' התהוותם בבת אחת כיון שבחי' צומח הוא סמוך לבחי' חי ואין ביניהם הפסק עוד מדרגה אחרת לכן נתהוו הבע"ח גופם ונפשם החיונית בבת אחת כנ"ל, משא"כ המדבר רחוק בדילוג הערך מהצומח ולכן לא הי' יכול לצאת עם הגוף כאחד.

ה) ואמנם מה שגופו הי' דומם דוקא הוא כי היות ידוע דהאדם הוא תכלית הבריאה והיינו להיות הוא מעלה הניצוצות שנפלו בדצ"ח ע"י שנטפלים לצרכיו לחם לאכול ובגד ללבוש והוא יש בו דעת לעבוד את ה' כו',

שהרי הגוף שלו נמוך במדריגה . . וז"ש אחר וקדם כו': באוה"ת בראשית (כרך וא"י) תתנא, ב ניתוספה כאן הגה"ה [והיא מכ"ק אדמיר מהר"ש בלקרית לג"פ]: ובמ"א פי' אחר וקדם קדם שכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה ולכן נברא באחרונה בכדי שימצא הכל במוכן כו'. ואחר שאפי' יתוש קדמך פי' קדמך במעלה שהרי הבע"ח שרשן מבחי' התהו שקדם במעלה לבחי' התיקון שכל זה הוא מצד הנפש. וכאן פירש על הגוף שמצד הגוף הוא אחר שהרי הי' דומם תחלה בלי שום חיות, מה שלא הי' כן בגופות הבע"ח שתיכף שנוצרו יצא חיותם ג"כ עמם בשוה ולא הי' הגוף דומם בלתי חיות כו'.

הדומם הוא כמו עפר . . נפש המדברת: בד"ה זה תרנ"ד נרשמה פיסקא זו בשינויים [וראה תו"א בראשית שם ד, רע"א] וז"ל: הדומם הוא כמו עפר ואבנים ומתכות שאין לו גידול והוא נגד ה"א אחרונה דשם הוי' וכמו אותיות שהן דוממין כו'. והצומח הם אילנות ועשבים נגד דשם הוי' שהמדות צומחין מקטנות לגדלות כו'. ובעלי חיים יש להם כ"ז ונוסף ע"ז נפש החי' הרוחנית נגד אות ה"א ראשונה דשם הוי', דבינה הוא בחי' חי' כמ"ש בזהו אם כל חי. וגם החכ' נק' חי' כמ"ש והחכ' תחי' והיינו בחי' חיצונית החכ' מה שהיא ראשית הגילוי כו' כי בחכ' יש ב' מדרג' כמ"ש לקמן. ובמדבר נוסף עוד על כולם נפש השכלית נפש המדברת כו' והוא בחי' יריד וקיצו של יריד כו'.

ואמנם מה שגופו הי' דומם דוקא: ראה בד"ה כשעה שהקדימו תשי"ד שבהבא להלן (בפרק זה) מבואר ב' טעמים מדוע גוף האדם הוא מדומם דוקא: הטעם הפשוט הוא דכשצריכים להגביה את כללות הבריאה צריך להגביה את התחתון ביותר שהוא הדומם כמשל הליווער, ובעומק יותר הטעם ע"ז כי שורש הדומם הוא למעלה יותר מהצומח והחי' דנעוץ תחילתו בסופן דוקא.

ועד"מ כשצריכים להגביה איזה דבר מן הארץ ע"י כלי ההגבהה הנק' ליווער צריכים לאחוז בחלקים התחתונים שבו דוקא כמו בהגבהת כותלי בית שצריכים להתחיל להגביה הקורה התחתונה דוקא ואז ממילא יוגבהו גם העליונים הימנו, משא"כ אם ה' מתחיל מאמצע הכותל לא ה' מגביה התחתונים, כמו"כ נשמת האדם נתלכשה בגוף שמבחי' דומם היותר תחתון מכולם ויעלה אותו וממילא יתעלה גם הצומח שהוא למעלה מדומם כו' וע"ש זה נק' מדבר מלשון ידבר עמים כלומר שהוא המנהיג את כולם בהיותו מעלה אותם ע"י עבודתו כו'. והנה נשמת האדם דוקא יען היותו בחי' מדבר הגבוה שבכולם יתלבש בדומם דוקא ולא בצומח כי צומח רחוק מבחי' מדבר רק לבחי' החי הוא סמוך כנ"ל שהם בחי' ו' ובחי' ה' עילאה דשם הוי' הסמוכה לוי', אבל בחי' מדבר הוא י"ד וקש"י שלמעלה מעלה מן הוי', אלא בבחי' ה' תתאה שהוא מקור בחי' דומם הוא מתלבש כי נעוץ תחלתו בסופן דוקא. והיינו כי מחכ' ולמטה הוא בחי' השתלשלות עו"ע, בינה מקבלת מחכ', ומדות מבינה עד בחי' מל' ה' אחרונה בחי' דבר ה' ולא עד בכלל, כי אין ערוך בחי' האותיות שיקבלו בדרך עו"ע מבחי' שלמעלה הימנו בדרך השתלשלות עו"ע, וכמשל האותיות שאינם בערך המדות והשכל, אלא שההויותם הוא מלמעלה יותר, וכמ"ש בזהר אבא יסד ברתא דהיינו כמו שהחכמה נמשכת מאין ליש שלא בדרך השתלשלות כך גם המל' שהיא בחי' ארץ בחי' אותיות יש בזה בחי' זו מה שנמשכת ג"כ מבחי' אין כו' (ומ"ש דגם חכ' נק' ח' כמ"ש והחכ' תחי' היינו כי בחכ' יש ב' מדריגות בחי' אבא עילאה יו"ד וקש"י, אבל בחי' ב' הוא נק' ישראל סבא ומרומז באות ה' כמ"ש במשנת חסידים מס' אר"א, ובחי' זו דישראל סבא הוא בחי' ח' שעו"נ והחכ' תחי', ואפשר הכוונה היא על בחי' הבן בחכ' כו').

ו"ע שבחי' ארץ קדמה במחשבה וע' בע"ח שער א"א פ"ב דשרש המל' הוא מרדל"א שלמעלה מט"ס דא"א, ונודע דבחי' רדל"א הוא למעלה מבחי' שכל הנעלם מכל רעיון שהוא באבא או במו"ס שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא, ולכן כמו החכ' מאין תמצא כן יש בחי' זו במל' בחי' ארץ, ומ"מ בסדרי השתלשלות שמים קדמו וארץ בחי' דומם מדריגה היותר תחתונה, ולכן האדם שהוא היותר מעולה שבנבראים גופו דוקא מבחי' הדומם בכדי שיוכל להעלות כל מה שנפל בשה"כ ע"י בחי' אתכפיא ואתהפכא חשוכא לנהורא.

והיינו כי מחכ' ולמטה: בגוכ"ק נרשם בצידי הגליון: „ביאור וייצר הנ"ל". והבא להלן עד סוף הפסקא הוא לשון התר"א שם ד, ג, ורע"ד בשינויים.
 וכמשל האותיות... שהתהוותם הוא למעלה יותר... אבא יסד ברתא: ראה גם אגה"ק סי' ה. סה"מ תרנ"ט ע' ו' ואל"ך. לעיל ד"ה ר"א יהיב פרוטה. וש"נ.
 ומ"ש דגם חכ' נק' ח"י: בתר"א בראשית שם (ד, רע"ד): ומש"ל דגם חכ' נק' ח"י. וקאי על המבואר שם לפני' ד, רע"א.

ו' ובכ"ז יובן מעלת המעשה שע"ז אמרו כל שמעשיו מרובין מחכמתו כו' דהנה כתי' אשר ברא אלקים לעשות וארז"ל לתקן, כי תכלית הירידה בהשתלשלות העולמות הוא רק כמ"ש ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו דהיינו להיות ביטול היש, וזהו עיקר ענין עולם התיקון להיות יחוד והתכללות אורות וכלים, שהם דרך כלל בחי' אין ויש כי האורות הם בחי' הארות והמשכות א"ס ב"ה והם בבחי' ביטול, והכלים הם בחי' יש חו"ב חו"ג (וגודע כי גם באצ"י ששם איהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד היינו שבבחי' כלים דאצ"י מתייחד בחי' איהו להיות חד בהון, אבל מ"מ אינו דומה לבחי' היחוד דאיהו וחיוהי שלכן נא' ב' פעמים חד, שאיהו וחיוהי הם חד באופן היותר נעלה רק שגם בבחי' גרמוהי הם בחי' הכלים ג"כ מתייחד בבחי' חד לברוא בהן וע"י בחי' ב"ע כמ"ש באגה"ק סי' ק' ד"ה איהו וחיוהי, ולפ"י יובן מש"נ כאן שהכלים דב"ע הם בחי' יש, חו"ב חו"ג, והנה בעולם התהו לא יכלו הכלים להכיל את האורות דהיינו שלא הי' נכלל ובטל אל האין, ועיקר ענין עולם התיקון הוא להיות התכללות האורות עם הכלים וכן להיות התכללות חו"ג שמאלא וימינא שהוא בחי' ביטול היש לאין, וכ"ז מפני שכך עלה ברצונו להיות נח"ר בביטול היש ואתכפיא דסט"א.

וזהו צחוק עשה לי אלקים שמדת אלקים והצמצום להיות יש מאין הוא בשביל בחי' צחוק שיהי' לע"ל כל השומע יצחק לי לע"ל בביטול היש, והיינו ע"י עסק תורתנו ועבודתנו בקיום המצות כל ימינו שעיקר כוונת המצות בסוד מרע ועשה טוב להיות בחי' בטל רצונך מפני רצונך, וע"י נעשה ביטול היש בכל יום מעט מעט. וגם כי ע"י המצות שהם רצון העליון ממשיכים בחי' גילוי א"ס ב"ה דהיינו המשכת בעל הרצון, והכח הזה במצות הוא לפי שנשפלו כמעשה וסוף מעשה במחשבה תחלה, ובלימוד התורה עקימת שפתיים הוי מעשה, וזהו צחוק עשה לי אלקים שם אלקים דוקא הגורם להיות בחי' יש הוא העושה צחוק ותענוג למעלה ע"י הביטול שהיש בטל אח"כ. וזהו לויתן זה

ובכ"ז יובן מעלת המעשה: בשולי הגליון נרשם בגוכייק: מעשיו מרובין, לעשות לתקן. תחו לא הי' ביטול היש, תיקון ביטול היש (ביאור וייצר). ולכן ע"י מעשיו תיקון נמשך קיום החכ' כענין הוסיפה על המאורות.

כי תכלית הירידה בהשתלשלות העולמות: בצדי הגליון נרשם בגוכייק: וייצר חז"ל. — ובהבא להלן עד סוף הפיסקא (מלבד הנרשם בחצ"ע"ג) הוא לשון התוי"א שם ד, ב בשינויים קלים. אינו דומה לבחי' היחוד דאיהו וחיוהי שלכן נא' ב' פעמים חד: ראה בארוכה לקמן ח"ב ד"ה להבין ההפרש שבין תורה למצות. ושי"ן. וראה גם סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' רד. שעה. ושי"ן. וזהו צחוק עשה לי אלקים: בצדי הגליון נרשם בגוכייק: שובת הב' ס"ד. — לקו"ת דרושים לשבת שובה סו, ב. והבא להלן [עד התיבות: מעט מעט] הוא לשון הלוקות שם בשינויים. וגם כי ע"י המצות: בצדי הגליון נרשם בגוכייק: אלה מפני הג' תוך ס"ב — לקו"ת מסעי צא, ג. והבא להלן [עד סוף הפיסקא] הוא לשון הלוקות שם בשינויים קלים.

יצרת לשחק בו, פי' ליתן ל' התחברות שהוא ההתחברות יש לאין שהגשמיות בטל לרוחניות, יצרת לשחק בו שמזה נעשה שחוק וחדוה למעלה.

והנה שחוק בגימ' ב"פ אור, או גימ' אוא"ס, וזהו ענין שרה שהוסיפה על המאורות, כי שחוק וצחוק הם ענין א', וע"י צחוק זה הנעשה ממדת ההסתר דשם אלקים, ש"ל שזהו ענין א' עם בחי' מיעוט הירח, הנה ע"י הבירורים דבי"ע והעיקר בעשייה ע"י תומ"צ ע"י נמשך השחוק והתענוג עליון, שע"י בחי' אתכפי' בעוה"ז הנמשל ללילה בחי' חשך העלם ע"י נמשך מבחי' ישת חשך סתרו שזה"ע תוס' אור גם בבחי' מאור הגדול ע"ד מ"ש לכו ונלכה באור הוי' היינו האור הנמשך מע"ק בשם הוי' מקור האורות כו', ולכן דימו במד"ר עשייה זו דצחוק עשה לעשייה הנאמר במאורות דוקא להיות כי שרה היא בחי' מל' ח"ת ע' בת"א פ' לך ד"ה שרי אשתך, והמאורות הם שם הוי' ושם אלקים כמ"ש בזח"א פ' בראשית דף ר' ע"א, ומה שבתחילה גם שם אלקים נק' בשם המאוה"ג ואח"כ המאור הקטן פי' בזהר שמתחילה הי' שם אלקים מחובר ומיוחד עם שם הוי' וע"כ נק' גם שם אלקים המאוה"ג, ואח"כ ירד שם אלקים להיות ראש לשועלים בבי"ע אז נק' המאור הקטן, ומ"מ ע"י ירידה זו הוסיפה על המאורות שנמשך תוס' אור גם בבחי' מאור הגדול שהוא בחי' הצחוק והשחוק דלעיל שנעשה ע"י ביטול היש לאין. והנה עשרה מאמרות נק' בשם מילין דהדיוטא כמ"ש מזה בלק"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר הא', וע"י כיוונו חז"ל במה שאמרו אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך פי' שהוא ההעלאות מדברים גשמיים שבעוה"ז שנבראו בע"מ שהם נק' מילין דהדיוטא כו' אל תהי קלה כי ע"י ביטול היש ע"י נעשה הברכה וההמשכה, ולכן נק' ברכת הדיוט וזהו יסוד כל המצות כו'.

וזהו כל שמעשיו מרובים מחכ' שהעיקר הוא בחי' המעשה ושע"י העלאת הבירורים מבחי' המעשה מתקיים חכמתו שנמשך תוס' אור בבחי' חכ', והגם כי תלמוד מביא לידי מעשה זהו כדי שיוכל לידע איך לעשות המצוה, וגם לפי מ"ש לעיל שהמצות הם רצון העליון מ"מ תלמוד מביא לידי מעשה שזהו כענין והחכ' תחי' בעליה הוא בחי' הרצון שהוא בעל החכ' והיינו ג"כ כדי

ליתן ל' התחברות . . . לשחק בו שחוק וחדוה למעלה: בלק"ת מסעי שם נוסף: ועמ"ש פ' פנחס בד"ה צו את בניי [לק"ת פנחס עז, ג].
 והנה שחוק בגימ' ב"פ אור: ראה סה"מ תרל"ד ע' רלו. ושי"ג. – הבא להלן כפיסקא זו נמצא בשינויים קלים באוה"ת בראשית שם מ, ב.
 ע' בת"א פ' לך ד"ה שרי אשתך: דף יג, ב.
 בלק"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה: דף כה, ד.
 וע"י כיוונו חז"ל . . . אל תהי ברכת הדיוט: בצ"ד הגליון גרשם בנצ"ק, מסעי הנ"ל. – לק"ת מסעי שם צא, ג. והבא להלן [עד סוף הפיסקא] הוא לשון לק"ת שם בשינויים.

שידע איך לעשות המצוה שהוא בחי' רצון העליון אבל מ"מ לא המדרש עיקר
אלא המעשה שעיי' נמשך תוס' אור גם בבחי' החכמה שהיא ראשית ע"ד
הוסיפה על המאורות, ועיי' תתקיים חכמתו כו' בבחי' קיום חזק כו'.

בס"ד.

וספרתם לכם כו' שבע שבתות תמימות תהיינה כו'. להבין ענין שבע
שבתות, וענין חג שבועות יובן בהקדים ענין מ"ש שבע ביום
הללתיך על משפטי צדקך, כי הנה ארוז"ל בשחר מברך שתים לפניו ואחת
לאחריה ובערב מברך שתים לפניו ושתים לאחריה הרי שבע, ופרש"י
מהירושלמי שהם ע"ש הכתוב שבע ביום הללתיך, ומה שבשחר הוא רק ג'
ברכות ובערבית ד' ברכות זהו מפני כי בשחר שהוא זמן ציצית צריכין לומר
פ' ציצית משא"כ בלילה שאינו זמן ציצית לכן תיקנו לומר בלילה ד' ברכות
(ובדרך פרט יש ביום ז' בחי' נגד שבע ביום כו', והיינו ג' ברכות וג' פרשיות
דק"ש ושמר"ע, ובלילה שאינו זמן ציצית תיקנו לומר ד' ברכות וב' פרשיות
דק"ש ושמר"ע הוא ג"כ שבע כו', ובד"כ הם ז' ברכות בשחר ג' ובלילה ד' הרי
שבע).

ולהבין ענין שבע ברכות אלו מה הם שלא מצינו ענין שבע כ"א בכלה
שצריכין לברך ז' ברכות כי כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה,

וספרתם לכם: מיוסד על ד"ה משביעין אותו בס' קיצורים והערות לתניא מאדמו"ר הצי"ע ע' מח
ואילך. ובשינויים והוספות שם ע' קסה ואילך [בהוצאת תשמ"ט]. וראה גם יהל אור לתהלים ע' תעא ואילך [ע"פ
שבע ביום הללתיך]. אה"ת דרושים לר"ה ע' אישי ואילך. ובהמובא בליקוט פירושים ומ"מ לתניא פ"א (ע' טז
ואילך).

המאמר נמצא גם בכת"י 1029 עג, א [כת"י זה כולל הנחות אדמו"ר מהר"ש ממאמרי אדה"צ דשנת
תרט"ז]. וכאן הוא בתוס' הגהות והוספות [מאמר זה הוא שם מש"פ אמור תרטי"ז. ואח"כ בערב חה"ש תרטי"ז
אמר הצי"ע עוה"פ את המאמר באריכות יותר ובשינוי ההתחלה (הוא ד"ה ועשית חה"ש הב' הנדפס לקמן, ע"ש
בהמ"מ). ועד"ז כשנת תרל"ג נאמר המאמר עוה"פ כשינוי ההתחלה והסיום (הוא ד"ה ועשית חה"ש הא'
הנדפס לקמן)].

המאמר נמצא בשינויים קלים בסה"מ תרנ"ז ע' קיג ואילך. ובהוספות ושינויים בד"ה תניא כו' משביעין
וד"ה ועשית חג שבועות בסה"מ תרח"צ ע' רלד ואילך. ד"ה פדה בשלום (דייט כסלו) תשי"ב. ד"ה יו"ט של
ר"ה (דכ"ט אלול) תשל"ב (סה"מ מלוקט ח"ג ע' רצה ואילך).

לכללות המאמר ראה לעיל סד"ה ויצא. וכן ד"ה ויצא: בסה"מ תר"ל ס"ע לא ואילך. פרי"ת ע' קעב
ואילך. תרפ"ז ע' סח ואילך. תרצ"א. וראה גם סה"מ תרל"ד ע' רסו"ח. שסו ואילך.

ומהו ענין ז' ברכות אלו שאומרים אותם בכל יום כו'. והענין הוא דהנה בזהר פי' ז' ברכות אלו כנגד ז' נהורין עילאין, ובכתבי הארז"ל פי' שהם כנגד ז' היכלות דבריאה והוא ג"כ מהזהר, ובאמת ב' הפי' אמת. דהנה ארז"ל משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע, ולכאו' צ"ל מהו ענין השבועה שמשביעין אותו הלא מצינו כמה מצות שהם חמורין יותר משבועה שיש בהם כריתות ומיתות ב"ד משא"כ שבועה כו', וגם מהו השבועה שמשביעין את הנשמה הלא הנשמה היא בודאי צדיק כו' ואיך משביעין אותה על הגוף שלא יחטא ויהי צדיק כו'.

אך הענין הוא דהנה במד"ר ע"פ בחדש השביעי פי' ג' פירושים הא' כפשוטו, הב' בחדש השביעי בירחא דשבועתא שבו נשבע הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה, הג' ל' שובע שחודש זה משובע בכל, והיינו שהוא משובע ברוחניות ובגשמיות, ברוחניות היינו שבו ר"ה ויוהכ"פ וסוכות ולולב שיש בו כמה מצות שאינם בשאר חדשי השנה, ובגשמיות כי חדש זה הוא חדש האסיף שכונסין כל התבואות מן השדה בחדש זה. ובזהר ס"פ מקץ פי' ג' פירושים אלו על פסוק אחר והיינו ע"פ ובשמו תשבע פי' הא' כפשוטו היינו ל' שבועה, הב' ל' שבע כי נת' שם שיש ז' דרגין עילאין וז' דרגין תתאין, ופי' בשמו תשבע להמשיך מבחי' שבע דרגין עילאין בבחי' שמו, והפי' הג' ל' שובע כי בסוף המאמר מפרש זה על ז' שני השובע וז' שני הרעב והיינו כאשר נמשך מבחי' ז' דרגין עילאין מזה נמצא ענין השובע למטה בארץ, וכאשר אינו נמשך מבחי' ז' דרגין עילאין אזי יכול להיות ז' שני הרעב חץ.

ב) ולהבין ג' פירושים אלו שהם ל' שבע ול' שבועה ול' שובע, יובן בהקדם ענין התפלה כי הנה כתיב תפלה לאל חיי שבחי' מל' הוא תמיד בבחי' תפלה וכמ"ש למען יזמרך כבוד, אלקים אל דמי לך אל תחרש, וכתיב צמאה לך נפשי כמה לך בשרי כו', וידוע שדוד אמר זאת על שורש מדרגתו למעלה שהוא בחי' מל', ופי' תפלה הוא ל' התחברות מל' נפתולי אלקי' נפתלתי עם אחותי כו', והיינו כמ"ש ואני תפלה שאני הוא בחי' מל' הוא בבחי' תפלה ל' התחברות תמיד למעלה כו'.

והענין הוא דהנה בזהר פי' . . . ובכתבי הארז"ל פי' . . . והוא ג"כ מהזהר: ראה קיצורים והערות שם ע' סח: לפי הזחיב קניח הן ז' מדות דאצי' ולפי' הזהר פי' פקודי דז' היכלות דבריאה הם ברכות דק"ש כו' ושניהם אמת שעי' עליות ז' היכלות מתעוררים המשכת ז' מדות דאצי'.

מהו השבועה שמשביעין את הנשמה . . . ואיך משביעין אותה על הגוף: ראה עדין תרא יתרו ע, ד (ושם בנוגע לקבלת התורה).

במד"ר ע"פ בחדש השביעי פי' ג' פירושים: ראה גם סה"מ תרס"ג ע' א ואילך. תרפ"ה ע' א ואילך. תשי"ח ע' 3 ואילך. ד"ה להבין ענין תשרי תש"ל.

יובן בהקדם ענין החפלה: הבא להלן בפיסקא זו ושלאחרי' מיוסד על ד"ה ועבדתם את ה' כס' מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' תב ואילך [הובא גם בקיצורים והערות שם ע' סא ואילך. וב"ה אור" שם ע' תעה]. ובארוכה אה"ת משפטים ע' אר"ח ואילך.

והענין הוא דהנה כתי' ארוממך אלקי המלך פי' אלקי המלך כי הנה אנו אומרים מלך העולם פי' שבחי' עולם מקבל מבחי' מלך, וידוע שענין המלך הוא רק התפשטות חיצוניתו ולא בחי' עצמיות המלך, וזהו מלך שמו נקרא עליהם כמו ששם האדם אינו נוגע אל עצמות שהשם הוא רק הארה בעלמא, כך הוא ענין מלך העולם שהעולם מקבל רק מהארה בעלמא משא"כ בחי' עצמיות אא"ס ב"ה מובדל ומרומם מגדר עולמות ואינו כמו הנשמה שמחיה את הגוף שהיא מתלבשת בתוך הגוף ולכן היא מתפעלת ממקרי הגוף, אבל עצמיות אא"ס ב"ה הנה כתיב אני הוי' לא שניתי ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע. וזהו פי' אני תפלה שאני בחי' מלי' תמיד בבחי' תפלה והתחברות לבחי' עצמיות אא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' עולמות, וע"ד מ"ש אני הוי' וצ"ל מ"ש אני ה' התינת אדם כשאומר אני שהוא נראה ונגלה אך מה שייך למעלה מ"ש אני ה', אך הענין הוא דהנה קוב"ה סתים וגלי', והנה גליא היא מלי' מקור הנבראים וסתים הוא בחי' אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' עולמות, וזהו פי' אני ה' שבחי' אני בחי' גליא הוא ה' בחי' סתים, שזהו ענין ואני תפלה שבחי' אני תפלה ומחובר למעלה לבחי' שם הוי'. וזהו מה שאנו אומרים בב"ש יחיד חי העולמים מלך פי' יחיד הוא בחי' עצמיות אא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' עולמות ומלך הוא בחי' מלך העולם, וע"י בחי' חי העולמים מתחברים בחי' יחיד בבחי' מלך, שע"י בחי' חי העולמים מאיר בחי' יחיד בבחי' מלך, וזהו ואני תפלה שע"י שאני הוא בבחי' תפלה והתחברות למעלה ע"י מאיר בחי' יחיד דרך חי העולמים בבחי' מלך, כי הנה אני הוא אותיות אין ופי' אין הוא בחי' עצמיות אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' עולמות ואני הוא בחי' מלך העולם וע"י בחי' ואני תפלה מאיר בחי' אין בבחי' אני. והנה למעלה נק' בשם יחוד ו"ה, פי' כי כל המשכה הנמשכת מלמעלה נק' בשם וא"ו כי וא"ו הוא בחי' קו וחוט שהיא ראשית המשכה מאוא"ס ב"ה ונמשך בבחי' ה"א וזהו יחוד ו"ה, והיינו יחוד בחי' יחיד עם בחי' מלך, והוא ע"י בחי' חי העולמי כנ"ל, והיינו קודם האצי' הוא בחי' המשכת קו וחוט והוא בחי' וא"ו אחד אבל באצי' הנה כתיב זה ה' קוינו לו שיש ג' קוין תג"ת לכן הוא בחי' ת"י כי ג' ואו"י עולים מספר ח"י ולכן ע"י חי העולמים הוא בחי' המשכת בחי' יחיד בבחי' מלך.

ארוממך אלקי המלך: בכ"ז ראה תו"א מקץ מ, ג ואילך. מא, סע"א ואילך. לעיל ד"ה מצוה משתקע וד"ה בכ"ה בכסלו. וש"נ.

הנשמה . . . מתפעלת ממקרי הגוף: ראה גם תניא פמ"ב (ס, ב). שעה"ה"א פי"ו (פג, ב). לקו"ת דרושים לשמע"צ פת, ב.

וזהו מה שאנו אומרים יחיד חי העולמים מלך: בכ"ז ראה גם תו"א מקץ שם.

זה ה' קוינו לו שיש ג' קוין: ראה לקו"ת קרח נה, א. שה"ש נ, רע"א. ובכ"מ.

וזהו פי' שביעי לי' שבע שהוא בחי' המשכת בחי' וא"ו שהוא בחי' לך הוי'
 הגדולה והגבורה בבחי' ה"א בחי' מל' לך ה' הממלכה הרי שבע ואו נק'
 מל' בשם ממלכה בב' ממי"ן, כי בלא המשכה זו נק' בשם מלוכה במ"ם אחת
 וכאשר ממשיכין בבחי' שמו הוא בחי' המל' בחי' וא"ו אזי נק' ממלכה בב'
 ממי"ן ע"ד מ"ש ארוממך בב' ממי"ן כו'. והנה כדי להמשיך בחי' ז' דרגין
 עילאין צריך להיות העלאה תחלה והיינו ז' הנערות הראויות לתת לה מבית
 המלך שהוא בחי' ז' היכלות דבריאה (ויש בחי' ז' סריסים המשרתים את פני
 המלך שהוא ג"כ בבריאה אך ז' הסריסים הוא מבחי' עלמא דדכורא כו') והיינו
 בחי' ז' ברכות דק"ש והיינו כאשר יתבונן שאני בחי' מל' הוא רק יש מאין
 מהארה בעלמא אי לזאת לא יחפז כ"א לעצמיות אוא"ס ב"ה, וע"י העלאה זו
 בברכות ק"ש נמשך בחי' ז' דרגין עילאין. וזהו שהזהר מפרש ז' ברכות דק"ש
 על ז' דרגין עילאין מפני שע"י ז' ברכות אלו ממשיכין מבחי' ז' דרגין עילאין,
 ובכתבי הארז"ל מפרש ז' ברכות אלו על ז' היכלות דבריאה והיינו כנ"ל שהם
 ז' נערות הראויות לתת לה מבית המלך דהיינו בחי' ז' היכלות דבריאה שהם
 בחי' ההעלאה מלמטלמ"ע וע"י נמשך ז' דרגין עילאין אך הז' ברכות דק"ש
 עצמם הם ז' היכלות דבריאה כו'. ומעתה יובן ג"כ מה שייך ז' ברכות אלו
 בכ"י, והיינו כמו שכלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה והיינו שכדי שיהי'
 בחי' יחוד צריך להיות תחלה ז' ברכות כמ"כ כדי שיהי' בחי' יחוד ו"ה צריך
 להיות ז' ברכות אלו דק"ש כו'.

ג) ומעתה יובן פי' הב' לי' שבועה כו', פי' כי הנה למטה ענין השבועה הוא
 אף שע"פ החכ' והשכל אינו כן לזה הוא ענין השבועה שאעפ"כ
 יהי' כן, וכמ"כ למעלה הנה כאשר יש העלאה מלמטלמ"ע בחי' ז' הנערות
 הראויות לתת לה מבית המלך אז נמשך בחי' ז' דרגין עילאין, אך כאשר לא
 אכשיר דרי ולא יש בחי' העלאה מלמטלמ"ע זהו ענין השבועה שאעפ"כ יומשך
 בחי' ז' דרגין עילאין. והנה בחי' שבועה זו הוא הגבה יותר למעלה מבחי' ז'
 דרגין עילאין, והוא ממקום אשר אין שם שינויים כי ע"פ ז' דרגין בחי' מדות
 הנה לפעמים מצינו שארז"ל אמרה מדה"ד לפני הקב"ה, וגם ארז"ל מי מעכב
 מדה"ד מעכבת כו', אך ענין השבועה הוא ממקום אשר אני הוי' לא שנית
 שאין שם שינויים כלל אפילו לא אכשיר דרי, וזהו כמ"ש בזהר ע"פ אשר
 נשבעת לאבותינו מימי קדם שבחי' שבועה זו נמשך מבחי' ימי קדם שהוא
 למעלה מבחי' ז' דרגין עילאין. והנה שבועה זו נק' בשם שבועת אמת והיינו כי
 אמת הוא בחי' תיקון השביעי, והוא כמ"ש ואמת הוי' לעולם היינו שיומשך

ענין השבועה הוא: ראה בארוכה לקרית דרושים לשמע"צ פג, סעי' ב"ג.
 אמת הוא בחי' תיקון השביעי: ראה בארוכה לקרית מסעי' צג, א ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ע' צא ואילך.
 וש"נ.
 כמ"ש ואמת הוי' לעולם היינו שיומשך מבחי' אמת ה' בעולם: ראה לקרית דרושים לשמע"צ פג, סעי' א.

מבחי' אמת ה' בעולם, כי הנה כתי' כי אל דעות הוי' שיש ב' דעות שד"ת הוא שלמטה הוא היש ולמעלה האין אך באמת אינו כן שהעיקר הוא כדיעה העליונה שלמעלה הוא היש האמיתי ולמטה האין וכולא קמי' כל"ח, וזהו פי' ואמת ה' לעולם שיומשך בעולם מבחי' אמת הוי' והיינו מבחי' דעה העליונה כמו שהוא למעלה יומשך למטה ג"כ כו', וזהו ענין פי' הב' ל' שבועה.

וזהו ג"כ פי' הג' שהוא ל' שובע והיינו כאשר יש בחי' השבועה שיומשך תמיד בחי' ז' דרגין עילאין אף שלא כאשר דרי לכן נמשך למטה בחי' השובע וכמ"ש שובע שמחות את פניך שענין השובע נמשך מבחי' פניך, יאר ה' פניו אליך כו', והיינו כי פעם כתיב לא רעב ללחם ולא צמא למים כ"א לשמוע דבר ה' אך ענין השבועה שיהי' נמשך תמיד בחי' ז' דרגין ועיי' נעשה למטה בחי' שובע ברוחניות ובגשמיות, וכמ"ש בזהר הנ"ל ס"פ מקץ כאשר מאיר מז' דרגין אז שובע אשתכח שזה"ע ז' שני השובע כו'.

ד) ומעתה יובן מה שארז"ל משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע שבתוכת משביעין הוא ג"כ ג' פירושים הנ"ל ל' שבע ולשון שבועה ול' שובע. ולהבין זה יובן בהקדם ענין נשמה יתירה שיש בכא"א מישראל ביום ש"ק, שזה"ע מש"א ביום שבת נשמת כל חי שקאי על הנשמה יתירה, ולהבין ענין הנשמה יתירה שבשבת צ"ל תחלה בחי' השבת, דהנה כתי' שער החצר הפנימית הפונה קדים סגור יהי' ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח, והיינו כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת, שביום השבת שבת מעשות בריאת שמים וארץ, והנה למשל כמו האדם בעת שהוא עושה איזה מלאכה הנה המוחין שלו מלוכשי' בהמלאכה שעושה ואחר גמר המלאכה מסתלקי' המוחין למקורם ואז נמצא ענין התענוג מהמלאכה, כך הנה יובן למשכיל בנמשל למעלה דכתי' ששת ימים עשה שבששת ימים אלו הי' התלבשות בחי' החכ' במעש"ב, וביום השביעי שבת הוא בחי' החזרת המוחין לבחי' אמת הוא חכים כו', ולכן בשבת דוקא מאיר בחי' שער החצר הפנימית הפונה קדים, פי' קדים הוא בחי' קדמון ואינו כמו בחי' חכמה שנק' ראשית כי מאחר שהיא נק' ראשית הרי נמצא שני ושלישי כו', אבל בחי' קדים הוא אשר אין דוגמא כמוהו וכמו הוא ית' שנק' קדמון שהוא אחד ואין שני לו ח"ו, ובחי' זו מאיר בשבת. ובנפש הוא בחי' הנשמה יתירה שמאיר באדם, דהנה יש בחי' נרנח"י, ובכל ימי השבוע מאיר מבחי' נר"ג, נשמה הוא בחי' השגה והבנה באלקות שהוא כמ"ש ונשמת שדי תבינמ, ורוח הוא בחי' המדות, ונפש הוא בחי' המח' את הגוף, אבל בשבת מאיר מבחי' חי'

ולהבין זה . . . ענין נשמה יתירה: בהבא להלן בפיסקא זו ראה בארוכה תר"א ויקהל פו, ג ואילך.
דהנה כתי' שער החצר הפנימית: ראה גם לעיל ד"ה ויאמר גוי' מחר חודש, ובהנסמן שם.

יחידה מקיפי של הנשמה כו'. וזהו פי' משביעין ל' שבוע, כי הנה בחי' נר"נ הוא בחי' צדי"ק דצלם שהוא בחי' ט"ס דז"א כנודע, ולמ"ד דצלם הוא חיה שבנפש והוא בחי' חב"ד, ומ"ם דצלם הוא בחי' יחידה שבנפש בחי' כחב"ד כידוע, והנה בשבת הנשמה יתירה שמאיר הוא בחי' למ"ד מ"ם דצלם, והנה למ"ד מ"ם עולה במספר קטן שבוע, וזהו משביעין ל' שבוע, ועפ"י יובן ג"כ איך יכולים להשביע אותו שיהי' צדיק הלא הצדיקים הם מעט מזער ואיך משביעים אותה ע"ז, אך באמת הנה כתי' ועמך כולם צדיקים והיינו כי הנשמה יתירה יש בכא"א מישראל כו'.

ה) **ולהבין פי' הב' משביעין ל' שבועה היינו שפי' משביעין הוא שנותנין** כח לנפש האדם שיוכל להתגבר על הנה"ב, כי הנה"ב הוא בחי' היצה"ר הוא קודם באדם מהנה"א כי לפתח חטאת רובץ ולכן אקדימי' טעניתא, לזה הוא הכח שנותני' להנה"א שמשביעי' אותו תהי' צדיק שנותני' לו כח ושליטה על הנה"ב, הן אמת ששורש הנה"ב הוא ממקום גבוה מאד והוא מבחי' נקודי' ששם הי' השבירה אבל בחי' הכח שנותני' להנפש שמשביעין אותו הוא מבחי' עקודים שלמעלה מבחי' נקודים, ולכן ע"י הכח הזה שנותני' להנה"א שהוא מבחי' עקודים יש כח ושליטה בנה"א על הנה"ב. ובזה יובן מה ענין השבועה הלא יש כמה מצות שחמורים משבועה, וגם מהו שייך להשביע את הנפש על הגוף, כי פי' משביעין שנותנין כח להיות תגבורת נה"א על נה"ב.

ולמטה נעשה מזה משביעין ל' שובע ע"ד מ"ש ומשביע לכל חי רצון, רצון יראיו יעשה, פי' כי אית רצון ואית רצון, אית רצון שע"פ טעם

צדי"ק דצלם שהוא בחי' ט"ס דז"א כנודע ולמ"ד דצלם . . ומ"ם דצלם: ראה בארוכה לקי"ת תצא לו, טע"ג"ד. תורת חיים לך לך צה, ג ואלך. מים רבים תרליץ פקפ"א. טה"מ תרס"ג ע' יז ואלך. ובכ"מ. ולהבין . . משביעין ל' שבועה: בהבא להלן בפיסקא זו ראה בארוכה קיצורים והערות שם ע' מח"נ. ובזה יובן מה ענין השבועה . . מהו שייך להשביע את הנפש על הגוף: בקיצורים והערות שם ע' נ: ועפ"י יש להבין ענין השבועה שמשביעין אותו היינו ע"י שממשיכין עליו משרשו בחי' מולי' זהו למעלה גם מעולם התאו שמשם שרש מעשה היצה"ר כו'.

ולמטה נעשה מזה משביעין ל' שובע: כסה"מ מלוקט ח"ג שם ע' רצו מבאר בענין זה: ויש לומר שהחילוק בין שני הענינים דמשביעין אותו מלשון שביעה ומלשון שובע הוא, שמשביעין מלשון שביעה הוא המשכת שורש הנשמה ומשביעין מלשון שובע הוא שהמשכה זו תהי' בגילוי בהנשמה כמו שבאה בהמשכה (כולל הנשמה כמו שהיא מלוכשת בגוף ונה"ב), דזהו בדוגמת שביעה כפשוטה שהמאכל משביע את האדם, וזהו דמשביעין אותו מלשון שובע הוא נתינת כח, דע"י שהמשכה דהשבועה הוא בגילוי בהנשמה שבגוף ע"י יש לה הכח להתגבר על הנפש הבהמית וגם לפעול בו הבירור והזיכור שבשביל זה ירדה למטה, וכמבואר בתניא דתכלית הכוונה בירידת הנשמה הוא לא בשביל הנשמה אלא בכדי לברר ולזכך את הגוף ונה"ב וחלקו בעולם.

ע"ד מ"ש ומשביע לכל חי רצון: בסה"מ תרח"צ שם (ע' רמא) מוסיף: דקיום הרצון הר"ע השביעה שמשביע את האדם כמו שאנו רואים במוחש דהאדם כשיש לו איזה רצון היה טרוד מזה שאין מתמלא רצונו, ואף אם יש לו כל הנצרך לו מ"מ הוא טרוד מזה, וכפרט אם רצונו הוא בדבר הנוגע לו בפנימיותו הנה זה

ושכל ואית רצון שלמעלה מן הטעם, והנה הרצון שבאדם הוא בחי' רצון שע"פ טו"ד שהוא מחמת ההתבוננו' כנ"ל בענין ז' הנערות הראויות לתת לה מבית המלך ואית רצון שלמעלה מן הטו"ד. וזהו פי' משביעין ל' שובע שהוא רצון יראיו יעשה שיצשה את הרצון של יראיו כמו בחי' הרצון שלמעלה שהוא למעלה מן הטו"ד, וזהו דוקא כאשר עיני כל אליך ישברו היינו ע"ד מי שטרח בע"ש יאכל בשבת כאשר יש לו תחלה ענין ז' נערות הראויות לתת לה מבית המלך דהיינו בחי' העלאה מלמטלמ"ע או אח"כ רצון יראיו יעשה כנ"ל. והקיום על השבועה הוא בחי' התומ"צ, שזהו מ"ש חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה שקאי על תומ"צ, כי התורה היא ג"כ שבע שהם שית סדרי משנה ותושב"כ שהם שבע, וגם חמשה חומשי תורה נחלקים לז' ספרים כי פסוק ויהי בנסוע הארון הוא ספר בפ"ע, וכמו"כ המצות הם ג"כ שבע, כי אף שיש בדרך פרט תר"ך מצות תר"ך עמודי אור פי' עמוד הוא מה שמחבר הגג עם הארץ כך ענין המצות הם מחברים אוא"ס ב"ה בנש"י, אך הנה בד"כ הנה על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, כך יש לפעמים במצות שהם ז' כי ארז"ל בא ישע"י והעמידן על שש ובא חבקוק והעמידן על אחת שהיא צדיק באמונתו יחי', ובחי' אחת זו דאמונה היא גם בישע"י לבד השש מצות הרי ז' והיינו שהתומ"צ הם קיום על השבועה כו'.

ומעתה יובן ג"כ ענין שבעה שבועות תספר לך וחג השבועות, כי כמו שבדרך פרט יש בכ"י שבע ביום הללתיך כך הנה יש בחי' שבע בכללות השנה, והיינו כמו שיש בחי' שבע בעולם ונפש כך יש בבחי' שנה, וזהו ענין ספה"ע, כי הנה העומר הי' משעורים מאכל בהמה והנה החיות שבמרכבה הם בהמות וחיות פני אר"י פני שור ושעורה שעור ה' מאכל בהמה הוא בחי' החיות המח"י את המרכבה והיינו כאשר מתבונן איך שהמרכבה הם בטלים כו' הנה עי"ז יתעורר בנפשו הבהמית ששרשה היא מפני שור שבמרכבה כו' שתהי' ג"כ בטל לאלקות, ונמצא כי ספה"ע הוא דוגמת ברכות ק"ש שהם בחי' שבע ביום שמבואר בברכות ק"ש איך שהאופנים וחיות הקדש בטלים ואומרים שירה כו' שהוא ג"כ בשביל לעורר את נה"ב שיבא לבחי'

מטריד אותו ביותר עד שאינו יכול לאכול ולשתות ולישן, וכשמתמלא רצונו או הנה רוחו טובה עליו ונעשה שקט בכל כוחותיו, שכל זה הוא לפי שנשבע נפשו מרצונו ער האט זיך אַנגעזעטיקט ברצונו, וזהו ומשביע לכל חי רצון בקיום ומילוי רצונו.

תר"ך מצות תר"ך עמודי אור . . שמחבר הגג עם הארץ: ראה אגה"ק סכ"ט (קמט, סע"א ואילך). וראה גם סה"מ מלוקט ח"א ע' סה ואילך.

וזהו ענין ספה"ע . . העומר הי' משעורים מאכל בהמה: ראה לקי"ת אמור לה, ד. שם לו, א ואילך. במדבר י, ב ואילך. ובכ"מ.

שמבואר בברכות ק"ש איך שהאופנים וחיות הקדש בטלים . . לעורר את נה"ב: ראה לקי"ת ויקרא ב, ב. תצא לד, ד. ובכ"מ.

הביטול לאלקות, רק מפני שבח' שבע שבבחי' שנה הוא על כללות השנה לכן הוא שבעה שבועות שכל בחי' מהשבע כלול משבע.

והנה כאשר השבע שבועות הם תמימות אז אח"כ הוא בחי' חג השבועות שהוא גילוי אנכי ה' אלקיך בחי' גילוי אלקות למטה מבחי' אנכי מי שאנכי כו'. וכמ"כ הוא בד"פ בכ"י אחר ברכות ק"ש הוא בחי' ק"ש שהוא שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד שידוע שהוי' אלקינו הוא קיבול על אנכי הוי' אלקיך, והי' אחד הוא קיבול על לא יהי' לך כללות עשה"ד.



בס"ד.

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתינו, וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים, וזרעתם וגו' ואכלתם מן התבואה ישן. הנה לכאורה הוא מיותר כל הפסוק ראשון שהי' צריך לכתוב וצויתי את ברכתי כו' ותו לא. ולהבין זה הנה ענין מצות שביעית הוא מרמז על לע"ל וכמשארז"ל מה שביעית משמט אחת לשש שנים כך העולם משמט אחת לששת אלפים שנה, וזהו ג"כ ענין מצות שבת ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת (וע' בד"ה וספרתם לכם בסופו בענין פי' משביעין ל' שבע שיש בשבת וכן בכלליות השנה בכל שנה ז' שבועות כו' להיותו על כלליות השנה, ועד"ו יוכן ענין השמיטה שלששת שנים יש שנה שלימה שמיטה להיותו כלל יותר גדול, ומרמז על לע"ל שהוא אלף

שידוע שהוי' אלקינו . . . והי' אחד . . . על לא יהי' לך: ראה לעיל ד"ה עד שיפוח. ושיג.



וכי תאמרו מה נאכל: מיוסד והגהות על ד"ה כי תבואו גו' ושבתה בלקרית בהר לט, ג ואילך. ואוה"ת בהר ע' קפה ואילך [תחילת המאמר ופי' מיוסדים על מאמר אוה"ת שם, ומסוף פי"א עד פי"ו הוא בכ"מ ע"פ לשון הלקרית שם בשינויים ובתוס' הגהות].

ביאור על מאמר הלקרית נמצא בס' מאמרי אדה"ז פרשיות ח"ב ע' תקצג ואילך. וחלקו בתוס' הגהות באוה"ת בהר (כרך ג) ע' תתצז ואילך.

המאמר נמצא בשינויים ותוס' הגהות בד"ה זה כסה"מ תרע"ח ע' שג ואילך (חלק מההוספות בהמאמר דתרע"ח הם מהביאור לד"ה כי תבואו שבס' מאמרי אדה"ז הנ"ל]. ובארוכה בד"ה כה תברכו כסה"מ תרפ"ו ע' שיח ואילך.

המאמר נמצא גם בכתי"י 1063 שעט, א [כתי"י זה כולל הנחות ממאמרי אדה"ז]. וכאן הוא בתוס' הגהות. לכאורה הוא מיותר כל הפסוק ראשון: באוה"ת בהר שם (ס"ע קפה): דהקשו מאד מהרמ"א ואור תורה ונועם אלימלך מהו האריכות הל"ל וצויתי את ברכתי. [ראה או"ת להה"מ בהוצאת קה"ת מב, ג. ובלקו"א להה"מ מח, ד].

וע' בד"ה וספרתם לכם בסופו: לעיל ע' רפ"א.

הז' שמיטת הששת אלפים שנה), ולכך מצות שביעית חמור וכמשרז"ל כמה קשה אבקה של שביעית כו', לפי שהוא מרמז על לע"ל כו' (ולפי"ו יובל י"ל שרומז לנו"ן אלפים יובלות שהוא כלל היותר גדול. אך צ"ע מדוע בזמן שמנו יובלות לא ה"י נוהג היובל כ"א שנה אחת ולפי"ו ה"י צריך להיות בזמן מצות היובל ג"כ יותר משנה וע"ד שבת יום א' לבד ובשנה ז' שנועות ובשמיטה שנה שלימה, א"כ ה"צ ביובל ז' שנים עכ"פ (ולפי החשבון יגיע עוד יותר הרבה). אך י"ל ששנת היובל די רק הרמז מה שמוסיפי' שנה א' על השמיטה לרמז להיותו במדרגה יותר גבוה בחי' בינה, ש"ל שזהו גם למעלה מסדר זמנים (שזהו בז"א), ולכן הוא מתחיל מיוהכ"פ שהוא ג"כ למעלה מזמן הפשוט שהרי היצה"ר הוא השטן אין לו שליטה ביום זה, לכן השטן בגימ' שס"ד, וביום הכיפורים יום שס"ה הוא בחי' אשר היצה"ר אינו שולט, ובו עליית המל' בנעילה עד א"א שהוא הכתר בכלל, ולכן יובל שהוא וקדשתם את שנת החמישים, המשכת קדושה בטהרה דבינה, די מה שמוסיפי' שנה אחת על שנת השמיטה (ואפשר רומז על בחי' אחת היא יונתי וביוהכ"פ כתיב ג"כ אחת כשנה) משא"כ שמיטה היא במל' כמ"ש בפרדס בעה"כ ע' שמיטה).

והענין הוא דהנה כתי' פתחי לי אחותי רעייתי, שנשיי נק' בשם אחותי כי פי' אחותי הוא לשון התחברות כמו אחוי אלכסנדריה שהוא פי' התחברות, וכך נשיי נק' בשם אחותי שהם מחברים אלקות עם העולמות, דהנה כתיב בראשית ברא אלקי' שבריא את העולמות הוא מבחי' שם אלקים שנעשו בבחי' יש ודבר נפרד לעצמו וכמ"ש ומשם יפרד, אבל נשיי הם מחברים את העולם לאלקות שלא יהי' העולם יש ודבר נפרד לעצמו, אלא שיהי' העולם בטל לאלקות וכמ"ש ויקרא אברם בשם ה' אל עולם ולא אל העולם, שהעולם ואלקי' הכל א' לפי שהעולם בטל ממש לאלקות כו'. וזהו ממש שאנו אומרים

ולפי"ו יובל י"ל שרומז לנו"ן אלפים יובלות שהוא כלל היותר גדול: בד"ה זה תרע"ח מבאר זה: ולפי"ו צ"ל דיובל הוא כלל היותר גדול דלא מצינו כלל עוד וכמו ועבדו לעולם הוא עד היובל כו', ה"ן רומז לנו"ן אלפים יובלות שהוא הכלל היותר גדול למעלה כו', ובס' קבלה הראשונים דיובל הוא נו"ן אלפים שנה והיינו לפמ"ש בס' התמונה שיהיו ז' שמיטות והן מיט אלפים שנה וא"כ יובל הוא אלף הנו"ן. וראה עוד מזה בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ד ע' אידש [ובהנסמן ע"ז בהמ"מ שם]. דברים ח"א ע' רסח [ובהמ"מ]. ח"ב ע' תכו. ח"ג ע' תשצד.

אך י"ל ששנת היובל די רק הרמז: בד"ה זה תרע"ח: דיובל להיותו במעלה גבוה יותר מספיק לרמז ע"ז רק בזה דשנת היובל הוא נוסף על שנת השמיטה.

מיוהכ"פ . . השטן אין לו שליטה ביום זה ולכן השטן בגימ' שס"ד: ע"פ יומא כא, א: השטן בגמטריא תלת מאה ושיתין וארבע הוי כו' ביומא דכפורי לית ליי רשותא לאסטוני.

העולמות הוא מבחי' שם אלקים שנעשו בבחי' יש ודבר נפרד: בד"ה זה תרע"ח נוסף: והנה בהתהוות שמשם אלקים ה"ן מחייב ג"כ ענין הביטול רק שזהו ביטול היש בלבד וההתחברות שעי' נשמות ישראל הוא שהעולמות יהיו בבחי' ביטול בתכלית כו'.

וכמ"ש ויקרא אברם בשם ה' אל עולם ולא אל העולם: ראה גם לקו"ת תבוא מג, ג. אה"ת תבוא ע' תתשט ואילך. תתשכג ואילך. המשך תעריב ח"א ע' רנו ואילך. ועוד.

בכל יום מודים אנחנו לך שאתה הוי' אלקינו, שבכל נפש מישראל יש בו בחי' הודאה שהוא מודה שהכל בטל אצלו ואין העולם תופס מקום כלל לעצמו, לפי שכולא קמי' כלא חשיב, אעפ"י שאינו משיג בשכלו איך הוא קמי' כלא חשיב מ"מ הוא מודה שכן הוא האמת. וזהו מ"ש כי אל דעות הוי' שיש שני בחי' דעות ד"ע וד"ת, ד"ת הוא ממטה למעלה איך שהעולם הוא מאין ליש שהעולם הוא בחי' יש ודבר, וד"ע הוא מלמעלה למטה איך שלמעלה הוא היש האמיתי ולמטה הוא אין לפי שכולא קמי' כלא חשיב כו', וישראל הם מודים שהאמת כדעה העליונה שכולא קמי' כלא חשיב. וזהו שנקראו בשם אחותי שהם מחברים את העולם עם אלקות שלא יהי' העולם מסתיר כלל, וזהו מ"ש בן פורת יוסף, פורת אותיות תופר, והיינו שיוסף הוא מחבר ב' הדיעות ד"ע וד"ת יח"ע ויח"ת כי יוסף הוא יסוד צ"ע שהוא המחבר שמים וארץ כי כל בשמים ובארץ ות"י דאחיד בשמיא ובארעא כו'.

ב) וּבְזֶה יוֹבֵן מֵאֵי דְכִתִּיב קְרוֹב ה' כו' לְכָל אֲשֶׁר יִקְרְאוּהוּ בְּאֵמֶת, פִּי שִׁיחִי
 הקריאה שקורא לו ית' באמת שע"ז יהי' גילוי בחי' אמת וכמ"ש ואמת הוי' לעולם, כי עולם הוא בחי' העלם שהוא מעלים ומסתיר על גילוי שם הוי', לפי שהעולם הוא בחי' יש ודבר נפרד כו', אבל אמת הוי' לעולם היינו שיהי' גילוי בחי' שם הוי' כמו שהוא בחי' אני ראשון ואני אחרון כו' שאותיות אמת מורים ע"ז איך שהוא ראשון ואחרון, לפי שהם אותיות ראש תוך סוף כו', א' הוא בחי' אני ראשון ות' הוא בחי' ואני אחרון ומ' הוא בחי' ומבלעדי אין אלקים, וכולא קמי' כלא חשיב ממש, וזהו ואמת הוי' לעולם שיהי' גילוי בחי' אמת בעולם איך שכולא קמי' כל"ה. וזהו שנש"י נקי בשם אחותי כו' לפי שהם ממשיכים בחי' אמת הוי' כו' ומחברים את העולם לאלקות שלא יהי' העולם מסתיר כלל, והיינו לפי ששרש נש"י הם בבחי' אחותי, לפי שנש"י עלו במח', והנה אנו רואים שהחילוק בין מחשבה לדבור שהדבור נעשה נפרד לחוץ, משא"כ המח' מתאחדת עם עצם הנפש ואינו נעשה נפרד כלל, וזהו ג"כ החילוק למעלה שכל העולמות נתהוו מבחי' דבור העליון וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו' ע"כ הם נראים ליש ודבר נפרד כו' משא"כ נש"י עלו במח' ע"כ הם מתאחדים באלקות, שהרי אפי' שכל א"א לחשוב בלתי אותיות המח' כו' והם מתאחדים ממש עם השכל ומיד שנולד השכל נולדו עמו אותיות המח' כו', ע"כ גם אח"כ שירדו למטה הם ג"כ מתאחדים ובטלים לאלקות ומודים שהאמת הוא כדעה העליונה כו'.

אעפ"י שאינו משיג בשכלו . . מי"מ הוא מודה: בדי"ה זה תרע"ח הוא בא"א: וענין ההודאה הוא שזה בהשגה גמורה רק שאינו בבחי' רא"י ה"ז בבחי' הודאה כו'.
 וזהו מ"ש בן פורת יוסף: ראה גם לעיל ד"ה כמה מעלות. וש"נ.
 שאותיות אמת מורים . . שהוא ראשון ואחרון: ראה בארוכה סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' רעו ואילך. וש"נ.

והנה זהו בחי' אהבה הטבעית שבנש"י וכמ"ש נר הוי' נשמת אדם, והיינו כמו שטבע הנר לעלות למעלה וליכלל בבחי' אש היסודי, כך נש"י הם חלק הוי' וכמ"ש כי חלק הוי' עמו ע"כ האהבה אצלם היא טבעית ליכלל וליבטל לאלקות כו'. והנה המעלה של אהבה זו היינו לפי שאין לה הפסק כמו אהבה של אח ואחות שהאהבה אצלם היא טבעית ואין לה הפסק כלל, וכך נש"י כל ימיהם הם תמיד בביטול הנ"ל מחמת טבע נפשותם שנעשה להם טבע ואין צריכין שום התבוננות לעורר את האהבה, וכמ"ש אם זכרתיך על יצועי באשמורות אהגה בך, וכתוב בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך, וזו היא אהבה האמיתית מנקודת אמת לאמיתו שאין לה הפסק ועומדת לעד כו'. אך הנה כתיב פתחי לי אחותי שצריך לפתוח ולהוציא את האהבה הנ"ל מהעלם אל הגילוי, והיינו אף שאהבה זו היא טבע, הוא רק בשרש הנפש כמו שהיא למעלה, אך כיון שירדה הנפש למטה ונתלבשה בגוף ונה"ב המכסה ומסתיר על אהבה זו ונראה העולם ליש ודבר נפרד כו' (וכתיב (משלי ריש סי' י"ח) לתאוה יבקש נפרד שכשהאדם משים רצונותיו בתענוגי העולם או בנצחונות ומדות רעות הוא בחי' נפרד, שלא יוכל להיות אצלו בחי' אור האהבה בגילוי לבחי' ה' אחד ושמו אחד) ע"כ צריך לפתוח את האהבה הנ"ל ע"י אתכפי' כו' ולשבר את ההסתר וההעלם של נה"ב כו' (וזהו שורש ענין ספה"ע שסופרים מ"ט יום, שהוא בירור נה"ב כנודע, וכת' תספרו חמשים יום כו' והיינו שע"י הספירה שהוא הפתיחה של הפתח ממילא בא הגילוי של יום החמישים הוא בחי' שער הנו"ן דבינה שהוא בחי' כפתחו של אולם כתר דז"א כו') (ע' בד"ה בשנת היוכל בספר נעשה אדם).

ג) **וזהו** ג"כ ענין מ"ש כי תבואו אל הארץ, כי הנה ארץ הוא לשון רצוא, וכמשארז"ל (בבראשית רבה פ"ה) למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, והיינו האהבה שבבחי' כנס"י בבחי' רצוא והסתלקות למעלה, והנה ארץ הוא בחי' אחותי לשמים דהיינו הקב"ה, כי הקב"ה נק' שמים וכמ"ש ואתה תשמע השמים כו' ולא כתי' ואתה תשמע מן השמים, אלא שהוא קאי על הקב"ה ע"כ כתיב תשמע השמים, והיינו שהמשכת אוא"ס בבחי' מדות נק' שמים כי שמים הוא בחי' אש ומים שהוא חו"ג כו'. והנה כתיב בחכ' יסד ארץ כונן שמים בתבונה וחכ' ותבונה הוא בחי' אח ואחות לפי שא"א להיות גילוי בחי' חכ' בלתי אותיות התבונה כו', וע"כ גם נש"י שירדו למטה נק' ג"כ בשם אחותי לפי שיש להם בחי' חכ' שהוא כח מ"ה בחי' ביטול במציאות ע"כ נק' אחותי וכמ"ש אמור לחכ' אחותי את. וזהו כי תבואו אל הארץ דהיינו להמשיך בבחי' ארץ מבחי' חכ' ועי"ז נעשה האהבה אצלם בבחי' אחותי שאין לה הפסק כלל.

אהבה הטבעית שבנש"י . . . כמו שטבע הנר לעלות . . . בבחי' אש היסודי: ראה בארוכה תניא פ"ט, ובליקוט פירושים ומ"מ שם ע' שלט ואילך.

ע' בד"ה בשנת היוכל בספר נעשה אדם: אה"ת בהר (כרך ד) ע' איקט ואילך.
והנה כתיב בחכ' יסד ארץ: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה אה"ת בהר ע' קפה.

וביאור ענין רעייתי הוא ע"ד משארז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים (וכמ"ש רועה ישראל האזינה כו') שהקב"ה רועה וניזון מישראל, שישראל עושים לו כבי' מרעה ומזון, כמ"ש אכלתי יערי עם דבשי שהוא בעבודה בחי' הביטול דברכת ק"ש וק"ש שנק' דבשי, ונק' בזהר לאשתאבא בגופא דמלכא. ולהבין זה איך הנשמה שהיא בחי' נברא יש ודבר כפ"ע תוכל לבוא לאשתאבא בגופא דמלכא כו', אך זהו ע"י התורה דהנה איתא בזהר תלת קשרין מתקשרין דא בדא אורייתא בקודב"ה וישראל באורייתא כו' והוא מפני שבחי' מעלת התורה גבוה מבחי' מעלת ומדרגת נש"י ממקור חוצבם דאורייתא מח"ע נפקת כו', אך הנה מקודם צ"ל בחי' אחותי, וזהו מ"ש וגם אמנה אחותי בת אבי כו' ותהי לי לאשה, אשה קאי על התורה וכמ"ש ביום חתונתו זו מ"ת כו', וצריך להיות תחלה בחי' אחותי.

וזהו משארז"ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, בא לכאן זהו בחי' אחותי כמו כי תבואו אל הארץ, ואח"כ ותלמודו בידו, אך להבין זה שהרי התורה היא מלובשת בעניני' גשמי' כמו עניני' ציצית ותפילין דיני נדה וזבה וכמה דיני ממונות וטענות עד"מ ראובן טוען כך ושמעון כך, ומה ענינה בגע"ע ותחתון. אך הנה כתי' לכו לחמו בלחמי, כמו הלחם מזון גשמי שעליו יחי' האדם חיי גופו ע"י שנבלע באבריו של אדם, כך התורה שנקראת מזון וחיים לנפש הרוחני צריך שתבלע באבריו נפשו ושבה כבשרו ממש ועי"ז תשוב אל ה' לאשתאבא בגופא דמלכא ממש, וכמ"ש אכלתי יערי עם דבשי כו', וזהו לחמו בלחמי מתחלה לחמו שיהי' לכם לחם ומזון ליבלע באבריו נפשכם ואח"כ בלחמי שתהי' בבחי' לחם למעלה שע"י יבואו נש"י לאשתאבא בגופא דמלכא.

והנה באבות מלאכות של שבת תנא סידורא דפת נקט הזורע כו' כי כדי לעשות לחם שיהא ראוי למאכל אדם עד שיהי' נבלע באברים ושבה כבשרו ממש צריך מתחלה עבודת הזריעה בגשמי', עד"מ שזרעין גרעין חטה

וביאור ענין רעייתי . . . לאשתאבא בגופא דמלכא: כד"ה זה תרע"ח מוסיף: דאחותי הוא בחי' היחוד והדביקות דנש"י באלקות הרי"ז שישראל עלו במחשבה בחי' אותיות וכלים כו', אמנם ענין לאשתאבא בגופא דמלכא הוא היחוד בבחי' האור כו' ובד"כ בחי' גופא דמלכא הוא בחי' אצי' שזהו בחי' מהות אלקות כו' ובפרטיות הוא בחי' האור כו'.

אך הנה מקודם צ"ל בחי' אחותי: כד"ה זה תרע"ח מוסיף: בכדי שיהי' בחי' רעייתי צ"ל תחלה בחי' אחותי היינו בחי' הרצוא והאהבה שרוצה להתאחד באו"א"ס ביה, ואזי מתאחד ע"י התורה.

צריך מתחלה עבודת הזריעה: בלקו"ת בהר שם: צריך מתחלה עבודת הזריעה והטחינה ולישה ואפייה ולהבין ארבעה עבודות הללו בעבודת ה' צריך לבאר היטב בפרטיות ענין וסדר הזריעה [ואולי נשמט כאן מפני תיבות הדומות: הזריעה . . . הזריעה].

עד"מ שזרעין גרעין חטה: בהבא להלן [בפיסקא זו ושלאחרי] ראה בארוכה לקו"ת נצבים נ, ד"נא, א. שם נב, סע"ג"ד.

או נוטעין גרעין פרי בארץ ומכסין בעפר והגרעין כשהוא נרקב ונפסד ע"ז נצמח חטה או פרי כעין הגרעין הנזרע או הנטוע בארץ, שלכא"ו אינו מובן זה איד ע"י גרעין הנטוע נצמח אילן גדול עם פירות טובים שיש בו טעם וריח ומראה שהרי בגרעין אין נראה ונרגש שום טעם וריח ומראה כו' וא"כ איד ע"י הגרעין ההוא נצמח פירות עם טעם כו', אלא הענין הוא שעיקר הצמיחה הוא מכח הצומח אשר בארץ שהוא יכול להצמיח הכל, לפי שמלובש בו מאמר תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי כו', שהוא כח כללי שיכול להצמיח הכל רק שזורעי הגרעין להיות כעין העלאת מ"ן אל כח הצומח להצמיח מין פרטי כעין הגרעין ההוא, לפי שבלתי גרעין הגם שיכול להצמיח הכל מ"מ אינו צומח כ"א עשב ואילנות שאינם ראויים למאכל אדם, אבל כדי שיצמח דבר שראוי למאכל אדם צריך מתחלה להעלות מ"ן אל כח הצומח כו', והגרעין ההוא שזורעין זהו העלאת מ"ן אל כח הצומח, לפי שהגרעין ההוא נתהווה ג"כ מכח הצומח ויש בו כח הצומח בהעלם אלא שנתגשם ונגרע ממהותו עד שנעשה גרעין, ומ"מ יש לו שייכות בצד מה אל כח הצומח הרוחני לפיכך כשנרקב ונפסד גוף הגרעין הנה כח הצומח המלובש בו בטל לגבי בחי' כח הצומח הכללי ונעשה מ"ן אליו ומצמיח כעין הגרעין ההוא כגון אם הי' הגרעין תפוחים מצמיח תפוחים ואם של ענבים מצמיח ענבים וכיוצא בהן, הגם שבגרעין ההוא אינו נראה ונרגש שום טעם וריח כלל רק כמו עץ בעלמא, מ"מ הרי הוא עכ"פ ממהות הפרי ההוא ויש בו בכח מלובש ומוסתר כל כחות הטעמים והגוונים והריח שבפרי ההוא, אלא שהוא מצומצם מאד עד שאינו נרגש ונראה בו שום טעם וריח ולזאת יכול הוא להמשיך כח הצומח שיצמיח הפירות של הגרעין ההוא בכל עניניהם בטעמן וריחן ומראה שלהם בלי שום הסתר וצמצום כלל. נמצא שיש כאן ג' דברים, א' כח הצומח הכללי שיכול להצמיח הכל, והב' הצמיחה הפרטית שנצמח הפירות כגון תפוחים או כיוצא בהן, והג' הגרעין הנזרע בארץ שהוא כעין העלאת מ"ן אל כח הצומח כו'.

ד) **והנה** ככל המשל הזה בפרטיות יובן למשכיל למעלה, דהנה עיקר הצמיחה הוא מבחי' כח הצומח הכללי, דהיינו מבחי' סוכ"ע שהוא בחי' כ"ע רק שכדי שיהי' צמיחה דהיינו השגת אלקות בג"ע בבחי' יושבין ונהנין מזיו השכינה צריך לזה העלאת מ"ן לפי שבלתי העלאת מ"ן הגם שהוא מצמיח דהיינו שנמשך ממנו המשכה והשפעה מ"מ אינו אלא רק כמו עשב, דהיינו שהוא בחי' ואתה מחי' את כולם, שאעפ"י שאין אתעדל"ת בבחי' העלאת מ"ן מלמטה למעלה אעפ"כ נמשך המשכת החיות לעולמות וכמ"ש עוד כל ימי

ומצמיח כעין הגרעין ההוא: בלקו"ת בהר שם: ומצמיח כעין הגרעין בתוספת מרובה על העיקר וכן מצמיח כל מיני פירות במיני מטעמים וגוון וריח כעין הגרעין ההוא [ואולי נשמט כאן מפני תיבות הדומות: כעין הגרעין . . . כעין הגרעין].

הארץ זרע וקציר כו' לא ישבותו כו', אבל אינו מאיר בבחי' גילוי שיהי' גילוי אלקות כמו בג"ע שנמשך תענוג לנשמות ויושבין ונהנין מזיו השכינה, וכדי שיהי' גילוי זה נמשך בג"ע זהו דוקא ע"י העלאת מ"ן מלמטה למעלה, וזהו ע"י תומ"צ אעפ"י שנתלבשו בעניני' גשמי' מ"מ הנה היא חכמתו ורצונו ית' והוא וחכמתו אחד חכים ולא בחכ' ידיעא כו', ובריבוי הצמצומי' והשתלשלו' ממדרגה למדרגה ירדה מטה מטה עד שנתלבשה ונתגשמה בעניני' גשמי', והוא כמשל הגרעין הזרוע שאעפ"י שבגרעין אין בו שום טעם וריח ומראה מ"מ עי"ז נצמח הפרי שיש בו תענוג ומראה, לפי שגם הגרעין נלקח מקודם מכח הצומח, אעפ"י שנתצמצם מאד הכח הצומח מ"מ ע"י העלאת מ"ן שלו נצמח הפרי, כמ"כ ע"י התומ"צ אע"פ שנתלבשו בעניני' גשמי' ונתצמצם רצונו וחכמתו ית' מאד בגשמי', מ"מ כיון ששרשן מח"ע ורצונו העצמי' נעשה בבחי' העלאת מ"ן לעורר את כח הצומח הכללי שהוא בחי' כ"ע עד שיהי' נצמח מזה תענוג לנשמות בג"ע, וזהו משארז"ל שכר מצוה מצוה שע"י המצוה שעושה בגשמי' נמשך השכר כו'. נמצא שיש כאן ג"כ ג' דברים, א' כח הצומח הכללי שהוא בחי' סוכ"ע כ"ע, והב' מה שנצמח מזה תענוג לנשמות שהוא בחי' פרי הנצמח מכח הצומח הכללי, והג' הוא בחי' העלאת מ"ן של תומ"צ גשמי' שע"י נמשך השכר והתענוג לנשמות.

ה) **ואמנם** הנה עיקר כח הצומח מלובש בארץ דוקא, והיינו בבחי' נש"י שנק' ארץ כמ"ש כי תהיו אתם ארץ חפץ והוא מה שנש"י דייקא מקיימין תומ"צ ועי"ז דוקא נעשה צמיחה למעלה, משא"כ אם יעשה אותם אחר שלא נצטוה כו' אינו מצמיח כלום, ואדרבה כו' וכמשארז"ל עובד כוכבים ששבת חייב כו' לפי שנעוץ תחלתו בסופן כו', וזהו שארז"ל אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו שתחלה צ"ל בחי' בא לכאן שהוא בחי' ארץ בחי' ביטול אחותי, ואח"כ ותלמודו בידו שע"י נעשה צמיחה בג"ע כו'. והנה בעבודה ז"ע תורה ותפלה, כי תפלה הוא בחי' אחותי וז"ע ק"ש למסו"נ באחד, כי אחד הוא בחי' אח ד', אח הוא בחי' מי יתנדך כאח לי שהוא קאי על הקב"ה, ודל"ת הוא בחי' כנס"י כי דל"ת הוא בחי' דלת ופתח בחי' פתחי לי אחותי ועי"ז שהוא בבחי' אחותי נעשה אחד כו', וכן שמו"ע הוא ג"כ בבחי' אחותי, כי שמו"ע הוא בחי' המשכת אלקות שע"י הביטול שלמטה, כי שמו"ע הוא בחשאי קול דממה דקה תמן קאתי מלכא, וכ"ז הוא בחי' אחותי שהוא בחי' ביטול של נש"י מלמטה למעלה, ואח"כ צ"ל בחי' תורה שהוא בחי' הצמיחה שע"י הביטול כו' כמו למשל בגרעין שע"י שנרקב ונפסד עי"ז נעשה צמיחה כו', ולזאת העת הקבוע ללמוד תורה יהי' מיד אחר התפלה, וז"ע בא לכאן פי' לאחר שבא לכאן נפשו האלקי' ע"י מס"ג וביטול, ואח"כ ותלמודו בידו שמתייחד אור תורתו בנפשו האלקי', ולזה כיונו באמרם אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו.

ו) **והנה** כדי שיהי' הלחם ראוי לאכילת אדם צ"ל טחינה לישא ואפייה כן יובן בעבודת ה' ענין עבודת הטחינה הוא בחי' לב נשבר ונדכה מל' ודכו במדוכה, וכמו"כ ענין הטחינה שטוחן ומפרר החטה עד אשר דק כקמח וכענין שכתוב ושחקת ממנה הדק, וגם בענין לימוד התורה כתיב גרסה נפשי וגם לשון הגמ' גרסינו ל' רחיים של גרוסות, והוא ענין מדקדק במעשיו ושם דרך אראנו בישע אלקי' כל השם אורחותיו כו'. ואח"כ בחי' הלישה והוא שנותן מים בקמח לחברם לעשות גוף א' ועיסה אחת, וכך צריך לעורר את האהבה לדבקה בו ית' ולהיות משוך אחריו כמים שלא יהי' בבחי' פירוד ח"ו, וזהו כענין אחותי שהוא בחי' התחברות לאלקות. ובחי' האפייה זהו בחי' אהבה בבחי' רשפי אש מחמת בחי' אחד דהיינו מגדולתו של ממה"מ הקב"ה הממלא וסובב כ"ע וכולא קמי' כל"ח ממש אשר ע"כ תלהט ותתלהב נפשו לאסתכלא ביקרא דמלכא ותתבטל כח הנפש ממהותה ועצמותה באהבה עזה ויתירה מאהבת ה' לדבקה בו בלבד לרוות נפשו הצמאה שהוא בחי' מים כנ"ל, כי כמו שהמים והאש גשמי' הם ב' הפכים בטבעם מים הוא טבע מחבר ומצרף, ואש הוא בטבע מפרר ומפריד היסודות, כנודע שבאש מתפרדים כל היסודות שיסוד המים יוצא בעשן ויסוד העפר נעשה אפר שמפור כו', כך האהבה בחי' רשפי אש היא בחי' הפכיית מבחי' האהבה של בחי' מים שהיא לדבקה בו ית', משא"כ בחי' רשפי אש היא האהבה שמפרדת כחות הנפש ממהותם ועצמותם ותשתפך הנפש אל חיק אבי' אוא"ס ב"ה שהוא בחי' לאשתאבא בגופא דמלכא ממש. וזהו מה שארז"ל מיכאל עומד ומקריב נשמותיהן של צדיקים ע"ג המזבח, שהוא ע"י האש ע"י נעשה לאשתאבא בגופא דמלכא כו', וזהו כמו הלחם שע"י אפי' באש ע"י נהפך אח"כ לגוף האדם ממש ונעשה כבשרו ומוסיף לו כח, משא"כ בלא אפי' אף שהוא אוכל אינו מתהפך כ"כ על דם ובשר, ואדרבה שהוא מזיק לו לגוף האדם כו', וזהו שהתורה נק' לכו לחמו בלחמי שיהי' התורה נעשה אפוי כ"כ עד שיגיע ע"י לבחי' לאשתאבא בגופא דמלכא כו' שאז נק' לחמי.

והנה זהו מ"ש שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך שמתחלה צ"ל כי תבאו אל הארץ שהוא בחי' אחותי בחי' ק"ש ותפלה, ואח"כ שש שנים תזרע שדך כו' שהוא בחי' תורה. ויש שני בחי' בתורה, שדה וחרם, שדה הוא בחי' תורה הנגלית שהוא בחי' חטה כ"ב אתון דאורייתא, וחרם הוא בחי' סתים שבתורה שהוא בחי' יינה ש"ת וכמ"ש ארץ חטה ושעורה גפן ותאנה כו', גפן הוא בחי' יין המשמח אלקים ואנשים כו', והנה בעבודת החרם צריך הוא מתחלה לזמר דהיינו לקצץ הקוצים המכלים את החרם, שלכן זומר חייב משום נוטע, והיינו לבער הרע מתחלה מכל וכל כו' כי כרם נק' ישראל וכמ"ש כי כרם ה' צבאות בית ישראל, וצריך כאו"א לעבוד בנפשו עבודת החרם ולקצוץ

כנודע שבאש מתפרדים כל היסודות: ראה אגה"ק סי' טו (קכא, ב). סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע'

קסג, ובהמ"מ שם.

הקוצים, דהיינו המדות נפשיות שבאדם הבאות מנפשו החיונית דהיינו קנאה ושנאה ותאוה ודומיהן בכדי לברר היטב היטב, ואח"כ יוכל להיות שיהי כלי, שיהי גילוי בחי' יינה של תורה אצלו כו', והנה כ"ז הוא בבחי' שש שנים שהוא בחי' שיתא אלפי שני' דהוי עלמא, אבל ובשנה השביעית שבת שבתון יהי לארץ שאסור כל עבודות הנ"ל לפי שלע"ל יהיו המצות בטילות כו'.

ז) **ובזה** יובן מ"ש וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית שכיון שהמצות יהיו בטילות אי"כ לא יהי העלאה מלמטה למעלה וא"כ מאין יהי המשכה, וזהו הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתינו שכיון שלא נזרע ממילא יהי לא נאסוף כו' וא"כ מה נאכל, וגם זה גופא תמוה למה יהיו המצות בטילות שהם המשכות גבוהות כו', וזהו התשובה ואכלתם ישן כו' שת"א תיכלון עתיקא, ולהבין מהו בחי' ישן, הענין הוא דהנה חדש הוא בחי' המחדש בטובו בכי"ת מע"ב שבכל יום נתחדש החיות, והנה מ"ש המחדש כו' מע"ב אינו קאי כ"א על עולמות התחתוני' דוקא, אלא שהוא קאי על עולמות עליונים אפילו על ח"ע כי בראשית בחוכמתא כו', והיינו שאפילו ח"ע נתחדש ג"כ תמיד מאין ליש שהוא למעלה מן ההשתל' כי השתלשלו' הוא כמו למשל אותיות הדבור ממח' שאותיות אלו היו כלולים מתחלה במח' רק שהיו בהעלם ואח"כ בדבור יוצאים לגילוי לזולתו כו', או כמו למשל עיבור ולידה, שאין זה התחדשות אלא שהוא בחי' העלם וגילוי שמתחלה הי' הולד בהעלם בבטן אימא ואח"כ יוצא לגילוי כו', וזהו בחי' השתלשלות כו', משא"כ התהוות החכ' מאוא"ס ב"ה זהו למעלה מן השתלשלות שאינו בערך כלל ואינו שייך לומר ע"ז העלם וגילוי, שא"א לומר שהחכ' הי' מתחלה בהעלם העצמות ואח"כ יצא לגילוי שהרי לגבי עצמותו אפי' ח"ע נחשבת כעשי' גשמי' וכמ"ש כולם בחכ' עשית,

ובשנה השביעית שבת שבתון . . . יהיו המצות בטילות: ע"ז הוא בס' מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' רפה- ו. ובדרמ"צ פג, א. ובכ"מ.

וראה לעיל בד"ה אדם כי יקריב [בשנה"ג] שמביא בשם הרמב"ן שמהתחי' עד אלף הששי יהי קיום כל המצות. [וראה שער הגמול להרמב"ן בסופו: עכשיו ביארנו כו' וכסופן יהא הדין ותחז"מ שהוא השכר הכולל הגוף והנפש כו' והוא העוה"ב כו' שביעי שבת שהוא התחלת העוה"ב כו']. וראה גם לעיל ד"ה „לענין נהר פלגיו“.

ובאגרות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' סט מביא מגדה דף ס"א ותוס' שם ואגה"ק סכ"ז דמצות בטלות לעתיל בתחז"מ, וכותב ע"ז בהערה שם: וצ"ע מתניא הגהה בפל"ז [וקבלת שכר עיקרו באלף השביעי]. וי"ל אשר שם ובלק"ת ר"ה נט, ד הוא לשיטת הרשב"א וחי' הר"ן – הוכאה גם בס' סדרי טהרה נדה שם – שאין מצות בטלות לתחז"מ. וראה ג"כ שעה"ת לאדהאמיצ ח"ב פל"ב. ע"כ. וראה גם לקו"ש ח"ה ע' 244 ומציין שם ג"כ לשד"ח ח"ג תקס"א, ג ואילך. ח"ט איתתסב, ב ואילך. ובלקו"ש חכ"ד ע' 93. ובאריכות יותר בס' השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 645.

ובזה יובן מ"ש וכי תאמרו: הבא להלן עד סוף המאמר מיוסד על אוה"ת בהר שם ע' קפו. שהמצות יהיו בטלות אי"כ לא יהי העלאה: ראה גם אוה"ת בהר (כרך ד) ע' אקכו. דהנה חדש הוא בחי' המחדש בטובו: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה לקו"ת ואתחנן ב, ב ורע"ג [הוכא באוה"ת בהר שם ע' קפו].

עושה פלא שאפילו פלא העליון בחי' כתר היא ג"כ נחשבת כעשי' גשמי', וא"כ כמו שא"א לומר שגשמי' שמים וארץ היו מתחלה כלולים בהעלם העצמות כמו"כ א"א לומר על בחי' חכ' כיון שגם חכ' נחשבת כעשי' גשמי', אלא התהוות החכ' מלמעלה מן החכ' הוא בדרך יש מאין וכמ"ש והחכמ' מאין תמצא כו', וע"כ כתיב המחדש בטובו בכי"ת מע"ב, שאפי' ח"ע היא בדרך חידוש מאין ליש.

והנה עתה מה שממשיכי' תוס' אור בג"ע ע"י עבודת תומ"צ שנק' בשם זריעה כו' זהו רק מבחי' חכ' כו', וכמ"ש ביר"ד נברא עוה"ב שהוא ע"י בחי' חכ', ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כו', להנחיל אוהבי יש שהוא בחי' חכ' וכמ"ש קנה חכ' קנה בינה שהוא בגימ' יש כו' שהוא הכל בחי' חדש כו', אך לע"ל תאכלו ישן שהוא בחי' ע"י, והיינו שיהי' הגילוי לע"ל מבחי' עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד, שגם מתחלה הי' בהעלם העצמות כו', וזהו בחי' עת"י שהוא המתנשא מימות עולם שלמעלה מגדר עולמות שאין זה דבר חדש אלא מתחלה קודם שנבה"ע הי' ג"כ כלולה בהעלם, וזהו בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתדל"ת, והיינו שאין אתעדל"ת מגיע לשם כלל, וזהו מ"ש וצויתי את ברכתי לכם שהוא אתעדל"ע מצ"ע כו', אך מ"מ מקודם צ"ל שש שנים כו' ותזמור כרמך שהוא ע"י אתעדל"ת של תומ"צ ואח"כ ע"יז נמשך המשכה אתעדל"ע מצ"ע מה שאין אתעדל"ת מגיע שם כלל.

וזהו מ"ש כארץ תוציא צמחה כו' כן אד' ה' יצמיח צדקה ותהלה שמתחלה צ"ל כי כארץ תוציא צמחה כו' שהוא בחי' אכלו ריעים כו' שתו ושכרו דודים חיצוני' ופנימי' התורה שהיא בחי' אתעדל"ת ואח"כ ע"יז נמשך אתעדל"ע מצ"ע שאד' הוי' יצמיח צדקה כו' בלי אתעדל"ת כלל (ודוגמא לזאת מצינו בהארת הכתר בחג השבועות שהוא שער החמשים מנו"ן שערי בינה, ועו"נ תספרו חמשים יום, והרי אין סופרין רק מ"ט ימים שהם המשכת מ"ט שערי בינה ע"י שסופרין היום יום אחד היום שני ימים כו' ויום החמשים אין סופרין בשבועות, והיינו כי לשם אין מגיע כלל מעשה התחתונים ואין בנו כח להמשיכו ע"י ספירה אלא הוא נמשך מאליו וממילא בלי ספירה שלנו, אלא שעכ"ז אינו נמשך אלא בהקדים תחילה ספירת העומר מ"ט ימים דהיינו אחר שיאיר ויומשך האתעדל"ע מה שבכח האדם להמשיך כי אחר שיש לו שלימות מלמטה ג"כ בבחי' ההשתלשלות (שזהו ענין תמימות תהיינה כו') אזי דוקא שורה ונמשך ג"כ ממילא מה שלמעלה מהשתלשלות ואתעדל"ת כו' ולכן נאמר תספרו חמשים יום כו' שמעלה עלינו הכתוב כאלו המשכנו יום החמשים

חזו מ"ש כי כארץ תוציא צמחה: כד"ה זה תרע"ח מבאר זה: דמ"ש כן אד' הוי' יצמיח הוא הגילוי דלעתיד ולכן כתוב הוי' בניקוד אלקים שזהו בחי' העלם העצמי בחי' שמו הכלול בעצמותו כו' וכמ"ש במ"א והמשכה זו היא ע"י דכארץ תוציא צמחה בבחי' זריעה ועבודה שע"יז אד' הוי' יצמיח כו'.

הגם שאין שייך בו בעצם ספירה והמשכה שלנו אך לפי שיום החמישים והתגלותו שממילא תלוי ג"כ בספירת מ"ט ימים תחלה, ועד"ז הוא כל ענין פתחי לי כחודה של מחט כי כל ההשתלשלות נק' חודה של מחט נגד רצון העליון כו', והנה מחכ' ולמטה הוא בחי' סדר השתלשלות, ולכן עד בחי' חכ' יכול להגיע באתעדל"ת אתעדל"ע, אבל בחי' הכתר הוא בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, והיינו שאין אתעדל"ת מגעת לשם, אך ע"י שמגיעי ע"י העבודה בתומ"צ בבחי' אתעדל"ת אתעדל"ע עד מקום שידינו בעבודתנו בתומ"צ מגעת אז נמשך ממילא ומאליו בחי' אתעדל"ע שמצד עצמו שלמעלה מאתעדל"ת, ועד"ו יובן ענין כארץ תוציא צמחה כו' כן כו' יצמיח כו').

בט"ד.

בחדש השלישי לצאת בני מאמ"צ ביום הזה באו מדבר סיני, וצ"ל מפני מה נא' ביום הזה ולא נאמר באיזהו יום, אמנם הנה רז"ל אמרו שביום הזה הוא בר"ח נא' כאן ביום הזה ובר"ח נא' החדש הזה לכם כו'. ולהבין זה צ"ל תחלה ענין מה שניתוסף מבחי' מ"ת, הלא היו צדיקים גם קודם מ"ת כמו מתושלח ואברהם והאבות הן הן המרכבה ומהו החידוש ממ"ת. אך הענין הוא דבאברהם נא' הלוך ונסוע הנגבה, והיינו כי באברהם נא' שבנה ב' מזבחות כמ"ש ויבן מזבח לה' הנראה ואח"כ נא' ויבן מזבח לה' סתם והיינו כמ"ש ויקרא

בחדש השלישי: מיוסד על ד"ה זה בתרי"א יתרו טו, ג ואילך. ואוה"ת יתרו ע' תשעג ואילך [רוב ההוספות כאן על התרי"א נמצאים בשינויים באוה"ת שם]. וביאור ע"ז בהוספות לתרי"א שם ק"ח, ג ואילך. ומאמר התרי"א בשינויים [הנחת אדהאמ"צ] בטה"מ תקס"ז ע' קמו ואילך וע' קנג ואילך. ובארוכה בתרי"ח שמות שטו, ב ואילך. והגהות ע"ז באוה"ת יתרו ע' תשסח ואילך. תשעב. תשעג ואילך. תשצ ואילך. תשצד ואילך. וראה גם שם (כרך ח) ע' ביתתקעה"ז.

המאמר נמצא בתוס' הגהות בד"ה זה בטה"מ תרנ"ה ע' פח ואילך. ובטה"מ תשי"ב ע' 99 ואילך. עניני המאמר נמצאים ג"כ בד"ה זה: תשכ"ט (סה"מ מלוקט ח"ד ע' רנט ואילך). תשל"ג. תשל"ד. תשל"ז. תשלי"ט. תשמ"ח. ובד"ה בשעה שהקדימו תשלי"ח. ד"ה ויאמר גו' מחר חודש תשלי"ט. שיחת ר"ח סיון תשמ"ט (התועדות תשמ"ט ח"ג ע' 237 ואילך).

חלק ממאמר התרי"א הנ"ל נמצא גם לעיל בד"ה ארשב"ח לא מצא הקבי"ה ובד"ה אדם כי יקריב. וראה בהנסמן שם.

המאמר נמצא גם בגוכ"ק אדמ"ר מהר"ש בכת"י 1077 טז, א [הוא כתי' הנחות כ"ק אדמ"ר מהר"ש ממאמרי אדהצ"צ] בכותרת: "ש"פ יתרו י"ט". וכאן בתרל"ג הוא בתוס' הגהות. ובס' פלח הרמון שמות ע' ת"ז ואילך נדפס ג"כ הנחת הר"ה ממאמר זה בתוס' הגהותיו. ושם ע' רכ ואילך נמצא מאמר זה בתוס' ביאור. דבאברהם נא' הלוך ונסוע הנגבה והיינו כי באברהם נא' שבנה ב' מזבחות: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה בשינויים אוה"ת יתרו שם ע' תשעה. באוה"ת שם מציינ ע"ז לוח"א פ, א: בקדמיתא כתיב ויבן שם

ה' ה' שיש ב' שמות הוי' הא' הוא בחי' שם הנראה שהוא בחי' הוי' שהוא מקור לעלמין דאתגליין כי לשון הוי' הוא שמחי' ומהוה תמיד מאין ליש בלי הפסק ביו"ד נברא העוה"ב ובה' נברא העוה"ז והוא בחי' שם הוי' דלתתא שהוא בחי' שם הנראה בחי' ממכ"ע, ולכן כתיב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה שהתבוננות הוא בבחי' ראי' והיינו מפני כי נתהוה מבחי' שם ה' הנראה כו', והנה אברהם התחיל תחלה בעבודתו בבחי' שם הוי' הנראה ואח"כ בנה מזבח לה' סתם הוא שם הוי' המחיה עלמין סתימין דלא אתגליין שטמירין וסתימין כו', ולכן בבהמ"ק היו ב' מזבחות מזבח הפנימי והחיצון שהם כנגד ב' מזבחות שבנה אברהם כו', וכן גם באדם יש ב' בחי' שהוא בחי' פנימיות הלב וחיצוניות הלב, וז"ע הלוך ונסוע הנגבה כי נגבה הוא בחי' דרום בחי' חסד שהוא בחי' אהבה עליונה שהי' מרכבה לבחי' החסד והי' תמיד בבחי' אהבה לאלקות, וכמ"ש בס' הבהיר הובא בפרדס אמרה מדת החסד כל ימי היות אברם בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי שהרי אברם עומד ומשמש במקומי שנא' וישמור משמרתו ששמר משמרת מדת החסד.

וזהו דכתיב ויעל אברם מצרים הם המצרים וגבולים ותענוגי' גשמי' מהבלי העולם כו' להיות הלוך ונסוע הנגבה בחי' חסד, והיינו מפני כי חסד הוא שירותא דעלמא עילאה עמיקא וטמירא עד רזא דא"ס, פי' עלמא עילאה הוא בחי' עוה"ב בחי' בינה, ובחי' חסד מלמטלמ"ע הגם כי החסד הוא מבחי' המדות ו"ק עכ"ז הוא בחי' ראשונה שמקבל מבחי' עלמא עילאה כו', היינו כמ"ש בזהר אית מלך לעילא רזא דקדה"ק וכהן משמש תחותי' רזא דאור קדמאה, פי' קדה"ק בינה ואור קדמאה חסד ומפני כי הכהן בחי' חסד משמש בקדה"ק לכן נק' שירותא דעלמא עילאה כי ע"י השימוש נמשך ההמשכה מעלמא עילאה וזהו כמ"ש ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים שמפני שמשמש בקדה"ק נק' ע"ש קדה"ק שממשיך משם כו'.

וההתבוננות לבחי' אהבה זו שז"ע ויבן ל' התבוננות כמ"ש במד"ר ע"פ ויבן נח מזבח ל' התבוננות, הוא ע"י שמתבונן איך שה' אמר והי' העולם כאמירה א' ביו"ד נברא העוה"ב ובה' נברא העוה"ז מלכותך

מזבח כו' ולבחר כתיב ויבן שם אברהם מזבח כו' וכדון אתעטר אברהם מדרגא דדרגא עד דסליק לדרגי' ההי"ד ויסע אברם כו'.

וז"ע הלוך ונסוע הנגבה: בד"ה זה תרניה נוסף כאן: דהיינו בחי' הוי' סתם.
כל ימי היות אברם בארץ . . . ששמר משמרת החסד: בד"ה זה תשיב מוסיף כאן דלא זו בלבד אלא עוד זאת דמדת החסד שלו גדלה על מדת החסד דאצילות. עיי"ש בארוכה.
כי חסד הוא שירותא דעלמא עילאה: כהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה בשינויים אוה"ת יתרו שם ע' תשעה"ז.

ובחי' חסד מלמטלמ"ע: בד"ה זה תרניה שם: ובחי' חסד נק' ג"כ עלמא עילאה.
כמ"ש בזהר אית מלך לעילא: ראה בארוכה בס' מאמרי אדה"ז הנחות הר"פ ע' טו ואילך. תורת חיים

מלכות כל עולמים ובאמת הנה אנו אומרים על כל שנח מעשה ידיך שכל בחי' התהוות העולמות נק' רק בשם מעשה ידיך שכמו שאנו רואים באדם שהמעשה הוא כח היותר חיצוני משא"כ הדבור הוא יותר פנימי ומכ"ש בחי' המחשבה ולכן אנו רואים שיוכל לעשות איזה דבר מעשה ולא יחשוב ויעיין כלל במעשה הלזה ובעת עשיית הדבר יחשוב ענין אחר כלל והיינו מפני כי כח המעשה הוא בחי' היותר חיצוני כו', ולכן כאשר יתכונן שכל מה שנברא הוא רק בחי' מעשה ידיך בחי' היותר חיצוני, ובורא קדושים ישתבח שמך אפי' בורא קדושים הם המלאכים וגם בחי' החכ' נק' ג"כ קדושים הרי הם רק ישתבח שמך, אי לזאת לא יחפוץ כלל כ"א להכלל וליבטל אליו ית', ועיי' התבוננות זו בא אברהם להיות הלוחך ונסוע הנגבה כו'.

אך לא כל האדם יכול לבא לבחי' זו, ועיי' מתמה הנביא אני ה' לא שניתני ואתם בני' לא כליתם כי ה' צ"ל בחי' כלות הנפש ואתם בית יעקב לא כליתם, והיינו מפני כי כשל בעונוני כחי פי' הכח והעוז לסגף היצה"ר שלא ירצה בשום דבר כ"א אהבת אלקותו ית', כשל בעונוני פי' העון אינו דוקא עבירות אפי' תענוגים גשמיים והבלי העולם הרי הם נכללים בכלל העונות, והסיבה לזה מפני כי אתם בני יעקב יו"ד עקב נשמות דעקבות משיחא, כי בד"כ היו כל הנשמות כלולות באדה"ר ויש שתלוין במצחו ובחוטמו ויש שהם בעקב והם נשמות נמוכות דעקבות משיחא שכמו העקב הוא עור גס כו', ומוזה נמשך שיכול להיות עון עקבי עוונות שאדם דש בעקביו להיות כי שרש נשמתו הוא רק מבחי' עקב, וזהו עקוב הלב מכל ואנוש הוא פי' שלפי שהנשמה נמשכת מבחי' עקב לכן אנוש הוא בבחי' חלישות שא"א לה לבוא לבחי' אהבה עיי' התבוננות הנ"ל.

ולזה היע מ"ת שהתורה היא נק' עוז ותושי' כו' כמ"ש ימינך ה' נאדרי בכח והתורה היא בחי' ימין כמ"ש מימינו כו' תורת חסד כו', דהנה ארז"ל במד"ר פ' וארא שאו שערים כו' ויבא מלך הכבוד ואמרז"ל שחלק מכבודו ליראיו ונת' שם דהקב"ה לבושו עוז שנא' לבש ה' עוז התאזר ונתן העוז לישראל שנא' ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, והענין הוא דהנה ארז"ל איזהו גבור הכובש את יצרו שנא' טוב ארך אפים מגבור, ולכאוי צ"ל מהו הראי' מפסוק טוב ארך אפים כו', אך הענין הוא דלמעלה יש ג"כ בחי' יצר כמארז"ל יומא דס"ט ב' שכובש את יצרו, ולכאוי איך שייך לומר לשון יצר למעלה, והיינו שקאי על בחי' מדת הדין, דהנה מדה"ד הוא בחי' גבוה שה"ע

שמות שצג, ב ואילך, ת, א ואילך. ביאורו להצ"צ ח"א ע' רלח ואילך. שם ח"ב ע' תשפג ואילך. תשפ"ו. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקעט ואילך. ד"ה כי תבואו גו' ושבתה תשי"ג.

ולזה היע מ"ת . . . כמ"ש ימינך ה' נאדרי בכח: בהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה בשינויים באוה"ת יתרו

שם ע' תשעו.

מדת האמת אשר לא ישא פנים כו', אכן הנה נודע ממשארז"ל בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדה"ד ראה שאין העולם מתקיים כו', וכדי לכבוש את יצרו הוא בחי' מדה"ד צ"ל נמשך מבחי' ארך אפים וזהו טוב ארך אפים כו', וז"ע שמשון הגבור דעיקר גבורתו הי' מצד בחי' השערות שהי' נזיר ולכן כאשר גלחה שעריו נפסק כחו, והיינו כי השערות הם בחי' גבוה מאד שהם מבחי' ורב כח בחי' שער רישי' כו', ועתה יגדל נא כח אד'. ועכשיו ענין הנזירות בחי' השערות היא התורה שע"ז נא' סלסלה ותרוממך שע"י הסלסול שהוא הפרדת השערות זו מזו והיינו בחי' בירור ההלכות זה מזה שז"ע הקושיות שבגמ' ורמינהו, להפריד ההלכות זו מזו, ולכן התורה היא הנותנת כח ועוז לבא לבחי' אהבה העליונה, ולכן נא' במ"ת אשר הוצאתיך מאמ"צ הם בחי' המצרים וגבולים דהבלי העולם כו', וזהו ה' עוז לעמו יתן היא התורה שנק' עוז ותושי' כו' ה' יברך את עמו בשלום ב' שלום בפמשמ"ע ושלום בפמשמ"ט, הנה למעלה ענין השלום בפמשמ"ע הוא בחי' חיבור אוא"ס ב"ה באצ"י בבחי' ח"ע, ופמשמ"ט הוא חיבור אצ"י בג' עולמות ב"י"ע, ובנפש פמשמ"ע הוא חיבור עשר בחי' דנה"א עם אלקות, ופמשמ"ט הוא חיבור גם עם הנה"ב להיות בכל לבכך בשני יצריך כו'.

ובמד"ר בשה"ש נת' באו"א שארז"ל ע"פ אל גינת אגוז ירדתי האגוז הזה יש לו ג' קליפין שרומזו לג"ק והמוח שבתוכו הוא הפרי ולכן אגוז בגימ' חטא, וע"י מה שוברין האגוז ע"י האבן שהוא לוחות האבן היינו בחי' תורה כו'. והענין הוא דהנה כתיב וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר

וכדי לכבוש את יצרו הוא בחי' מדה"ד צ"ל נמשך מבחי' א"א: בדי"ה זה תרני"ה מבאר זה: דבחי' חסד דאצ"י הרי גבורה מדת הדין מנגד לו אמנם כשנמשך מבחי' ארך אפים נכנע ונכבש מדת הדין וזהו איהו גבור הכובש את יצרו שנאמר טוב ארך אפים כו' שמבחי' ארך אפים נמשך הכח והגבורה להכניע את מדת הדין ולהגביר עליו קו הימין. וראה מזה גם באוה"ת נ"ך ע' תפט.

השערות הם בחי' גבוה מאד . . בחי' שער רישי': ראה בארוכה לקו"ת אמור לא, ד ואלך. ובכ"מ. ועתה יגדל נא כח אד': שייכותו כאן יובן עפמש"כ באוה"ת יתרו שם: ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח כו' [לקו"ת שלח לט, ב] דכח הוא גילוי ההעלם היינו המשכת אוא"ס הסוכ"ע כח בלתי מוגבל. וראה גם אוה"ת יתרו שם ע' תשצב.

שע"ז נא' סלסלה ותרוממך . . שז"ע הקושיות . . להפריד ההלכות זו מזו: בכ"ז ראה בארוכה לקו"ת אחרי כו, סע"א"ב.

ולכן התורה היא הנותנת כח ועוז לבוא לבחי' אהבה העליונה: בדי"ה זה תרני"ה מבאר: דכמו שנתיל בענין טוב ארך אפים שמבחי' ארך אפים נמשך להיות כובש את יצרו מדת הדין ולהגביר קו הימין כמ"כ התורה מתיש את הנה"ב עד שיוכל הנה"א לבוא לאהבה העליונה ולהתגבר על הנה"ב.

ובמד"ר בשה"ש . . ע"פ אל גינת אגוז: בהבא להלן בפסקא זו ראה אוה"ת יתרו שם ע' תשעו וע' תשעח.

האגוז הזה יש לו ג' קליפין שרומזו לג"ק: ראה גם אוה"ת ויצא ריג, א: ד' קליפין דאגוזא כו' וג' מהם הם כנגד ג' שנים של ערלה והרביעית הוא נגד ק"ג דאיהי קליפה דקה דאגוזא. עיי"ש. ועד"ו באוה"ת אחרי ע' שח. ס' החקירה להצ"צ צה, א. סה"מ תרל"ד ע' שכ. וש"נ.

ולכא' תיבת לאמר הוא מיותר דככ"מ שנא' וידבר כו' לאמר פירושו שמשה יאמר אל בני' אבל כאן שכל ישראל שמעו עשה"ד ואנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו מהו תיבת לאמר, אמנם הנה כתיב ודברי אשר שמתו בפיו שלימוד התורה הוא בחי' דבר ה' וכמ"ש תען לשוני אמרתך ולכן כל התורה ניתנה למשה מסיני אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, ומה שנאמרו הדינים ע"י תנאים ואמוראים זהו והאתנים מוסדי ארץ כי הם הממשיכים מהעלם אל הגילוי וכ"א ממשיך לפי שורשו כמו ב"ש וב"ה, ב"ש בחי' מדת הגבורה וב"ה בחי' מדת החסד (ולכן ב"ש אוסרין וב"ה מתירין) אבל באמת נאמרה כל התורה למשה מסיני כו' כנ"ל, וזהו ודברי אשר שמתו בפיו שהוא בחי' דבר ה' ממש ולכן נק' התורה חרב פיפיות של שני פיות היינו בחי' פה האדם שלומד ודבר ה' היא הלכה הם ב' פיות כו', וזהו הפי' לאמר היינו הכח שניתן לישראל על להבא שכאשר ילמדו תורה יהי' דבר ה' כמו עשה"ד כו', ומאחר שהתורה הוא בחי' דבר ה' הם בחי' אבני קדש כנודע שהאותיות נק' אבנים ואותיות התורה הם דבר ה' הם בחי' אבני קדש כו' ולכן הם שוברין את האגוז הוא בחי' ג"ק של האגוז כנ"ל שהאגוז יש בו ג"ק והפרי שבתוכו הוא בחי' הטוב כמ"ש במרכבת יחזקאל רוח סערה וענן גדול ואש מתלקחת כו' ומתוכה כעין החשמל שהוא בחי' הקדושה כו', וכמו"כ הוא כאן, וענין ג"ק האגוז הוא כנודע כמו שבקדושה יש ג' בחי' מחדו"מ שהם ג' עולמות ב"ע כך הנה זלע"ז עשה האלקי' שיש היכלות הטומאה שנחלקי' בד"כ לג' בחי' מחדו"מ שע"י שמחשב מח"ז נעשה מרכבה להיכלות הטומאה, וע"י לוחות האבן שוברין האגוז כו', ולכן בפסוק וידבר אלקים יש ר"ח אותיות כמנין כח כי התורה נותנת כח שיוכל לצאת ממאסר הגוף והיצה"ר שנק' אגוז כו'.

ויובן עוד ענין לאמר שהוא בחי' דבר ה' שיש בתורה שלומד כאו"א, דהנה כתיב לעולם ה' דברך נצב בשמים ופי' בסש"ב בשם הבעש"ט ז"ל וכ"ה ברבות שמאמר יהי רקיע נצב תמיד בשמים להחיותו, שאלמלא הי' מסתלק על רגע א' הי' חוזר העולם לתהו כו', והנה התורה נק' שמים אש ומים, ולכן ארז"ל קמיפלגי במתיבתא דרקיע כי התורה נק' רקיע, והיינו כי הנה כתיב ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח פי' כי יש חיוון תתאין וחיוון עילאין ועל ראשי החיות יש בחי' רקיע כעין הקרח הוא בחי' אגלידו מיא כמו הקרח שהוא ממים רק שנגלד כו', והיינו כמו משל שמסתיר על השכל והנה עכ"ז

כנודע שהאותיות נק' אבנים: ראה תרי"א ר"פ ויצא. ובכ"מ.

שע"י שמחשב מח"ז: בדי"ה זה תרנ"ה: שע"י שמחשב מח"ז ברצון.

ויובן עוד ענין לאמר: בהבא להלן בפיסקא זו ראה בשינויים אודות יתרו שם ע' תשפה.

ופי' בסש"ב בשם הבעש"ט ז"ל וכ"ה ברבות: שער היחוד והאמונה רפ"א (עו, ב). הובא בלקי"ת אחרי

כה, ג. וראה "היום יום" כ"ז תשרי. סה"ש קי"ץ הש"ת ע' 170. תשי"ג ע' 146. 150. ליקוט פירושים ומ"מ לשעה"ה"א שם ע' נג.

ע"י המשל מושג השכל כו', כך הנה יובן שהתורה נק' משל הקדמוני בחי' חכ', ועכ"ו ע"י התורה יכולים להשיג בחי' חכ' כמו הקרח שיכולים להמיסו למים כו', והנה בתורה יש ג' בחי' אור מים רקיע, אור בחי' מקור החכ', מים בחי' חכ', רקיע בחי' אגלידו מיא כשהחכ' בא לידי השגה כו', ומבחי' רקיע זה מקבל בחי' מתיבתא דרקיע. והנה כאשר ברקיע הגשמי יש תמיד בחי' מאמר יהי רקיע שעומד בו תמיד להחיותו כמו"כ בפנימיות בבחי' התו' שנק' רקיע יש תמיד בחי' דבר ה' כמו עשה"ד ומצד בחי' דבר ה' הנה דבר מלך שלטון שגם הנה"ב אינו יכול לעבור את פי הוי' מכ"ש מבלעם שאמר לא אוכל לעבור את פי הוי', וכ"ש הנה"ב, לכן ע"י התורה הנה גם הנה"ב מסכים להביטול כו' להיות בכל לבבך בשני יצריך כו'.

ומעתה יובן ענין בחדש השלישי, כי הנה ישראל מונין ללבנה והיינו כי הלבנה היא בחי' ביטול כי הלבנה מקבלת הארתה מן השמש ועד י"ד יום מתגדלת מעט מעט ואח"כ מתמעטת מעט מעט עד שנעשית עצם חשוך לקבל ההארה מן השמש הרי היא בבחי' הביטול כו' ולכן ישראל מונין ללבנה להיות כי אין אני והוא יכולים לדור כו', והנה על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, כי הנה כתיב מה יתרון לאדם בכל עמלו אשר יעמול תחת השמש, אבל התורה היא לעילא מן שמשא, ופעם אמרו שהתורה היא בחי' שמש והיינו בחי' שמש עצמו וכמ"ש ואוהביו כצאת השמש בגבורתו הוציא הקב"ה חמה מנרתקה, ולא כמו בחי' שמש ומגן כו', וגמ"ח נק' ג"כ בחי' שמש כמ"ש וזרחתה לכם יראי שמי שמש צדקה כו' וזהו ענין הג' חדשים אלו ניסן הוא בחי' עבודה מלמטלמ"ע ולכן המצה היא לחם עוני בחי' ביטול ושפלות וכתיב ועבדת את העבודה הזאת בחדש הזה, ואח"כ הוא חדש אייר היינו בחי' זיו שנק' ירח זיו שנולדו בו זיוותני עולם והיינו בחי' הארה מלמעלה אכן הנה נא' וארא אל אברהם כו' באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי והיינו כי בחי' שדי שהוא שאמר לעולמו די שהוא בחי' ההשפעה שנק' מלמעלה וזהו בחי' גמ"ח (צ"ע הלא די מחסורו הוא בצדקה כו' אבל גמ"ח בין לעניים בין לעשירים כו') שנכלל בעמוד זה גם צדקה ששיעורה די מחסורו

והנה בתורה יש ג' בחי' אור מים רקיע: ראה בארוכה בכ"ו סידור עם דא"ח ע, א ואילך. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' תנא ואילך. המשך חייב אדם לברך תרל"ח פכ"א ואילך. ד"ה תורה צוה וד"ה צור תעודה תשי"ט. ד"ה בראשית ברא תשכ"ה. סה"מ מלוקט ח"א ע' סז. וככ"מ.

להיות כי אין אני והוא יכולים לדור: בדי"ה זה תרנ"ה מוסיף: להיות כי כשהוא מציאות יש אין אני והוא יכולים לדור וע"י הביטול הוא כלי לגילוי אלקות שיאיר בנפשו.

על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח: בדי"ה זה תרנ"ה נוסף: דתורה וגמ"ח הם בחי' שמש. וגמ"ח נק' ג"כ בחי' שמש. . . שמש וצדקה כו': בדי"ה זה תרנ"ה נוסף: ועבודה הוא בחי' העלאה מלמטלמ"ע וע"י נעשה המשכה מלמעלמ"ט תורה וגמ"ח.

וזהו ענין הג' חדשים אלו: כהבא להלן עד סוף הפסקא ראה בשינויים אוה"ת יתרו שם ע' תשעא. וראה גם לק"ת במדבר ג, א. אוה"ת בהעלותך ע' שסז. סה"מ מלוקט ח"ג ע' קמג ואילך. ח"ה ע' רסד ואילך.

אפילו סוס לרכוב עליו אבל אי אתה מחויב לעשרו, אבל ע"י מ"ת שהוא בחדש השלישי נמשך בחי' עצמיות וזהו ושמי לא נודעתי ולא נא' הודעתי כו' ונא' לכן אמור לבניי אני ה' כו'.

וזהו ביום הזה הוא ברי"ח כי זה מורה על הגילוי כמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו', וגם זה הוא י"ב חדשי השנה כו'. באו מדבר סיני, מדבר הוא בחי' דיבור אבל המ"ם מקטין הענין כנודע שאותיות האמנתיו כו', וזהו לאמר מה שכבר נאמר למשה מסיני ואינו בחי' דיבור בפני עצמו, כ"א כמ"ש תען לשוני אמרתך, כעונה אחר הקורא, וזהו מדבר כענין ומדברך נאווה כו'. סיני הוא שירדה שגאה ליצה"ר, וזהו עוז ותושי' שהוא בחי' מדבר סיני כו' עוז לנהי"א ותושי' לנהי"ב.

—●—
ב"ט.

ועשית חג שבועות לה' אלקיך וגו' וצ"ל למה נק' חג שבועות הלא הזו' שבועות כבר ספרו קודם בוא חגה"ש, והחג הוא לאחר מספר השבועות ולמה נק' חג השבועות. ויובן בהקדם מארז"ל במשנה פ"ק דברכות בשחר מברך שתיים לפניו ואחת לאחריה ובערב מברך שתיים לפניו ושתיים לאחריה הרי שבע, ופרש"י מהירושלמי שהם ע"ש הכתוב שבע ביום הללתיך, ומה שבשחר הוא רק ג' ברכות ובערבית ד' ברכות זה מפני כי בשחר שהוא זמן ציצית צריכין לומר פ' ציצית משא"כ בלילה שאינו זמן ציצית לכן תיקנו לומר בלילה ד' ברכות (ובדרך פרט יש ביום ז' בחי' נגד שבע ביום כו', והיינו ג' ברכות וג' פרשיות דק"ש ושמר"ע, ובלילה שאינו זמן ציצית תיקנו לומר ד'

וזהו שמי לא נודעתי ולא נא' הודעתי: בדי"ה זה תרניה מוסיף: דנודעתי הוא בחי' עצמיות.

ועשית חג שבועות: פרקים א"ה הם ד"ה וספרתם לכם זלעיל, ונאמר עוה"פ כתג השבועות שנה זו (תרל"ג) בשינוי ההתחלה, ובסיום המאמר כאן נוסף פרק וא"י שהוא מסיים ד"ה ועשית חג שבועות (הב') הנדפס להלן.

לכללות המאמר ראה בהנסמן לעיל ברד"ה וספרתם לכם. ולקמן רד"ה ועשית חג שבועות (הב'). ולא נכפלו כאן עוה"פ רוב המ"מ וציונים.

בהכתי' של תרלי"ג נמצאים שני מאמרים ע"פ זה: הא' הוא מאמר זה, והב' הוא הנדפס לאח"ז. וב"רשימת מאמרי אדמו"ר מהר"ש כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א שכנראה אמר כ"ק אדמו"ר מהר"ש רק דרוש זה ולא אותו שלאחריו.

וצ"ל למה נק' חג שבועות: ראה עדין לקמן ד"ה ועשית חג שבועות (הב').

ברכות וב' פרשיות דק"ש ושמו"ע הוא ג"כ שבע כו', ובד"כ הם ז' ברכות בשחר ג' ובלילה ד' הרי שבע).

ולהבין ענין שבע ברכות אלו מה הם שלא מצינו ענין שבע כ"א בכלה שצריכין לברך ז' ברכות כי כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה, ומהו ענין ז' ברכות אלו שאומרים אותם בכל יום כו'. והענין הוא דהנה בזהר פ"י ז' ברכות אלו כנגד ז' נהורין עילאין, ובכתבי הארז"ל פ"י שהם כנגד ז' היכלות דבריאה והוא ג"כ מהזהר, ובאמת ב' הפי' אמת, דהנה ארז"ל משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע, ולכאוי' צ"ל מהו ענין השבועה שמשביעין אותו הלא מצינו כמה מצות שהם חמורין יותר משבועה שיש בהם כריתות ומיתות ב"ד משא"כ שבועה כו', וגם מהו השבועה שמשביעין את הנשמה הלא הנשמה היא בודאי צדיק כו' ואיך משביעין אותה על הגוף שלא יחטא ויהי' צדיק כו'.

אך הענין הוא דהנה במד"ר ע"פ בחדש השביעי פ"י ג' פירושים הא' כפשוטו, הב' בחדש השביעי בירחא דשבועתא שבו נשבע הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה, הג' ל' שובע שחודש זה משובע בכל, והיינו שהוא משובע ברוחניות ובגשמיות, ברוחניות היינו שבו ר"ה ויוהכ"פ וסוכות ולולב שיש בו כמה מצות שאינם בשאר חדשי השנה, ובגשמיות כי חדש זה הוא חדש האסיף שכונסין כל התבואות מן השדה בחדש זה. ובזהר ס"פ מקץ פ"י ג' פירושים אלו על פסוק אחר, והיינו ע"פ ובשמו תשבע פ"י הא' כפשוטו היינו ל' שבועה, לב' ל' שבע כי נת' שם שיש ז' דרגין עילאין וז' דרגין תתאין, ופ"י בשמו תשבע להמשיך מבחי' שבע דרגין עילאין בבחי' שמו, והפ"י הג' ל' שובע כי בסוף המאמר מפרש זה על ז' שני השובע וז' שני הרעב והיינו כאשר נמשך מבחי' ז' דרגין עילאין מזה נמצא ענין השובע למטה בארץ, וכאשר אינו נמשך מבחי' ז' דרגין עילאין אזי יכול להיות ז' שני הרעב ח"ו.

(ב) **ולהבין** ג' פירושים אלו שהם ל' שבע ול' שבועה ול' שובע, יובן בהקדם ענין התפלה כי הנה כתיב תפלה לאל חיי שבחי' מל' היא תמיד בבחי' תפלה וכמ"ש למען יזמרך כבוד, אלקים אל דמי לך אל תחרש, וכתיב צמאה לך נפשי כמה לך בשרי כו', וידוע שדוד אמר זאת על שרש מדריגתו למעלה שהוא בחי' מל', ופ"י תפלה הוא ל' התחברות מל' נפתולי אלקים נפתלתי עם אחותי כו', והיינו כמ"ש ואני תפלה שאני הוא בחי' מל' הוא בבחי' תפלה ל' התחברות תמיד למעלה כו'.

והענין הוא דהנה כתיב ארוממך אלקי המלך פ"י אלקי המלך כי הנה אנו אומרים מלך העולם, פ"י שבחי' עולם מקבל מבחי' מלך, וידוע שענין המלך הוא רק התפשטות חיצוניותו ולא בחי' עצמיות המלך, וזהו מלך שמו נקרא עליהם כמו ששם האדם אינו נוגע אל עצמותו שהשם הוא רק

הארה בעלמא, כך הוא ענין מלך העולם שהעולם מקבל רק מהארה בעלמא משא"כ בחי' עצמיות אוא"ס ב"ה מובדל ומרומם מגדר עולמות ואינו כמו הנשמה שמחיה את הגוף שהיא מתלבשת בתוך הגוף ולכן היא מתפעלת ממקרי הגוף אבל עצמיות אוא"ס ב"ה הנה כתיב אני הוי' לא שניתי ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע. וזהו פי' אני תפלה שאני בחי' מל' תמיד בבחי' תפלה והתחברות לבחי' עצמיות אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' עולמות, וע"ד מ"ש אני הוי' וצ"ל מ"ש אני ה' התינח אדם כשאומר אני שהוא נראה ונגלה אך מה שייך למעלה מ"ש אני ה', אך הענין הוא דהנה קוב"ה סתים וגליא, והנה גליא היא מל' מקור הנבראים וסתים הוא בחי' אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' עולמות, וזהו פי' אני ה' שבחי' אני בחי' גליא הוא ה' בחי' סתים, שזהו ענין ואני תפלה שבחי' אני תפלה ומחובר למעלה לבחי' שם הוי'. וזהו מה שאנו אומרים בב"ש יחיד חי העולמים מלך פי' יחיד הוא בחי' עצמיות אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' עולמות ומלך הוא בחי' מלך העולם, וע"י בחי' חי העולמים מתחברים בחי' יחיד בבחי' מלך, שע"י בחי' חי העולמים מאיר בחי' יחיד בבחי' מלך, וזהו ואני תפלה שע"י שאני הוא בבחי' תפלה והתחברות למעלה ע"י מאיר בחי' יחיד דרך חי העולמים בבחי' מלך, כי הנה אני הוא אותיות אין, ופי' אין הוא בחי' עצמיות אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' עולמות ואני הוא בחי' מלך העולם וע"י בחי' ואני תפלה מאיר בחי' אין בבחי' אני. והנה למעלה נק' בשם יחוד ר"ה, פי' כי כל המשכה הנמשכת מלמעלה נק' בשם ואי, כי ואי הוא בחי' קו וחוט שהיא ראשית המשכה מאוא"ס ב"ה ונמשך בבחי' היא וזהו יחוד ר"ה, והיינו יחוד בחי' יחיד עם בחי' מלך, והוא ע"י בחי' חי העולמים כנ"ל, והיינו קודם האצ"י הוא בחי' המשכת קו וחוט והוא בחי' ואי אחד, אבל באצ"י הנה כתי' זה ה' קוינו לו שיש ג' קוין חג"ת לכן הוא בחי' ח"י כי ג' ואוי"ן עולים מספר ח"י ולכן ע"י חי העולמים הוא בחי' המשכת בחי' יחיד בבחי' מלך.

וזהו פי' שביעי ל' שבע שהוא בחי' המשכת בחי' ואי שהוא בחי' לך הוי' הגדולה והגבורה בבחי' היא בחי' מל' לך ה' הממלכה הרי שבע ואז נק' מל' בשם ממלכה בב' ממי"ן, כי בלא המשכה זו נק' בשם מלוכה במ"ם אחת וכאשר ממשיכין בבחי' שמו הוא בחי' המל' בחי' ואי אזי נק' ממלכה בב' ממי"ן ע"ד מ"ש ארוממך בב' ממי"ן כו'. והנה כדי להמשיך בחי' ז' דרגין עילאין צריך להיות העלאה תחלה והיינו ז' הנערות הראויות לתת לה מבית המלך שהוא בחי' ז' היכלות דבריאה (ויש בחי' ז' סריסים המשרתים את פני המלך שהוא ג"כ בבריאה אך ז' הסריסים הוא מבחי' עלמא דדכורא כו') והיינו בחי' ז' ברכות דק"ש והיינו כאשר יתבונן שאני בחי' מל' הוא רק יש מאין מהארה בעלמא אי לזאת לא יחפוך כ"א לעצמיות אוא"ס ב"ה, וע"י העלאה זו בברכות ק"ש נמשך בחי' ז' דרגין עילאין, וזהו שהזהר מפרש ז' ברכות דק"ש על ז' דרגין עילאין מפני שע"י ז' ברכות אלו ממשיכין מבחי' ז' דרגין עילאין, ובכתבי האריז"ל מפרש ז' ברכות אלו על ז' היכלות דבריאה והיינו כנ"ל שהם

ז' נערות הראויות לתת לה מבית המלך דהיינו בחי' ז' היכלות דבריאה שהם בחי' ההעלאה מלמטלמ"ע ועי"ז נמשך ז' דרגין עילאין אך הו' ברכות דק"ש עצמם הם ז' היכלות דבריאה כו', ומעתה יובן ג"כ מה שייך ז' ברכות אלו בכ"י, והיינו כמו שכלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה והיינו שכדי שיהי' בחי' יחוד צריך להיות תחלה ז' ברכות כמו"כ כדי שיהי' בחי' יחוד ו"ה צריך להיות ז' ברכות אלו דק"ש כו'.

ג) **ומעתה יובן פי' הב' ל' שבועה כו' פי' כי הנה למטה ענין השבועה הוא אף שע"פ החכ' והשכל אינו כן, לזה הוא ענין השבועה שאעפ"כ יהי' כן, וכמו"כ למעלה הנה כאשר יש העלאה מלמטלמ"ע בחי' ז' הנערות הראויות לתת לה מבית המלך או נמשך בחי' ז' דרגין עילאין, אך כאשר לא אכשיר דרי ולא יש בחי' העלאה מלמטלמ"ע זהו ענין השבועה שאעפ"כ יומשך בחי' ז' דרגין עילאין. והנה בחי' שבועה זו הוא הגבה יותר למעלה מבחי' ז' דרגין עילאין, והוא ממקום אשר אין שם שינויים כי ע"פ ז' דרגין בחי' מדות הנה לפעמים מצינו שארז"ל אמרה מדה"ד לפני הקב"ה, וגם ארז"ל מי מעכב מדה"ד מעכבת כו', אך ענין השבועה הוא ממקום אשר אני הו' לא שניתי שאין שם שינויים כלל אפי' לא אכשיר דרי, וזהו כמ"ש בזהר ע"פ אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם שבחי' שבועה זו נמשך מבחי' ימי קדם, שהוא למעלה מבחי' ז' דרגין עילאין. והנה שבועה זו נק' בשם שבועת אמת והיינו כי אמת הוא בחי' תיקון השביעי, והוא כמ"ש ואמת הו' לעולם היינו שיומשך מבחי' אמת ה' בעולם, כי הנה כתי' כי אל דעות הו' שיש ב' דעות שד"ת הוא שלמטה הוא היש ולמעלה האין, אך באמת אינו כן שהעיקר הוא כדיעה העליונה שלמעלה הוא היש האמיתי ולמטה האין וכולא קמ"י כל"ח, וזהו פי' ואמת הו' לעולם שיומשך בעולם מבחי' אמת הו' והיינו מבחי' דעה העליונה כמו שהוא למעלה יומשך למטה ג"כ כו', וזהו ענין פי' הב' ל' שבועה.**

וז' ג"כ פי' הג' שהוא ל' שובע והיינו כאשר יש בחי' השבועה שיומשך תמיד בחי' ז' דרגין עילאין אף שלא אכשיר דרי לכן נמשך למטה בחי' השובע וכמ"ש שובע שמחות את פניך שענין השובע נמשך מבחי' פניך, יאר ה' פניו אליך כו', והיינו כי פעם כתי' לא רעב ללחם ולא צמא למים כ"א לשמוע דבר ה' אך ענין השבועה שיהי' נמשך תמיד בחי' ז' דרגין ועי"ז נעשה למטה בחי' שובע ברוחניות ובגשמיות, וכמ"ש בזהר הנ"ל ס"פ מקץ כאשר מאיר מז' דרגין או שובע אשתכח שזה"ע ז' שני השובע כו'.

ד) **ומעתה יובן מה שארז"ל משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע שבתבת משביעין הוא ג"כ ג' פירושים הנ"ל ל' שבע ולשון שבועה ול' שובע. ולהבין זה יובן בהקדם ענין נשמה יתירה שיש בכא"א מישראל ביום ש"ק, שזה"ע מש"א ביום שבת נשמת כל חי שקאי על הנשמה**

יתירה, ולהבין ענין הנשמה יתירה שבשבת צ"ל תחלה בחי' השבת, דהנה כתיב שער החצר הפנימי' הפונה קדים סגור יהי' ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח, והיינו כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת, שביום השבת שבת מעשות בריאת שמים וארץ, והנה למשל כמו האדם בעת שהוא עושה איזה מלאכה הנה המוחין שלו מלובשי' בהמלאכה שעושה ואחר גמר המלאכה מסתלקי' המוחין למקורם ואז נמצא ענין התענוג מהמלאכה, כך הנה יובן למשכיל בנמשל למעלה דכתי' ששת ימים עשה שבששת ימים אלו הי' התלבשות בחי' החכ' במעש"ב, וביום השביעי שבת הוא בחי' החזרת המוחין לבחי' אנת הוא חכים כו', ולכן בשבת דוקא מאיר בחי' שער החצר הפנימית הפונה קדים, פי' קדים הוא בחי' קדמון ואינו כמו בחי' חכמה שנק' ראשית כי מאחר שהיא נק' ראשית הרי נמצא שני ושלישי כו', אבל בחי' קדים הוא אשר אין דוגמא כמוהו וכמו הוא ית' שנק' קדמון שהוא אחד ואין שני לו ח"ו, ובחי' זו מאיר בשבת. ובנפש הוא בחי' הנשמה יתירה שמאיר באדם, דהנה יש בחי' נרנח"י, ובכל ימי השבוע מאיר מבחי' נר"ג, נשמה הוא בחי' השגה והבנה באלקות שהוא כמ"ש ונשמת שדי תבינם, ורוח הוא בחי' המדות, ונפש הוא בחי' המח"י את הגוף, אבל בשבת מאיר מבחי' חי' יחידה מקיפי' של הנשמה כו'. וזהו פי' משביעין ל' שבע, כי הנה בחי' נר"ג הוא בחי' צדיק דצלם שהוא בחי' ט"ס דז"א כנודע, ולמ"ד דצלם הוא חיה שבנפש והוא בחי' חב"ד, ומ"ם דצלם הוא בחי' יחידה שבנפש בחי' כחב"ד כידוע, והנה בשבת הנשמה יתירה שמאיר הוא בחי' למ"ד מ"ם דצלם, והנה למ"ד מ"ם עולה במספר קטן שבע, וזהו משביעין ל' שבע, ועפ"ז יובן ג"כ איך יכולים להשביע אותו שיהי' צדיק הלא הצדיקים הם מעט מזער ואיך משביעין אותה ע"ז, אך באמת הנה כתיב ועמך כולם צדיקים והיינו כי הנשמה יתירה יש בכא"א מישראל כו'.

ה) **ולהבין** פי' הב' משביעין ל' שבועה, היינו שפי' משביעין הוא שנותנין כח לנפש האדם שיוכל להתגבר על הנה"ב, כי הנה"ב הוא בחי' היצה"ר הוא קודם באדם מהנה"א כי לפתח חטאת רובץ ולכן אקדימי' טעניתא, לזה הוא הכח שנותני' להנה"א שמשביעי' אותו תהי' צדיק שנותני' לו כח ושליטה על הנה"ב, הן אמת ששורש הנה"ב הוא ממקום גבוה מאד והוא מבחי' נקודים ששם הי' השבירה אבל בחי' הכח שנותני' להנפש שמשביעין אותו הוא מבחי' עקודים שלמעלה מבחי' נקודים, ולכן ע"י הכח הזה שנותני' להנה"א שהוא מבחי' עקודים יש כח ושליטה בנה"א על הנה"ב. ובוה יובן מה ענין השבועה הלא יש כמה מצות שחמורים משבועה וגם מהו שייך להשביע את הנפש על הגוף, כי פי' משביעין שנותנין כח להיות תגבורת נה"א על נה"ב.

ולמטה נעשה מזה משביעין ל' שובע, ע"ד מ"ש ומשביע לכל חי רצון, רצון יראיו יעשה, פי' כי אית רצון ואית רצון, אית רצון שע"פ טעם

ושכל ואית רצון שלמעלה מן הטעם, והנה הרצון שכאדם הוא בחי רצון שע"פ טו"ד שהוא מחמת ההתבוננו' כנ"ל בענין ז' הנערות הראויות לתת לה מבית המלך, ואית רצון שלמעלה מן הטו"ד. וזהו פי' משביעין ל' שובע שהוא רצון יריאיו יעשה, שיעשה את הרצון של יריאיו כמו בחי' הרצון שלמעלה שהוא למעלה מן הטו"ד, וזהו דוקא כאשר עיני כל אליך ישברו היינו ע"ד מי שטרח בע"ש יאכל בשבת כאשר יש לו תחלה ענין ז' נערות הראויות לתת לה מבית המלך דהיינו בחי' העלאה מלמטלמ"ע או אח"כ רצון יריאיו יעשה כנ"ל. והקיום על השבועה הוא בחי' התומ"צ, שזהו מ"ש חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה שקאי על תומ"צ, כי התורה היא ג"כ שבע שהם שית סדרי משנה ותושב"כ שהם שבע, וגם חמשה חומשי תורה נחלקים לז' ספרים כי פסוק ויהי בנסוע הארון הוא ספר בפ"ע, וכמו"כ המצות הם ג"כ שבע, כי אף שיש בדרך פרט תר"ך מצות תר"ך עמודי אור פי' עמוד הוא מה שמחבר הגג עם הארץ כך ענין המצות הם מחברים אוא"ס ב"ה כנש"י, אך הנה בד"כ הנה על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח, כך יש לפעמים במצות שהם ז' כי ארז"ל בא ישעי' והעמידן על שש ובא חבקוק והעמידן על אחת שהיא צדיק באמונתו יחי', ובחי' אחת זו דאמונה היא גם בישעי' לבד השש מצות הרי ז' והיינו שהתומ"צ הם קיום על השבועה כו'.

ומעתה יובן ג"כ ענין שבעה שבועות תספר לך וחג השבועות, כי כמו שבדרך פרט יש בכ"י שבע ביום הללתיך כך הנה יש בחי' שבע בכללות השנה, והיינו כמו שיש בחי' שבע בעולם ונפש כך יש בבחי' שנה, וזהו ענין ספה"ע, כי הנה העומר הי' משעורים מאכל בהמה והנה החיות שבמרכבה הם בהמות וחיות פני אר"י פני שור ושעורה שעור ה' מאכל בהמה הוא בחי' החיות המח' את המרכבה והיינו כאשר מתבונן איך שהמרכבה הם בטלים כו' הנה עי"ז יתעורר כנפשו הבהמית ששרשה היא מפני שור שבמרכבה כו' שתהי' ג"כ בטל לאלקות, ונמצא כי ספה"ע הוא דוגמת ברכות ק"ש שהם בחי' שבע ביום שמבואר בברכות ק"ש איך שהאופנים וחיות הקדש בטלים ואומרים שירה כו', שהוא ג"כ בשביל לעורר את נה"ב שיבא לבחי' הביטול לאלקות, רק מפני שבחי' שבע שבבחי' שנה הוא על כללות השנה לכן הוא שבעה שבועות שכל בחי' מהשבע כלול משבע.

והנה כאשר השבע שבועות הם תמימות או אח"כ הוא בחי' חג השבועות שהוא גילוי אנכי ה' אלקיך בחי' גילוי אלקות למטה מבחי' אנכי מי שאנכי כו', וכמו"כ הוא בד"פ בכ"י אחר ברכות ק"ש הוא בחי' ק"ש שהוא שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד שידוע שהוי' אלקינו הוא קיבול על אנכי הוי' אלקיך וה' אחד קיבול על לא יהי' לך כללות עשה"ד.

ו) **ובזה** יוכן הקושיא מ"ש ועשית חג שבועות, שהרי כבר ספרו את השבעה שבועות, אך הענין הוא דמ"ש ועשית חג שבועות אינו קאי על השבעה שבועות שספרו מקודם אלא הוא שבעה שבועות אחרים. והענין הוא דהנה כמו שמבאר לעיל בפ"י ובשמו תשבע שע"י שבע ביום הללתיך שהוא ענין העלאת ו' היכלות דבריאה עי"ז נמשך מלמעלה המשכת שבעה דרגין עילאין כך ע"י שבעה שבועות של ספה"ע עי"ז נמשך שבעה שבועות עילאין (כי היינו הך עם הנ"ל, רק ששם הם רק שבע וכאן הוא שבעה פעמים שבעה שכל א' כלול משבעה). והענין הוא דהנה כתיב וספרתם לכם, וספרתם הוא ל' ספיר ובהירות, דהיינו לברר ולזכך את המדות וזהו והניף את העומר, כי העומר הוא שעורים ושעורים הוא מאכל בהמה, דהנה בהמה נק' חיות המרכבה וכמ"ש והאופנים וחיות הקדש שנקראו בשם בהמות וחיות, ושעורה הוא מאכל בהמה, כי שעורה הוא בחי' שעור ה' שהוא בחי' בהבראם בה' בראם, ושעור ה' היינו מה שנמשך לפום שיעורא דילי, והנה נה"ב שרשו ג"כ מחיות המרכבה שנק' בשם בהמה, וע"י שעורה שעור ה' דהיינו התבוננו' שמתבונן כל אחד ואחד לפום שיעורא דילי נתהפך נה"ב.

וזהו ענין משארז"ל הרואה שעורים בחלום מוחלין לו עוונותיו שנא' וסר עוונך וחסאתך תכופר, ולכאורה אינו מובן מה שייך שעורים למחילת העוונות, אך לפי הנ"ל יוכן היטב כי בהמה הוא בחי' תערובות טו"ר, וע"י שעורים שהוא מאכל בהמה עי"ז נתברר הבהמה ונפרד הרע מן הטוב, וזהו מוחלין לו עוונותיו. וזהו וספרתם לכם לברר ולספר ולזכך את המדות של הנה"ב כו', וע"י בירור נה"ב נעשה בחי' והחיות נושאות את הכסא שהוא שרש של הנה"ב, וזהו ענין השבעה שבועות שסופרין קודם חגה"ש, שהוא העלאת הז"מ וכ"א כלול מזו' והיינו שהוא ענין העלאת ז"מ דבינה ששם כלול כ"א מזו' שהוא מ"ט שע"ב, אך אח"כ בשבועות נעשה המשכת שבעה שבועות עילאין יותר, דהיינו שבעה שבועות שיש בשער החמישים דבינה, כי שער הנ' הוא כולל כל המ"ט שערים כו', וע"י שבעה שבועות של ספה"ע נמשך אח"כ בחי' שער הנ' שהוא כולל כל המ"ט שערים כו', וזהו מ"ש תספרו חמשים יום והלא אין סופרים אלא מ"ט, אלא מפני ששער הנ' אין יכולים לספור רק שע"י שסופרין מ"ט יום עי"ז ממילא נמשך שער הנ' כו'.

וזהו מ"ש והניף ידו על הנהר והכהו לז' נחלים, והענין הוא דהנה איתא בזהר ע"פ וביום הביכורים דא הוא נהר היוצא מעדן, ולכא' אינו מובן

ובזה יוכן הקושיא: הבא להלן עד סוף המאמר הוא מסיים ד"ה ועשית חג שבועות (הב') דלקמן. וראה

בהמ"מ שם.

וזהו ענין משארז"ל הרואה שעורים בחלום: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה קיצורים והערות לתניא ע'

מה שייך הנהר היוצא מעדן לביום הבכורים, אך הנה איתא בגמ' ונהר יוצא מעדן מה שמו של הנהר יובל שמו, והנה יובל הוא שער הנ' דבינה כי יובל הוא שנת החמשים שהוא עלמא דחירו, ויובל הוא מל' יובילו מלכים שי, יובילו שי למורא, שהוא העלאה למעלה מאד נעלה, וזהו שפי' בזהר וביום הבכורים דא הוא נהר היוצא מעדן, כי בשבועות הוא התגלות שער הנ' דבינה, וזהו שנא' וביום הבכורים שהוא מל' בכור והיינו כי בשער הנ' שם יעקב הוא הבכור כמו שעלה במחשבתו הקדומה וכמו שפי' רש"י משל לשפופרת הנכנס ראשון יוצא אחרון (לפי שבשער הנ' דבינה הוא התגלות ע"י שלמעלה מתהו ותיקון כו' שהם ס"ג ומ"ה), וזהו והניף ידו על הנהר שהוא שער הנ' ואז והכה לז' נחלים דהיינו שנמשך התגלות בחי' התורה שהוא חצבה עמודיה שבעה, שבשבועות שהוא התגלות שער הנ' אז הי' מ"ת כו', וזהו מ"ש ועשית חג שבועות שע"י ספה"ע שסופרין שבעה שבועות ע"י מתגלה אח"כ שבעה שבועות עליונים יותר משער החמישים דבינה כו' כנ"ל.

בס"ד.

ועשית חג שבועות להוי' אלקיך, וי"ל למה נק' חג שבועות שהרי השבעה שבועות כבר ספרו מקודם וכמ"ש שבעה שבועות תספר לך, והחג הוא לאחרי השבעה שבועות, ולמה נק' חג השבועות. ולהבין כ"ז י"ל מ"ש בגמ'

ועשית חג שבועות: הוא מאמר מכ"ק אדמו"ר הצי"צ מערב חג השבועות תרט"ז (לא נדפס לע"ע). מאמר זה אמרו הצי"צ בש"פ אמור שנה הנ"ל (תרט"ז) מתחיל וספרתם לכם (ראה לעיל ד"ה וספרתם לכם שהוא הנחת כ"ק אדמו"ר מהר"ש מהמאמר דתרט"ז בתוס' הגהות), ואח"כ אמרו הצי"צ עוה"פ באריכות יותר כערב חג השבועות בשנה הנ"ל (תרט"ז).

המאמר נמצא גם בכת"י 466 בתחילתו. ונכרך בבוך תרל"ג (בכת"י מעתיק) בסמיכות לד"ה ועשית חג שבועות (הא') הנדפס לעיל [פרק וא"ו מד"ה ועשית הנ"ל הוא מסיום מאמר זה], ונוספו עליו כמה תיקונים והגהות בגוכי"ק אדמו"ר מהר"ש. וברשימת מאמרי אדמו"ר מהר"ש (נעתק לעיל בראש הספר) כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א שכנראה שכ"ק אדמו"ר מהר"ש לא אמר דרוש זה אלא את הדרוש שלפנ"ו.

הנחת הרה"ה הרי"ה מפאריטש ממאמר זה (בתוס' הגהותיו) נדפס בקונטרס „פלא הרימון – מאמרים ורשימות" (ירושלים, תשנ"ב) ע' כג ואילך [ובכותרת המאמר שם: ערב חג השבועות דשנת תרט"ז].

לכללות המאמר ראה: ד"ה משביעין אותו בס' קיצורים והערות לתניא ע' מח ואילך. ובשינויים בהוספות שם (בהוצאת תשמי"ט ע' קסה ואילך). וראה גם יהל אור לתהלים ע' תעא ואילך. אה"ת דרושים לר"ה ע' אשי ואילך. סה"מ תרל"ד ע' רס"ח. שסו ואילך. ד"ה ועשית חג שבועות בסה"מ תרצ"ז ע' רלד ואילך. ד"ה פדה כשולם (די"ט כסלו) תשי"ב. וסה"מ מלוקט ח"ג ע' רצה ואילך.

וראה גם ד"ה ויצא יעקב: לעיל בס' זה. ובסה"מ תר"ל ע' לא ואילך. פרה"ע ע' קעב ואילך. תרפ"ז ע' סח ואילך. ד"ה זה תרצ"א.

גדה הובא בסש"ב פ"א, משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע כו', ולכא' אינו מובן זה מאי מהני השבועה שמשביעין הנשמה למעלה שהרי הנשמה עצמה אינו שייכת כלל לחטא ועון, רק כשהיא יורדת למטה בגוף ונה"ב אז יכולה היא ח"ו לבוא לידי חטא ועון, וא"כ מאי מהני השבועה שמשביעין הנשמה עצמה קודם שהיא מלובשת בגוף עדיין.

אך הגה בגמ' למדו זה שמשביעין אותו מהפ' (ישעי' מ"ה כ"ג) בי נשבעתי יצא מפי צדקה דבר ולא ישוב כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון, ומפרש בגמ' כי לי תכרע כל ברך זה יום המיתה, תשבע כל לשון זה יום הלידה שמשביעין אותו תהי צדיק כו'. והנה זה הפי' ג"כ אינו מובן למה נאמר כי לי תכרע כל ברך שהוא קאי על יום המיתה קודם תשבע כל לשון שהרי יום הלידה הוא קודם יום המיתה, וגם ראש הפסוק מתחיל בי נשבעתי למה הוא מקדים בזה בני נשבעתי שמשמע מזה שע"י שבי נשבעתי עי"ז משביעין הנשמה כו' מה שייך שבועת הנשמה לבי נשבעתי ולמה הי' צריך לישבע כו'. אך הענין הוא דהנה כתיב ובשמו תשבע ופי' בוהר דהיינו להמשיך מבחי' שבעה דרגין עילאין קדישין בבחי' שמו, וכן ע"פ ואשביעך בה' אלקי השמים פי' בוהר ג"כ ב' פירושים א' ל' שבועה שהשביע לו והב' שהמשיך לו מבחי' שבעה דרגין עילאין קדישין כו', וכן במדרש פי' ע"פ ובחדש השביעי באחד לחדש, פי' במד"ר ג' פי' א' שהוא בחי' שביעי כפשוטו, והב' שנק' חדש השביעי ע"ש ירחא דשבועתא שבו נשבע הקב"ה לאברהם, ועוד פי' שביעי מל' שובע שהחדש הזה הוא משובע במצות כו'. ולהבין כ"ז יש להקדים מ"ש שבע ביום הללתיך ודרשו רז"ל שהוא קאי על שבע ברכות של ק"ש וכמ"ש במשנה ברכות פ"א בשחר מברך שתיים לפניו ואחת לאחריה ובערב מברך שתיים לפניו ושתיים לאחריה, זהו שבע ביום הללתיך, ויש להבין למה ק"ש צריך לשבע ברכות דוקא.

אך הענין הוא דהנה כתיב ואני תפלה אני הוא בחי' עלמא דאתגלייא כי אני אותיות אין, אך אין הוא שאינו מושג שהוא בחי' עלמא דאתכסיא, אך אני הוא בחי' עלמא דאתגלייא שהוא בחי' מלכותך מל' כ"ע, וזהו ואני תפלה כי תפלה הוא בחי' התחברות וכמ"ש נפתולי אלקי' נפתלתי, והיינו שצריך לחבר את בחי' המל' לבחי' עצמות אוא"ס. וזהו מ"ש וינחו בו כל ישראל מקדשי

למה נאמר כי לי תכרע כל ברך . . קודם תשבע כל לשון: בקיצורים והערות שם (ע' סז) מציון עי' להכלי פז בישעי' שם.

אך הענין הוא דהנה כתיב ואני תפלה: בהבא להלן בפיסקא זו ראה ד"ה ועבדתם את היא בס' מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' תב ואילך [הובא בקיצורים והערות שם ע' סא ואילך. וביהל אור שם ע' תעה]. ובארוכה אודית משפטים ע' אירח ואילך.

וזהו מ"ש וינחו בו . . אתה קדוש: ראה בארוכה בכ"ז בתרי"א ויחי מו, ב.

שמך שישראל הם מקדשים את בחי' שמך דהיינו כמ"ש אתה קדוש ושמך קדוש, אתה קדוש הוא בחי' עצמותו ומהותו ממש ושמך הוא ג"כ קדוש, אך מ"מ אינו ערוך קדושת שמו לבחי' קדושת עצמותו, ולזה צריך להמשיך מבחי' אתה קדוש בבחי' שמך קדוש. וזהו מ"ש יחיד חי העולמים מלך שצריך לחבר ולהמשיך מבחי' יחיד לבחי' מלך, והמשכה זו הוא ע"י חי העולמים שהוא המשכת הקו שנמשך אחר הצמצום כו' שחי העולמים הוא מחבר מבחי' יחיד לבחי' מלך, והתחברות זו הוא ע"י התפלה שהוא בחי' ח"י ברכות, וע"י ח"י ברכות אלו נמשך מבחי' יחיד ע"י חי העולמים למלך, וזהו חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שענין הברכה הוא ברוך אתה הוי' מלך העולם מבחי' אתה לבחי' מלך. וזהו מ"ש סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, סולם הוא בחי' תפלה כידוע, מוצב ארצה שהוא בחי' מל' שנק' ארץ, וראשו מגיע השמימה השמימה הוא בחי' מקיפים עליונים, והסולם שהוא תפלה הוא מחבר את בחי' המל' השמימה דהיינו למקיפי עליונים כו', וזהו מ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ, וכן כי כל בשמים ובארץ ות"י דאחיד בשמיא ובארעא.

וזהו מ"ש בזהר ובשמו תשבע היינו להמשיך מבחי' שבעה דרגין עילאין קדישין, דהנה כתי' לך ה' הגדולה והגבורה כו' עד לך ה' הממלכה, והנה הממלכה כתיב בתוס' מ"ם שהרי ה' יכול לכתוב לך ה' המלוכה, והתוס' מ"ם מורה על בחי' רוממות המלוכה דהיינו כמ"ש ארוממך אלקי המלך איך שהמל' מקבל מיחיד, וזהו ענין להמשיך מבחי' שבעה דרגין עילאין דהיינו מבחי' מדות עליונות לבחי' המל' ואז נק' הממלכה בתוס' מ"ם. וזהו ענין יחוד ו"ה דהנה ו"י הוא המשכה גבוה מאד וכמ"ש בזהר ע"פ ונתתם לי אות אמת דא אות ו"י, אמת הוא בחי' אני ראשון ואני אחרון כי א' הוא בחי' אני ראשון והתי"ו הוא מורה על בחי' אני אחרון והמ"ם מורה על בחי' ומבלעדי אין אלקים, והוי"ו הוא המשכה מבחי' זו שהוא ענין יחיד חי העולמים שחי העולמים הוא בחי' הוי"ו, והנה המשכה זו נמשך בבחי' ה' שהוא בחי' ענין המל', וזהו ענין יחוד ו"ה כו', וזהו ענין המשכת שבעה דרגין עילאין קדישין בבחי' מל' דהיינו בחי' יחוד ו"ה כו'. אך זהו ע"י ק"ש ותפלה דע"י ממשיכים מבחי' שבעה דרגין עילאין.

אך הנה ק"ש צריך שבעה ברכות שהוא ענין שבעה נערות הראויות לתת לה מבית המלך כי אסתר הוא בחי' מל' בחי' כלה וכלה צריכה לשבעה ברכות. והנה שבע נערות הראויות הנ"ל הוא בחי' שבעה היכלות דבריא שיש

וזהו מ"ש יחיד חי העולמים מלך: ראה גם תו"א מקץ מ. ג. מא, סע"א ואילך. לעיל ד"ה מצותה משתקע וד"ה בכ"ה בכסלו. וש"נ.

ז' היכלות היכל האהבה היכל הזכות היכל ק"ק שהוא בחי' ביטול כו', והיינו שכדי שיומשך בחי' שבעה דרגין עילאין במל' צריך שיהי' מתחלה לזה בחי' העלאה ממטה למעלה דהיינו שע"י העלאה של ז"מ דבריאה עי"ז דוקא נמשך המשכת שבעה דרגין עילאין. והנה העלאה של ז"מ דבריאה נעשה ע"י העלאת הז"מ של נה"ב, דהנה כמו שיש ע"ס למעלה כמ"כ יש גם בנה"ב ג"כ עשר בחי', וע"י העלאה של מדות דנה"ב עי"ז נעשה העלאה של שבע היכלות דבריאה, כי שרש נה"ב נמשכה מחיות המרכבה, וע"כ כשמבררים ומעלי' את מדות של נה"ב עי"ז נעשה למעלה ג"כ בחי' והחיות נושאות את הכסא דהיינו גם לבחי' אדם שעל הכסא, וע"י העלאה זו נעשה המשכה מלמעלה דהיינו בחי' שבעה דרגין עילאין קדישין בחי' יחיד חי העולמים מלך. וזהו ענין שבע ברכות שלפני ק"ש שהוא בחי' העלאה של מדות דנה"ב, וזהו ברכת יוצר אור שהוא ענין התבוננות איך שהמלאכים עומדים ברום עולם ואומרים כו', והם בטלים לאלקו' בתכלית הביטול, ועי"ז נתפעל גם נה"ב ששרשו ג"כ משם ועי"ז נעשה והחיות נושאות את הכסא, ואח"כ ע"י ק"ש ותפלה נעשה ההמשכה וההתחברות של מל' לבחי' יחיד, שהוא ענין שבעה דרגין עילאין קדישין כו', וזהו ובשמו תשבוע דהיינו להמשיך בבחי' שמו שהוא בחי' מל' מבחי' שבעה דרגין עילאין כו'. וזהו שברכה שביעית הוא השכיבנו אבינו לשלום והיינו כמ"ש ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד, והיינו כי שלום הוא בחי' התחברות עצמות אוא"ס, וע"י שנתתי שלום בארץ, דהיינו המשכת אוא"ס בארץ שהוא בחי' מל', עי"ז ושכבתם ואין מחריד שלא יהי' יניקת החיצוני' מבחי' מל', וזהו שהברכות מסיימים השכיבנו אבינו לשלום כי הברכות הן ממשיכי' בחי' עצמות אוא"ס וע"כ מסיימי' הברכות בשלום כו'.

ועתה יל פ"י הפשוט שהוא ענין שבועה, והענין הוא דהנה כתיב תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, ויש להבין מהו ענין השבועה שנשבע הקב"ה. והענין הוא דהנה אמת הוא בחי' תורה (וכמ"ש ותורת אמת היתה בפיהו) וחסד הוא בחי' מעשה המצות שנק' בשם חסד לפי שמצות הם ממשיכים המשכת גילוי אלקות ממטה למעלה שנק' חסד, והנה כדי שיומשך הרצון עליון בתורה ומצות שאתעדל"ת יהי' מעורר אתעדל"ע, שהרי כתי' אם צדקת מה תתן לו שאין צריך למצות ואין מעשה המצות תופס מקום כלל אצלו, אלא שכך עלה ברצונו שיומשך בהרצון של תומ"צ ואתעדל"ת יהי' מעורר אתעדל"ע, וזהו רצון שלמעלה מן השכל וטו"ד שע"פ השכל וחכ' לא הי' מחייב שיהי' לו רצון בתומ"צ, רק שהוא רצון

וזהו . . השכיבנו אבינו לשלום והיינו כמ"ש ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד: ראה אה"ת בחוקתי ע' ר. בלק ע' אמו.
ועתה יל . . תתן אמת ליעקב . . אשר נשבעת: הבא להלן עד סוף הפסקא מיוסד על לקרית דרושים לשמע"צ פג, סע"כ"ג.

שלמעלה מן השכל, וזהו מה שנאמר אשר נשבעת לאבותינו, דהנה ענין השבועה למטה היינו כמו למשל שני אוהבים שנשבעים זל"ז שלא יופסק האהבה מאתם, וענין השבועה שלהם היינו אף שהם עתה אוהבים נאמנים אך זהו מצד שהשכל גרם את האהבה זו ואולי יגרום איזה דבר שהשכל יחייב שיופסק האהבה ולזה הוא ענין השבועה שנשבעים זל"ז שלא יופסק האהבה מאתם לעולם אף שהשכל יחייב שלא יהיו אוהבים, והיינו שהם מעלים את האהבה להרצון שלמעלה מן השכל וממילא לא יהי יכול השכל לשנות את האהבה כו', וזהו ג"כ ענין השבועה דהיינו שזה הרצון מה שאתעדלית יהי גורם אתעדל"ע דע"ז שעושה אדם צדקה למטה ע"ז נמשך מלמעלה ג"כ המשכת הצדקה להחיות כל העולמות שנק' שפלים להקב"ה, זהו הרצון שלמעלה מן השכל ואין השכל יכול לשנות את הרצון זה, והרצון שלמעלה מן השכל נק' שבועה מימי קדם שהשבועה זו נמשכה מימי קדם, כי ידוע הוא שיש ראשית וקדם, ראשית הוא בחי' חכ' וכמ"ש ראשית חכ', אך קדם הוא הרצון שלמעלה מן השכל וחכ', וזהו מימי קדם שהשבועה הוא מבחי' ימי קדם שהוא בחי' הרצון שלמעלה מן השכל. וזהו מ"ש בי נשבעתי, בי היינו בפנימיותי, כי בי היינו ב"ת יו"ד, יו"ד הוא בחי' ע"ס ובי"ת היינו פנימיותו של הע"ס נשבעתי דהיינו שהוא המשכה מעצמותו כו', וזה נק' בחי' שבועה כו'. וזהו מ"ש אח"כ יצא מפי צדקה, דהיינו שבאמת הוא צדקה מה שעלה ברצונו שאתעדלית יהי גורם אתעדל"ע.

וזהו דבר ולא ישוב דהיינו שאין בזה שינוי כלל, כי הנה כתיב וארא אל אברהם ואל יצחק כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם ופרש"י לא הכרתי להם במדת אמיתות שלי שהרי הבטחתי ולא קיימתי, והיינו שבשאר שמות אף שהו' שמות שאין נמחקין יכול להיות שינוי, הבטחתי ולא קיימתי, אך בשם הוי' שם אין שייך שינוי כי בשם הוי' כתיב אני הוי' לא שנית, שאין בו שינוי כלל, ולזה פרש"י ושמי הוי' לא נודעתי להם שהרי הבטחתי ולא קיימתי, שזה א"א בשם הוי', כי בשם הוי' אינו יכול להיות שינוי כלל, וזהו בי נשבעתי כו' דבר ולא ישוב שע"י בי נשבעתי ממילא דבר ולא ישוב שלא יכול להיות שינוי כלל כו'. וזהו שנקרא שבועת אמת והיינו כי אמת הוא דבר שאין בו שינויים, כי אמת הוא היפך מבחי' כזב, כי כזב נק' מה שיש לו הפסק וכמו נהרות המכזבין פעם אחת נק' כזב לפי שהם מכזבין ויש להם הפסק משא"כ אמת היינו בחי' מה שאין לו הפסק לעלמין, והיינו כי אמת הוא מורה על בחי' אני ראשון כו', וע"כ אין לו הפסק, וזהו דבר ולא ישוב שלא יופסק לעלמין. וזהו שהשבועה הוא חי ה' וכמ"ש ברות חי ה' שכבי עד הבוקר, והיינו שחי הוא

כמו למשל שני אוהבים שנשבעים זל"ז שלא יופסק האהבה מאתם: ראה עדי"ז בלקו"ת נציבים מד, ב. אמת הוא דבר שאין בו שינויים... נהרות המכזבין: ראה גם סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' קסב ובהע' שם.

בחי' יחיד חי העולמים, והשבועה הוא שמשביעים שלא יהי' שינוי וע"כ משביעים בחי' ה' שממשיכין המשכה זו מבחי' שם הוי' כדי שלא יהי' שינוי כלל שזהו דוקא מבחי' שם הוי' שנא' בו אני הוי' לא שניתי כו'.

ומפרש אח"כ הפסוק ומה היא השבועה כי לי תכרע כל ברך, דהיינו שסוף כל סוף יהיו הכל בטלי' לאלקות ויתבער הרע לגמרי כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, ומחה ה' דמעה מעל כל פנים, או אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה', וכ"ש נש"י, וכיון שסוף סוף יהי' כך שיהיו הכל בבחי' ביטול אצלו ממילא בנקל לקיים השבועה מה שמשביעין אותו תהי' צדיק כיון שסוף סוף יהי' בבחי' צדיק וכמ"ש ועמך כולם צדיקים ממילא בנקל לקיים את השבועה. וזהו כמו ואהבת שהוא ענין ציווי וגם הבטחה, והיינו שהוא הבטחה שלבסוף יהי' בבחי' ואהבת שכולם יהי' אהבה לה' וממילא יכול להיות ציווי ע"ז גם עתה ואהבת, כיון שלבסוף יהי' בבחי' ואהבת ממילא יוכל לקיים גם עתה שיהי' לו אהבה לאלקו', וזהו ג"כ אנכי ולא יהי' לך שלא יהי' לך הוא ציווי וגם הבטחה. ובוה יתורץ הקושיא למה מקדים כי לי תכרע כל ברך קודם תשבע כל לשון שהרי יום הלידה קודם יום המיתה, והיינו לפי שע"י כי לי תכרע כל ברך שיהי' לבסוף, ע"ז הוא בנקל לקיים את השבועה כו'.

אך עדיין אינו מובן הקושיא ראשונה מאי מהני השבועה שמשביעים את הנשמה למעלה שהרי מצד עצמה אינה יכולה לבא כלל לחטא ועון רק כשהיא מתלבשת בגוף אז ע"י נה"ב יכולה לבוא לחטא ועון ח"ו, וא"כ מאי מהני השבועה מה שמשביעין אותו למעלה. הענין הוא דכמו שנת"ל פ"י ובשמו תשבע היינו להמשיך בבחי' שמו שהוא מל' מבחי' שבעה דרגין עילאין שהוא בחי' יחיד חי העולמים מלך, כך בנשמה הפי' של השבועה היינו להמשיך לה כח מלמעלה כדי שתהא יכולה לכבוש את היצה"ר, דהנה בנשמה יש שני בחי' דהיינו מה שמתלבשת בגוף שהוא רק הארת הנשמה, אבל שורש הנשמה נשארה למעלה ונק' מזל של הנשמה וכמשרז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי, והנה המזל של הנשמה שרשו גבוה מאד נעלה, וכמשארז"ל אין מזל לישראל היינו שהאין שהוא בחי' והחכ' מאין תמצא שרש הח"ע הוא מזל לישראל, והמזל הוא רק בבחי' מקיף כו', וזהו שמשביעין אותו תהי' צדיק דהיינו שממשיכים לה כח מבחי' המקיף של הנשמה ומחברים את המקיף לפנימי כדי שע"ז תהא יכולה לכבוש את היצה"ר.

ואהבת שהוא ענין ציווי וגם הבטחה: ראה בארוכה תו"א תשא פו, ג.ד. סה"מ מלוקט ח"ג ע' קעא. וש"נ.

דהנה בנשמה יש ב' בחי': הבא להלן מיוסד על לקו"ת שה"ש טז, ד.

אין מזל לישראל היינו שהאין . . . הוא מזל לישראל: ראה גם לקו"ת האוינו עא, ד. לעיל ד"ה ויאמר גו'

מחר חודש, וכהנסמן שם.

והענין הוא דהנה יעקב ועשו ידוע דהוא בחי' יצ"ט ויצה"ר, והנה אע"פ שעשו נולד ראשון מ"מ ע"פ האמת הי' יעקב הבכור וכמו שפירש"י משל לשפופרת נכנס ראשון יוצא אחרון, וכך הטיפה הראשונה הי' יעקב, ואעפ"כ נולד עשו מקודם, וכך הוא הענין ביצ"ט ויצה"ר שבהתהוות היצה"ר הוא קודם, כי היצה"ר נולד עמו וכמ"ש לפתח חטאת רובין, משא"כ היצ"ט אינו נכנס רק אחר י"ג שנה כו', ובאמת שרש היצה"ר קודם כי שרש היצה"ר הוא מעולם התהו שקדם לתיקון ושרש הנה"א הוא רק מבחי' עולם התיקון, אך הנה כ"ז זהו רק בענין התהוות שהיצה"ר נתהווה תחילה, וזהו כמו ענין הקליפה שקדם לפרי וכן קש ותבן נצמח מקודם ואח"כ התבואה, אך אח"כ כשנגמר התבואה זורקין הקש והקליפה לחוץ ונוטלין את הפרי כו', וכך אעפ"י ששרש היצה"ר הוא למעלה זהו רק בענין התהוות, אבל בשרש דשרש נש"י עלו במח' דהיינו במח' הקדומה ומחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר שבשרש דשרש נש"י למעלה הרבה מבחי' עשו, וע"כ בכור האמיתי הוא יעקב רק שבהתהוות עשו קודם וכמו משל דשפופרת כו'.

ובזה יובן ענין השבועה שמשביעין אותו תהי צדיק דהיינו שיכבוש את היצה"ר ולאכפי' אותו, וכדי שיהי' לה כח זה לכבוש היצה"ר שהרי שורש היצה"ר הוא למעלה מיצ"ט, לזה א' שמשביעים אותו דהיינו שנותנים לה כח מלמעלה וממשיכים לה מבחי' המקיף של הנשמה ששם בבחי' המקיף שהוא שרש דשרש שם היצ"ט למעלה יותר ועי"ז יכולה לכבוש את היצה"ר ולאכפי' אותו אל הקדושה כו', וזהו ענין השבועה שמשביעין אותו תהי צדיק דהיינו שממשיכים לה מבחי' המקיף כו'.

וענין שבועה שהוא ל' שבעה, הענין הוא דהנה כתי' אך בצלם יתהלך איש שהאדם נברא בצלם אלקי' וכמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותינו כו', והנה צדי"ק דצלם הוא המתלבש בגוף שהוא בחי' נר"נ של הנשמה, נשמה במוח ורוח בלב ונפש בכבד, ולמ"ד מ"ם הוא בחי' מקיפי' של הנשמה שהוא בחי' חיי' יחידה, והנה למ"ד מ"ם במספר קטן הם ז', וזהו ענין השבועה שממשיכים לה מבחי' שבעה דרגין עילאין דהיינו שממשיכי' לה כל בחי' הז'

ובזה יובן ענין השבועה . . דהיינו שנותנים לה כח . . מבחי' המקיף של הנשמה . . שם היצ"ט למעלה: בסה"מ מלוקט ח"ג שם ע' רצו מוסיף: ויש לומר דהביאור איך מהני השבועה לנשמה על הגוף ונהי"ב שזה דבר שאינו ברשותה, הוא כי מצד הדרגא דבי נשבעתי גם הגוף ונהי"ב הם ברשות הנשמה דבבחינת הגילויים הנשמה והגוף ונהי"ב הם שני ענינים דשורש הנשמה הוא בתיקון ושורש הגוף ונהי"ב הוא בתהו אבל באו"ט טלמעלה מתהו ותיקון הרי מכיוון שהכוונה מלכתחילה בבנין וסתירת התהו היתה שיהי' בירור התהו (שרש הגוף ונהי"ב) ע"י התיקון (שרש נה"א), לכן ע"י גילוי או"ט איז גם הגוף ונהי"ב נעשים ברשותה של הנשמה כי כוונת התהוותם מלכתחילה הוא שיתבררו ע"י הנשמה.
צדי"ק דצלם . . בחי' נר"נ . . ולמ"ד מ"ם הוא בחי' מקיפי': בכ"ז ראה לקוית תצא לו, סעי"ד. תורת חיים לך צה, ג ואילך. מים רבים תרלי"ז פקפ"א. סה"מ תרס"ג ע"ז ואילך.

מקיפים כו' ועי' נותנים לה כח שיכולה למשול על היצה"ר, וזהו ג"כ ענין שבת שבשבת ניתנה נשמה יתירה והיינו שבשבת שהוא יום השביעי אז מאירי' בחי' המקיפי' של הנשמה, וזהו שאומרים בשבת נשמת כל חי ופי' בזה נשמתא דפרחא מחי העולמים, והענין הוא דהנה כתי' ובניהו בן יהודע בן איש חי ומפרש בגמ' שהצדיקים אפילו במיתתן קרוים חיים ורשעים אפילו בחייהם קרוים מתים, והיינו לפי שחי הוא בחי' מ"ש יחיד חי העולמים שהוא מחבר את בחי' יחיד כו' שהוא ענין המקיף כו' ולרשעים אין מאיר בהם המקיף וע"כ אפילו בחייהם קרוים מתים, משא"כ הצדיקים נקראים חי לפי שמאיר בהם בחי' המקיף, וצדיק וחי הוא בחי' א', כי צדיק הוא יסוד שהוא מחבר את השבעה דרגין למל', וגם חי הוא בחי' יסוד שהוא מחבר ג"כ את השבעה דרגין כו' וכמ"ש יחיד חי העולמים מלך שחי העולמים הוא המחבר כו' ולזה בשבת אומרים נשמת כל חי נשמתא דפרחא מחי העולמים, לפי שבשבת מאיר נשמה יתירה שהוא בחי' המקיף כו'.

והנה הקיום של השבועה הוא ע"י התורה דהנה בתורה כתיב חצבה עמודיה שבעה, ויש מדרשים שספר במדבר נחלק לשלשה ספרים שפי' ויהי בנוסע הארון הוא ספר בפ"ע, אך זהו דוחק. אך פי' האמת היינו שהתורה הוא קיום של השבועה דהיינו שהתורה נותנת כח וחיוק לקיים את השבועה, וזהו חצבה עמודיה שבעה שעמודיה של תורה הם חוצבים את השבועה שמקיימים אותה, ועי' חצבה עמודיה שבעה היינו ששה סדרי משנה ותושב"כ, ועי' ש"ס ותושב"כ היא הנותנת כח לקיים את השבועה כו' וד"ל.

ועתה י"ל הפי' השלישי שענין השבועה הוא מלשון שובע, הענין הוא דהנה כתיב פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, והענין הוא דהנה ארז"ל עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו דהנה ידוע שאית רצון ואית רצון, אית רצון שלמטה מן השכל ואית רצון שלמעלה מן השכל, וזהו עשה רצונו כרצונך דהיינו הרצון שלמטה מן השכל כדי שיעשה רצונך כרצונו דהיינו כמו הרצה"ע שלמעלה מן השכל, וזהו כדי שיעשה רצונך שהרצה"ע נמשך מלמעלה רק כדי שיומשך הרצה"ע מלמעלה זהו ע"י אתעדל"ת של הרצון התחתון (שהרצון התחתון הוא כלי להרצה"ע) וכמו שע"י שבע ברכות של ק"ש שהוא ענין העלאת ז' היכלות דבריא עי' נמשך שבעה דרגין עליון, וכך ע"י הרצון התחתון דוקא נמשך מלמעלה הרצה"ע, וזהו משביעי' אותו שממשיכים כח מהרצה"ע שלמעלה מן השכל, וזהו פותח את ידיך דהיינו

וזהו ג"כ ענין . . . שבשבת ניתנה נשמה יתירה: ראה בארוכה תרי"א ויקהל פז, ג ואילך.
 דהנה כתיב פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון: הבא להלן עד סוף הפסקא מיוסד על לקי'ת מסות
 פה, ד. תצא מ, ג. וראה גם לקי'ת שה"ש כה, ג.
 והענין הוא . . . עשה רצונו כרצונך: ראה לקי'ת שה"ש שם כה, ד.

פתיחה דיודי"ן (יודי"ן הוא בחי' חכ' ופתיחה דיודי"ן זהו ענין הרצון לאלקו' שע"י חכ' וטו"ד) וע"י פתיחה דיודי"ן (שהוא ענין הרצון התחתון) ע"י נעשה ומשביע לכל חי רצון דהיינו שכל חי שהוא בחי' חי העולמים הוא ממשיך את בחי' הרצה"ע כו' בנשמה.

ובזה יובן הקושיא מ"ש ועשית חג שבועות שהרי כבר ספרו את השבעה שבועות, אך הענין הוא דמ"ש ועשית חג שבועות אינו קאי על השבעה שבועות שספרו מקודם אלא הוא שבעה שבועות אחרים, והענין הוא דהנה כמו שמבאר לעיל בפ"י ובשמו תשבע שע"י שבע ביום הללתיך שהוא ענין העלאת ז' היכלות דבריאה ע"י נמשך מלמעלה המשכת שבעה דרגין עילאין, כך ע"י שבעה שבועות של ספה"ע ע"י נמשך שבעה שבועות עילאין (כי היינו הך עם הנ"ל, רק ששם הם רק שבע וכאן הוא שבעה פעמים שבעה שכל א' כלול משבעה). והענין הוא דהנה כתיב וספרתם לכם, וספרתם הוא ל' ספיר ובהירות, דהיינו לברר ולזכך את המדות, וזהו והניף את העומר כי העומר הוא שעורים ושעורים הוא מאכל בהמה, דהנה בהמה נק' חיות המרכבה, וכמ"ש והאופנים וחיות הקדש שנקראו בשם בהמות וחיות, ושעורה הוא מאכל בהמה, כי שעורה הוא בחי' שעור ה' שהוא בחי' בהבראם בה' בראם, ושעור ה' היינו מה שנמשך לפום שיעורא דילי, והנה נה"ב שרשו ג"כ מחיות המרכבה שנק' בשם בהמה, וע"י שעורה שעור ה' דהיינו התבוננות שמתבונן כל אחד ואחד לפום שיעורא דילי נתהפך נה"ב.

וזהו ענין משארז"ל הרואה שעורים בחלום מוחלין לו עוונותיו שנא' וסר עוונך וחסאתך תכופר, ולכאורה אינו מובן מה שייך שעורים למחילת העוונות, אך לפי הנ"ל יובן היטב כי בהמה הוא בחי' תערוכות טו"ר, וע"י שעורים שהוא מאכל בהמה ע"י נתברר הבהמה ונפרד הרע מן הטוב, וזהו מוחלין לו עוונותיו. וזהו וספרתם לכם לברר ולספר ולזכך את המדות של הנה"ב כו', וע"י בירור נה"ב נעשה בחי' והחיות נושאות את הכסא שהוא שורש של הנה"ב, וזהו ענין השבעה שבועות שסופרין קודם חגה"ש, שהוא העלאת הד"מ וכ"א כלול מז', והיינו שהוא ענין העלאת ז"מ דבינה ששם כלול כ"א מז' שהוא מ"ט שע"ב, אך אח"כ בשבועות נעשה המשכת שבעה שבועות עילאין יותר, דהיינו שבעה שבועות שיש בשער החמישים דבינה, כי שער הנ' הוא

ובזה יובן הקושיא: הבא להלן עד סוף המאמר נמצא גם לעיל בד"ה ועשית חג שבועות (הא') פרק וא"י. וספרתם הוא ל' ספיר ובהירות: ראה לקו"ת אמור לה, ב.

העומר הוא שעורים... מאכל בהמה: ראה לקו"ת אמור שם לה, ד. שם לו, א ואילך. במדבר י, ב ואילך. וזהו ענין משארז"ל הרואה שעורים בחלום: בהבא להלן עד סוף המאמר ראה קיצורים והערות שם ע'

ס"ט.

אך אח"כ בשבועות נעשה המשכת... שבעה שבועות שיש בשער החמישים דבינה: ראה גם לקו"ת במדבר י, ד. יא, ד. יב, א ואילך. סידור עם דא"ח רצ, ב.

ספר תרל"ג – חלק א

שטו

כולל כל המ"ט שערים כו', וע"י שבעה שבועות של ספה"ע נמשך אח"כ בחי' שער הנז"ן שהוא כולל כל המ"ט שערים כו', וזהו מ"ש תספרו חמשים יום והלא אין סופרים אלא מ"ט, אלא מפני ששער הנ' אין יכולים לספור רק שע"י שסופרין מ"ט יום ע"ז ממילא נמשך שער הנ' כו'.

וזהו מ"ש והניף ידו על הנהר והכהו לז' נחלים, והענין הוא דהנה איתא בזהר ע"פ וביום הביכורים דא הוא נהר היוצא מעדן, ולכאורה אינו מובן מה שייך הנהר היוצא מעדן לביום הביכורים, אך הנה איתא בגמ' ונהר יוצא מעדן מה שמו של הנהר יובל שמו, והנה יובל הוא שער הנ' דבינה כי יובל הוא שנת החמישים שהוא עלמא דחירו, ויובל הוא מל' יובילו מלכים שי, יובילו שי למורא, שהוא העלאה למעלה מאד נעלה, וזהו שפי' בזהר וביום הביכורים דא הוא נהר היוצא מעדן כי בשבועות הוא התגלות שער הנ' דבינה, וזהו שנא' וביום הביכורים שהוא מל' בכור והיינו כי בשער הנ' שם יעקב הוא הבכור כמו שעלה במחשבתו הקדומה (לפי שבשער הנ' דבינה הוא התגלות ע"י שלמעלה מתהו ותיקון כו' שהם ס"ג ומ"ה), וזהו והניף ידו על הנהר שהוא שער הנ' ואז והכהו לז' נחלים דהיינו שנמשך התגלות בחי' התורה שהוא חצבה עמודיה שבעה, שבשבועות שהוא התגלות שער הנ' אז הי' מ"ת כו'. וזהו מ"ש ועשית חג שבועות שע"י ספה"ע שסופרין שבעה שבועות ע"ז מתגלה אח"כ שבעה שבועות עליונים יותר משער החמישים דבינה כו' כנ"ל.



הוספה

ועתה צ"ל מ"ש שבע שבתות תמימות תהיינה, למה צריך תמימות דוקא, כי הנה יש ז' כתרין בכל הז' מדות, והכתר של הז' מדות שהם בחי' ז"ת הוא המקיף של כל המדות. וביאור הענין עדי"מ בתלמיד המקבל השכל מהרב שהשפע המתקבל בהתלמיד אינו רק אפס קצהו, והעומק שיש בשכל זה נשאר בבחי' מקיף עליו והיינו שאין נמשך בו בפנימי, כ"א מבחי' נה"י של הרב שליש התחתון זהו משפיע להתלמיד והר"ע נה"י דו"א נעשו מוחין לנוק' כי אין התלמיד יכול לקבל מהרב עצם רוחב שכלו ובינתו רק מה שמשפיע בו הוא קצה התחתון של הרב, ועצם שכל הרב נעשה עליו בבחי' מקיף שאין נתפס בשכל התלמיד רק מקיף עליו מלמע' מן השכל, ומ"מ זה המקיף הוא ממוצע בין הרב להתלמיד ועל ידו הולך אור השפע מהרב לתלמיד, ולכן לא קאים אינש אדעת' דרבי' עד מ' שנים אבל מ"מ אח"כ יוכל להיות קאים אדעת' דרבי'. וכמו"כ למע' זהו"ע ת"ת דו"א נעשו כתר לנוק' כי נה"י דו"א נעשו מוחין לנוק' בבחי' פנימי, אך הת"ת שהוא למע' מבחי' נה"י אינו מאיר בבחי' פנימי אבל נעשה בחי' כתר, וכמו כתר ועטרה שמקיף על הראש מלמעלה.

ועד"ז יובן ענין ז' כתרין של ז' המדות שהוא למע' מבחי' המוחין של המדה ואינו מאיר בהמדה בבחי' פנימי להיות להן מוחין אלא בבחי' מקיף, כי הנה המוחין נכנסו בבחי' פנימי בבחי' או"פ כו', ויש מוחין עליונים יותר שלא נכנסו כלל בהמדות רק נשאר בבחי' מקיפים כו'. וזהו"ע משארז"ל

ועתה צ"ל מ"ש שבע שבתות: הוא מאמר מבי"ק אדמו"ר הצי"צ הנמצא בכת"י בהמשך לדי"ה ועשית חג שבועות (הב' ה'נדפס לעיל, אמנם לא נמצא בכרך תרל"ג, ולשלימות הענין נדפס כאן בתור הוספה. מאמר זה מפיסקא: "וע"ז נאמר ועשית כו' עקודים בכלי א"י" עד קרוב לסופו (פיסקא: וכי"ז יובן) נדפס באוה"ת ענינים ע' ש"ב ואילך [שם מתחיל: ענין עקודים בכלי א'], והוא תוכן והגהות לדי"ה להבין מ"ש בע"ח דבחי' הנקודים בס' מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' קיד ואילך [ע"ש באריכות בכל המבואר כאן]. חלק ממאמר אדה"ז הנ"ל נמצא בתוס' הגהות אחרות באוה"ת ענינים שם ס"ע שז' ואילך. והובא ונתבאר גם בדי"ה פדה בשלום ובדי"ה ארי"א כל העוסק בתורה – תש"א.

ועתה צ"ל . . כי הנה יש ז' כתרין: הבא להלן בפיסקא זו ושלאחר"י נמצא בשינויים קלים באוה"ת ויקרא ע' רעג. ובביאור"ו להצי"צ (כרך ב) ע' תתע ואילך. וראה עוד שם ע' תתצה ואילך.

וביאור הענין עדי"מ בתלמיד המקבל השכל מהרב: להבא להלן בפיסקא זו ראה גם לקו"ת אחרי כה, ד. שלח לו, ג. ובכ"מ.

כ"א מבחי' נה"י של הרב . . משפיע להתלמיד: ראה אגה"ק סי' טו (קכב, סע"א ואילך), הובא באוה"ת ויקרא שם.

ועד"ז יובן ענין ז' כתרין של ז' המדות: ראה לקו"ת אמור לו, ג. הובא באוה"ת שם.

בירושלמי (פ"ק דשבת) כל האומר שמועה מפי אומרה היא רואה בעל השמועה כאילו הוא עומד כנגדו, ומאי טעמא אך בצלם יתהלך איש, ופי' בקרבן העדה שזהו מעין מ"ש והיו עיניך רואות את מוריך, והמכוון י"ל כי בפנימי' השומע לא נמשך אלא מבחי' אחרונה של בעל השמועה, ועיקר השמועה ועומקה הוא בבחי' מקיף עליו וע"י שרואה את בעל השמועה כאילו עומד כנגדו מאיר בו בחי' המקיף וע"י יוכל להיות קאים אדעתא דרבי'. ועפ"ז יוכן ענין ז' כתרין לז' המדות שהן מקיפים של הז' מדות, ולכן שבע שבתות תמימות תהיינה להמשיך הז' כתרין של ז' המדות, וזהו שארז"ל במד"ר אימתי הן תמימות כשעשוי רצונו של מקום. והנה ארז"ל במד"ר ר"פ ויקרא שמשה היו לו עשרה שמות, היינו שהשיג שמות נגד ג' ראשונות, ובשלמה ז' שמות נגד ז"ת כו'.

וע"י שבע שבתות תמימות ז' כתרין מקיפים של הז' מדות ע"י נמשך בחגה"ש תורת ה' תמימה בחי' כתר תורה וע"י קאים אדעתי דרבי' אנכי הוי' כו'. והנה כאשר השבעה שבועות הן תמימות אזי אח"כ הוא בחי' חגה"ש שהוא גילוי אנכי ה' אלקיך בחי' גילוי אלקי' למטה מבחי' אנכי מי שאנכי כו'. וכמו"כ הוא בד"פ בכל יום אחר ברכות ק"ש הוא בחי' קריאת שמע שהוא שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד שידוע שה' אלקינו הוא קבלה על אנכי ה"א וה' אחד הוא קבלה על לא יהי' לך כללות עשה"ד, וכמ"ש ברבות ס"פ ואתחנן ומהיכן זכו ישראל לק"ש ממ"ת, כיצד אתה מוצא לא פתח הקב"ה בסיני תחלה אלא בדבר זה אמר להם שמע ישראל אנכי ה"א נענו כולם ואמרו ה"א הוי' אחד, וצ"ל מהו ענין מהיכן זכו ישראל לק"ש הלא ק"ש הוא אחד מתרי"ג מצות שבתורה וא"כ יש לשאול כמו"כ על כל המצות, וי"ל משום דבק"ש אומרים ה' אלקינו שהוא ע"ד מ"ש כי חלק הוי' עמו יעקב חבל נחלתו

בירושלמי . . כל האומר שמועה . . אך בצלם יתהלך איש: ראה בארוכה ביהל אור לתהלים ע' קמח ואילך.

ולכן שבע שבתות תמימות תהיינה להמשיך הז' כתרין של הז' מדות: באוה"ת אמור (כרך ג) ע' תתעא מבואר יותר בתירוף הקשיא דלעיל למה צריך תמימות דוקא, וי"ל: ענין שבע שבתות תמימות כו' שהוא בחי' שבת עם מה שנמשך בו בחי' עליונה יותר שאז הוא שלימות השבת וע"ד מ"ש במשנה פ"ט דעירובין גבי שנה תמימה להביא את חודש העיבור כו' שתמימה מרבה דבר השייך להשנה אפי"פ שגם וולת זה נחשב שנה, וכ"ה בענין שבתות תמימות בחי' שבת בשבתו. ע"כ. וראה יהל אור לתהלים ע' סו וי"ל שם: שבע שבתות תמימות זהו שיהי' מאיר ג"כ הכתר שבכל מדה שהוא העומק בבחי' מעמקים קראתיך בכל מאדך אזי הן תמימות. וראה עדין אוה"ת דרושים לחגה"ש ע' קכח.

והנה ארז"ל . . שמשה היו לו עשרה שמות: הובא ונת' באוה"ת ויקרא (כרך ד) ע' תתקסא. – וצ"ע השייכות כאן.

שידוע שה' אלקינו . . וה' אחד . . על לא יהי' לך: ראה לעיל ד"ה עד שיפוח. ושי"נ. וכמ"ש ברבות . . ומהיכן זכו: בהבא להלן עד סוף הפיסקא ראה בשינויים קלים באוה"ת ואתחנן ע' שנה ואילך.

וצ"ל מהו ענין מהיכן זכו . . הלא ק"ש הוא אחד מתרי"ג מצות: ראה גם אוה"ת ואתחנן ע' שסו.

כו'. ופי' מהיכן זכו לשון זך ע"ד שמן זית זך, שהו"ע זיכוך ובירור להיות נמשך בהם גילוי שם הוי', ולכן הוי' אלקינו הוא קבלה על דיבור אנכי הוי' אלקיך והוי' אחד הוא קבלה על דבור לא יהי' לך כו' שהו"ע זכו ישראל ע"ד שארז"ל רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תומ"צ כו' שהו"ע זיכוך ובירור שזוכנו ויתבררו שיהיו כלים לקבל גילוי אלקו' בקרבם עד שהוי' אלקינו שלנו ממש כו'.

ובזה יובן מה שתושבע"פ מתחלת בק"ש מאימתי קורין את שמע בערבית משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן כו' והקשו המפרשים למה פתח תושבע"פ בק"ש דוקא, אך לפי המדרש הנ"ל יש לתרץ כי ישראל זכו לק"ש ממ"ת מאנכי הוי' ולא יהי' לך כו' ע"ז הוי' הקבלה הוי' אלקינו הוי' אחד, והיינו כמו במ"ת פתח באנכי הוי' כו', כמו"כ תושבע"פ שמקבלת מתושב"כ מתחיל התנא בק"ש מאימתי קורין את שמע כו', ולזה רמזו רז"ל תנא אקרא קאי כו'. וגם בזה יתורץ למה מתחיל במ"ם מאימתי ולא אמר אימתי ומסיים במ"ם ה' יברך את עמו בשלום, כי ב' ממי"ן הוא כנגד מ' יום דלוחות ראשונות ומ"ם יום דלוחות אחרונות כו'.

ומעתה יש לפרש למה קאמר מאימתי קורין את שמע כו' משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן כו', מה שייכות זל"ז, והענין כי תרומה הוא תורה מ' היינו התורה שניתנה למ' יום כו'. וגם שיעור תרומה עין יפה א' מארבעים כו', וארז"ל משה הוסיף יום א' מדעתו ומשה נהג בה טובת עין ונתנה תושבע"פ לישראל כו', והענין כי ג' ימים בחי' חב"ד ודעת נחלק לחו"ג שז"ע יום אחד מדעתו שנחלק הדעת לחו"ג בכדי שיהי' נמשך תושבע"פ שניתנה למשה, ומשה נהג בה טובת עין ונתנה לישראל שז"ע בחי' עין יפה א' מארבעים כמו תושב"כ שניתנה לארבעים כך תושבע"פ מתחלת במ"ם, ושיעור

למה מתחיל במ"ם מאימתי: ראה גם סה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' רצו ואילך. תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' רג. רכה. רלג. ד"ה מאימתי קורין את שמע תרמ"ב (נדפס בקונטרס בפ"ע – ברוקלין, תשכ"ה). לעיל ד"ה ארשב"ה.

תרומה הוא תורה מ': ראה בארוכה סה"מ תרכ"ו ע' קכה. וס"ע קכט ואילך. תרכ"ט שם ע' רב ואילך (ובהנשמו שם) וע' רי ואילך.

ג' ימים בחי' חב"ד ודעת נחלק לחו"ג שז"ע יום אחד מדעתו . . . שיהי' נמשך תושבע"פ: הענין בכיבוד יותר באוה"ת יתרו ע' תתיד, וז"ל: יום א' הוסיף משה מדעתו שיש בהדעת ב' בחי' ד"ע וד"ת, וד"ת מתחלק לחו"ג, ע"כ השי"ת אמר היום ומחר ומקצת יום ג', הם כנגד הזדככות חב"ד לקבל התורה. אך מרע"ה שהי' מבחי' ד"ת הוסיף יום א' שיתחלק הדעת לחו"ג אהוי"ר, וזהו מדעתו דוקא. משא"כ ד"ע אין בו התחלקות כו'. ובזה יובן איך דמרע"ה לא שינה חצי היפך מזרזיזים המקדימים כי בד"ת צריך להיות כך. ע"כ. ושם ע' תתיג ז"ל: כי פ"י יום א' הוסיף משה מדעתו כי ג' ימים נגד ג' מוחין חב"ד והתורה היא הדעת, אך הדעת מתחלק לחו"ג וזהו תושב"כ ותושבע"פ, ע"כ הוסיף משה יום א' מדעתו, מדעתו דוקא שיתחלק הדעת לחו"ג בכדי שיהי' נמשך תושבע"פ שנמשך למשה ומשה נהג בה טובת עין ונתנה לישראל.

תרומה תורה מ"ם עין יפה א' מארבעים כו'. גם מ' יום הוא בחי' ד' מוחין חו"ב ודעת נחלק לח"ג שהוא ב' מוחין חו"ג כדי שיהי' תושבע"פ ס', ולכן שייך ק"ש לתרומה כי ישראל זכו לק"ש ממ"ת שהיא תרומה תורה מ"ם.

והנה כמו ע"י וספרתם לכם שבע שבתות תמימות כו', שהוא זפ"ז נגד ז' מדות שכ"א כלול מז' נמשכים ממ"ט שע"ב ואח"כ בחה"ש גילוי שער הנו"ן כמ"ש תספרו חמשים יום בחי' גילוי שער הנו"ן שנמשך מאליו כו' שזהו ועשית ח"ש כי ע"י מ"ט שע"ב אזי ממילא נתגלה שער הנו"ן כו' והו"ע שבע שבתות תמימות ועי"ז תורת ה' תמימה גילוי שער הנו"ן ע"י המ"ט שערים שבו נק' תמימה, וכמו"כ ק"ש כי ישראל זכו לק"ש ממ"ת נתקן ג"כ שבע ברכות קודם ק"ש וכמו שבע ברכות להכלה, כי כלה בלא ברכה אסורה לבעלה כנדה כו' וע"י ז' ברכות יהי' היחוד לכך ביום חתונתו זו מ"ת כן שבעה שבועות תספר לך כו' כי מצות ק"ש לייחדו כו'.

והנה חג השבועות הוא ע"ש שבועה שאז נתקיים השבועה כי ויצא יעקב מבאר שבע וכ' ברבות מבארה של שבועה ופי' במ"כ וז"ל מעמקו ושרשו של שבועה ודרש שבע ל' שבועה, וצ"ל מהו"ע עמקו ושרשו. והענין כי הנה כתיב נשבע ה' בנפשו כי הוי' הוא בחי' ע"ס דאצי', ונפשו הוא בחי' נפש דעקודים שלמע' משם הוי' כמ"ש בע"ח שער העקודים כי האצי' הוא הנק' הוי' ונשבע במי שגדול ממנו והוא עולם העקודים כו'. ולהבין כ"ז הנה נת' מארז"ל משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע כו' כי שרש יעקב ועשו מתהו ותיקון, עשו שרשו מתהו ויעקב מבחי' תיקון, ועשו הוא הבכור, ובאמת יעקב הוא הבכור כמ"ש רש"י משל משפופרת נכנס ראשון כו' שהוא בחי' אין ויש עם

והבין כ"ז . . שרש יעקב עשו מתהו ותיקון: בהבא להלן עד סוף הפסקא ראה בארוכה ד"ה עם לבן גרתי תקס"ה נדפס באוה"ת וישלח רלא, ב. והובא לשונו בקיצורים והערות שם ע' מט"ג. ובאוה"ת תבוא ע' תתרו ואל"ך. ובסה"מ תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' רלא. תרכ"ז (הוצאת תשמ"א) ע' תעט. וראה גם אוה"ת תבוא שם ע' תתרכ"ב ואל"ך.

שהוא בחי' אין ויש עם יש מאין ובאין האמיתי שם יעקב הבכור: להבנת הדברים מועתק בזה קטע מד"ה עם לבן גרתי שם: כי הנה ב' מיני אין הם הא' בחי' אין של העלם העצמי כמו שהעצמות הוא במהותו בהעלם והב' אין של היש שבא אחרי היש לבררו ולהביאו לידי אין, שהאין העצמי ודאי קודם להתהוות היש ממנו אך האין הב' שבא ונמשך בשביל היש לבררו ולעשותו אין הנה הוא בא אחר היש והיש קדם לבוא מן האין העצמי, ועתה יובן ג"כ ענין יעקב ועשו שיעקב איש חלק בשרשו היינו בחי' האין העצמי בחי' פנימיות הכתר שלמעלה מהשתלשלות ובירורים כו', ושרש עשו איש שעיר מבחי' שערות תירו נימין היינו בחי' היש של האין העצמי עד שנפל בשבירה ממש, וא"כ יעקב הוא הבכור באמת כמשל השפופרת, אבל מה שנמשך שם מ"ה ממצחא דאיך כדי לברר היש דעשו כי בחכ' אתברירו (וזהו האין השני, אבל עיקר בחי' האין זהו הכתר והוא האין העצמי) הרי שם עשו קודם ליעקב כי התהו קדם לתיקון. והגם שבחי' אין דמ"ה מברר הוא, עכ"ז הרי שרש המתברר קודם לבוא מן האין. וזהו יעקב יעקב ב' פעמים הא' על היות שרש יעקב בבחי' אין האמיתי, והב' בחי' יעקב ירד עקב שירד ומברר את היש כו'. ושרש הדברים שמנקודים ולמטה ששם היתה השבירה שרש היש עשו הוא הבכור, ולמעלה מן השבירה יעקב הוא הבכור והיינו משל השפופרת כו'. עכ"ל.

יש מאין, ובאין האמיתי שם יעקב הבכור שז"ע וביום הבכורים ל' בכור כי נש"י עלו במח' הקדומה הו"ע בכור כו' ושרש הגילוי הוא מבחי' עקודים שלמע' מנקודים וברודים למע' מתהו ותיקון בחי' עקודים עקוד בכלי אחד.

וז"ע בי נשבעתי יצא מפי צדקה כו' ופי' בי הוא בחי' פנימיותו ית' כי היו"ד הוא ע"ס דאצי' או י"ס דעקודים, והבי"ת הוא פנימי' י"ס היינו מע"ס דעקודים שעקוד בכלי א' וה"ע אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם ז"ת דעקודים כו' וכן חודש השביעי ע"ש ירחא דשבועתא שבו נשבע הקב"ה לאברהם בי נשבעתי נאום הוי' כו' ובי הוא בחי' פנימי' שמשם שרש השבועה ע"ש שבע ז"ת דעקודים כו' וז"ע מ"ש במ"כ שרשו ועמקו של השבועה כו'.

וע"ז נאמר ועשית חג שבועות כו' המשכה מבחי' עקודים עקוד בכלי א' דהנה איתא בס"י ע"ס בלי מה, וצ"ל הלא ע"ס הם מהות מה, כי חכמה מהות חכ' וכן חסד מהות חסד וא"כ איך הא"ס מיוחד עמהם, ואיך שייך רצון הלא לא שנית, אך אין ערוך הרצון והחכ' שלמטה לגבי רצון וחכ' שבע"ס, רק שמבשרי אחזה שבאדם יש בע"ס שבנפש העלם וגילוי וכמו"כ למעלה, פי' כשהנשמה מתלבשת בגוף הנה כח המשכיל מלוכש במוח וזהו מבחי' חכ' שבנפש ויש בו ב' מדרי' הא' כח המשכיל הב' השכל הנשפע ממנה. והנה ודאי יש ג"כ כח המשכיל בנפש עצמה קודם התלבשותה בגוף ובודאי שאין ערוך ודמיון לכח השכל המלוכש במוח לגבי כח השכל הכלול בנפש עצמה הרוחני' ואין לקרותו אפי' כח המשכיל השכלה גשמי, כ"א אחר שנמשך הארה ממנה ונתלבש במוח אז נק' כח המשכיל, והארה זו היא רק הארה וזיו בעלמא ואינו ערוך לעצם כח השכל שבנפש. ולכן מה שבכח השכל יש כמה שינויים בין קטן לגדול ובשינויי העיתים אין כ"ז נוגע לעצם כח השכל שבנפש שאין בו שינויים אלו וגם סיבת שינויי כח השכל שבמוח הם באים מצד המוח שהוא

ובקיצורים והערות שם מוסיף: וע"כ י"ל זהו בחי' עקודים והיינו כי בחי' עקודים זהו האין האמיתי והתהו מבחי' נקודים והתיקון מבחי' ברודים.

יעקב הבכור שז"ע וביום הבכורים ל' בכור: ראה בארוכה אוה"ת פנחס ע' א'תרפא. אוה"ת תבוא שם ע' תתרלה.

וע"ז נאמר ועשית חג שבועות . . . ע"ס הם מהות מה: הבא להלן [עד פיסקא: ובכ"ז יובן ענין חג השבועות] נדפס בשינויים קלים באוה"ת ענינים ע' ש"ב ואילך [שם מתחיל: ענין עקודים בכלי א' ע"ס הם מהות מה]. ואיך שייך רצון הלא לא שנית: באוה"ת ענינים שם ע' ש"ה מוסיף: וגם א"א להכחיש בחי' רצון אצלו ית' דהא זהו יסוד התורה והמצות שזהו רצונו ית' וזה היפך רצונו כו', ואדרבה המכחישים כאריסטו הם אמרו שאין אצל הבורא לא רצון ולא שנאה כי הוא נעלה מכל החפצים ומכל הכוונות כי הכוונה מורה על החסרון כו' ר"ל שהאדם הרוצה איוה דבר ע"כ שהי' דבר מה קודם שיבא לו הדבר שרוצה אותו א"כ הרצון מורה על חסרון, ובהכנרא ית' לא שייך לומר כן, וכמו שהביא דבריו הכוזרי מאמר א' פ"א וביאר איך שזהו כפירה, והשיב יפה על דבריו במאמר ב' פ"ה"ז שהרי בריאת שמים מורה ומכריח ששייך אצלו רצון וחפץ וכמ"ש כל אשר חפץ עשה, ועד"ז הוא הרצון בתו"צ.

ספר תרל"ג – חלק א

שכא

הכלי, שבקטן המוח קטן כ" ומחמת זה גם כח השכל המתלבש בו הוא בקטנות (ועמ"ש מזה בדי"ה פתח אלי' בפ' וירא). ומזה יובן ענין הגלגולים שנפש האדם מתגלגלת בבהמה או אפי' בדומם ועכ"ז הבהמה היא בהמה, והיינו כי גם באדם עצם הנשמה אינה מתלבשת באברי הגוף רק הארה ממנה כנ"ל שהארת כח הנשמה הוא המלוּבש במוח ולא עצם כח החכ, ועד"ז בכל הכחות. והנה בבהמה לפי שאין כלי הגוף שלה מוכנים לקבל גילוי הארת החכ/ ע"כ אין זה מאיר בה אע"פ שהנשמה מלוּבשת בה שמ"מ הנשמה מלוּבשת שם כמו שגם באדם היא מלוּבשת אע"פ שעצמות ע"ס שלה אינם מאירים בגוף כנ"ל, רק בבהמה מאיר בחי' כח החי הכלול בנפש השכלית כדלקמן והוא מתלבש ומאיר בנפש החיונית שבבהמה. ועוד יובן ענין התלבשות שאינו מאיר בגילוי דוגמת הגלגול כמו כשכותב השכל נמצא השכל מלוּבש באצבע ועכ"ז אין זה אור וגילוי כמו התלבשו' השכל במוח, והיינו לפי שהאצבע אינו כלי לקבל אור השכל בגילוי ממש כמו המוח (ועד"ז הרצון ברגל שתומ"י שירצה לנענע רגלו תתנועע הרגל וכמ"ש במ"א).

ועד"ז יובן למעלה ענין אורות וכלים כמו אור החכ/ המלוּבש בכלי החכ/ זהו עד"מ מכח השכל המלוּבש במוח שדוקא מצד התלבשותו בכלי החכ/ נק' כח החכ/ כנ"ל במשל שדוקא מצד התלבשות הארת כח השכל במוח נק' כח המשכיל השכלות גשמיים, כך מה שחכ/ דאצי' הוא שרש ומקור להשפעת החכ/ שבעולמות אבי"ע זהו רק מצד התלבשות האור בכלי החכ/. והנה אור זה הוא רק הארה מבחי' החכ/ דאוא"ס שלמע' מאצי' הנק' מו"ס דעתיקא או חכ/ דעקודים אשר בחי' מו"ס אינו בערך כלל גם להיות מקור

(ועמ"ש מזה בדי"ה פתח אלי' בפ' וירא): תרי"א יג, ד.

ומזה יובן ענין הגלגולים: ראה בארוכה אה"ת וירא (כרך ד) תשמב, ב ואילך. סה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' ריח ואילך. וש"נ.

ועוד יובן ענין התלבשות שאינו מאיר בגילוי . . כמו כשכותב השכל: באוה"ת ענינים שם ע' שי מבאר בטעם שמובא כאן עוד משל לענין ההתלבשות: ר"ל לקרב אל השכל איך יהי' נפש השכלית מתלבשת בבהמה לכן יתבאר שנמצא כה"ג גם באדם ענין התלבשות השכל ביד אשר היד אינה כלי לאור השכל וכמו גוף הבהמה עד"מ.

ועד"ז הרצון ברגל: בדי"ה פדה בשלום תשל"א שם מוסיף כאן: ויש להוסיף ראי' ודוגמא נוספת לדבר מענין הריקוד ברגלים שידוע שככדי שהריקוד יהי' מדויק בתנועותיו לכווין את הטאק (כהלשון המובא בכ"מ בדרושי דא"ת) דהיינו שתנועות רגליו יהיו מכוונות לתנועות הניגון הנה הוא תלוי בהשכל שבראש, נמצא שהשכל מלוּבש בהרגל ומ"מ הרגל עצמה אינה כלי לשכל זה.

שתומ"י שירצה לנענע רגלו תתנועע הרגל וכמ"ש במ"א: ראה לקו"ת נשא כד, א. אוה"ת דרושים לחגה"ש ע' קסו. נשא ע' רכו ואילך. ובכ"מ.

שחכ' דאצי' . . זהו רק מצד התלבשות האור בכלי החכ/: באוה"ת ענינים שם ר"ע שיב מציינ' לתניא פ"ב (בהגה"ה) ושעה"ה"א פ"ט ובהגה"ה שם.

בחי' מו"ס אינו בערך . . להיות מקור ושרש להשפעת החכ' באבי"ע: באוה"ת ענינים שם ע' שיא מציינ' ללקו"ת בחוקותי מו, ג. שה"ש מח, ריש ע"א.

ושרש להשפעת החכ' באבי"ע כ"א אחר שנתלבשה הארה בעלמא ממו"ס בכלי החכ' דאצי' אזי נעשי' הארה זו מקור לכל גילויי החכ' וכמו כח המשכיל עד"מ כמ"ש משכיל לאיתן כו' בחי' עדן שנהר יוצא מעדן כו'.

וזהו ענין ע"ס בלי מ"ה בלי מהות פי' מצד האורות קודם שנתלבשו בכלים הם בלי מהות שאין בהם ממהות חכ' דאצי', ועד"ז גם בחי' רצון נק' כן מצד התלבשו' הארה בכלי הכתר דו"א, משא"כ כשהיתה ההארה כלולה בלמע' מאצי' אינו נק' רצון כלל כ"א רעוא דכל רעיון, ולכן נאמר לא שניתי כי השינוי הוא רק בההארה המתלבשת בהכלים ואי"ז נוגע להמקור שממנו נמשכים הארות אלו שזהו"ע ע"ס דעקודים כו' שהוא בחי' ההעלם היינו הע"ס כמו שהם כלולים במקורן בא"ס ב"ה, והע"ס דאצי' זהו"ע הארה שנמשכה מההעלם לידי גילויי בהכלים (ועמ"ש מזה בפ' נח בדרוש דור הפלגה).

והנה נפש השכלית נולדה מזיווג זו"ג דעשי' היינו מבחי' כלים דחכ' שבכ"ס דעשי' שמהם נתהווה עצם הנפש השכלית, וענין הכלים הם בחי' האותי' כמו שא"א שיומשך השפעת השכל כ"א ע"י אותי', ומבחי' כלים דעולם העליון נעשים אורות בעולם שלמטה ממנו, היינו ל' כלים דזו"ג נעשים אורות ונשמה בבי"ע, עשר כלים הפנימי' נעשים אורות לבריאה כו', היינו כי דרך כלל בריאה הוא חב"ד, ויצ' חג"ת עולם המלאכים ואף שבהן יש ג"כ חכ' כמ"ש כחכמת מלאך האלקי' היינו חכ' שבמדות, ועשי' הוא נה"י, ולכן בריאה מקבל מעשר כלים הפנימי' דזו"ג כו' אך דוקא מהכלים ולא מהאורות, ומ"מ בי"ע לגבי אצי' נק' דרך השתל' משא"כ בחי' כלים דאצי' לגבי אא"ס שלמע' מהאצי' אין ערוך כו' וכמ"ש בדי"ה פתח אלי' שזהו"ע ההפרש שבין אצי' לבריאה יש פרסא, אבל מהמאציל לא די ע"י פרסא כו' כ"א צמצום ומקום פנוי שנסתלק האור לגמרי ונמשך רק קו וחוט אזי נעשה שרש להתהוות ע"ס דאצי' ומתחלה נתהוו ע"ס דעקודים אדם דבריאה ואח"כ ע"ס דנקודים וברודים, פי' כי ע"ס דאצי' או דנקודים הם אורות שבכלים כמשל התלבשות הנשמה בכלי הגוף כנ"ל. והנה ע"ס אלו הם הארה הנמשכת מהנפש עצמה עד"מ שבה כלולים כל הכחות היינו האורות כמו שהם כלולים בשרשם למע' מבחי' ההתלבשות בכלים זהו ע"ס דעקודים שהם למעלה מבחי' התלבשות בכלים רק

(ועמ"ש מזה בפ' נח בדרוש דור הפלגה): תו"א י, ג. וראה גם תו"ח בראשית טז, ג ואילך. נח סה, ד ואילך. אוה"ת נח (כרך ו) תתרטז, ב ואילך.

עשר כלים הפנימי' נעשים אורות לבריאה: בסה"מ תקס"ח שם: ומבחי' י"ד כלים התיכונים ששם בחי' חג"ת נעשה בחי' רוח ליצירה ומבחי' י"ד כלים החיצונים נעשה בחי' נפש בעשי'.
וכמ"ש בדי"ה פתח אלי': תו"א וירא שם יד, א ואילך. ובארוכה בהגהות לדי"ה פתח אלי' תרנ"ח ע' מט ואילך.

ע"ס דעקודים שהם למעלה מבחי' התלבשות בכלים רק כולם כלולים יחד: בדי"ה פדה בשלום תשל"א שם מוסיף כאן: מה שהספירות עקודים בכלי אחד לכאורה אינו מובן איך יתכן לומר ע"ז תואר כלי, אך הענין

כולם כלולים יחד כמו בהנפש עצמה אין שייך התחלקו' בין כח השכל הכלול בה לשאר כחות כו', שזהו נהווה דוקא אחר שנתלבשו הארותי' בכלי הגוף.

(ו"ז"ש בע"ח שער העקודים רפ"ב בענין העקודים שהם בחי' נפש לבד, וז"ש נשבע ה' בנפשו כי האצי' והוא הנקרא הוי' נשבע במי שגדול ממנו והוא עולם העקודים אשר יצאו בבחי' נפש לבד, ובוה תעמיק ותראה כמה עמקו מחשבותיו ית' כי אפי' עולם העליון של העקודים אינו רק בבחי' נפש לבד עכ"ל, פי' כי עולם האצי' הוא הנק' גוף שהתלבשו' האורות בו זהו כמשל המשכת הארה מהנפש להתלבש בכלי הגוף, וזהו"ע שם הוי' י"ד חכ' ה' בינה כו', ונפשו הוא עד"מ כמו הנפש עצמה שממנה נמשך ההארה באברי הגוף אשר בעצמותה היא למעלה מבחי' הארה זו כנ"ל באריכות, וזהו ג"כ ענין אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם שהם ז"ת דעת"י. ואמנם גם עקודים נק' רק בחי' נפש שהוא בחי' תחתונה שבה' בחי' נרנח"י, וגם שבאוא"ס לא שייך ה' בחי' לבד כ"א רוממות אין קץ, והיינו כנ"ל שלהיות בחי' עקודים זהו ג"כ ע"י צמצום ומקום פנוי ואח"כ נמשך קו וחוט, ולכן נק' בחי' נפש לבד. גם פי' נשבע היינו כמ"ש בזהר וישב דקפ"א ע"ב מאי ואשביעך לאתלבשא ברזא דשבע נהורין עילאין כו', ובס"פ מקץ דר"ד ע"ב ובזהר פ' תולדות דק"מ ע"ב משמע דפי' נשבע ה' בנפשו היינו בחי' מל' שנק' נפש ע"ש במק"מ, וכ"מ עוד בפ' תוריע דמ"ה ע"ב. וע' בעמה"מ שער או"א פט"ו פי' ע"ד שנתבאר לעיל בשם הע"ח).

והנה מכאן יובן תשובת המינים וגילוי טעותם מה שכופרים בהשגחה פרטית לפי שהם סוברים שההשפעה נמשך מלמעלה למטה דרך השתל' ע"ע, ולפי"ז הרי רחוק מאד אצלם העוה"ז מערך אור האצי' וכ"ש מעצמות המאציל, ולכן רחוק אצלם שישפיל א"ע כ"כ להשגיח בדצח"מ דעשי', אך הנה באמת כל סדר ההשתל' לא שייך רק אחה"צ ומקו"פ שנמשך רק קו"ח ומזה נמשך סדר והדרגת השתל' שבאצי' מאיר האור יותר כו', אבל לגבי עצמות אוא"ס לא שייך כלל מעלה ומטה דקמי' אצי' ועשי' שוין ממש בהשוואה א' ממש כי כולם אין ערוך כו' לא מהערך שבין עילה לעלול ח"ו כ"א אין ערוך ממש וכיון

הוא (כמבואר במ"א) שאין הוונה כלי ממש אלא רק אפשריות להיות מקור למקור שיהי' מזה ענין של אורות וכלים, אלא כיון שאין לשון ותואר אחר ע"ז לכן אומרים ע"ז התואר כלי ע"ש שס"ס נמשך ממנו מקור לכלים כפי שהם בעולם ומזה יתהוו אח"כ הכלים בגילוי. (וראה גם באו"א קצת כסה"מ תקס"ח שם ע' קכב).
שכופרים בהשגחה פרטית... להשגיח בדצח"מ דעשי': ראה בארוכה בקונטרס „השגחה פרטית" מכ"ק אדמו"ר שליט"א (באג"ק ח"א ע' קסח ואילך). וראה גם לעיל ד"ה ולא זכר. ושיג.

אבל לגבי עצמות אוא"ס לא שייך כלל מעלה ומטה: בדי"ה פדה בשלום תשלי"א הנ"ל מוסיף כאן: דסיבת טעותם בא מצד סדר ההשתלשלות שהוא בסדר והדרגה שבוה שייך לומר שעולם העשי' הוא תחתון יותר כו', ואף גם כפי שהכלים הם בעולם הנקודים ג"כ שייך לטעות בזה. אבל מצד עולם העקודים ששם הכל עקוד בכלי אחד בהשוואה אחת ממש הרי שם אין שייך כלל לחלק בין מעלה ומטה ובמילא יכול להיות ההשגחה משם בכל הפרטים באותו האופן, כמו גילוי היחידה שבנפש שהיא בכל כחות הנפש בהשוואה.

שכן הרי הוא קרוב לעשי' כמו לאצי' ממש ולכן שפיר שייך ההשגחה גם בדצח"מ דעשי' כמו בעולמות עליונים מעצמו' אוא"ס, וזהו המגביהי לשבת ע"כ הוא משפיל א"ע לראות בשמים ובארץ בהשוואה א'. ועמ"ש מזה בד"ה ששים המה מלכות כי מה שהוא בבחי' עו"ע פועל שינוי זה בזה ע"כ אמרו שהוא רם על כל גוים ואינו משגיח כו' משא"כ בבחי' סוכ"ע שהוא קדוש ומובדל ואין העולמות פועלים בו שינוי לכן במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו להשגיח גם בשפלים דוקא, ע"ש.

(והנה צ"ל דבאמת יש השגחה ג"כ ע"י הע"ס (כמ"ש ע"פ ארדה נא ואראה) וע' בפרדס שער א' פ"ט שביאר שהשגחה דוקא ע"י ע"ס, וז"ל כי אחר שהאחד הפשוט לא ישיגוהו שינוי איך ישגיח בענינים חולפים, וכן אחר שהוא אחד איך ישגיח על סוגי המינים כי יחייב הריבוי כנודע, ולזה יוכרח להאמין בספירות ואם לאו יכפור ח"ו כאשר טעו רבים בסילוק ההשגחה הפרטי' ובעניני' האלה שאין ראוי להעלותם בכתב עכ"ל. ובשער עצמות וכלים פ"ד כתב כי מדת הדעת היא דעתו של הבורא שהוא יודע בו ומתוכו עכ"ל. והנה הע"ס הן אחר הצמצום והקו אשר משם ואילך הוא סדר ההשתל' וא"כ בבחי' ההשתל' לכאורה ההשגחה פועל שינוי, אלא דעם כ"ז אין זה פועל שום שינוי בא"ס כ"ה היודע ומשגיח ע"י הספי', ולכן אמרו גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם כו' (וכמ"ש מזה ע"פ ארדה נא).

אך באמת י"ל שאפי' בהע"ס אין שינוי כלל, רק מתחלה נקדים מ"ש במ"א בביאור דלכבבתי שיש ב' בחי' דעת הא' דעת עליון והב' ד"ת שהם בחי' סוכ"ע וממכ"ע ויש השגחה מבחי' ד"ע וסוכ"ע שלא ע"י הע"ס כלל ודלא כהפרדס וזהו"ע גלוי וידוע כו', וזהו"ע עינא פקחא דעתיק יומין, רק שלהיות נמשך ההנהגה בעולמו' הוא ע"י הע"ס, וההשגחה מבחי' ד"ת בחי' ממלא כל עלמין.

וגם לקרב אל השכל ענין ההשגחה ע"י הע"ס ושהם אלקות ממש, נקדים מ"ש בספר חוקר ומקובל ואע"פ שאין דבריו מכוונים לגמרי ע"פ חסידות רק קצת דבריו אמת, וזה לשונו דף ד' סע"א וע"כ, גם אתה מודה שהוא כל יכול בלי שום גבול ותכלית, ואעפ"כ מצאנו שעתה פועל פעולת תכלית, ופועל

(ועמ"ש מזה בד"ה ששים המה מלכות): לקו"ת שה"ש מ. ד.

כמ"ש ע"פ ארדה נא: תו"א וירא יד, ד ואילך. וראה בארוכה תו"ח וירא צו, ד ואילך.

ולכן אמרו גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם: ראה לעיל ד"ה ולא זכר בהערה.

מ"ש במ"א בביאור דלכבבתי: לקו"ת שה"ש ל, א ואילך.

נקדים מ"ש בספר חוקר ומקובל: מהרמח"ל בעהמח"ס מסילת ישרים. והובא גם באוה"ת מגילת אסתר

(הוצאת תשי"ג) ע' ער ואילך (הספר נזכר גם באוה"ת יתרו ע' תתמא).

פעולה מוגבלת ע"פ עבודת בני אדם כי הכל לפי רוב המעשה יורד ההטבה וההרעה, וכמו"כ בריאת העולם לא היתה אלא בפעולה מוגבלת ולא לפי רוב יכולתו בלתי תכלית, כי אלמלא ברא בכל יכולתו היו הבריות ג"כ בלתי תכלית. א"כ היוצא מכל אלו שבשתי בחינות יש לנו להתבונן ברצונו, מה שהי' יכול לרצות והוא בלתי תכלית ושיעור, ומה שרצה והוא בשיעור ותכלית. ועתה יש לנו לשום שמות לאלה המדריגות, והשמות ששמו המקובלים לאלה ה' בחינות שזכרנו הם אין סוף המורה על הרצון שהוא ביכולתו והוא בלתי סוף ותכלית, ומה שרצה ע"ד תכלית נקראים ספירות והן כמו החסד והרחמים וכיוצא בהן, והן הן מדות הרצון המוגבלות שרצה בהן לברוא את העולם ולהנהיג בהן עולמו, עכ"ל. וכמדומה שכן כתוב בספר שער השמים דכיון שהא"ס הוא כל יכול א"כ ודאי יש בו ג"כ כח הגבול להשפיע בגבול ותכלית, וזהו"ע הספי' שהן כחות אלקיים אלא שהן בבחי' גבול ותכלית לגבי הא"ס שהוא בלתי גבול ותכלית. וקרוב לזה מבואר במד"ר בראשית פ"ד בענין מה אם אתה שאתה בשר ודם אתה משנה עצמך בכל מה שתרצה כו' ע"ש. ובלשון חסידות נק' ב' בחי' אלו סוכ"ע וממכ"ע היינו מה שמאיר ומשפיע בבחי' גבול ותכלית נק' ממכ"ע והן הן הע"ס הנמשכים מן הקו, ומה שמאיר בלי תכלית וגבול נק' סוכ"ע.

אך מ"ש החוקר ומקובל שברה"ע לא היתה אלא בפעולה מוגבלת יש חסרון בדבריו כי ודאי העולמו' והנבראים הם בעלי גבול ותכלית ואעפ"כ כח הבריאה זהו ודאי בחי' כל יכול ובלתי תכלית כנודע שענין התהוות יש מאין אף שהיש הוא בעל גבול עכ"ז כח בריאה זו הוא רק מא"ס ב"ה הכל יכול, וזהו"ע הסוכ"ע שמאיר בבחי' מקיף בממכ"ע, רק שהתפשטות החיות המלוכש בהעולמו' בבחי' פנימי' הוא בגבול ותכלית וגם המקור של התפשטות החיות הזה שהוא בחי' הע"ס הן בבחי' גבול לגבי הא"ס כנ"ל (וכמשנ"ת כ"ז בד"ה יביאו לבוש מל' ובהחוס' ביאור ע"ש) ועד"ז ג"כ בענין ההשגחה שבחי' סוכ"ע מאיר ומשגיח ע"י הממכ"ע, וזהו"ע כי אל דעות שב' הבחי' דדעת עליון ודעת תחתון הכל א' ואין ב' בחי' נפרדים ח"ו כ"א כל רגע מאיר מבחי' דעת עליון בדעת תחתון דהיינו ע"י צמצום כמשל הנו' במדרש רבה שם. וכיון שכן שפיר י"ל שגם בבחי' ד"ת שמבחי' הע"ס אין שום שינוי ע"י ההשגחה עם היותו בבחי' גבול שהרי אין גבול זה דומה ח"ו לנברא בע"ג כ"א זהו מה שהא"ס משנה

וכמדומה שכן כתוב בספר שער השמים: מהררי"א הכהן, אמשטרדם תשי"ז.

אך מ"ש החוקר ומקובל . . . יש חסרון בדבריו: ראה עדי"ז אוה"ת מג"א שם ע' רע"א: מה שנראה מדברי

הספר חוקר ומקובל כו' לא דק. עיי"ש.

כנודע שענין התהוות יש מאין . . . הוא רק מא"ס ב"ה הכל יכול: ראה אגה"ק ס"כ (קל, ב).

בד"ה יביאו לבוש מל' ובהחוס' ביאור ע"ש: תו"א מגילת אסתר צ, ב, צב, ב ואילך. אוה"ת מג"א (הוצאת

תשי"ג) ע' פב ואילך.

ומצמצם א"ע כביכול להאיר בבחי' גבול, ובחי' גבול זה קשור ומיוחד בהבלתי בע"ג ממש כמו שהי' בברה"ע שנתהווה ממכ"ע ע"י כח הכל יכול הסוכ"ע דוקא כנ"ל. וכיון שכן אין ללמוד ולערוך מהדעת שבנבראים שמשתנה ע"י ההשגחה לדעת שבע"ס אף שהוא בחי' גבול לגבי הא"ס כיון שזהו מה שהא"ס מצמצם א"ע בבחי' גבול אי"כ מצד א' הוא גבול ומצד א' יש בו הארת א"ס כו' היינו מה שנמשך מא"ס ממש וקשור ומיוחד בו שלכך נבה"ע ע"י הע"ס שהן הן העשרה מאמרות אף שברה"ע הוא נמשך מיכולת בלתי בע"ת דוקא, וא"כ מה דמיון וערך יש לזה מהדעת והחכ' שבנבראי' שהוא באמת בעל גבול ולא מיני' ומקצתי' מהגבול דע"ס שזהו מה שהא"ס מצמצם א"ע להאיר בבחי' גבול).

ובכ"ז יובן ענין חג השבועות ע"ש עיקר השבועה שאז קיום השבועה ע"י מ"ת חצבה עמודי' שבעה, ז' ספרים דתושב"כ, גם שיתא סדרי משנה עם תושב"כ הם ז', ושרש הז' הוא מבחי' השבועה, שבועת אמת, תורת אמת היתה בפיהו ומשביעין אותו תהי' צדיק מבחי' עולם התיקון ואל תהי' רשע שהרשע מקבל מעולם התהו בחי' נקודים וברודים אבל משביעין ל' רבים שהוא שרש השבועה בעקודים שעקוד בכלי א' [משם נמשך] למטה בנקודים וברודים. וז"ע ויצא יעקב מבאר שבע מבארה של שבועה ומשרשו ומעומקו של השבועה תתן אמת ליעקב כו' אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם כו', ולכן התורה מתחיל באמת כמ"ש ראש דברך אמת אל"ף דאנכי מ"ם דמאימתי קורין הוא תושבע"פ, והגמ' ברכות מתחלת תנא היכי קאי כו' שהוא הת"ו בחי' אמת אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים.



פקסימיליות

